

Μαξίμου
ΕΘΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Σταφείας Παναγ. Αδωνοίου 1922

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Κ. ΚΑΚΡΙΔΗ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ.

Μαρία Νικ. Στέλλα
Μαίρης 77 77

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου δρ. 12.50

(Ἀξία βιβλιοσήμου δρ. 2.50)

Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 13074

Ἀριθμ. ἀδείας κυκλοφορίας 517, 20 Ἀπριλίου 1922

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΔΔΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ἙΣΤΙΑΣ,,

44 - ΕΝ ΟΔῳ ΣΤΑΔΙΟΥ - 44

1922

17208

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Α. ΚΑΚΡΙΔΗ

Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Handwritten signature

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ Α΄ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

44 - ΕΝ ΟΔῳ ΣΤΑΔΙΟΥ - 44

1922

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Εὐχαριστοῦμαι.

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Γ. Η. ΚΑΛΛΕΡΓΗ καὶ Σία Πανεπιστημίου 22.

ΤΗ: ΙΕΡΑ: ΜΝΗΜΗ:
ΤΟΥ ΑΓΑΠΗΤΟΤΑΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ ΜΟΥ
ΑΝΔΡΕΟΥ Θ. ΚΑΚΡΙΔΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα (*lingua latina*) εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν κατοίκων τοῦ Λατίου (*Latium*), τῶν Λατίνων (*Latini*), ἀνήκει μετὰ τῶν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἄλλων ἰταλικῶν διαλέκτων, τῆς ὀμβρικήs, τῆς ὀσκικήs κ.ά., εἰς τὴν μεγάλην ὁμάδα τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ εἶναι λίαν συγγενὴς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἐκ τοῦ Λατίου καὶ τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσας τοῦ Λατίου (*), σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῶν νικῶν τῶν Ῥωμαίων μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἐπεξετάθη καὶ ἡ γλῶσσα ἡ λατινικὴ οὐ μόνον ἐν τῇ λοιπῇ Ἰταλίᾳ καταπνίξασα τὰς ἄλλας διαλέκτους, ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ ἄλλαις ἀκόμη χώραις. Ἐκ τῆς λαλουμένηs δ' ἐν ταῖς χώραις ταύταις δ ἡ μ ὠ δ ο υ s λ α τ ι ν ι κ ῆ s γ λ ὡ σ σ η s (*lingua Romana rustica*) προῆλθον αἱ Ῥωμανικαὶ (ἐκ τοῦ *Romana*) λεγόμεναι γλῶσσαι, ἡ ἰταλική, ἡ γαλλικὴ, ἡ ἰσπανικὴ, ἡ πορτογαλικὴ, ἀκόμη καὶ ἡ ρουμανικὴ.

Ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχῃ καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους (476 μ. Χ.) καὶ τὴν ἐν τῷ ἀνατολικῷ Ῥωμαϊκῷ κράτει ἐπικράτησιν τῆς ἑλληνικῆς, καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν Ῥωμανικῶν γλωσσῶν, ἀλλὰ μόνον ὡς γλῶσσα τῆς ἐκκλησίας (καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ ἡ ἀκολουθία γίνεται λατινιστί), ὡς γλῶσσα διπλωματικὴ (μέχρι Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου τῆς Γαλλίας, ὅτε ὡς διεθνῆς διπλωματικὴ γλῶσσα ἀνεγνωρίσθη ἡ γαλλικὴ), καὶ ὡς γλῶσσα τῶν λογίων, μεταχειριζομένων αὐτὴν ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς διαλέξεσιν, ἐν τοῖς φροντιστηρίοις καὶ ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς διατριβαῖς.

Τὰ γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἁλφαβήτου εἶναι αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ παραληφθέντα παρὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀποίκων Ἑλλήνων· ἐπειδὴ δὲ ταῦτα παρέλαβον οἱ Λατῖνοι εἰς χρόνους παλαιούς, — ἤδη κατὰ τὸν ἔβδομον, ἴσως καὶ ὄγδοον π. Χ. αἰῶνα, — ἔχουν τὰ γράμματα παρ' αὐτοῖς τὴν ση-

(*) Κυρίως ἡ λατινικὴ γλῶσσα, οἷαν ἡμεῖς σήμερον τὴν ἐννοοῦμεν, ἐλαλεῖτο ἐν μόνῃ τῇ Ῥώμῃ· ἐν ἄλλαις τοῦ Λατίου πόλεσι (*Lanuvium Praeneste...*) ἐλαλεῖτο ἄλλη διάλεκτος, λατινικὴ μὲν, ἀλλὰ διαφέρουσα τῆς λατινικῆς τῆς πόλεως Ῥώμης.

μασίαν, ἣν εἶχον καὶ ἐν τῷ παλαιότερῳ ἑλληνικῷ ἁλφαβήτῳ π. χ. τὸ Β=(μ)π, τὸ Ε=ἔ (ε) καὶ ἔ (η), τὸ Η=δασὺ πνεῦμα (ἐλλ. ΗΟ ΠΑΙΣ=δ παῖς, λατ. Homērus=Ὅμηρος) τὸ Ο=ὄ (ο) καὶ ὄ (ω), ἐλλην. ΕΣΤΟ=ἔστω, λατ. Cyclōpes=Κύκλωπες κλπ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶχε φθόγγους οὓς παρίστων τὰ ἑλληνικὰ δασέα θ, φ, χ, ἐχρησιμοποίησαν οἱ Λατῖνοι τὰ γράμματα ταῦτα ὡς ἀριθμητικὰ σημεῖα, ὡς δηλ. ἔπραξαν καὶ οἱ Ἕλληνες διὰ τὰ φοινικικὰ γράμματα κόππα ἡ καὶ σαμπι Ϟ. Προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας οἱ Λατῖνοι ἔκαμαν τροποποιήσεις τινὰς ἐν τῷ παραληφθέντι ἁλφαβήτῳ, ὡς τὴν τοῦ C—G καὶ ἄλλας (*).

(*) Τὰ αὐτὰ γράμματα τοῦ ἁλφαβήτου τὰ ὅποια ἐχρησιμοποίησαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι, παρέλαβον ὕστερον καὶ οἱ Γερμανοί, οἱ Κέλται καὶ οἱ Σλαῦοι· οὕτως ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ Εὐρώπη (Γερμανικοὶ λαοί, Κέλται, Σλαῦοι, Λατινικὰ φύλα, Ἕλληνες), ἔχουν τὸν αὐτὸν ἀρχικὸν ἁλφάβητον, ἀλλ' ἰκανῶς παρ' ἑκάστοις μεταβεβλημένον.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ - ΦΙΛΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΛΑΤΙΝΙΚΟΣ ΑΛΦΑΒΗΤΟΣ

§ 1. Ὁ λατινικὸς ἀλφάβητος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐξῆς 24 γραμμάτων (litterae) Aa=ἄ, Bb=(μ)πέ, Cc=κᾶ, Dd=(ν)τέ, Ee=ἔ, Ff=ἔφ, Gg=γκέ, Hh=(χ)ῆ, Ii=ἰ, Jj=γιώτ, Ll=ἐλ, Mm=ἔμ, Nn=ἐν, Oo=ὀ, Pp=πέ, Qq=κοῦ, Rr=ἔρ, Ss=ἔς, Tt=τέ, Uu=οὔ, Vv=βέ, Xx=ἔξ, Yy=ὕ φιλόν, υ ἑλληνικόψ, y Graecum, Zz=ζῆτα (*).

Σημ. Τὸ y καὶ z ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα μόνον ἐν λέξεσιν εἰλημμέναις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἢ (τὸ z) καὶ ἄλλης τινὸς γλώσσης.

§ 2. Ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων εἶναι φωνήεντα μὲν (litterae vocales ἢ μόνον vocales) τὰ ἐξῆς: a, e, i o, u, y, προφερόμενα ὡς τὰ ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, ου, υ, σύμφωνα δὲ (litterae consonantes ἢ μόνον consonantes) τὰ ἐξῆς: b, c, d, f, g, j, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

Σημ. Τὸ h εἶναι σημεῖον δασέος πνεύματος, ὅχι φθόγγου τινὸς δηλωτικόν: Ὅμηρος—Homērus, Ἑλένη—Helēna, ἱστορία—historia.

§ 3. Τὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὡς τὰ ἑλληνικὰ κ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ. ξ.

Τὸ b προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν μπ εἰς τὰς λέξεις μπίρα, μπάρμπα, μπάμνιες: barba=πώγων.

Τὸ d προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν ντ εἰς τὰς λέξεις ντοῦρος, ντομάτα, ντόμινο: duŕus=στερεός, σκληρός.

(*) Παλαιότερον ἦτο ἐν χρήσει καὶ τὸ γράμμα K, π. χ. Kalendae=αἱ Καλάνδαι· ἀλλ' ὅσπερ ἀντ' αὐτοῦ ἀπαρχαιωθέντος μεταχειρίζονται τὸ C, Galendae. Πολλοὶ ὁμως ἐκδόται μεταχειρίζονται ἀκόμη τὸ K εἰς τὰς ἐκδόσεις τοῦ Βιργιλίου κ. ἄ.

Τὸ g προφέρεται ὡς τὸ ἑλλην. γκ εἰς τὰς λέξεις Γκίκας, Γκίνης
Γκικόας: genus=γένος.

Σημ. Τὸ gu μετὰ ἔρρινον η καὶ πρὸ φωνήεντος προφέρεται σχεδὸν
ὡς γκβ, ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος: lin-gua=
γλώσσα, ex-stin-guo=ἀποσθέννυμι.

Τὸ j προφέρεται ὡς τὸ ἑλλην. γι εἰς τὰς λέξεις γιατρός, γιορτή
janua=θύρα.

Τὸ q συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ u, μεθ' οὗ προφέρεται σχεδὸν
ὡς κβ, ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος: a-qua=ὕδωρ,
quar-tus=τέταρτος.

Τὸ v προφέρεται ὡς τὸ ἡμέτερον β: vir=ἀνὴρ, vino=ζῶ.

Τὸ z προφέρεται ὡς τζ: zona=ζώνη, maza=μάζα.

Σημ. Τὸ ἐν s ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων προφερομένη
συνήθως ὡς ζ: musa=μοῦσα, Caesar=Καῖσαρ, causa=αἰτία.

§ 4. Ἡ λατινικὴ γλώσσα ἔχει μακροὺς φθόγγους, ā, ē, ī, ū, ō, ŷ,
καὶ βραχεῖς ä, ë, ÿ, ö, ü, ý, (ὥστε ὅλα τὰ φωνήεντα τῆς λατινικῆς
γλώσσης εἶναι δίχρονα).

§ 5. Δίφθογγοι—Diphthongi ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι

ἡ ae ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν αι καὶ προφερομένη ὡς
αὐτή: musae=μοῦσαι, Αἴγυπτος=Aegyptus—

ἡ au ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἑλλην. αυ, ἀλλὰ προφερομένη οὕτως,
ὥστε ν' ἀκούωνται ἀμφότεροι οἱ φθόγγοι a-u, ἐν μιᾷ ὅμως συλλαβῇ:
a-u: ná-uta=ναύτης, á-udio=ἀκούω, áudeo=τολμῶ

ἡ eu ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἑλλην. ευ, ἀλλὰ προφερομένη οὕτως
ὥστε ν' ἀκούωνται ἀμφότεροι οἱ φθόγγοι e-u, ἐν μιᾷ ὅμως συλλαβῇ:
e-u: E-urōpa=Eὐρώπη—

καὶ ἡ oe ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὰς ἑλληνικὰς οι καὶ φ, ἀλλὰ προφε-
ρομένη σχεδὸν ὡς ε μακρὸν (μεταξὺ ο καὶ ε): Βοιωτία-Boeotia, κωμω-
δία-comoedia.

Σημ. Τὸ ae, au, oe, eu δὲν εἶναι δίφθογγοι εἰς τὰς ἐξῆς περι-
πτώσεις;

1. Εἰς ἐκείνας τὰς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένας λέξεις,
αἵτινες οὐδὲ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἔχουν ἀντίστοιχον δίφθογγον, π. χ. a-ēr=
ἀήρ, Pha-ēthon=Φαέθων, cho-ēphori=χοηφόροι, La üdamia=
Λαοδάμεια, Cre-üsa=Κρέουσα.

2. Τὸ ae εἰς τὰς λέξεις a-ēnus=χαλκοῦς, a-ēneus=χαλκοῦς, a-ēnipēs=χαλκόπους, a-ēnobarbus=χαλκοπῶγων, αἴτινες καὶ ahenus, aheneus, ahenipes, ahenobarbus γράφονται.

3. Τὸ oe εἰς τὰ σύνθετα ἐκ τῆς προθέσεως cum, ἡ ὁποία ἐν συνθέσει πρὸ φωνήεντος γίνεται co—: oo-ēo=συνέρχομαι, co-ērceo=συνείργω, συνέχω.

4. Τὸ eu εἰς τὰ εἰς —e-us, —e-um λήγοντα ὀνόματα καὶ εἰς τοὺς εἰς —eunt λήγοντας ῥηματικούς τύπους, ἔνθα τὸ u ἀνήκει εἰς τὴν κατάληξιν: aure-us=χρυσοῦς, horre-um=σιτοβολών, e-unt=πορεύονται, ade-unt=προσέρχονται, nequeunt=δὲν δύνανται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

§ 6. Διαίρεσις τῶν συμφώνων. Τὰ σύμφωνα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ διαιροῦνται

1. εἰς ἄφωνα (mutae) b, c, d, g, p, q, t —

2. εἰς ὑγρά (liquidae) l, r —

3. εἰς ἔρρινα (nasales) m, n —

4. εἰς συριστικά ἢ ἡχηρά (sibilantes), ἢ spirantes) j, s, f, v—καὶ

5. εἰς διπλᾶ (duplices) x, z.

Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται

1. εἰς οὐρανισκόφωνα (gutturales) c, g, q —

2. εἰς χειλόφωνα (labiales) b, p — καὶ

3. εἰς ὀδοντόφωνα (dentales) d, t.

Σημ. α΄. Τὰ ἑλληνικὰ θασέα θ, φ, χ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς τὰς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένας λέξεις ἀπεδίδοντο διὰ τοῦ th, ph, ch, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ προφέρωνται ὡς t, p, c μετὰ θασέος πνεύματος πνεύματος: Ἀθηναί—Athēnae, Φιλόχορος—Philochorus (*).

Σημ. β΄. Ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ λατινικῇ γλώσσῃ τὸ θ, φ, χ ἀπεδίδοντο μόνον διὰ τοῦ t, p, c.

Σημ. γ΄. Τὸ ἀρκτικὸν ρ τῆς ἑλληνικῆς ἐν τῇ λατινικῇ ἀπεδίδετο

(*) Τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν φ προσφέρετο ἄλλως, ὡς π μετὰ θασέος πνεύματος, ὡς ph, ὅχι ὅπως προσφέρομεν αὐτὸ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες: διὰ τοῦτο καὶ ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἀπέδιδεν αὐτὸ διὰ τοῦ f, ἀλλὰ διὰ τοῦ ph.

διὰ rh: 'Ρόδος—Rhodus, ῥήτωρ—rhetor' καὶ τὰ ἐν μέσῳ λέξεως rr
διὰ rrh: Πύρρος—Pyrrhus.

Σημ. δ'. Οἱ περὶ συλλαβισμού κανόνες τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν λατινικὴν: fi-li-us υἱός, A-ri-sti-des Ἀριστείδης, mil-le χίλιοι, pater-nus πατρικός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΟΣΟΤΗΣ ΣΥΛΛΑΒΩΝ

§ 7. Διὰ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι πολὺ ἀναγκαιότερον νὰ γνωρίζωμεν τὴν ποσότητα τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συλλαβῶν, ἵδιαι τῆς παραληγούσης, διότι ἐκ τῆς ποσότητος τῆς παραληγούσης ἐξαρτᾶται, ὡς θὰ ἴδωμεν ὀλίγον κατωτέρω, ὁ ὀρθὸς τονισμὸς τῶν πολυσυλλάβων λέξεων.

Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τοὺς ἐξῆς γενικωτάτους κανόνας:

1. Φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ πρὸ h, μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ πάλιν φωνῆεν, εἶναι σχεδὸν πάντοτε βραχύ: (*) fillus υἱός, contrāho συσπῶ.

2. Αἱ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένοι λέξεις, αἱ μὴ ἐντελῶς ἐκλατινισθεῖσαι, τηροῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, ἣν ἔχουν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, τονίζονται δ' ὅμως κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λατινικῆς: Μενέλαος—Mē-nē-lā'-as, Μήδεια—Mē-dē'-a, Σωκράτης—Sōcrātes.

Σημ. Ἀντὶ τοῦ ᾱ, ῑ, ῡ, ε ο τῆς ἑλληνικῆς ἢ λατινικῆ ἔχει ᾱ, ῑ, ῡ, ἔο—

ἀντὶ τοῦ ᾱ, ῑ, ῡ, η, ω, ου τῆς ἑλληνικῆς ἢ λατινικῆ ἔχει ā, ī, ū, ē, o, ū—

ἀντὶ τοῦ φ ἔχει o ἢ oe: φδῆ—ōde, κωμῳδία—comoedia—

ἀντὶ τοῦ εἰ ἔχει πρὸ συμφώνου μὲν πάντοτε ī, πρὸ φωνήεντος ē ἢ ī: Ἀριστείδης—Aristīdes, Δαρεῖος—Darēus καὶ Darius, Αἰνείας—Aenēas.

3. Αἱ διφθογγοὶ εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καθόλου μακραί.

4. Πᾶν φωνῆεν προερχόμενον ἐκ συναίρεσως δύο ἄλλων φωνηέντων εἶναι μακρόν: (cum + ago = co-ago) cōgo συνάγω, ἀναγκάζω—(tibia + cano = tibi-i-cen) tibīcen ἀυλῳδός.

5. Ἐπίσης μακρόν εἶναι καὶ τὸ φωνῆεν, μεθ' ὃ ἐγένετο ἔκπτωσις

(*) Vocalis ante vocalem corripitur—φωνῆεν πρὸ φωνήεντος βραχύνεται.

συμφώνου πρὸ ἄλλου συμφώνου (ἀναπληρωτική ἔκτασις) : (sis-do) *sīdo* ἴζω, καθίζω.

§ 8. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συλλαβὴ τις εἶναι

βραχεῖα (*syllāba brevīs*), ἂν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ ἀπλοῦ συμφώνου ἢ καὶ ἐν τέλει λέξεως.

(φύσει) μακρὰ (*syllāba natūrā longa*), ἂν ἔχῃ μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθογγον—

θέσει μακρὰ (*syllāba positōne longa*), ἂν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ ἢ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν, λαμβάνεται κανονικῶς ὡς βραχεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

§ 9. Ἐπὶ τῶν λέξεων τῆς λατινικῆς γλώσσης οὐδεὶς τόνος τίθεται· ὅθεν, ἵνα τονίζωμεν ὀρθῶς αὐτάς, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τοὺς ἐξῆς κανόνας:

1. Αἱ δισύλλαβοι λέξεις τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης πάντοτε : *pāter* πατήρ, *māter* μήτηρ, *cāusa* αἰτία.

2. Αἱ πολυσύλλαβοι τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἂν αὕτη, ἢ παραλήγουσα, εἶναι μακρά, φύσει ἢ θέσει : *corō* να στέφανος, *regī* να βασιλίσσα, *puēlla* ἢ παῖς, ἢ κόρη, *patērnus* πατρικός—

Ἄν δὲ ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα, τονίζονται ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : *fēmīna* γυνή, *pŏpulus* λαός.

§ 10. Ὅταν εἰς τὸ τέλος λέξεώς τινος προπαροξύτονου ἢ παροξύτονου μετὰ ληγούσης μακρᾶς προστεθῇ μία τις τῶν ἐξῆς ἐγκλιτικῶν λέξεων—*que*=καί, *té*, *ve*=ἦ, — *ne* (ἑρωτηματικὸν μόριον), — *met...* ὁ τόνος τῆς ἐγκλιτικῆς αὐτῆς ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως, ἢ ὅποια τηρεῖ καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτῆς τόνον : *omnia*=πάντα, *omnia*—*que*=πάντα τε, καὶ πάντα, *múltas*=πολλὰς, *múltas-que*=καὶ πολλὰς, *alia* ἄλλα—*aliá-ve* ἢ ἄλλα.

Ἄν δὲ ἡ προηγούμενη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ ἔχῃ τὴν λήγουσαν βραχεῖαν καὶ μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς ἐγκλιτικῆς λέξεως, ὁ τόνος τῆς ἐγκλιτικῆς ἀποβάλλεται : *músā* ἢ μουσα, *músā-que* καὶ ἡ μουσα, *meliōrā* (τὰ) κρείττω, *meliōrā-ve* ἢ (τὰ) κρείττω *egō* ἐγώ, *egōne?* ἐγώ; *egōmet* ἐγώ.

§ 11. (Ἀντὶ τῆς ψιλῆς ὅ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἢ λατινικῇ οὐδὲν σημεῖον ἔχει : Ἀλκιβιάδης - Alcibiades, ἀήρ - aēr· ἀντὶ δὲ τῆς δασείας ἔχει h : Ἑλένη—Helena, ἥρως—heros.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΕΩΣ

§ 12. Τὰ ἐν τῇ λατινικῇ ἐν χρήσει σημεῖα στιξεως εἶναι τὰ ἑξῆς

1. ἡ τελεία στιγμή . (punctum)
2. τὸ κῶλον : (colon)
3. τὸ ἡμίκωλον ; (punctum et comma ἢ semicolon)
4. τὸ κόμμα , (comma ἢ virgula)
5. τὸ ἐρωτηματικὸν ? (signum interrogationis)
6. τὸ ἐπιφωνηματικὸν ! (signum exclamationis)
7. ἡ παρένθεσις () (parenthesis)
8. ἡ παράγραφος § (paragraphus).

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ — ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 13. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ

1. ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantivum)	
2. ὄνομα ἐπίθετον (nomen adjectivum)	κλιτὰ (declinabilia)
3. ἀριθμητικὸν (numeralē)	
4. ἀντωνυμία (pronomen)	
5. ῥῆμα (verbum)	
6. ἐπίρρημα (adverbium)	
7. πρόθεσις (praepositio)	ἄκλιτα (indeclinabilia)
8. σύνδεσμος (conjunctio)	ἢ μόρια (particulae)
9. ἐπιφώνημα (interjectio)	

Σημ. Ἀφθρον ἢ λατινικῇ γλώσσᾳ δὲν ἔχει.

Α' ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

α' Πτωτικά.

§ 14. Παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γένος, ἀριθμός, πιῶσις, κλίσις.

§ 15. Γένος-genus: Τὰ γένη καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι τρία, ἀρσενικόν (masculinum), θηλυκόν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum)

§ 16. Τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν (*) διακρίνεται

α' ἐκ τῆς σημασίας αὐτῶν (μὴ λαμβανομένης δηλονότι ὑπ' ὄψιν τῆς καταλήξεως), φυσικόν γένος—

β' ἐκ τῆς καταλήξεως (**), γραμματικόν γένος.

Ἐκ τῆς σημασίας διακρίνονται

1. ὡς ἀρσενικοῦ γένους

τὰ ὀνόματα τῶν (ἄρρενων) θεῶν: Juppiter ὁ Ζεὺς, Apollo ὁ Ἀπόλλων—

τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν Persa ὁ Πέρσης, Scytha ὁ Σκύθης

τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν: Caesar ὁ Καίσαρ, Catilina ὁ Κατιλίνας—

καὶ γενικῶς τὰ σημαίνοντα ἄρρενα ζῷα: aries ὁ κριός, hircus ὁ τράγος, verres ὁ (ἄρρην) χοῖρος—

πρὸς τοῦτοις καὶ τὰ ὀνόματα τὰ δηλοῦντα ἀξίωμα ἢ ἐπάγγελμα, ὅπερ μόνον ἄνδρες ἔσχον: consul ὑπάτος, praetor στρατηγός, praeco κήρυξ, scriba γραφεύς, nauta ναύτης.

Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι ἀκόμη καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τοῦ ἔτους: Januarius, Aprilis, December (***)

καὶ τὰ τῶν ἀνέμων καὶ ποταμῶν: Auster ὁ Νότος, Sequana ὁ Σηκοάνας, Tiberis ὁ Τίβερης (****).

(*) Περὶ τοῦ γένους τῶν ἐπιθέτων θὰ εἰπωμεν κατωτέρω.

(**) Περὶ τῆς διακρίσεως τοῦ γένους ἐκ τῆς καταλήξεως θὰ εἰπωμεν ἐν ἐκείνῃ κλίσει ἰδίᾳ.

(***) Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν εἶναι κυρίως ἐπίθετα, ἔγιναν δὲ οὐσιαστικά κατὰ ἀνάληψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ mensis (μήν), ὅπερ εἶναι γένους ἀρσενικοῦ.

(****) Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνέμων καὶ ποταμῶν εἶναι γένους ἀρσενικοῦ, διότι οἱ ἀρσενικοὶ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῇ θεοποιήσει τῶν στοιχείων τῆς φύσεως τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ποταμούς ἐφανταζόγοντο ὡς ἄρρενας θεοὺς.

2. ὡς θηλυκοῦ γένους

τὰ ὀνόματα τῶν θεαινῶν: Juno ἢ Ἥρα, Venus ἢ Ἀφροδίτη—

τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν καὶ γενικῶς τὰ σημαίνοντα θήλεα ζῷα: Helena ἢ Ἑλένη, Hecuba ἢ Ἑκάβη, mater ἢ μήτηρ, capra ἢ αἶψα.

Θηλυκοῦ γένους εἶναι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων: malus ἢ μηλέα, ficus ἢ συκῆ. (*)

3. Οὐδετέρου γένους εἶναι

τὰ ὀνόματα τῶν καρπῶν τῶν δένδρων: malum τὸ μήλον, pirum τὸ ἄπιον—

τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων: aes ὁ χαλκός, ferrum ὁ σίδηρος, aurum ὁ χρυσός.

Οὐδέτερα εἶναι καθόλου πάντα τὰ ἄκλιτα οὐσιαστικά (ὅσα δὲν σημαίνουν πρόσωπον ἢ ἄλλο τι, ὅπερ διὰ τὴν σημασίαν νὰ εἶναι ἄρσενος ἢ θηλυκοῦ γένους) —: iōta longum ἰῶτα μακρόν, a correptum ἀσυνεσταλμένον, βραχύ.

Οὐδετέρου γένους θεωρεῖται πᾶσα λέξις ὡς πρᾶγμα θεωρουμένη ἢ λαμβανομένη ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν της: docēre est meum discēre tuum τὸ διδάσκειν ἐστὶν ἐμόν, σὸν δὲ τὸ μαθησάμενον—a r monosyllabum est τὸ ἀρχεῖν εἶναι μονοσύλλαβον.

Ὅμοιως οὐδετέρου γένους θεωρεῖται καὶ ὁλόκληρος φράσις ὡς γυναικῶν ἢ ἄλλως λαμβανομένη: illud «ne quid nimis» ἐκεῖνο τὸ «μηδὲν ἄγαν»—illud Cassianum «cui bono fuit» ἐκεῖνο τὸ τοῦ Κασσιανοῦ «τίνι εἰς ἀγαθὸν ἐγένετο, τίς ὠφελήθη.

§ 17. Τὰ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένα ὀνόματα τηροῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὸ αὐτὸ γένος: ἡ μέθοδος—methōdus (θηλ.), τὸ πέλαγος—pelagus (οὐδ.), ἡ Αἴγυπτος—Aegyptus (θηλ.), ὁ Πόντος—Pontus (ἄρσεν.), ὁ ἀήρ—aēr (ἄρσεν.),

§ 18. Ἀριθμὸς—numerus: οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, ὁ ἐκείνῳ—singularis καὶ ὁ πληθυντικὸς—pluralis.

§ 19. Πτώσις—casus: αἱ πτώσεις εἶναι ἕξ, ὀνομαστικὴ nominativus, γενικὴ—genetivus, δοτικὴ—dativus, αἰτιατικὴ accusativus, κλητικὴ—vocativus καὶ ἀφαιρετικὴ—ablativus.

(*) Τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων εἶναι γένους θηλυκοῦ εἴτε ὡς μητέρες καὶ καρπῶν, οὕς γεννῶσιν, εἴτε διότι ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῇ ἑλληνικῇ καὶ τῇ λατινικῇ ἐπὶ προσώπων ἐκλήθησαν καὶ ἐθεωρήθησαν ὡς γυναικες.

Σημ. Ἡ ἀφαιρετικὴ εὑρεταί εἴτε μετὰ προθέσεων, in, ab, cum... σημαίνουσα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (in terra ἐν τῇ γῇ), τὸ ποιητικὸν αἷτιον (a filiā ὑπὸ τῆς θυγατρὸς), τὸ ὁμοῦ (cum filia μετὰ τῆς θυγατρὸς)...

εἴτε ἄνευ προθέσεων, σημαίνουσα ὄργανον (pecuniā διὰ χρημάτων), τρόπον (dolo διὰ δόλου, δολίως) καὶ ἄλλα πολλά.

§ 20. Κλίσεις—declinatio: ἐν τῇ λατινικῇ διακρίνομεν πέντε κλίσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Οὐσιαστικά

§ 21. Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι ἄρσενικά καὶ θηλυκά, κλινόμενα ὡς ἑξῆς: (*)

Singularis

ἄρσ.	θηλ.
Nom. nauta ὁ ναύτης	musa ἡ μουσα
Gen. nautae τοῦ ναύτου	musae τῆς μουσῆς
Dat. nautae τῷ ναύτῃ	musae τῇ μουσῇ
Acc. nautam τὸν ναύτην	musam τὴν μουσαν
Voc. nauta ὦ ναῦτα	musa ὦ μουσα
Abl. nautā	musa

Pluralis

Nom. nautae οἱ ναῦται	musae αἱ μουσαι
Gen. nautarum τῶν ναυτῶν	musarum τῶν μουσῶν
Dat. nautis τοῖς ναύταις	musis ταῖς μουσαῖς
Acc. nautas τοὺς ναύτας	musas τὰς μουσας
Voc. nautae ὦ ναῦται	musae ὦ μουσαι
Abl. nautis	musis

§ 22. Πλὴν τῶν γνησίων λατινικῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα πάντα, ἄρσενικά καὶ θηλυκά, λήγουν εἰς — a, γεν.—ae..., εἶναι καὶ τινὰ ἄρσενικά εἰς—as ἢ—es καὶ θηλυκά εἰς—e, τὰ ὁποῖα ἢ λατινικῇ γλῶσσᾳ ἔχει παραλάβει· ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μὲ καταλήξεις ἑλληνικὰς εἰς τινὰς πτώσεις, π. χ.

(*) Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως λήγει εἰς — a καὶ εὑρίσκεται ἀφαιρουμένης ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῆς καταλήξεως—rum.

ὁ Αἰνείας—Aenēas, Gen. Aenēae... τὸν Αἰνείαν—Aenēan...
ὁ Ἀγχίσης—Anchises, Gen. Anchisae... τὸν Ἀγχίσην—Anchisen...

ἡ Πηνελόπη—Penelopē, τῆς Πηνελόπης—Penelopēs τὴν Πηνελόπην—Penelopen...

§ 23. Ἐξαιρέσεις

1. Τὸ ὄνομα dea (θεά), filia (θυγάτηρ) καὶ ἄλλα τινὰ σπανιώτερα ἔχουν τὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ εἰς—abus ἀντὶ -is, deabus, filiabus, (ἔταν διακρίνονται ἀπὸ τῶν ἀρσενικῶν deus-deis, filius-filiis... τῆς β' κλίσεως).

2. Τὸ ὄνομα familia (οἰκογένεια) ἔχει γενικὴν familiae (κανονικῶς) καὶ familias (*), π. χ. pater familias πατὴρ οἰκογενείας, οἰκοδεσπότης, mater familias μήτηρ οἰκογενείας, οἰκοδέσποινα.

3. Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ παλαιότερον ἔληγε καὶ εἰς—ai : terrai τῆς γῆς, τῆς χώρας—aulai τῆς αὐλῆς (**).

§ 24. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως.

Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι καθόλου γένους θηλυκοῦ, ἐξαιροῦνται μόνον ὅσα διὰ τὴν σημασίαν εἶναι γένους ἀρσενικοῦ (§ 16, 1), ὅσα δηλαδὴ σημαίνουν ἄνδρας, ἀνδρῶν ἐπαγγέλματα, λαοὺς, ἄρρενα ζῶα, ποταμοὺς καὶ ἀνέμους: nauta, poeta, Persa, Sequana...

Σημ. [Οἱ μαθηταὶ ἀφ' οὗ διδάχθοιν τὴν κλίσιν τῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως, νὰ ἐξαγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράψουν ἐν τῷ τετραδίῳ τὰς ἐν τέλει διακριτικὰς ἐκάστης πτώσεως καταλήξεις].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

Οὐσιαστικά

§ 25. Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως εἶναι ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ κλίνονται ὁμοίως ὡς ἐξῆς: (***)

(*) Ἡ κατάληξις—as τῆς γενικῆς ἦτο παλαιότερον πάντων τῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ τῶν θηλυκῶν.

(**) Ἡ κατάληξις—i (μετὰ τοῦ χαρακτηρισ αἰ) κατὰ τὴν β' κλίσιν.

(***) Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως λήγει εἰς—o, καὶ εὐρίσκεται ἀφαιρουμένης ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῆς καταλήξεως—rum.

Singularis

ἄρσεν.

Nom. equus ὁ ἵππος
Gen. equi τοῦ ἵππου
Dat. equo τῷ ἵππῳ
Acc. equum τὸν ἵππον
Voc. eque ὦ ἵππε
Abl. equo

θηλυκ.

malus ἡ μηλέα
mali τῆς μηλέας
malo τῇ μηλέᾳ
malum τὴν μηλέαν
male ὦ μηλέα
malo

Pruralis

Nom. equi οἱ ἵπποι
Gen. equorum τῶν ἵππων
Dat. equis τοῖς ἵπποις
Acc. equos τοὺς ἵππους
Voc. equi ὦ ἵπποι
Abl. equis

mali αἱ μηλέαι
malorum τῶν μηλεῶν
malis ταῖς μηλέαις
malos τὰς μηλέας
mali ὦ μηλέαι
malis

Τὰ δὲ οὐδέτερα κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Singularis

Nom. donum τὸ δῶρον
Gen. doni τοῦ δώρου
Dat. dono τῷ δώρῳ
Acc. donum τὸ δῶρον
Voc. donum ὦ δῶρον
Abl. dono

Pluralis

dona τὰ δῶρα
donorum τῶν δώρων
donis ταῖς δώροις
dona τὰ δῶρα
dona ὦ δῶρα
donis

§ 26. Ἐξαιρέσεις.

1. Ὀνόματά τινα ἄρσενικά λήγοντα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ εἰς —rus καὶ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν ἀπέδαλον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ τὸ —us καὶ ἐν τῇ κλητικῇ τὸ —e, π. χ.

puer (ἀντὶ puërus) ὁ παῖς, Gen. puëri, Dat. puëro, Acc. puërum, Voc. puer (ἀντὶ puere), Abl. puero—Plur. Nom. puëri (οἱ παῖδες), Gen. puerorum...

vir (ἀντὶ virus) ὁ ἀνὴρ, viri τοῦ ἀνδρός... vir (ἀντὶ vire) ἄνερ...

2. Ἄλλα δὲ τινα ὀνόματα εἰς —rus ἔχοντα πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον, ἅψ' οὗ ἀπέδαλον τὸ —us καὶ —e, ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r φωνήεν e, π. χ. ἄγρως—ager [agrus, agr], Gen. agri Dat. agro, Acc. agrum, Voc. ager [agre], Abl. agro—Plur. agri, Gen. agrorum... (ὁμαλῶς).

Θ. Κακρυδιῇ Λατινικῇ Γραμματικῇ

220000

caper (τράγος) [caprus] Gen. capri, Dat. capro...

magister (διδάσκαλος) [magistrus] Gen. magistri...

3. Τὰ λήγοντα εἰς—ius καὶ εἰς—ium ὑπερδυσύλλαδα ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς—ii (κανονικῶς) καὶ εἰς—i (κατὰ συναίρεσιν). Vergilius (ὁ Οὐεργίλιος), Gen. Vergilii καὶ Vergī'li—consilium (βουλή, σκέψις) Gen. consilii καὶ consi'li... (ὁ τόνος μένει ἐπὶ τῇ αὐτῆς συλλαβῇ καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰ καὶ ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα).

4. Τὰ εἰς—ius κύρια γνήσια λατινικὰ ὀνόματα καὶ τὸ filius (υἱός) σχηματίζουν τὴν κλητικὴν εἰς—i ἀντὶ ie—: Tullius ὁ Τύλλιος Vocat. Tulli [Tullie] ὦ Τύλλιε, filius, Vocat. fili ὦ υἱέ.

5. Τὸ deus (θεός) κλίνεται ὡς ἐξῆς:

Singul. deus, dei, deo, deum, deus, deo.

Plural. dei καὶ dii καὶ di, deorum καὶ deum, deis καὶ diis καὶ dis, deos, dei καὶ dii καὶ di, deis καὶ diis καὶ dis.

Σημ. Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἐκτός τοῦ deus καὶ πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων λήγει εἰς—um (ἀρχαιότερον—om), ἀντὶ—orum, π. χ. virorum καὶ virum (τῶν ἀνδρῶν—liberorum καὶ liberum (τῶν τέκνων)—Argivorum καὶ Argivom (*) (τῶν Ἀργείων).

§ 27. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως.

1. Τὰ λήγοντα εἰς—us γενικῶς εἶναι ἀρσενικά. Ἐξαίρουνται μόνον ὅντα γένους θηλυκοῦ, τὰ ἐξῆς:

α' τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων (§ 16, 2) malus ἢ μηλέξ...

β' τὰ ἐκ τῆς ἐλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ (§ 17) methodus μέθοδος...

γ' τὸ alvus κοιλία, humus γῆ, χῶμα...

Τρία δὲ ὀνόματα εἰς—us εἶναι γένους οὐδετέρου, τὸ virus δηλητήριο, vulgus ὄχλος (τοῦτο καὶ ἀρσενικὸν ἐνίοτε) καὶ pelagus πέλαγος (τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἐλληνικῆς εἰλημμένον § 17).

2. Τὰ λήγοντα εἰς—um εἶναι γένους οὐδετέρου· εξαίρουνται μόνον ὀλίγα γυναικῶν ὀνόματα, π. χ. Glycerium ἢ Γλυκέριον, Erotium Ἐρώτιον... τὰ ὅποια διὰ τὴν σημασίαν (§ 16, 2) εἶναι γένους θηλυκοῦ.

Σημ. [Καὶ ἐδῶ αἱ μαθηταὶ ἀφοῦ διδαχθοῦν τὴν κλίσιν τῶν ὀνομάτων]

(*) Μετὰ τὸ ν διατηροῦνται περισσότερον αἱ ἀρχαιότεραι καταλήξεις—os καὶ —om ἀντὶ—us καὶ —um: saevos ἄγριος, ἀπηνής, saevom, (ὑστερον saevum saevum).

των τῆς β' κλίσεως, νὰ ἐξαγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράψουν ἐν τῷ τετρα-
δίῳ τὰς ἐν τέλει διακριτικὰς ἐκάστης πτώσεως καταλήξεις. Τὸ αὐτὸ νὰ
γίνη καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἄλλων κλίσεων γ', δ', καὶ ε'.]

Ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως

§ 28. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουν ἐπίθετα λήγοντα εἰς—us,
—a, —um, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ τῆς ἑλληνικῆς εἰς—ος,—η (—α),
—ον καὶ κλινόμενα ὡς καὶ τὰ τῆς ἑλληνικῆς, τὸ μὲν θηλυκὸν κατα-
τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν δευτέραν,
ὡς ἐξῆς

Singularis

Nom. bonā καλή	bonus καλὸς	bonum καλὸν
Gen. bonae καλῆς	boni καλοῦ	boni καλοῦ
Dat. bonae καλῇ	bono καλῷ	bono καλῷ
Acc. bonam καλήν	bonum καλὸν	bonum καλὸν
Voc. bona καλή	bone καλέ	bonum καλὸν
Abl. bona	bono	bono

Pluralis

Nom. bonae καλαί	boni καλοί	bona καλὰ
Gen. bonārum καλῶν	bonōrum καλῶν	bonōrum καλῶν
Dat. bonis καλαῖς	bonis καλοῖς	bonis καλοῖς
Acc. bonas καλὰς	bonos καλοὺς	bona καλὰ
Voc. bonae καλαί	boni καλοί	bona καλὰ
Abl. bonis	bonis	bonis

§ 29. Ἐξαιρέσεις.

1. Ὀλίγιστα ἐπίθετα καὶ ἐπιθετικά ἀντωνυμίαι εἰς—us, —a, —um
σχηματίζουν τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς —ius
(ἀντὶ εἰς —ae, —i) καὶ τὴν δοτικὴν εἰς —i (ἀντὶ —ae, —o).

Τὰ ἐπίθετα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς·

solus sola solum μόνος, μόνη, μόνον, Gen. solius. Dat. soli, Acc.
solum, solam, solum....

totus, tota, totum ὅλος, ὅλη, ὅλον, Gen. totius, Dat. toti,
Acc. totum, totam, totum....

unus, una, unum εἷς, μία, ἓν, Gen. unus, Dat. uni, Acc. unum, unam, unum...

ullus, ulla, ullum τίς, τί, Gen. ullius, Dst. ulli, Acc. ullum, ullam, ullum...

nullus, nulla, nullum οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν. Gen. nullius Dat. nulli, Acc. nullum, nullam, nullum...

2. Πολλὰ ἐπίθετα λήγοντα εἰς—rus καὶ ἔχοντα τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν ἀπέδελον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ γένους τὸ—us καὶ—e ὡς τὰ οὐσιαστικά § 26, 1), π. χ.

miser (ἀντὶ misērus) ἄθλιος, misēra, misērum,—κλητ. miser (ἀντὶ misere) ἄθλιε, misera miserum.

satur (ἀντὶ satūrus) satūra, satūrum πλήρης, πλήρες, κλητ. satur (ἀντὶ satūre)...

3. Ἄν τὸ εἰς—rus λήγον ἐπίθετον ἔτυχε νὰ ἔχῃ πρὸ τοῦ—rus σύμφωνον, τότε μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ—us καὶ—e ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ γένους ἀνεπτύχθη πρὸ τοῦ r βραχὺ ἔ, π. χ.

piger (ἀντὶ pigrus) θηλ. pigra, οὐδ. pigrum νωθρός, ὀκνηρός, Gen. pigri, pigrae, pigri... Vocat. piger (ἀντὶ pigre) pigra pigrum...

sinister (ἀντὶ sinistrus), sinistra, sinistrum ἀριστερός. Gen. sinistri, sinistrae, sinistri... Vocat. sinister (ἀντὶ sinistre) sinistra, sinistrum...

pulcher [pulchrus], pulchra, pulchrum ὡραῖος—α—ον, Gen. pulchri, pulchrae, pulchri. Vocat. pulcher [pulchre], pulchra pulchrum...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 30. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

§ 31. Τὰ ἀρσενικά καὶ τὰ θηλυκὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Α'. Συμφωνόληκτα.

Singularis

ἄρσ.	θηλ.
Nom. dux (duc-s) (*) ἡγεμῶν	lex (leg-s) νόμος
Gen. ducis	legis
Dat. duci	legi
Acc. ducem	legem
Voc. dux (duc-s)	lex (leg-s)
Abl. duce	lege

Pluralis

Nom. duces	leges
Gen. ducum	legum
Dat. ducibus	legibus
Acc. duces	leges
Voc. duces	leges
Abl. ducibus	legibus

§ 32. Τὰ οὐδέτερά διαφέρουν ἀπὸ τῶν ἄρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μόνον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ ἑκατέρου ἀριθμοῦ κλινόμενα ὡς ἑξῆς :

Singularis

Pluralis

Nom. aequor πέλαγος	aequora
Gen. aequoris	aequorum
Dat. aequori	aequoribus
Acc. aequor	aequora
Voc. aequor	aequora
Abl. aequore	aequoribus

§ 33. Παρατηρήσεις.

1. Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν μὲν ἄρσενικῶν καὶ θηλυκῶν λαμβάνει συνήθως κατὰληξιν —s, τῶν δὲ οὐδέτερων εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα.

(*) Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οὐρανισκόφωνον μετὰ s κἀμνεi x :

Σημ. Τὸ θέμα εὐρίσκομεν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ ἀποκόπτοντες τὴν κατάληξιν —um.

2. Τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα s ἢ ὕγρον l, r ἢ n ἄρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἢ ὀνομαστικῇ δὲν λαμβάνει κατάληξιν -s, ἀλλ' εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα· π. χ.

flos ἄνθος Gen. floris [ἀντί flos-is] (*), Plur. Gen. flor-um (ἀντί flos-um) (*).

consul ὑπάτος, Gen. consül-is... Plur. Gen. consul-um

uxor ἡ σύζυγος Gen. uxör-is » » uxör-um

leo (ἀντί leon) λέων, Gen. leön-is » » leön-um

Σημ. Γενικὴ Παρατήρησις. Ἡ δυσκολία ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι μόνον νὰ εὐρωμεν ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ τὴν γενικὴν· διότι ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ συνήθως πάσχει ἀλλοιώσεις ἐν τῷ σχηματισμῷ αὐτῆς ἐκ τοῦ θέματος.

Ἄφ' οὗ δὲ εὐρωμεν τὴν γενικὴν, οὐδεμία πλέον δυσκολία νὰ σχηματίσωμεν καὶ τὰς λοιπὰς πτώσεις ἀλλάσσοντες τὰς καταλήξεις (**).

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶναι ἀνάγκη νὰ μνησθῶμεν (ἐκ τοῦ λεξιλογίου ἢ τοῦ λεξικοῦ) πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἐκάστου ὀνόματος καὶ τὴν γενικὴν αὐτοῦ. Ταῦτα ἔχοντες κατὰ νοῦν δυνάμεθα νὰ κλίνωμεν πᾶν ὄνομα τῆς γ' κλίσεως, π. χ. :

A'

hiems θηλ. ὁ χειμὼν Gen. hiēmis...

lapis (ἐκ τοῦ lapid-s (***)) ἄρσεν. ὁ λίθος, Gen. lapid-is...

+ aetas (ἐκ τοῦ aetat-s (***)) θηλ. ἡ ἡλικία, Gen. aetāt-is...

+ salus (salut-s (***)) θηλ. ἡ σωτηρία, Gen. salūt-is...

mos ἄρσεν. ἡθος, χαρακτήρ, Gen. moris... [mos-is] (*)

(*) Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὸ s εὐρίσκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων συνήθως τρέπεται εἰς —r : mus=μῦς, Gen. mur-is [mus is] muri... (ἐν ᾧ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀποβάλλεται, μῦς γεν. [μυσός] μυός...

(**) Τὰς ἀνωμαλίας τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ, τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ κλπ. θὰ εἰπωμεν κατωτέρω.

(***) Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὁδοντόφωνον πρὸ τοῦ s ἀφομοιοῦται salut-s salus-s· ὅστερον δὲ ἐκπίπτει τὸ ἔτερον s.

B'

pater πατήρ,	Gen. patr-is (ἀντὶ patēris)
mater μήτηρ	» matr-is (ἀντὶ matēris)
frater ἀδελφός	» fratr-is (ἀντὶ fratēris)
September Σεπτέμβριος	» Septembr-is
October Ὀκτώβριος, November, December...	

(συγκριτόμενα)

Γ'

homo ἄρσ. θηλ. ὁ, ἡ ἄνθρωπος	Gen. homīn-is
ordo ἄρσ. τάξις (πολιτῶν)	» ordīn-is
imago θηλ. εἰκών	» imagīn-is
virgo παρθένος	» virgīn-is
multitudo θηλ. πληθὺς	» multitudīn-is
Apollo ὁ Ἀπόλλων	» Apollīn-is.
Juppiter ὁ Ζεὺς	» Jov-is
flamen ἱερεὺς	» flamīn-is
miles στρατιώτης	» milīt-is
judex δικαστής	» judīc-is
princeps ἡγεμὼν	» princīp-is
pulvis ἄρσ. κόνις	» pulvēr-is
senex γέρων	» senis, seni, senem

Δ'. Οὐδέτερα

nomen ὄνομα	Gen. nomīn-is, nomīn-i
os στόμα	» oris (ἀντὶ osis) ori
ius δίκαιον	» juris (ἀντὶ jusis) juri (*)
genus γένος	» genēris [genēs-is]
corpus σῶμα	» corpōris [corpōs-is]
robur ἰσχύς	» robōris (ἀντὶ robus Gen. robōs-is...)
caput κεφαλή	» capīt-is

(*) Τὸ ὄνομα jusjurandum (ὄρκος) γράφεται συνήθως ὡς μία λέξις, ἀλλὰ εἶναι ὁ jus, jurandum καὶ κλίνονται ἐκκτῆρά χωριστά, Gen. juris jurandi, Dat. juri jurando (ἔνευ πληθ. ἀριθμοῦ).

lac γάλα	Gen. lact-is (ἄνευ πληθυντικοῦ)
os ὄστον	» oss-is . . . Plur. Gen. oss-i-um . . .
mel μέλι	» mell is . . .
cor καρδιά	» cordis . . .
iter ὁδός, πορεία	» itinēris (σπανίως itēris . . .)

B'. Φωνηεντόληκτα.

§ 34. Κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν κλίνονται καὶ πολλὰ φωνηεντόληκτα ἔχοντα χαρακτῆρα *i*, δύο δὲ μόνον *u*, τὸ *sus* σῦς, ἀγριόχοιρος, Gen. *su-is*, καὶ τὸ *grus* γέρανος, Gen. *gruis*.

§ 35. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα *u* κλίνονται ὅπως καὶ τὰ συμφωνόληκτα, *sus*, *suis*, *suī*, *suem*

Τὰ δὲ ἔχοντα χαρακτῆρα *i* κανονικῶς διαφέρουν ἀπὸ τῶν συμφωνολήκτων εἰς τὰς ἑξῆς πτώσεις :

1. τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουσαν εἰς—*im* ἀντὶ—*em*.
2. τὴν ἀφαιρετικὴν » » » —*i* ἀντὶ—*e*.
3. τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντ. » » *i-um* ἀντὶ—*um*.
4. τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθ. » » —*is* » —*es*.

5. τὰ οὐδέτερα φωνηεντόληκτα διαφέρουν καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ληγούσας εἰς —*ia* ἀντὶ —*a*.

Παραδείγματα :

puppis θηλ. πρύμνα, Gen. *puppis*, Dat. *puppi*, Acc. *puppim*, Voc. *puppis*, Abl. *puppi* — Plur. Nom. *puppes*, Gen. *puppium*, Dat. *puppibus*, Acc. *puppis* . . .

civis πολίτης, ἄρσ. θηλ. Gen. *civis*. Abl. *civi*. Plur. Nom. *cives*, Gen. *civium*. Acc. *civis* . . .

mare οὐδ. θάλασσα, Gen. *maris*, Dat. *mari*, Acc. Voc. *mare*, Abl. *marī*—Plur. Nom. Acc. Voc. *maria*, Gen. *marium* . . .

Εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις, γενικὴν, δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὀνομαστικὴν, δοτικὴν, κλητικὴν, ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, ὁ χαρακτῆρ *i* συγχωνεύεται μετὰ τῆς καταλήξεως :

civis, Gen. *civis* [*civi-is*], Dat. *civi* [*civi-i*].

Plur. Nom. *cives* [*civi-es*] Dat. Abl. *civibus* [*civi-ibus*] *maribus* [*mari-ibus*].

Οὕτω συνέπεσον ὡς πρὸς τὰς πτώσεις ταύτας τὰ φωνηεντόληκτα πρὸς τὰ συμφωνόληκτα: *civis-regis, civi-regi, cives-reges, civibus-regibus, maribus-aequoribus*.

Ἐκ τῶν πτώσεων τούτων ἡ σύμπτωσις ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰς πτώσεις ἐκείνας, πάσας ἢ τινάς, εἰς τὰς ὁποίας διέφερον πρότερον τὰ φωνηεντόληκτα ἀπὸ τῶν συμφωνολήκτων, π. χ.

εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ	<i>turrim</i> καὶ <i>turrem</i>	πόργον
		<i>civem</i> πολίτην
	<i>puppim</i> καὶ <i>puppem</i>	πρύμναν
	<i>navis</i> ναῦς <i>navim</i> καὶ <i>navem</i>	ναῦν
εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ	<i>civi</i> καὶ <i>cive</i>	
	<i>turri</i> καὶ <i>turre</i>	
	<i>avis</i> πτηγὸν	<i>avi</i> καὶ <i>ave</i>
εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ	<i>avis</i> » <i>aves</i>	
	<i>civis</i> » <i>cives</i>	
	<i>turris</i> » <i>turres</i>	
	<i>nubes</i> νεφέλη	<i>nubis</i> » <i>nubes</i>

§ 36. Τὰ ὀνόματα *juvenis* νέος καὶ *canis* κύων συμπίπτουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις μετὰ τῶν συμφωνολήκτων: Gen. *juvenis, canis*, Dat. *juveni, cani*, Acc. *juvenem, canem*, Abl. *juvene, cane*.—Plur. Nom. Acc. Voc. *juvenes, canes*, Gen. *juvenum, canum*, Dat. Abl. *juvenibus, canibus*.

§ 37. Πολλὰ φωνηεντόληκτα ἀρσενικά ἢ θηλυκὰ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς —is καὶ εἰς —es ἢ μόνον εἰς —es: π. χ. *vatis* καὶ *vates* μάντις, Gen. *vatis*... *caedis* καὶ *caedes* φόνος, Gen. *caedis*... *nubes* (ἔντι *nubis*) νεφέλη, Gen. *nubis*...

§ 38. Τὰ φωνηεντόληκτα οὐδέτερα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ τρέπουν τὸν χαρακτήρα i εἰς e ἢ ὅλως ἀποβάλλουν αὐτόν:

<i>mare</i> θάλασσα, Gen. <i>maris</i>	θέμα <i>mari-</i>
<i>rete</i> δίχτυον » <i>retis</i>	» <i>reti-</i>
<i>animal</i> (ἔντι <i>animāle</i>) ζῷον, Gen. <i>animālis</i>	» <i>animāli-</i>
<i>exemplar</i> (ἔντι <i>exemplāre</i>)	
παράδειγμα, Gen. <i>exemplāris</i>	» <i>exemplāri-</i>

Σημ. Τὰ οὐδέτερα φωνηεντόληκτα πάντα ἀνεξαίρετως τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν εἰς —i-, τὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν καὶ

κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς —ia καὶ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ium:

mare... mari maria marium

animal... animāli animalia animalium

exemplar... exemplāri exemplaria exemplarium

§ 39. Φωνηεντόληκτα ἦσαν παλαιότερον καὶ πολλὰ ἄλλα ὀνόματα, τὰ ὅποια τὸν χαρακτῆρα ἡ διετήρησαν μόνον ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ ἀπέβαλον αὐτόν.

Τοιαῦτα ὀνόματα εἶναι τὰ ἐξῆς μονοσύλλαβα ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ ἐνικοῦ:

ars [ἀντὶ artī-s] τέχνη	Gen. artis	Plur. Gen. arti-um...
pars [ἀντὶ parti-s] μέρος	» partis	» » parti-um
sors [ἀντὶ sorti-s] κλήρος	» sortis	» » sorti-um
mors [ἀντὶ mortī-s] θάνατος	» mortis	» » mortī-um
gens [ἀντὶ gentī-s] ἔθνος	» gentis	» » genti-um
mens [ἀντὶ menti-s] διάνοια	» mentis	» » menti-um..

καὶ τὸ δισύλλαβον

cohors [ἀντὶ cohorti-s] τάγμα στρατιωτῶν Gen. cohortis

Plur. Gen. cohorti-um.

§ 40. Κατὰ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐσχημάτισαν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς — ium καὶ πολλὰ ἄλλα ὅχι φωνηεντόληκτα, μονοσύλλαβα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἔχοντα δύο σύμφωνα πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ, π. χ.

mons ὄρος	Gen. mont-is	Plur. Gen. mont-i-um
nox νύξ	» noct-is	» » noct-i-um
dens ὀδὸς	» dentis	» » dent-i-um
pons γέφυρα	» pontis	» » pont-i-um
fons πηγὴ	» fontis	» » font-i-um
arx ἀκρόπολις	» arcis	» » arc-i-um
merx ἐμπόρευμα	» mercis	» » merc-i-um
urbs πόλις	» urbis	» » urb-i-um
stirps ῥίζα, κορμός	» stirpis	» » stirp-i-um...

§ 41. Πλὴν τούτων καὶ ἄλλα ὀνόματα ἐσχημάτισαν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς —i-um, π. χ.

fraus ἀπάτη	Gen. fraudis	Plur. Gen. fraudum καὶ fraud-i-um
-------------	--------------	-----------------------------------

lis ἔρις	Gen. litis	Plur. Gen. lit-i-um
venter κοιλία	» ventris	» » ventr-i-um
imber ὄμβρος	» imbris	» » imbr-i-um
murus μῦρος	» muris	» » mur-i-um
os ὀστοῦν	» ossis	» » oss-i-um...

§ 42. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως (*).

A') Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι τὰ λήγοντα

1. εἰς—or Gen. —ōris: amor amōris ἀγάπη...

2. εἰς—o » —ōnis: sermo sermōnis διάλογος...

(τὰ εἰς—io Gen.—iōnis εἶναι γένους θηλυκοῦ).

3. εἰς—os Gen.—oris: flos floris ἄνθος, mos moris ἦθος, χαρὰ κτήρ' οὐδέτερον μόνον τὸ os oris στόμα.

4. εἰς—er Gen.—ris (συγκοπτόμενα) venter ventris κοιλία

5. εἰς—i Gen.—ēris: cinis cinēris τέφρα.

B'). Θηλυκοῦ γένους εἶναι τὰ λήγοντα

1. εἰς—io iōnis (ἀφηρημένα σχεδὸν πάντα): oratio-iōnis ῥητορικὸς λόγος, legio-iōnis λεγεῶν.

2. εἰς—do Gen.—dīnis: magnitudo—dīnis μέγεθος· ἀρσενικὰ εἶναι μόνον τὸ cardo—dīnis στρόφιγξ καὶ ordo—dīnis τάξις (πολιτῶν)· τὸ cupido—dīnis ἔρως εἶναι καὶ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους.

3. εἰς—go Gen.—gīnis: imago—ginis εἰκών· τὸ margo—gīnis κρᾶσπεδον εἶναι καὶ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους.

4. εἰς—tas Gen.—tātis civitas—tātis, πολιτεία, aetas—tātis ἡλικία.

5. εἰς—us Gen.—ūtis: virtus—ūtis ἀρετή, salus—ūtis σωτηρία.

6. εἰς—os Gen.—ātis: dos dotis προίξ.

7. εἰς—us » —ūdis ἢ —ūdis: palus—ūdis τέλμα, pecus—ūdis κτήνος· καὶ τὸ laus laudis ἔπαινος καὶ fraus fraudis ἀπάτη.

8. εἰς—i Gen.—īdis cuspis—īdis αἰχμή· ἀρσενικὸν μόνον τὸ lapis—īdis λίθος.

(*) Ἐνταῦθα διδομεν τοὺς γενικωτέρους καὶ ἀσφαλεστέρους κανόνας, τοὺς ἔχοντας ὀλίγας μόνον ἐξαιρέσεις ἢ καὶ οὐδεμίαν· παραλείπομεν δὲ τάξεις τινάς, π. χ. τὰ εἰς—i Gen.—is.... ὧν τὰ ὀνόματα εἶναι ἀνάμεικτα.

9. εις—es Gen.—is, ἰσοσύλλαβα φωνηεντόληκτα: nubes nubis νεφέλη, strues struis σωρός.

10. εις—es Ges. ētis: quies—ētis ἡσυχία, seges—ētis σπαρτόν.

11. τὰ πλείστα τῶν εις—s ληγόντων μονοσυλλάβων καὶ σύμφωνων πρὸ τοῦ s ἐχόντων: ars τέχνη, mens νοῦς... Ἀρσενικά εἶναι ὀλίγα καὶ τὰ συνηθέστερα τὰ ἐξῆς: dens ὁδούς, fons πηγὴ, mons ὄρος, mons γέφυρα...

12. τὰ πλείστα τῶν εις—x Gen.—cis ἢ -gis: vox φωνή Gen. vocis, lex νόμος Gen. legis ἄρσενικά εἶναι ὀλίγα, τὸ codex codicis κῶδιξ, grex gregis ἀγέλη....

Γ'. Οὐδετέρου γένους εἶναι τὰ λήγοντα

1. εις—e Gen.—is: mare maris θάλασσα.

2. εις—al » —ālis; animal—olis ζῷον.

3. εις—ar » —āris; calcar—aris κέντρον, πτερνιστήρ.

4. εις—men » —mēnis: nomen νομῆνις ὄνομα.

5. εις—us » —uris: jus juris δίκαιον ἄρσενικὸν τὸ mus murus μῦς, καὶ θηλυκὸν τὸ tellus—ūris γῆ.

6. εις—or Gen.—ōris: aequor—ōris πέλαγος ἡλυκὸν μόνον τὸ arbor—ōris δένδρον.

7. εις—ur Gen.—ōris: ebur ebōris ἐλεφάντινον ὀστον.

8. εις—ur » —ūris fulgur—ūris κεραυνός, sulfur θεῖον.

9. εις—us » —ōris genus—ōris γένος.

10. εις—us » —ōris corpus—ōris σῶμα ἄρσενικὸν μόνον τὸ lepus lepōris λαγῶς.

11. εις—er—ōris: cadāver—ōris νεκρός, πτώμα.

12. εις—c: lac lactis γάλα.

13. εις—t: caput capitis κεφαλὴ, κεφάλαιον.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως

§ 43. Τὰ κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν κλινόμενα ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα ἢ δικατάληκτα.

Τὰ μονοκατάληκτα λήγουν

1. εις—x Gen.—cis, audax—ācis τολμηρός.

2. εις—r » —ris, pauper—ōris πέννης.

3. εις—l » —lis, vigil—ilis ἀγρυπνος.

4. εις—ans » —antis, elegans—antis ἐξάλρετος.

5. εἰς—ens Gen. —entis, prudens—entis συνετός.

6. εἰς—us » —ēris, vetus—ēris παλαιός.

8. εἰς—es » —ītis, dives—ītis πλούσιος...

Τὰ δικατάληκτα λήγουν

1. εἰς—is ἄρσ. θηλ., —e οὐδ. levis, leve κοῦφος, -η, -ον.

2. εἰς—ior » » —ius » (συγκριτικά) levior, levius κουφό-
τερος, -α, -ον.

§ 44. Ἐπίθετά τινα εἰς is, ἔχοντα πρὸ τοῦ—is τὸ σύμφωνον r, ἀπέδαλον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ μόνον γένους τὸ—is, καὶ οὕτω ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα, π. χ.

ἄρσ. celer (ἀντι celēris), θηλ. celēris, οὐδ. celēre ταχύς, ταχεία, ταχύ,
Gen. celēris, Dat. celēri...(*)

§ 45. Ἄν δὲ τυχὸν εἶχον πρὸ τοῦ—r ἕτερον σύμφωνον, ἀνεπτύχθη μεταξὺ αὐτῶν ἕ βραχύ, π. χ. acer (ἀντι acris) acris, acre δέξυς δέξεια, δέξυ, Gen. acris, Dat. acri...(*)

§ 46. Τὰ μὲν συγκριτικά ἐπίθετα εἰς—ior, —ius καὶ τὰ μονοκατάληκτα pauper, vetus, dives, princeps—cīpis πρῶτος, ἡγεμών, compos—pōtis ἐγκρατής καὶ τινα ἄλλα σπανιώτερα (particeps, sospes caelebs, superstes...) ἔχουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν συμφωνολήκτων, π. χ.

levior, leviōris leviōrem ἀφαιρ. leviōre

Plur. leviōres, leviorum, levioribus, leviōres...

vetus, veteris, veteri, veterem. ἀφαιρ. vetere

Plur. veteres, veterum, veteribus veteres...

Οὐδέτ. levius, leviōris, leviōri, levius leviōre

Plur. leviora, leviorum...

Οὐδ. vetus, vetēris, veteri, vetus, vetus, vetēre

Plur. vetēra, vetērum, veteribus ...

§ 47. Τὰ δὲ ἄλλα ἐπίθετα ἔχουν εἰς ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ τὰς καταλήξεις τῶν ἐχόντων χαρακτηριστῆρα ἰ φωνηεντολήκτων οὐσιαστικῶν (§ 35) levis, levis, levi, le v e m, levis, levi.

Plur. leves, le v i u m, levibus, levis (καὶ leves), levibus—

Οὐδ. leve, levis levi, leve, leve, le v i.

(*) Πρὸς βλ. καὶ § 29 β' καὶ γ'.

Plur. *levia, levium, levibus, levia, levia, levibus.*
audax, audācis, audaci, audacem, audax, audaci

Plur. *audāces, audacium, audacibus, audacis* (καὶ *audaces*) *audaces, audacibus...*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

+ ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 48. Ἡ τετάρτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα (*).

Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Singularis

ἀρσ.	θηλ.
Nom fructus καρπός	manus χεῖρ
Gen. fructus	manus
Dat. fructui (καὶ fructu)	manui (καὶ manu)
Acc. fructum	manum
Voc. fructus	manus
Abl. fructu	manu

Pluralis

Nom fructus	manus
Gen. fructuum	manuum
Dat. fructibus	manibus
Acc. fructus	manus
Voc. fructus	manus
Abl. fructibus	manibus

Τὰ δὲ οὐδέτερα κλίνονται ὡς ἐξῆς :

(*) Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως λήγει εἰς —u καὶ εὐρίσκεται ἂν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις —um

Singularis

Nom.	genu γόνυ
Gen.	genu
Dat.	genū (καὶ genui)
Acc.	genu
Voc.	genu
Abl.	genu

Pluralis

genua
genuum
genibus
genua
genua
genibus

Ἐξαιρέσεις

1. Τὰ δισύλλαβα τὰ ἔχοντα c πρὸ τοῦ—us,—u, ἀκόμη καὶ τὸ tribus φυλὴ καὶ artus μέλος τοῦ σώματος, ἄρθρον, σχηματίζουν τὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ibus (ἔχει εἰς -ibus):

lacus λίμνη lac-ibus	tribus tribūbus
pecu κτήνος pec-ibus	artus artūbus

Σημ. Τὸ portus λιμὴν σχηματίζει καὶ portibus καὶ portibus—
τὸ partus τοκετός καὶ partūbus καὶ (σπανιώτ.) partibus—
τὸ veru ὁδελός καὶ verūbus καὶ veribus.

2. Τὸ domus οἶκος ἔχει καὶ πτώσεις τινὰς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν κλινόμενον ὡς ἑξῆς :

Singularis

Nom.	domus
Gen.	domus (domi)
Dat.	domui (domo)
Acc.	domus
Voc.	domus
Abl.	domo (domu)

Pluralis

domus
domuum καὶ domorum
domibus
domus καὶ domos
domus
domibus *)

§ 49. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως.

Τὰ λήγοντα εἰς —us εἶναι σχεδὸν πάντα ἀρσενικά, θηλυκὰ δὲ μό-

(*) Ἐνδεκα τῆς ὁμοιότητος πτώσεων τινων τῆς δευτέρας καὶ τετάρτης κλίσεως καὶ ἄλλων ὀνομάτων ἀπαντῶσι τύποι καὶ κατὰ τὰς δύο κλίσεις, π. χ. τὸ pinus (θηλ. β' κλίσ.) ἔχει ἀφαιρ. pinu ἀντὶ pino, τὸ ficus (θηλ. β' κλίσ.) ἔχει ἀφαιρ. ficu καὶ fico κα.

νον τὰ ἐξῆς· domus οἶκος, manus χεῖρ, acus βελόνη, idus—uum (πληθ. μόνον) αἱ εἰδοί, tribus φυλή καὶ porticus στοά.

Τὰ εἰς-υ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγοντα εἶναι πάντα οὐδέτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΜΠΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

§ 50. Κατὰ τὴν πέμπτην κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά μόνον, ὡς ἐξῆς· (*)

<i>Singularis</i>			<i>Pluralis</i>	
Nom.	res	dies	res	dies
	πρᾶγμα	ἡμέρα		
Gen.	rei	diei	rerum	diei
Dat.	rei	diei	rebus	diebus
Acc.	rem	diem	res	dies
Voc.	res	dies	res	dies
Abl.	re	die	rebus	diebus

Σημ. Τὸ ὄνομα *res publica* πολιτεία γράφεται μὲν συνήθως ὡς μία λέξις, ἀλλ' εἶναι δύο (*res publica*) καὶ κλίνονται χωριστά. Nom. *res publica*, Gen. *reipublicae*, Dat. *reipublicae*, Acc. *republicam*, Abl. *republica* (πληθυντικὸν δὲν ἔχει).

§ 51. Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν σχηματίζουν μόνον τὸ *res* καὶ τὸ *dies* ἐκ τῶν λοιπῶν τινὰ μὲν σχηματίζουν μόνον τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (*spes, acies, facies, species, effigies*), τὰ ἄλλα οὐδεμίαν.

Σημ. Τὰ εἰς—ies λήγοντα ἐν τοῖς τύποις τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ. παρὰ τὸν κανόνα (§ 7, 1) ἔχουν τὸ *e* τῆς παραληγοῦσης μακρόν, *diei, faciei, speciei*...

§ 52. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως.

Τὰ ὀνόματα τῆς πέμπτης κλίσεως εἶναι γένους θηλυκοῦ μόνον τὸ *dies* καὶ *meridies* μεσημβρία εἶναι γένους ἀρσενικοῦ.

(*) Τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως λήγει εἰς—e καὶ εὐρίσκεται, ἂν ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις—rum.

Σημ. α'. Τὰ dies εἶναι καὶ γένους θηλυκοῦ πολλάκις, μάλιστα ἂν σημαίνῃ προθεσμίαν, ὠρισμένον χρόνον, ὠρισμένην ἡμέραν (certa dies).

Σημ. β'. Οὐδέτερα οὔτε ἡ πέμπτη οὔτε ἡ πρώτη κλίσις ἔχει.

Σημ. γ'. Ἐπίθετα οὔτε ἡ τετάρτη οὔτε ἡ πέμπτη κλίσις ἔχει.

§ 53. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν πέντε κλίσεων

1. Ἡ κλητικὴ ἑκατέρου ἀριθμοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ· μόνον ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀρσενικῶν τῆς δευτέρως κλίσεως εἶναι διάφορος τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ: dominus - domine equus - eque.

2. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ πάντοτε μετὰ τὴν δοτικὴν τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ.

3. Τὰ οὐδέτερα, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἔχουν τὴν αὐτὴν καταλήξιν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ.

4. Τῶν οὐδετέρων ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει πάντοτε εἰς —a (ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ δῶρα, δόρατα, τείχεα—dona, nomina, cornua).

5. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἐκάστης κλίσεως ἔχουν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις.

6. Αἱ καταλήξεις τῶν οὐδετέρων ἐν ἐκάστῃ κλίσει διαφέρουν ἀπὸ τῶν καταλήξεων τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ· εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις, γενικὴν, δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν εἶναι αἱ αὐταί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IB'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

A'. Ἑλλειπτικά.

α'. Ἑλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero).

§ 54. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γ' ὥσση ὑπάρχουν ὀνόματα ἀπαντῶντα εἰς ἓνα μόνον ἀριθμόν, εἴτε εἰς τὸν ἐνικόν (singularia tantum), εἴτε εἰς τὸν πληθυντικόν (pluralia tantum).

1. Τὰ κύρια ὀνόματα κλίνονται μόνον ἐν ᾧ ἀριθμῷ ἀπαντῶσι: Caesar, Roma, Latium (singularia tantum)—

Athenae, Puteoli, Gabii, Veii, Fregellae, (pluralia tantum).

2. Κακρίθῃ Λατινικῇ Γραμματικῇ

3

Σημ. Τὰ δηλωτικὰ προσώπων κύρια ὀνόματα ἀπαντῶντα ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ σχηματίζουν καὶ πληθυντικὸν ἐνίοτε, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλῶσσῃ, ἦτοι

α') ὅταν δύο ἢ πλείονα πρόσωπα ἔχωσι τὸ αὐτὸ ὄνομα: Catōnes = οἱ (δύο) Κάτωνες.

β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῶσιν ἄλλα πρόσωπα ἔχοντα ὁμοιότητα πρὸς τὸ διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ δηλούμενον γνωστὸν πρόσωπον: Hyperidae volunt esse et Lysiae = Ὑπερεῖδαι καὶ Λυσίαι, δηλ. ὅμοιοι μὲ τὸν Ὑπερεῖδην καὶ Λυσίαν θέλουν νὰ εἶναι.

2. Τὰ πλείστα ὀνόματα τῶν ἑορτῶν κλίνονται ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ (pluralia tantum): Saturnalia - Κρόνια, Bacchanalia Διονύσια...

3. Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ ἀπαντῶσι συνήθως ἐν μόνῳ τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ· ἀλλὰ πολλὰ ἐξ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ: virtutes ἀρεταί, acerbitates πικρότητες, delectationes εὐφροσύναι...

4. Τὰ περιληπτικὰ ἀπαντῶσιν ἐν μόνῳ τῷ ἐνικῷ vulgus ὄχλος, plebs πληθὺς.

5. Τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἀπαντῶσιν ἐν μόνῳ τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ: aes χαλκός, aurum χρυσός, ferrum σίδηρος.

Σημ. aera πληθ. = διάφορα εἶδη χαλκοῦ ἢ χαλκᾶ σκεύη.

6. Pluralia tantum εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς συνηθέστατα μοναδικά:

arma-armōrum ὅπλα
divitiae-ārum πλοῦτος
epulae-ārum δεῖπνον
feriae-ārum ἑορταί
geminī-ōrum δίδυμοι
liberi-ōrum τέκνα
nuptiae-ārum γάμος
angustiae-arum ἡ στενὴ δίοδος
idus-uum αἱ εἰδοί
indutiae-ārum ἀνακωχή
insidiae-arum ἐνέδρα
calendae-arum ἡ πρώτη ἐκάστου μηνὸς

moenia moenium τεῖχος τεῖχη
pōnae ārum αἱ νῶναι
tenēbrae-arum σκότος
exuviae-ārum σκύλα
excubiae - ārum φρουρά, φυλακή
nugae-ārum φλυαρία
manes-manium σκιάι ἀποθανόντων
procēres-ērum ἐπιφανεῖς
mundīnae - ārum ἡ τῆς ἀγορᾶς ἡμέρα
fasti ōrum ἡμερολόγιον....

§ 55. Πολλά ὀνόματα ἔχουν ἐν τῷ πληθυντικῷ ἄλλην ἢ καὶ ἄλλην

σημασίαν, διάφορον τῆς ἐν τῷ ἐνικῷ

aqua-ae τὸ ὕδωρ — aquae-ārum τὰ ὕδατα, ἀλλὰ καὶ εἰδικῶς

τὰ ἱαματικά ὕδατα· π. χ. aquae Gratianae, aquae Sullanae

copia-ae πληθὺς ἀφθονία—copiae-arum στρατιωτικαὶ δυνάμεις, στρα-
τεύματα,

fortuna-ae ἡ τύχη — fortūnae-ārum τὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ

opēra-ae ὁ κόπος — opērae-arum οἱ ἐργάται

auxilium-ii ἡ βοήθεια — auxilia-iōrum αἱ βοήθειαι, καὶ τὰ ἐπικου-
ρικά στρατεύματα

(castrum καὶ συνηθέστερον ὑποκο-

ρισ.) castellum-i φρούριον—castra ōrum στρατόπεδον.

comitium-ii ὁ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ἀγορᾷ τόπος, ἐν ᾧ συνήγοντο αἱ ἐκκλη-
σῖαι τοῦ λαοῦ, τὸ κομῆτιο —

comitia-iōrum ἡ ἐκκλησία αὐτή, ἡ τῶν πολιτῶν δημοσία συνάθροσις
impedimentum-i κώλυμα—impedimenta ōrum κωλύματα, ἀλλὰ καὶ
ὑποσκευαί

rostrum-i τὸ ῥάμφος (τῶν

πτηνῶν), τὸ ἔμβολον (τῶν νεῶν)

rostra-orum ῥάμφη, ἔμβολα,

ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ

ἀγορᾷ δημόσιον βῆμα

aedes-is ναὸς

—aedes aedium οἶκος

littēra-ae τὸ γράμμα τοῦ ἀλφαδήτου—littērae-arum τὰ γράμ-
ματα τοῦ ἀλφαδήτου, καὶ ἡ ἐπιστολή...

β' Ἑλλειπτικά κατὰ πτώσεις (defectīva casibus).

§ 56. Τὰ συνηθέστατα ἑλλειπτικά κατὰ πτώσεις εἶναι :

1. fas ὅσιον καὶ nefas ἀνόσιον· ἔχουν μόνον ὀνομαστικὴν καὶ αἰ-
τιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

2. instar ὄγκος, μέγεθος, ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ. ἐνικοῦ.

3. sponte ἀφαιρ. ἐνικοῦ: mea sponte ἐμῇ βουλήσει, suā sponte
οἰκεία βουλήσει.

4. fors ὀνομαστ. καὶ forte ἀφαιρετ. ἐνικοῦ=τύχη.

5. [ops] βοήθεια, Gen. opis, Dat. opi, Acc. opem Abl. ope—
Plur. opes (οἱ θησαυροὶ) opum, opibus ...

6. vis βία, δύναμις vim, vi—Plur. vires, virium, viribus. ...

7. dicis, γενικὴ ἐνικοῦ, ἐν τῇ φράσει dicis causa ἡ dicis gratia
νόμου χάριν, διὰ τὸν τύπον.

8. infitias, αἰτίατ. πληθυντ. ἐν τῇ φράσει infitias ire ἀρνεῖσθαι.

9. pondo ἀφαίρ. ἐνικ.= (κατὰ) τὸ βάρος: auri quinque (librae) pondo χρυσοῦ πέντε λίτραι (τὸ βάρος)—corona auri pondo viginti (librarum) στέφανος χρυσοῦ εἴκοσι λιτρῶν (τὸ βάρος).

10. nauci (γεν. ἐνικ.)¹ homo non nauci ἄνθρωπος οὐδεμιᾶς ἀξίας, οὐτιδανός.

11. [prex] δέησις, Dat. preci. Acc. precem, Abl. prece—Plur. preces, precum, precibus. . .

1. [verber] μάστιξ Gen. verbēris, Abl. verberē—Plur. verbera τὰ τῆς μάστιγος κτυπήματα, verbērum, verberius....

B'. Substantiva abundantia

§ 57. Substantiva abundantia ὀνομάζουσιν οἱ Λατίνοι τὰ ἔχοντα διπλοῦς τύπους εἴτε ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι, π. χ.

callum-i καὶ callus-i τύλος (κάλλος)

luxuria-ae » luxuries εἰ τρυφή

baculum-i » baculus-i βακτηρία

plebs plebis » plebes-εἰ πληθύς. . .

εἴτε καὶ ἐν ὀλίγαις μόνον πτώσεσι, π. χ. jecur ἥπαρ, Gen. jecōris καὶ jecinoris, Dat. jecori καὶ jecinori. . .

locus loci τόπος, Plur. loci, locorum...καὶ loca locorum...

frenum freni χαλινός, Plur. freni-orum...καὶ frena-orum...

jugum-i πλῆθρον, —o, —um... (κανονικῶς κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν)· ἀλλ' ὁ πληθυντικὸς καὶ κατὰ τὴν τρίτην, Dat. Abl. jugeribus (ἐτερόκλιτον).

requies—iētis...ἀνάπαυλα, ἡσυχία—Acc. requiētem καὶ requiem.

Τὸ vas ἀγγεῖον Gen. vasis...ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ κλίνεται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν μόνον, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ μόνον κατὰ τὴν δευτέραν vasa, vasorum, vasis... (ἐτερόκλιτον).

Γ'. Ἄκλιτα

§ 58. Ἄκλιτα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ὀλίγα

1. τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, π. χ. littara, i o t a Gen. litterae i o t a Dat. litterae i o t a Acc. litteram i o t a. . .

2. ξενικά τινα (δηλ. οὔτε ἑλληνικά οὔτε λατινικά) ὀνόματα Adan¹ Ἀδάμ...

Σημ. Ἄκλιτα εἶναι καὶ τινα ἀριθμητικά ἀπόλυτα καὶ τὰ μόρια (προθέσεις, σύνδεσμοι, ἐπιρρήματα, ἐπιφωνήματα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 59. Α' Ἑλλειπτικά καὶ ἄκλιτα

1. nequam οὐδαμινός, φαῦλος, ἄκλιτον, διὰ πάντα ἀριθμόν, γένος καὶ πτώσιν· homo nequam, homines nequam, feminae nequam...

2. potis ἢ pote ἄκλιτον καὶ ἑλλειπτικόν, καθότι εἶναι ἐν χρήσει μόνον ὡς ὀνομαστική καὶ αἰτιατική, ἀλλὰ παντός γένους καὶ ἀριθμοῦ. non potis sum=δὲν δύναμμι, non potis sunt=δὲν δύνανται.

3. damnas ὁμοίως: damnas esto=καταδικαζέσθω, damnas sunt=καταδικαζέσθωσαν.

4. [ceterus] cetera, ceterum, ἑλλειπτικὸν μόνον κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἐν τῷ ἐνικῷ, ἣν ἀναπληροῖ τὸ reliquus, ὅταν δεῖσῃ.

5. [sons] ἔνοχος, ἑλλειπτικὸν μόνον κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

§ 60. Β' Adjectiva abundantia (§ 57). Διπλοῦς τύπους ἔχουν καὶ πολλὰ ἐπιθέτα, π. χ.

1. opulens — ntis γ' κλισ. καὶ opulentus — a — um πλούσιος.

2. inermis — e » » » inermis — a — um ἄοπλος.

3. inanĭmis — e » » » inanĭmus — a — um ἄψυχος..

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ.

§ 61. Ὁ θετικὸς βαθμὸς τῶν ἐπιθέτων λέγεται λατινιστὶ gradus positivus, ὁ συγκριτικὸς gradus comparativus καὶ ὁ ὑπερθετικὸς gradus superlativus.

§ 62. Ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς προσλήψεως τῶν καταλήξεων —ior (ἄρσεν. καὶ θηλ.) καὶ —ius (οὐδέτ.) εἰς τὸν θετικὸν βαθμόν, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ τέλους τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ: (-i, is)

clarus ἑνδοξος Gen. clar-i συγκρ. clar-ior ἑνδοξότερος — α,
clar-ius ἑνδοξότερον —

levis κοῦφος Gen. lev-is » lev-ior κουφότερος, — α,
lev-ius κουφότερον.

§ 63. Ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς σχηματίζεται ὁμοίως ἐκ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς προσλήψεως τῶν καταλήξεων — *issimus, —issima, —issimum*: *clar-issimus, clarissima, clar-issimum* ἐνδοξότατος, —η, —ον, *lev-issimus, levissima, lev-issimum* κορυφώτατος —η, ον (*).

§ 64. Ἐξαιρέσεις.

1. Τὰ εἰς —er ἐπιθετα (*miser, piger, celer, acer...*) καὶ τὸ *vetus*, θέμ. *vetēr* —, σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως — *rīmus, — rīma, —rīmum* (ὄχι —*issimus, —issima, —issimum*).

miser ἄθλιος, Gen. *misēr-i* ὑπερθ. *miser-rimus, miser-rima, miser-rimum* ἀθλιώτατος — η, —ον
celer ταχύς, Gen. *celer-is* ὑπερθ. *celer-rimus, celer-rima, celer-rimum* ταχύτατος — η, —ον

Σημ. α' Τὰ εἰς —er —ra, —rum (*piger pigra pigrum, pulcher pulchra pulchrum...*) καὶ τὰ εἰς er, —ris, —re (*acer, acris acre celeber celebris celebre...*) σχηματίζουν τὸ μὲν συγκριτικὸν ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ θετικοῦ :

piger ὀκνηρός, Gen. *pigr-i* συγκρ. *pigr-ior pigr-ius*
pulcher ὠραίος » *pulchr-i* » *pulchr-ior pulchr-ius*
acer ὀξύς » *acr-is* » *acr-ior acr-ius*
celeber ἐπιφανής » *celebr-is* » *celebr-ior celebr-ius*

τὸ δὲ ὑπερθετικὸν ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἄρσενικοῦ τοῦ θετικοῦ ὥς ἔχει·

pulcher ὑπερθ. *pulcher-rimus*
acer » *acer-rimus*
celeber » *celeber-rimus*.

(*) Ἡ κατάληξις τοῦ μὲν συγκριτικοῦ βαθμοῦ εἶναι —ios (ἄρσ. θηλ.) καὶ —ius (οὐδ.)· πρβλ. ἐλλήν. (βελτ-ιος-ες (βελτίος — βελτίους)· ἐν τῷ ἄρσ. καὶ θηλ. τὸ —ios ἐγένετο —ior κατὰ τὰς λοιπὰς πτώσεις, ἐν αἷς τὸ s μεταξὺ δύο φωνηέντων εἰς -i ἐτράπη: *clar-ios* γεν. (*clar-ios-is*) *clar-ior-is* δοτικῇ (*clar-ios-i*) *clar-ior-i* κτλ. ὅθεν καὶ ἡ ὀνομαστικὴ *clar-ior*.

Τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ εἶναι α') —imus ἢ —mus: *min-imus, sum-mus*· β' —simus ἢ —timus: (*mag-simus*) *maximus, op-timus*· πρβλ. (*facil-simus*) *facil-limus* (*miser-simus*) *miser-rimus, matur-rimus*.

Ἐν τῇ καταλήξει *is-simus* ἡ μὲν *simus* εἶναι, ὥς εἴρηται, ἡ κατάληξις τοῦ ὑπερθετικοῦ, τὸ δὲ —is εἶναι βραχυτέρα μορφή τῆς καταλήξεως τοῦ συγκριτικοῦ —ios (διὰ μέσου τοῦ —ies, ὁπερ ἐμφαίνεται ἐν τῷ *maiestas*) *is: mag-is*.

Σημ. β' Τὸ dexter δεξιὸς ἔχει συγκριτικὸν dexterior ὑπερθ. dextimus,—

τὸ sinister ἀριστερὸς συγκρ. sinisterior, ὑπερθ. δὲν ἔχει.

Σημ. γ' Τὸ maturus ὥριμος ἔχει υπερθετικὸν matur-issimus καὶ matur-rimus.

2. Τὰ ἐπίθετα facilis εὐκόλος, difficilis δύσκολος, similis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humilis ταπεινός, καὶ gracilis ῥαδινὸς σχηματίζουν τὸ υπερθετικὸν διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως—limus,—lima, —limum (ὅχι —issimus, —issima, —issimum).

facilis Gen. facil-is ὑπερθ. facil-limus, —lima, —limum).

similis » simil-is » simil-limus,—lima, —limum:

Σημ. Τὰ λοιπὰ εἰς —ilis ἐπίθετα δῆλον ὅτι σχηματίζουν τὸ υπερθετικὸν κανονικῶς εἰς —issimus: nobilis εὐγενὴς nobil-issimus.

3. Τὰ εἰς —dicus —ficus καὶ —völus λήγοντα ἐπίθετα σύνθετα μὲ β' συνθετικὸν τὸ ῥῆμα dico (λέγω), facio (ποιῶ), volo (θέλω) σχηματίζουν τὸ συγκριτικὸν καὶ υπερθετικὸν εἰς —ent-ior —ent-ius, —ent-issimus-a-um.

maledicus κακολόγος maledic-ent-ior maledic-ent-issimus

magnificus μεγαλοπρεπὴς magnific-ent-ior magnific-ent-

issimus

benevolus εὐμενὴς benevol-ent-ior benevol-ent-issimus (*).

Ἐπίσης καὶ τὸ providus προνοητικὸς (pro-video προνοῶ) ἔχει συγκρ. provid-ent-ior ὑπερθ. provid-ent-issimus--καὶ τὸ egēnus ἐνδεὴς συγκρ. egentior ὑπερθ. egentissimus.

4. Ἐκ τοῦ dives πλούσιος, Gen. divītis καὶ συγκεκομμένως dītis σχηματίζονται συγκριτ. divitior καὶ ditior

ὑπερθετ. divitissimus καὶ ditissimus

ἐκ τοῦ juvenis νέος συγκριτ. junenior καὶ junior

(τὸ ὑπερθ. ἐλλείπει).

§ 65. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὁ συγκριτικὸς καὶ ὁ υπερθετικὸς βαθμὸς δύναται νὰ σχηματίζεται καὶ περιφρα-

(*) Ὁ λόγος τῆς ἀνωμαλίας ταύτης εἶναι ὅτι τὰ συγκριτικὰ καὶ υπερθετικὰ τῶν τοιούτων ἐπιθέτων, καὶ τοῦ providus ἐσχηματίσθησαν ἐξ ἀπαρχαιωθέντων θετικῶν ληγόντων εἰς—ens, Gen.—entis; maledicens, maledicent-is maledicent-ior... benevolens benevolent-is benevolent-ior...

στικῶς, διὰ τῶν ἐπιρρημάτων magis μᾶλλον καὶ maxime μάλιστα
μετὰ τοῦ θετικοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιθέτου :

dubius ἀμφίβολος, magis dubius μᾶλλον ἀμφίβολος, ἀμφιβολώτερος
maxime dubius μάλιστα ἀμφίβολος, ἀμφιβολώτατος,

Οὕτω κανονικῶς σχηματίζουν τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν
ἐκεῖνα ἐκ τῶν ἐπιθέτων εἰς—us, ὅσα πρὸ τοῦ—us ἔχουν φωνῇεν, π. χ.
dubius pius εὐσεδής, idoneus ἐπιτήδειος vacuus κενός, arduus
ἀνάντης, neccessarius ἀναγκαῖος....

Σημ. Τὰ εἰς—quus λήγοντα σχηματίζουν μονολεκτικῶς τὸ συγκρι-
τικὸν καὶ ὑπερθετικὸν, π. χ.

antiquus ἀρχαῖος, antiquior, antiquissimus.

§ 66. Ἀνώμαλα συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά*

bonus ἀγαθός	melior ἀμείνων	optimus ἄριστος
malus κακός	pejor χείρων	pessimus χείριστος
magnus μέγας	major μείζων	maximus μέγιστος
parvus μικρός, ὀλίγος	minor ἐλάσσων, ἥσων	minimus ἐλάχιστος
		ὀλίγιστος

multi πληθ. πολλοί	plures πλείονες	plurimi πλείστοι
multum πολὺ	plus πλεόν	plurimum πλείστον
nequam οὐδαμινός	nequior οὐδαμινώτερος	nequissimus οὐδαμινώ- τατος

(homo)frugi χρηστός, frugalior

frugalissimus.

ἐντιμος ἄνθρωπος

§ 67. ἐπίθετα ἐλλείποντα κατὰ τινὰ βαθμόν

θετικὸν	συγκριτικὸν	ὑπερθετικὸν
(citra)	citerior ὁ ἐπὶ τάδε, πρὸς τὸ μέρος μας	citimus ὁ ἐπὶ τάδε ἐγγύτατος
(ultra)	ulterior ὁ πέραν	ultimus ὁ πέραν ἔσχατος
(prope)	propior ἐγγύτερος	proximus ἐγγύτατος
(intra)	interior ἐνδότερος, ἐσώτερος	intimus ἐνδότετος, ἐσώτατος
	deterior χείρων, ὑπο- δεέστερος	detterimus χείριστος, κακώτατος
	prior πρότερος	primus πρῶτος
	potior κρείσσων	potissimus κράτιστος
	ociot ὠκύτερος	ocissimus ὠκύτατος

diversus διάφορος		diversissimus
falsus ψευδής		falsissimus
inclītus ονομαστός		inclitissimus
merītus ὁ προσε- νεγκλὼν ὑπηρεσίας,		meritissimus
ὁ ἀξιώς τινος ἀμοιβῆς γενόμενος		
novus νέος, πρόσ- φατος	(recentior)	novissimus ἔσχατος, τελευταῖος
sacer ἱερός	(sanctior)	sacer-rimus
vetus παλαιός	(vetustior)	veter-rimus
adulescens νέος, νεανίας	adulescentior	
juvēnis νέος	juvenior καὶ junior	
senex γέρων	senior γεροντότερος	
alācer ζωηρός, ἔ- ξυπνος	alacrior	
diuturnus χρόνιος	diuturnior	
longinquus μακρὸς	longinquior	
propinquus ὁ ἐγ- γύς, συγγενής	propinquior	
opīmus πιμελής, παχύς	opimior	
.		
§ 68. Abundantia. Τέσσαρα ἐπίθετα ἔχουν διπλοῦν ὑπερθετικὸν		
[extērus] -a -um exterior ὁ ἐξώτε- ὁ ἔξω ρος	extrēmus καὶ extī- mus ὁ ἐξώτατος	
[infērus] -a -um inferior ὁ κατω- ὁ κάτω εὐρισκόμενος	infīmus καὶ īmus ὁ κατωτάτω εὐρισκόμενος	
[supērus] -a -um superior ὁ ἄνω- ὁ ἄνω εὐρισκόμενος	suprēmus καὶ sum- mus ὁ ἄνωτάτω εὐρι- σκόμενος	
[postērus] -a -um posterior ὁ μετα- ὁ ὕστερον ἀκολουθῶν	postrēmus καὶ po- stūmus ὁ τελευταῖος ἀκολουθῶν, ὁ ἔσχατος	

§ 69. Ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἐπίθετα τὰ σχημαίνοντα

ὑλιν, π. χ. χρυσοῦς—*aureus*, σιδηροῦς—*ferreus* . . .

χρόνον, π. χ. ἑωθινός—*matutinus*, ἑσπερινός—*vespertinus* . . .

καταγωγὴν, π. χ. ῥωμαῖος—*romanus* . . .

τελείαν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν, π. χ. *omnipotens*—παντοδύναμος . . .

immortalis—ἀθάνατος, *mortalis*—θνητός . . .

δὲν σχηματίζουν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν.

Σύγκρισις ἐπιρρημάτων

§ 70. Ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ, καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν σχηματίζουν καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων.

§ 71. Ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς τῶν ἐπιρρημάτων λήγει εἰς—*ius* (εἰς) ναι δηλ. αὐτὴ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου συγκριτικοῦ)—

ὁ δὲ ὑπερθετικὸς σχηματιζόμενος ἐκ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιθέτου λήγει εἰς—*e* (ἢ σπανίως εἰς—*o* ἢ εἰς—*um*)

<i>recte</i> ὀρθῶς	<i>rectius</i> ὀρθότερον	<i>rectissime</i> ὀρθότατα
<i>bene</i> καλῶς, εὖ	<i>melius</i> ἄμεινον	<i>optime</i> ἄριστα
<i>male</i> κακῶς	<i>pejus</i> χεῖρον	<i>pessime</i> κάκιστα
<i>merito</i> ἀξίως,		<i>meritissime</i> ἀξιότατα
<i>acriter</i> ὀξεῶς,	<i>acrius</i> ὀξύτερον	<i>acerrime</i> ὀξύτατα, δριμύτατα
δριμέως	δριμύτερον	
<i>facile</i> εὐκόλως	<i>facilius</i> εὐκολώτερον	<i>facillime</i> εὐκολώτατα.
<i>misere</i> ἀθλιῶς	<i>miserius</i> ἀθλιώτερον	<i>misserrime</i> ἀθλιώτατα
<i>benevolenter</i>	<i>benevolentius</i>	<i>benevolentissime</i>
εὐμενῶς	εὐμενέστερον	εὐμενέστατα

Πρὸς ἀκόμην καὶ :

<i>saepe</i> πολλάκις	<i>saepius</i> πλεονάκις	<i>saepissime</i> πλειστάκις
<i>diu</i> ἐπὶ πολὺν χρόνον	<i>diutius</i> ἐπὶ πλεοναχρόνον	<i>diutissime</i> ἐπὶ πλεοναχρόνον

καὶ περιφραστικῶς :

<i>dubie</i> ἀμφιδύλως	<i>magis dubie</i> ἀμφιδολώτερον	<i>maxime dubie</i> ἀμφιδολώτατα
------------------------	----------------------------------	----------------------------------

καὶ τὰ ἀνωμαλότερα :

multum πολὺ	plus πλέον	plurimum πλεῖστον
paulum ὀλίγον	minus ἥττον	minime ἐλάχιστα, ἥκιστα
	prius πρότερον	primum {
		καὶ primo { πρῶτον
magno opere	magis μεῖζον,	maxime μάλιστα, μέγιστον
μεγάλως	μᾶλλον	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 72. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ ἀριθμητικά εἶναι :

α' ἀπόλυτα	numeralia	cardinalia
β' τακτικά	»	ordinalia
γ' διανεμητικά	»	distributiva
δ' πολλαπλασιαστικά	»	multiplicativa
ε' ἀναλογικά	»	proportionalia
ς' ἀριθμητικά ἐπιρρήματα		adverbia numeralia (*)

α' Ἀπόλυτα

β' Τακτικά

√ 1 I	unus -a -um (εἷς, μία, ἓν)	primus -a -um (πρῶτος)
√ 2 II	duo ae -o (δύο)	secundus -a -um ἡ
		alter -ēra -ērum (δεύτ.)
3 III	tres, tria (τρεῖς, τρία)	tertius -a -um (τρίτος)
√ 4 IV	quattuor	quartus
5 V	quinque	quintus
6 VI	sex	sextus
+ 7 VII	septem	septimus
8 VIII	octo	octavus
9 IX	novem	nonus

(*) Οὐσιαστικά ἀριθμητικά δὲν εἶχε σχηματίσει ἡ δόκιμος λατινικὴ γλῶσσα· ὅστερον ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἐσχηματίσθησάν τινα π. χ. trinitas ἡ τριάς, quaternitas ἡ τετράς...

✓ 10 X	decem	decimus
11 XI	undēcim	undecimus
12 XII	duodecim	duodecim
13 XIII	tredecim	tertius decimus
14 XIV	quattuordecim	quartus decimus
✓ 15 XV	quindecim	quintus decimus
16 XVI	sedecim	sextus decimus
17 XVII	septendecim	septimus decimus
18 XVIII	duodeviginti	duodevicesimus
✓ 19 XIX	undeviginti	undevicesimus
20 XX	viginti	vicesimus
21 XXI	viginti unus	vicesimus primus
22 XXII	viginti duo	vicesimus secundus
		vicesimus alt
25 XXV	viginti quinque	vicesimus quintus
28 XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus
29 XXIX	undetriginta	undetricesimus
30 XXX	triginta	tricesimus
35 40 XXXX (XL)	quadraginta	quadragesimus
50 L	quingquaginta	quingquagesimus
60 LX	sexaginta	sexagesimus
70 LXX	septuaginta	septuagesimus
80 LXXX	octoginta	octogesimus
90 LXXXX (XC)	nonaginta	nonagesimus
100 C	centum	centesimus
101 CI	centum unus	centesimus primus
102 CII	centum duo	centesimus secundus
		ῆ centesimus alt
110 CX	centum decem	centesimus decimus
120 CXX	centum viginti	centesimus vicesimus
125 CXXV	centum viginti quinque	centesimus vicesimus quintus
200 CC	ducenti-ae-a	ducentesimus
300 CCC	trecenti-ae-a	trecentesimus
400 CCCC	quadringenti-ae-a	quadringentesimus

500 D (IO)	quingenti-ae-a	quingentesimus
600 DC	sescenti-ae-a	sescentesimus
700 DCC	septingenti-ae-a	septingentesimus
800 DCCC	octingenti-ae-a	octingentesimus
900 DCCC ^η CM	nongenti-ae-a	nongentesimus
1000 M	mille	millesimus
2000 MM	duo milia	bis millesimus
3000 MMM	tria milia	ter millesimus
5000 IDO	quinque milia	quinqües millesimus
10000 CCIDO	decem milia	decies millesimus
50000 IDOO	quingüaginta milia	quingüagies millesimus
100000 CCCIDOO	centum milia	centies millesimus W

γ' Διανεμητικά

δ' Ἐπιρρήματα

1 singüli-ae-a (ἄνὰ ἕνα)	semel (ἅπαξ)
2 bini-æ-a (ἄνὰ δύο) κλπ.	bis (δὶς)
3 terni (trini)-ae-a	ter
4 quaterni	quater
5 quini	quinqües
6 seni	sexies
7 septēni	septies
8 octōni	octies
9 novēni	novies
10 deni	decies
11 undēni	undecies
12 duodeni	duodecies
13 terni deni	terdecies
14 quaterni deni	quater decies
15 quini deni	quinqües decies ἢ quindecies
16 seni deni	sexies decies ἢ sedecies
17 septeni deni	septies decies
18 octoni deni ἢ duodevici- cēni	octies decies ἢ duodevicies
19 novēni deni ἢ undevici- cēni	novies decies ἢ undevicies

20 vicēni	vicies
21 vicēni singuli	vicies semel ἤ semel et vices
22 viceni bini	vices bis ἤ bis et vices
25 viceni quini	vices quinquies ἤ quinquies et vices
28 duodetricēni	duodetricies
29 undetricēni	undetricies
30 tricēni	tricies
40 quadragēni	quadragies
50 quinquagēni	quinquagies
60 sexagēni	sexagies
70 septuagēni	septuagies
80 octogēni	octogies
90 nonagēni	nonagies
100 centēni	centies
101 centeni singuli	centies semel
102 centeni bini	centies bis
110 centeni deni	centies decies
120 centeni viceni	centies vices
125 centeni viceni quini	centies vices quinquies
200 ducēni	ducenties
300 trecēni	trecenties
400 quadringeni	quadringenties
500 quingeni	quingenties
600 sesceni	sescenties
700 septingeni	septingenties
800 octingeni	octingenties
900 nongeni	nongenties
1000 singula milia	millies
2000 bina milia	bis millies
3000 terna milia	ter millies
5000 quina milia	quinquies millies
10000 dena milia	decies millies
50000 quinquagena milia	quinquagies millies
100000 centena milia	centies millies

ε' Πολλαπλασιαστικά

simplex (ἁπλοῦς)
duplex (διπλοῦς)
triple (τριπλοῦς)
quadrūplex (τετραπλοῦς)
quincūplex (πενταπλοῦς)
septemplex (ἐπταπλοῦς)

decemplex (δεκαπλοῦς)
centūplex (ἐκατονταπλοῦς)

στ' Ἀναλογικά

simpplus (ἁπλοῦς)
duplus (διπλάσιος)
triplus (τριπλάσιος)
quadrūplus (τετραπλάσιος)

octūplus (ὀκταπλάσιος)

Σημ. Πλὴν τούτων ἄλλα πολλαπλασιαστικά ἢ ἀναλογικά δὲν εἶναι εὐχρηστα.

§ 73. Παρατηρήσεις.

Ἀπόλυτα—Τακτικά

1. Ἐκ τῶν ἀπολύτων κλίνονται τὸ unus una unum ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ πληθυντικῷ, τὸ duo duae duo καὶ tres tria ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ· ἔτι δὲ καὶ αἱ ἐκατοντάδες ducenti-ae-a, trecenti -ae-a κτλ. ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ, ὡς ἐπίθετα τριγενῇ καὶ τρικατάληκτα τῆς α' καὶ β' κλίσεως (*).

Τὸ unus una unum, duo duae duo καὶ tres tria κλίνονται ὥδε:

Singularis

Pluralis

Nom.	unus	una	unum	unī	unae	una
Gen.	unīus	unīus	unīus	unōrum	unārum	unōrum
Dat.	unī	unī	unī	unīs	unīs	unīs
Acc.	unum	unam	unum	unos	unas	una
Voc.	une	una	unum	unī	unae	una
Abl.	uno	una	uno	unīs	unīs	unīs

(*) Ἐννοεῖται ὅτι τὸ unus, duo, tres κλίνονται καὶ ὅταν ἀποτελοῦν μέρος συνθέτου ἀριθμοῦ, ὃ τὸ ἄλλο σύνθετον δὲν κλίνεται. π. χ. nnius et viginti militum· duobus et triginta hominibus· ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς duodecim—duodeviginti—duodeviginti κτλ.

Nom.	duo	duae	duo	tres ἄρσ. θηλ.,	οὐδ. tria
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trium
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus
Acc.	duos(duo)	duas	duo	tres	tria
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus

Tò unus una unum σχηματίζει πληθυντικὸν ἀριθμὸν

α') ὅταν συνάπτηται μετὰ οὐσιαστικῶν, τὰ ὅποια εἶναι πληθυντικὰ μόνον (pluralia tantum) π. χ. unae nuptiae (εἰς γάμος), una castra (ἐν στρατόπεδον) —

β') ὅταν σημαίνει μόνος: uni Suēbi (μόνοι οἱ Σουηβοί).

γ') ὅταν σημαίνει ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος: Lacedaemonii septingentos annos unis moribus et legibus numquam mutatis vivunt οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπὶ) ἑπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὐτὰ ἦθη καὶ μὲ νόμους οὐδέποτε μεταβληθέντας ζῶσι.

δ') ὅταν σημαίνει οἱ μὲν, ἐν τῇ ἀντιθέσει uni—alteri (οἱ μὲν—οἱ δέ).

2. Τὰ τακτικά εἶναι τρικατάληκτα κλινόμενα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσιν.

3. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐκφέρονται, ὥς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ἥτοι προτασσομένου τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιφερομένου τοῦ μεγαλυτέρου μετὰ τοῦ et (ac ἢ atque = καί), ἢ προτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ et (ac ἢ atque) ἢ καὶ ἄνευ αὐτοῦ: unus et viginti ἢ viginti unus· primus et vicesimus ἢ vicesimus primus· centum (et) decem· centesimus vicesimus quintus.

Σημ. α' Ἐπὶ πολυσυνθέτων ἀριθμῶν συνήθως προτάσσονται κατὰ σειράν οἱ μεγαλύτεροι καὶ ἔπονται οἱ μικρότεροι: quinq̄ue milia sescenti viginti sex milites 5626 στρατιῶται.

Σημ. β' Ἐν τοῖς τακτικοῖς συνθέτοις ἀριθμοῖς ἀντὶ primus et vicesimus κτλ. λέγεται συνηθέστερον unus et vicesimus· unus et sexagesimus· unus et centesimus (οὐχὶ δὲ καὶ vicesimus unus, ἀλλὰ πάντοτε vicesimus primus κτλ.

4. Οἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ (18, 19, 28, 29, 38, 39 κτλ.) ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἐπομένης δεκάδος· duodeviginti ἀρχ. ἑλλην. δυοῖν δέοντα εἴκοσι, 18· undetriginta ἐνὸς δέοντα τριάκοντα, 29· anno duodeoctogesimo τῷ ἑξῶδηχῶστῳ ὀγδόῳ ἔτει.

5. Τὸ mille (χίλιοι, -αι, -α) εἶναι κανονικῶς ἐπίθετον ἄκλιτον, τὸ δὲ milia ἢ millia (χιλιάς) εἶναι οὐσιαστικὸν ἀπαντῶν ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ (plurale tantum) καὶ κλινόμενον ὡς τὸ οὐδέτερον tria.

Διανεμητικά — Ἐπιρρήματα

Σημ. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἔχει, ὡς βλέπομεν, ἰδιαιτέρους μονολετικούς τύπους ἀριθμητικῶν εἰς δῆλωσιν τῆς ἀριθμητικῆς διανομῆς, τὰ διανεμητικά, ἐν ᾗ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δηλοῖ τὴν διανομὴν, τοὶ διὰ συνθέσεως τῶν ἀπολύτων μετὰ τῆς προθέσεως σύν· σύνδυο, σύντρις κτλ., ἢ διὰ τῆς προθέσεως ἀνὰ ἢ κατὰ μετὰ τῶν ἀπολύτων ἄλιν· ἀνὰ τέσσαρας — κατὰ πέντε.

6. Τὰ διανεμητικά ἀπαντῶσι συνήθως ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσιν, ἐτὰ γεν. πληθυντ. συνήθως εἰς —um (ἀντὶ -orum καὶ -arum) πλὴν τοῦ singuli, ὅπερ ἔχει κανονικῶς πάντοτε singulorum singularum.

7. Τὰ διανεμητικά, πλὴν μόνοῦ τοῦ singuli, -ae, -a, εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων, ὅταν συνάπτωνται μετὰ οὐσιαστικοῦ ἀπαντῶντος ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ (plurale tantum): binae litterae τοῦ ἐπιστολαί.

8. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα, πλὴν τῶν τεσσάρων πρώτων (semel, bis, ter, quater), τὰ λοιπὰ λήγουσιν εἰς —ies (ἀρχαιότερον καὶ δοκιμώτερον εἰς -iens).

Πολλαπλασιαστικά — Ἀναλογικά

9. Τὰ μὲν πολλαπλασιαστικά εἶναι μονοκατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, τὰ δὲ ἀναλογικά τρικατάληκτα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

§ 74. Κλασματικοὶ ἀριθμοί.

$$\frac{1}{2} = \text{dimidia pars}$$

$$\frac{1}{3} = \text{tertia pars}$$

$$\frac{1}{4} = \text{quarta pars}$$

$$\frac{1}{10} = \text{decima pars}$$

$$\frac{2}{3} = \text{duae (tertia) partes}$$

$$\frac{3}{4} = \text{tres (quarta) partes}$$

$$\frac{9}{10} = \text{novem (decimae) partes}$$

$$\frac{5}{8} = \text{quinque octavae partes}$$

μεικτοί:

$$\frac{5}{8} = \text{quinque et tres quintae partes}$$

Θ. Κακριδῆ Λατινικὴ Γραμματικὴ

Βλέπομεν ὅτι, ἀκριβῶς ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ὁ μὲν ἀκέραιος καὶ ἀριθμητὴς δηλοῦται διὰ τῶν ἀπολύτων, ὁ δὲ παρονομαστὴς διὰ τῶν τακτικῶν· ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμητὴς εἶναι ἡ μονάς, λέγεται μόνον ὁ παρονομαστὴς μετὰ τοῦ pars : $\frac{1}{10}$ decima pars (ἐλληνικ. τὸ δέκατον ἢ τὸ δέκατον)· ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστὴς εἶναι μείζων τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα μόνον, τότε τίθεται ὁ ἀριθμητὴς μετὰ τοῦ pars καὶ παραλείπεται συνήθως ὁ παρονομαστὴς : $\frac{3}{4}$ tres partes.

§ 75. Ἀριθμητικὰ σημεῖα.

I = 1. V = 5. X = 10. L = 50. C = 100. D = 500. M = 1000.

1. Πᾶς μικρότερος ἀριθμὸς (σημεῖον) προσγραφόμενος ἄλλῳ μεγαλύτερῳ ἢ ἴσος ἴσῳ σημαίνει πρόσθεσιν ; VI=(5+1) 6. XV=(10+5) 15, XX=(10+10) 20, LXXV=(50+10+10+5) 75, M.DCCXXI=(1000+500+100+100+100+10+10+1) 1821.

Γραφόμενος δὲ ὁ μικρότερος ἀμέσως πρὸ τοῦ μεγαλύτερου σημαίνει ἀφαίρεσιν : IV=(5—1) 4, IX=(10—1) 9, X.IX=(10+10—1) 19, XC=(50—10) 40, XC.VI=(100—10,+5+1) 96, M.CM.VI=(1000—100,+5+1) 1906.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 76. Αἱ ἀντωνυμίαι (pronomina) εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ :

α') προσωπικαὶ (pronomina personalia).

β') κτητικαὶ (pron. possessiva).

γ') δεικτικαὶ (pron. demonstrativa).

δ') ἀναφορικαὶ (pron. relativa).

ε') ἐρωτηματικαὶ (pron. interrogativa), καὶ

ς') ἀόριστοι (pron. indefinita).

Σημ. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἰδιαιτέρας, ὡς εἶχεν ἡ ἐλληνικὴ, πῶς δὲ ἐδήλου τὴν αὐτοπαθεῖαν καὶ ἀλληλοπάθειαν, λέγεται ἐν τῷ συντακτικῷ.

α' Προσωπικά:

✓ Α' προσ.	Β' προσ.	Γ' προσ.
<i>Singularis</i>		
Nom. ego	tu	—
Gen. mei	tui	sui
Dat. mihi (mi)	tibi	sibi
Acc. me	te	se
Voc. —	tu	—
Abl. me	te	se

Pluralis

Nom. nos	vos	—
Gen. nostri καὶ nostrum	vestri καὶ vestrum	sui
Dat. nobis	vobis	sibi
Acc. nos	vos	se
Voc. —	vos	—
Abl. nobis	vobis	se

Ἡ τοῦ γ' προσώπου ἀντωνυμία sui sibi se εἶναι ἐν χρήτει μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας, διὸ καὶ ὀνομάζεται pronomen reflexivum (αὐτοπαθείης ἀντωνυμία) καὶ στερεῖται ὀνομαστικῆς (ὥς καὶ αἱ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης αὐτοπαθεῖς).

Εἰς δὴλῶσιν τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί is, ille, iste κτλ. (*)

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμιαί προσλαμβάνουσιν εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν τοῦ tu καὶ τῆς γεν. πληθ. τοῦ α' καὶ β' προσ., τὴν συλλαβὴν -met εἰς ἔμφασιν: egomet (ἐγωγε), vosmet, tibimet, semet.

Τὸ tu ἐπιτείνεται διὰ τοῦ -te: tute (σύγε) ἢ διὰ τοῦ -te καὶ -met ἄμκ: tutemet (ἢ tutimet).

Αἱ αἰτιατικαὶ καὶ ἀφαιρετικαὶ me, te, se ἐπιτείνονται καὶ διὰ διπλασιασμοῦ meme ἐμέγε, tete σέγε, sese ἐαυτόν γε (**).

β' Κτητικά. Ἐκ τῶν θεμάτων (me- tu su- nos- ves-) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν σχηματίζονται αἱ κτητικά ἀντωνυμιαί (pron. possessiva):

(*) Πότε λαμβάνεται ἡ is, πότε ἡ ille κτλ. διδάσκει τὸ συντακτικόν.

(**) Πολλάκις οὐδεμίαν ἔμφασιν ἔχουσιν οἱ δεδιπλασιασμένοι οὗτοι τύποι.

1. me-us	me-a	me-um	ἐμὸς -ή -ὸν
2. tu-us	tu-a	tu-um	σὸς σή σὸν
3. su-us	su-a	su-um	ὁ ἡ τὸ ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυ- τοῦ, ὁ ἡ τὸ ἑαυτῶν
4. nos-ter	nos-tra	nos-trum	ἡμέτερος -α -ον
5. ves-ter	ves-tra	ves-trum	ὕμετερος -α -ον
(voster	vostra	vostrum	ἀρχαϊκῶς),

Πᾶσαι κλίνονται ὡς τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

Σημ. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ εὐρηται ἀρχαϊκῶς καὶ εἰς -um ἢ -om ἐσχηματισμένη, ἀντὶ -orum: maiorum meum, maiorum suum, vostrum familiarium.

Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσ. meus εἶναι ἤτοι meus (ὁμοίᾳ τῇ ὀνομαστικῇ): meus ocellus, meus oculus, meus animus - ἢ mi⁹, mi fili υἱέ μου.

Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται εἰς ἔμφασιν ἡ συλλαβὴ -met (ὡς καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς) ἢ ἡ -pte: meamet facta mihi dicere liceat τὰ ἐμὰ γε αὐτοῦ κατορθώματα ἐξέστω μοι λέγειν suapte manu τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ.

* § 77. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ noster καὶ vester ἐσχηματίσθησαν τὰ σημαίνοντα τὴν πατρίδα μονοκατάληκτα ἐπίθετα: nostras γενικὴ nostrātis (ἡμεδαπός) καὶ vestras γεν. vestrātis (ὕμεδαπός), γεν. πληθ. nostratium—vestratium.

* Ταῦτα, ὡς καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν cuius? (ποδαπός), οἱ λατινοὶ γραμματικοὶ ἐκάλουν nomina patria.

γ' Δεικτικά:

1. hic haec hoc ὅδε ἥδε τόδε.

Singularis

Pluralis

Nom.	hic	haec	hoc	hi	hae	haec
Gen		huius		horum	harum	horum
Dat.		huic			his	
Acc.	hunc	hanc	hoc	hos	has	haec
Abl.	hōc	hāc	hōc		his	

2. ille illa illud (ἐκεῖνος - η - ο)

Singularis

Pluralis

Nom.	ille	illa	illud	illi	illae	illa
Gen.		illius (illius)		illorum	illarum	illorum
Dat.		illi			illis	
Acc.	illum	illam	illud	illos	illas	illa
Abl.	illo	illa	illo		illis	

3. iste ista istud (αὐτός -ή -ό).

Singularis

Pluralis

Nom.	iste	ista	istud	isti	istae	ista
Gen.		istius (istius)		istorum	istarum	istorum
Dat.		isti			istis	
Acc.	istum	istam	istud	istos	istas	ista
Abl.	isto	ista	isto		istis	

4. is ea id (αὐτός αὐτή τοῦτο).

Singularis

Pluralis

Nom.	is	ea	id	ei,ii,i	eae	ea
Gen.		eius		eorum	earum	eorum
Dat.		ei			eis,iis,is	
Acc.	eum	eam	id	eos	eas	ea
Abl.	eō	eā	eō		eis,iis,is	

5. idem eadem idem (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό).

Singularis

Nom.	idem	eadem	idem
Gen.		eiusdem	
Dat.		eidem	
Acc.	eundem	eandem	idem
Abl.	eodem	eadem	eodem

Pluralis

Nom.	eīdem, iīdem	eaedem	eādem
Gen.	eorundem	earundem	eorundem
Dat.		eisdem, iisdem καὶ isdem	
Acc.	eosdem	easdem	eādem
Abl.		eisdem, iisdem καὶ isdem	

Σημ. Ἡ idem eadem idem ἔχει σχηματισθῇ ἐκ τῆς is ea id καὶ τοῦ ἀκλίτου dem.

6. ipse ipsa ipsum (αὐτὸς ὁ ἴδιος, αὐτὴ ἡ ἴδια, αὐτὸ τὸ ἴδιον).

<i>Singularis</i>			<i>Pluralis</i>		
Nom.	ipse ipsa ipsum	ipsi	ipsae ipsa ipsorum		
Gen.	ipsius (ipsius)	ipsorum	ipsarum ipsorum		
Dat.	ipsi	ipsis	ipsis		
Acc.	ipsum ipsam ipsum	ipsos ipsas ipsa			
Abl.	ipsō ipsā ipsō	ipsis			

7. alter altera alterum (ὁ ἕτερος, ἡ ἑτέρα, τὸ ἕτερον).

Singularis

Nom.	alter	altera	alterum
Gen.		alterius (alterius)	
Dat.		alteri	
Acc.	alterum	alteram	alterum
Apl.	alterō	alterā	alterō

Pluralis

Nom.	alteri	alterae	altera
Gen.	alterōrum	alterarum	alterorum
Dat.		alteris	
Acc.	altēros	atrēras	altēra
Abl.		altēris	

8. talis (ἄρσ. θηλ.) tale (οὐδ.) τοιοῦτος, -αὐτή, -οῦτον, ἐπίθετον γ' κλίσεως δικατάληκτον.

9. tantus tanta tantum τηλικούτος, -αὐτή, -οῦτον. Ἐπίθετον τρι-κατάληκτον α' καὶ β' κλίσεως.

10. tot (ἄκλιτον) τοσοῦτοι, -αῦται, -αῦτα.
 11. totīdem (ἄκλιτον) ἕτεροι τοσοῦτοι κτλ.

δ' Ἀναφορικάι.

1. qui quae quod (ὅς, ἥ, ὅ).

<i>Singularis</i>			<i>Pluralis</i>		
Nom. qui	quae	quod	qui	quae	quae
Gen.	cuius		quorum	quarum	quorum
Dat.	cui			quibus (quis)	
Acc. quem	quam	quod	quos	quas	quae
Abl. quō	quā	quō		quibus (quis)	

Ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἦτο ἐν χρήσει καὶ ὁ τύπος qui, κοινὸς καὶ διὰ τὰ τρία γένη.

2. qualis (ἄρσ. θηλ.) quale (οὐδ.) (οἷος). Ἐπίθετον δικατάληκτον.

3. quantus -a -um (ἡλίκοις). Ἐπίθετον τρικατάληκτον.

4. uter utra utrum (ὁπότερος). Ἐπίθετον τρικατάληκτον μετὰ ἐνικῆς γενικῆς utrius καὶ δοτ. utri. Ἰδὲ § 29, 1.

5. quot (ἄκλιτον) (ὅσοι).

Σημ. Προστιθεμένου τοῦ μορίου -cunque εἰς τὰς ἀνωτέρω ὀριστικὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (pronomina relativa definita) σχηματίζονται αἱ ἐξῆς ἄοριστοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (pron. relativa indefinita), αἵτινες κλίνονται ὡς καὶ αἱ ὀριστικαὶ ἄκλιτου μένοντος τοῦ -cunque.

6. quicunque, quaecunque, quodcunque (ὅστισδήποτε), γεν. cuiuscunque, δοτ. cuicunque κτλ.

7. qualiscunque, qualescunque (οἷοσδήποτε).

8. quantuscunque, quantacunque, quantumcunque (ὅσονδήποτε μεγας).

9. utercunque, utracunque, utrumcunque (ὁποτεροσδήποτε).

10. quotcunque (ὅσοιδήποτε).

Τούτοις προσθετέα καὶ ἡ δι' ἐπαναλήψεως γενομένη

11. quotquot (ὅσοιδήποτε, ὅσοι ὅσοι).

Ἐκ τοῦ θέματος τῆς qui quae quod γίνεται ἡ κτητικὴ ἀναφορικὴ

12. cuius cuia cuium : cuia res (οὗ, ἧς, ὧν τὸ πρᾶγμα), cuius periculum (οὗ, ἧς, ὧν ὁ κίνδυνος) (*).

εἴ ῥωτηματικά.

1. quis? (ἄρσ. καὶ θηλ.) quid? (οὐδ.) (τίς; τί;) οὐσιαστικὴ συνήθη

<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
Nom. quis		quid	qui quae quia
Gen. cuius			κτλ. ὧς ἢ ἀναφορικῇ)
Dat. cui (quoi)			
Acc. quem		quid	
Abl. quod (qui)			

2. qui? quae? quod? (ποῖος; ποῖός τις;), ἐπιθετικὴ συνήθη κλίνεται ὡς ἢ ἀναφορικῇ qui quae quod.

3. uter? utra? utram? (πότερος;)

4. quantus? quanta? quantum (πηλίκος;)

5. qualis? quale? (ποῖός τις;)

6. quot? (πόσοι;) (ἄκλιτον).

7. quisnam? quidnam? (τίς δὴ;) κλίνεται μόνον quis quid, τὸ -nam ἄκλιτον (γεν. cuiusnam, δοτ. cui-nam κλ.),

8. quinam? quanam? quodnam? ποῖος δὴ;) Κλίνεται μόνον τὸ qui quae quod, τὸ -nam ἄκλιτον (γεν. cuiusnam...)

§ 78. Ἐκ τοῦ θέματος cu- τῆς ἐρωτηματικῆς qui quae quod ἔχουσιν σχηματισθῇ ἡ κτητικὴ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία cuius? cuia? cuium? cuia vox? (ποῖα φωνή; τίνος φωνή;) ἐκ ταύτης δὲ ἢ cuias? γεν. cuiatis? (ποδαπός;)

ῥ' Ἀόριστοι.

Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι εἶναι δύο εἰδῶν, οὐσιαστικαὶ καὶ ἐπιθετικαὶ καὶ αἱ μὲν πρῶται κλίνονται ὡς ἢ οὐσιαστικῇ ἐρωτηματικῇ quis quid μὲ μικράς τινος παραλλαγὰς, αἱ δὲ ἐπιθετικαὶ ὡς ἢ ἐπιθετικῇ ἐρωτηματικῇ qui quae quod μὲ μικράς τινος ἐπίσης παραλλαγὰς (**).

(*) Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ δὲν ὑπάρχει ἀνάλογος ἀναφορικῇ κτητικῇ ἀντωνυμίᾳ, τὸ cuius cuia cuium δέον νὰ ἐξηγῇται διὰ γενικῆς (ἐνικῆς ἢ πληθυντικῆς) τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας δες ἢ, δ.

(**) Δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβὴς καὶ διακεκριμένη ἡ χρῆσις τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθετικῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν· περὶ τούτου λόγος ἀκριβέστερος γίνεται ἐν τῇ συντακτικῇ ἡμεῖς χάριν τῆς κλίσεως διακρίναμεν οὐσιαστικὰς καὶ ἐπιθετικὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας.

Οὐσιαστικά

1. aliquis aliqua ἢ aliquae aliquid (τίς, τί). Gen. alicuius. Dat. alicui. Τοῦ οὐδετέρου ἢ πληθυντικῇ ὄν. καὶ αἰτ. εἶναι aliqua.
2. quis quae ἢ qua quid (τίς, τί). Gen. cuius κλπ. Τοῦ οὐδετέρου ἢ πληθ. ὀνομ. καὶ αἰτιατικῇ συνηθέστερον qua ἢ quae.

Τῶν ἐφεξῆς ἀντωνυμιῶν κλίνεται μόνον τὸ α' μέρος quis-, quae- quid- ἢ qui-, quae-, quod-, μένει δὲ ἄκλιτον τὸ -quam, -que, -pam, -dam, -libet, -vis.

3. quisquam quidquam ἢ quicquam (τίς, τίς). Gen. cuiusquam. Dat. cuiquam Acc. quemquam quidquam. Abl. quoquam. Ὁ πληθυντικὸς ἐλλείπει.
4. quisque quaeque quidque (ἕκαστος -η, -ον). Gen. cuiusque κλπ.
5. quispiam quaepiam quidpiam (τίς, τί). Gen. cuiuspiam. Dat. cuipiam κλπ.
6. quivis quaevis quidvis (ὅστις βούλει, ὅστισδήποτε). Gen. cuiusvis. Dat. cuivis κλπ.
7. quilibet quaelibet quidlibet, (ὅστισδήποτε). Gen. cuiuslibet κλπ.
8. quidam quaedam quiddam (τίς).

Ἐπιθετικά

1. aliqui aliqua aliquod (τίς, τί). Gen. alicuius. Dat. alicui. Τὸ θηλυκὸν καὶ τοῦ οὐδετέρου ἢ πληθ. ὀνομ. καὶ αἰτ. εἶναι aliqua.
2. qui quae quod (τίς, τί). Gen. cuius. Dat. cui κλπ. Τὸ θηλυκὸν εἶναι qua καὶ ἡ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ πληθυντικῇ τοῦ οὐδετέρου συνηθέστερον qua ἢ quae.

4. quisque quaeque quodque (ἕκαστος ἑκάστη ἕκαστον).
5. quispiam quaepiam quodpiam. Gen. cuiuspiam κλπ.
6. quivis quaevis quodvis, (ὅστις βούλει, ὅστισδήποτε, ὅστισοῦν).
7. quilibet quaelibet quodlibet (ὅστισδήποτε).
8. quidam quaedam quoddam (τίς).

	Gen. cuiusdam	Dat. cuidam
	Acc. quendam	quamdam
Plur.	Gen. quorundam	quarundam

Ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι εἶναι καὶ αἱ ἑξῆς :

1. aliquot (ἄκλιτον πληθυντ. τινές).

2. uterque utraque utrumque (ἐκάτερος, -α, -ον).

3. ullus ulla ullum (ἐπιθετική, τίς). Gen. ullius, Dat. ulli. Acc. ullum ullam ullum κτλ. ὡς ἐπίθετον τῆς α' καὶ β' κλίσεως (§ 29, 1).

4. nullus nulla nullum (ἐπιθετική, οὐδεὶς). Gen. nullius Dat. nulli κτλ. ὡς ἡ ullus.

Σημ. Οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ τὸ nullus καὶ ὡς οὐσιαστικόν.

5. nemo (οὐσιαστική γένους κοινοῦ, οὐδεὶς, οὐδεμία), Gen. (ἐλλείπει), Dat. nemini Acc. neminem Abl. (ἐλλείπει). Plur. (ἐλλείπει). Ἡ γενική καὶ ἀφαιρετική τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἅπας ὁ πληθυντικὸς ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ nullus nulla (nullius κτλ.).

6. nihil (οὐσιαστ., οὐδέτ. τῆς προηγούμενης, οὐδὲν πρᾶγμα). Sing. Nom. Acc. nihil, τὰ λοιπὰ ἐλλείπουσι καὶ ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ nulla res, Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re. Plur. nullae res κτλ.

7. aliquantus - a - um ποσός : (ὡς ἡ ἐρωτηματική quantus - a - um).

8. ambo ambae ambo (ἄμφω, ἀμφότεροι, -αι, -α), πληθυντικὸν μόνον, κλινόμενον κατὰ τὸ ἀριθμητικὸν duo duae duo.

9. alter altera alterum (ἕτερος) κλίνεται ὡς ἡ δεικτική.

10. neuter neutra neutrum (οὐδέτερος, -α, -ον), γενική neutrius, δοτ. neutri.

11. alius alia aliud (ἄλλος), κλίνεται ὡδε :

<i>Singularis</i>				<i>Pluralis</i>		
Nom.	alius	alia	aliud	alii (ali)	aliae	alia
Gen.		alius		aliorum	aliarum	aliorum
Dat.		alii (ali)			aliis (alis)	
Acc.	aliud	aliam	aliud	alios	alias	alia
Abl.	aliō	aliā	aliō		aliis (alis)	

§ 79. Ἡ κατάληξις -ius τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν ἀντωνυμιῶν
 Ille iste ipse alter uter neuter ullus nullus καὶ alius παρὰ τὸν
 γενικὸν κανόνα (§ 7, 1) ἔχει συνήθως τὸ i, καίτοι πρὸ φωνήεντος,
 μακρόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

β' ΡΗΜΑΤΑ

- § 80 : Παρεπόμενα τοῦ ῥήματος καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι :
- διάθεσις, φωνή, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον καὶ συζυγία.
- Αἱ διαθέσεις, genera verbi, εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, τέσσαρες,
 ἐνεργητικὴ genus actīvum—: amo ἀγαπῶ—
 παθητικὴ genus passīvum—: amor ἀγαπῶμαι—
 μέση genus medium—: labor λούομαι—καὶ
 οὐδετέρα genus neutrum : caleo θερμός εἰμι.
- Αἱ φωναί, formae, εἶναι δύο
 ἡ ἐνεργητικὴ forma actīva εἰς -o amo—καὶ
 ἡ παθητικὴ forma passīva εἰς -or amor.
- Αἱ ἔγκλισεις, modi, εἶναι τρεῖς
 ἡ ὀριστικὴ modus indicatīvus—
 ἡ ὑποτακτικὴ modus conjunctīvus—καὶ
 ἡ προστακτικὴ modus imperatīvus.
- Πλὴν τῶν ἐγκλίσεων τούτων σχηματίζονται καὶ οἱ ἐξῆς ὀνομαστικοὶ
 ὅροι :
- α' τὸ ἀπαρέμφατον infinitīvus—
 β' ἡ μετοχὴ participium—
 γ' τὸ σουπῖνον ἢ ὑπτιον supīnum—
 δ' τὸ γερούνδιον gerundīum—καὶ
 ε' τὸ γερουδιακὸν gerundīvum.
- Ἡ ὀριστικὴ τῆς λατινικῆς ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν ὀριστικὴν
 τῆς ἑλληνικῆς—
 ἡ ὑποτακτικὴ τῆς λατινικῆς ἀντιστοιχεῖ καθόλου ὅτε μὲν πρὸς τὴν
 ὑποτακτικὴν, ὅτε δὲ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἑλληνικῆς—
 ἡ προστακτικὴ πρὸς τὴν προστακτικὴν—
 τὸ ἀπαρέμφατον πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον—
 ἡ μετοχὴ πρὸς τὴν μετοχὴν.

Τὸ σουπίνον ἔχει δύο τύπους, αἰτιατικὴν εἰς -um καὶ ἀφαιρετικὴν εἰς -u.

Ἡ αἰτιατικὴ εἰς -um τίθεται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τῶν νήσεως σημαντικῶν ῥημάτων καὶ δηλοῖ σκοπὸν : eo auditum πορεύμαι ἀκουσόμενος, διὰ νὰ ἀκούσω —

ἡ ἀφαιρετικὴ εἰς -u δηλοῖ ἀναφοράν : Nestor erat homo jucidissimus [auditu ὁ Νέστωρ ἦτο ἄνθρωπος εὐαρεστότατος κατὰ ἀκοῦειν (αὐτοῦ ὁμιλοῦντος, νὰ τον ἀκούῃ τις νὰ ὁμιλῇ).

Τὸ γερούνδιον ἔχει μόνον πλαγίας πτώσεις, γενικὴν (—ndi) δοτικὴν (—ndo), αἰτιατικὴν (—ndum) καὶ ἀφαιρετικὴν (—ndo), αἰτιατικὴν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ τὸ ἄρθρου ἐν τῇ ἐλληνικῇ :

vis dicendi ἡ δύναμις τοῦ λέγειν—

locus opportunissimus ad pugnandum τόπος καταλληλότερος πρὸς τὸ μάχεσθαι.

Τὸ γερουνδιακὸν λήγει εἰς —ndus, —nda, —ndum καὶ εἶναι ἐπιθετὸν τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον, μὲ διάθεσιν παθητικὴν, ἀντιστοιχοῦν συνήθως πρὸς τὰ εἰς —τέος, —τέα, —τέον ῥηματικὰ τῆς ἐλληνικῆς :

delenda est Carthāgo καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών—
legendi sunt libri ἀναγνώστεα ἐστὶ τὰ βιβλία.

4. Οἱ χρόνοι, tempora, εἶναι ἑξ—

ἐνεστώς—praesens	ἀντιστ.	ἐνεστώς	ἐλληνικῆς
παρατατικός—imperfectum	»	παρατατικός	»
μέλλων—futurum	»	μέλλων	»
παρακείμενος perfectum	»	παρακείμενος ἢ ἄοριστος	ἐλλην.

ὑπερσυντέλικος plusquamperfectum—ὑπερσυντέλικος ἐλλην.
τετελεσμένος μέλλων futurum exactum—τετελ. μέλλ. ἐλλην.

5. Οἱ ἀριθμοί, numeri, εἶναι δύο, singularis καὶ pluralis.

6. Τὰ πρόσωπα, personae, εἶναι τρία

α' πρόσωπον persōna prima,

β' » persona secunda,

γ' » persona tertia.

7. Αἱ συζυγαί, conjugationes, εἶναι τέσσαρες, διακρινόμεναι τοῦ χαρακτῆρος.

ης πρώτης συζυγίας	conjugatio prima,	ὁ χαρακτήρ εἶναι	ā —
ς δευτέρας	»	secunda	» —ē—
ς τρίτης	»	tertia	» σύμφω- νον ἦ —u—
ς τετάρτης	»	quarta	» —ī—

Σημ. Εὐκολώτερον ἀναγνωρίζομεν τὴν συζυγίαν ἐκ τοῦ ἀπαρεμφά-
του, ὅπερ, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι

ς πρώτης συζυγίας,	λήγει εἰς	—āre: amāre ἀγαπᾶν—
ς δευτέρας συζυγίας,	»	—ēre: docēre διδάσκειν—
ς τρίτης συζυγίας	»	—ēre: legēre ἀναγιγνώσκειν—
ς τετάρτης συζυγίας,	»	—īre: audīre ἀκούειν.

§ 81. Σχηματισμός τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος esse εἶναι.

I Indicativus			II Conjunctivus			
<i>Praesens</i>						
ing.	}	sum	εἰμι	sim	ὦ	εἶην
		es	εἶ	sis	ᾗς	εἶης
		est	ἐστί	sit	ᾗ	εἶη
ur.	}	sumus	ἐσμεν	simus	ὦμεν	εἶημεν
		estis	ἐστέ	sitis	ᾗτε	εἶητε
		sunt	εἰσὶ	sint	ὧσιν	εἶησαν

Imperfectum

eram ᾗν	essem εἶθε νὰ ᾗμουν
eras ᾗσθα	esses εἶθε νὰ ᾗσο...
erat ᾗν	esset
erāmus ᾗμεν	essēmus
erātis ᾗτε	essētis
erant ᾗσαν	essent

Futurum

ero ἔσομαι	futurus { sim
eris ἔσει	-a -um { sis
erit ἔσται	{ sit

erimus	ἔσόμεθα	futuri	simus
eritis	ἔσεσθε	-ae	sitis
erunt	ἔσονται	-a	sint

Perfectum

fui	γέγονα ἢ ἐγενόμην	fuërim
fuisti	γέγονας...	fuëris
fuit		fuërit
fuimus		fuerimus
fuistis		fueritis
fuërunt ἢ fuëre		fuërint

Plusquamperfectum

fuëram	εἶχον γίνεαι	fuissem
fuëras	εἶχες γίνεαι...	fuissem
fuërat		fuisset
fuerāmus		fuissemus
fuerātis		fuissetis
fuërant		fuissemus

Futurum exactum

fuëro	θὰ ἔχω γίνεαι	
fuëris	θὰ ἔχης γίνεαι...	ἔλλείπει
fuërit		
fuerimus		
fueritis		
fuërint		

III. Imperativus

Praesens

Sing. 2. es	ἴσθι	Plur. 2 este	ἔσθε
-------------	------	--------------	------

Futurum

Sing. 2. esto	ἴσθι	Plur. 2 estote	ἔσθε
3. esto	ἔστω	sunto	ἔστωσαν

IV. *Infinitivus*

Praesens : esse εἶναι

Perfectum : fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι.

Futurum : futūrum -am -um esse { ἢ fore ἔσεσθαι
futūros -as -a esse

V. *Participiūn*

Futurum : futurus -a -um ἐσόμενος -η -ον

§ 82. Παρατηρήσεις.

α'. Τὸ sum εἶναι ῥῆμα ἀνώμαλον, ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ στερεῖται σουπίνου καὶ γερονδίου.

β'. Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος [-sens] εἶναι εὐχρηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις prae-sens παρὼν καὶ ab-sens ἀπών.

γ'. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ essem, esses, esset, essent εἶναι οὐχὶ σπχνίως καὶ forem, fores, foret, forent.

Παραδείγματα τοῦ ὁμαλοῦ σχηματισμοῦ τῶν ῥημάτων
τῆς α' β' καὶ δ' συζυγίας.

Α' Ἑνεργητικὴ φωνή

α' συζυγία	β' συζυγία	δ' συζυγία	
INDICATIVUS			
<i>Praesens</i>			
ego amo[amao]	deleo	habeo	audio
tu amas	deles	habes	audis
ille amat	delet	habet	audit
nos amāmus	deiēmus	habēmus	audiēmus
vos amātis	deiētis	habētis	audītis
illi amant	delent	habent	audiunt
<i>Imperfectum</i>			
ego amābam	deiēbam	habēbam	audiēbam(*)
tu amābas	deiēbas	habēbas	audiēbas
ille amābat	deiēbat	habēbat	audiēbat
nos amabāmus	delebāmus	habebāmus	audiēbāmus
vos amabātis	delebātis	habebātis	audiēbātis
illi amābant	delebant	habēbant	audiēbant
<i>Futurum</i>			
ego amābo	deiēbo	habēbo	audiam (**)
tu amābis	deiēbis	habēbis	audies
ille amābit	deiēbit	habēbit	audiet
nos amabīmus	delebīmus	habebīmus	audiēmus
vos amabītis	delebītis	habebītis	audiētis
illi amābunt	delebunt	habēbunt	audient

(*) Κανονικῶς ὁ παρατατικὸς τῆς δ' συζυγίας ἔπρεπε νὰ σχηματίζεται εἰς Ibam—Ibas—Ibat...καὶ οὕτω ἀληθῶς ἐσχηματίζετο ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ λατινικῇ γλώσσῃ—audibam.,

(**) Καὶ ὁ μέλλων τῆς δ' συζυγίας κανονικῶς ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ λατινικῇ γλώσσῃ ἐσχηματίζετο εἰς—Ibo—Ibis, —Ibit... audIbo...

Παραδείγματα τοῦ ὁμαλοῦ σχηματισμοῦ τῶν ῥημάτων
τῆς γ' συζυγίας

Α' Ἑνεργητικὴ φωνή,

γ' συζυγία

Ῥήματα μετὰ χαρακτῆρος ι

Ῥήματα μετὰ χαρακτῆρος συμφώνου

INDICATIVUS

Praesens

tribuo
tribuis
tribuit
tribuimus
tribuistis
tribuunt

lego
legis
legit
legimus
legistis
legunt

scribo
scribis
scribit
scribimus
scribitis
scribunt

Imperfectum

tribuēbam
tribuēbas
tribuēbat
tribuebāmus
tribuebātis
tribuēbant

legēbam
legēbas
legēbat...
....
....
....

scribēbam
scribēbas
scribēbat...
....
....
....

Futurum

tribuam
tribues
tribuet
tribuēmus
tribuētis
tribuent

legam
leges
leget
legēmus
....
....

scribam
scribes
scribet
scribēmus...
....
....

Perfectum

ego amāvi	delēvi	habūi	audīvi
tu amavisti	delevisti	habuisti	audivisti
ille amāvit	delēvit	habuit	audīvit
nos amavimus	delevimus	habuimus	audivimus
vos amavistis	delevistis	habuistis	audivistis
illi amavērunt	delevērunt	habuērunt	audivērunt
ŋ amavēre	ŋ delevēre	ŋ habuēre	ŋ audivēre

Plusquamperfectum

amavēram	delevēram	habuēram	audivēram
amavēras	delevēras	habuēras	audivēras
amavērat	delevērat	habuērat	audivērat
amaverāmus	deleverāmus	habuerāmus	audiverāmus
amaverātis	deleverātis	habuerātis	audiverātis
amavērant	delevērant	habuērant	audivērant

Futurum exactum

amavēro	delevēro	habuēro	audivēro
amavēris	delevēris	habuēris	audivēris
amavērit	delevērit	habuērit	audivērit
amaverimus	deleverimus	habuerimus	audiverimus
amaveritis	deleveritis	habueritis	audiveritis
amavērint	delevērint	habuērint	audivērint

CONJUNCTIVUS

Praesens

amem	deleam	habeam	audiam
ames	deleas	habeas	audias
amet	deleat	habeat	audiat
amēmus	deleāmus		audiāmus
amētis	deleātis		audiātis
ament	deleant		audiant

Imperfectum

amārem	delērem	habērem	audīrem
amāres	delēres	habēres	audīres
amāret	delēret	habēret	audīret

Perfectum

tribui	lēgi	scripsi
tribuisti	legisti	scripsisti
tribuit	legit	scripsit
tribuimus	legimus	scripsimus
tribuistis	legistis	scripsistis
tribuērunt	legērunt	scripsērunt
ῆ tribuere	ῆ legere	ῆ scripsere

Plusquamperfectum

tribuēram	legēram	scripsēram
tribuēras	legēras	scripsēras
tribuērat	legērat	scripsērat
tribuerāmus	legerāmus	scripserāmus
tribuerātis	legerātis	scripserātis
tribuērant	legērant	scripsērant

Futurum exactum

tribuero	legero	scripsero
tribuēris	legēris	scripsēris
tribuērit	legērit	scripsērit...
tribuerimus	legerimus	
tribueritis	legeritis	
tribuērint	legērint	

CONJUNCTIVUS

Praesens

tribuam	legam	scribam
tribuas	legas	scribas
tribuat	legat	scribat
tribuāmus	legāmus	scribāmus...
tribuātis	legātis	
tribuant	legant	

Perfectum

tribuērem	legērem	scribērem
tribuēres	legēres	scribēres...
tribuēret	legēret	

amarēmus
amarētis
amārent

delerēmus
delerētis
delērent

audirēmus
audirētis
audīrent

Futurum (περιφραστικῶς)

amatūrus -a
-um sim
 sis
 sit
amatūri, -ae
-a simus
 sitis
 sint

deletūrus -a
-um sim
 sis
 sit
deletūri -ae
-a simus
 sitis
 sint

habitūrus -a
-um sim
 sis
 sit
habitūri -ae
-a simus
 sitis
 sint

auditūrus -a
-um sim
 sis
 sit
audituri -ae
-a simus
 sitis
 sint

Perfectum

amavērim
amavēris
amavērit
amaverīmus
amaverītis
amavērint

delevērim
delevēris
delevērit
deleverīmus
deleverītis
deleverērint

habuērim
habuēris
habuērit
habuerīmus
habuerītis
habuerērint

audivērim
audivēris
audivērit
audiverīmus
audiverītis
audiverērint

Plusquamperfectum

amavissem
amavisses
amavisset
amavissēmus
amavissētis
amavissent

delevissem
delevisses
delevisset...
delevissēmus
delevissētis
delevissent

habuissēmus
habuissētis
habuissent

audivissēmus
audivissētis
audivissent

Futurum exactum (ἐλλείπει)

IMPERATIVUS

Praesens

Sing. 2 ama
Plur. 2 amāte

dele
delēte

habe
habēte

audi
audīte

tribuerēmus	legerēmus	
tribuerētis	legerētis	
tribuērent	legērent	

Futurum (περιφραστικῶς)

tributūrus -a	lectūrus -a	scriptūrus -a
-um sim	-um sim	-um sim
sis	sis	sis
sit	sit	sit
tributuri -ae		
-a simus		
sitis		
sint		

Perfectum

tribuērīm	legērīm	scripsērīm
tribuēris	legēris	scripsēris
tribuērit	legērit...	scripsērit...
.....		
.....		
.....		

Plusquamperfectum

tribuissem	legissem	scripsissem
tribuisses...	legisses...	scripsisses...
.....		
.....		
.....		
.....		

Futurum exactum (ἐλλείπει)

IMPERATIVUS

Praesens

Sing. 2 tribue	lege	scribe
Plur. 2 tribuīte	legīte	scribīte

Futurum

Sing. 2 amāto	delēto	habēto	audito
» 3 amāto	delēto	habēto	audito
Plur. 2 amatōte	deletōte	habetōte	audītote
» 3 amanto	delento	habento	audiunto

INFINITIVUS

Praesens

amāre	delēre	habēre	audire
-------	--------	--------	--------

Futurum

amatūrum -am	deletūrum	habitūrum	auditūrum
-um, -os -as -a	... esse	... esse	... esse
esse			

Perfectum

amavisse	delevisse	habuisse	audivisse
----------	-----------	----------	-----------

GERUNDIUM

amandi	delendi	habendi	audiendi
amando	delendo	habendo...	audiendo
amandum	delendum	...	audiendum
amando	delendo	...	audiendo

SUPINUM

amātum	delētum	habitum	auditum
amātu	delētu	habitu	auditū

PARTICIPIUM

Praesens

amans	delens	habens	audiens
amantis	delentis	habentis	audientis

Futurum

amatūrus -a-um	deletūrus	habitūrus	auditūrus
	-a-um	-a-um	-a-um

Futurum

Sing. 2 tribuĭto	legĭto	scribĭto
» 3 tribuĭto	legĭto	scribĭto
Plur. 2 tribuitōte	legitōte	scribitōte
» 3 tribuunto	legunto	scribunto

INFINITIVUS

Praesens

tribuĕre	legĕre	scribĕre
----------	--------	----------

Futurum

tributŭrum...esse	lectŭrum...esse	scriptŭrum... esse
-------------------	-----------------	-----------------------

Perfectum

tribuisse	legisse	scripsisse
-----------	---------	------------

GERUNDIUM

tribuendi	legendi	scribendi
tribuendo	legendo	scribendo
tribuendum	legendum	scribendum
tribuendo	legendo	sribendo

SUPINUM

tribŭtum	lectum	scriptum
tribŭtu	lectu	scriptu

PARTICIPIUM

Praesens

tribuens	legens	scribens
tribuentis	legentis	scribentis

Futurum

tributŭrus -a -um	lectŭrus -a -um	scriptŭrus -a -um
-------------------	-----------------	-------------------

Σημ. 'Αφ' οὗ οἱ μαθηταὶ διδασκῶν τὸν σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων καὶ τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, νὰ συναγάγουν μόνον καὶ νὰ γράψουν ἐν τῇ τετραδίῳ τὰς διακριτικὰς ἐκάστου χρόνου (χρονικὰς) καταλήξεις.

Β' Παθητική φωνή

§ 83. Προσημειώσεις. Τῆς παθητικῆς φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελ. μέλλων σχηματίζονται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ μὲ τὸ ῥῆμα sum, eram, ero... ὁ δὲ ἔνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ μέλλων σχηματίζονται

α' συζυγία	β' συζυγία		δ' συζυγία
INDICATIVUS			
<i>Praesens</i>			
amor [amaor]	deleor	habeor	audior
amāris	delēris	habēris	audiōris
amātur	delētur	habētur	audiōtur
amāmur	delēmur	habēmur	audiōmur
amamīni	delemīni	habemīni	audiimīni
amantur	delentur	habentur	audiuntur
<i>Imperfectum</i>			
amābar	delēbar	habēbar	audiēbar
amabāris	delebāris	habebāris	audiebāris
amabātur	delebātur	habebātur	audiebātur
amabāmur			
amabamīni			
amabantur			
<i>Futurum</i>			
amābor	delēbor	habēbor	audiar
amabēris	delebēris	habebēris	audiēris
amabītur	delebītur		audiētur
amabīmur			audiēmur
amabimīni			audiemīni
amabuntur			audientur

Β' Παθητική φωνή.

ονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἐν τῷ α' προ-
ώπῳ τοῦ ἐνικοῦ, τῇ προσθήκῃ ἐνὸς *τ*, ἂν ὁ χρόνος τῆς ἐνεργητικῆς φω-
νῆς λήγῃ εἰς -ο, ἢ τῇ μεταβολῇ τοῦ *μ* εἰς *τ*, ἂν ὁ χρόνος τῆς ἐνεργη-
τικῆς φωνῆς λήγῃ εἰς -μ.

γ' συζυγία		
Ρήματα μετὰ χαρακτῆρος υ	Ρήματα μετὰ χαρακτῆρος συμφώνου	
INDICATIVUS		
<i>Praesens</i>		
tribuor	legor	scribor
tribuēris	legēris	scribēris
tribuītur	legītur	scribītur...
tribuimur	legimur	
tribuimīni	legimīni	
tribuuntur	leguntur	
<i>Imperfectum</i>		
tribuēbar	legēbar	scribēbar
tribuebāris	legebāris	scribebāris
tribuebātur		
tribuebāmur		
. . . .		
. . . .		
<i>Futurum</i>		
tribuar	legar	scribar
tribuēris	legēris	scribēris
tribuētur	legētur	scribētur ..
. . . .		
. . . .		
. . . .		

Perfectum

amatus a -um sum, es, est...	deletus -a -um sum, es.....	habitus -a -um sum, es....	auditus -a -um sum, es...
------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

Plusquamperfectum

amātus a -um eram, eras erat...	deletus -a -um eram, eras..	habitus -a -um eram, eras,..	auditus -a -um eram eras...
--	-----------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

Futurum exactum

amātus-a -um ero, eris...	deletus -a -um ero....	habitus -a -um ero...	auditus -a -um ero...
---------------------------------	------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

CONJUNCTIVUS

Praesens

amer amēris amētur amēmur amemīni amentur	delear deleāris deleātur deleāmur deleamīni deleantur	habeār habeāris	audiar audiāris audiātur audiāmur audiāmīni audiantur
--	--	--	--

Imperfectum

amārer amarēris amarētur amarēmur amaremīni amarentur	deleārer delerēris delerētur delerēmur deleremīni delerentur	habērer haberēris	audīrer audirēris audirētur audirēmur audiremīni audirentur
--	---	--	--

Futurum (ἐλλείπει)

Perfectum

tributus -a -um
sum...

lectus -a -um
sum...

scriptus -a -um
sum...

Plusquamperfectum

tributus -a -um
eram...

lectus -a -um
eram...

scriptus -a -um
eram...

Futurum exactum

tributus -a -um
ero...

lectus -a -um
ero...

scriptus -a -um
ero...

CONJUNCTIVUS

Praesens

tribuar
tribuāris
tribuātur
tribuāmur
tribuamīni
tribuantur

legar
legāris
legātur
.
.
.
.
.
.
.

scribar
scribāris..
.
.
.
.
.
.
.
.
.

Imperfectum

tribuērer
tribuērīs
tribuērētur
tribuērēmur
tribuērēmīni
tribuērēntur

legērer
legerēs
legerētur
.
.
.
.
.
.
.

scribērer
scriberēs
.
.
.
.
.
.
.
.
.

Futurum (ἐλλείπει)

Perfectum

amatus -a -um sim, sis...	deletus -a -um sim...	habitus -a -um sim...	auditus -a -um sim...
------------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Plusquamperfectum

amatus... essem...	deletus... essem...	habitus... essem...	auditus... essem...
-----------------------	------------------------	------------------------	------------------------

Futurum exactum (ἐλλείπει)

IMPERATIVUS

Praesens

Sing. 2. amāre	delēre	habēre	audīre
Plur. 2. amamīni	delemīni	habemīni	audimīni

Futurum

Sing. 2. amātor	delētor	habētor	audītor
3. amātor	delētor	habētor	audītor
Plur. 3. amantor	delentor	habentor	audiuntor

INFINITIVUS

Praesens

amāri	delēri	habēri	audīri
-------	--------	--------	--------

Perfectum

amatum -am, -um esse...	deletum .. esse...	habutum... esse...	auditum... esse...
----------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Perfectum

tributus -a -um sim, sis...	lectus -a -um sim...	scriptus -a -um sim...
--------------------------------	-------------------------	---------------------------

Plusquamperfectum

tributus... essem...	lectus... essem...	scriptus... essem...
-------------------------	-----------------------	-------------------------

Futurum exactum (ἐλλείπει)

IMPERATIVUS

Praesens

tribuere tribuimīni	legere legimīni	scribere scribimīni
------------------------	--------------------	------------------------

Futurum

tributor tributor tribuuntor	legitor legitor leguntor	scribitor scribitor scribuntor
------------------------------------	--------------------------------	--------------------------------------

INFINITIVUS

Praesens

tribui	legi	scribi
--------	------	--------

Perfectum

tributum -am -um esse...	lectum.... esse...	scriptum... esse...
-----------------------------	-----------------------	------------------------

Futurum

amatum iri(*)	deletum iri(*)	habitus iri(*)	auditum iri(*)
------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Futurum exactum

amatum... fore	deletum... fore	habitus... fore	auditum... fore
-------------------	--------------------	--------------------	--------------------

PARTICIPIUM

Perfectum

amatus-a-um	deletus-a-um	habitus...	auditus -a-um
-------------	--------------	------------	---------------

GERUNDIVUM

amandus-a -um	delendus -a -um	habendus -a -um	audiendus-a -um
------------------	--------------------	--------------------	--------------------

(*) *Ο μέλλον τῆς παθητικῆς φωνῆς ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ (amatum iri, deletum iri, auditum iri...) θὰν εἶναι περίφρασις, ἀλλὰ φράσις ἐκ τοῦ συνηνῶν εἰς -um ἐκάστου ῥήματος καὶ τοῦ iri, ὅπως εἶναι παθητικὸν ἀπαρέμφατον τοῦ ῥήματος εἶ=πορεύουαι.

Futurum

tributum iri (*)	lectum iri (*)	scriptum iri (*)
------------------	----------------	------------------

Futurum exactum

tributum... fore	lectum... fore	scriptum... fore
---------------------	-------------------	---------------------

PARTICIPIUM

Perfectum

tributus -a -um	lectus -a -um	scriptus -a -um
-----------------	---------------	-----------------

GERUNDIVUM

tribuendus -a -um	legendus -a -um	scribendus -a -um
-------------------	-----------------	-------------------

Σημ. Ἀφ' οὗ οἱ μαθηταὶ διδασκῶν τὸν σχηματισμὸν τῶν ρημάτων καὶ τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, νὰ συναγάγουν μόνοι καὶ νὰ γράφουν ἐν τῇ τετραδίῳ τὰς διακριτικὰς ἐκάστου χρόνου (χρονικὰς) καταλήξεις.

Κανόνες τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν

§ 84. Ὁ σχηματισμὸς τῶν ῥημάτων ἔχει ὡς βάσιν τὸ ῥηματικὸν θέμα καθόλου, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐξῆς τύπων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἀπὸ τῶν ὁποίων διὰ μικρᾶς μεταβολῆς σχηματίζονται οἱ ἄλλοι τύποι :

1. τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς —	} ἀρχικοὶ χρόνοι
tempora primitiva
2. τοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς —	
3. τοῦ σουπίνου	

Ἀπὸ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζονται :

ὁ ἐνεστώς	} ὅλων τῶν ἐγκλίσεων, τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς —
καὶ ὁ παρατατικὸς	
ὁ μέλλων τῆς ὀριστικῆς καὶ προστακτικῆς ἐνεργ. καὶ παθητ. φωνῆς τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουδιακόν —	

Ἀπὸ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου σχηματίζονται :

ὁ παρακείμενος	} τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς μόνον —
ὁ ὑπερσυντέλικος	
ὁ τετελ. μέλλων	

Ἀπὸ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται

- ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς —
 ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου —
 οἱ διὰ τῶν μετοχῶν τούτων περιφραστικῶς σχηματιζόμενοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητ. φωνῆς —
 ὁ μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου τῆς παθητ. φωνῆς.

§ 85. Ὁ χαρακτήρ τῶν ῥημάτων τῆς πρώτης συζυγίας εἶναι α, ἀπὸ τῶν ὁποίων διὰ μικρᾶς μεταβολῆς σχηματίζονται ὡς ἐξῆς :

Ρηματ. θέμα a m a — ἐνεστ. ὀριστ. [amā-o] amo
 παρακ. » amā-vi
 σουπίνον amā-tum

§ 86. Ὁ χαρακτήρ τῶν ῥημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας εἶναι α, ἀπὸ τῶν ὁποίων διὰ μικρᾶς μεταβολῆς σχηματίζονται ὡς ἐξῆς :

Ρηματ. θέμα dele — ἐνεστ. ὀριστ. dele-o καταστρέφω
 παρακ. » delē-vi
 σουπίνον delē-tum

ἢ συνηθέστερον
 Ρηματ. θέμα habe— ἐνεστ. ὀριστ. habe ο ἔχω
 παρακ. » hab ũ i
 σουπίνον habĭtum (*)

§ 87. Ὁ χαρακτήρ τῶν ῥημάτων τῆς τετάρτης συζυγίας εἶναι i, οἱ δὲ ἀρχικοὶ αὐτῶν χρόνοι ὁμαλῶς σχηματίζονται ὡς ἑξῆς:

Ρηματ. θέμα audi— ἐνεστ. ὀριστ. audi-ο ἀκούω
 παρακ. » audī-vi
 σουπίνον audī-tum

§ 88. Ὁ χαρακτήρ τῶν ῥημάτων τῆς τρίτης συζυγίας εἶναι u ἢ σύμφωνον οἰονδήποτε, οἱ δὲ ἀρχικοὶ αὐτῶν χρόνοι σχηματίζονται ὡς ἑξῆς:

Ρηματ. θέμα tribu—, ἐνεστ. ὀριστ. tribŭ-ο ἀπονέμω
 παρακ. » tribŭ-i
 σουπίνον tribŭ-tum

ἢ ῥηματ. θέμα leg—, ἐνεστ. ὀριστ. leg-ο ἀναγιγνώσκω
 παρακ. » lēg-i
 σουπίνον [leg-tum] lec-tum (**).

ἢ ῥηματ. θέμα scrib—, ἐνεστ. ὀριστ. scrib-ο γράφω
 παρακ. » [scrib-si] scrip-si
 σουπίνον [scrib-tum] scrip-tum (**).

§ 89. Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς τέσσαρας ὁμαλὰς συζυγίας.

1. Ἐν τοῖς εἰς -āvi, -ēvi καὶ -īvi σχηματιζομένοις παρακαίμενοις καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν παραγομένοις ὑπερσυντελικῶ καὶ τετελ. μέλλοντι, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν -vi ἢ -ve ἀκολουθῇ ἑτέρα συλλαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ s ἢ r, συχνότατα ἐκπίπτει τὸ v, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ φωνήεντα συναϊροῦνται εἰς ἓν φωνῆεν μακρόν.

Μόνον τὰ φωνήεντα i-e δὲν συναϊροῦνται'—

(*) Κανονικῶς εἰς τὰ ῥήματά τῆς δευτέρας συζυγίας, ὅταν ὁ παρακαίμενος σχηματίζεται εἰς -ēvi, τὸ σουπίνον λήγει εἰς -ētum, ὅταν δὲ ὁ παρακαίμενος σχηματίζεται εἰς -ui, τὸ σουπίνον λήγει εἰς -ūtum.

(**) Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οὐρανισκόφωνον ἢ χειλόφωνον πρὸ ὀδοντοφώνου γίνεται ὁμόφωνον: [leg-tum] lec-tum, [scrib-tum] scrip-tum' πρὸς. ἑλλην. [λεγ-τός] λεκτός, [σεβ-τός] σεπ-τός.

τὰ δὲ i-i δύνανται νὰ μένωσιν ἀσυναίρετα ἢ καὶ νὰ συναίρουντα εἰς ἓν i i π. χ.

amāvi:	amavisti	καὶ	amasti
	amavērunt	»	amārunt
	amavēro	»	amāro
	amavissem	»	amassem
delēvi:	delevistis	»	delestis
	delevēram	»	delēram
audivi:	audivisti	»	audiisti καὶ audīsti
	audivisse	»	audiisse » audisse
	audivērunt	»	audiērunt
	audivēram	»	audiēram

Σημείωσον ἀκόμη καὶ
audīvi καὶ audīi
audīvit » audīit

Τὸ ν ἐκπίπτει ἐν ὁμοίαις περιπτώσεσι καὶ ἐν τοῖς τύποις τοῦ ῥήματος nosco καὶ τῶν συνθέτων cognosco, agnosco, recognosco....—

τῶν συνθέτων τοῦ moveo, commoveo, amoveo....—
καὶ τοῦ adjūvo:

nosco	novi	novisti	καὶ	nosti
		cognovisti	»	cognosti
		(cog-)novēram	»	(cog-)nōram
		(cog-)novissem καὶ		(cog-)nossem
commoveo	commōvi	commovisse καὶ		commosse
		commovēram καὶ		commōram

adjūvo—adjūvi—adjunvō καὶ adjūro καὶ adjūro.

2. Ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ ὅλων τῶν συζυγιῶν τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ ἀντὶ εἰς —ris λήγει πολλάκις καὶ εἰς re:

hortor	hortāris	καὶ	hortāre	hortātur...
amābor	amabēris	»	amabēre	amabītur...
amābar	amabāris	»	amabāre	amabātur...
amer	amēris	»	amēre	amētur...
amārer	amarēris	»	amarēre	amarētur...
moneor	monēris	»	monēre	monētur...

legar	legāris	καὶ	legāre	legātur...
legar	legēris	»	legēre	legētur...
audior	audiris	»	audīre	audītur...
audīret	audirēris	»	audirēre	audiretur...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

ΑΠΟΘΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 90. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουν ῥήματα ἀποθετικά *verba deponentia*, τ. ἔ. ῥήματα ἀπκντώντα ἐν μόνῃ τῇ παθητικῇ νῇ, ἔχοντα δ' ὅμως ἐνεργητικὴν ἢ οὐδετέραν διάθεσιν.

Σημ. Μόνον τὸ γερουδιακὸν τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἔχει διὰ τὴν παθητικὴν πάντοτε, ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν.

Παραδείγματα

α' συζ. hortor (*hortatus sum*) (*) hortatum, hortāri προπ.

β' συζ. vereor (*veritus sum*) veritum, verēri εὐλαβοῦμαι.

γ' συζ. loquor (*locutus sum*), locutum, loqui ὁμιλῶ, λέγω.

δ' συζ. blandior (*blanditus sum*) blanditum blandiri κοκεύω.

§ 91. Τὰ ἀποθετικά σχηματίζονται ὡς καὶ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα τῆς παθητικῆς φωνῆς μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἔχουν καὶ τύπους τινὰς ἐνεργητ. φωνῆς τοὺς ἑξῆς:

1. τὸ σουπίνον-hortatum, veritum, locutum...
2. τὸν μέλλοντα τῆς ὑπστακτικῆς π. χ. hortaturus sim...
3. τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου π. χ. veritum esse.
4. τὸ γερούνδιον π. χ. loquendi loquendo...
5. τὸν ἐνεστώτα τῆς μετοχῆς π. χ. loquens-ntis...
6. τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς π. χ. blanditurus-a-um.

(*) Κακῶς μέχρι τοῦδε ἀνεφέρομεν ὡς ἀρχικοὺς χρόνους τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς, τὸν παρακειμένον τῆς ὀριστικῆς καὶ τὸ ἀπαρέμνον, παρελείπομεν δὲ τὸ σουπίνον (hortor, hortatus sum, hortari).—ἐν ᾧ τὸ εἶναι νὰ μνημονεύωμεν ἐνεστώτα ὀριστικῆς, σουπίνον (καὶ ἀπαρέμνον)—καὶ ὁ παρακειμένος τῆς ὀριστικῆς (hortatus sum, veritus sum...) δὲν εἶναι πρῶτότυπος, ἀλλὰ παράγωγος.

Ἐκ δὲ τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουν τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου.

§ 92. Ἡμιαποθετικά—semideponentia. Ὑπάρχουν καὶ τινὰ ῥήματα, τὰ ὅποια χρόνους τινὰς σχηματίζουν κατὰ τὴν ἐντικρινήν φωνήν, ἄλλους δὲ κατὰ τὴν παθητικὴν. Ταῦτα εἶναι:

1. audeo τολμῶ (ausus sum) ausum audēre.
2. gaudeo χαίρω (gavisus sum) gavisum gaudēre.
3. soleo συνηθίζω (solitus sum) solitum solēre.
- 3α. (fido πέποιθα (fisis sum) fisum fidēre.
4. confido πέποιθα (confisus sum) confisum confidēre.
5. diffido δυσπιστῶ (diffisus sum) diffisum diffidēre.
6. devertor (καὶ devertō) καταλύω ἐν τῷ οἴκῳ τινὸς de reversum reverti.
7. revertor (καὶ revertō) ἐπιστρέφω reverti (καὶ reversus deversum deverti.
8. adsentior (καὶ adsentio) συμφωνῶ, adsensi (καὶ adsum) adsensum adsentiri.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΗ ΣΥΖΥΓΙΑ

§ 93. Πλὴν τῶν τεσσάρων συζυγιῶν, ἐν ταῖς ὁποῖαις εἶδομεν τύπους τινὰς σχηματιζομένους περιφραστικῶς, ὑπάρχει καὶ συζυγία τῆς ὁποίας πάντες οἱ τύποι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους σχηματίζονται φραστικῶς, καὶ ἡ ὁποία διὰ τοῦτο λέγεται περιφραστικὴ συζυγία—jugatio periphrastica.

§ 94. Ἡ περιφραστικὴ συζυγία σχηματίζεται μὲ τὰς διαφωμετοχὰς ἢ μὲ τὸ γερουνδιακὸν καὶ μὲ τοὺς διαφορούς τύπους sum: π. χ.

Ὅριστ. ἐνεστ. amans sum ἀγαπῶν εἰμι, ἀγαπῶ.

» παρὰκ. amātus fui ἡγαπημένος ἐγενόμην, ἡγαπήθη.

Ὑποτ. παρὰτατ. laudatūrus essem θὰ ἔμελλον νὰ ἐπαινέσω.

Ὅριστ. » amandus eram ἀγαπητέος ἦν (ἦμην).

§ 95. Ἐν τοῖς περιφραστικῶς σχηματιζομένοις τύποις τὸ μένον sum συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν μετοχῇ καὶ τὸ γερουνδιακὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν:

discipuli audituri sunt me legentem orationem Ciceronis.

οἱ μαθηταὶ μέλλουν ν' ἀκούσουν ἐμὲ ἀναγιγνώσκοντα λόγον τοῦ ἑρῶνος—*matres venerandae sunt a filiis αἱ μητέρες πρέπει νὰ ἀνέχουν σεβασμοῦ (εὐλαθείας) ὑπὸ τῶν υἱῶν.*

Σημ. α' Ἄν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἢ πλείονα, τότε καὶ τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή ἢ τὸ γερουνδιακὸν τίθενται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἐνικοῦ ἀριθμοῦ:

Romulus et Remus expositi educatique fuerunt ὁ Ρωμύλος καὶ ὁ Ρῶμος ἐκτεθειμένοι καὶ ἀνατεθραμμένοι ἐγένοντο (ἐξετέθησαν ἀνετράφησαν).

Σημ. β' Περίφρασις σχηματίζεται καὶ μὲ τὸ ῥῆμα *habeo* καὶ τὴν ὀρχήν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου:

π. χ. *lectum habeo* ἀνεγνωσμένον ἔχω, ἔχω ἀναγνώσει—*scriptum habeo* ἔχω (γε)γραμμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ (*)

§ 96. Τὰ ἀνώμαλα ῥήματα τῆς λατινικῆς γλώσσης δύνανται νὰ κριθῶσιν εἰς δύο εἴδη:

α' εἰς ἀνώμαλα κατὰ τὸν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος σχηματισμὸν ἀρχικῶν τύπων μόνον, ἐνεστώτος παρακειμένου καὶ σουπίνου—ὅ οἱ ἐξ αὐτῶν παραγόμενοι τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς—

β' εἰς ἀνώμαλα ὅχι μόνον κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν τύπων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων ἢ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων προσώπων ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου (κυρίως ἀνώμαλα).

Ἀνώμαλα ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν τύπων μόνον.

§ 97 Πολλῶν ῥημάτων οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες κατὰ τοὺς κανόνας, τοὺς ὁποίους εἶδομεν ἀνωτέρω §§ 84, 85, ἀλλὰ σχηματίζονται ἀνωμαλώτερον, ὡς ἐξῆς:

1. Ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς προσλαμβάνει μεταξὺ τοῦ χαρακτη-καὶ τῆς καταλήξεως διάφορα προσφύματα, ἦτοι:

α' τὸ πρόσφυμα α, π. χ. ῥημκτ. θέμα *sec*—, ἐξ οὗ ὁ παρακειμένος

(*) Κατάλογον τῶν συνηθεστέρων ἀνωμάλων ῥημάτων ἐτάξαμεν ἐν τέλει τῆς ἐκθεσεως.

sec-*ui* καὶ τὸ σουπίνον sec-*tum*—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς a-*o*] seco, secas, secat... τέμνω.

β' τὸ πρόσφυμα e, π. χ. ῥηματ. θέμα luc—ἐξ οὗ σουπίνον tum] luc-*tum*—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς lug-*e-o* θρηνῶ· πρὸλ. ὠθ-*é-ω* μέλλων (ὠθ-*σω*) ὥτω.

γ' τὸ πρόσφυμα -i, π. χ. ῥηματ. θέμα fug—, ἐξ οὗ ὁ πτερχαίμ fug-*i*, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς fug-*i-o* φεύγω—
ῥηματ. θέμα aper—, ἐξ οὗ πτερχαίμενος aper-*ui*, σουπ. aper—
ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς aper-*i-o* ἀνοίγω.

δ' τὸ πρόσφυμα n, π. χ. ῥηματ. θέμα cer—, ἐξ οὗ παθητικ. μ cer-*tus*—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς cer-*n-o* κρίνω—
ῥηματ. θέμα fal—, ἐξ οὗ σουπίνον fal-*sum*—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς fal-*n-o*] fallo σφάλλω· πρὸλ. ἐλλην. τέμ-*ν-ω*.

Σημ. Τινὰ ῥήματα λαμβάνουν τὸ πρόσφυμα n, πρὸ τοῦ χαρακ-
τος, π. χ. ῥηματ. θέμα frag—, ἐξ οὗ σουπίνον [frag-*tum*] fractur-
ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς fra-*n-g-o* θρῆνῶ, ῥήγνυμι· πρὸλ. ἐλλην.
ματ. θέμα μαθ—ἐνεστῶς μα-*ν-θ-άν-ω*.

ε' τὸ πρόσφυμα t, π. χ. ῥηματ. θέμα pec—, ἐξ οὗ ὁ παρακαίμ [pec-*si*] pexi, καὶ σουπ. [pec-*sum*] pexum—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς pec-*t-o* κτενίζω.

ς' Τὸ πρόσφυμα -sc- π. χ. ῥηματ. θέμα pa—, ἐξ οὗ ὁ παρακαίμ nos pa-*vi*—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς pa-*sc-o* ποιμαίνω.

Σημ. Τὸ πρόσφυμα -sc- λαμβάνουν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ
ἐναρκτικὰ ῥήματα—verba inchoatīva ἢ verba inchoatīva:
senex γέρων, θέμα sene—ῥηματ. sene-*sc-o* γηράσκω.

ζ' Ἡ λαμβάνει (ἐνεστωτικὴν) ἀναδίπλωσιν, π. χ. ῥηματ. gen—, ἐξ οὗ παρακαίμενος gen-*ui*, σουπ. gen-*i-tum*—, ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς [gi-*gen-o*] gi-*gn-o* γεννῶ πρὸλ. ἐλλην. γίγν-*ο-μι* ῥίζ. γεν—

ΣΗΜ. Ἐν τισι ῥήμασι τὸ πρόσφυμα τοῦ ἐνεστωτος μεταδίδ-
καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀρχικοὺς τύπους εἴτε ἀμφοτέρους, καὶ ἐντεῦθεν
πάντας τοὺς τύπους τοῦ ῥήματος: π. χ.

ῥηματ. θέμα jug—, πρὸλ. jug-*um* ζυγός, conjugatio συζυγία
ἀλλὰ ἐνεστῶς ὀριστικῆς ju-*n-go* ζεύγνυμι, πτερχαίμενος jun-*xi*
junctum—

εἴτε εἰς τὸν ἕτερον μόνον, π. χ.
 ρηματ. θέμα pig—, ἔθεν σουπῖνον [pig-tum] pic-tum— ἀλλὰ ἐνεστῶς
 pi-n-g-o ζωγράφῳ, παρακείμ. pi-n-xi—

ρηματ. θέμα pug—, ἔθεν παρακείμενος pu-pūg-i—, ἀλλὰ ἐνεστῶς
 ριστ. pu-n-go κεντῶ, σουπῖνον pu-n-c-tum—(ἄντι pu-n-g-tum).

2. Ὁ παρακείμενος

α' λαμβάνει πολλάκις ἀναδιπλασιασμόν, π. χ.

pend-o ἀναρτῶ, σιχθυῶμι, παρακείμενος pé-pend-i —

can-o ἄδω, παρακείμενος [ce-cān-i] ce-cīn-i

par-i-o τίκτω, γεννῶ, παρακείμενος [pe-pār-i] pe-pēr-i...

πρὸς ἀκόμη :

caed-o φονεύω

παρακ. ce-cīd-i

mord-e-o δάκνω

» mo-mord-i (ἄντι me-mord-i)

curr-o τρέχω

» cu-curr-i (ἄντι ce-curr-i)

posc-o ζητῶ

» po-posc-i (ἄντι pe-posc-i)

spond-e-o ἐγγυῶμαι

» spo-pond-i

Σημ. Ἄν τὸ ῥῆμα συντεθῇ ὡς β' συνθετικόν, ὁ ἀναδιπλασιασμός
 συνήθως παραλείπεται π. χ. re-spondeo, παρακείμενος respondi. .

β' ἐκτείνει τὸ φωνῆεν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἰς μακρόν, π. χ.

ρηματ. θέμα ēd— ἐνεστῶς ēd-o ἐσθίω παρακ. ēd-i

» » vēn— » vēn-i-o ἔρχομαι » vēn-i

» » vīd— » vīd-e-o ὀρώ » vīd-i

» » mōv— » mōv-e-o κινῶ » mōv-i

» » lāv— » lāv-o » lāv-i

Ἄλλων τινῶν ῥημάτων ὁ παρακείμενος ἔχει ē, ἐν ᾧ τὸ ῥηματικόν
 θέμα ἔχει ā : π. χ.

ρηματ. θέμα fāc— ἐνεστῶς fāc-i-o ποίω παρακ. fēc-i

» » jāc— » jāc-i-o ῥίπτω » jēc-i

» » frāg— » fra-n-g-o θραύω » frēg-i

» » āg— » āg-o ἄγω » ēgi

» » cāp— » cāp-i-o λαμβάνω » cēp-i

Παρατηρητέον ὅτι οἱ παρακείμενοι οὗτοι οἱ λαμβάνοντες ἀναδιπλα-
 σιασμόν ἢ ἐκτείνοντες τὸ φωνῆεν τοῦ θέματος ἔχουν πάντοτε χρονικὴν
 κατάληξιν -i (ὅχι ποτὲ -vi ἢ -ui ἢ -si), οἷα σδήποτε συζυγίας καὶ ἂν
 εἶναι τὸ ῥῆμα.

Σημ. Ρημάτων τινῶν τῆς γ' συζυγίας ὁ παρακείμενος ἐσχηματίζεται εἰς ἱνί, ὡς ὁ παρακείμενος τῶν ῥημάτων τῆς δ' συζυγίας : π. χ. *peto* ζητῶ παρακ. *petīvi* ἀπαρέμφ. *petēre* *quaero* (πκλ. *quaeso*) ζητῶ » *quaesīvi* » *quaerēre*

3. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ σουπίνου δὲν παρουσιάζει ἀνωμαλίας· σινηθέστερον καὶ ὁμαλότερον σχηματίζεται εἰς -tum (*amātum*, *delētum*, *audītum*, *lectum*, *scriptum*...)— σπανιώτερον εἰς -sum : *fal-lo falsum*, *curro cursum*, *video [vidēsum]* *vīsum*...

§ 98. Ὄταν ὁ παρακείμενος λήγῃ εἰς -īvi, τὸ σουπίνον σχηματίζεται εἰς -ītum :

<i>audio</i>	<i>audīvi</i>	<i>audītum</i>	<i>audīre</i>
<i>peto</i>	<i>petīvi</i>	<i>petītum</i>	<i>petēre</i>
<i>arcesso</i>	<i>arcessīvi</i>	<i>arcessītum</i>	<i>arcessēre</i> στέλλω καὶ προσκαλῶ, φωνάζω

Ὄταν ὁ παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -ūi, τὸ σουπίνον λήγει εἰς -ītum :

<i>habeo</i>	<i>habūi</i>	<i>habītum</i>	<i>habēre</i>
<i>sono</i>	<i>sonūi</i>	<i>sonītum</i>	<i>sonāre</i> ἡχῶ
<i>alo</i>	<i>alūi</i>	<i>alītum</i> (<i>altum</i>)	<i>alēre</i> τρέφω...

§ 99. Τὰ εἰς -ātum σουπίνα τῆς α' συζυγίας

τὰ εἰς -ētum	»	»	β'	»
τὰ εἰς -ītum	»	»	δ'	»
τὰ εἰς -ūtum	»	»	γ'	»

ἔχουν τὸ φωνῆεν τῆς παραληγούσης κανονικῶς μακρόν : *amātum*, *delētum*, *audītum*, *tribūtum*...

Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν αὐτὸ βραχὺ

τῆς α'	συζυγίας	τὸ dātum	τοῦ do	δίδωμι
τῆς δ'	»	»	ītum	» eo πορεύομαι
τῆς γ'	»	»	rūtum	» ruo χρημνίζω, -ομαι

(Ἐπίσης καὶ τὰ σύνθετα αὐτῶν *circumdātum*, *adītum*, *obrūtum*...)

Σημ. Τὸ ῥήμα *do* ἔχει τὸν χαρακτῆρα α βραχὺν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν μόνον εἰς τοὺς τύπους *dās* καὶ *dā* : π. χ. *dābam*.. *dābo*... *dāre*.. *dārem*...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄

Ἀνωμαλίας τῶν εἰς -io ῥημάτων τῆς γ' συζυγίας.

§ 100. Ὅλιγα τινὰ ῥήματα τῆς γ' συζυγίας εἰς -io λήγοντα ἐν ἐνεστώτι τῆς ὀριστικῆς, μετὰ προσφύματος i (§ 97, 1, γ'), ἀπολλοῦν τὸ i τοῦτο πρὸ ἄλλου i, πρὸ τελικοῦ e καὶ πρὸ -ēr-, κλινόμενα κατὰ τὸ ἐξῆς πειράδειγμα :

Ἑνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

INDICATIVUS

Praesens

cap-i-o
capis (ἀντὶ capiis)
capit (ἀντὶ capiit)...
capimur
capitis
capiunt

cap-i-or
capēris (ἀντὶ cap-i-ēris)..
capitur
capimur
capimini
cap-i-untur

Imperfectum

cap-i-ēbam
cap-i-ēbas
cap-i-ēbat...

cap-i-ēbar
cap-i-ebāris
cap-i-ebātur...

Futurum

cap-i-am
cap-i-es
cap-i-et...

cap-i-ar
cap-i-ēris
cap-i-ētur...

CONJUNCTIVUS

Praesens

cap-i-am
cap-i-as
cap-i-at...

cap-i-ar
cap-i-āris
cap-i-ātur...

Imperfectum

capērem (ἀντὶ cap-i-erem)..
capēres
capēret....

capērer (ἀντὶ cap-i-ērer)..
capērēris
capērētur...

IMPERATIVUS

Praes. { cape (ἀντὶ cap-i-e)
capite (ἀντὶ capiite)

capere (ἀντὶ cap-i-ere)
capimini (ἀντὶ capiimini)

Futur.	{	capīto (ἀντι capiito)...	capītor (ἀντι capiitor)
		capīto	capītor
		capītōte	—
		cap-i-unto	capī-untor

INFINITIVUS

Praesens

capĕre (ἀντι cap-i-ĕre) capi (ἀντι capi-i)

Τὰ λοιπὰ ὁμαλῶς)

Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς :

cario	cēpi	captum	capĕre	λαμβάνω
cupio	cupīvi	cupitum	cupĕre	ἐπιθυμῶ
facio	fēci	factum	facĕre	ποιῶ, κάμνω
fodio	fōdi	fossum	fodĕre	σκάπτω
fugio	fūgi	(fugitum)	fugĕre	φεύγω
jacio	jēci	jactum	jacĕre	ρίπτω
[—lacio —	—	—	lacĕre	ἐλκύνω, ἔλκω] ἐν συνθέσει
π. χ. elicio	elicui	elicitum	elicĕre	ἐξελκύνω....
pario	pepĕri	partum	parĕre	τίκτω, γεννῶ
quatio	—	quassum	quatĕre	σειῶ
(σύνθ. concutio	concuissi	concussum	concutĕre	συσσείω)..
rapio	rapui	raptum	rapĕre	ἁρπάζω
sapio	sapīvi	—	sapĕre	γεύσιν ἔχω, παρέχω
[specio	spexi	spectum	specĕre	θεῶμαι] ἐν συνθέσει
π. χ. conspicio	conspexi	conspectum	conspicĕre	θεῶμαι

τὰ ἀποθετικά

gradior (gressus sum) gressum gradi βαίνω, βαδίζω

σύνθ. adgredior (adgressus sum) adgressum adgrēdi προσέρχομαι, προσβαίνω...

morior (mortuus sum) mortuum mori θνήσκω

καὶ τὸ παθητικὸν

patior (passus sum) passum pati πάσχω.

Μετὰ τούτων μνημονευτέον καὶ τὸ orior (ortus sum) ortu oriri ἐγείρομαι, ἀνατέλλω, ὅπερ κατὰ μὲν τοὺς ἄλλους τύπους σχηματίζεται ὡς ῥῆμα τῆς γ' συζυγίας, π. χ.

ἐνεστ. ὄριστ. orior orĕris orītur orīmur...

προστακτικὴ orĕre orimīni orītor orītor...

μόνον δὲ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστιῶτος ἔχει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν oriri—

ἐν ᾧ τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς ἔχει καὶ κατὰ τὴν γ' συζυγίαν
orērer orerēris orerētur...

καὶ κατὰ τὴν δ'

orīrer orirēris orirētur...

Σημ. α' Τοῦ ῥήματος facio τὸ δ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστιῶ-
τος τῆς προστακτικῆς εἶναι fac ἀντὶ face. (Ἐπίσης καὶ τῶν ῥημάτων
dico, duco, καὶ fero τὸ αὐτὸ πρόσωπον εἶναι dic, duc, fer, ἀντὶ
dice, duce, fere· πρὸλ. καὶ τὰ σύνθετα educ, effer, confer, refer,
calefac...)

Σημ. β' Τὰ σύνθετα τοῦ facio, τὰ μεταβάλλοντα τὸ α εἰς i
conficio, efficio... ἔχουν τὴν προστακτικὴν κανονικὴν: confice,
effice...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'

§ 101. Β' Κυρίως ἀνώμαλα.

Sum fui esse (εἶναι). Τὸν σχηματισμὸν τούτου εἶδομεν ἐν
σελ. 61—63.

2. possum potui posse δύνασθαι· τοῦτο εἶναι σύνθετον ἐκ
τοῦ pot, βραχυτέρας μορφῆς τοῦ ἐπιθέτου potis ἢ pote δυνατὸς
(§ 59, 2), καὶ τὸ sum, οὗ ἀκολουθεῖ τὸν σχηματισμὸν καὶ στερεῖται,
ὡς καὶ ἐκεῖνο, σουπίνου καὶ γερουνδίου:

I. INDICATIVUS

Praesens

pos-sum pot es pot-est pos-sūmus pot-estis pos-sunt

Imperfectum

pot-eram pot-eras pot-erat pot-erāmus pot-erātis pot-erant

Futurum

pot-ero pot-eris pot-erit pot-erīmus pot-erītis pot-erunt

Perfectum

pot-ui pot-uisti pot-uit pot-uīmus pot-uistis pot-uērunt
(pot-uēre)

Plusquamperfectum

pot-ueram pot-ueras pot-uerat pot-ueramus

Futurum exactum

pot-uero pot-ueris pot-uerit pot-uerimus

II. CONJUNCTIVUS

Praesens

pos-sim pos-sis pos-sit pos-sīmus pos-sītis pos-sint

Imperfectum

pos-sem pos-ses pos-set pos-sēmus pos-sētis pos-sent

Perfectum

pot-uerim pot-ueris pot-uerit pot-uerīmus...

Plusquamperfectum

pot-uissem pot-uisses pot-uisset pot-uissēmus...

III. IMPERATIVUS

(ἐλλείπει)

IV. INFINITIVUS

Praesens: posse | *Perfectum*: pot-uisse

V. PARTICIPIUM

Praesens: potens, ἀλλ' ἐν χρήσει ὡς ἐπίθετον μόνον (δυνατός).

3. ēdo ēdi ēsum ēdēre (ἐσθίω). Σύνθετα comēdo, exēdo, perēdo....

Τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τισι χρόνοις πλὴν τῶν ὁμαλῶν τύπων τοῦ ἔχει καὶ βραχυτέρους ἀνωμάλους (ὁμοιάζοντας πρὸς τοῦ ῥήματος sum).

I. INDICATIVUS

Praesens

edo edis καὶ ēs edit καὶ ēst edīmus edītis καὶ ēstis edunt

II. CONJUNCTIVUS

Imperfectum

edērem καὶ ēssem, ederes καὶ ēsses, ederet καὶ ēsset
ederēmus καὶ ēssemus, ederētis καὶ ēssetis, edērent καὶ ēssent

III. IMPERATIVUS

Praes.	{	ede καὶ ēs		Fut.	{	editō καὶ ēsto
		edīte καὶ ēste				editōte καὶ ēstōte
						edunto

IV. INFINITIVUS

Praesens: edere και esse

Ἐκ τῶν παθητικῶν τύπων γ' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριστ. editur και ēstur και γ' ἐν. παρατ. ὑποτακτ. ederetur και ēssetur.

Σημ. Παρατηρητέον ὅτι πανταχοῦ οἱ συγκεκομμένοι τύποι ἔχουν τὸ e μακρόν, ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἀντιστοίχοις ὁμοίοις τοῦ sum, (ēs, ēst, ēstis, ēssem ... ēs—ēsto—ēste, ēstote esse) εἶναι τὸ e βραχύ.

4. fero tuli latum ferre (ἀντι ferere) τῆς γ' συζυγίας (φέρω).

Τὸ ῥῆμα τοῦτο παρουσιάζει δύο εἰδῶν ἀνωμαλίας

α') ὅτι σχηματίζει ἐξ ἄλλης ρίζης τὸν ἐνεστώτα και ἐξ ἄλλης τὸν παρακείμενον και σουπῖνον

β') ὅτι ἐν τοῖς ἐκ τῆς ρίζης fer-σχηματιζομένοις τύποις συγκόπτει τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ ē, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ r, και τὸ ī, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ s ἢ t:

Ἐνεργητικὸν

Παθητικὸν

I. INDICATIVUS

Praesens

fero	fers	fert	feror	ferris	fertur
ferimus	fertis	ferunt	ferimur	ferimini	feruntur

Imperfectum

ferēbam	ferēbas...	ferēbar	ferebāris...
---------	------------	---------	--------------

Futurum

feram	feres	feret...	ferar	ferēris...
-------	-------	----------	-------	------------

II. CONJUNCTIVUS

Praesens

feram	feras	ferat...	ferar	ferāris...
-------	-------	----------	-------	------------

Imperfectum

ferrem	ferres	ferret	ferrer	ferrēris	ferretur
ferrēmus	ferrētis	ferrent	ferremur	ferremini	ferrentur

III. IMPERATIVUS

Praes.	fer	Praes.	ferre
	ferte		ferimini
Fut.	ferto	Fut.	fertor
	fertote		feruntor

IV. INFINITIVUS

Praesens

ferre

ferri

Σημ. α' Τὸ παθητικὸν ἀπαρέμφατον ferri (ἀντὶ fer-i) διὰ δύο γρ. ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ.

Σημ. β' Οἱ λοιποὶ τύποι (γερούνδιον, γερουνδιακόν, μετοχή) κλινοῦνται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν. Ἐπίσης ὁ παρακείμενος tuli, τὸ σουπῖνον latum καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν παραγόμενοι χρόνοι.

5. volo volui (ἄνευ σουπίνου) velle (βούλομαι).

6. nōlo (=non volo) nolui (ἄνευ σουπίνου) nolle (οὐ βούλομαι).

7. mālō (=magis volo) malui (ἄνευ σουπίνου) malle (μᾶλλον βούλομαι, προτιμῶ).

I. INDICATIVUS

Praesens

volo	nōlo (non volo)	mālō (magis volo)
vis	non vis	māvis
vult (volt)	non vult	māvult (mavolt)
volūmus	nolūmus (non volumus)	malūmus
vultis (voltis)	non vultis (non voltis)	mavultis (mavoltis)
volunt	nolunt (non volunt)	malunt

Imperfectum

volēbam	nolēbam	malēbam
volēbas	nolēbas	malēbas
volēbat...	nolēbat...	malēbat...

Futurum

volam	nolam	malam
voles	noles	males
volet...	nolet...	malet...

Perfectum

volui	nolui	malui
voluisti	noluisti	maluisti
voluit...	noluit...	maluit...

Plusquamperfectum

volueram...	nolueram...	malueram...
-------------	-------------	-------------

Futurum exactum

luero...	noluerō...	maluerō
----------	------------	---------

II. CONJUNCTIVUS

lim	nolim	malim
lis	nolis	malis
lit	nolit	malit
līmus	nolīmus	malīmus
lītis	nolītis	malītis
lint	nolint	malint

Imperfectum

lem	nollem	mallem
les	nolles	malles
let	nollet	mallet
lēmus	nollēmus	mallēmus
lētis	nollētis	mallētis
lent	nollent	mallent

Futurum

(ἐλλείπει)

Perfectum

uerim...	noluerim...	maluerim...
----------	-------------	-------------

Plusquamperfectum

uissem...	noluissem...	maluissem...
-----------	--------------	--------------

III. IMPERATIVUS

Praesens

είπει)	noli	(ἐλλείπει)
	nolite	

Futurum

	nolito	
είπει)	nolito	(ἐλλείπει)
	nolitōte	
	nolunto	

IV. INFINITIVUS

e	nolle	malle
---	-------	-------

Perfectum

voluisse noluisse maluisse

V. PARTICIPIUM

volens nolens (ἐλλείπει)

Αἱ μετοχαὶ volens καὶ nolens δὲν εἶναι λίαν εὐχρηστοί, λέγε-
δὲ συνήθως ἀντὶ μὲν τοῦ volens τὸ cupiens, ἀντὶ δὲ τοῦ nolens
involens (ἄκων).

Παρενθετικῶς ἀντὶ si vis (εἰ βούλει) λέγεται sis, ἀντὶ si vis
(εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis. Ἔτι δὲ ἀντὶ τοῦ visne? λέγεται visne
(θέλεις;).

8. eo (ἴνι) ii ἴtum ἴre εἶμι, πορεύομαι. Ἡ ἀνωμαλία τούτου εἶ-
δτι ἔχει δύο μορφὰς τῆς ρίζης, πρὸ μὲν τῶν φωνηέντων a, o, u ἔχει
εἰς πᾶσαν ἄλλην περιστάσιν ἔχει i-. Κατὰ τὰλλα κλίνεται ὁμαλῶς καὶ
τὴν δ' συζυγίαν, μὲ παρατατικὸν καὶ μέλλοντα ὀριστικῆς ἴbam... ἴ-
καὶ σουπῖνον ἴtum.

INDICATIVUS

Praesens: eo is it ἴmus ἴtis eunt.

Imperfectum: ἴbam ἴbas ἴbat ἴbāmus ἴbātis ἴbant.

Futurum: ἴbo ἴbis ἴbit ἴbīmus ἴbītis ibunt.

Perfectum: ii ἴisti ἴit ἴimus ἴistis ἴerunt καὶ ἴere.

Plusquamperfectum: ἴeram ἴeras ἴerat...

Futurum exactum: ἴero ἴeris ἴerit...

CONIUNCTIVUS

Praesens: eam eas eat eāmus eātis eant.

Imperfectum: irem ires iret irēmus irētis irent.

Futurum: itūrus -a -um sim sis sit...

Perfectum: iērim ieris ierit...

Plusquamperf.: iissem (issem) iisses iisset...

IMPERATIVUS

Praesens: i ἴte

Futurum: ἴto ἴto—ἴtōte eunto

INFINITIVUS

Praesens: ἴre *Perfectum*: ἴisse (isse).

Futurum: ἴturum -am -um esse . . .

PARTICIPIUM

Praesens : iens Gen. euntis *Futur* : iturus a- -um.

Gerundium : eundi, eundo, eundum, eundo.

Supinum : itum, itu.

Ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς εὐχρηστοῦσι τὸ ἀπαρέμφατον iri καὶ τὸ ἐνικὸν πρόσωπον ἐκάστου χρόνου : ἐνεστὼς itur, παρατατικὸς ibatur, ἑλ. ibitur, παρακ. itum est κτλ. πάντα ἀπροσώπως.

Τινὰ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ὅσα λαμβάνουσιν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, σχηματίζουσι πλήρες τὸ παθητικόν.

Οὕτω τοῦ adeo (προσβάλλω), παθητ. adeor (προσβάλλομαι) adī- is, adītur, adimur adimini adeuntur, παρατ. adībar adibaris..., ἑλ. adībor adibēris adibītur...

Τὸ ambio, καίτοι σύνθετον ἐκ τοῦ εο (ἀντὶ ambeo), κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, οὐδεμίαν ἀνωμαλίαν τοῦ εο ἔχον :

ambio ambīvi ambītum ambīre

Ἐνεστ. ambio, ambis ambit, ambīmus ambītis ambiunt.

Παρατ. ambiebam ambiebas, ambiebat...

Μέλλων ambiam ambies ambiet....κτλ.

Ὅμοίως πρὸς τὸ εο κλίνονται καὶ τὰ οὐχὶ εἰς πάντας τοὺς τύπους κατὰ τοὺς δοκίμους εὐχρηστα queo (δύναμις) καὶ nequeo (=non queo, οὐ δύναμις). Οἱ συνηθέστεροι τούτων τύποι εἶναι οἱ ἑξῆς :

INDICATIVUS

Praesens ; queo — quimus — queunt.

nequeo nequis nequit, nequīmus nequītis nequeunt.

Imperfectum : (quībam) (σπάνιος).

nequībam nequibas nequibat...

Futurum : (quībo—nequībo) σπάνιοι.

Perfectum : quivī quivisti quivīt..

nequīvī nequīvīstī nequīvīt...

Ἡ προστακτικὴ τὸ σουπῖνον καὶ τὸ γερούνδιον ἐλλείπουσι.

Ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς ἀπαντᾷ μόνον τὸ nequītur (γ' ἐν. ἐνεστώτος ὀριστικῆς).

9. fīo (factus sum) fierī : γίγνομαι, συμβαίνω. ποιοῦμαι (ὡς παθητικὸν τοῦ facio ποιῶ).

Θ. Κακριδῇ Αἰτινικῇ Γραμματικῇ

7

Τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸν μὲν παρακείμενον καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομ
 νους σχηματίζει κανονικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ faci
 (factus sum...), τοὺς δὲ ἄλλους τύπους σχηματίζει ὥδε (κατὰ τὴν
 συζυγίαν, πλὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς)

INDICATIVUS

Praesens : fio fis fit fīmus (fitis) fīunt.

Imperfectum : fiebam fiebas fiebat. ..

Futurum : fiam fies fiet....

CONIUNCTIVUS

Praesens : fiam fias fiat...,

Imperfectum : fiērem fiēres fiēret....

IMPERATIVUS : fi ; fite.

INFINITIVUS. *Praesens* : fiēri (*).

GERUNDIVUM : faciendus-a-um.

Τὸ fio ἔχει τὸ ῥιζικόν i μακρὸν (καὶ πρὸ φωνήεντος, παρὰ τὸν κα
 νόνα § 7, 1) εἰς ὅλους τοὺς τύπους, πλὴν τοῦ fit καὶ ὅταν μετὰ τῆ
 συλλαβὴν fi ἀκολουθῇ er : fi-ēri fi-erem....

Σύνθετοι τύποι τούτου ἀπαντῶσι μόνον οἷδε :

confit,	confient,	confiat.	confieret.
defit,	defiant,	defiat.	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ KB'

PHMATA-ΕΛΛΙΠΗ (VERBA DEFECTIVA)

§ 102. Ἑλλιπῆ ῥήματα ὀνομάζονται τὰ ἀπαντῶντα ἐν ὀλίγοι
 τισι μόνον τύποις καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς : (**)

1. aio (λέγω).

<i>Indicat. Praes.</i>	aio	ais	ait
	—	—	aiunt.

(*) Διὰ τὴν διάθεσιν, ἀντὶ τοῦ παλαιότερου καὶ κανονικωτέρου fiere.

(**) Καὶ πολλῶν ἄλλων ῥημάτων, περὶ ὧν ἤδη ἐγένετο λόγος, μάλιστα δὲ το
 queo καὶ nequeo, δὲν ἀπαντῶσι πάντες οἱ τύποι, εἶναι λοιπὸν καὶ ἐκτεῖνα ἑλλιπῆ
 ἀλλ' ἐπεκράτησε γὰρ λέγωνται ἑλλιπῆ μόνον τὰ ἐν ὀλίγοις τισι τύποις ἀπαντῶντα.

<i>Imperf.</i>	aiebam	aiebas	aiebat
	aiebāmus	aiebātis	aiebant.
καὶ ἀρχικῶς	aībam	aibas	aibat...
<i>Perfect</i>	—	—	ait.
<i>Coniunct. Praes.</i>	—	aias	aiat.
	—	—	aiant.
<i>Imperativus</i>	(ai)		
<i>Particip. Praes.</i>		aiens	
2. inquam (λέγω).			
<i>Indicat. Praes.</i>	inquam	inquis	inquit.
	inquīmus	inquitis	inquiunt.
<i>Imperf.</i>	—	—	inquiēbat.
<i>Futur.</i>	—	inquires	inquiet.
<i>Perfect.</i>	(inquiui)	inquisti	inquit.
	(inquīmus)	—	—
<i>Imperat.</i>	(inque)	(inquito)	
<i>Particip.</i>	inquiens		

Σημ. Πάντες οἱ τύποι οὗτοι τοῦ inquam ἀπαντῶσι μόνον παρενθετικῶς.

3. quaeso (παρακαλῶ).

<i>Indicat. Praes.</i>	quaeso	—	—
	quaesumus	—	—

Σημ. Καὶ τὸ quaeso—quaesumus συνήθως ἀπαντῶσι παρενθετικῶς καὶ δὴ μετὰ προστακτικῇ, ὅπως μετριάσωσι τὸ ἐπιτακτικὸν καὶ παρὰ τῆς ἐγκλίσεως ταύτης.

4. (for), (fatus sum), fatum, fari (φημί).

<i>Indicat. Praes.</i>	—	—	fatur
	—	—	fantur
<i>Imperf.</i>	fabar	—	—
	—	—	fabantur
<i>Futur.</i>	fabor	fabēris	fabitur
	fabimur	fabimini	fabantur
<i>Perfect.</i>	fatus -a -um sum es est...		
<i>Plusquamperf.</i>	fatus... eram eras...		

<i>Coniunct.</i>	<i>Imperf.</i> μόνον τὸ σύνθετον praefärer...
	<i>Perfect.</i> fatus sim sis sit...
	<i>Plusquampr.</i> fatus essem...
<i>Imperativus</i>	fare
<i>Infinitivus</i>	fari (farier)
<i>Supinum</i>	fatu
<i>Participium</i>	fans
<i>Gerundium</i>	fando
<i>Gerundivum</i>	fandus -a -um

5. Αἱ ἐξῆς προστακτικαὶ καὶ τὰ ἀπαρέμφατα :

α' apage (ἄπαγε).

β' ave ἢ (ὀρθότερον have (χαῖρε) avēte; avēto;
ἀπαρέμφατος avēre.

γ' cedo (δός, εἰπέ), καὶ πληθυντ. cete.

6. Τὸ foreim fores foret forent (παρατατικὸς ὑποτακτ. τοῦ sum παρὰ τὸ essem) καὶ fore (μέλ. ἀπαρεμφάτου τοῦ sum παρὰ τὸ futurum esse).

7. Οἱ ἐξῆς ὁμαλοὶ παρακείμενοι μετὰ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων (ὑπερσυντελικῶν καὶ τετελεσμένου μέλλοντος).

	1. memini (μémνημαι)	2. odi (μισῶ)	3. coepi (ἤρξάμην)
<i>Indicat. Perfect.</i>	memini, meministi...	odi, odisti.	coepi, coepisti
<i>Plusq.</i>	memineram...	oderam ..	coeperam...
<i>Futur. II</i>	meminero...	odero..	coepero...
<i>Coniunc. Perf.</i>	meminerim...	oderim...	coeperim.
<i>Plusq.</i>	meminisset...	odisset...	coepisset...
<i>Imperat. Perfect.</i>	memento mementote		
<i>Infinit. Perfect.</i>	meminisse	odisse	coepisse

Παρατηρήσεις :

α' Οἱ παρακείμενοι memini καὶ odi ἔχουν σημασίαν ἐνεστώτου κατ' ἀκολουθίαν οἱ ὑπερσυντελικοὶ memineram, oderam... ἔχουν σημασίαν παρατατικῆς, καὶ οἱ τετελ. μέλλοντες meminero, odero ἀπλοῦ μέλλοντος.

β' Τὸ odi καὶ coepi σχηματίζουν μέλλοντα ἀπλοῦν τῆς μετοχῆς osurus, coepturus, καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου osurum esse, coepturum esse.

γ' Ἀντὶ odi oderam odero λέγεται καὶ περιφραστικῶς os

am, osus eram, osus ero (ἀκόμη δὲ καὶ osus fui, osus fueram, osus fuero) μὲ διάθεσιν ἐνεργητικὴν, osus (exosus, perosus) sum=

ισώ.
δ' Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου coeptus μετὰ τοῦ sum, eram κλ. (θεται ἀντὶ τοῦ coepi, coeperam κλ., ὅταν τὸ ἐξ αὐτῆς ἐξαρθώμενον παρέμφατον εἶναι παθητικὸν (κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν διάθεσιν): coepus aedificari coepta est ὁ οἶκος ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι.

ε' Ὡς ἐνεστώς, παρχατικὸς καὶ μέλλων ἀπλοῦς τοῦ coepi χρησιμεύει τὸ incipio, incipiebam, incipiam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 103. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα—verba impersonalia ἀπαντῶσιν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, μόνον ἐν τῷ γ' ἐνικῷ προσώπῳ ἐκάστου ἁνθρώπου π. χ. τοῦ ῥήματος oportere ἐνεστώς ὁρίστ. oportet (χρή, δεῖ), παρατατικὸς oportebat, μέλλων oportebit, παρακ. oportuit, ὑπερσ. oportuerat, τετελ. μέλ. oportuerit. Ὑποτ. ἐνεστ. oporteat, παρατ. oportēret, παρακ. oportuerit, ὑπερσ. oportuisset, ἀπαρεμφ. oportēre, παροκ. oportuisse.

Ἡ προστακτικὴ τῶν ἀπροσώπων δὲν εἶναι εὐχρηστος· μόνον ἡ προστ. liceto τοῦ licet ἀπαντᾷ ἐν νόμοις. Ἀντὶ δὲ τῆς προστακτικῆς, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς, ποιοῦνται χρῆσιν τῆς ὑποτακτικῆς: misereat te pauperum (σῴκτιρε τοὺς πτωχοὺς).

Β'. ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

§ 104. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς λατινικῆς γλώσσῃς εἶναι ἤτοι πρωτότυπα—adverbia primitiva, ἢ παράγωγα—adverbia derivata.

1. Τὰ πρωτότυπα εἶναι ὀλίγα: haud ἢ hau(t) (οὐ), satis ἢ sat ἄλλως, cras (αὔριον), vix (μόλις), iam (ἤδη), mox (μετ' ὀλίγον).

2. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀριθμητικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ ῥημάτων, καὶ λήγουσιν

εἰς -ē rectē (ὀρθῶς), aegre (χαλεπῶς), miserrime (ἄθλιώτατα)· τὸ malē (ἐκ τοῦ malus) καὶ benē

δ'	εις	-ō	(ἐκ τοῦ <i>benus</i> — <i>bonus</i>) ἔχουν τὸ <i>e</i> βραχύ. <i>falso</i> (ψευδῶς), <i>crebro</i> (συνεχῶς), <i>tutissimō</i> (ἁπλοχέστιστα) τὸ <i>citō</i> (ταχέως) ἔχει τὸ <i>o</i> βραχύ.
γ'	»	-ter :	<i>acriter</i> (δριμέως), <i>celeriter</i> (ταχέως), <i>aliter</i> (ἄλλως).
δ'	»	-ītus :	<i>antiquitus</i> (ἱρχαιόθεν), <i>caelitus</i> (οὐρανόθεν).
ε'	»	-im ἢ -tim (<i>ātim</i>) :	<i>sensim</i> (ἄκροθιγῶς), <i>tribūtīm</i> (κατὰ φυλάς), <i>centuriatīm</i> (κατὰ λόχους) <i>gregatīm</i> (κατ' ἀγέλας).
ς'	»	-is :	<i>magis</i> (μᾶλλον), <i>nimis</i> (ἔγαν).
ζ'	»	-ies :	(ἐξ ἀριθμητικῶν μόνον) : <i>decies</i> (δεκάκις).
(Ἐξ ἀντωνυμιῶν μόνον).			
η'	»	-bi :	<i>ibi</i> (ἐνταῦθα), <i>alibi</i> (ἄλλοθι), <i>ubi</i> (ποῦ, ὅπου).
θ'	»	-nde :	<i>inde</i> (ἐντεθεν) <i>unde</i> (πόθεν, ὅθεν).
ι'	»	-im	<i>olim</i> (ἂν ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἀπὸ παλαιοῦ).
ια'	»	-inc	<i>hinc</i> (ἐνθενδε).
ιδ'	»	-ic	<i>hic</i> (ἐνθάδε), <i>illic</i> (ἐκεῖ).
ιγ'	»	-uc :	<i>huc</i> (ἐνθάδε), <i>istuc</i> (αὐτόσε), <i>illuc</i> (ἐκεῖσε).
ιδ'	»	-ndo :	<i>aliquando</i> (πότε), <i>quando</i> -que (ἐνίοτε).
ιε'	»	-o	<i>eo</i> , <i>quo</i> , <i>alio</i> , <i>ultro</i> , <i>intro</i> .

Μεμονωμένα εἶναι τὸ *ita* (οὕτω), *tam* (τόσον), *tum* (τότε) *cum* (ὅτε).

§ 105. Ὑπάρχουν καὶ ἐπιρρήματα τινα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπηροχαιωμένοι πτώσεις : *partim* κατὰ μέρος (αἵτιατ. τοῦ *pars*), *secus* ἄλλως (αἵτιατ. τοῦ *secus* οὐδεν.).

§ 106. Ἄλλα εἶναι ἀποκρυσταλλωμένοι συντάξεις : *ex templo* ἢ *extemplo* (πικρεθύς), *in casum* ἢ *incassum* (μάτην), *in vicem* ἢ *invicem* (ἐναλλάξ, ἀμοιβαίως) *magno opere* ἢ *magnopere* (μεγάλως), *in primis* ἢ *imprimis* (ἐν πρώτοις), *fors sit an* ἢ *forsitan* (ίσως), *dum taxat* ἢ *dumtaxat* (μόνον).

Πρὸς καὶ (*ob viam*) *obviam*, (*de novo*, *denovo*) *denuo*, (*hodie*) *hodie*, *quotannis*, *quotidie*, *pridie*, *scilicet*, *videlicet* κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

§ 107. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι πολλαὶ καὶ συντάσσονται

ε περισσότεραι μετ' αἰτιατικῆς

ad, adversus, ante, apud—

circa, circiter, circum, cis, citra, contra—

erga, extra—

infra, inter, intra, juxta,—ob,—

penes, per, post, praeter, prope, propter—

secundum, supra—trans—ultra—versus—

λίγαι μετ' ἀφαιρετικῆς

a (ab, abs)—coram, cum

de,—ex,—prae, pro,—sine,—tenus.

καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δῆλωσιν κινήσεως) καὶ

ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δῆλωσιν στάσεως)

in, sub, super.

Σημ. α'. Τὰς σημασίας τῶν προθέσεων ἰδὲ ἐν Κεφ. ΔΖ'.

Σημ. β'. Οὐδεμία κυρία πρόθεσις συντάσσεται μετὰ γενικῆς, οὐδεμία μετὰ δοτικῆς.

§ 108. Καταχρηστικαὶ προθέσεις. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, πτώσεις τινὲς τῶν οὐσιαστικῶν μετὰ γενικῆς συντάσσόμεναι ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως κατήντησαν προθέσεις καταχρηστικαί. Τοιαῦται εἶναι μάλιστα αἱ ἀφαιρετικαὶ *causae gratiae*, ergo, fine καὶ ἡ αἰτιατικὴ *instar* (*).

§ 109. Ἀχώριστα μόρια — *praepositiones inseparabiles*, ὀνομάζονται μόριά τινα ἀπαντῶντα μόνον ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτα συνθετικὰ μέρη, οὐδέποτε δὲ καθ' ἑαυτὰ (πρβλ. ἑλλ. δυσ- ἀ- ἢ ἀν-). Τοιαῦτα εἶναι

Τὸ *dis-*, *dis-par* ἄνισος (*par* ἴσος), *dis-cedo* ἀποχωρίζομαι—

τὸ *se-* ἢ (πρὸ φωνήεντος) *sed-*, *se-jungo* διαζευγνύω (*jungo* ζευγνύω), *sed-itiō* στάσις, διάστασις, χωρισμός—

τὸ *in-*, *in-utīlis* ἀνωφελῆς (*utīlis* ὠφέλιμος)—

τὸ *ne-*, *ne-fas* ἀνόσιον (*fas* ὅσιον)—

τὸ *ve-*, *ve-sānus* ἄφρων (*sānus* ὑγιής, φρόνιμος)—

τὸ *re-* ἢ *red-*, *re-mitto* πέμπω ὀπίσω, *red-do* ἀποδίδω.

(*) Καὶ τὸ *tenus* (§ 107) εἶναι ἀρχαία αἰτιατικὴ καταντήσασα καταχρηστικὴ πρόθεσις καὶ συντάσσόμενη μετὰ γενικῆς ἀλλὰ συντάσσεται καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς ὡς κυρία πρόθεσις.

τὸ ambi- ἢ amb- ἢ an-, ambifarius ἀμφίλογος, amb-ἐδ-
περιτρώγω, am-plector περιβάλλω, ἐναγκαλιζομαι—

τὸ por-, por-rigo (por-, rego) προτείνω, por-tendo προσή-
μηνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 110. 1. Συμπλεκτικοὶ conjunctiones copulativae: et, -que
quoque, ac ἢ atque... etiam καὶ—nec, neque οὐδὲ nec... nec...
neque...neque οὔτε... οὔτε—cum... tum καί... καί...

2. διαζευκτικοὶ conj. disjunctivae: aut vel—ve ἢ—sive...sive
seu... seu εἴτε... εἴτε .

3. Ἀντιθετικοὶ conj. adversativae: sed verum ἀλλά, ἀλλ' ὅμως
—autem δέ, ὅμως, verum tamen ἀλλ' ὅμως, vero ὅμως, at ἀλλὰ
attamen, atqui ἀλλ' ὅμως.

4. Χρονικοὶ conj, temporales: quom ἢ quum ἢ cum, quando
ubi, dum ὅτε—donec, dum quoad, quamdiu, quatenus ἐφ' ὅσο-
ῦς, ἕως νὰ—quotiens ὁπότε, ὅσκις—quando quidem ὁπότε δὴ—
postquam ἂφ' οὗ—antequam, priusquam πρὶν (ἤ)—simulac ἢ si
mulatque εὐθὺς ὧς—

5. Αἰτιολογικοὶ conj. causales: nam διότι, namque καὶ γὰρ—
enim γάρ, etenim καὶ γάρ, quod διότι, quia, quoniam ἐπειδὴ—
—quom ἢ quum ἢ cum ἐπειδὴ.

6. Ὑποθετικοὶ conj. conditionales: si, εἰ, ἐάν, sin εἰ δέ, ἐάν
δὲ—si non, nisi, ni εἰ μὴ—si quidem εἰ δὴ—si modo, dum, dum
modo, modo ἐάν μόνον—dummodo ne, modo ne, dum ne ἐάν
μόνον μὴ.

7. Τελικοὶ conj. finales: ut ἵνα, quo ὅπως, quin ἵνα μὴ, ἵνα
quomipius, ἵνα μὴ, qui non ὥστε μὴ, ἵνα μὴ, ne ἵνα μὴ, neve μηδέ.

8. Συλλογιστικοὶ conj. conclusivae: itaque, proinde ὅθεν, ἰγ-
tur, οὖν, τοίνυν, ergo ὅθεν, οὖν.

9. Συμπερασματικοὶ conj. consecutivae: ut ὥστε, quin ὥστε μὴ

10. Εἰδικοὶ conj. declarativae: quod ὅτι, quin, ut ὅτι, quasi
ὥς δὴ, ὅτι τάχα—

11. Ἐναντιωματικοὶ conj. concessivae: etsi, -etiamsi, tam

si, quāquam, quāvis, licet εἰ καὶ. ut καὶ εἰ, quom ἢ quom cum εἰ καὶ.

42. Συγκριτικοὶ ἢ παραβολικοὶ conj. comparatīvae : ut, uti, velut, velūti, sicut, sicūti, tamquam, quomodo ὡς, ὥσπερ, nemadmodum ὃν τρόπον, ὡς. quam (μετὰ τὰ συγκριτικὰ) ἤ.

Ἔτι δὲ καὶ οἱ συγκριτικοὶ-ὑποθετικοὶ : quasi, quasi vero, tamquam si, velut si, ut si, proinde quasi, proinde ac si, ὥστε, ὡς ἂν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ

§ 111. Τὰ ἐπιφωνήματα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ἀναρθροὶ τινες. οὐχὶ κυρίως λέξεις, αἵτινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν αἰφνίδιον ἢ σφοδρὸν πάθος, ἐκπληξίς, χαρά, λύπη, θαυμάσιος, βδελυγμία, φόβος κλ.—καταλαμβάνη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, μὴ ἐπέλεπον ν' ἀρθρώσῃ λέξιν :

ah!, oh!, heu!, pfi!, st!....

Μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων εἴρηνται ἐνίοτε καὶ θεῶν ὀνόματα—καὶ οὐχὶ σπανίως συντεταγμένα—εἰς μίαν μετ' ἐκείνων λέξιν συντεταγμένα : ecaster! edepol! — καὶ μόνον θεῶν ὀνόματα λαμβάνονται ἐπιφωνηματικῶς pol! hercle!

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ—ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

§ 112. Αἱ πρωτότυποι λέξεις, vocabūla primitīva, γίνονται ἀμέσως ἐκ τῆς ῥίζης διὰ προσλήψεως καταλήξεω: τινος, ὀνοματικῆς ἢ ῥηματικῆς, ἢ καὶ ἀνευ καταλήξεως.

Αἱ παράγωγοι, vocabūla derivāta, γίνονται ἐκ τοῦ θέματος τῶν πρωτότυπων ἢ ἄλλων παραγῶγων διὰ προσλήψεως διαφόρων παραγωγικῶν καταλήξεων.

ρίζαι	πρωτότυποι λέξεις	παράγωγοι λέξεις
voc—	[voc-s] vox φωνή	[voc-a-o] voco καλῶ, vocatio κλήσις, vocativus κλητική, vocabulum λέξις, vocabularium λεξιλόγιον
os—	os στόμα	[or-a-o] oro λέγω, oratio λόγος, oratiuncula λογιόδιον, orator ῥήτωρ, oratorius ῥητορικός.

§ 113. Αἱ παράγωγοι λέξεις εἶναι οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ῥήματα ἐπιρρήματα.

1. Παράγωγα οὐσιαστικά, substantiva derivata :

Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά παράγονται :

1. ἐκ ῥημάτων, substantiva verbalia, π. χ.

	ἀφηρημένα	συγκεκριμένα
amo ἀγαπῶ	amor ἀγάπη	amator ἐραστής
curro τρέχω	cursus δρόμος	cursor δρομεύς
lego ἀναγιγνώσκω	lectio ἀνάγνωσις	lector ἀναγνώστης
aro ἄρῶ	aratio ἄροσις	arātrum ἄροτρον

2. ἐξ ὀνομάτων, substantiva denominativa.

a. ἐξ ἐπιθέτων, ἀφηρημένα πάντοτε

malus κακός	malitia κακία
probus χρηστός	probitas χρηστότης
fortis δυνατός	fortitudo δύναμις, ἰσχύς
liber ἐλεύθερος	libertas ἐλευθερία...

b. ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν

	ἀφηρημένα	συγκεκριμένα
medicus ἰατρός	medicīna ἱατρικὴ	
columba περιστέρᾱ		columbarium περιστερῶν
olīva ἐλαία		olivētum ἐλαιῶν
bos βοῦς		bovīle βουστάσιον
collēga ἐταῖρος	collegium ἐταιρεία	

λείστα είναι υποκοριστικά, diminutiva, μετὰ καταλήξεως—lus,—
—lum;

lapis λίθος [lapid-lus] lapillus λιθίδιον

vox φωνή, λέξις voc-ū-la μικρὰ φωνή, λέξις

caput κεφαλή capit-ū-lum κεφάλαιον

filia θυγάτηρ fili ō la θυγάτριον

tabula πίναξ tabella πινακίς

liber βιβλίον [liber-lus] [libel-lus μικρὸν βιβλίον

oculus ὀφθαλμὸς ocel-lus μικρὸς ὀφθαλμὸς

Ἐξ ὀνομάτων τῆς γ' δ' καὶ ε' κλίσεως σχηματίζονται υποκοριστικά
νήθως με κατὰληξιν—cūlus, -cūla,—culum,

opus ἔργον opus-cūlum μικρὸν ἔργον

mus μῦς mus cūlus μυτίδιον

spes ἐλπίς spe-cūla μικρὰ ἐλπίς

versus στίχος vers-i cūlus στιχίδιον

homo ἄνθρωπος homun-cūlus ἀνθρωπίσκος...

Πολλάκις ἐσχηματίζοντο ἐξ υποκοριστικῶν νέα υποκοριστικά, ὡς ἐν
τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ: πόδι, ποδάρι, ποδαράκι

auris οὖς, auri-cūla ὠτίον, auricilla αὐτάκι

cista κίστη,θήκη cist-ū-la, cistella, cistellūla

Σημ. Πατρωνυμικά — patronymica. Ὅσα πατρωνυμικά ἔχει ἡ
ἑλληνικὴ γλῶσσα, παρέλαθεν ἤδη ἐσχηματισμένα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, με
τὰ αὐτὰς καταλήξεις:

Πριαμίδης — Priamīdes Νηρηΐς — Nerēis

Ἀτρείδης — Atrides Θεστιὰς — Thēstias...

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ ἑξῆς:

Romulīdes ἐκ τοῦ Romūlus

Scipiādes » » Scipio

Iliādes » » Ilia

Neptunīne » » Neptūnus...

II Παράγωγα ἐπίθετα, adjectiva derivata

1. ἐκ ρημάτων. adjectiva verbalia

valeo ὑγίης, εὖρωστός εἰμι valīdus εὖρωστος, ἰσχυρὸς

facio ποιῶ, κάμνω facilis εὐποιήτος, εὐκολός

loquor ὁμιλῶ, λέγω loquax ὁ πολλὰ λέγων, ἄλολος

amo ἀγαπῶ
queror μέμφομαι

2. ἐξ οὐσιαστικῶν :

aurum χρυσοῦς

rex βασιλεὺς

civis πολίτης

familia οἰκογένεια, οἶκος

periculum κίνδυνος

fraus ἀπάτη

barba πώγων, γένειον

Καὶ ἐκ κυρίων ὀνομάτων

Sulla ὁ Σύλλας

Pompeius ὁ Πομπήιος

Ἐξ ὀνομάτων πόλεων, χωρῶν, τόπων (ἐθνικὰ καὶ ἄλλα)

Roma ἡ Ῥώμη

Latium τὸ Λάτιον

Cannae αἱ Κάνναι

Sacra via Ἱερὰ ὁδὸς

3. ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων, ὑποκοριστικά, diminutiva :

parvus μικρὸς parvulus (ἀρχ. parvulus) μικρούτσικος

bellus ὡραῖος, νόστιμος bellulus νοστιμούλλις...

4. ἐξ ἐπιρρημάτων

cras αὔριον

hodie σήμερον

semper πάντοτε

ante πρό, ἔμπροσθεν

(τοπικῶς καὶ χρονικῶς)

amicus ὁ ἀγαπῶν, ὁ φίλος

querulus μεμψίμοιρος...

aureus χρυσοῦς

regius regalis βασιλικὸς

civicus) πολιτικὸς

civilis)

familiaris οἰκεῖος...

periculosus κινδυνώδης

fraudulentus ἀπατηλὸς

barbatus πωγωνοφόρος

Sullanus φίλος, ὁπαδὸς τοῦ

Σύλλα

Pompeianus τοῦ Πομπηίου

Πομπηιανὸς

Romanus Ῥωμαῖος

Latinus Λατῖνος

Cannensis — pugna Cannensis

ἡ παρὰ τὰς Κάννας μάχη...

Sacriensis ὁ παροδίτης τῆς Ἱερᾶς

ὁδοῦ

crastinus αὔρινος

hodiernus σημερινὸς

sempiternus παντοτινὸς

anticus ὁ ἔμπροσθεν ὢν (τοπικῶς)

antiquus ὁ ἀρχαῖος, ὁ ἐν τῷ πρὶν

σθεν χρόνῳ.

III. Παράγωγα ῥήματα, verba derivata.

1. ἐξ ὀνομάτων (verba denominativa)

bellum πόλεμος

bello πολεμῶ

laetus εὐθυμος	laetor εὐθυμῶ
laus ἐπαινος	laudo ἐπαινῶ
flos γεν. floris ἄνθος	floreo ἀνθῶ
finis ὄριον	finio ὀρίζω
senex γέρων	senesco γηράσκω...

2. ἔξ ἄλλων ῥημάτων, verba verbalia :

Θαμιστικά, frequentatīva :

curro τρέχω	σουπ. cursum	θαμιστ. curso (*)
cano ᾄδω	» cantum	» canto
traho σύρω	» tractum	» tracto
clamo βοῶ	» clamātum	» clamito...

ἐναρκτικά—*inchoatīva* ἢ *inchoatīva*.

floreo ἀνθῶ floresco ἀρχίζω ν^ο ἀνθῶ

obdormio καθεύδω obdormisco ἀποκοιμῶμαι...

ἐφρετικά—*desideratīva*

edo ἐσθίω σουπ. esum ἐφρετ. esurio ἐπιθυμῶ νὰ τρώγω,
βρωσεῖω

pario γεννῶ » partum » parturio ἔχω ὄρεξιν, ἔφρουν
νὰ γεννήσω, ὠδίνω.

ὕποκοριστικά—*deminutīva*

canto ᾄδω ὑποκορ. cantillo ὑπᾄδω, μινυρίζω,

Σημ. Τὰ παράγωγα ἐπιρρήματα ἰδὲ ἐν σελ. 101—102.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 114. Αἱ σύνθετοι λέξεις (*vocabula composita*) εἶναι :

1. Πρόθεσις.		μετὰ ῥήματος : per-mitto ἐπιτρέπω
		μετὰ οὐσιαστικοῦ : inter-rex μεσοβασιλεὺς
		μετὰ ἐπιθέτου : per-magnus ὑπέρμεγας, πάνυ μέγας
		μετὰ ἐπιρρήματος : per-saepe πάνυ πολλάκις.

2. Ἐπίθετον μετὰ οὐσιαστικοῦ : (*magnus-anīmus*) magnanīmus
μεγαλόψυχος, μεγάθυμος.

(*) Τὰ θαμιστικά ῥήματα εἶναι πάντα τῆς α' συζυγίας.

respublica γεν. reipublicae... αἰτ. rempublicam...

jusjurandum γεν. jurisjurandi, δοτ. iurijurando...

Σημ. Καταχρηστική είναι και ἡ σύνθεσις ἐν τοῖς ῥήμασι calefacio θερμαίνω (θερμαίνεσθαι ποιῶ), pate-facio ἀνοίγω (ἀναπεπταμένον εἶναι καταπετάννυσθαι ποιῶ) κ.τ. ὅμ.

§ 119. Μεταβολαὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν.

Κατὰ τὴν σύνθεσιν πλὴν τῆς μεταβολῆς, ἣν πάσχει τὸ τελευταῖον συμφώνον τοῦ α' συνθετικοῦ μέρους πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ β' συνθετικοῦ, π. χ. (sub-rōno) sup-rono ὑποτίθῃμι, (in-ludo) illūdo καταίζω—συμβαίνουν καὶ αἱ ἐξῆς

1. Ἡ πρόθεσις cum ὡς α' συνθετικὸν μέρος γίνεται com-, con-, (πρὸ τοῦ co-· com-moveo, con-tendo, co-eo, cohibeo...

Δίφθογγος τῆς α' συλλαβῆς τοῦ β' συνθετικοῦ ὡς ἐν τοῖς παραδείγμασι τρέπεται εἰς ἀσθενέστερον φωνῆν : π. χ.

co-ficio

con-ferceo

con-ferō

con-fero, requiro...

con-cludo, con-clūdo...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. τὸ Ῥωμαϊκὸν Ἡμερολόγιον.

Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐχρονολογοῦν κατὰ ἔτη, μῆνας καὶ ἡμέρας· καὶ τὸν μὲν ἔτος ὠρίζον εἶτε μόνον κατὰ τοὺς ὑπάτους ἐκάστου ἔτους(*) εἶτε ἀριθμοῦντες τὰ ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἔτη (753 π. Χ.), ἀλλὰ μνημονεύοντες ἅμα καὶ τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους π.χ.

1) Orgetorix fecit coniurationem M. Messala et M. Pisone consulibus.

2) Anno quingentesimo quinquagesimo primo ab urbe con-

(*) Ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι κατὰ τοὺς (ἐπωνύμους) ἀρχοντας, οἱ Σπαρτιάται κατὰ τοὺς (ἐπωνύμους) ἐφόρους, οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τὰς ἱερείας τῆς Ἡρας κτλ.

data, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est.

Τὸ ἔτος ἤρχιζεν ἀρχαιότερον ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μηνός, δηλαδή ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔαρος.

Οἱ μῆνες ἦσαν οἱ ἑξῆς :

1. Martius (ὀνομαζόμενος οὕτω πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ Mars Ἄρης, ὅστις ἦν ὁ μυθολογούμενος πατήρ τοῦ Ῥωμύλου καὶ τοῦ Ῥέμου, καὶ τὰ μάλιστα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τιμώμενος θεός).

2. Aprilis | Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τούτων συνδέονται πρὸς τὴν

3. Maius | ἀνοιξιν, βλάστησιν καὶ σκλήρυνσιν, ψῆσιν τῶν

4. Junius | φυτῶν (*).

5. Quinctilis (δηλ. πέμπτος μῆς). Ἀπὸ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος πρὸς τιμὴν τούτου μετωνομάσθη Julius.

6. Sextilis (ἕκτος). Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου πρὸς τιμὴν τούτου μετωνομάσθη Augustus.

7. September (ἐβδομος).

8. October (ὄγδος).

9. November (ἐνατος).

10. December (δέκατος).

11. Januarius (ἐκ τοῦ θεοῦ Janus ὀνομασθείς).

12. Februarius (μῆς καθαρτήριος, ἐκ τοῦ ῥήμ. februo καθαίρω διὰ θυσιῶν κλ., αἵτινες ἐτελοῦντο κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους).

Σημ. Τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν εἶναι ἐπίθετα καὶ ἐννοεῖται οὐσιαστικὸν ἀρσ. mensis.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 150 περίπου π. Χ. τὸ ἔτος ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὅτε καὶ οἱ ἄρχοντες (ὑπατοὶ κλ.) ἀνελάμβανον τὴν ἀρχήν.—Ἐν τούτοις αἱ ὀνομασίαι τῶν μηνῶν ἔμειναν αἱ αὐταί, εἰ καὶ δὲν κατεῖχον πλέον ἐκεῖνοι τὴν σειράν, ἥτις διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἐδηλοῦτο.

Διὰ τῆς τροποποιήσεως, ἣν ἔκαμεν ὁ Γάιος Ἰούλιος Καίσαρ (ἐξ ἑκτοτε ὀνομάσθη Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον), τὸ σύνθημα Ῥωμαϊκὸν ἔτι ἀπετελεῖτο ἐκ 365 ἡμερῶν, ἕκαστον δὲ τέταρτον ἔτος ἐκ 366. Τὸ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενον ἔτος ὀνομάζετο annus bis sextus, ὅτι

(*) Πρὸς ἀνάλογα τὰ κοινὰ νεοελληνικά: Θεριστής (ὁ Ἰούνιος), Ἀλωνία (ὁ Ἰούλιος), Τρυγητής (ὁ Σεπτέμβριος) κλ.

ἡμέτερον ἔτος δίσεκτον ἢ βίσεκτον ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι ἡ πλεον ἡμέρα δὲν προσετίθετο μετὰ τὴν 28 Φεβρουαρίου, ὥστε ὁ ἡν οὗτος νὰ ἔχῃ καὶ 29ην ἡμέραν, ὡς παρ' ἡμῖν συμβαίνει, ἀλλὰ διὰ ἡσχευτικούς λόγους προσετίθετο μετὰ τῆς 23 καὶ 24 τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἐλογίζετο ὡς 24 δις· ἤτοι κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Ῥωμαίων *es bis sextus ante Calendas Martias*.

Τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν ὠρίζον οἱ Ῥωμαῖοι κατ' ἴδιον τρόπον. Εἶχον γὰρ ὅλον τὸν ἐκάστου μηνὸς τρεῖς ἡμέρας ὠρισμένας τὴν 1ην, τὴν 5ην καὶ τὴν 13ην. Ἡ μὲν πρώτη ἐκαλεῖτο *Calendae* (Καλάνδαι), ἡ πέμπτη *Nonae* (Νῶναι) καὶ ἡ δεκάτη τρίτη *Idus* (Εἰδοὶ (*)).

Τοῦ Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου αἱ Εἰδοὶ ἦσαν ἡ 15η, αἱ Νῶναι ἡ 7η.

Ὅταν ἤθελον νὰ δηλώσωσιν ὅτι γεγονός τι ἐγένετο ταῖς ἡμέραις ταύταις (Καλάνδαις, Νῶναις, Εἰδοῖς) παρελάμβανον τὴν ἀφαιρετικὴν ὀνόματ' οὗτων (*Calendis, Nonis, Idibus*) μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς ὡς ἐπιθετικῷ διορισμοῦ: *Caesar interfectus est Idibus Martiis* ὁ Καίσαρ ἐφρονεύθη ταῖς Μαρτίαις Εἰδοῖς, τ. ἔ. τῇ 15ῃ Μαρτίου.

Ὅταν δὲ ἤθελον νὰ δηλώσωσιν ὅτι γεγονός τι συνέβη τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν, Εἰδῶν, ἔλεγον *pridie Calendas, pridie Nonas, pridie Idus* (ἢ *pridie Calendarum, pridie Nonarum, pridie Iduum*): π. χ. *Catilina pridie Calendas Januarias Lepido et alio consulibus stetit in comitio cum telo*.

Σημ. Καὶ ἡ ὑπεραία τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν, Εἰδῶν ἐδηλοῦτο ὅτε διὰ τοῦ *postridie Calendas* (ἢ *Calendarum*) *postridie Nonas, postridie Idus*: π. χ. *postridie Nonas Martias* τῇ 8ῃ Μαρτίου.

Αἱ λοιπαὶ ἡμέραι τοῦ μηνὸς ὠρίζοντο διὰ τοῦ τακτικῷ ἀριθμητικῷ ἐλογιζομένης τῆς τάξεως αὐτῶν πάντοτε πρὸς τὰ ὀπίσω (**) ἀπὸ τῆς ἡσχευτικῆς ὠρισμένης ἡμέρας (*Calendarum, Nonarum, Iduum*), ἀλλὰ ὑπολογιζομένης καὶ ταύτης εἰς τὴν ἀριθμητικὴν.

Οὕτως, ὅταν ἤθελον νὰ δηλώσωσιν ὅτι γεγονός τι ἐγένετο τῇ 10 Ἰα-

(*) Ὁ ὁρισμός τῶν ἡμερῶν τούτων συνεδέετο πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης, δηλ., *Calendae* εἶναι τῆς νέας σελήνης ἡ ἡμέρα, *Idus* εἶναι ἡ τῆς πανσελήνου (*Nonae* αἱ ἑνᾶτι πρὸ τῶν Εἰδῶν ἡμέρα).

(**) Ὡς δηλ. συνέβαινε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις διὰ τὴν τρίτην δεκάδα ἐκάστου μηνός.

νουαρίου, ἔλεγον: ante diem quartum (IV) Idus Januarias, ἢ συν-
μως quarto Idus Januarias (IV Id. Jan)· διότι αἱ Εἰδοὶ τοῦ Ἰανουαρίου
ἦσαν ἡ 13ῃ αὐτοῦ, ἡ δὲ 10ῃ τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι ἡ 4ῃ ἡμέρα πρὸς
Εἰδῶν, καθόσον ὡς εἴρηται συνυπελογίζετο καὶ αὐτὴ ἡ τῶν Εἰδῶν ἡμέρα

$$\left(\begin{array}{cccc} 13\eta. & 12\eta. & 11\eta. & 10\eta. \\ \hline 1 & 2 & 3 & 4 \end{array} \right)$$

Σημ. Ἡ φράσις ante diem quartum (IV) Idus Januarias εἰς
σόλοικος, ἀντὶ die quarto (IV) ante Idus Januarias τῇ 4ῃ πρὸς
Εἰδῶν τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι δ' ὅμως ἡ μόνη σχεδὸν ἐν χρήσει καὶ
σόλοικος. Κατὰ ταύτην λέγεται συνήθως καὶ pridie Calendas Jan-
uarias ἀντὶ τοῦ σπανιωτέρου, πλὴν ὀρθοτέρου, pridie Calendarum
nuariarum.

Μᾶλλον σόλοικοι εἶναι αἱ φράσεις comitia Bibulus distulit
ante diem quintum decimum Calendas Novembres ἀντὶ in di-
quintum decimum ante Cal. Nov.—Supplicatio indicta est
ante diem quintum Idus Octobres ἀντὶ e die quinto ante Id-
Octobres.—Corcyrae fuimus usque ad ante diem XVI Calen-
Decembres ἀντὶ ad diem XVI ante Cal. Dec. — Πρὸς καὶ
in Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

Ἵνα εὐκρίως εὐρίσκη τις ἐκ δεδομένης ῥωμαϊκῆς χρονολογίας
καθ' ἡμᾶς ἀντίστοιχον, ἢ τάνύπαλιν ἐκ τινος ἡμετέρας χρονολογίας
ῥωμαϊκῆς, ὡς ἔχη ὑπ' ὄψιν τοῦ ἐξῆς δύο πρακτικοὺς κανόνας:

1. Δεδομένης λατινικῆς χρονολογίας ἄλλης παρὰ τὰς Καλάν-
Νώνας, Εἰδούς, καὶ τὴν προτεραίαν τούτων pridie Calendas, pri-
Nonas, pridie Idus, εἰ μὲν εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus, πρὸς
θέτομεν εἰς τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν Νωνῶν, ἢ Εἰδῶν μίαν μονάδα,
εἴτα ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμε-
ρῶν εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus: ἡ διαφορὰ θὰ δεικνύῃ τὴν
ἡμᾶς ἀντίστοιχον χρονολογίαν.

π. χ. ante diem II Nonas Novembres=3 Νοεμβρίου.

(Nonae Novembres=5+1=6-3=3).

ante diem VII Idus Maias=9ῃ Μαΐου).

(Idus Maias=15+1=16-7=9).

εἰ μὲν εἶναι ante Calendas μηνὸς τινος, προσθέτομεν εἰς τὰς ἡμέ-
ρας τοῦ προηγουμένου μηνὸς δύο μονάδας, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τοῦ

ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἶναι ante Calendas· ἡ διαφορὰ δεικνύει τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντίστοιχον χρονολογίαν: π. χ. ante diem XIV Calendas Januarias=τῇ 19ῃ Δεκ. (Ὁ προηγούμενος τοῦ Ἰανουαρίου μῆν, ὁ Δεκέμβριος, ἔχει ἡμέρας $31 + 2 = 33 - 14 = 19$ Δεκεμβρίου)

ante diem VIII Calendas Martias (=22 Φεβρ.).

2. Δεδομένης χρονολογίας ἡμετέρας ἄλλης παρὰ τὴν 1 (=Calendae) 5ην ἢ 7ην (=Nonae) καὶ 13ην ἢ 15ην (Idus) καὶ τὴν προτεραίαν τούτων (=pridiae Calendas, pridie Nonas, pridie Idus), παρατηροῦμεν ποία ὠρισμένη ἡμέρα ἀκολουθεῖ (εἶναι προσέχης) τῇ καθ' ἡμᾶς χρονολογίᾳ· καὶ ἂν μὲν ἀκολουθοῦν αἱ Νῶναι ἢ αἱ Εἰδοί, προσθέτομεν εἰς τὰς Νώνας ταύτας ἢ τὰς Εἰδοὺς μίαν μονάδα, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν· ἡ διαφορὰ θὰ δεικνύῃ ποία ἡμέρα ἐν τῇ ρωμαϊκῇ χρονολογίᾳ θὰ εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus:

π. χ. ἡ 8η Ἰανουαρίου=ante diem VI Idus Januarias (διότι μετὰ τὴν 8ην Ἰανουαρίου ἀκολουθοῦν αἱ Idus Januariae, ἦτοι ἡ 13ῃ αὐτοῦ· ἔθεν $13 + 1 = 14 - 8 = 6$).

Ἐὰν δὲ ἀκολουθοῦν αἱ Calendae τοῦ ἐπομένου μηνός, τότε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, ὅστις δηλοῦται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς χρονολογίᾳ, προσθέτομεν δύο μονάδας· εἶτα ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος τούτου ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν, καὶ ἡ διαφορὰ δεικνύει ποία ἡμέρα ἐν τῇ ρωμαϊκῇ χρονολογίᾳ θὰ εἶναι ante Calendas (τοῦ ἐπομένου πάντοτε μηνός): π. χ. ἡ 25ῃ Μαρτίου=ante diem VIII Calendas Aprilis (διότι ὁ Μάρτιος ἔχει ἡμέρας $31 + 2 = 33 - 25 = 8$).

Οἱ Ρῶμαιοι εἶχον καὶ εἰδός τι ἐβδομάδος, ἀσχέτου ὅμως πρὸς τὸν μῆνα (ὡς καὶ παρ' ἡμῖν)· δηλαδὴ ἐν Ρώμῃ ἐγένετο καθ' ἑκάστην ἐνάτην ἡμέραν (ὡς αὐτοὶ ὑπελόγιζον: † 1 1 1 1 1 1 1 †) ἀγορά· κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ἀγορᾶς, ἣτις ἐκαλεῖτο nundinae (ἐκ τοῦ novem dies) συνέρρεον εἰς τὴν πόλιν καὶ ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς διατρίδων ἐργατικὸς λαός, ἵνα πωλήσωσι τὰ προϊόντα των, νὰ ἀγοράσωσιν εἴ τινος εἶχον ἀνάγκην καὶ καθόλου νὰ κανονίσωσι τὰς ἐργασίας των.

Αἱ nundinae αὗται ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δι' ὑποθέσεις τῆς πολιτείας· ἐπ' εὐκαιρίᾳ δηλ. τῆς συναθροίσεως ταύτης εἰς τὴν Ρώμην ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ἵνα λάβωσιν οὗτοι ἐν καιρῷ γνῶσιν, οἱ ἄρχοντες, ὅτε ἤθελον νὰ καλέσωσι τὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν, ὥφειλον νὰ ὀρίζωσι τὴν

ἡμέραν τῆς ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, tres nundinas ἢ tri nundinum πρότερον, τ. ἔ. 17 τοῦλάχιστον (*) ἡμέρας πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκκλησίας· αἱ 17 ἡμέραι ὑπολογίζονται ὡδε·

†	1	1	1	1	1	1	1	†	1	1	1	1	1	1	1	†	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

Ἐκάστη δηλαδὴ ἡμέρα ἀγορᾶς (nundinae) λογίζεται δις, ὡς τελευταία τῆς προηγουμένης ἐβδομάδος καὶ ὡς πρώτη τῆς ἐπομένης.

Αἱ μεταξὺ δύο nundinae ἑπτὰ ἡμέραι ἀπετέλουν τὸ internundinum

II. Κατάλογος τῶν ἀνωμάτων ρημάτων

aboleo abolēvi, abolitum (ὡς ἐκ παρακ. abolui) abolēre (ἀφανίζω)
ρίζ. oi- ἑλλ. ὄλλυμι.

abolesco abolēvi abolescere (ἀφανίζομαι).

accendo (ad- cando candeo) accendi accensum accendere (ἀνάπτω)
accerso idē arcesso.

accio accīvi accitum accīre (προσκαλῶ) idē cio καὶ cieo.

aceo acui acēre (ὀξινός εἰμι, ὀξίζω)· ρίζ. ac -acer acies.

acesco acui acescere (γίνομαι ὀξινός, ὀξίζομαι)· ἐναρκτ. τοῦ aceo

acu acui acutum acuere (ὀξύνω)· ρίζ. ac- ρηματ. θέμα acu- συγ-

acus (δελόνη). Σύνθ. ex-acuo, prae-acuo.

adipiscor (ad -apiscor adeptus sum) adeptum adipisci (κατορθόω)
idē apiscor.

(*) Αἰγόμεν τοῦλάχιστον, διότι ἂν μὲν ἡ ἐκκλησία ὠρίζετο τῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τρίτην ἀγορὰν ἡμέρα, τότε ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς προκηρύξεως (τῶν πρὸ τῶν nundinarum) μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκκλησίας ἐμετολάβουν 17 ἡμέραι αἱ ἡ ἐκκλησία ἠδύνατο νὰ γίνῃ καὶ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ τετάρτῃ καὶ ἄλλῃ ἐφεξῆς ἀπὸ τῆς τρίτης ἀγορᾶς ἡμέρα, τότε δὲ αἱ μεσολαβοῦσαι ἡμέραι ἦσαν πλείονες, 18, 19, ἄλλ' οὐχὶ πλείονες τῶν 21· διότι μετὰ τὴν 21 ἠκολούθει πάλιν ἡμέρα ἀγορᾶς (nundinae), αἱ δὲ nundinae δὲν ἦσαν καταλλήλοι ἡμέραι εἰς ἐκκλησίαν.

(**) Διὰ τοῦ † σημειοῦνται αἱ nundinae.

adolesco adolēvi adultum adolescēre (αὐξάνομαι)· ρίζ. ol-, διάφορος μορφή της ρίζης al- (alo αὐξάνω, τρέφω).

ago ēgi actum agēre (ἄγω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -īgo -ēgi-actum -igere (π. χ. subīgo subēgi subactum subigēre).

Mόνον ἐν τῷ perago καὶ circumago φυλάττεται τὸ a.

αἰο σελ. 98.—99.

algeo (algsi) alsī algēre (ρίγῳ).

algescō alsī algescēre (ψύχομαι)· ἐνερκτ. τοῦ algeo.

allicio (ad-lacio) allexi allectum allicere (ἐφέλκω) σελ. 90.

alo alui altum ἢ alitum alēre (αὐξάνω τρέφω).

ambio ambīvi ambitum ambire (περιπορεύομαι)·

amicio [amicui καὶ amixi] amictum amicire (περιβάλλω).

amplector (ambi-plector, amplexus sum) amplexum amplecti (περιβάλλω).

ango anxi anctum angēre (ἄγχω).

aperio aperui apertum aperire (ἀνοίγω),

apiscor (aptus sum) aptum apisci (ἐπιτυγχάνω) ρίζ. ap-, τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -ipiscor -eptus sum -ipisci πρβλ. adipiscor.

arceo arcui arcēre (εἴργω. ἀρκέω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -erceo -ercui -ercitum -ercēre, coerceo, κτλ.

arcesso (adcesso) arcessīvi, arcessītum arcessere (μεταπέμπομαι) πρβλ. καὶ accerso.

ardeo arsi arsum, ardēre (καίωμαι),

ardesco arsi ardescere (καίωμαι) ἐνερκτ. τοῦ ardeo.

arguo argui argūtum arguēre (ἐλέγχω).

audeo (ausus sum) ausum audēre (τολμῶ) Ἀρχαῖκ. παρκα. ausi

Coniunct. ausim.

augeo auxi. auctum. augēre (αὐξάνω)· ἡ ρίζ. aug- ἑλλην. αὔξω.

Bibo bibi bibītum bibēre πίνω.

Cado cecidi cāsum cadēre (πίπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -cīdo -cīdi -cāsum -cidere (occīdo, incīdo κτλ)..

Caedo cecīdi caesum caedēre (κόπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -cīdo -cīdi -cīsum (ἄρχ. -cissum) -cidēre (occīdo, concīdo κτλ.).

caleo calui calēre (θερμὸς εἶμι)

calesco calui calescēre (θερμὸς γίγνομαι).

calleo callui callēre (τετύλωμαι).

candeo candui candēre (λευκός εἰμι).

candesco candui candescēre (λευκός γίγνομαι).

caneo (canus) canui canēre (πολιός εἰμι).

canesco canui canescēre (πολιός γίγνομαι)

cano cecīni cantum canēre (ᾄδω) τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς

-cīno -cinui -centum -cinēre ἢ εἰς -cano -cecini ἢ -cīni

-cantum -canere.

capesso (ρίζ. cap-capio) capessīvi capessitum capessēre (ἀρπάζω

μετὰ σπουδῆς λαμβάνω τι).

cario cēpi cartum capēre (λαμβάνω)· ἰδὲ σχηματισμὸν σελ. 89.

Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -cipio -cēpi -ceptum -cipēre

(accipio, occipio incipio κτλ. μόνον antecapio antecapi ante-

captum antecapēre).

careo carui (caritum) carēre (οὐκ ἔχω) ρίζ. car- (ἐλλ. καρῆναι)

carpo carpsi cartum carpēre (δρέπω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς

-cerpo -cerpsi -cerptum -cerpere (discerpo, decerpo, ex-

cerpo κτλ.)

caveo cāvi cautum (cavatum) cavēre (φυλάττομαι)· ρίζ. cav-ἐλλ.

κοF-εἶν (κοεῖν θυοσκόρος).

cēdo cessi cessum cedere (χωρῶ ὑποχωρῶ).

censeo censui censum censēre (τιμῶμαι φρονῶ).

cerno crēvi cretum cernere (κρίνω)· ρίζ. crei-cre-cri- (ἐλλ. κρίνω

(cr-) cer-.

cieo cītum ciere (κινῶ). ρίζ. ci- ἐλλ. κι-νέ-ω.

Τὸ σουπίνον καὶ ἡ παθητικὴ μετοχὴ ἔχουν τὴν παραλήγουσάν ὅτε

μὲν βραχέειαν, ὅτε δὲ μακράν (κατὰ τὸ cio, cīvi).

cingo cinxi cinctum cingēre (ζώννυμι).

cio cīvi cītum cīre ἰδὲ cieo.

clareo (clarus) clarui clarēre (φανερὸς εἰμι).

claresco clarui clarescere (ἐναρξτ. τοῦ clareo) φανερός γίγνομαι.

claudio clausi clausum claudēre (κλῆω)· ρίζ. clav- clavis κλη-

κλείς). τὰ σύνθετα λήγουσιν εἰς -ciūdo, ciūsi -clūsum cluder-

(concludo, excludo...) κατὰ τὰ σύνθετα λέγεται ἐνίοτε καὶ τ

ἀπλοῦν cludo ἀντὶ claudō.

alesco coalui coalitum coalescere (συναυξάνομαι). Σύνθ. ἐκ τῆς
προθ. cum καὶ [* alesco]· ἐνχρκτ. τοῦ alo, ὃ ἰδέε).

arceo coercui coercere περιεῖργω. Ἰδέε arceo.

ago coēgi coactum cogere (συνάγω· σύνθ. ἐκ τοῦ cum-ago coago
cōgo (ἰδέε ago).

colo colui cultum colere (θεραπεύω).

comminiscor (commentus sum) commentum comminisci (ἐπινοῶ)
ριζ. men-, ἦν καὶ ἐν τῷ meminī εὐρίσκομεν.

compro compsi computum comere. Καίτοι σύνθετον ἐκ τῆς cum καὶ
emo (coemo cōmo) τὸν παρακ. σχηματίζει διαφόρως ἢ τὸ emo
πρβλ. καὶ demo, promo, sumo.

compello compūli compulsum compellere (συνωθῶ)· ἰδέε pello.

comperio compēri compertum comperire (καταμανθάνω) καὶ ὡς
ἀποθετ. comperior (compertus sum) compertum comperiri.

Reiz. per-έλλ. (περ- ja) πεῖρα· reperio. experior, opperior.
compesco compescui compescere (συνέχω, συνείργω).

complector (complexus sum) complexum complecti (περιπλέκομαι)

compingo (cum- pango) compēgi compactum compingere
(συνπλήγνυμι, συνάπτω)· ἰδέε pango.

claudio· ἰδέε claudio.

concupisco concupīvi concupitum concupiscere (ἐφίεμαι)· ἰδέε
cupio.

condo condīdi conditum condere (κτείζω)· ἰδέε do.

confiteor (cum-fateor confessus sum) confessum confitēri
(ὁμολογῶ).

conicio ἢ coicio (cum καὶ iacio) coniecti coniectum conicere
(συμβάλλω).

conniveo (cōniveo) connixi καὶ νεώτ. connivi (connivēre (συμμύω).

ὁ παρακ. connixi ὑποδεικνύει τὴν ἀρχ. ρίζαν, ἣτις ἦτο οὐρανι-
σκοφανόληκτος· (πρβλ. ὁμοίαν σχέσιν ἐν τῷ nix nivis χιὼν καὶ
ρημ. ningit χιονίζει).

consulo consului consultum consulere (βουλευόμαι).

conticesco (καὶ conticisco) conticui conticescere (σιγῶ)· ἰδέε taceo.

coquo coxi coctum coquere (πέσσω μαγειρεύω).

credo credīdi creditum credere (πιστεύω, δαυνείζω).

crepo (crepao) crepui καὶ crepāvi, crepītum crepāre (κροτέιν).
 cresco crēvi crētum crescere (αὐξάνομαι).

cubo (ἐκ τοῦ cubao) cubui (cubāvi) cubītum cubāre (κατάκειμαι)
 — cumbo (ἐκ ῥῆζ. cub, cubo) -cubui -cubītum -cumbere. Μόνον

συνθέσει: accumbo, incumbo, occumbo...

cupio cupīvi cupītum cupere (ἐπιθυμῶ). Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ
 πάντες οἱ τύποι ἐσχηματίζοντο κατὰ τὴν δ' συζυγίαν (cupīr
 cupīret, cupīs), πρὸς. σελ. 90.

curro cucurri (ἀντὶ cecurri) cursum currere (τρέχω).

Debeo debui debītum debere (ὀφείλω)· εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ στερε
 τικοῦ de· καὶ habeo (dehibeo dēbeo) κυρ. κρατῶ μακράν, οἱ
 ἀποδίδω.

deceo decui decere (ἀρμόζω) καὶ ἀπροσ. decet decuit decere (ἀρμ
 ζει προσήκει).

defendo defendi defensum defendere (ὁπερασπίζω ἀποκρούω).

defetiscor (ιδὲ fatiscor) (defessus sum) defessum defetis
 (ἀποκάμνω).

dego (de-ago) degi degere (διάγω)· ιδὲ ago.

deligo (de-lēgo) deiēgi delectum deligere (ἐκλέγω)· ιδὲ lego·

delitescō (καὶ delitisco) delitui delitescere (ἀποκρύπτομαι)·
 lateo.

demo dēmsi demptum demere (ἀφαιρῶ σύνθ. de-emo).

desino (desīvi) desii desītum desinere (παύομαι λήγω)

devertor deverti deversum deverti (καταλύω ἐν τῷ ὄντι τινός).

dico dixi dictum dicere (φράζω, λέγω).

diligo (dis-lego) dilexi dilectum diligere (φιλῶ ἀγαπῶ).

dimico dimicui (ὑστερον dimicavi) dimicatum dimicare (διαμ
 χομαι)· ιδὲ mico.

diribeo (dis-habeo, dishibeo) diribui diribere (διαχωρίζω τὰς ψ
 φους κατὰ τὴν διαλογίην).

dirigo direxi directum dirigere (dis-rego) διευθύνω.

dirimo dirēmi diremptum dirimere (χωρίζω).

diripio (dis-rapio) ιδὲ rapio.

disco didici discere (διδάσχομαι, μανθάνω)· συγγενὲς μὲ τὸ doc
 διδάσκω.

divido divīsi divīsum dividere (διαίρω).

do dēdi dātum dāre (διδόναι)· τὰ σύνθετα μετὰ μονοσυλλάβου α' συνθετικοῦ σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν εἰς -do dīdi-dītum dēre: (condo reddo, addo...): τὰ λοιπὰ σύνθετα κατὰ τὸ ἀπλοῦν: circumdo circumdēdi circumdātum circumdāre..

doceo docui doctum docēre (διδάσκω)· ἰδὲ disco.

doleo dolui (dolītum) dolēre (ἀλγῶ).

domo (domao) domui (ὑστερον domāvi) domītum domāre (δαμάζω).

duco duxi ductum ducēre (ἡγοῦμαι, ἄγω).

Edo ēdi ēsum ēdēre καὶ ēsse (ἰδὲ τὸν σχηματισμὸν ἐν σελ. 92 (βλζ. ed- ἑλλ. ἔδομαι, ἐδήδοκα).

egego egui egēre (στεροῦμαι) συνθ. indigeo indigui indigēre (δέομαι, στεροῦμαι).

elicio (ex lacio) ἰδ. σελ. 90 elicui elicitedum elicēre (ἐξέλκω).

emineo eminui eminēre (ὑπερέχω).

emo ēmi emptum emēre (ἀγοράζω)· τὰ σύνθετα ἦτοι εἶναι ὡς καὶ τὸ ἀπλοῦν (coemo coēmi coemptum coemēre) ἢ ἔχουν ἐξησθενημένον τὸ e εἰς i: (adimo adēmi ademptum adimēre).

emungo (ex-mungo) emunxi emunctum emungere (ἀπομύττω ριζ. mug. ἑλλ. μύζω, μυκτῆρες.

eo īvi itum īre (εἶμι) ἰδὲ σελ. 96.

expergiscor (experrectus sum) experrectum expergisci (ἐξεγείρομαι) ἰδὲ pergo.

experior expertus sum expertum experiri (πεῖραν λαμβάνω).

exuo exui exūtum exuēre (ἀποδύω).

Facio fēci factum facēre (ποιῶ). Τὰ σύνθετα μὲ α' συνθ. πρόθεσιν σχηματίζονται εἰς -ficio -fēci -fectum -ficere (deficio, conficio...). Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἀπλοῦ fac, τῶν συνθέτων -fice. Τὰ λοιπὰ σύνθετα (calefacio assuefacio...) σχηματίζονται ὡς τὸ ἀπλοῦν.

fallo fefelli falsum fallēre (σφάλλω. Πλζ. fal- ἑλλ. σφάλλω).

farcio farsī fartum καὶ fartum farcire (σάττω φορτῶνω γεμίζω). Τὰ σύνθετα

σχηματίζονται εἰς -fercio -fersi -fertum -fercire.

fateor (fassus sum) fassum fateri (ὁμολογῶ). Τὰ σύνθετα εἰς -fiteor, -fessus sum, -fessum -fiteri.

fatisco fatiscere καὶ ὡς ἀποθετικὸν fatiscor fatisci διαρρήγνυμαι σχίζομαι, καταπονοῦμαι).

faveo fāvi fautum favēre (εὖνοω).

fero tūli lātum [ferere] ferre· ἰδὲ σελ. 93¹. Ἐκ δύο ῥιζῶν fer-, ἑλλ. φέρω καὶ tel- tol- (tollo) tla- ἑλλ. τλήναι- ὁ πρkm. tetoli tetūli καὶ κατὰ τὰ σύνθετα tūli. Τὸ σουπῖνον (t)lātum.

ferveo καὶ fervo fervi καὶ ferbui fervēre καὶ fervēre ζέω, θερμός εἰμι.

fido (fisis sum) fisum fidere (πέποιθα). Ἡμισποθετικόν, confido diffido.

figo fixi fixum figere (πήγνυμι).

findo (ρίζ. fid-) fidi fissum findere (σχίζω).

tingo finxi fictum fingere (πλάττω).

fio factus sum fieri (γίγνομαι)· ἰδὲ σελ. 98.

flecto flexi flexum flectere (κάμπτω).

flīgo (fligsi) flixi flictum fligere (ἀράσσω, κτυπῶ).

floreo florui florēre (ἀνθῶ).

floresco florui florescere (ἀρχίζω ν' ἀνθῶ).

fluo fluxi, fluxum fluere (ρέω).

fodio fōdi fossum fodere (ὀρύττω)· ἰδὲ σελ. 90.

for (faor ῥίζ. fa-fama ἑλλ. φημί!) fatus sum fatum, fari (λέγω).

foveo fōvi fōtum fovēre (θερμαίνω).

frango (frag-) frēgi fractum frangere (ρήγνυμι).

fremo fremui fremūtum fremere (γογγύζω, μουγγρίζω).

frendo frendui fressum ἢ frēsum frendere (δρύχω, τρίζω τοὺς ὀδόντας).

frico (fricao) fricui frictum, ὕστερον fricātum fricare (ψήχω, ψῶ).

fruor frūitas ἢ fructus (ἐκ ῥίζ. frug-. frūges) fructum frui (καρποῦμαι ἀπολαύω).

fugio fūgi fugītum fugere (φεύγω)· ῥίζ. fug- fuga ἑλλ. φυγή.

fulcio fulsi fultum fulcīre (στηρίζω).

fulgeo fulsi fulgēre (ἀστράπτω).

fundo (ρίζ. fud.) fūdi fūsum fundere (χέω).

fungor (functus sum) functum fungi (ἐπιτελῶ).

Gaudeo (gavisus sum) gavisum gaudere (χαίρω)· ὁ παρακ. gavisus ἀρχαϊκός.

gemo gemui gemūtum gemere (στένω).

gero (ἀντι geso ῥίζ. ges-) gessi gestum gerere (φέρω, πράττω).

gno genui genitum gignere (γεννῶ)· ῥίζ. gen. ἑλλ. γενέσθαι.
 gredior (gressus sum κατὰ τὰ σύνθετα, ἀντὶ grassus ἐκ τοῦ gradus)
 gressum gradi (βαδίζω)· ῥίζ. grad-gradus. Τὰ σύνθετα σχημα-
 τίζονται εἰς -gredior -gressus -sum, -gressum-gredi.
 habeo habui habitum habēre (ἔχω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς
 -hibeo -hibui -hibitum hibēre (prohibeo, adhibeo... πρὸλ. καὶ
 dehibeo- debeo).
 haereo (ἀντὶ haeseo) (haessi) haesi (haessum) haesum haerēre
 (ἐμπέπηγα)).
 haurio (ἀντὶ hausio) (haussi) hausī haustum καὶ hausum haurire
 (ἀντλῶ).
 horreo horruī horrēre (φρίττω).
 horresco horruī horrescere (φρίττω).
 iaceo iacui (iacitum) iacēre (κεῖμαι).
 iacio iēcī iactum iacēre (ρίπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -icio
 (iicio) iēcī -iectum -icere (-iicere).
 ignosco (ἀντὶ ingnosco) ignōvi ignōtum ignoscere (συγγιγνώ-
 σκω)· ἰδὲ nosco.
 illicio (in καὶ lacio) illexi illectum illicere (δεδεάζω) σελ. 90.
 imbui imbui imbutum imbuiere (ἐμβάπτω)· σύνθ. ἐκ τῆς προθ. in καὶ
 τοῦ buo, ὅπερ ἀπλοῦν ἀχρηστον.
 implicare (ἐκ τοῦ implicao) implicui implicitum καὶ ὑστερον impli-
 cavi implicatum, implicare (ἐμπλέκω).
 incendio (σύνθ. in πρόθ. καὶ * cando) incendi (incend-tum incens-
 sum) incensum, incendere (ἀνάπτω).
 indulgeo indulsi (indultum) indulgēre (χαρίζομαι).
 induo (induvi) indui indutum induēre (ἐνδύω).
 ingemisco ingemui ingemiscere (ἐπιστενάζω).
 intellego intellexi intellectum intellegere (κατανοῶ)· ἰδὲ lego.
 irascor (iratus sum) iratum irasci (ὀργίζομαι).
 iubeo iussi iussum iubēre (διατάσσω).
 iungo (ῥίζ. iug. πρὸλ. iugum coniugium) iunxi iunctum iungere
 (ζεύγνυμι).
 iuvo (ἐκ τοῦ iuvao) iūvi iutum ὑστερον iuvatum iuvare (ὠρεῶ,
 βοηθῶ, τέρπω).

Labor (lapsus sum) lapsum labi (δλίσθάνω, σφάλλομαι).

laccio lacessivi lacessitum lacessere (ἐρεθίζω).

laedo laesi laesum laedere (βλάπτω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται

lido -lisi -līsum -lidere.

langueo languī languere (ἀτονῶ).

languesco languescere (ἄτινος γίγνομαι).

lateo latui latere (λανθάνω).

lavo (lavao) lavi lautum (ὑπερὸν lavatum) lavare (λούω, νίπτω)

πλύνω).

lego legi lectum legere (ἀναγιγνώσκω)· τὰ σύνθετα λήγουσιν

lego ἢ -lego παρακ. -lexi...

libet (ἢ libet) libuit καὶ libitum est libere ἀπρὸς. (ἀρέσκει).

liceo licui licitum licere (ὦνιός εἰμι, πωλοῦμαι).

liceor (licitus sum) licitum liceri (ἀγοράζω, ὠνοῦμαι).

licet licuit ἢ licitum est licere ἀπρὸς. (ἔξεστι).

lingo linxi linctum lingere (λείχω). Ἡ ῥίζα lig- ἑλλ. λιχανός.

lino livi καὶ lēvi litum linere (ἀλείφω).

linquo līqui lictum linquere (λείπω, καταλείπω)· ῥίζα lei-q-lī-q-lī-

ἑλλ. λειπ-λιπ.

loquor (locutus sum) locutum loqui (διαλέγομαι).

luceo luxi lucere (φωτίζω)· ῥίζα luc- ἑλλ. λύχνος (ἀμφιλύκη) παρακ.

lūmen φῶς, lūna σελήνη:

ludo lūsi lusum ludere (παίζω):

lugeo luxi luctum lugere (πενθῶ)· ῥίζα lug-, ἑλλ. λυγρός.

luo lui (luitum) luere (ἀποτίνω).

Madeo madui madere (ὀγρός εἰμι).

malo malui malle (προτιμῶ)· ἰδὲ σελ. 94 κέ.

mando mandi mansum mandere (μασῶμαι).

maneo mansi mansum manere (μένω).

memini meminisse (μέμνημαι)· ἰδὲ σελ. 100 ῥίζα men-

mereo merui meritum merere (ἄξιός τινός εἰμι).

mereor (meritus sum) meritum mereri (ἄξιός τινός εἰμι, γίγνομαι).

γίγνομαι.

mergo mersi mersum mergere (καταδύω).

metior (mensus sum) mensum metiri (μετρῶ).

meto messui messum metere (θερίζω).

metuo metui (metūtum) metuere (φοβοῦμαι).
 mico (mico) micui micare (σφαδάζω, λάμπω).
 mingo minxi minctum ἢ mictum mingere (οὐρεῖν, ῥίζα mig-
 ἔλλ. ὀ-μιχεῖν.
 minuo minui minūtum minuere (ἐλαττω minus).
 misceo miscui, mixtum miscēre (μείγνυμι)· ῥίζα mig- ἔλλ. μιγ-
 misereo miserui misertum ἢ miseritum miserēre (οἰκτίρω).
 misereor (miseritus sum) miseritum miserēri (οἰκτίρω).
 miseret miseruit ἢ miseritum est, miserēre (οἰκτος ἔχει).
 mitto mīsi mīssum mittere (πέμπω).
 molior (molitus sum) molitum moliri (μηχανῶμαι),
 molo molui molitum molēre (ἀλήθω, μύλλω)· ῥίζα mol- ἔλλ.
 μύλος.
 moneo monui monitum monēre (παραινῶ, ὑπομινύσκω). ῥίζα
 men-(memini)
 mordeo momordi (ἀντι memordi) morsum mordēre (δάκνω).
 morior (mortuus sum) mortuum mōri (ἀποθνήσκω)· ῥίζα mer-
 mor -ἔλλ. μορτός (βορτός).
 moveo mōvi mōtum movēre (κινῶ).
 mulceo mulsi (multum καὶ) mulsum mulcēre (ψῶ, θέλω).
 mulgeo mulsi multum mulgēre (ἀμέλω)· ῥίζα mulg -ἔλλ.
 ἀμέλω.
 nanciscor (ῥίζα nac- nactus ἢ nanctus sum) nactum ἢ nanctum
 nancisci (ἐπιτυχάνω, κατορθῶ)
 nascor (natus sum) natum nasci (γεννῶμαι). Ἡ ῥίζα gna-(πρβλ.
 cognātus, ἔλλ. κασι-γνητος). Ἐν λέξεσιν ἀρχομέναις ἀπὸ gn
 τὸ g ἐξέπεσεν, ἐν ᾧ διειρηθήθῃ ἐν τοῖς συνθέτοις.
 neco (necao) necui (ὑστερον necāvi) nectum (ὑστερον necatum)
 necare (φονεύω). ῥίζα nec- nex nec-s ἔλλ. νέκυσ.
 necto nexi καὶ nexui nexum nectēre (συνδῶ, συνάπτω).
 neglego ἢ negligo (σύνθ. nec- καὶ lego) neglexi neglectum ne-
 glegēre (ἀμελῶ).
 nequeo nequivi nequire σελ. 97.
 nungit ἢ nunguit [ningsit] ninxit ningere (ninguere (νίφει). πρβλ.
 nix nivis ἢ χιών.

niteo nitui nitere (ἀστράπτω, λάμπω)

nitesco nitescere (λαμπρὸς γίγνομαι).

nitor (nixus sum ἢ nīsus sum) nīsam ἢ nīxum niti (ἐπελθεῖν διατείνομαι).

noceo nocui (nocitum) nocēre (βλάπτω).

nosco novi notum noscere (γινώσκω)· ῥίζα gno- (cognosco. ἐγινώσκω)· no- (ἰδὲ ὅσα εἰπομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ nascor na cognotus. Τὰ σύνθετα agnosco, cognosco, recognosco ἐχουσπίνον agnītum, cognitum, recognitum.

nubo nupsi nuptum. nubere (ὑπανδρεύομαι)· ῥίζα nub- νόμφη.

-nuo -nui -nutum -nuere (νεύω)· μόνον ἐν συνθέσει abnuo adnuo ῥίζα neu- (ἐλλ. νεύω) nu-.

Obdormisco obdormivi obdormiscere (καταδαρθάνω).

obliviscor (obliuitus oblitus sum) oblitum oblivisci (ἐπιλάθνομαι).

oboedio (obaudio) oboedivi oboeditum oboedīre (ὑπακούω).

occulo ocului occultum occulere (ἀποκρύπτω).

odi odisse σελ. 100

offendo offendi offensum offendere (προσκραύω)

oleo olui olēre καὶ ol-o olēre (ὀίω) ρίζα ol- od (odor, ἐλλ. ὀδύ).

operio operui opertum operīre (καλύπτω)· πρβλ. a-perio.

oportet oportuit oportēre (δεῖ, συμφέρει).

opperior (opertus sum ὕστερον opperitus sum) oppertum opperiri (ἀναμένω),

ordior (orsus sum) orsum ordīri (ἄρχομαι, ἀρχίζω).

orior (ortus sum ἄλλὰ crīturus) ortum orīri (ἀνατέλλω) ῥίζα ἑλλ. ὀρνυμι.

ostendo (ἀντί obstendo) ostendi ostentum (ἢ ostensum) ostendēre (δείκνυμι). ἰδὲ tendo.

Paciscor (pactus sum) pactum pacisci συντίθεμαι, ὁμολογῶ, συνάσπασιν).

paenitet (paeniteo) paenituit paenitēre (μεταμέλει) ἀπόρσ.

palleo pallui pallēre (ὠχρὸς εἶμι).

pallesco pallui palleścēre (ὠχρὸς γίγνομαι),

pando pandi pansum ἢ passum pandere (πετάννυμι, ἀνοίγω).

pango pepigi καὶ pēgi καὶ panxi panctum καὶ pactum pangere (πήγνυμι).

parco peperci ἢ parsi parsum (parcitur) parcere (φείδομαι).

pareo parui paritum parere (φαίνομαι ὑπακούω).

pario peperi partum (ἀλλὰ paritūrus) parere (γεννῶ).

pasco pavi pastum pascere (ποιμαίνω, βόσκω θρέμματα).

pascor (pastus sum) pastum pasci (βόσκω ἐπὶ θρεμμάτων) ἢ ῥίζα pa- (pabulum, pānis...).

pateo patui patere (ἀναπέπταμαι).

patior (passus sum) passum pati (ἀνέχομαι, πάσχω).

paveo pavi pavere (τρέμω, πεφόδημαι).

pavesco pavescere (φοβοῦμαι).

pecto pexi pexum (καὶ pectitum ἔλως ἀνωμάλως) pectere (κτενίζω).

ῥίζα pec- (pecten κτείς), ἑλλ. πέκ. πέκος. πόκος.

pello pepuli pulsum (ἀρχαϊκῶς καὶ κανονικῶς pultum ἔθεν τὸ pul-
tare) peilere (ὤῳ).

pendeo pependi pendere (κρέμαμαι).

pendo pependi pensum pendere (κρεμῶ. σταθμῶμαι ζυγίζω).

percello perculi perculsum percellere (κατὰ γῆς βιαιῶς ῥίπτω,
καταβάλλω).

perdo (συνθ. per καὶ do, dare) perdidi, perditum, perdere (ἀπόλλυμι). ἰδὲ do.

pergo (συνθ. per καὶ rego) perrexī perrectum pergere (χωρῶ) ἰδὲ
rego.

peto petivi petitum petere (φέρομαι πρὸς τι, ζητῶ τι). ῥίζα pet-
ἑλλ. πετ- (πέρομαι) πτ- (πίπτω).

piget (pigeo) piguit καὶ pigitum est pigere (ἀηδές, ἀνιαρόν
ἐστι).

pingo pinxi, pictum pingere (ζωγραφῶ).

pinso pinsi ἢ pinsui (pinstum) pistam ἢ pinsitum ἢ pinsum, pī-
sum, pinsere (πίσσω, κοπανίζω).

placeo placui placitum placere (ἀρέσκω) τὰ σύνθετα σχηματίζονται
εἴτε εἰς -pliceo, -plicui -plicitum, -plicere (displaceo) εἴτε κατὰ
τὸ ἀπλοῦν (complaceo, perplaceo).

plango planxi planctum plangere (πλήττω) ῥίζα plag- ἑλλ.
κατεπλάγην.

- plaudo plausi plausum plaudere (κροτῶ).
 plecto plexi plexum plectere (πλέκω).
 plico plicui (plicatum) plicare (πτύσσω).
 pollic-or (pollicitus sum) pollicitum polliceri (ὀπισχυοῦμαι).
 polluo pollui pollutum polluere (μιαίνω).
 pono posui positum ponere (ἀποτίθημι ἀφήνω).
 portendo portendi portentum portendere (προλέγω, προσμιαίνω).
 posco poposci poscere (ζητῶ μετὰ παρακλήσεων).
 possideo possēdi possessum possidere (κχτέχω).
 possum σελ. 91.
 potior (potitus sum) potitum potiri (κύριος γίγνομαι)..
 praebeo (praehabeo praehibeo) praeui praebitum praeberē (παρέχω). ἰδὲ habeo.
 prandeo prandi pransum prandere (ἀριστῶ, προγευματίζω).
 prehendo (ἤ prēndo) prehendi prehensum prehendere (καταλαμβάνω).
 premo pressi (θέμ. pres-) pressum premere (πιέζω). τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -prīmo -pressi -pressum -primere (oprimo, exprīmo, comprīmo).
 prodo prodidi proditum prodere (προδίδω). ἰδὲ do.
 proficiscor (profectus sum) profectum proficisci (ἀπέρχομαι).
 prōmo (proemo prōmo) promsi promptum promere (ἐξάγει, προσφέρω).
 pudet (pudeo) puduit ἢ puditam est pudere (αἰδῶ; ἔχει, αἰδώς ἐστι) ἀπρόσ.
 pungo pupūgi (σύνθ. -punxi) punctum pungere (κεντῶ, στίζω).
 Quaero (ἐκ τοῦ quaeso) (quaessivi) quaesivi (quaessitum) quaesitum quaerere (ζητῶ, παρακαλῶ). τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -quīro, -quisivi, -quisitum, -quirere (acquirō, conquirō...).
 quatio quassi quassum quaterere (σεῖω). τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -cutio -cussi -cussum -cutere (concutio, excutio...) σελ. 90.
 queo. σελ. 97.
 queror (ἐκ τοῦ quesor questus sum) questum queri (μέμφομαι).
 quiesco quiēvi quiētum quiescere (ἡσυχάζω).

Rado rāsi rāsum radere (ξέω).
 rapio rapui raptum rapere (ἄρπάζω)· ῥίξα rap- ἑλλ. ἄρπάζω
 τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -ripio -ripui -reptum -ripere
 (corripio, eripio...) σελ. 90.
 reddo reddīdi reddītum reddere (ἀποδίδω)· συνθ. red- καὶ do
 rego rexi rectum regere (εὐθύνω).
 reminiscor reminisci (ἀναμνησχομαι)· idē comminiscor καὶ
 memini.
 reor (rātus sum) rātum reri (λογίζομαι).
 reperio repēri ἢ reppēri repertum reperire (ἀνευρίσκω) idē com-
 perio, experior, opperior.
 repo repsi reptum^{*}repere (ἔρω).
 resipisco (idē sapio) resipui ἢ resipīvi (resipii) resipiscere (ἐπανέρ-
 χομαι εἰς^{*}ἑμαυτόν, ἀναφρονῶ).
 restinguo restinxi restinctum restinguere (ἀποσθέννυμι).
 reticeo (idē taceo) reticui reticēre (ἀποσιωπῶ).
 reticesco reticui reticescēre (ἀποσιωπῶ) ἐναρκτ. τοῦ reticeo
 revertor (revertō) reverti reversum reverti (ἐπιστρέφω) σελ. 84.
 revivisco (idē vivo) revixi revictum reviviscere (ἀναζῶ).
 rideo rīsi rīsum ridēre (γελῶ).
 rodo rōsi rōsum rodere (τρώγω).
 rudo rudīvi rudītum rudere (ὀγκῶμαι, μυκῶμαι).
 rumpo rūpi ruptum rumpere (ῥήγνυμι).
 ruo rui rūtum (ἀλλὰ ruiturus) ruere (καταπίπτω).
 saepio (sepio) saepsi saeptum saepīre (περιφράττω).
 salio salui (salii), salsum salire (ἄλλομαι)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται
 εἰς -silio -silui -sultum -silire (desilio...).
 salvo salvēre ὀγιάίνω.
 sancio sanxi sanctum sancire (κυρῶ).
 sapio (sapīvi) sapii sapere (χυμών, γεῦσιν ἔχω)· τὰ σύνθετα σχηματί-
 ζονται εἰς -sipio -sipere· πρὸλ. καὶ resipisco idē καὶ σελ. 90.
 sarcio sarsi sartum sarcire (ἀκοῦμαι, ἐπισκευάζω).
 scalpo scalpsi (scalptum) scalpere (γλάφω).
 scandio scandi scansum scandere (βαίνω). τὰ σύνθετα σχηματί-

- ζονται εις -scendo -scendi -scensum -scendere (ascendo, descendendo...).
- scindo scīdi scissum scindere (σχίζω)· ρίζα scid- έλλ. σχίζω πολυσχιδής.
- scio scivi scitum scire οίδα· προστ. scito scitōte μόνον.
- scisco scivi (scii) scitum sciscere (πυνθάνομαι).
- scribo scripsi scriptum scribere (γράφω).
- sculpo sculpsi sculptum sculpere (γλύφω).
- seco (secao) secui sectum (άλλά secatūrus) secāre (τέμνω).
- sedeo sēdi sedēre (κάθομαι)· τὰ σύνθετα με μονοσύλλαβον α' συνθετικών σχηματίζονται εις -sideo -sēdi -sessum- sidēre· obsideo insideo assideo possideo, αλλά supersedeo, circumsedeo, καταπλοῦν· ρίζα sed-έλλ. σεδ- έδρα (έδجوμαι) έξομαι.
- sentio sensi sensum sentire (αισθάνομαι).
- sepelio sepelivi (sepelii) sepultum sepelire (θάπτω).
- sequor (secutus sum) secutum sequi (έπομαι)· ρίζα sec- έλλ. (σ)έπομαι.
- sero sēvi sātum serere (σπείρω).
- sero serui sertum serere (είρω)· ρίζα ser- series έλλ. σειρά (σερ-ja).
- serpo serpsi serpere (έρπω).
- sīdo sēdi sessum sidere (καθίζω)· ρίζα sed- (sedeo, δ' ιδέ).
- sileo silui silēre (σιωπώ).
- sino sivi situm sinere (έῶ).
- sisto steti ἢ stiti stātum sistere (ίστημι)· ρίζα stā- έλλ. ίσταμαι.
- soleo (solitus sum) solutus solēre (είωθα).
- solvo solvi (ἢ solui) solūtum solvere (λύω, άποτίνω).
- sono (sonao) sonui sonitum sonāre (ήχῶ).
- sorbeo sorbui sorbēre (ρόφω).
- spargo sparsi sparsum spargere (ρίχνω, πάσσω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εις -spergo-spersi-spersum- spergere (conspergo... [specio spexi spectrum specere] (δρω, θεῶμαι)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εις -spicio -spexi -spectrum -spicere: respicio conspicio.... σελ. 90.
- sperno spreui spretum spernere (καταφρονώ).
- spondeo spondi sponsum spondēre (έγγυῶμαι).

statuo statui statūtum statuere (ἰδρύω, στήνω)· τὰ σύνθετα σχημα-
τίζονται εἰς -stituo...

sterno strāvi strātum sternere (στορέννυμι).

stinguo stinxi stinctum stinguere (σδέννυμι).

statio (stao) steti (stātum) stāre (ἵσταμαι).

strepo strepui strepitum strepere (ψοφῶ).

strideo stridī stridēre

strido stridi stridēre. } σίζω, τρίζω.

stringo strinxi strictum stringere (σφίγγω).

struo struxi structum struere (στοιβάζω)

studeo studui studēre (σπουδάζω).

suaideo suāsi suāsum suadēre (παραινῶ).

suggo suxi suctum sugere (βδάλλω, μυζῶ).

sui fui esse σελ, 61 κέ.

sumo sumpsī sumptum sumēre (λαμβάνω)· ἰδὲ emo como, demo.

suo sui sūtum suere (ράπτω, καττώ).

surgō surrexi surrectum surgere (ὀρθῶ, ἀνίστημι ἐγείρω)· ἰδὲ rego

staceo tacui tacitum tacēre (σιωπῶ)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς

-ticeo -ticui -ticēre καὶ ἐναρκτ. -ticesco (ἢ ticisco) -ticui -ti-
cescere.

taedeo] ἀπρόσ. taedet taeduit ἢ (per)taesum est taedēre (ἄση με
ἔχει, σιχαίνομαι).

tago tetīgi tactum tangere (ἄπτομαι)· ῥίξα tag- ἑλλ. τεταγών·

τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς -tingo -tīgi -tactum -tingere.

tego texi tectum tegere (στέγω).

temno -tempsti -temptum temnere (καταφρονῶ).

tendo tetendi tensum καὶ tentum tendere (τείνω) σύνθ. -tendo

-tendi -tentum -tendere.

teneo tenui tentum tenēre (κατέχω, κρατῶ)· σύνθετα -tineo -tinui

-tentum -tinēre.

tergeo καὶ tergo tersi tersum tergēre καὶ tergēre (σμήχω).

terreo trivi tritum terere (τριβῶ).

terreo terrui territum terrēre (φοβίζω).

texo texui textum texere (ὄφαινω).

timido timui timēre (φοβοῦμαι).

tingo ἢ tinguo tinxi tinctum tingere ἢ tinguere (βρέχω, βάπτω).

tollo sustūli sublātum tollere (αἶρω)· ἰδὲ fero.
tondeo totondi tonsum tondēre (κείρω).
tono (tonao) tonui tonitum tonare (βροντῶ).
torqueo torsi tortum toiquēre (στρέφω).
torreo torrui tostum torrēre (ξηραίνω).
traho traxi tractum trahere (σύρω).
tremo tremui tremere (τρέμω).
tribuo tribui tribūtum tribuere (ἀπονέμω).
trudo trusi trusum trudere (ὠθῶ).
tueor (tuītus ἢ tūtus sum) tūtum tuēri (τηρῶ).
tundo tutūdi tunsum καὶ tūsum tundere (κρούω ἀράσσω).
turgeo tursi turgēre (οἰδῶ).
Ulciscor (ultus sum) ultum ulcisci (τιμωροῦμαι τινα).
unguo (ungo) unxi unctum unguere (ungere) (ἀλείφω).
urgeo (urgueo) urgēre (ὠθῶ).
uro (ἀντὶ ὕσο) ussi ustum urere (καίω)· ῥίζα eus- ἑλλ. εὔ(σ)ω.
utor (ūsus sum) usum uti (χρῶμαι).
vado (vadsī) -vāsi -vāsum vadere (βαίνω, βαδίζω).
valeo valui valitum valēre (ισχύω, εὔ ἔχω).
veho vectum vehere (ὀχῶ).
vello velli καὶ vulsi vulsum vellere (τίλλω).
vendo vendīdi vendītum vendere (πωλῶ).
veneo venii venum venire (πωλοῦμαι)· σύνθετον ἐκ τοῦ veni
eo παθητικὸν τοῦ vendo.
venio vēni ventum venire (ἔρχομαι).
vereor (verītus sum) verītum verēri (αἰδοῦμαι, εὐλαβοῦμαι).
vergo versi vergere (κλίνω πρὸς τι μέρος).
verro verri versum verrere (σαρῶ).
verto verti versum vertere (στρέφω).
veto vetui vetītum vetare (ἀπαγορεύω).
video vīdi vīsum vidēre (ὁρῶ)· ῥίζα vid- ἑλλ. *Φιδεῖν*.
vincio vinxi vinctum vincīre (δένω, δεσμεύω).
vinco vici victum vincere (νικῶ).
vivo vixi victum vivere (ζῶ).
volo volui velle· ἰδὲ σελ. 94 κέ.
volvo volvi volūtum volvere (ἐλίττω, κυλίνδω).

vomo vomui vomitum vomere (ἐμῶ).

voveo vōvi vōtum vovēre (εὐχομαι).

III. Αἱ κυριώταται καὶ συνηθέσταται συντομίαι λέξεων καὶ φράσεων.

Ἐν τοῖς βιβλίοις, ταῖς ἐπιγραφαῖς καὶ ἀλλαχοῦ συνήθεις τινὲς λέξεις καὶ φράσεις γράφονται συντετμημέναι, ἃς δεόν νὰ ἐξηγήσωμεν ἐνταῦθα.

Α' Συντομίαι προωνυμίων

A.=Aulus	L.=Lucius	Q.=Quintus
Ap.=Appius	M.=Marcus	S. ἢ Sex.=Sextus
C. ἢ G.=Gaius	M'.=Manius	Ser.=Servius
Cn.=Gnaeus	Mam.=Mamercus	Sp.=Spurius
D.=Decimus	N. ἢ Num.=Numerius	T.=Titus
K.=Kaeso	P.=Publius	Ti.=Tiberius

Β' Συντομίαι ὀνομάτων ἀρχῶν, ἀξιωματίων

P. M. ἢ Pont. Max.	proc.=pro-	tr. pl.=tribunus
=pontifex	consul	plebis ἢ plebei
maximus		
S.=senatus	pr.=praetor	imp.=imperator
cos=consul	aed.=aedilis	leg.=legatus
coss=consules	tr.=tribunus	praef.=praefectus

Γ' Ἄλλαι συντομίαι ἐν τοῖς γραπτοῖς μνημείοις

S. P. Q. R.=Senatus populusque Romanus		
p.=populus	p. R.=populus Romanus	
des.=designatus	cand.=candidatus	
Quir.=Quirites	P. C.=patres conscripti	
E. Q. R.=eques Romanus	S. C. ἢ SCtum=senatus consultum	
Resp.=respublica	pl.=plebs	
Ictus=iuris consultus		
O. M.=optimus maximus	D.=Divus	Dn.=Dominus
Q. D. B. V.=quod deus bene vertat.		
Q. F. F. Q. S.=quod felix faustumque sit.		

Δ' Συντομιαί ἐν ἐπιστολαῖς.

s. d.=salutem dicit s. p. d.=salutem plurimam dicit
s. v. b. e. e. v.=si vales, bene est; ego valeo

Ε' Συντομιαί ἐν χρονολογίαις.

a. u. c.=anno urbis conditae C. ἢ Cal.=Calendae
a. Chr.=ante Christum natum N.=Nonae, Id.=Idus
p. Ghr.=post Christum natum a. c.=anno currente
a. d.=ante diem a. pr.=anno praeterito

Ζ' Συντομιαί ἐν ἐπιγραφαῖς τάφων ἢ ἀναθημάτων

f.=filius ἢ filia n.=nepos pr.=pronepos l.=libertus (-a)
v. a...=vixit annos q. v. a.=qui (quae) vixit annos
p. v. a...pius vixit annos... h. s. e.=hic situs (sita) est
s. t. t. l.=sit tibi terra levis
D. M.=diis Manibus ἢ D. M. S.=diis Manibus sacrum
g. p. r. f.=genio populi romani feliciter
d. d.=dono dedit ἢ d. d. d.=dono dedit dicavit
d. s.=de suo ἢ d. s. p. p.=de sua pecunia posuit
f. c. ἢ fac. cur.=faciendum curavit.

Ζ' Ἐτεραί τινες συντομιαί ἐν βιβλίοις.

mss.=manuscripti scil.=scilicet l. l.=loco laudato
cf.=confer l. s.=loco sigilli sq.=sequens
l. c.=loco citato i. e.=id est sqq.=sequentes

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΑ'

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΑΥΤΗΣ

§ 120. Ἡ σύνταξις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν σύνταξιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ (*).

§ 121. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ διακρίνομεν;

Πρότασιν ἀπλὴν: *arbor floret* τὸ δένδρον θάλλει—*fortūna est caeca* ἡ τύχη εἶνε τυφλή—

πρότασιν σύνθετον: *malus et pirus sunt arbores* ἡ μηλέα καὶ ἡ ἄπιος (ἄπιδέα) εἶναι δένδρα—*agricola serit et arat* ὁ γεωργὸς σπείρει καὶ γεωργεῖ (ἀροτριᾷ)—

πρότασιν ἀνεπτυγμένην: *ego sum patiens* ἐγὼ εἰμι πάσχων, ἐγὼ εἰμι ὑπομένων—

πρότασιν συνεπτυγμένην: *ego patior* ἐγὼ πάσχω, ἐγὼ ὑπομένω.

§ 122. Αἱ προτάσεις συνδέονται εἴτε

κατὰ παράταξιν (προτάσεις ἐμοταγεῖς) *avarus nemini est bonus, sed sibi pessimus* ὁ φιλάργυρος οὐδενὶ ἐστὶ καλὸς (χρήσιμος), ἀλλ' ἐαυτῷ κάκιστος,—εἴτε

καθ' ὑπόταξιν: (προτάσεις κύριαι, προτάσεις ἐξηρητημέναι): *edo, ut vivam* τρώγω, ἵνα ζῶ—*donec eris felix, multos numerabis amicos* ἔφ' ὅσον θὰ εἶσαι εὐτυχής, πολλοὺς θὰ ἀριθμῇς (θὰ ἔχης) φίλους.

§ 123. Ὑποκείμενον - *subiectum*.

Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὡς ὑποκείμενον τίθεται μὲν κυρίως οὐσιαστικὸν ἢ οὐσιαστικὴ ἀντωνυμία, ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου (εἰ καὶ ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει τὸ ἄρθρον, δι' οὗ ἐν τῇ

(*) Ἡ πρότασις λατινιστὶ λέγεται *oratio* ἢ *sententia* ἢ *propositio*, ἡ σύνταξις *constructio* ἢ *ordinatio dictionum*) ἢ *structura*, καὶ ἡ ὁρθὴ καὶ κανονικὴ σύνταξις *recta orationis compositio*.

ἐλληνικῇ γίνεται οὐσιαστικὸν πᾶσιν λέξις), καὶ πρότασις δλόκληρος·

Rhenus est flumen ὁ Ῥήνος εἶναι ποταμὸς—

Ego doceo, vos discitis ἐγὼ διδάσκω, ὑμεῖς μανθάνετε—

Mentiri est turpe τὸ ψεύδεσθαι αἰσχρὸν (ἐστίν).

Dulce et decōrum est pro patria mori ἡδὺ καὶ ἔντιμόν ἐστι

ὑπὲρ πατριδος θνήσκειν—

Boni sunt rari οἱ ἀγαθοὶ (καλοὶ) εἰσι σπάνιοι—

Iuvat me, quod vales τέρπει (εὐχρεστεῖ) με, ὅτι σὺ ὑγιαίνεις.

Circa quingentos ceciderunt περὶ τοὺς πεντακοσίους ἔπεσον.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς. Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἔλλειπει τὸ ἄρθρον, ὅταν ἐν τῇ ἐλληνικῇ τὸ ὑποκείμενον— καὶ τὸ κατηγορούμενον καὶ πᾶς προσδιορισμὸς—εἶναι μετοχὴ μετὰ ἄρθρου, ἐν τῇ λατινικῇ τίθεται μὲν καὶ μετοχὴ ἐνίοτε:

Beāti sunt possidentes μακάριοι (εἰσὶν) οἱ κατέχοντες.

Acti labores sunt iucundi οἱ εἰς τέλος ἡγμένοι (οἱ τελειωμένοι) ἀγῶνές εἰσιν εὐάρεστοι—

ἀλλὰ πολὺ συνηθέστερον ἀντὶ τῆς μετοχῆς τίθεται ἀναφορικὴ πρότασις τῆς ὁποίας πολλάκις προτάσσεται ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία is, ea, id:

Qui bene amat bene castigat ὁ καλῶς ἀγαπῶν καλῶς κολάζει—

—Divitissimus est (is) qui paucis contentus est πλουσιωτάτος ἐστίν ὁ ὀλίγοις ἀρκούμενος— Qui peccatebrius

luit sobrius ὁ ἁμαρτάνων μεθύων (ἐν μέθῃ διατελών) πληρώνει νηφώνων (ὅταν εἶναι ἔς τὰ καλὰ του).

Σημ. Καὶ ἡ νέα ἐλληνικὴ γλῶσσα ἔχει συνήθως ἀναφορικὴν πρότασιν ἀντὶ μετοχῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου: πλεῖστος εἶναι ἔχει ἐκεῖνος ποῦ ἔχει πολλά, ἀλλὰ ἐκεῖνος ποῦ ἀρκεῖται εἰς ὀλίγα—Ὅποιος (ἐκεῖνος) ποῦ σπάζει μεθυσμένος πληρώνει ξεμέθυστος.

§ 124. Κατηγορούμενον - praedicatum, δύνανται νὰ εἶναι

ῥῆμα: arbor viret τὸ δένδρον θάλλει—canis latrat ὁ κύων ὑλακτεῖ—ἢ ἐπίθετον, ἢ ἄλλο μέρος λόγου, συναπτόμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ συνδετικοῦ (copula) esse ἢ ἄλλου ὁμοίου, fieri κ. ἄ. deus est magnus ὁ θεὸς εἶναι μέγας—Ossa est mons ἡ Ὅσσα εἶναι ὄρος—vire vere est cogitare ζῆν ἐστι διανοεῖσθαι—illa domus est Caesaris ἐκεῖνη ἡ οἰκία εἶναι τοῦ Καίσαρος—puer est decem annorum ὁ παῖς εἶναι δέκα ἐτῶν—Cicero factus est consul ὁ Κικέρων ἐγένετο ὑπάτος.

Σημ. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συνδετικὰ πλὴν τοῦ *esse* καὶ *fieri* εἶναι καὶ τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ συνδετικὰ: π. χ. *videor* φαίνομαι, *doceō*, *appellor* καλοῦμαι, *nominor*, ὀνομάζομαι... *creor* ἐκλέγομαι... ἰδὲ § 152, 1.

§ 125. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ γίνεται χρῆσις τοῦ ἐπιρρηματι-
κοῦ κατηγορουμένου σημαίνοντος τρόπον, χρόνον (ἡλικίαν, ἀρχήν), τά-
ξιν: *Socrates laetus et libenter venenum hausit* ὁ Σωκράτης
ἠέθυμος καὶ εὐαρέστως ἐξέπινε τὸ κώνειον—*Cato senex litteras*
Graecas didicit ὁ Κάτων γέρον τὰ ἐλληνικὰ γράμματα ἐδιδάχθη—
Hannibal princeps in proelium ibat, ultimus conserto proe-
lio excedebat ὁ Ἀννίβας πρῶτος εἰς τὴν μάχην ἐπορεύετο, τελευταῖος
ἔκ' οὗ εἶχε συναφθῇ ἡ μάχη ἐξήρχετο (ἀπεχώρει).

§ 126. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς: Ἐν τῇ λατινικῇ
γλώσσῃ τὸ κατηγορούμενον τίθεται

καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν *Agésilāus fuit humili staturā* ὁ Ἀγη-
σίλαος ὑπῆρξε (ἐγένετο) ταπεινοῦ (μικροῦ) ἀναστήματος ἰδὲ σελ. 178, IV—
καὶ κατὰ δοτικὴν (§ 158, ζ'.): *pater est auxilio filio puero, fi-*
lius (est auxilio) patri seni: ὁ πατήρ ἐστιν ἐπικούρημα τῷ υἱῷ
ἔσ' ὅσον εἶναι παῖς (μικρᾶς ἡλικίας), ὁ υἱὸς (εἶναι ἐπικούρημα) τῷ πα-
τρί γέροντι (ὅταν γηράσῃ).

§ 127. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλλη-
νικῇ γλώσσῃ: *virtus manet, divitiae pereunt* ἡ ἀρετὴ μένει, ὁ
πλοῦτος ἀπόλλυται—*magister legit, ego audio, vos scribitis*
ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκει, ἐγὼ ἀκούω, ὑμεῖς γράφετε—*tempus est*
res pretiosissima ὁ χρόνος εἶναι πολυτιμώτατον πρᾶγμα.

Καὶ ἡ σύνταξις κατὰ σύνεσιν, *constructio ad sententiam* ἢ ad
sensum ἢ ad *intellectum*, εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐν τῇ λατινικῇ
γλώσσῃ: *Caes. bg. 2,6,3: multitudine lapides coniciebant* ἡ πλη-
θὺς λίθους ἔβαλλον—*Liv. 10,1,3, capita (= principes, auctores) con-*
stitutionis... virgis caesi ac securi percussi (sunt) aī κεφαλαί
οὶ ἀρχηγοί τῆς συνωμοσίας ῥάβδοις ἐπλήγησαν καὶ πελέκει ἐφο-
ρεύθησαν (*).

§ 128. Συμφωνία ῥημάτων καὶ κατηγορουμένου πρὸς πλείονα τοῦ
ἐνὸς ὑποκείμενα, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ: *Romulus et Remus Romam*

(*) Ἡ Ἀττικὴ σύνταξις εἶναι ἄγνωστος τῇ λατινικῇ γλώσσῃ.

condiderunt ὁ Ῥωμύλος καὶ ὁ Ῥῶμος τὴν Ῥώμην ἐκτίσαν
 Apollo et Diana in insula Delo nati sunt (ἐπικρατέστερον
 νος) ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις ἐν τῇ νήσῳ Δήλῳ ἐγεννήθησαν—
 vita hominum dolores et gaudia mixta sunt (ἄψυχα) ἐ
 βίῳ τῶν ἀνθρώπων αἰ λυπαὶ καὶ αἰ εὐφροσύναι ἀναμεμειγμένα (ἀ
 ἀναμεμειγμένα) εἰσίν.—Quod tu et pater tuus valetis, bene e
 ego et pater meus valemus (ἐπικρατέστερον πρόσωπον) εἴτε
 καὶ ὁ σὸς πατήρ ὑγιαίνετε, ἔχει καλῶς· ἐγὼ καὶ ὁ ἐμὸς πατήρ ὑγιαί
 μεν.—Cic. ad famil. 13,8,1: et tu et omnes homines scia
 (πρὸς τὸ πλησιέστερον) καὶ σὺ καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουν.
 Σῆμ. Τὸ senatus populusque Romanus λογίζονται ὡς ἐν ὁ
 κείμενον, διὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ῥῆμα καὶ τὸ κατηγοροῦμε
 καθ' ἐνικὸν ἀριθμόν: Cic. in Verr. 2,3,40 senatus populusque R
 manus voluit—Sall. Iug. 104,5 Senatns et populus Roman
 beneficii et iniuriae memor esse solet ἡ σύγκλητος καὶ ὁ ῥ
 μαϊκὸς λαὸς τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἀδικίας μνημῶν νὰ εἶναι συ
 θίζει.

§ 129. Παράλειψις ὅρων τῆς προτάσεως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλλ
 νικῇ:

1. Τοῦ ὑποκειμένου: veni, vidi, vici ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα—o
 et labora προσεύχου καὶ ἐργάζου, σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει—p
 vis et umbra sumus κόνις καὶ σκιά ἐσμεν—pluit, ningit, ton
 fulget ὕει, νίφει, βροντᾷ, ἀστράπτει.

Ἀλλὰ (ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιδιαστολῆς):
 ego non sum stultus ἐγὼ δὲν εἰμαι μωρὸς—égo doceo, vos d
 scitis ἐγὼ διδάσκω, ὑμεῖς μαθάνετε

2. Τοῦ συνδετικοῦ ἢ τοῦ ὀήματος:
 omnia praeclara rara πάντα τὰ πάνυ λαμπρὰ σπάνια—testis un
 testis nullus μάρτυς εἰς μάρτυς οὐδεὶς, ἓνας κανένας—multi mul
 sciunt, nemo omnia [scit] πολλοὶ πολλὰ ἴσασιν, οὐδεὶς πάντα [οἶδ]

Σῆμ. Ὅμοιως παραλείπεται καὶ τὸ ἀντικείμενον καὶ ἄλλοι προσδ
 ρισμοὶ εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἀναπληρούμενοι ἐν τῇ δι
 νοίᾳ ἡμῶν: ne excusemus vitia, sed vitemus(ea) ἅς μὴ δικαιολ
 γῶμεν τὰ ἐλαττώματά μας, ἀλλ' ἅς ἀποφεύγωμεν (αὐτά).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ'

§ 130. Παράθεσις—*appositio*, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, λαὶν συνήθης:

Alexander, rex Macedonum, Darii copias saepe vicit Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, τοῦ Δαρείου τὰς στρατιὰς πολλάκις ἐνίκησε.—Cicer. de leg. 1, 5 aquod Herodotum, patrem historiae, sunt innumerabiles fabulae παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, τῷ πατρὶ τῆς ἱστορίας, εἰσὶν ἀναρίθμητοι μῦθοι—Verg. Aen. 2, 354 una salus victis, nullam sperare salutem μὴ μόνῃ τοῖς ἡττημένοις σωτηρία, μηδεμίαν (δηλ.) νὰ ἐλπίζουσιν σωτηρίαν (ἐπεξήγησις).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΓ'

§ 131. Ἐπιθετικοὶ διορισμοὶ—*attributa*, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ(*) *amicus certus in re incerta cernitur* ὁ βέβαιος φίλος ἐν τῷ ἀβεβαίῳ πράγματι (δια)κρίνεται—*mala societas depravat bonos mores* ἡ κακὴ συναναστροφὴ διαστρέφει τὰ χρηστὰ ἥθη, ὁμιλίας κακῶν διαφθείρουσιν ἡθὴ χρηστά.

§ 132. Ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ τὰ ἐπιθετὰ ἄκρος, μέσος, ἔσχατος. . . οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἀντίστοιχα *medius extremus summus, primus, novissimus* . . ὡς διορισμοὶ οὐσιαστικῶν τόπου ἢ χρόνου δηλωτικῶν κεῖνται συνήθως ὡς κατηγορούμενα, τ. ἔ. ἀναφέρονται οὐχὶ εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἀλλ' εἰς μέρος τι αὐτοῦ μόνον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅλον:

Summus mons τὸ ἄκρον ὄρος, δηλ. *summa pars montis*, ἡ ἄκρα, ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους,—*in media urbe* ἐν μέσῃ πόλει, εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως—*prima nocte* κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς νυκτὸς—*novissimum agmen* τὸ ἔσχατον στράτευμα, ἡ οὐρά, ἡ ὀπισθοφυλακὴ τοῦ στρατεύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΔ'

§ 133. Συμφωνία τῆς δεικτικῆς καὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, εἰς ᾧ ἀναφέρονται, κατ' ἀριθμὸν καὶ γένος, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ:

(*) Μόνῃ διαφορᾷ ὅτι ἐν τῇ λατινικῇ συνήθως οἱ ἐπιθετικοὶ διορισμοὶ τίθενται πρὸς τὸ διοριζόμενον οὐσιαστικόν.

Pyrrhus legatos, qui (legati) ad eum (Pyrrhum) missi erant benigne excepit ὁ Πύρρος τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀπεσταλμένους πρέσβεις μενῶς ἐδέχθη.

Σημ. α'. Ἐνίοτε ἡ ἀντωνυμία συμφωνεῖ πρὸς τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν οὐχὶ τοῦ (περιληπτικοῦ) οὐσιαστικοῦ, εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἀλλὰ πρὸς τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δι' ἐκείνου δηλουμένων πολλῶν πρὸς ὧν ὁ ὁμιλεῖς σὺν ἑαυτῷ (σχῆμα κατὰ σύνεσιν):

Caes. bg. 1,15,1 Caesar praemittit equitatum, qui deant ὁ Καῖσαρ στέλλει ἔμπρὸς τὸ ἱππικὸν (=τοὺς ἱππεῖς), οἱ ὅπου νὰ ἴδωσιν, ἵνα ἴδωσι...

Σημ. β'. Πολλάκις ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει ἔπαναλαμβάνεται οὐσιαστικὸν, εἰς ὃ ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρῶν καθ' ἣν τίθεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία:

Caes. bg. 1,6,1: Erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent ὑπάρχον καθόλου δύο ὁδοί, διὰ τῶν ὁποίων ὁδῶν ἐκ τῆς πατρίδος (των) νὰ ἐξέλθωσιν ἡδύναντο.

Σημ. γ'. Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἶνε α', β' ἢ γ' προσώπου, σφύριζε πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν ἢ τὴν (οὐσιαστικὴν) ἀντωνυμίαν, εἰς ἣν ἀναφέρεται: ὥστε τὸ ἀκολουθοῦν ῥῆμα, οὗ τυγχάνει νὰ εἶναι ὑποκειμένη ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, δύναται νὰ εἶναι α', β' ἢ γ' προσώπου:

Verg. Aen. 1,46: ego (Juno), quae divom incedo regem ἐγὼ (ἡ Ἥρα), ἡ ὁποία εἶμαι (σοβῶ) βασιλίσσα τῶν θεῶν—Tu, amicum qui nobis auxilio venisti, a nobis non deserēis σύ, φίλος ὅστις ἦλθες ἡμῖν εἰς ἐπικουρίαν, ὃς ἡμῶν δὲν θὰ ἐγκαταλειφθῇς (ἐρημύσει).

§ 134. Ἄν ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς πλεονα τοῦ ἐνὸς οὐσιαστικά, τίθεται κανονικῶς κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ

1. κατὰ τὸ γένος αὐτῶν, ἂν εἶναι πάντα τοῦ αὐτοῦ γένους: mater et sororem, quae mihi carissimae sunt, semper amabo ex animo τὴν μητέρα (μου) καὶ τὴν ἀδελφήν (μου), αἱ ὁποῖαι εἰς ἐμὲ εἶναι πρὸς φίλισταται, πάντοτε ἐκ ψυχῆς θ' ἀγαπῶ—

2. κατὰ τὸ γένος τοῦ ἐπικρατεστέρου, ἂν εἶναι ἑμφυχὰ διαφόρων γένους: Rex et regina, qui in Italiam profecti sunt, in perierunt ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα, οἵτινες ἐπῆλθον εἰς Ἰταλίαν τῇ θαλάσῃ ἀπώλονται—

3. ἂν εἶναι ἄψυχα διαφόρου γένους, ἡ ἀντωνυμία τίθεται κανονικῶς κατὰ οὐδέτερον γένος: Cicer. de nat. deor. 2,79 quom sint no-

onsilium, ratio, prudentia, necesse est deos haec
psa habere maiora ἂφ' οὗ ἔχομεν ἡμεῖς (εἰσὶν ἡμῖν) σκέψιν, λογι-
μόν, σύνεσιν, ἀνάγκη εἶναι οἱ θεοὶ νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ταῦτα μεγαλύτερα.

§ 135 Ὅταν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς ὁλόκληρον
πρότασιν, τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος καὶ ἀριθμὸν ἐνικόν· πολλάκις
τῆς ἀναφορικῆς ταύτης ἀντωνυμίας προτάσσεται ἡ δεικτικὴ i d.

Urbs hostium, (id), quod nemo speraverat, primo impetu
capta est ἡ πόλις τῶν πολεμίων, (πρᾶγμα), τὸ ὅποιον οὐδεὶς εἶχεν ἐλπί-
σει, μὲ τὴν πρώτην ἔφοδον ἐκυριεύθη. Cicer. p. Rosc. Amer. 10
Sin a vobis, id quod non spero, deserar... ἐὰν δὲ ὑφ' ὑμῶν, αὐτὸ
τὸ ὅποιον δὲν ἐλπίζω, ἐγκαταλειφθῶ...

§ 136. Ἄν εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἀποδίδεται κατηγορούμενον οὐσια-
στικόν, τότε αὕτη συμφωνεῖ πρὸς τὸ κατηγορούμενον (ἐλξίς) Sall. Cat.
55,3 est in carcere locus, quod (ἀντὶ qui) Tullianum appel-
latur ὑπάρχει ἐν τῇ εἰρηκτῇ τόπος, ὅς (ἢ δ) καλεῖται Τυλλιανόν—Ὅμοίως
ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, Πλάτ. Κρατ. 405 C περὶ τὸν οὐρανόν, οὕς
πόλους καλοῦσι.

Σημ. Ἄν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ, ἢ ὡς ὑποκείμενον ἢ ἀντικεί-
μενον τιθεμένη ἀντωνυμία δύναται νὰ εἶναι καὶ γένους οὐδετέρου, ἀρι-
θμοῦ ἐνικῶ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ εἶναι τὸ κατηγορούμενον αὐ-
τῆς Verg. Aen. 3,173 nec sopor (κατηγορ.) illud (ἀντὶ ille)
erat οὐδὲ ὕπνος ἦτο ἐκεῖνο—Cic. p. Rosc. Amer. 106 nihil est, quod
suspicionem hoc (ἀντὶ hanc) putetis οὐδὲν σημαίνει, ὅτι
ὑποψίαν τοῦτο νομίζετε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ΄

ΑΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 137. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ ῥήματα εἶναι ἐνεργητικὰ
(verba activa) μέσα (verba media) παθητικὰ (verba passiva) καὶ
οὐδέτερα (verba neutra).

§ 138. Τὰ ἐνεργητικὰ εἶναι μεταβατικὰ (v. activa transitiva)
καὶ ἀμετάβατα (v. activa intransitiva)

§ 139. Κανονικῶς πρὸς τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ τῆς ἑλληνικῆς
γλώσσης ἀντιστοιχοῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ.

ὁ δικάσκαλος ἐπαινεῖ τὸν μαθητὴν *magister laudat discipulum*—
πρὸς τὰ ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα ἀντιστοιχοῦν ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα
μάχομαι—*pugno*, βασιλεύω—*regno*, ἔρχομαι—*venio*, βουλεύομαι—*de-*
bero...—

Πρὸς τὰ μέσα ἀντιστοιχοῦν ἐνίοτε μέσα καὶ ἐν τῇ λατινικῇ : λού-
μαι—*lavor* (*Cicer. de off. I, 129*),—ἀναστρέφομαι—*versor*—

Ἄλλὰ συνηθέστερον ἢ μέση διάθεσις ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται δι-
τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ ῥήματος μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τῆς προσωπ-
κῆς ἀντωνυμίας *me, te, se, nos, vos*. λούομαι—*lavo me*, συναγελά-
ζομαι, συναναστρέφομαι—*me congrēgo* (ἢ *congrēgor*) *Cicer. de fin.*
5, 42, parvi aequalibus delectantur libenterque se cum ii
congregant οἱ μικροὶ εὐχαριστοῦνται μὲ τοὺς (συν)ῆλικιώτας τω
καὶ ἡδέως μετ' αὐτῶν συναγελάζονται.—*de senect. 7. pares cum*
paribus facillime congregantur οἱ ὅμοιοι μὲ τοὺς ὁμοίους εὐκολώ-
τατα συναγελάζονται, «ὅμοιος ὁμοίῳ ἡδέως προσομιλεῖ»—

Πρὸς τὰ παθητικὰ ἀντιστοιχοῦν συνήθως παθητικά: οἱ ἐπιμελεῖ-
μαθηταὶ ἐπαινοῦνται ὑπὸ τῶν διδασκάλων—*discipuli diligentes lau-*
dantur a magistris—

Πρὸς τὰ οὐδέτερα τῆς ἑλληνικῆς ἀντιστοιχοῦν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ
οὐδέτερα: καθεύδω—*dormio*, νοσῶ—*aegrōto*, ἀγρυπνῶ—*vigīlo*.

§ 140. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται.

1. διὰ τῆς χρήσεως τῆς αὐτῆς λέξεως κατ' ὀνομαστικὴν (ὑποκείμε-
καὶ κατ' αἰτιατικὴν (ἀντικείμεν.) ἢ ἄλλην τινὰ πτώσιν *manus manum*
lavat χεὶρ χεῖρα νίπτει, τό 'να χέρι νίθει τ' ἄλλο (καὶ τὰ δύο τὰ
πρόσωπο) (παροιμία)—

2. διὰ τῶν ἀντωνυμιῶν *alius alium, alii alios, alter alte-*
rum, alteri alteros, uterque alterum. *Cic. de fin. 3, 8 alter*
alterum necopinato vidimus ἀπροσδοκῆτως εἶδομεν ἀλλήλους
—*homines alii aliis prodesse possunt* οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ
ὠφελῶσιν ἀλλήλους (τὸ ῥήμα *prodesse* συντάσσεται μετὰ δοτικῆς
aliis)—

3. διὰ τοῦ *inter nos, inter vos, inter se, inter eos, inter*
ipsos; colloquimur inter nos διαλεγόμεθα πρὸς ἀλλήλους—
pueri amant inter se οἱ παῖδες ἀγαπῶσιν ἀλλήλους, ἀγαπῶνται
μεταξὺ τῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΣΤ'

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

I. Χρήσις τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς

§ 141. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἡ χρήσις τῆς ὀνομαστικῆς ἐστὶν ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, δηλ. ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι :

1. Ὑποκείμενον ρήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως—
2. κατηγορούμενον εἰς τὸ ὑποκείμενον κατ' ὀνομαστικὴν—
3. παράθεσις

Perxes (ὕποκ.), rex (παρὰθ.) Persarum, fuit filius (κατηγ.) Carii ὁ Ξέρξης, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐγένετο υἱὸς τοῦ Δαρείου Κατ' ὀνομαστικὴν πολλάκις τίθεται ἡ καὶ ἐννοεῖται καὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, τελικοῦ καὶ εἰδικοῦ. Semper o potest semper esse vigilans οὐδεὶς δύναται πάντοτε νῆφαι νήφων—Homerus dicitur caecus fuisse ὁ Ὀμηρος λέγεται τυφλός.

§ 142. Καὶ τῆς κλητικῆς ἡ χρήσις ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ὁμοία μετὰ τὴν ἐν τῇ ἑλληνικῇ, μόνον ὅτι ἐν τῇ λατινικῇ τὸ ἐπιφώνημα ὁ σπανίως παρὰ ποιηταῖς μόνον) τίθεται πρὸ τῆς κλητικῆς: Verg. Aen. 9,525. O Calliope precor, adspirate (mihi) canenti ὦμεις, ὦ Καλλιόπη, δέομαι, ἐμπνεύσατέ με ᾄδοντα (διηγούμενον).

Παρὰ τοῖς πεζογράφοις μόνον ἐν ἀναφωνήσεσι: Cic. p. Arch. 24. O fortunata adulescens, qui tuae virtutis Homerum praedixisti inveni-eris! ὦ μακάριε νεκνία, ὅστις τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν Ὀμηρον κήρυκα εὗρες!

II. Χρήσις τῆς αἰτιατικῆς

§ 143 Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται ὡς ἄμεσον ἢ ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ἢ ὡς ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν λαμβανόμενων ρημάτων. (verba transitiva).

§ 144. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἄμεσου ἀντικειμένου ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν γίνεται ὀνομαστικὴ, ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ρήματος: Scipio Carthaginem expugnavit et devicit ὁ Σκιπίων τὴν Καρχηδόνα ἐκυρίευσεν καὶ κατέστρεψεν—Πα-

θητ. Carthago a Scipione expugnata et deleta est ἡ Κολοχιδὼν ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη.

§ 145. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πολλὰ ρήματα κινήσεως σημαντικά ἀμετάβατα συντιθέμενα μετὰ προθέσεως, ἰδίως τῆς circum, praeter καὶ trans, γίνονται μεταβατικά καὶ συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς ἀμέσου ἀντικειμένου :

eo. πορεύομαι (ἀμετάβ.) ἀλλὰ transeo flumen διαβαίνω τὸν ποταμὸν (μεταβ.) παθητ. Caes. bg. 5, 18, 1 flumen pedibus transiri potest ὁ ποταμὸς πεζῇ (τοῖς ποσὶ) νὰ διαδαθῇ δύναται—

venio ἔρχομαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ circumvenio hostes περικυκλῶ τοὺς πολεμίους (μεταβ.), καὶ παθητικ. hostes circumventi sunt οἱ ἐχθροὶ ἐλόμενοι περιεκυκλώθησαν—

curo τρέχω (ἀμετάβ.), ἀλλὰ percurro agros διατρέχω τοὺς ἀγρούς (μεταβ.), καὶ παθητ. hortus fontano humore percurritur ὁ κήπος διατρέχεται ὑπὸ τῆς πηγαίας ὑγρασίας.

Σημ. Καὶ ἄλλα ρήματα, ὅχι μόνον κινήσεως σημαντικά, συντιθέμενα μετὰ προθέσεως γίνονται μεταβατικά :

sedeo κάθημαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ obsideo urbem πολιορκῶ τὴν πόλιν (μεταβ.) παθητικ. Cicer. de imp. Gn. Pomp. 20 urbs obsessa—

pugno μάχομαι (ἀμετάβ.), ἀλλὰ oppugno hostes προσβάλλω τοὺς πολεμίους, oppugno urbem πολιορκῶ τὴν πόλιν...

§ 146. Συμφωνία λατινικῆς γλώσσης μετὰ τὴν νέαν ἑλληνικὴν. ὡς λέγομεν ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ψάρι μυρίζει θάλασσα(ν), διαρρέει αἷμα, ἀκολουθῶ, βοηθῶ τινα—ἐν ᾧ ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ ἔλεγε : ὅς τις μύρου, διψῇν αἵματος, ἀκολουθεῖν, βοηθεῖν τινί—οὕτω καὶ ἡ λατινικὴ γλώσσα λέγει : piscis m a r e sapit—sitio sanguinem—sequor aliquem—iuvo aliquem.

§ 147. Ὅμοίως λέγει ἡ λατινικὴ lugeo patrem (mortuum) κλαίω τὸν πατέρα μου (ἀποθανόντα) -doleo casum rei publicae λυποῦμαι τὴν θρηνῶ (διὰ) τὴν συμφορὰν τῆς πολιτείας.

Συντάσσει δηλ. ἡ λατινικὴ γλώσσα, ὡς καὶ ἡ νέα ἑλληνικὴ πολλὰ ρήματα, μετὰ αἰτιατικῆς ἀντικειμένου τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά ρήματα doleo, lugeo, fleo, gemo, maereo, lamentor, queror, conquero, indignor, miseror, miror, horreo, fastidio...—ἡ ὁποία αἰτιατικὴ σημαίνει κυρίως τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους :

Cicer. in Verr. 2, 3, 217 injuriam queror παραπονοῦ-
διὰ τὴν ἀδικίαν—Caes. bg. 1, 32, 4 Ariovisti crudelitatem
iani horrebant οἱ Σηκοανοὶ ἔτρεμον (διὰ) τὴν σκληρότητα τοῦ
ἐβίστου—rideo inconstantiam hominum γελῶ διὰ (μὲ) τὴν
θειαν τῶν ἀνθρώπων.

148. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα miseret, piget, pudet, paenitet
aedet (pertaesum est) συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς προ-
σου, ὅπερ αἰσθάνεται τὸν οἰκτον (miseret) τὴν ἀνίαν (piget),
εἰδῶ (pudet), τὴν μεταμέλειαν (paenitet) τὴν σιγχασίαν
aet)—τὸ πρόσωπον δὲ ἢ τὸ πρᾶγμα, ὅπερ κινεῖ τὸν οἰκτον, τὴν
... τίθεται κατὰ γενικὴν ἢ ἀπαρέμφατον (ἰδὲ § 156 δ') :

Cicer. de divin. 1, 66 (Ἡ Κασσάνδρα λέγει πρὸς τὴν δυστυχῆ
ρα της Ἑκάθην) mea mater, tui me miseret, mei (me)
μητέρα μου, σὲ μὲν οἰκτῖρω (διὰ σὲ οἰκτός με καταλαμβάνει), ἐμαυ-
τοῦμαι—pudet me stultitiae meae ἐντρέπομαι διὰ τὴν
σίαν μου—Cic. Cat. 4, 20 me tamen meorum factorum
e consiliorum numquam paenitebit ἐγὼ ὅμως οὐδέ-
θὰ μετανοήσω διὰ τὰς πράξεις μου καὶ τὰς ἀποφάσεις μου—in
2, 1, 140 non te pudet eius mulieris arbitrato gessisse
turam? δὲν ἐντρέπεσαι, διότι κατὰ τὴν γνώμην (θέλησιν) αὐτῆς
γυναικὸς διεξήγαγες τὴν στρατηγίαν;

[ῥδλ. καὶ pudet me eorum hominumque ἐντρέπομαι
καὶ ἀνθρώπους.]

149. Καὶ τὰ ἀπρόσωπα decet προσήκει, καὶ dedecet οὐ προσή-
κοντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου: Cic. Tusc. 4, 55 ora-
em vero irasci minime decet, simulare non dedecet
ὃν ῥήτορα ὅμως νὰ ὀργίζεται ἥκιστα προσήκει, ἀρμόζει, νὰ προσ-
ταί (ὅτι ὀργίζεται) δὲν εἶναι ἀνάρμοστον.

150. Σύστοιχος αἰτιατική. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πᾶν ῥήμα,
ὡς τὰ παθητικά καὶ τὰ ἀμετάβατα, δύνανται νὰ λάβωσιν αἰτιατι-
σύστοιχον ἢ συνώνυμον (figura etymologica - ἐτυμολογικὸν
), κανονικῶς μετὰ ἐπιθετικοῦ τινος διορισμοῦ :

Cicer. ad fam. 5, 3, 7 juravi verissimum pulcherri-
mque jusjurandum ὥμοσα ἀληθέστατον καὶ λαμπρότατον ὄρ-
-vitam miseram vivere βίον ἄθλιον (δυστυχῆ) ζῆν—

9. *Καριδῇ Λατινικῇ Γραμματικῇ*

10

iustam servitute m servire δικαίαν δουλείαν δουλεύειν—*ris sardonium ridere σαρδόνιον γέλωτα γελᾶν*—*tu, hospes, a bi tus tuam via m σὺ, ξένε, πῆγαινε ἤσυχος τὸν δρόμον σου.*

§ 151. Πολλάκις καὶ ἐν τῇ λατινικῇ παραλείπεται ἡ αἰτιατική τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τίθεται μόνον ἡ αἰτιατική τοῦ ἐπιθετικοῦ διορθοῦν κατ' οὐδέτερον γένος: *dulce ridens, dulce loquens* (Hor. car. 1, 22, 23) ἡδὺ γελῶν, ἡδὺ διαλεγόμενος—*graviora passi* (Virg. Aen. 1, 199) βαρύτερα παθόντες—*pingue sonare et per egi num* (Cic. p. Arch. 26) παχὺ (χονδροειδές) ἤχεῖν καὶ ξένον.

Σημ. Ἐκ τῆς χρήσεως ταύτης προῆλθεν ἡ χρῆσις τῆς ἐπιρρημικῆς λεγομένης αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν, ἣτις πλησίον παντός ρήματος τιθεμένη ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐπίρρημα *multum me delectant Ciceronis orationes* πολὺ με εὐφραίνει (τέρπου) οἱ λόγοι τοῦ Κικέρωνος—*vasa inania plurimum sonant* τὰ κενὰ δοχεῖα (ἀγγεῖα) πλεῖστον ἤχουσι—*parum laborant nimium dormiunt* ὀλίγον κοπιᾶζουν (ἐργάζονται) οἱ πάρα κοιμώμενοι.

§ 152. Διπλῇ αἰτιατικῇ. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχει πολλὰ ρήματα, ἀντίστοιχα τῶν ἐν τῇ ἐλληνικῇ, τὰ ὅποια μεταβαλόντα ἢ ὡς μεταβατικά λαμβανόμενα πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου δέχονται καὶ δευτέραν αἰτιατικὴν, ἢ ὅποια εἶναι κατὰ τὸν οὐδέτερον ἢ σύστοιχος αἰτιατικὴ ἢ δευτέρον ἀντικείμενον.

1. Ρήματα δεχόμενα αἰτιατικὴν ἀντικειμένου καὶ ἐτέραν κατὰ τὸν οὐδέτερον εἶναι :

τὰ κλητικὰ *nominare, appellare, vocare, dicere...*

τὰ προχειριστικά, *declarare, designare creare, eligere, deligere, renuntiare, efficere, reddere, instituere...*

τὰ σημαίνοντα κρίνειν, ἡγεῖσθαι... *iudicare, ducere, putare, eximare, habere...* καὶ ἄλλα.

Ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν γίνονται ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ ὀνομαστικαί, ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου *Apollo Socratem sapientissimum nominavit* ὁ Ἀπόλλων τὸν Σωκράτην σοφώτατον ὠνόμασε—*Romani Pompeium consulem creaverunt* οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Πομπήιον ὑπάτον ἐξέλεξαν—*παθ. Pompeius a Romanis consul creatus*

is est (factus est) ὁ Πομπήιος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὑπατος ἐξελέχθη γένετο).

Ἐξίς ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἢ συνήθης φράσις certiores facio aliquem πληροφορῶ τινα, — παθητ. certior fio πληροφοροῦμαι : Legati Caesarem certiores faciunt οἱ ὑπάρχοντες (ἢ πρέσβεις) τὸν Καίσαρα πληροφοροῦσι — παθητ. Caesar a legatis certior t ὁ Καίσαρ πληροφορεῖται ὑπὸ τῶν πρέσβεων (ὑπάρχων).

Αἰτιατικὴν ἀντικειμένου καὶ ἄλλην σύστοιχον δύναται νὰ λάβῃ πᾶν μεταβατικὸν ἢ ὡς μεταβατικὸν λαμβανόμενον ῥῆμα : magister mannam laudem discipulum laudavit ὁ διδάσκαλος μέγαν ἐπαινον τὸν μαθητὴν ἐπήνεσε.

αἰτιατικὰς δύο, ἀντικείμενα ἀμφοτέρως, λαμβάνουν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ :

τὰ αἰτιατικά : poscere, reposcere καὶ flagitare : Caes. bg. 1, 16, 1 Caesar Aeduos frumentum flagitabat ὁ Κεῖσαρ (ὑπὸ) τοῖς Αἰδοῦοις σίτον ἀπῆται — Verg: Aen. 11, 362 nulla salus bello ; pacem te poscimus οὐδὲ μὲν σωτηρίᾳ ἐκ (διὰ) τοῦ πολέμου ὑμῖν αἰτούμεθα σε.

Σημ. Λέγεται καὶ nihil a te posco οὐδὲν παρὰ σοῦ ζητῶ· πτω σχεδὸν πάντοτε συντάσσεται τὸ postulo καὶ το peto : Athenienses a Lacedaemoniis auxilium petiverunt.

Ἐξίς σημειώσεως εἶναι ἢ τῆς ἐπισήμου πολιτικῆς τῶν Ῥωμαίων γλώσσης συνήθης φράσις rogare aliquem (Catonem) sententiam suam ἐρωτᾶν τινα (τὸν Κεῖωνα) τὴν ἐαυτοῦ γνώμην — παθητ. Cato rogatus est sententiam suam ὁ Κεῖων ἠρώτη τὴν ἐαυτοῦ γνώμην.

Σημ. Τὸ quaero ἔχει συντάξεις ab aliquo ἢ ex aliquo ἢ μετὰ πλάσις ἐρωτήσεως.

β' τὰ παιδευτικὰ doceo, edoceo, καὶ τὰ ἐναντίαν ἔχον σημασίαν elo ἀποκρύπτω, οὐ διδάσκω : Cato senex filium litteras docuit ὁ Κάτων γέρον τὸν υἱὸν γράμματα ἐδίδαξε servus celavit patrem flagitia filii ὁ δοῦλος ἀπέκρυψεν (ἀπὸ) τὸν πατέρα τὰ ἥσυχ τοῦ υἱοῦ.

Σημ. Ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἢ εὐτέρα αὐτῇ αἰτιατικὴ μένει καὶ εἰς τὰ αἰτιατικά καὶ εἰς τὰ παιδευτικά, πῶς μένει καὶ ἡ σύστοιχος αἰτιατικὴ : Aedui a Caesare frumen-

tum (αἰτιατ.) flagitabantur [οἱ Αἰδουοὶ παρὰ τοῦ Καίσαρος σίτος ἐζητοῦντο], παρὰ τῶν Αἰδούων σίτος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐζητεῖτο — A Catone sene filius litteras (doctus est) didicit ὑπὸ τοῦ Κάτωνος γέροντος ὁ υἱὸς γράμματα ἐδιδάχθη.

§ 153. Αἰτιατική ἐν ἀναφωνήσεσι. Πολλάκις, ὥς καὶ ἐν τῇ νέῃ ἑλληνικῇ συμβαίνει (π. χ. βρὲ τὸν ἄθλιον!) γίνεται χρήσις τῆς αἰτιατικῆς καὶ ἐν ἀναφωνήσεσι τῆς αἰτιατικῆς ταύτης προτάσσεται οὐχ σπανίως καὶ ἐπιφώνημά τι, ο! heu! em!: me miserum! ἢ miserum me! ἢ ο me miserum! — ο me infelicem! ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον, ἐμὲ τὸν δυστυχῆ! heu me miserum! heu me infelicem φεῦ εἰς ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον! φεῦ εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ!

III. Χρήσις τῆς γενικῆς.

Προσημεΐωσις. Ἡ χρήσις τῆς γενικῆς ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ δὲ εἶναι τόσον μεγάλη, ὅσον ἐν τῇ ἑλληνικῇ· διότι πολλὰς σχέσεις, τὰς ὁποίας δηλοῖ ἡ ἑλληνικὴ γενική, ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰς δηλοῖ ἡ ἀφαιρετική.

Α' Ἡ γενική μετὰ οὐσιαστικῶν.

§ 154. Ἡ σχέσις τῆς γενικῆς οὐσιαστικοῦ προσδιορίζουσας ἄλλο οὐσιαστικὸν εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ποικιλωτάτη. Εἶναι δηλ. ἡ γενική α' γενική ὑποκειμενική, genet. subiēctivus: providentia dei (deus providet) ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια (ὁ θεὸς προνοεῖ)—victoria Caesaris (Caesar vicit) ἡ νίκη τοῦ Καίσαρος (ὁ Καῖσαρ ἐνίκησε).

β' γενική κτητική, genet. possessivus: domus Caesaris ὁ οἶκος τοῦ Καίσαρος—liber pueri τὸ βιβλίον τοῦ παιδὸς—ager Aeduorum ὁ ἀγρός, ἡ χώρα τῶν Αἰδούων.

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς κτητικῆς δύναται νὰ τεθῇ καὶ κτητικὸν ἐπίθετον: domus regis ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως, καὶ domus regia ὁ βασιλείος (ὁ τοῦ βασιλέως) οἶκος.

γ' γενική τοῦ ἐργάτου genet. auctōris: hominum facta αἱ τῶν ἀνθρώπων πράξεις—scripta ἢ opera Ciceronis συγγραφαὶ τοῦ Κικέρωνος—calamitas belli ἡ συμφορὰ τὴν ὁποίαν ἔφερεν ὁ πόλεμος.

Διάκρισις: liber discipuli τὸ βιβλίον τοῦ μαθητοῦ, ὅστις ἡγόρασεν αὐτὸ καὶ ἔχει κτῆμά του (γεν. κτητικῇ)—liber Ciceronis de con

ulatu suo βιβλίον τοῦ Κικέρωνος περὶ τῆς ἑαυτοῦ ὑπατείας, βιβλίον γραφὲν ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος (γενικὴ τοῦ ἐργάτου).

Σημ. Πάντοτε σχεδόν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἀντὶ τῆς γενικῆς ὑποκειμενικῆς, τῆς κτητικῆς καὶ τῆς τοῦ ἐργάτου τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri* τίθενται αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι *meus, tuus, suus, noster, vester* : *liber meus* τὸ ἐμὸν βιβλίον, *amor meus* ἡ ἐμὴ (πρὸς ἄλλον) ἀγάπη, *mea scripta* τὰ ἐμὰ συγγράμματα, *res gestae tuae* τὰ σὰ (πολεμικὰ ἢ ἄλλα) κατορθώματα.

γ' γενικὴ ἀντικειμενικῇ, *genet. obiectivus* : *imperii cupiditas* (*imperium cupio*) ἡ τῆς ἀρχῆς ἐπιθυμία (ἐπιθυμεῖν τὴν ἀρχὴν)—*expugnatio Troiae* ἡ τῆς Τροίας ἐκπολιόρκησις (*expugnare Troiam* ἐκπολιορκεῖν, κυριεύειν τὴν Τροίαν). — *Non pro e na e timor, sed amor honesti vos a peccando prohibeto* οὐχὶ τῆς ποινῆς ὁ φόδος, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ καλοῦ ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ ἀμαρτάνειν ᾧ κωλύη.

Σημ. α' Σαφέστερον ἡ ἀντικειμενικὴ σχέσις πρὸς πρόσωπον ἢ ἄλλο τι ὡς πρόσωπον λαμβανόμενον δηλοῦται διὰ τῶν προθέσεων *in, erga, adversus* μετ' αἰτιατικῆς : *odium hostium* καὶ *odium in hostes* τὸ κατὰ τῶν πολεμίων μῖσος.

Ἡ διὰ προθέσεως δῆλωσις τῆς ἀντικειμενικῆς σχέσεως εἶναι ἀναγκαία, ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν ἔχῃ παρ' ἑαυτῷ κτητικὴν ἀντωνυμίαν ἢ γενικὴν ὑποκειμενικὴν ὡς προσδιορισμόν : *mea erga parentes pietas* ἡ ἐμὴ πρὸς τοὺς γονεῖς εὐσέβεια (ὅχι *mea parentum pietas*) — *mirabilis fuit Aeneae pietas in patrem* (ὅχι *patris*) θαυμαστὴ ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Αἰνείου πρὸς τὸν πατέρα εὐσέβεια.

Σημ. β' Εὐρηνται ἐν τούτοις καὶ δύο γενικαί, ὑποκειμενικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ, συγχρόνως παρὰ τῷ αὐτῷ οὐσιαστικῷ : *Cicer. de off. 1, 43 C. Caesaris* (ὑποκειμ.) *pecuniarum* (ἀντικειμενικῇ) *translatio* ἡ ὑπὸ τοῦ Γαίου Καίσαρος παράδοσις τῶν χρημάτων (ὁ Γάιος Καίσαρ παρέδωκε τὰ χρήματα).

Σημ. γ' Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri* τῆς ἄλλως κανονικῆς, γίνεταί ἐνίοτε χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *meus, tuus, suus, noster, vester* : *Cic. divin. in Caec. 64 iniurias suas* τὰς πρὸς ἑαυτὸν γενομένας ἀδι-

κίας—p. Mil. 98 invidia mea ὁ κατ' ἐμοῦ φθόνος (τῶν ἄλλων).

ε' γενική ἐπεξηγητική, genet. explicativus ἢ epexegeticus (διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς):

Ἐν ᾧ εἰ νεώτεροι Ἑλληνας λέγομεν :

τὸ ὄνομα βασιλεὺς ἔγινε μισητὸν εἰς τοὺς Ῥωμαίους—ἡ λέξις ἡδονὴ δὲν νοῶ τί σημαίνει—ἀπὸ τοῦ ῥήματος λέγω παράγεται ἡ λέξις λόγος—τὸ ὄνομα Ἰωάννης εἶναι συνηθέστατον παρ' ἡμῖν...

οἱ Ῥωμαῖοι εἰς ὁμοίας περιστάσεις μεταχειρίζονται γενικήν (ἐπεξηγητικήν):—nomen regis in odio fuit Romanis—Cic.de fin. 2, 6 vox voluptatis quid sonet, Epicurus non intellegit—2, 78 amare e quo nomen ductum est amicitiae τὸ φιλεῖν ἐκ τοῦ ὁποίου παρήχθη τὸ ὄνομα φιλία.

ς' γενική τῆς ιδιότητος, genet. qualitatis, καὶ ἐν τῇ λατινικῇ κανονικῶς μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ: vir magni ingenii ἀνὴρ μεγάλου πνεύματος, μεγαλοφυῆς—fossa quindecim pedum τάφρος πεντεκαίδεκα ποδῶν—puer decem annorum παῖς δέκα ἐτῶν—res nullius pretii πρᾶγμα οὐδεμιᾶς ἀξίας.

Σημ. Ἡ ιδιότης ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς (ἰδὲ σελ. 178 IV), ἀλλὰ γίνεται πάντοτε χρήσις τῆς γενικῆς, ὅταν ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἀριθμητικόν, ἢ ὅταν δηλοῦται μέγεθος, βάρος, ἀξία, τροπός, εἶδος, κοινωνικὴ τάξις: homo trium litterarum (fur) ἄνθρωπος τριῶν γραμμάτων (δηλ. φῶρ, κλέπτης)—saxa magni ponderis πέτραι (λίθοι μεγάλοι, βράχοι) μεγάλου βάρους—ager magni pretii ἄγρὸς μεγάλης ἀξίας—homines ordinis senatorii ἄνθρωποι τῆς συγκλητικῆς τάξεως.

Συνηθεστέρα εἶναι καθόλου ἡ γενική εἰς δῆλωσιν διαρκοῦς ιδιότητος, ἐν ᾧ ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ συνήθως παροδικὰς ιδιότητας, ψυχικάς, ιδιότητας μελῶν τοῦ σώματος κττ.

ζ' γενική τοῦ εἶδους ἢ τοῦ περιεχομένου, genet. generis, ὀρίζουσα τὸ εἶδος, ἐξ οὗ ποσόν τι ἀποτελεῖται· τοιαύτη γενική εἶναι:

I. ἡ μετὰ οὐσιαστικῶν ποσοῦ τινος δηλωτικῶν καὶ ἡ μετὰ οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν λαμβανομένων ὡς οὐσιαστικῶν: acervus lapidum σωρὸς λίθων—modius tritici μόδιος (μέτρον, κοιλὸν) σίτου—magnum pondus auri μέγα βίρος (ποσότης) χρυσοῦ—flumen sanguinis ποταμὸς αἵματος procellae quando plus vi-

i um habent tanto minus t e m p o r i s αἰ θύελλαι ὅσον ἰσχυρότεραι
σι, τόσον ὀλιγώτερον διαρκουσι. — Cicer. Catil. 3,8, nisi praetorem
ui ex aedibus Cethēgi, si quid t e l o r u m esset, efferret.

2. ἡ μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων sat, satis, parum, nimis : in Cati-
na erat satis eloquentiae, sapientiae parum (Sall. Cat.
4) ἐν τῷ Κατιλίῳ ἦτο ἀρκετὴ εὐγλωττία, ὀλίγη (ὅμως) σοφία.

3. μετὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων ubi?, ibi, eo, quo, hoc, nus-
quam : ubi terrarum? ποῦ γῆς; Cic. Cat. 1, 9 ubinam gen-
i u m sumus? ποῦ τῶν ἐθνῶν, εἰς ποῖον μέρος τοῦ κόσμου εὕρισκό-
εθα; eo (ἢ huc) arrogantiae processit εἰς τοῦτ' ἀλαζονείας
ροῆται, εἰς τόσην ἀλαζονείαν ἔφθασεν.

Σημ. Τινὲς τὰς γενικὰς τάξεις terrarum, gentium... παρὰ τὰ
τοπικὰ ἐπιρρήματα ubi ibi... ἐκλαμβάνουν ὡς διαιρετικά.

4. Περὶ τὰ οὐδέτερα ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν τίθεται ὡς γενικὴ
οὐ περιεχομένου καὶ ἡ γενικὴ οὐδετέρων ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως (λα-
τινισμός) : tantum mali τηλικούτον κακὸν — aliquid boni κατὶ
καλόν — nihil pulchri οὐδὲν ὠραῖον — nihil reliqui facio οὐδὲν ὑπό-
λοιπον ἀφήνω, τ. ἔ. πράττω πᾶν ὅ,τι μοι εἶναι δυνατόν — Cicer. ad
Att. 2,15,3 tu certi nihil scribis σὺ δὲν γράφεις τίποτε βέβαιον —
Jael. 14 nihil boni est in morte, nihil mali οὐδὲν καλὸν εἶναι ἐν τῷ
ανάτῳ, οὐδὲν κακόν.

Σημ. Ἡ ὕλη, ἐξ ἧς εἶναι τι κατεσκευασμένον, δηλοῦται ἐν τῇ λα-
τινικῇ :

1. διὰ ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῶν προθέσεων ex ἢ de —

2. δι' ἐπιθέτου —

ὥστε ποτήρια χρυσοῦ ἐν τῇ λατινικῇ λέγονται ἢ pocula ex auro
Cicer. in Verr. 2,4,62) ἢ pocula aurea —

Verg. Georg. 3,13 : templum de marmore νηὸς (ἐκ) μαρμά-
ρου — Aen. 6,552 columnae solido adamante στηλαὶ ἐκ στε-
ρεοῦ ἀδάμκντος — Cic. de divin. 1,48 columna aurea στηλὴ χρυστῇ.

ἡ γενικὴ διαιρετικὴ, genet. partitivus, μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ pars,
μετὰ ἐπιθέτων δηλούντων ποσότητα, μετὰ ἀριθμητικῶν καὶ ἀντωνυμιῶν
καὶ μετὰ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων :
reliqua pars hiemis τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ χειμῶνος — multi
Romanorum ceciderunt πολλοὶ ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἔπεσον — vitae
reliquum — Caes. bg. 1,1,1 : Gallia est omnis divisa in partes tres ;

quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam Ga
Quis mortaliū sine vitiiis natus est? τίς ἐκ τῶν θνητῶν
θρώπων) ἄνευ ἐλαττωμάτων ἐγεννήθη; — Alexander seniores
tum in patriam remisit ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πρεσβυτέρους (ἐκ)
στρατιωτῶν εἰς τὴν πατρίδα ἀπέστειλε — Gallorum omnium
tissimi sunt Belgae — Themistocles maxime omnium
dandus fuit ὁ Θεμιστοκλῆς μάλιστα ἐκ πάντων ἐπαινετέος ἐγένετο

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς διαιρετικῆς γίνεται χρῆσις καὶ τῆς πρ
σεως ex ἣ (σπανιώτερον) τῆς de μετ' ἀφαιρετικῆς ἢ τῆς inter μετ
τιατικῆς: acerrimus ex omnibus est sensus videndi ὀξύ
ἐκ πασῶν εἶναι ἢ αἰσθησις τῆς ὁράσεως — inter omnes civita
Graeciae fortissimi fuerunt Athenienses et Lacedaemonii
(μεταξὺ) πασῶν τῶν πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος γενναϊότατοι ὑπῆρξαν
Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι.

B'. Ἡ γενικὴ μετὰ ἐπιθέτων.

§ 155. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πολλὰ εἶναι τὰ ἐπίθετα τὰ ο
τασόμενα μετὰ γενικῆς (ἀντικειμενικῆς), ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πᾶ
πρὸς ἐπίθετα τῆς ἑλληνικῆς συντασσόμενα ὁμοίως μετὰ γενικῆς.

1 τὰ ἐπιθυμίας σημαντικὰ καὶ τὰ ἐναντία τούτων
avidus pecuniae ἐραστὴς χρημάτων — sapientiae studiosi τῆς
φίας ἐρασταί, οἱ φιλόσοφοι, Cicer. Tusc. 5, 9.

2 τὰ γνώσεως καὶ τὰ ἀγνοίας (ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας) σημαντι
ignarus sermonis latini ἀπειρος τοῦ λατινικοῦ λόγου
rei militaris peritus ἢ prudens ἐμπειρος τῆς στρατιωτικῆς τέχνης
τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων — nullius iniuriae (ἢ culpa
mihi conscius sum οὐ, σύννοιδά ἐμαυτῷ οὐδὲν ἀδικήσαντι, δὲν ξέρω
ἔχω κάμει καμμίαν ἀδικίαν.

Σημ. Λέγεται iuris peritus καὶ iuris consultus (συντετμ. ictu
ἀλλὰ καὶ iure peritus καὶ iure consultus ὁ νομομαθής.

3 Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ:
homo probus acceptorum beneficiorum semper me
mor est ὁ ἄνθρωπος ὁ καλὸς εἶναι μνήμων πάντοτε τῶν γενομένων ἐ
αὐτὸν (τῶν ληφθεισῶν) εὐεργεσιῶν — Cic. de off. 2, 63 omnes im
morem beneficii oderunt πάντες τὸν ἀμνήμονα τῆς (πρὸς αὐτὸν γι
νομένης) εὐεργεσίας μισοῦν.

4. Τὰ μετοχῆς σημαντικὰ καὶ τὰ ἐναντία : Cicer. de leg. 1,22 homo particeps est orationis et cogitationis ὁ ἄνθρωπος εἶναι μέτοχος λόγου καὶ διανοίας—1,50 Bestiae sunt rationis et orationis expertes τὰ κτῆνη εἶναι ἀμέτοχα (ἄμοιρα) λογικοῦ καὶ λόγου.

5. Τὰ ἐγκρατείας σημαντικὰ καὶ τὰ ἐναντία : Cicer. Tuscul. 5,39 omnes virtutis compotes beati sunt πάντες οἱ ἀρετῆς ἐγκρατεῖς (ἐνάρετοι) εἶναι εὐδαίμονες—impotens irae ἀκρατῆς ὀργῆς.

6. ἐκ τῶν πλησμονῆς, κενότητος καὶ ἐνδεείας σημαντικῶν συντάσσεται συνηθέστερον μετὰ γενικῆς τὸ plenus, completus, inanis, inops : Cicer. p. Mur. 26 verba iurisconsultorum postea pervulgata... inanissima prudentiae reperta sunt, fraudis autem et stultitiae plenissima τὰ (μυστικὰ τηρούμενα πρότερον) ῥήματα (αἱ νομικαὶ διατυπώσεις) τῶν νομομαθῶν ἔπειτα δημοσιευθέντα κενότατα ἐννοίας (συνέσεως) εὐρέθησαν, ἀπάτης δὲ καὶ μωρίας μάλιστα πλέα—in Verr. 2,5,147 completus mercatorum carcer φυλακὴ γεμάτη ἐμπόρων—Lael. 53 inopes amicorum ἐνδεεῖς φίλων.

Σημ. Τὸ refertus συνηθέστερον μετ' ἀφαιρετικῆς, μετὰ γενικῆς μό-
νον ἂν αὕτη δηλοῖ πρόσωπον : Cic. de imp. Gn. Pomp. 31 mare praedonum refertum θάλασσα πλήρης πειρατῶν—de orat. 2,154 Italia referta Pythagoreorum—

Τὸ confertus πάντοτε μετ' ἀφαιρετικῆς Cic. Cat. 2,10 conferti cibo μεστοὶ τροφῆς—p. Sest. 23 vita plena et conferta voluptatibus βίος πλήρης καὶ κατὰμεστος ἡδονῶν—

Τὸ vacuus παρὰ τοῖς πεζοῖς μετ' ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς ab, παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ γενικῆς : Cicer. Catil. 4,2 : sedes vacua mortis periculo atque insidiis θέσις (ἔδρα) κενή (ἀπηλλαγμένη) κινδύνου θανάτου καὶ ἐνεδρῶν — de imp. Gn. Pomp. 2 locus vacuus ab iis, qui vestram causam defenderent τόπος κενὸς τῶν τὴν ὑμετέραν ὑπόθεσιν ὑπερασπίζοντων.

7. Τὸ proprius καὶ sacer : (*) Hominis est propria veri investigatio τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἰδίᾳ ἢ ἐξιχνύσις τοῦ ἀληθοῦς—est proprium stultitiae aliorum vitia cernere, oblivisci suorum εἶναι ἴδιον μωρίας (μωροῦ ἀνθρώπου) τὸ νὰ διακρίνῃ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλ...

(*) Ἡ παρὰ τὸ proprius καὶ sacer (καὶ alienus) γενικὴ εἶναι κτητικὴ (ὄχι ἀντικειμενικὴ).

λων, νὰ λησμονῇ δὲ τὰ ἑαυτοῦ—*Delus insula Apollinis et Dianae sacra putatur ἡ νῆσος Δήλος νομίζεται ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.*

Σημ. Τὸ *alienus* ἀλλότριος συντάσσεται συνήθως ἀφαιρετικῶς ἀπλῶς ἢ μετὰ τῆς *ab*, σπανίως γενικῶς: *Cic. de off. 1,41 utrumque (vis, fraus) homine alienissimum — Terent, Heautt. 1,1 homo sum; humani nil a me alienum puto ἄνθρωπός εἰμι· οὐδὲν ἀνθρώπινον ἐμοῦ ἀλλότριον ἡγοῦμαι.— Cic. de fin. 1,11 alienum dignitatis.*

8. Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλῶν ῥημάτων αἱ εἰς -ans ἢ -ens λήγουσαι μετοχαὶ λαμβανόμεναι ὡς ἐπίθετα καὶ συμβαλίνουσιν ἰδιότητα διαρκῆ :

amans patriae ὁ ἀγαπῶν πάντοτε τὴν πατρίδα, ὁ φιλόπατρις (*amans patriam* ὁ ἐν ὀρίσμένῃ τινὶ περιπτώσει ἀγαπῶν τὴν πατρίδα) *appetens gloriae* ὁ (ἀεὶ) φιλόδοξος—*fugiens laboris* ὁ (ἀεὶ) φυγόπονος—*patiens frigoris* ὁ ὑπομονητικὸς τοῦ ψύχους—*veritatis diligens* ὁ φιλαλήθης.

9. Ἐπίθετά τινα συντασσόμενα συνήθως μετὰ δοτικῆς (§ 100) λαμβανόμενα μάλιστα ὡς οὐσιαστικά, συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς τοῦ αὐτοῦ συννηθέστερα εἶναι τὰ ἑξῆς :

<i>aequalis</i> ἡλικιώτης	<i>adversarius</i> ἐναντίος
<i>inimicus</i> ἐχθρὸς	<i>amicus</i> φίλος
<i>affinis</i> ὁμορος, γείτων	<i>cognatus</i> συγγενὴς
<i>communis</i> κοινὸς	<i>contrarius</i> ἐναντίος
<i>dispar</i> ἄνιστος	<i>par</i> ἴσος
<i>dissimilis</i> ἀνόμοιος	<i>similis</i> ὁμοιος
<i>familiaris</i> οἰκεῖος (*).	

Cic. de off. 3,1 Cato fuit Scipionis aequalis ὁ Κάτων ὑπὲρ τοῦ Σκιπίωνος ἡλικιώτης—*Tuscul. 5,76 dolor esse videtur acerrimus virtutis adversarius* ἡ δόνη φαίνεται ὅτι εἶναι δεινότερα (ὀξύτατος) τῆς ἀρετῆς ἀντίπαλος. (Ὅμοιος καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ : φίλος τινὶ καὶ φίλος τινός—σύμμαχος τινὶ καὶ σύμμαχος τινός...)

Κανονικῶς τὸ *similis* καὶ *dissimilis* συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἢ ἀντικειμενικῆς δηλοῦν πρόσωπον: *Crassus Cyri et Alexandri similis*

(*) Καὶ ἡ παρὰ τὰ ἐπίθετα ταῦτα γενικὴ εἶναι κτητικὴ, ὅχι ἀντικειμενικὴ.

voluit. Πάντοτε δὲ λέγεται mei, tui, sui, nostri, vestri [ὅχι mihi, tibi...] similis.

ἡμειωτέα καὶ ἡ σταθερὰ φράσις veri similis ἢ καὶ ὡς μία λέξις similis ὁ τοῦ ἀληθοῦς ὁμοίος, ὁ πιθανὸς [ὅχι ποτὲ vero similis].

Γ'. Ἡ γενικὴ μετὰ ῥημάτων.

156. Ἡ παρὰ τὰ ῥήματα τιθεμένη γενικὴ εἶναι :

) ἀντικειμενική—gen. obiectivus:

οὐκ αὐτὴν δέχονται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ μνήμης καὶ λήθης ση-
κὰ ῥήματα καὶ τὰ ἀναμνηστικά (τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικά ἀνα-
τικά ἔχουσι πρὸς τῇ γενικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου):

mementi tui, memento mei (ἐπιγραφὴ δακτυλίου) μέμνημαι
μέμνησό μου—Stultitiae est aliorum vitia cernere, obli-

ci suorum μωρίας (ἴδιον) εἶναι τὸ διακρίνειν τὰ τῶν ἄλλων
τόματα, ἐπιλανθάνεσθαι δὲ τῶν ἰδίων—Res adversae a d m o t

t homines religionum αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις (δυστυ-
χοποιίαι) ἔχουσι τοὺς ἀνθρώπους τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα.

Ἀν ἐκεῖνο, οὐ μέμνηται τις ἢ ἀναμνησθῆται εἶναι πρᾶγμα, δύνα-
ται τεθῆ καὶ κατ' αἰτιατικῇ (ἀντὶ γενικῆς): Beneficia ἢ be-
ficiorum meminisse debet is, in quem collata sunt,
visci is, qui contulit τὰς εὐεργεσίας ὀφείλει νὰ ἐνθυμῆται ἐκεῖνος
ἔλαδεν αὐτάς, νὰ λησμονῇ δὲ ὁ εὐεργετήσας.

τίθεται πάντοτε αἰτιατικῇ [ὅχι ποτὲ γενικῇ] ἂν ἐκεῖνο οὐ μέμνηται
ἐπιλανθάνεται, ἀναμνησθῆται, δηλοῦται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας

θέτου: istud bene meminī; cetera oblitus sum αὐτὸ
λέγεις) καλῶς ἐνθυμούμαι, τὰ λοιπὰ ἔχω λησμονήσει—Cicer.

off. 2,26 externa libentius in tali re quam domestica
ἄνθος τὰ ἐξωτερικὰ (ξένα, ἄλλοδαπά) εὐαρεστότερον ἐν τοιοῦτῳ
ῥηματι ἢ τὰ οἰκεία ἀναμνησθῆται.

κατ' αἰτιατικῇ τίθενται καὶ τὰ οὐδέτερα μετοχῶν λαμβανόμενα ὡς
αἰτιατικά: meminī (oblitus sum) mandata imperatoris, dicta
saris, facta tua. Πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. 2,25 τὰ παρεληλυθότα μνη-
σθῆναι.

Πρὸς τὴν φράσιν venit mihi (tibi...) in mentem ἔρχεται εἰς
νοῦν μου, ἀναμνησθῆται, τίθεται κατὰ γενικῇ τὸ πρόσωπον ἢ
ῥημα, ὅπερ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν (ἢ φράσις τότε ἀπρόσωπος): Cicer.

de fin. 5, 2 venit mihi Platonis in mentem ἀνεμνήσθην Πλάτωνος.

Ἄλλ' ἂν τὸ εἰς τὸν νοῦν ἐρχόμενον δηλοῦται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου ἢ διὰ τῶν οὐσιαστικῶν res καὶ genus, τότε τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν ὡς ὑποκείμενον τῆς προσωπικῶς νῦν λανομένης φράσεως :

Cic. ad. Att. 12,36,1: Si quid in mentem veniet, uteremur ἂν θὰ ἔλθῃ τι εἰς τὸν νοῦν μας, θὰ το χρησιμοποιήσωμεν—p. C. 55 veniunt in mentem mihi permulta, vobis plura, οὐκ οἶσμι ἐρχονται εἰς τὸν νοῦν μου πάμπολλα, εἰς τὸν νοῦν σας περισσότερα, ἀκριβῶς γινώσκω.

Σημ. Τὰ ἄλλα ῥήματα, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα, ἐν τῇ λατινικῇ συντάσσονται ἄλλα μετὰ δοτικῆς, π.χ. parco φείδομαι § 158 σελ. καὶ ἄλλα, τὰ περισσότερα, μετ' ἀφαιρετικῆς συνήθως (σπανιώτερον μετὰ γενικῆς· ἰδὲ § 166)

β' γενικὴ τῆς αἰτίας genet. causae μετὰ τοιαύτης γενικῆς συντάσσεται τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα pudet, paenitet, piget, taedet, pertaesceat (ἰδὲ § 148):

pudeat te pigritiae tuae αἰδῶς ἐχέτω σε τῆς σῆς ὀκνηρότητος—post mortem Socratis Athenienses paenituit crudelitas tuae μετὰ τὸν Σωκράτους θάνατον μετεμέλησε τοῖς Ἀθηναίοις αὐτῶν σκληρότητος.

Τὸ miseret me δέχεται κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) τὸ πρόσωπον δι' ὃ τις αἰσθάνεται οἶκτον: Quem numquam miseret aliquis (γεν.), is ipse nullius (γεν. ὑποκειμ.) est dignus misericordia μετὰ τῆς οὐδέποτε αἰσθάνεται οἶκτον δι' ἄλλον τινά, αὐτὸς δὲν ἔστιν ἄξιος τοῦ οἶκτου οὐδενός.

Κατὰ τὸ ἀπρόσωπον miseret me συνετάχθη καὶ τὸ προσωπικὸν misereor μετὰ γενικῆς προσώπου (τῆς αἰτίας): miseremini socium λάθετε οἶκτον διὰ τοὺς συμμάχους.

Τὸ misereor συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς, ὡς μεταβατικόν.

Σημ. α'. Ἄν ἡ αἰτία, δι' ἣν αἰδεῖται τις, μετανοεῖ, λυπεῖται... δηλοῦται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τίθεται αὕτη κατ' ὀνομαστικὴν ὡς ὑποκείμενον τοῦ προσωπικῶς νῦν λαμβανομένου ῥήματος: Cicer. Tusc. Sapiens est (proprium) nihil facere, quod paenitere possit

(φρονίμου) ἴδιόν ἐστι μὴδὲν νὰ πράττῃ διὰ τὸ ὅποιον δυνατόν εἶναι
 εἰσνοήσῃ—id (h o c) me pudet αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ ἐντρέπωμαι, αὐτὸ
 κάμνει ἐντροπὴν—Terent. Adelph 754 non te haec pu-
 t? δὲν ἐντρέπεσαι δι' αὐτά;

Σημ. 6'. Ἄν δὲ ἡ αἰτία δηλοῦται διὰ ῥήματος, τίθεται ἀπαρέμφα-
 Socratem non pudebat fateri, se multas res nescire ὁ
 ῥάτης δὲν ἐντρέπετο διότι ὠμολόγει (νὰ ὁμολογῇ), ὅτι ἡγνώνει πολλὰ
 ῥήματα—non tacuisse saepe me paenituit, tacuisse
 quāquam πολλάκις μετενόησα διότι δὲν ἐσιώπησα, διότι ἐσιώπησα,
 ἔποτε (μετενόησα).

γ') γενικὴ τοῦ ἐγκλήματος genet. criminis, συγγενῆς μὲ τὴν προη-
 μένην· τοιαύτην γενικὴν δέχονται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ
 δικαστικὰ ῥήματα (verba iudicialia) accusare, absolvere... (Τὰ
 γηγενικὰ μεταβατικὰ δικαστικὰ ῥήματα δέχονται πρὸς τῇ γενικῇ καὶ
 αὐτικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου)

accusare Murenam ambītus κατηγορεῖν τὸν Μουρήναν διὰ παρὰ-
 τὸν σπουδάρχην—Sulla accusatus est coniurationis ὁ
 ὅλας κατηγορήθη διὰ συνωμοσίαν—Cicer. in Verr. 2, 1, 72 illi
 innati sunt c aedis ἐκεῖνοι (κατ)ἐδικάσθησαν διὰ φόνον,

Σημ. α'. Μετὰ γενικῆς τοῦ ἐγκλήματος συντάσσονται καὶ τὰ ἐπι-
 κτῆς κατηγορούμενος, sons ἐνοχός, insons ἀθῶς noxius ἐνο-
 innoxius ἀθῶς, suspectus ὑποπτός καὶ reus avaritiae κατηγο-
 μένος ἐπὶ πλεονεξίᾳ—noxius coniurationis ἐνοχός συνωμοτίας.

Σημ. β'. Τὸ ἐγκλημα, δι' ὃ τις κατηγορεῖται, δικάζεται· δηλοῦται
 δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς de: accusare aliquem repetundarum
 de repetundis κατηγορεῖν τινὰ διὰ βίαν ἀργυρολογίαν

Πάντοτε δὲ accusare de vi (διότι ἡ γενικὴ vis ἄχρηστος παρὰ
 τοὺς δοκίμους) κατηγορεῖν τινὰ ἐπὶ βιαιοπραγίᾳ (βίᾳς),

Σημ. γ'. Ἡ τιμωρία εἰς τὴν ὁποίαν καταδικάζεται τις δηλοῦται εἴτε
 τῆς γενικῆς capitis: Alcibiades capitis damnatus est ὁ Ἀλκι-
 βιδης κατεδικάσθη εἰς θάνατον—

εἰ δ' ἀφαιρετικῆς: morte, pecunia, exsilio: Miltiades capitis ab-
 solutus (est), pecunia damnatus est ὁ Μιλτιάδης ἀπηλλάγη μὲν τῆς
 θάνατον καταδίκης, κατεδικάσθη ὅμως εἰς χρηματικὴν ζημίαν.

δ'. γενικὴ τῆς ἀξίας genet. pretii Ἡ τιμὴ ἐνὸς πράγματος, ἂν
 αἰ ἀκριβῶς ὠρισμένη, δηλοῦται πάντοτε δι' ἀφαιρετικῆς (§ 174,

Π. σελ. 176)· ἂν δὲ γενικῶς λέγεται ὅτι εἶνε μικρὰ ἢ μεγάλη, δηλοῦν
συνηθέστερον δια γενικῆς.

Ὡς γενικαὶ τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας

παρὰ μὲν τὰ ρήματα aestimare, facere, habere, putare (τιμᾶν
σθαι, λογαριάζειν ἐκτιμᾶν) καὶ τὰ παθητικὰ τούτων aestimari, fieri
beri, putari καὶ παρὰ τὸ esse ἀξιίζειν, ἄξιον εἶναι τίθενται αἱ ἐξῆς μό

magni (permagni)

maximi

pluris

plurimi

parvi

minoris

minimi

καὶ αἱ tanti, tantidem, quanti nihili, pessimi

[ὅχι ποτὲ ἡ γενικὴ maioris, εἰ καὶ ἐλέχθη maioris pretii, οὐδὲ
γενικὴ multi παρὰ τοῖς δοκίμοις.

Fortes viri voluptatem parvi putant οἱ ἀγαθοὶ (γενναῖοι)
ἄνδρες τὴν ἡδονὴν μικρᾶς ἀξίας λογιζονται—Fama pluris
quam opes ἡ δόξα εἶναι μείζονος ἀξίας (ἀξιίζει περισσότερον) ἢ ὁ πλοῦς—Ciceronem non tanti facio, quanti Demosthenem
Κικέρωνα δὲν ἐκτιμῶ τόσον, ὅσον τὸν Δημοσθένην—Epicūrus de
rem nihili facit Ὁ Ἐπίκουρος τὴν ἀλγυδὸνα οὐδεμιᾶς ἀξίας θεωρεῖ

Σημειωτέα ἡ φράσις est tanti ἀξιίζει τὸν κόπον.

Παρὰ δὲ τὰ ρήματα

emere ἀγοράζειν

redimere ἀντixγοράζειν

vendere πωλεῖν

venire (τοῦ venire) πωλεῖσθαι

locare μισθοῦν

conducere μισθοῦσθαι

stare, constare κωστίζειν καὶ licere πωλεῖσθαι ἐν δημοπρασίᾳ
τίθενται ὡς γενικαὶ τῆς ἀξίας μόνον αἱ τέσσαρες :

quanti, tanti, pluris, minoris —

ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἡ τιμὴ δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς (magis
permagno, maximo, multo...).

tanti vendo, quanti emi τοσοῦτου πωλῶ, ὅσου ἡγόρασα—
pestis humano generi pluris stetit quam ira οὐδεμία λοιμωδία
νόσος εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκώστις περισσότερον ἢ ἡ ὀργή.

§ 157. Γενικὴ παρὰ τὸ ἀπρόσωπον interest.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς: Ἐνῶ ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ
ἀπρόσωπον ῥήμα διαφέρει συνέτασσε μετὰ δοτικῆς προσώπου, ὅπως
ἔχει τὸ διαφέρον. π. χ., τί δ' ὕμιν διαφέρει (Δημοσθ.) ἡ δὲ νέα ἑλ
ληνικὴ μετὰ αἰτιατικῆς, τί σᾶς ἐνδιαφέρει ἐ. ἄ., ἡ λατινικὴ γλῶσσα
ἀντίστοιχον interest συντάσσει μετὰ γενικῆς.

Τὸ δὲ πρᾶγμα ὑπερ ἐνδιαφέρει τινά, δηλοῦται κατὰ τοὺς ἐξῆς τρόπ

- σ. δι' ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου—
2. δι' αἰτιατικῆς μετ' ἀπαρεμφάτου (ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως)—
3. διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως—
4. δι' ὀνομαστικῆς οὐδετέρου ἄντωνυμίας (quid, quod, hoc, id
lud) ὡς ὑποκειμένου τοῦ interest, ὅπερ παύει τότε νὰ εἶναι ἀπρό-
ωπον—
5. (σπανίως) διὰ τελικῆς προτάσεως (ut ἢ ne).
Τὸ δὲ πόσον ἐνδιαφέρει τινὰ δηλοῦται
1. δι' ἐπιρρήματος, magnopere, magis, maxime, parum, minus.
minime, valde, vehementer...
2. δι' αἰτιατικῆς οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ὁρίστου ἄντωνυμίας, mul-
tum, plus plurimum, tantum, quantum, nimium, aliquid quid...
3. διὰ γενικῆς τῆς τιμῆς magni, permagni, parvi, tanti, quanti.
Παραδείγματα :
1. Ducis maxime intererat quam primum cum hostibus
cognare τὸν ἡγεμόνα (τοῦ στρατοῦ) μάλιστα ἐνδιέφερε νὰ συνάψῃ μά-
χην πρὸς τοὺς πολεμίους ὅσον τὸ δυνατόν πρωτίτερα.
2. Parentum multum (magni, magnopere) interest, liberos
magistris recte laudari τοὺς γονεῖς πολὺ ἐνδιαφέρει τὰ τέκνα των
πρὸ τῶν διδασκάλων ἄξιως (κα' ἀξίαν) νὰ ἐπαινῶνται—
- Civium multum interest rempublicam salvam esse τοὺς
πολίτας πολὺ ἐνδι.αφέρει νὰ εἶναι σώα ἢ πολιτεία—
3. Maxime interest quo tempore tibi epistula reddita sit
μάλιστα ἐνδιαφέρει, ἔχει μεγίστην σημασίαν, (τὸ) πότε σοι ἐνεχειρίσθη
(ἀπεδόθη) ἢ ἐπ' στολῇ—
4. Illud me magni interest, te ut videam (Cic. ad
Att. 11, 22, 2) ἐκεῖνο ἐμὲ ἐνδιαφέρει πολὺ (μεγαλῶς), νὰ ἴδω δηλ. σέ—
5. (Tacit. hist. 1,30) militum interest, ne imperatorem pēs-
simi faciant τοὺς στρατιώτας ἐνδιαφέρει (συμφέρει) νὰ μὴ θεωρήσωσι
τὸν στρατηγὸν χειρίστης ἄξιας.
- Ἀντὶ τῶν γενικῶν τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν mei, tui, sui
nostri, vestri παρὰ τὸ interest τίθενται αἱ ἀφαιρετικαὶ τοῦ ἐνικοῦ
τοῦ θηλυκοῦ γένους τῶν κτητικῶν ἄντωνυμιῶν meā, tuā, suā nostrā
vestrā.
- Cic. ad famil: 16,4,4 tuā et meā maxime interest te valere

ἑσένα καὶ ἑμένα μάλιστα ἐνδιαφέρει νὰ εἶσαι σύ καλά, νὰ ὑγιαίνης—
Nostrā interest rempublicam servari ἡμᾶς ἐνδιαφέρει νὰ σφύζῃτο
ἡ πολιτεία.

Πάντοτε ὁμοῦ λέγεται omnium nostrum, omnium vestrum
interest ὅλους ἡμᾶς, ὅλους ὑμᾶς ἐνδιαφέρει.

Κατὰ τὸ interest συντάσσεται καὶ τὸ refert ἢ ὡς δύο λέξεις re-
fert ἐνδιαφέρει, μέλει : Quid meā refert? τί μ' ἐνδιαφέρει (ἑμένα)
— Quid vestrā refert victum esse Antonium? τί σας ἐνδιαφέρει
ἑσᾶς ὅτι ἐνικήθη ὁ Ἀντώνιος; — Magni mea refert, quid prudentes
homines de me iudicent δι' ἐμὲ μεγάλην σημασίαν ἔχει, τίνα γνώ-
μην ἔχουν περὶ ἐμοῦ, τί φρονοῦν περὶ ἐμοῦ οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι.

IV Χρήσις τῆς δοτικῆς.

Δοτικὴ παρὰ ῥήματα.

§ 158. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ κατὰ δοτικὴν τίθεται τὸ πρό-
σωπον εἰς ὃ διδομέν τι, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα dativus, καὶ καθόλου τὸ
πρόσωπον ἢ πρᾶγμα

σύ χάριν—οὐ πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην εἶναι ἢ γίνεται τι—

ἢ πρὸς ὃ ἀναφέρεται ἢ διευθύνεται ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου—

ἢ καὶ (παρ' ἐπίθετα καὶ ῥήματα) πρὸς ὃ τι εἶναι ἢ κρίνεται τοιοῦτον ἢ
τοιοῦτον:

Κατὰ ταῦτα ἡ δοτικὴ εἶναι

α' Δοτικὴ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου παρὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα
διδόναι, ὀφείλειν, ὑπισχνεῖσθαι, δεικνύναι, λέγειν, ἀναγγέλλειν, πέμπειν,
προσάγειν, κτθμ.

Ἐν τῇ τροπῇ τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ἡ δοτικὴ
μένει ἀμετάβλητος.

Pater mihi libros donavit ὁ πατήρ μοι ἐδωρήσατο βιβλία
(παθητ. libri donati sunt mihi a patre) — Timor addit pedibus
alas ὁ φόβος προσθέτει εἰς τοὺς πόδας πτέρυγας— Nos nostraque
omnia morti debemus ἡμᾶς καὶ τὰ ἡμέτερα πάντα ὀφείλομεν
τῷ θανάτῳ—Aeneas Didoni Ilium captum narrat ὁ Αἰνείας
τῇ Διδοί τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας (τὴν ἄλουσαν Τροίαν) διηγείται—
Servus domino adventum amici nuntiavit ὁ δοῦλος τῷ δεσπότῃ
τὴν ἄφιξιν τοῦ φίλου ἀνήγγειλε.

Ἄξια σημειώσεως εἶναι αἱ ἐξῆς σχετικαὶ φράσεις:

fidem habere alicui πίστιν (παρ-)ἔχειν τινί, πιστεύειν τινί—
gratiam habere alicui χάριν ἔχειν ἢ γνωρίζειν τινί—
gratiam referre alicui χάριν ἀποδιδόναι τινί—
gratias agere alicui χάριν, χάριτας ὁμολογεῖν τινι, λέγειν «εὐ-
χαριστῶ».

Παραδείγματα.

Quis potest fortunae stabilitati fidem habere? τίς δύνα-
ται νὰ ἔχη πίστιν εἰς τὴν σταθερότητα τῆς τύχης;—Hominem eni-
m verum quidem dicenti fides habetur εἰς τὸν ψεύστην
οὐδὲ ὅταν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν διδεται πίστις—Decima legio Cae-
sari gratias egit ὁ δέκατος λεγεὼν τῷ Καίσαρι χάριτας ὁμο-
λόγησε.

β' Δοτικὴ χαριστική, dat. commōdi, ἢ ἀντιχαριστική dat. in-
commōdi, πλησίον παντὸς ῥήματος ἢ ῥηματικῆς φράσεως:

Non scholae sed vitae nostrae discimus, quae di-
scimus οὐχὶ χάριν τοῦ σχολείου, ἀλλὰ διὰ τὸν βίον μας μαρθάνομεν
ὅσα μαρθάνομεν—Homo non sibi soli natus est, sed pa-
triae, sed suis (Cic. de fin. 2,45) ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη διὰ
τὸν ἑαυτὸν τοῦ μόνον, ἀλλὰ (καὶ) διὰ τὴν πατρίδα (καὶ) διὰ τοὺς ἰδι-
οὺς του—Quidquid peccamus nobis peccamus ὁ τι δήπο-
τε ἁμαρτάνομεν πρὸς κακὸν ἰδικόν μας ἁμαρτάνομεν(*).

Δοτικὴ χαριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ῥήματα:
studere litteris, agriculturae, novis rebus, libere...σπουδάζειν
περὶ τὰ γράμματα...

vacare litteris, philosophiae...σχολάζειν περὶ τὰ γράμματα, περὶ
τὴν φιλοσοφίαν...

aubere viro γίνεσθαι νύμφην, νυμφεύεσθαι ἀνδρὶ.

Παραδείγματα.

Cicer. de fin. 4,65 Ti. Gracchus studebat laudi et di-
gnitati ὁ Τιθέριος Γράγχος ἐσπούδαζε περὶ ἀρετῆς, ἐφρόντιζε νὰ
ἀβῇ ἀρετὴν (ἐπαινον) καὶ ἀξίαν—p. Cael. 11 Caelius studuit Cat-
inae iterum consulatum petenti ὁ Καίλιος ἐφρόντισεν ὑπὲρ
τοῦ Κατρίνα ζητοῦντος πάλιν (δευτέραν φοράν) τὴν ὑπατείαν—

(*) Καὶ ἡ παρὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, θεωρεῖσθαι....δοτικὴ τοῦ
ἐμμέσου ἀντικειμένου (§ 158 α') χαριστικὴ εἶναι.

Ego semper philosophiae vaco ἐγὼ πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, χάριν τῆς φιλοσοφίας, πάντοτε εὐκαιρῶ — Venus nupsit Vulcano Ἀφροδίτῃ ἐνυμφεύθη τὸν Ἥφαιστον.

Ἀξίαι σημειώσεως εἶναι αἱ ἐξῆς συντάξεις καὶ διακρίσεις:
consulo aliquem (medicum, deum...) συμβουλευομαι τινα. ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος: Athenienses consuluerunt Apollinem quid facerent οἱ Ἀθηναῖοι ἐζήτησαν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, τί νὰ κάμουν—

consulo alicui σκοποῦμαι, βουλευομαι χάριν τινός: pater consulti liberis ὁ πατὴρ σκέπτεται διὰ τὰ τέκνα του (πῶς νὰ τα θρέψῃ, νὰ τα ἐκπαιδεύσῃ...) Cic. Catil. 4,3: quare, patres conscripti, consulite vobis, prospicite patriae ὅθεν, συγχλητικοὶ πατέρες, σκεφθῆτε ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, προβλέψατε διὰ τὴν πατρίδα—

prospicio καὶ provideo aliquid (periculum, bellum...) προβλέπω, προνοῶ τι—

prospicio, provideo alicui προβλέπω, προνοῶ διὰ τινα, χάριν τινός: saluti vestrae providete προνοήσατε διὰ τὴν σωτηρίαν σας.—

metuo, timeo, vereor, caveo aliquem (hostem, Danaos...) φοβοῦμαι, φυλάττομαι τινα (τὸν πολέμιον, τοὺς Δαναοὺς): timeo Danaos et dona ferentis φοβοῦμαι τοὺς Δαν. καὶ δῶρα φέροντας (Verg).—
metuo, timeo, vereor, caveo alicui φοβοῦμαι, λαμβάνω προφύλαξιν χάριν τινός, μήπως πάθῃ κακόν τι: timeo meis rebus φοβοῦμαι διὰ τὰ πράγματά μου, διὰ τὴν περιουσίαν μου.

Δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα ἀποκρίνεσθαι, εἵκειν, ὑπακούειν, πείθεσθαι, πιστεύειν, βοηθεῖν, δουλεῦειν, ἀρέσκειν, χαρίζεσθαι, εὐνοεῖν, συγγιγνώσκειν, ἐναντιοῦσθαι, ὀργίζεσθαι, χαλεπαίνειν, ἀπειλεῖν, φθονεῖν.

Saxa voci respondent οἱ βράχοι τῇ φωνῇ ἀποκρίνονται (ἡχώ)—
Cedant arma togae ἄς ὑποχωρήσουν τὰ ὅπλα εἰς τὴν τήβεννον (ὁ πόλεμος εἰς τὴν εἰρήνην)—

velim mihi ignoscas θὰ ἐπεθύμουν νὰ με συγχωρήσῃς—

Saepe fortuna favet fatuis πολλάκις ἡ τύχη εὐνοεῖ τοὺς μωροὺς—

Vir probus invidet nemini ὁ χρηστὸς ἀνὴρ οὐδένα φθονεῖ.

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς. Ἐν ᾧ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ πολλὰ ρήματα ἔχοντα τὴν ἐννοίαν τοῦ ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν (λόγῳ ἢ ἔργῳ) συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου ὡς ἐναρ-

κα μεταβατικά, ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἀντίστοιχα συντάσσονται μετὰ
οριστικῆς χαριστικῆς ἢ ἀντιχαριστικῆς (*).

εἰ τινα, ἀλλὰ *medeor alicui* : *Corpori medetur medicina*, *philosophia medetur animo* (δοτ.) τὸ σῶμα θεραπεύει ἡ ἱατρικὴ, ἡ
φιλοσοφία θεραπεύει τὴν ψυχὴν—

ἔγω τινα, ἀλλὰ *noceo alicui* : *Cicer. de off. 3,23 non licet sui
commodi causa nocere alteri* δὲν ἐπιτρέπεται νὰ βλάβῃ τις
ἄλλον χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος—

ὅς λέγω τινα, (κακολογῶ τινα) κακῶς ποιῶ τινα, εὖ λέγω τινα, εὖ
ποιῶ τινα, ἀλλὰ *maledico alicui*, *malefacio alicui benedico-be-
nefacio alicui* : *frustra maledicas fortunae* μάτην, ἄνευ βελτιώ-
σεως, θέλεις κακολογήσῃς τὴν τύχην—*Terent. Adelph. 164 neque
tu verbis solves umquam, quod mihi re malefeceris* οὐδὲ θὰ
ἐλθρῶσῃς ποτὲ μὲ λόγια ἐκεῖνο τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον μὲ ἔργον μοῦ ἔκα-
μες.—*di tibi benefaciant* οἱ θεοὶ εἴθε νὰ σου κάμουν καλὸν (εὐχὴ
συνήθης παρὰ τοῖς κωμικοῖς Πλάυτῳ καὶ Τερεντίῳ).

ὡς τινα, ζημιῶ τινα, ἀλλὰ *prosum alicui* καὶ *obsum alicui*
Homines hominibus plurimum prosunt et obsunt οἱ ἄνθρω-
ποι τοὺς ἀνθρώπους (ἀλλήλους) πλεῖστον ὠφελοῦσι καὶ βλάπτουσι—
ἐκεῖνος τινα, ἀλλὰ *blandior alicui*, *Cic. p. Flacc. 92* *matrī
blanditur* κολακεύει τὴν μητέρα—

εὖω τινα, ἀλλὰ *supplico alicui* : *Non Caesari solum, sed
etiam amicis eius omnibus Cicero pro Ligario sup-
plicavit*—

πείθω, καταπείθω τινα, ἀλλὰ *suadeo, persuadeo alicui* : *Cic. in
Verr. 2,2,26 sic mihi persuadeo, iudices*—

μένω τινα, περιμένω τινα, ἀλλὰ *praestolor alicui* : *Cic Catil 1,24
qui tibi ad Forum Aurelium praestolarentur armati* οἱ
ὅποιοι νὰ σε περιμένωσιν ὀπλισμένοι παρὰ τὴν Αὐρηλίαν Ἀγοράν.
οἰκτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ῥήματα *in-
duere* ἐνδύειν, *exuere* ἐκδύειν, *intercludere* ἀποκλείειν, *circum-
dare* περιβάλλειν, *circumfundere* περιχέειν *adspergere, insper-
gere* ῥαίνειν, *inurare* ἐγκαλεῖν...

*) Καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλῶσσῃ αὕτῃ παρατηρεῖται ὁμοία διαφορὰ συντάξεως :
οἰκῶ τινα ἀλλὰ *λοιδοροῦμαι τινι*—*μέμφομαι τινι* καὶ *μέμφομαι* (καταμέμ-
φαι, διαμέμφομαι) *τινά...*

induere sibi torquem, vestem ἐνδύειν ἑαυτὸν στρεπτὸν, φορεῖν στρεπτόν, ἐσθῆτα — *intercludere hostibus fugam ἀποκλείειν τοῖς πολεμίοις τὴν φυγὴν—circumdare oppido fossam περιβάλλειν περὶ τὴν πόλιν τάφρον—adspergere capiti cinere καταχεῖν κατὰ τῆς κεφαλῆς κόνιν—inurere vitae notam ἐγκαλεῖν, ἐγκολάπτειν στίγμα κατὰ τῆς ζωῆς (ὥστε ἡ ζωὴ νὰ εἶναι ἄτιμος).*

Σημ. Τὰ ῥήματα ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ ὀργάνου: *circumdare oppido fossam* καὶ *circumdare oppidum fossā* περιβάλλειν τὴν πόλιν μὲ τάφρον—*adspergere aram sanguine* ραίνειν τὸν βωμὸν μετ' αἵμα—*inurere aliquem notā* (Cic. Phil. 13,40) ἀτιμάζειν τινὰ διὰ στίγματος.

Ἄξια ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ἡ σύνταξις *interdicere alicui* (δοτ. ἀντιχαρ.) *aquā et igni ἀπαγορεύειν τινὶ ὕδατος καὶ πυρός· ἡ σύνταξις αὕτη προήλθεν ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων: interdiceret alicui [aquam et ignem καὶ interdiceret aliquem] aquā et igni ἀπαγορεύειν τινὶ [ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ ἀποκλείειν τινὰ] ὕδατος καὶ πυρός.*

Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς: Ἑλληνιστὶ λέγομεν χρόνον φείδου, ἀλλὰ λατινιστὶ: *tempori parce· τὸ parco* (φείδομαι) συντάσσεται μετὰ δοτικῆς.

§ 159. Πολλὰ ῥήματα μεταβατικὰ ἢ ἀμετάβατα συντιθέμενα μετὰ τινος τῶν προθέσεων *ad, ante, cum—in, inter, ob—post, praesub, super—* ἢ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου *re-*, ἰδίᾳ ἕνεκα τῆς φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς σημασίας, ἣν λαμβάνουν συντιθέμενα, συντάσσονται καὶ ταῦτα μετὰ δοτικῆς χαριστικῆς ἢ ἀντιχαριστικῆς:

ad-sum alicui παρίσταμαι τινι, βοηθῶ τινι—

ad- sentior alicui ὁμοφρονῶ τινι—

antefero mortem servituti προτιμῶ τὸν θάνατον τῆς δουλείας.

antepōno gloriam pecuniae (δοτ.) προκρίνω τὴν δόξαν τῶν χρημάτων—

componere parva magnis συνδεῖν, συνάπτειν μικρὰ μετὰ μεγάλων—

inferre alicui bellum ἐπάγειν πόλεμον κατὰ τινος—

intercedere legi ἐνίστασθαι, ἐναντιοῦσθαι εἰς τὴν ψήφισιν νόμου—

obicere se morti παραβάλλειν ἑαυτὸν τῷ θανάτῳ, ῥιψοκινδυνεῖν.

postponere pecuniam gloriae ἀντιθέτως antepone re gloriam pecuniae—

praestare ὑπερέχειν: Helvetii virtute omnibus Gallis prae- stabant οἱ Ἑλβετοὶ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ὑπερεῖχον πάντων τῶν Γαλατῶν—

succumbo ὑποκύπτω: Asia succubuit Europae ἡ Ἀσία ὑπέκυ- φεν ὑπὸ τὴν Εὐρώπην—

repugnare, resistere, hostibus ἀντιμάχεσθαι, ἀνθίστασθαι τοῖς πο- λεμοῖς.

γ' Δοτική κτητική (dat. possessivus).

Ὡς ἐλέγετο ἑλληνιστί: ἔστι μοι πατήρ, ἔστι μοι βιβλία=ἔχω πα- τέρα, ἔχω βιβλία, οὕτως ἐλέγετο καὶ λατινιστί: est mihi pater, sunt mihi libri=habeo patrem, habeo libros. Cicer. de leg. 1,25: est igitur homini cum deo similitudo ἔστι τοῖσιν τῷ ἀνθρώπῳ ὁμοιότης πρὸς τὸν θεόν—An nescis longas regibus esse manus? (Ovid.) ἢ ἀγνοεῖς ὅτι οἱ βασιλεῖς ἔχουν μα- κρὰς τὰς χεῖρας.

Ἀξιοσημεῖωτος ἢ φράσις: est mihi nomen ἢ cognomen ὀνο- μάζομαι ἢ ἐπονομάζομαι τὸ ὡς κατηγορούμενον προστιθέμενον κύριον ὄνομα ἢ ἐπώνυμον ἐν τῇ φράσει ταύτῃ ἐτίθετο ἢ τοι κατὰ δοτικὴν (συμ- φωνοῦν πρὸς τὸ mihi,...) ἢ κατ' ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦν πρὸς τὸ no- men, cognomen):

est mihi nomen Gaio ὀνομάζομαι Γάϊος—Cic. p. Rosc. Amer. 17 quorum alteri Capitori cognomen est—Fratrī M. Tulli Ciceronis nomen erat Quintus ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος ὀνομάζετο Κόιντος.

Σημ. α'. Κατ' ἀναλογίαν ἐν τῇ συγγενεῖ φράσει dare nomen ἢ cognomen alicui τὸ ὡς κατηγορούμενον προστιθέμενον κύριον ὄνομα ἢ ἐπώνυμον ἢ αἰτιατικῆς (συμφωνοῦν πρὸς τὸ nomen, cognomen):

L. Tarquinio Romani cognomen Superbum ἢ Superbo dederunt.

Σημ. β'. Κατὰ τὸ ἀπλοῦν est mihi ἐλέγοντο καὶ τὰ σύνθετα adest mihi, abest mihi., desunt mihi vires ἐλλείπουσί μοι δυνάμεις, οὐκ ἔχω δυνάμεις—Cic. de leg. 1,5 abest historia litteris no-

stris τὰ ἡμέτερα γράμματα, ἡ φιλολογία μας (ἡ λατινικὴ) δὲν ἐ-
ιστορῶν.

δ' Δοτικὴ ἠθικὴ, dat. ethicus, ὅχι πολὺ συνήθης, ὥς καὶ ἐν
ἐλληνικῇ, ἐν φράσεσι μάλιστα δηλούσαις ἀγανάκτησιν ἢ ἐκπληξιν :
Hic tu mihi pacis commoda commemoras! Ἐδῶ σύ μου ὅτι
θυμίζεις, ἀναφέρεις τὰ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ! — Sall. Cat. 52,11: H
mihi quisquam mansuetudinem et misericordiam nominat! ἐ-
τώρα (ἐν ᾧ τὰ πράγματα ἔχουν οὕτως, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται μεγίστη
στηρότης) μοῦ ὁμιλεῖ τις (σοῦ λέει ὁ ἄλλος) περὶ ἐπιεικείας καὶ οἰκτι-

ε' Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς, dat. relationis, σπανία καὶ ἐν τῇ λατινικῇ
Caes. bc. 3,80,1: Caesar Gomphos pervēnit, quod est oppidum
primum Thessaliae venientibus ab Epiro.

ς'. Δοτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου dat. auctoris. Τὸ ποιητικὸν αἶτι-
ον ἐν τῇ λατινικῇ ἐκφέρεται διὰ τῆς a (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς. σελ. 178

Ἄλλ' ὥς ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ παρὰ τὰ εἰς -τός καὶ -τέος ρη-
ματικὰ καὶ συνήθως παρὰ τὸν παθητικὸν πρᾶγματι, ὑπερσυντέλι-
κα καὶ τετελ. μέλλοντα τὸ ποιητικὸν αἶτιον δηλοῦται διὰ δοτικῆς, οὐ-
καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συνήθως παρὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ κανόνες
παρὰ τὰ γερουνδιακὰ εἰς -ndus -nda -ndum, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς
τὰ εἰς -τός καὶ -τέος τῆς ἐλληνικῆς, τὸ ποιητικὸν αἶτιον δηλοῦται
δοτικῆς:

Sors sua est cuique ferenda ἕκαστος πρέπει νὰ φέρῃ (ὑπομένῃ) τὴν
τύχην του, τὸν κλῆρόν του, ὅτι τοῦ ἔτυχε—multae res discipulis
discendae sunt πολλὰ πράγματα πρέπει νὰ μάθουν οἱ μαθηταί. C
ad famil. 5,19,2: mihi consilium iam diu captum est ὅτι ἐπὶ
ἡ ἀπόφασις ἤδη πρὸ πολλοῦ ἔχει ληφθῇ—Phil. 6, 1 Audita vobis
esse arbitror, Quirites, quae sint acta in senatu.

Σημ. α'. Παρὰ τὰ γερουνδιακὰ τῶν μετὰ δοτικῆς συντακτικῶν
(§ 158, 6') ῥημάτων τὸ ποιητικὸν αἶτιον ἀποφεύγουν οἱ Λατίνοι νὰ
λῶσιν διὰ δοτικῆς, ἵνα μὴ προκύψῃ ἀμφιβολία, ποία ἐκ τῶν δύο δο-
τικῶν εἶναι τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, καὶ ποία ἡ χαριστική:

π. χ. βουλευτέον ἡμῖν περὶ τῶν τέκνων λατινιστὶ σαφῶς λεκτέον
anobis consulendum est liberis [ὅχι nobis consulendum
est liberis, διότι θὰ ἦτο ἀσαφὴς ἡ φράσις σημαίνουσα καὶ ἡμῶν
πρέπει νὰ σκεπτόμεθα διὰ τὰ τέκνα—καὶ: τὰ τέκνα πρέπει νὰ σ-
κεπτοῦνται δι' ἡμᾶς].

Cic. de imp. Gn. Pomp. 6 aguntur bona multorum civium, quibus est a nobis... consulendum διακινδυνεύουσιν αἱ περιουσίαι πολλῶν πολιτῶν, διὰ τὰς ὁποίας πρέπει ἡμεῖς νὰ σκεφθῶμεν.

Σημ. β'. Συμβαίνει ὁμοῦς ὥστε καὶ παρὰ τὰ γερονδιακὰ ἄλλων ῥημάτων νὰ δηλῶται τὸ ποιητικὸν αἷτιον σαφηνείας χάριν διὰ τῆς α μετ' ἀφαιρετικῆς: Cicer. p. Mil. 104 a vobis conservandum virum τὸν ὑφ' ὑμῶν διαφυλακτέον ἄνδρα—p. Sest. 41 Crassus a consulibus meam causam suscipiendam esse dicebat ὁ Κράσσος ἔλεγεν ὅτι πρέπει νὰ ἀναληφθῇ ἡ ἐμὴ ὑπόθεσις ὑπὸ τῶν ὑπάτων.

ζ' Δοτική τοῦ σκοποῦ (dativus finalis) ἢ τοῦ κατηγορουμένου (dat. praedicativus), ἰδιαίτουσα τῇ λατινικῇ.

Παρὰ τὰ ῥήματα esse, habere, dare, addere, dicere, ducere, tribuere, vertere, venire, mittere, relinquere, accipere, arcescere.... [ὄχι ὁμοῦς ποτὲ παρὰ τὸ fieri] τίθεται πρὸς τῇ δοτικῇ χαριστικῇ τοῦ προσώπου καὶ ἐτέρα δοτικὴ πράγματος, ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ, δηλοῦσα πρὸς τί εἶναι, στέλλεται....ἐγκαταλείπεται....τί. Ἡ χαριστικὴ δοτικὴ δύναται καὶ νὰ ἐλλείπῃ.

Nimia fiducia hominibus calamitati solet esse ἡ ὑπερβολικὴ πίστις εἰς τοὺς ἀνθρώπους συνήθως εἶναι πρὸς συμφορὰν (συμφορὰ)—Magno sunt decori militi vulnera ex adverso pectore accepta εἰς μεγάλην τιμὴν (μεγάλη τιμὴ) εἶναι διὰ τὸν στρατιωτὴν τραύματα ληφθέντα ἐπὶ τοῦ στήθους ἐναντίου (πρὸς τοὺς πολεμίους)—Decem cohortes navibus praesidio relictæ sunt δέκα κοόρτεις ταῖς ναυσὶν εἰς φύλαξιν (ἵνα φυλάττωσιν αὐτάς, τὰς ναῦς) κατελείφθησαν—Quod aliis vitio vertis, id tibi laudi vertere noli ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς ἄλλους ὡς ἐλάττωμα χαρακτηρίζεις (παίρνεις), τοῦτο μὴ (θέλῃς νὰ) λαμβάνῃς ὡς ἔπαινον διὰ τὸν ἐκυτόν σου—Cicer. de offic. 2, 77 habere quaestui rempublicam non modo turpe est, sed sceleratum etiam et nefarium τὸ νὰ ἔχῃ (νὰ κυδερᾷ) τις τὴν πολιτείαν εἰς (ἴδιον) χρηματισμὸν ὄχι μόνον αἰσχρὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ κακοῦργον καὶ ἀνόσιον.—p. Arch. I haec (mea) vox non nullis saluti fuit αὕτη ἡ φωνή μου ἔσωσέ τινας.

Σημ. Ἡ δοτικὴ τοῦ κατηγορουμένου εἶναι πάντοτε ἐνικοῦ ἀριθμοῦ.

Δοτικὴ παρὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρροήματα.

§ 160. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τάξεις τινὲς ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦντων σχεδὸν πάντων πρὸς τὰ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ δοτικῆς

συντασσόμενα ἐπίθετα, δέχονται ὡς προσδιορισμὸν δοτικὴν ὁμοίως καὶ τὰ πρὸς τὰ ἐπίθετα ταῦτα συγγενῇ ἢ ἐκ τούτων παραγόμενα ἐπιρρήματα.

Τοιαῦτα εἶναι :

1. τὰ δηλοῦντα φιλίαν, ἔχθραν, εὖνοιαν, δυσμένειαν, συγγένειαν, οἰκειότητα καὶ τὰ παρόμοια: *Di ignavis irati infestique sunt οἱ θεοὶ τοῖς ὀκνηροῖς ἐχθροὶ (ὠργισμένοι) καὶ δυσμενεῖς εἰσιν—Dumnōrix Helvetiis erat amicus—Omnes finitimi sunt nobis inimici* πάντες οἱ ἔμποροι (λαοὶ) εἶναι ἐχθροὶ πρὸς ἡμᾶς.

2. τὰ δηλοῦντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην: *amici nobis utiles sunt οἱ φίλοι ἡμῖν λυσιτελεῖς εἰσι—malum consilium consulti pessiimum ἡ κακὴ βουλὴ τῷ βουλευσάντι κακίστη (Ἑσίοδος).*

3. τὰ δηλοῦντα ἰσότητα, ὁμοιότητα, ταυτότητα, ἀρμοδιότητα, ἀλλοτριότητα, συμφωνίαν, προσέγγισιν ἢ τάναντία: *Helvetii pares esse nostro exercitui non potuerunt οἱ Ἑλβετοὶ ἴσοι τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ νὰ εἶναι δὲν ἠδυνήθησαν—Nihil est morti tam simile quam somnus οὐδὲν εἶναι τῷ θανάτῳ τόσον ὅμοιον ὅσον ὁ ὕπνος—Nihil similius insano quam ebrius οὐδὲν ὁμοιότερον τῷ μωρῷ ἢ ὁ μεθύων (μεθυμένος)—Homo est idoneus arti [c]uilibet ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐπιτήδεος πρὸς οἵανδήποτε τέχνην—Cicer. de fin. 3,26 congruenter naturae convenienterque vivere τὸ συμφώνως τῇ φύσει—τὸ κατὰ φύσιν ζῆν.*

Σημ. α΄ Ἡ παρὰ τὰ ἐπίθετα ταῦτα δοτικὴ εἶναι ἢ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Σημ. β΄. Πολλὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά συντάσσονται, καὶ μετὰ γενικῆς ἐνότητος (§ 155,9...).

Σημ. γ΄. Τὰ ἐπίθετα *propior* (ἐγγύτερος) καὶ *proximus* (ἐγγύτατος) συντάσσονται κατὰ τὴν συγγενῇ πρόθεσιν *prope*, καὶ μετὰ αἰτιατικῆς: *Caes. bg. 1,54,1: Ubii proximi Rhenum incolunt οἱ Οὐβιοὶ ἐγγύτατοι πρὸς τὸν Ρῆνον κατοικοῦν.*

Πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται τὰ ἐπιρρήματα *propius* καὶ *proxime*: *Cic. Tim. 29: terram proxime Iunae cursus ambit ἐγγύτατα τῇ γῇ ἢ τροχίᾳ τῆς σελήνης γίγνεται*

-p. Mil. 59 proxime deos accessit Clodius ἐγγύτατα τῶν θεῶν
χώρησεν ὁ Κλώδιος.

Δοτική παρὰ οὐσιαστικά καὶ ἐπιφωνήματα.

§ 161. Σπανιώτατα εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ μετὰ δοτικῆς
υπατασσομένα οὐσιαστικά, ἐκ ῥημάτων ἢ ἐξ ἐπιθέτων μετὰ δοτικῆς
υπατασσομένων παρηγμένα: Cicer. de leg. 1,42 iustitia est obtem-
peratio scriptis legibus institutisque populorum
ἐκαιοσύνη εἶναι ὑπακοή εἰς τοὺς γραπτοὺς νόμους καὶ τὰ (ἄγραφα) ἔθιμα
τῶν λαῶν—Caes. bc. 1,5,5 Caesar exspectabat suis lenissimis
postulatis responsa ὁ Καῖσαρ ἀνέμενεν ἀποκρίσεις εἰς τὰ
ἐπιώτατα αἰτήματά του—Sall. Catil. 32,1 insidiae consuli
κατὰ τοῦ ὑπάτου ἐνέδρα.

§ 162 Δύο ἐκ τῶν ἐπιφωνημάτων, τὸ vae καὶ τὸ hei, συντάσσονται
μετὰ δοτικῆς: Vae victis οὐκ! τοῖς ἡττημένοις! hei mihi misero
εὖ εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῇ!

V. Χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς

§ 163. Διακρίνομεν τρία εἶδη ἀφαιρετικῆς, 1) τὴν κυρίως ἀφαιρετι-
κὴν (ablativus separativus), ἀνθ' ἧς ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μεταχειρί-
ζεται κανονικῶς γενικὴν—2) τὴν τοπικὴν ἀφαιρετικὴν (ablat. locati-
vus)—καὶ 3) τὴν ὀργανικὴν ἀφαιρετικὴν (ablat. instrumentalis).

Ἀντὶ τῆς τοπικῆς καὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα
μεταχειρίζεται κανονικῶς δοτικὴν.

I. Κυρίως ἀφαιρετικῇ.

§ 164. Ἡ ὀνομασία ablativus (ἢ καὶ μετὰ τοῦ προσδιορισμοῦ ablati-
vus separativus), ἐκ τοῦ aufero, ἀποφέρω, φέρω μακράν, ἀποκομίζω...
εἰδὲι τὴν θεμελιώδη σημασίαν τῆς πτώσεως ταύτης.

Σημαίνει δηλ. ἡ ἀφαιρετικὴ τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἐξ οὗ ἀφαι-
ρεῖται, ἀποχωρίζεται, ἀπομακρύνεται ἀφορμᾶται, προέρχεται, ἐκπηγά-
ται, κατάγεται τι...τὸ πόθεν;

Aristides patriā expulsus est ὁ Ἀριστείδης ἐκ τῆς πατρίδος
ἐξεδιώχθη—Venio Romā ἐρχομαι ἐκ Ῥώμης.

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσεται πολλάκις καὶ μία τις τῶν
προθέσεων a (ab, abs), ex, de, ἂν μάλιστα ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ὀνόμα-
τος δηλοῦντος πρόσωπον: Cicer. Verr. 2,1,23 iudicia a senatu
ablata sunt αἱ κρίσεις ἀφηρέθησαν ἀπὸ τῆς συγκλήτου.

§ 165. Μετὰ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς συντάσσονται τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα:

1. ἐλευθεροῦν, ἀπαλλάττειν, (ἀπο)λύειν, ἀνακουφίζειν...Cicer. Catil. 1,10: *ma gno me metu, Catilina, liberabis* θά με ἀπαλλάξης, Κατιλίνα, (ἀπὸ) μεγάλου φόβου—*nostri maiores servitutē patriam liberaverunt* οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα ἀπὸ τῆς δουλείας—*Solutus sum aere alieno* ἀπηλλάγη τὸν τοῦ χρέους—*Asinus equum oravit, ut se onere levaret* ὁ ὄνος τὸν ἵππον παρεκάλεσεν, ἵνα αὐτὸν ἀνακουφίσῃ ἀπὸ τὸ βάρος.

2. ἀφαιρεῖν, ἀφαιρεῖσθαι, δεῖσθαι, στερεῖν, στερεῖσθαι: *Victores victos armis exuunt* οἱ νικηταὶ ἀπὸ τοῦς ἡττημένους ἀφαιροῦν τὰ ὅπλα—*Oedipus se oculis privavit* ὁ Οἰδίπους ἐαυτὸν ἐστέρησε τῶν ὀμμάτων... (ἐτύφλωσεν ἐαυτὸν)—*Nioba liberis orbata est* ἡ Νιόβη ἐστερήθη τῶν τέκνων τῆς—*Homines alter alterius auxilio eget* οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀνάγκην (δέονται) ὁ εἷς τῆς βοήθειας τοῦ ἄλλου.

3. ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι: Cicer. de nat. deor. 2,52 *Saturni stella a terra abest plurimum* τοῦ Κρόνου ὁ ἀστήρ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέχει πλεῖστον—*adstinere iniuria* ἀπέχεσθαι ἀδικίας, ἀδικημάτων.

4. ἀπείργειν, εἴργεσθαι, κωλύειν: *Hostes telis (ab) urbe arcent* τοὺς πολεμίους διὰ βελῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπείργειν—*poena arcent multos homines (ab) iniuriā* ἡ ποινὴ ἐμπνέει πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἀδικίας.

5. ἐκδιώκειν, ἀπομακρύνειν, ἀπομακρύνεσθαι, ἀποχωρεῖν, ἀπωθεῖν: *Tarquinius regno expulsus est* ὁ Ταρκύνιος ἐκ τῆς βεβαρυθείας ἐξεβλήθη—*Clodius multos cives possessionibus suis movit (expulit)* ὁ Κλώδιος πολλοὺς πολίτας ἐκ τῶν ἐκυτῶν κτήσεως ἐξέβαλε.

6. ἐκπηγάζειν, προορεῖν, ἀποορεῖν: *Nestoris (ex) ore sermo melle dulcior profluebat* ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Νέστορος ἔρρεεν ὁμιλία γλυκυτέρα τοῦ μέλιτος (Ὅμ: τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης γλυκίων μέλιτος ὄρεεν αὐδῇ).

7. Γενικῶς πάντα τὰ σημαίνοντα κίνησιν ἐκ τινος πόλεως, τόπου... *venio Romā, venio Athenis*—*venio ex urbe* ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν—ἐκ τῆς πόλεως.

§ 169. Μετὰ τοιαύτης ἀφαιρετικῆς συντάσσονται καὶ ἐπίθετα, συγ-

γενῇ πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα: Parentes (a) curā liberi esse-
nequeunt οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι φροντίδος—
domus vacua (a) liberis οἰκία ὀρφανή (ἐστερημένη, κενή) τέκνων—
moenia nuda (a) defensoribus τεῖχη γυμνά (ἐστερημένα) ὑπερα-
σπιστῶν.

§ 167. Διὰ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς δηλοῦται καὶ ἡ καταγωγὴ (ablativus originis): Hercules Jove natus erat ὁ Ἡρακλῆς ἐκ Διὸς
εἶχε γεννηθῇ — nobili genere natus ἐξ εὐγενοῦς γένους γε-
γονώς.

Σημ. α'. Καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς λαμβάνει ἐνίοτε τὴν
πρόθεσιν ex: Achilles ex Thetide natus erat. Ἡ πρόθεσις
ex προστίθεται σχεδὸν πάντοτε, ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ἀντωνυμίας,
ἄνευ τοῦ patre ἢ matre: ex me atque (ex) hac natus es
(λέγει πατήρ πρὸς τὸν υἱὸν) ἐξ ἐμοῦ καὶ ἐκ ταύτης ἐδῶ ἐγεννήθης—
ἀλλὰ eodem patre natus est (ἄνευ τῆς ex) ἐκ τοῦ αὐτοῦ πα-
τρὸς ἐγεννήθη.

Σημ. β' Ἐν δηλῶνται οἱ ἀπωτέρω πρόγονοι (ὅχι ὁ πατήρ ἢ ἡ
μήτηρ) τίθεται τὸ ortus μετὰ τῆς a καὶ ἀφαιρετικῆς: Plerique Bel-
gae a Germanis orti sunt οἱ πλείστοι Βέλγαι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν
κατάγονται.

Ποιητικὸν εἶναι τὸ atavis edite regibus (Ὅρατ. Ὠδ. 1,1,1)
ἐκ προγόνων βασιλέων καταγόμενε.

Σημ. γ' Ἡ πρόθεσις de εἶναι λίαν σπανία μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς
τῆς καταγωγῆς.

§ 168 Κυρίως ἀφαιρετικὴ εἶναι καὶ ἡ τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως
(ablat. comparativus ἢ abl. comparationis), παρὰ συγκριτικὰ ἐπί-
θετα ἢ ἐπιρρήματα: Nihil utilius sale et sole οὐδὲν ὠφελιμώ-
τερον τοῦ ἁλατος καὶ τοῦ ἡλίου (πυρὸς)—Fama candida rosā
dulcior φήμη λευκὴ (ἄμεμπτος) ἡδίων (εὐαρεστοτέρα) τοῦ ῥόδου—
beata morte nihil beatius εὐδαίμονος θανάτου οὐδὲν εὐδαιμο-
νέστερον.

Σημ. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ
quam=ῆ, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν καθ' ἣν καὶ ὁ α' ὅρος πτώσιν: nihil
citius arescit quam lacrima οὐδὲν θάσσον ξηραίνεται δα-
κρύου—nihil vilius multis quam temporis expenditur οὐδὲν
ἁφειδέστερον (εὐθηνότερον) τοῖς πολλοῖς δαπανᾶται ἢ ὁ χρόνος.

Ἄν ὁ α' ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, ὁ β' ὅρος ἐκφέρεται εἴτε καθ' ἣν καὶ ὁ α' ὅρος πτώσιν μετὰ τοῦ *quam*, εἴτε κατ' ἀφαιρετικὴν.

Προτιμᾶται ἡ κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφορὰ τοῦ β' ὅρου, ἂν ἡ πρότασις εἶναι ἄρνητικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ καταφατικὴ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς ἄρνητικὴν: *Nihil est amabilius virtute* οὐδὲν εἶναι ἀγαπητότερον τῆς ἀρετῆς— *Quid est magis saxo durum, quid mollius unda?* τί εἶναι τοῦ βράχου (πέτρας) σκληρότερον, τί τοῦ ὕδατος μαλακώτερον;

Ἄν ὁ πρῶτος ὅρος εἶναι πτώσεως γενικῆς ἢ δοτικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς, ὁ β' ὅρος ἐκφέρεται διὰ τοῦ *quam* καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν μὲ τὸν α' ὅρον πτώσιν: *peius victoribus Sequanis* (δοτ., α' ὅρ.) *quam Aeduis victis* (δοτ., β' ὅρ.) *accidit* χειρότερον συνέβη εἰς τοὺς νικητὰς Σηκοανοὺς ἢ εἰς τοὺς ἡττημένους Αἰδοῦους.

Ὁ δ' ὅρος ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ἂν εἶνε ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: *patriam, qua nihil est sanctius, fortissime defendamus* τὴν πατρίδα, ἣς οὐδὲν ἐστὶν ἱερώτερον, γενναϊότατα ὑπερασπίσωμεν.

Ἡ διὰ τοῦ *quam* ἐκφορὰ τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως εἶναι ἀναγκαστικὰ πολλάκις, ὅταν εἶναι κίνδυνος συγχύσεως, ἂν ἐξηνεχθῇ κατ' ἀφαιρετικὴν: π. χ. *Germani graviores hostes sustinuerunt quam Romanos* οἱ Γερμανοὶ ὑπέμειναν σοδαρωτέρους (σφοδροτέρους) πολέμιους ἢ τοὺς Ρωμαίους [Ἄν ἔλεγε *Romanis*, θὰ ἀμπεβάλλετο, πότερον, εἶναι τὸ *Romanis* β' ὅρος μὲ α' ὅρον τὸ *hostes*, = *quam Romanos*, ἢ μὲ α' ὅρον τὸ *Germani*, = *quam Romani*].

§ 169. Μετὰ τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα *plus, amplius, minus, longius* δύναται ν' ἀκολουθῇ ἀφαιρετικὴ τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἢ *quam*... π. χ. *plus sescentis militibus* ἢ *plus quam sescenti milites ceciderunt* ἔπεσον πλέον ἢ ἑξακόσιοι στρατιῶται—

Ἄλλ' ἐνίοτε παραλείπεται καὶ ὁ *quam*, ἐν ᾧ ἀκολουθεῖ ὁ β' ὅρος καθ' ἣν καὶ ὁ α' ὅρος πτώσιν: *plus sescenti milites ceciderunt*—*natus plus (quam) decem annos* πλέον ἢ δέκα ἔτη γεγρονώς.

§ 170. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ μετὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ *quam* ἀκολουθεῖ ἐνίοτε συμπερασματικὴ πρότασις, *ut* καὶ ὑποτακτικὴ (ἐλλήν. ἢ ὥστε καὶ ἀπαρέμφατον): *maior sum quam ut fortuna*

mihi nocere possit μείζων εἰμὶ ἢ ὥστε τὴν τύχην ἐμὲ βλάψαι δύνασθαι.

2. Ἀφαιρετική τοπική

(ablātīvus locativus ἢ ablat. loci)

§ 171. Δι' ἀφαιρετικῆς τοπικῆς δηλοῦται

1. ὁ τόπος, (ὁδός, πύλη, γέφυρα...), δι' οὗ, οὗ διὰ μέσου γίνεται τι: viā Appiā proficisci ἀπέρχεσθαι διὰ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ—portā Collinā hostes in urbem invadunt διὰ τῆς πύλης Κολλίνης οἱ πολέμιοι εἰς τὴν πόλιν εἰσβάλλουν—Equites eodem ponte in castra reverterunt οἱ ἵππεῖς διὰ τῆς αὐτῆς γεφύρας εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανήλθον.

Πρὸς τὰς ἀφαιρετικὰς terrā, mari, terrā marique κατὰ γῆν, κατὰ θάλασσαν, κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν: imperator terrā statuit ducere exercitum ὁ ἡγεμὼν ἀπεφάσισε διὰ ξηρᾶς νὰ ὁδηγήσῃ τὸ στράτευμα.

§. 172. Συγγενῆς πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ τόπου εἶναι ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ χρόνου, ablat. temporis, δι' ἧς δηλοῦται:

1. πότε γίνεται τι: Qua nocte natus est Alexander, eadem (nocte) Dianae Ephesiae templum deflagavit ἡ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ (μέγας) Ἀλέξανδρος τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐκάη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

2. μετὰ πόσον ἢ εἰς πόσον χρόνον γίνεται τι: Saturni stella triginta annis cursum suum conficit ὁ τοῦ Κρόνου ἀστήρ (ὁ Κρόνος), ἐκτελεῖ τὴν τροχίαν του εἰς τριάκοντα ἔτη—Agamemno cum universa Graecia vix decem annis unam urbem cepit ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος μόνις μετὰ δέκα ἔτη μίαν πόλιν ἐκυρίευσεν.

3. Ἀφαιρετική τοῦ ὁργάνου

(ablativus instrumentalis).

§ 173. Τῆς ἀφαιρετικῆς ὁργανικῆς γίνεται χρῆσις εἰς δῆλωσιν.

1. τοῦ ὁργάνου, δι' οὗ γίνεται τι (ablativus instrumenti): cornibus tauri, dentibus apri, morsu leones se tutantur διὰ τῶν κεράτων οἱ ταῦροι, οἱ κάπροι διὰ τῶν ὀδόντων, διὰ τῆς δήξεως οἱ

λέοντες ἑαυτοὺς ὑπερασπίζουσι—*tibiis canere τοῖς αὐλοῖς ᾄδειν, αὐλωδεῖν.*

Σημ. Ἄν τὸ δι' οὗ γίνεται τι ἢ τὸ δι' οὗ τις ἐνεργεῖ εἶναι πρόσωπον, τὸ ὄργανον δηλοῦται.

1. διὰ τῆς *per* μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου: *urbs per me servata est* ἡ πόλις δι' ἐμοῦ ἐσώθη—*per legatos Caesarem certiorum socii fecerunt* διὰ πρέσβων (ἀπεσταλμένων) οἱ σύμμαχοι ἐπληροφόρησαν τὸν Καῖσαρα—

2. διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς *opera* ἢ *auxilio* μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου ἢ μετὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας: *Ciceronis unius opera respublica conservata est* ἡ πολιτεία ἐσώθη διὰ (τῆς ἐνεργείας) μόνοι τοῦ Κικέρωνος—*mea, tua, sua, nostra, vestra opera* δι' ἐμοῦ, διὰ σοῦ, δι' ἑαυτοῦ, δι' ἑαυτῶν, δι' ἡμῶν, δι' ὑμῶν — *meo, tuo... auxilio* τῇ ἐμῇ, τῇ σῇ... βοηθείᾳ.

Σημ. Ἐνίοτε δηλοῦται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς τοῦ προσώπου τὸ ὄργανον, ἂν τὸ πρόσωπον τοῦτο παρίσταται ὡς ὑπακοῦον τυφλῶς εἰς τὴν θέλησιν ἄλλου (δοῦλος) ἢ ἂν σημαίνῃ σώματα στρατοῦ ἐκτελοῦντα ἄνευ ἰδίας θελήσεως διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ αὐτοκράτορος: *Cicer. p. Mil. 26: Clodius servus suis Etruriam vexaverat* ὁ Κλώδιος διὰ τῶν ἑαυτοῦ δούλων τὴν Ἑτρουρίαν εἶχε κακῶσει — *Caesar ea legione, quam secum habebat, militibusque, qui ex provincia convenerant, murum fossamque perducit* ὁ Καῖσαρ διὰ τοῦ λεγεῶνος ἐκείνου, ὃν μεθ' ἑαυτοῦ εἶχε, καὶ διὰ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐκ τῆς ἐπαρχίας εἶχον συρρεῦσαι, τεῖχος καὶ τάφρον κατασκευάζει (ἐλαύνει).

§ 174. Μετ' ἀφαιρετικῆς ὀργανικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἑξῆς: α' τὰ ἐπίθετα

Praeditus: praeditus metu φόβον ἔχων, ἔμφοδος—

refertus: refertus ornamentis γεμάτος, φορτωμένος μὲ κοσμήματα—

onustus: onustus praeda φορτωμένος μὲ λείαν—

β' τὰ ῥήματα

afficio: afficio Ciceronem maximo honore περιβάλλω τὸν

Κικέρωνα μὲ μεγίστην τιμὴν—

compleo: compleo naves militibus πληρῶ τὰς ναῦς μὲ στρατιώτας—

impleo: impleo navem frumento πληρῶ τὴν ναὺν μὲ σίτον—

orno: orno victores laudibus κοσμῶ τοὺς νικητὰς μὲ ἐπαίνους, ἐξυμνῶ—

imbuo καὶ instruo: imbuo ἢ instruo puerum litteris ἐκ-
παιδεύω τὸν παῖδα, γράμμασι τὸν παῖδα κοσμῶ—

abundo καὶ adfluo: Germania abundat rivis fluminibusque
ἡ Γερμανία εἶναι γεμάτη, πλημμυρισμένη, ἀπὸ ῥύακας καὶ ποταμούς.
Cic. p. Arch. 4 Antiochia eruditissimis hominibus adfluebat
ἡ Ἀντιόχεια ἡφθόνη ἀπὸ μάλιστα πεπαιδευμένους ἀνθρώπους.

Σημ. Ἡ παρὰ τὰ ἐπίθετα καὶ τὰ ῥήματα ταῦτα ἀφαιρετικῇ ὀνο-
μάζεται καὶ ἰδίῳ ὀνόματι, ablativus copiae.

τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα

tor: vitā si uti scias, etsi brevis, tamen longa est ἐὰν
ξεύρης νὰ χρησιμοποίησῃς τὸν βίον, ἂν καὶ εἶναι βραχύς, ὅμως
εἶναι μακρὸς—

tuor: qui pace diutius volunt frui, bello exercitati esse
debent οἱ θέλοντες ν' ἀπολαύσῃς χρονιώτερον τῆς εἰρήνης ὀφείλουν
νὰ εἶναι ἡσυχημένοι πρὸς πόλεμον—

ungor: fungor officio ἐκτελῶ, ἐπιτελῶ καθήκον — fungor
munere ἐκτελῶ ὑπουργίαν, δημοσίαν ὑπηρεσίαν—

ascor: pascor discordiis civium et seditione τρέφομαι
μὲ τὰς διχονοίας τῶν πολιτῶν καὶ μὲ τὴν ἑστᾶσιν—

escor: primi terrae incolae glandibus vescebantur οἱ
πρῶτοι τῆς γῆς κάτοικοι ἐτρέφοντο μὲ βελάνους—

otior: Romani Pompei victoriis mari potiti sunt οἱ Ῥω-
μαῖοι διὰ τῶν νικῶν τοῦ Πομπηίου ἐγένοντο κύριοι τῆς θα-
λάσσης (*).

Σημ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς ἐνότητος: Spartia-
e potiti sunt Atheniensium οἱ Σπαρτιαῖται ἐγένοντο κύριοι τῶν
Ἀθηναίων.

Πάντοτε δὲ λέγεται rerum potiri [ὅχι ποτὲ rebus potiri]
ἐπὶ τῶν ἰγίνεσθαι τῶν (πολιτικῶν) πραγμάτων, καταλαμβάνειν τὴν ἀνω-
τερν ἐξουσίαν.

δ' αἱ ἀπρόσωποι φράσεις usus est καὶ opus est: opus
usus) est mihi pecunia δεῖ μοι χρημάτων.

Σημ. Τὸ opus est λαμβάνεται καὶ προσωπικῶς ἔχον ὡς ὑποκειμε-

(*) Ἡ παρὰ τὸ potior ἀφαιρετικῇ δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς τοπικῇ.

νον τὸ πρᾶγμα οὐ ἔχει τις ἀνάγκην: *opus est mihi libri* (ἀφαιρετ., ἀπροσώπως) καὶ *opus sunt mihi libri* (ὀνομαστ., προσωπικῶς) ἔχω ἀνάγκην βιβλίων, μοῦ χρειάζονται βιβλία.

Ὅταν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ καταφατικὴ ἢ ὁρμητικὴ ἀρνητικῇ, γίνεται χρῆσις κανονικῶς τῆς ἀπροσώπου συντάξεως. Τοῦναντίον, ὅταν ἔκείνη, οὐ ἔχει τις ἀνάγκην, δηλοῦται δι' οὐδέτερου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, γίνεται χρῆσις μόνον τῆς προσωπικῇ συντάξεως *multa nobis opus sunt* πολλῶν ἔχομεν ἀνάγκην, πολλὰ χρειάζομεθα—*Da mihi, quae mihi opus sunt* δός μοι, ὧν δεῖ μοι.

* Ἀλλὰ συντάξεις τοῦ *opus est* εἶναι:

μετ' ἀπαρεμφάτου *opus est mori* ἀνάγκη ν' ἀποθάνωμεν (οὐκ ἔστι ἄλλως γενέσθαι)—

μετ' ἀφαιρετικῇν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου: *opus est facto* ἀνάγκη ἔργου ἐστίν, ἀνάγκη πράξαι—*opus est tacito* ἀνάγκη σιωπῆς.

* Ἄξιοι σημειώσεως αἱ φράσεις

quid opus est verbis? τί δεῖ λόγων; τίς ἀνάγκη λόγων;

quid opus est facto? τί δεῖ ποιεῖν; τί τὸ δεόν γενέσθαι;

nihil opus est verbis οὐδὲν δεῖ—, οὐδεμίαν ἀνάγκη λόγων.

nihil opus est facto οὐδὲν δεῖ ποιεῖν.

II. τῆς τιμῆς, εἰς ἣν πωλεῖται τι, ἥς εἶναι τι ἄξιον (*ablat. pretii*)

Dareus mille talentis interfectorem Alexandri emerit voluit ὁ Δαρεῖος ἀντὶ χιλίων ταλάντων ἠθέλησε ν' ἀγοράσῃ τὸν φονεὺν (ἂν εὐρίσκετό τις νά τον φονεύσῃ) τοῦ Ἀλεξάνδρου.—*multo sanguine ac multis vulneribus Poenis victoria Cannensis stetit* πολὺ αἷμα (πολλοὺς νεκροὺς) καὶ πολλὰ τραύματα (πολλοὺς τραυματίας) ἐκώστισεν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἢ παρὰ τὰς Κάννας νίκη. *Parentum scelera liberorum poenis luuntur* τὰ τῶν γονέων ἁμαρτήματα πληρώνονται μετὰ τῶν τέκνων τὰς τιμωρίας.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 156, δ' γενικὴν τῆς τιμῆς.

III. τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεται τι (*ablat. modi*) ἢ ἀφαιρετικῇ αὐτῇ τίθεται μόνη ἢ μετὰ τῆς προθέσεως *cum*.

Πάντοτε ἄνευ τῆς *cum* αἱ ἀφαιρετικαὶ (*hoc, eo, quo, eodem, alio*)... modo—

(*simili, ea, qua, eadem*)... *ratione*—

(*vestro, nostro, maiorum*)... *more*—

ritu, iure, iniuria, ordine, vi—
 fraude, specie, silentio, voluntate,—
 imperio, auspiciis,—
 (aequo, forti, pari...) animo,—
 (hoc, alio, nullo...) consilio,
 (hac, ea, illa, nulla...) lege,—
 καὶ αἱ τῶν μελῶν τοῦ σώματος δηλωτικαί
 (nudo, operto) capite, — (promisso) capillo, barba promissa
 (nudis) pedibus...

Παραδείγματα

pari animo Lacedaemonii in Thermopylis occiderunt Ἰσὴν (γεν-
 ναίαν) ψυχῇ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεσον ἐν Θερμοπύλαις—Cicer. p. Sest.
 73: quare me, qui nulla lege abessem, non restitui lege,
 sed revocari senatus auctoritate oportere ἔθεν (ἔλεγεν δτι)
 ἐγώ, ὅστις μὲ κανένα νόμον εὐρισκόμην ἀπὼν (ἐξόριστος), ὅχι μὲ νόμον
 (τινὰ) ν' ἀποκατασταθῶ, ἀλλὰ μὲ γνώμην (ἐπίσημον) τῆς συγκλήτου
 ν' ἀνακληθῶ ἔπρεπε.

Τῶν ἄλλων οὐσιαστικῶν αἱ ἀφαιρετικαὶ τίθενται μετὰ τῆς cum πάν-
 τοτε, ἂν μὴ ἔχωσιν ἐπιθετικόν τινα διορισμὸν ἢ γενικὴν: Pars nuntio-
 rum cum cruciati necabatur τινὲς ἐκ τῶν ἀγγέλων μετὰ βα-
 σάνου ἐφρονεύοντο—cum cura diligentiaque scribere
 μετὰ φροντίδος καὶ ἐπιμελείας (ἐπιμελῶς) γραφεῖν—cum virtute vivere
 μετ' ἀρετῆς, ἐναρέτως ζῆν.

Ἄν δὲ ἔχωσιν ἐπιθετικόν τινα διορισμὸν ἢ γενικὴν ἰσοδυναμοῦσαν
 ἐπιθετικῷ διορισμῷ, δύνανται νὰ τίθενται καὶ μετὰ τῆς cum καὶ ἄνευ αὐ-
 τῆς: magno (cum) dolore facio aliquid μετὰ μεγάλης θλίψεως ποιῶ
 τι—Cicer. p. Mil. 41 periculo capitis occidere aliquem—
 Catil. 2,3: vitae periculo Catilinam sustulissem.

Σημ. Συγγενὴς πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ τρόπου εἶναι ἡ ἀφαιρε-
 τικὴ τῆς συνοδείας (ablat. sociativus ἢ comitativus) μετὰ ἢ ἄνευ τῆς
 cum: Caesar omnibus (cum) copiis in Venetos contendit ὁ Καί-
 σαρ μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων κατὰ τῶν Ἑνετῶν σπεύδει (εἰς τὴν
 χώραν τῶν Ἑνετῶν σπεύδει).

Καὶ αὕτη τίθεται πάντοτε μετὰ τῆς cum, ἂν δὲν ἔχῃ ἐπιθετικόν
 διορισμόν. cum copiis, cum exercitu, cum legione proficisci μετ'...
 ἀπέρχεσθαι.

Θ. Κανεῖδῃ Λατινικὴ Γραμματικὴ

IV. τῆς ιδιότητος (ablat. qualitatis) πάντοτε μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ ἢ γενικῆς: *Agesilāus fuit statūrā humili et corpore exiguo* ὁ Ἀγησίλαος ὑπῆρξε μικροῦ ἀναστήματος καὶ λεπτοῦ (ὀλίγου) σώματος, μικροσωμος καὶ λεπτός.

Σημ. α' Ἰδὲ καὶ γενικὴν τῆς ιδιότητος σελ. 150, Γ'.

Σημ. β' Γίνεται πάντοτε χρῆσις τῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ιδιότητος

1. ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ μερῶν τοῦ σώματος: *Britanni sunt capillo promisso* οἱ Βρεττανοὶ [εἰςὶ κόμης καθειμένης] ἔχουν κόμην μακράν, καθειμένην—

2. ὅταν δηλῶται παροδικὴ ιδιότης: *bono animo sum* εἶμαι (τώρα) εὐμενής, ἐπεικλής.

3. ὅταν ἐπιθετικὸς διορισμὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι τὸ *par, similis, dissimilis, aequus*: *Cicer. de leg. 3,8 magistratus pari potestate* ἄρχοντες ἴσης ἐξουσίας — *p. Caec. 3: nunc sum animo aequissimo* τώρα εἶμαι πρῶτατος.

V. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου,

ἂν μὲν ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ὀνόματος δηλοῦντος πρόσωπον, μετὰ τῆς προθέσεως, *a, ab* (ablativus auctoris)—

ἂν δὲ ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ὀνόματος δηλοῦντος πράγμα, ἄνευ τῆς *a, ab* (ablat. rei efficientis):

Roma a Romulo, Alexandria ab Alexandro condita est ἡ Ῥώμη ὑπὸ... ἐκτίσθη—

Concordiā parvae res crescunt, discordiā etiam maximae pereunt ὑπὸ τῆς ὁμονοίας τὰ μικρὰ πράγματα προάγονται, αὐξάνονται, ὑπὸ δὲ τῆς διχονοίας καὶ τὰ μέγιστα ἀκόμῃ ἀπόλλυνται.—

Boni nullo emolumento impelluntur in fraudem, improbi saepe parvo οἱ χρηστοὶ ὑπὸ οὐδενὸς ἐλατηρίου ὠθοῦνται (κινεῖνται) εἰς ἀπάτην (ν^ο ἀπατήσουν), οἱ φαῦλοι πολλάκις ὑπὸ μικροῦ.

Σημ. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου λαμβάνει τὴν προθεσιν *a*, καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ὀνόματος δηλοῦντος πράγμα προσωποποιούμενον, ἢ εἶναι ὀνόματος περιληπτικοῦ ἢ ὀνόματος δηλοῦντος ζῶον: *a fortuna deserimus* ἐγκαταλείπομεθα ὑπὸ τῆς τύχης—*a multitudine civium* ὑπὸ πληθύος πολιτῶν—*a muribus clipei* sunt *derosi* ὑπὸ (τῶν) μυῶν^{αι} ἀσπίδες περιεφαγώθησαν.

VI. τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς (ablativus mensurae ἢ discri-

minis) ἰδίᾳ μετὰ συγκριτικῶν (ἐπιθέτων, ἐπιρρημάτων) ἢ μετὰ παραθετικῶν ἔννοιαν ἔχόντων ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων (*malle, superare, antevenire, antecellere, praestare... praestans...*): *multo plura πολλῷ πλείονα, κατὰ πολὺ περισσότερα* — *Cicer. Tuscul. 1,99. Ne ego haud paulo hunc (Socratis) animum malim quam eorum omnium fortunas, qui de hoc iudicaverunt μὰ τὸν Δία ἐγὼ ὅχι ὀλίγον (πολὺ) θὰ προέκρινον τούτῃ τὴν ψυχικὴν καρτερίαν (τοῦ Σωκράτους) παρὰ τὰ ἀγαθὰ πάντων ἐκείνων, οἷτινες ἔκριναν περὶ αὐτοῦ* — *Plaut. Bacch. 396 nimio impendiosum praestat te quam ingratum dicier κατὰ πολὺ ὑπερέχει (κρείττον ἐστί) νὰ λέγεσαι σπάταλος παρὰ ἀγνώμων.*

VII. τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου (*ablat. causae*): *dolore* ὑπὸ λύπης, *ira* ὑπὸ, ἔνεκεν ὀργῆς, *odio, studio, metu, spe, misericordiā*: *Boni oderunt peccare virtutis amore οἱ χρηστοὶ μισοῦν τὸ ἀμυρτάνειν ἔνεκα (ἐξ) ἀγάπης πρὸς τὴν ἀρετὴν.*

Σημ. α'. Ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου τίθεται παθητικὴ τις μετοχὴ παρὰκειμένου *compulsus, impulsus coactus, permotus, ductus...* μετὰ τινος τῶν ἀνωτέρω ἀφαιρετικῶν ὡς ἀφαιρετικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*ablat. rei efficientis*): *odio permotus* ὑπὸ μίσους κινούμενος — *irā incensus* ὑπ' ὀργῆς ἐξ-φθεῖς — *timore permotus* ὑπὸ φόβου κινούμενος — *morbo impeditus non adfui ad iudicium* ὑπὸ νόσου κωλυθεῖς (ἔνεκεν νόσου) δὲν παρευρέθην εἰς τὸ δικαστήριον.

Σημ. β'. Τὸ ἐξωτερικὸν ἀναγκαστικὸν αἶτιον δηλοῦται μὲν καὶ δι' ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς πολλάκις (*π. χ. hostes frumenti in opīā colloquium petiverunt οἱ πολέμιοι ἔνεκεν τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου ἐζήτησαν συνενόησιν*) — ἀλλὰ συνηθέστερον δηλοῦται διὰ τῆς προθέσεως *propter* μετ' αἰτιατικῆς ἂν δὲ εἶναι πρόσωπον, καὶ διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς *causā* μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου ἢ μετὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας, *meā, tuā... causā*: *propter me* ἐξ αἰτίας ἐμοῦ — *Milonis causa* ἐξ αἰτίας τοῦ Μίλωνος — *Meā causā* ἐξ αἰτίας ἐμοῦ.

Σημ. γ'. Εἰς δὴλῶσιν τοῦ κωλύοντος αἰτίου οὐδέποτε τίθεται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ, ἀλλ' ἢ μετοχὴ παθητικοῦ παρὰκειμένου μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*morbo impeditus non adfui ad iudicium*) ἢ ἡ πρόθεσις *prae* μετ' ἀφαιρετικῆς: *Cic. p. Mil. 105*:

prae lacrimis loqui non possum ἔνεκα τῶν δακρύων δὲν δύναμαι νὰ ὁμιλήσω, μ' ἐμποδίζουν τὰ δάκρυα νὰ ὁμιλήω.

§ 175. Κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπλὴν ἐκφέρεται τὸ αἷτιον (τοῦ ψυχικοῦ πάθους) καὶ παρὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα λυπεῖσθαι, χαίρειν, καὶ χαῖσθαι..., καὶ παρὰ τὰ συγγενῇ ἐπιθέτα (laetus, maestus, tristis, anxius, superbus...): Delicto dolere, correctione gaudere nos oportet διὰ μὲν τὸ ἀμάρτημά μας πρέπει νὰ λυπώμεθα, διὰ δὲ τὴν διόρθωσιν αὐτοῦ νὰ χαίρωμεν — Helvetii suā victoriā insolenter gloriabantur οἱ Ἑλβετοὶ διὰ τὴν νίκην των ἀήθως ἐκόμπαντο—Immolandā Iphigenia tristis erat Calchas, maestior Ulixes, maerebat Menelaus διὰ τὴν (ἐπικειμένην) θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας ἦτο τεθλιμμένος ὁ Κάλχας, ὁ Ὀδυσσεὺς ἐλυπεῖτο μᾶλλον (ἦτο κατηφέςτερος), ἐθλίβετο ὁ Μενέλαος.

VIII. τῆς ἀναφορᾶς (Ablat. limitationis): Agesilaus fuit claudus altero pede ὁ Ἀγησίλαος ἐγένετο χωλὸς κατὰ τὸν ἕτερον πόδα—Eraminondae nemo Thebanorum par fuit eloquentiā πρὸς τὸν Ἐπαμεινώνδαν οὐδεὶς ἐκ τῶν Θηβαίων ἴσος ἐγένετο κατὰ τὴν εὐφράδειαν.

Σημειωτέαι αἱ φράσεις: maior natu πρεσβύτερος (κατὰ τὴν γέννησιν)—minor natu νεώτερος—maximus natu πρεσβύτατος—minimus natu νεώτατος.

§ 176. Ἀφαιρετικὴ τῆς ἀναφορᾶς εἶναι καὶ ἡ παρὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα μετρεῖν, κρίνειν (δια)νέμειν... magnos viros virtute metimur, non fortunā, τοὺς μεγάλους ἄνδρας μετροῦμεν (κρίνομεν) ἀπὸ (κατὰ) τὴν ἀρετὴν, ὄχι ἀπὸ τὴν τύχην.

§ 177. Ὀμοίως καὶ ἡ παρὰ τὰ ἐπιθέτα dignus, indignus καὶ τὸ ῥῆμα dignari: dignum laude virum Musa vetat mori τὸν ἄξιον ὕμνου ἄνδρα ἡ Μοῦσα δὲν ἀφήνει (ἀπαγορεύει) ν' ἀποθάνῃ—Res dissimiles saepe consimili laude dignantur πράγματα ἀνόμοια πολλάκις κρίνονται ἄξια ὁμοίου ἐπαίνου.

IX. Ablativus materiae—ἀφαιρετικὴ τῆς ὕλης, ἐξ ἧς εἶναι τι κατεσκευασμένον, ἀπλὴ ἢ μετὰ τῶν προθέσεων ex ἢ de: crater argento, pocula fago κρατὴρ ἀργύρου, ποτήρια φηγοῦ. Ovid. Metam. 8,668 pocula ex auro ποτήρια χρυσοῦ Cic. Verr. 2,4,62—templum de marmore Verg. georg. 3,13.

Σημ. Δηλοῦται ὁμοίως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, καὶ δι' ἐπιθέτου ἢ ὕλη: Cic. de divin. 1,48 columna aurea στήλη χρυστῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ' (*)

ΣΥΝΓΑΞΙΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΚΩΝ

(Ἰδὲ §§ 107—109).

§ 178.

1. Αἰ μετ' αἰτιατικῆς μόνον συντασσόμεναι προθέσεις.

1. ἢ ad δηλοῖ

α' κίνησιν πρὸς τι: ad Caesarem venio πρὸς τὸν Καίσαρα ἔρχομαι—ad urbem accē lo πρὸς τὴν πόλιν χωρῶ, πλησιάζω.

β' στάσιν παρὰ τι: ad ianuam stare παρὰ τὴν θύραν ἵστασθαι—pugna ad Trebiam ἢ παρὰ τὴν Τρεβίαν μάχη.

γ' διαφορὰς σχέσεις χρόνου: (usque) ad senectutem μέχρι γήρατος—ad multam noctem pugnatum est μέχρι βαθείας νυκτὸς ἡ μάχη ἐξηκολούθησεν—usque ad vesperum μέχρι ἑσπέρας—ad occasum solis κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου—ad vesperum περὶ τὴν ἑσπέραν—ad tempus venio εἰς (κατάλληλον) καιρὸν ἔρχομαι.

δ' σκοπόν: ad honorem Jovis πρὸς τιμὴν τοῦ Διός,—ἰδίᾳ μετὰ γερουνδίου ἢ γερουνδιακοῦ: canes alere ad venandum κύνας τρέφειν πρὸς τὸ κυνηγετεῖν.

ε' ἀναφοράν, κατὰ τι: Cic. off. 2,50 sordidum ad famam

Πρὸς τὰς ἐξῆς σημασίας:

omnes ad unum perierunt πάντες μέχρι ἐνὸς ἀπώλοντο
ad ducentos caesi sunt περὶ τοὺς διακοσίους ἐφονεύθησαν
ad voluntatem, ad nutum ducis facere κατὰ τὴν θέλησιν, κατὰ τὸ
νεῦμα τοῦ ἡγεμόνος πρᾶττειν.
ad verbum κατὰ λέξιν.

2. adversus ἢ adversum δηλοῖ

α' ἀντικρῶ: castra adversus urbem ponere στρατοπεδεύειν ἔναντι τῆς πόλεως—

β' ἐναντίον: adversus rempublicam facere ἐναντίον τῆς πολιτείας ποιεῖν (ἀντίθ. e republica facere ποιεῖν συμφώνως πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας),

γ' σχέσιν φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν: pietas adversus deos εὐσέδεια πρὸς τοὺς θεοὺς—impius adversus deos ἀσεδής πρὸς...

(*) Τὸ κεφάλαιον τοῦτο θὰ παραλείπεται κατὰ τὴν διδασκαλίαν, χρησιμοποιοῦμενον μόνον ὑπὸ τοῦ θέλοντος νὰ εὕρῃ τὴν σημασίαν προθέσεώς τινος.

3. ante δηλοῖ τὸ πρό, τὸ ἔμπροσθεν (τοπικῶς) ἢ τὸ πρότερον (χρονικῶς) : ante portas πρὸ τῶν πυλῶν—ante noctem πρὸ τῆς νυκτός—ante Christum natum πρὸ Χριστοῦ (γεννηθέντος) ἀντὶ τοῦ post.
4. apud παρὰ, πλησίον; apud Caesarem παρὰ τῷ Καίσαρι (δὴ ἢ πλησίον τοῦ Καίσαρος ἢ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καίσαρος ἢ ἐν τῇ συγγράμμασι τοῦ Καίσαρος).
5. circa περί, περίξ;
α' τοπικῶς : circa muros περί τὰ τείχη.
β' χρονικῶς circa horam eandem περί τὴν αὐτὴν ὥραν.
6. circum περί, περίξ (τοπικῶς μόνον) circum Aquileiam hiema περί τὴν Ἀκυληϊαν διαχειμάζειν.
7. circiter περί, περίπου (χρονικῶς μόνον) : circiter meridiem περί τὴν μεσημβρίαν.
8. citra ἢ cis ἐπὶ τάδε πρὸς τὸ μέρος μας : Germani qui citra Rhenum incolunt οἱ Γερμανοὶ οἱ ἐπὶ τάδε τοῦ Ρήνου (πρὸς τὸ μέρος μας, πρὸς τὸ μέρος δηλ. τοῦ γράφοντος ἢ λέγοντος) οἰκοῦντες ἀντίθ. trans.
9. contra ἀντικρὺ contra Italiam ἀντικρὺ τῆς Ἰταλίας—ἐναντίον : bellum contra populum Romanum πόλεμος κατὰ τὸν Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ—contra leges παρὰ τοὺς νόμους ἀντίθ. secundum leges.
10. erga πρὸς, ἐν σχέσει φιλικῇ : pius erga deos εὐσεβὴς πρὸς τοὺς θεοὺς—(σπανίως ἐν σχέσει ἐχθρικῇ : erga me malus fuit πρὸς ἐμὲ κακὸς ἐγένετο (ἐφάνη).
11. extra ἔξω (τοπικῶς) : extra urbem ἔξω τῆς πόλεως—extra classes ἔξω τῶν (ἔξ) κλάσεων (τῶν ρωμαίων πολιτῶν)—extra causas ἔξω τῆς ὑποθέσεως.
12. infra ὑπὸ, ὑποκάτω : infra lunam ὑπὸ τὴν σελήνην ἀντίθ. supra.
13. inter μεταξύ : inter montem Juram et flumen Rhodanum μεταξύ τοῦ ὄρους Ἰόρα καὶ τοῦ ποταμοῦ Ῥοδανοῦ. — inter decem annos ἐντός, εἰς τὸ διάστημα δέκα ἐτῶν — bellum inter Caesarem et Pompeium gestum πόλεμος πολεμηθεὶς μεταξύ Καίσαρος καὶ Πομπηίου.
14. intra ἐντός (τοπικῶς καὶ χρονικῶς) : intra muros ἐντός τῶν

τειχῶν (ἀντίθ. extra)—intra decem annos multa facta sunt
ἐντός, εἰς τὸ διάστημα δέκα ἐτῶν πολλὰ ἐπράχθησαν—intra pau-
cōs dies ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν.

iuxta ἐγγύς· iuxta murum ἐγγύς τοῦ τείχους.

ob ἔνεκα: ob iram ἔνεκα ὀργῆς· σπανιώτερον πρό: ob oculos
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν.

pene παρὰ (τινι), ἐπὶ (τινι): pene regem omnis potestas
est ἐπὶ τῷ βασιλεῖ πάντα ἐστί, παρὰ τῷ βασιλεῖ, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ
βασιλέως ἢ πᾶσα δύναμις, ἐξουσία εἶναι.

per διὰ (τινος),... τοπικῶς, χρονικῶς, τροπικῶς):

per Italiam διὰ (μέσου) τῆς Ἰταλίας—

per totam vitam διὰ (παντός τοῦ βίου—

per litteras δι' ἐπιστολῶν...

per se δι' ἑαυτοῦ, καθ' ἑαυτόν, μόνος του

per deos obsecrare πρὸς τῶν θεῶν, ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν παρα-
καλεῖν

per leges licet ὅσον γὰρ τοὺς νόμους ἐπιτρέπεται, δηλ. οἱ νόμοι
δὲν ἀπαγορεύουν.

per aetatem ἔνεκα τῆς ἡλικίας

per fidem fallere hostes διὰ τῆς πίστεως ἀπατᾶν τοὺς πολεμίους,
τ.ἔ. διότι ἐπίστευσαν οἱ πολέμιοι ἢ πατήθησαν ὥστε τὸ per fidem
καταντᾶ νὰ σημαίνει ἀπίστως· πρὸλ. perfidus ἀπιστος.

post ἀντίθ. ante) μετά, ὕστερον (τοπικῶς, χρονικῶς)

pos — urum μετά τὸ τείχος, ὀπισθεν τοῦ τείχους

post cenam μετά τὸ δεῖπνον.

Πρὸλ. post hominum memoriam ἐφ' ὅσον φθάνει ἡ μνήμη τῶν
ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον ἐνθυμοῦνται οἱ ἄνθρωποι.

praeter παρὰ, πλησίον: Ariovistus praeter castra Caesaris
copias duxit ὁ Ἀριόβιστος παρὰ τὸ τοῦ Καίσαρος στρατόπεδον
τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις του ὠδήγησε.

praeter spem παρ' ἐλπίδα—praeter opinionem παρὰ δόξαν, παρὰ
γνώμην.

praeter ceteros ὑπὲρ τοὺς ἄλλους.

praeter unum omnes perierunt ἐκτός ἐνός πάντες (οἱ ἄλλοι)
ἀπώλοντο.

1. prope ἐγγύς prope Italiam ἐγγύς τῆς Ἰταλίας.

22. *propter* ἔνεκα: *propter metum poenae* ἔνεκα φόβου τιμωρίας—*ἐγγύς propter Platonis statuam* ἐγγύς τοῦ ἀγάλματος τοῦ Πλάτωνος.
23. *secundum* κατά, σύμφωνα μέ.
secundum flumen κατά τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ (ἀντίθ. *contra flumen*), *κατά τὸ μῆκος τοῦ ποταμοῦ*—*secundum vota* κατά τὴν εὐχὴν.
iter secundum mare facere βαδίζειν κατά μῆκος τῆς θαλάσσης—*secundum proelium* ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην.
24. *supra* (ἀντίθ. *infra*) ὑπέρ, ὑπεράνω: *supra mare volare* ὑπὲρ τὴν θάλασσαν πέτεσθαι.
26. *trans* (ἀντίθ. *cis, citra*) πέραν, πρὸς τὸ ἄλλο μέρος: *trans Rhenum* πέραν τοῦ Ρήνου.
26. *ultra* πέραν, πέρα (τοπικῶς, χρονικῶς, τροπικῶς): *ultra montem* πέραν τοῦ ὄρους—*ultra mortem* πέρα τοῦ θανάτου, μετὰ θάνατον—*ultra modum* πέρα τοῦ μέτρου, ὑπὲρ τὸ μέτρον—*ultra legem* πέρα τοῦ νόμου, παρὰ τὸν νόμον.
27. *versus* (κυρίως παθητ. μετοχὴ τοῦ *verto*, ἐστραμμένος πρὸς... ὡς ἐπίρρημα λαμβανομένη καὶ ὡς πρόθεσις) πρὸς: τίθεται κανονικῶς μετὰ τὴν αἰτιατικὴν, πρὸ τῆς ὁποίας συνήθως τίθεται καὶ ἡ πρόθεσις *ad* ἢ *in*: *domum versus abiit* ἀπῆλθε (διευθυνόμενος) πρὸς τὸν οἶκόν του—*in Italiam versus navigare* πρὸς τὴν Ἰταλίαν πλεῖν.

II. Αἱ μετ' ἀφαιρετικῆς μόνον συντασσόμεναι προθέσεις.

1. *a* ἢ *ab* ἢ *abs*, δηλοῖ
 α' ἀπὸ τόπου κίνησιν, ἀπόστασιν... ἀπὸ μέρους τινὸς (προσώπου): *ab urbe proficisci* ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπιέναι, ἀναχωρεῖν—*luna distat a sole* ἡ σελήνη ἀπέχει τοῦ ἡλίου...
 β' ἀφετηρίαν ἀπὸ τινος χρονικοῦ σημείου: *a pueritiā* ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας—*ab urbe conditā* ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως (Ρώμης).
 γ' παρὰ τινος: *a patribus maioribusque discere* παρὰ τῶν γονέων καὶ τῶν προγόνων μαγθάνειν.
 δ' ποιητικὸν αἷτιον: *oratio a Cicerone scripta* λόγος ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος γεγραμμένος.

Σημ. ab πρὸ φωνήεντος, πρὸ h καὶ πρὸ συμφώνου (πλὴν πρὸ τοῦ b, v, m, f, p)—

a πρὸ συμφώνου μόνον—

abs μόνον μετὰ τοῦ te: abs te.

2. c u m δηλοῖ

α' ὁμοῦ (ἀντίθ: sine): pater venit c u m filio ὁ πατὴρ ἔρχεται μετὰ τοῦ υἱοῦ—

β' πρὸς (τινα), μέ (τινα): Romani bellum gesserunt c u m Sabinis οἱ Ῥωμαῖοι ἐπολέμησαν πρὸς (μέ) τοὺς Σαβίνους—in gratiam redeo cum patre διαλλάττομαι (φιλιοῦμαι) πρὸς (μέ) τὸν πατέρα (μου).

γ' τὸ σύγχρονον: cum primā luce vēnit pater ἅμα τῷ (πρώτῳ) φωτὶ (τῆς ἡμέρας) ἦλθεν ὁ πατήρ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (μαζί) με τὴν... δ' τρόπον: multis cum lacrimis μετὰ πολλῶν δακρῶν.

3. c o r a m ἐνώπιον: coram iudicibus ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

4. d e ἀπό τινος, ἐκ τινος: de loco superiore ἀπὸ τόπου ὑψηλοτέρου (τοπικῶς)—de nocte ἀπὸ νυκτὸς (χρονικῶς)—

παρά τινος: audiui de patre ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς—

περί τινος: legati de pace missi sunt πρέσβεις περὶ εἰρήνης ἐστάλσαν.

5. e x (e): ἐκ τινος, (τοπικῶς)¹ ex regno peller e κ τῆς βασιλείας ἐκβάλλειν (ῥηθεῖν)—(χρονικῶς) ex illo die ἐξ, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας—συμφώνως: ex omnium sententia συμφώνως με τὴν γνώμην πάντων.

Πρβλ. καὶ e r e p u b l i c a πρὸς ὄφελος, σύμφωνα με τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας (ἀντίθ. contra ἢ in rempublicam)—

ἀναφοράν: ex capite laborare ἀλγεῖν (κχτὰ) τὴν κεφαλὴν.

6. p r a e:

α' πρὸ, ἔμπροσθεν: liber prae manibus est τὸ βιβλίον πρὸ τῶν χειρῶν ἐστι (πρόκειται)—

β' ἀπέναντι, ἐν συγκρίσει πρὸς... tu prae nobis beatus es σὺ ἀπέναντι ἡμῶν, ἐν συγκρίσει με ἡμᾶς, ἔμπροστὰ ἡμᾶς εἶσαι εὐδαίμων.

γ' ἔνεκα: prae gaudio ἔνεκα χαρᾶς, ἀπὸ χαράν.

7. p r o.

α' πρὸ (τοπικῶς μόνον): pro castris πρὸ τοῦ στρατοπέδου—

β'. ὑπὲρ: pro patria mori ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν—oratio pro Sulla λόγος ὑπὲρ τοῦ Σύλλα (ἀντίθ. in: oratio in Catilinam)—

γ' ἀντί τινος: pro consule ἀντί-δπάτου.

δ' ἀναλόγως, συμφώνως: pro viribus κατὰ τὰς..., ἀναλόγως πρὸς τὰς δυνάμεις.

ε' εἰς ἀμοιβήν: Cic Catil. 4,23 pro meis studiis εἰς ἀμοιβήν τῆς ἐμῆς εὐνοίας, τῶν ἐμῶν προθύμων ὑπηρεσιῶν.

8. sine ἄνευ: nihil leges proficiunt sine moribus οὐδὲν οἱ νόμοι ἀνύτουσι (οἱ νόμοι δὲν φέρουν κανὲν ἀποτέλεσμα) ἄνευ ἡθῶν (χρηστῶν χαρακτήρων).

9. tenus (καταχρηστικὴ πρόθεσις) μέχρι: Tauro tenus μέχρι τοῦ Ταύρου.
Σημ. Ἡ πρόθεσις αὐτῇ, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι καταχρηστικαί, συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς.

III. Προθέσεις ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ὅτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμεναι.

1. in: μετ' αἰτιατικῆς δηλοῖ κίνησιν συνήθως:

α' εἰς in urbem redire εἰς τὴν πόλιν ἐπανέρχεσθαι—

β' ἐναντίον: impetum in hostes facere ἔφοδον κατὰ τῶν πολεμίων ποιεῖσθαι—

γ' πρὸς (σχέσις φιλικὴ ἢ ἐχθρική): amor in patriam—odium in malos cives—

μετ' ἀφαιρετικῆς δηλοῖ συνήθως στάσιν:

α' ἐν: in urbe esse ἐν τῇ πόλει εὐρίσκεσθαι (τοπικῶς)—in bello, in pace ἐν πολέμῳ, ἐν εἰρήνῃ (χρονικῶς)—

β' ἐπὶ, ἐπάνω: in flumine pontem facere ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν κατασκευάζειν—

γ' πρὸ, ἔμπροσθεν: in oculis hominum πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἀνθρώπων.

2. sub ὑπὸ, ὑποκάτω, μετ' αἰτιατικῆς:

α' τοπικῶς: sub montem succedere ὑπὸ τὸ ὄρος, κατὰ τὰς ὑπάρχειας τοῦ ὄρους (ὑπο)χωρεῖν—

μετ' ἀφαιρετικῆς

α' τοπικῶς, μετὰ ῥημάτων στάσεως δηλωτικῶν: sub monte considerare ὑπὸ τῷ ὄρει καθέζεσθαι, στρατοπεδεύειν—πρὸβλ. sub oculis ὑπὸ τὰ ὄμματα, sub manu ὑπὸ τῇ χειρὶ, ὑποχείριον—

β' χρονικῶς: sub eodem tempore περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον.

3. super ὑπὲρ (τοπικῶς σχεδὸν πάντοτε):

μετ' αἰτιατικῆς: super corpora occisorum vadere ὑπὲρ τὰ σώματα

τῶν πεπτωκότων βαίνειν, (προχωρεῖν)—super Sunium navigare ὑπὲρ τὸ Σούνιον πλεῖν, κάμπτειν ἐν τῇ πλῆϊ τὸ Σούνιον.

μετ' ἀφαιρετικῆς: ensis super cervice pendet ξίφος ὑπὲρ τὸν τράχηλον κρέματα.

Ἐνίοτε σημαίνει περὶ (τινος): super aliqua re dicere λέγειν περὶ τινος πράγματος.

Θέσις τῆς προθέσεως.

§ 178α. Ἡ κανονικὴ θέσις τῆς προθέσεως εἶναι πρὸ τῆς πτώσεως, μεθ' ἧς συντάσσεται: ante portas, pro patria, in urbe.

Ἄλλ' εὐρίσκονται προθέσεις τινὲς σπανιώτερον μὲν μονοσύλλαβοι, συνηθέστερον δὲ δισύλλαβοι καὶ τρισύλλαβοι, καὶ μετὰ τὴν οἰκείαν πτῶσιν τεταγμένοι, μάλιστα ἂν αὕτη εἶναι ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας: quos contra (ἀντὶ contra quos)—quos inter—quibus sine...

Ἡ πρόθεσις cum, ὅταν συντάσσεται μετὰ τῶν ἀφαιρετικῶν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε αὐτῶν καὶ συνάπτεται εἰς μίαν μετ' αὐτῶν λέξιν: mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum (ὅχι ποτὲ cum me, cum te...)

Ὅταν δὲ συντάσσεται μετὰ τῶν ἀφαιρετικῶν τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui, quae, quod λέγεται καὶ quocum, quacum, quibuscum καὶ cum quo, cum qua, cum quibus.

§ 179. Πολὺ συνηθέστερον τίθενται αἱ μονοσύλλαβοι προθέσεις καὶ ἡ δισύλλαβος ante μετὰ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅταν μάλιστα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἔννοια τοῦ προσδιορισμοῦ ἢ ὅταν ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: multos post annos μετὰ πολλὰ ἔτη — summa cum laude μετὰ μεγίστου ἐπαίνου—tanto in honore ἐν τηλικαύτῃ τιμῇ—qua de causa ἐξ ἧς αἰτίας—quam ob rem, καὶ ὡς μίᾳ λέξει quamobrem = δι' ὃπερ πρᾶγμα, διόπερ, ὅθεν—decem ante annos πρὸ δέκα ἐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'

ΧΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

§ 180. Καὶ ἐν τῇ χρήσει τῶν ἀντωνυμιῶν ἡ λατινικὴ καθόλου συμφωνεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν.

1. Αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ κτητικαὶ συνήθως παραλείπονται, ὡς ἐν·

νοούμεναι εὐκόλως, τίθενται δὲ μόνον, ὅταν δύναται νὰ προκύψῃ ἀσάφεια ἢ ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή :

amate patriam (vestram) ἀγαπάτε τὴν πατρίδα (σας)—oculis (nostris) cernimus διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶμεν—mater filium (suum) mortem patris (sui, filii) celavit ἡ μήτηρ ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὸν υἱόν (τῆς) τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς (του).

Ἄλλά: ego libertatem peperī, vos partam obtinere non potuistis ἐγὼ τὴν ἐλευθερίαν ἐκτησάμην, ἡμεῖς κτηθεῖσιν (αὐτὴν) δὲν ἡδυνήθητε νὰ διατηρήσητε—Cicer. Catil. 1,22 tu (ut) umquam te corrigas? σύ ποτε νὰ διορθωθῇς; — ego: ut tibi irascar? ἐγὼ νὰ ὀργισθῶ ἐναντίον σοῦ;— hoc me is oculis vidi αὐτὸ τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου—meo amico scripsi, non tuo πρὸς τὸν ἰδικόν μου φίλον ἔγραφα, ὄχι πρὸς τὸν ἰδικόν σου.

§ 181. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς. Οἱ τύποι τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ α' καὶ β' προσώπου εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς αὐτοπαθεῖς: laudant me ἐπαινοῦσιν ἐμὲ—laudo me ἐπαινῶ ἑαυτόν.

§ 182. Ἡ τοῦ γ' προσώπου sibi, sibi, se καὶ ἡ suus, sua, suum εἶναι πάντοτε ἐπὶ αὐτοπαθείας ἐν χρήσει (ἐμμέσου ἢ ἀμέσου) καὶ ἀναφέρεται :

α') εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως (εὐθεῖα ἀντανάκλασις) :

Alexander gladio se interfecit ὁ Ἀλεξ. ἑαυτὸν ξίφει ἐφόνευσεν—

Virginus filiam suam occidit ὁ Οὐργίνιος τὴν ἐκυτοῦ θυγατέρα ἐφόνευσεν— Graeci iugum sibi impositum moleste ferunt οἱ Ἕλληνες τὸν ἐκυτοῖς ἐπιβληθέντα ζυγὸν βαρέως φέρουν.

β') ἐν δευτερευούσῃ προτάσει κειμένη ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως (ἔμμεσος ἀντανάκλασις) : Themistocles domino navis multa pollicitus est, ut se (δηλ. Themistoclem) servaret ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸν κύριον τῆς νεῶς πολλὰ ὑπέσχετο, ἵνα τον σώσῃ—T. Manlius imperavit, ut filium suum (Manlii) lictores securi percuterent ὁ Τίτος Μάνλιος ἐκέλευσεν, ὅπως οἱ ῥαβδοῦχοι πληξῶσι (φονεύσωσι) διὰ πελέκους τὸν υἱόν του.

γ') εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλον τινὰ διορισμὸν τῆς προτάσεως : Hannibalem sui (Hannibalis) cives e civitate eiecerunt τὸν Ἀννίβαν οἱ συμπολιταὶ του τὸν ἐξώρισαν—puer columbam cepit in nido

sua (columbae) ὁ παῖς συνέλαβεν τὴν περιστερὰν ἐν τῇ φωλεᾷ της.—
sui cuique mores fingunt fortunam ἐκάστῳ τὰ ἴδια ἑαυτοῦ ἦθη
(ὁ χαρακτήρ, οἱ τρόποι) πλάττουσιν (μορφοῦσιν) τὴν τύχην (αὐτοῦ)—Ci-
cer. Catil 1,32 desinant improbi insidiari domi suae (consulis)
consulibus παύσουσιν οἱ φαῦλοι νὰ ἐνεδρεύουν κατὰ τοῦ ὑπάτου ἐν τῇ
ἰδίᾳ αὐτοῦ οἴκῳ.

2. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

ἡ hic δεικνύει συνήθως πρόσωπα ἢ πράγματα στενῶς πρὸς τὸ α'
πρόσωπον (τὸ λαλοῦν ἢ γράφον) συνδεόμενα, ἀνήκοντα εἰς αὐτὸ ἢ πλη-
σιέστατα πρὸς αὐτὸ τοπικῶς ἢ χρονικῶς κείμενα· hic liber τότε τὸ
(ἐμὸν, ὅπερ κρατῶ, τὸ παρ' ἐμοὶ κείμενον) βιβλίον—haec urbs ἥδε ἡ
(ἡμετέρα) πόλις—hic Cato ὅδε ὁ (παρὼν) Κάτων—hic Roscius ὅδε ὁ
(ἐμὸς πελάτης) Ρώσκιος—hi mores τάδε τὰ (σημερινά, τὰ ἰδικά μας)
ἦθη—

Ἀναφέρεται καὶ πρὸς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα (=ὅδε, ἥδε, τότε) καὶ
πρὸς τὰ ἀμέσως προηγούμενα (=οὗτος, αὕτη, τοῦτο)· Cato rogatus
sententiam dixit haec ὁ Κάτων ἐρωτηθεὶς γνώμην εἶπε τάδε (τὰ
ἐξῆς)—Cum haec Cato dixit ἂψ' οὗ εἶπεν ὁ Κάτων ταῦτα (τὰ ἀμέ-
σως προηγούμενα),

Ἡ iste δεικνύει πρόσωπα ἢ πράγματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ β'
πρόσωπον, πρὸς δὲ ὁ γράφων ἢ λέγων ἀποτείνεται· ista vox αὐτῇ ἡ (ἰδι-
κή σου) φωνή—aufer ista, quaeso, atque responde quod te rogo
ἄφες αὐτὰ (ποῦ λέγεις), παρακαλῶ, καὶ ἀποκρίθητι εἰς αὐτὸ ποῦ σ'
ἐρωτῶ.

Πολλάκις ὁ λέγων δεικνύει τὸν ἀντίδικον διὰ τοῦ iste· iste Cae-
cilius αὐτὸς ὁ (ἀντίδικος) Καικίλιος—isti αὐτοὶ οἱ (ἀντίδικοι).

Ἡ ille δεικνύει πρόσωπα ἢ πράγματα μακρὰν, τοπικῶς ἢ χρονι-
κῶς, κείμενα· illa domus ἐκεῖνος (ἐκεῖ πέρα, μακρὰν) ὁ οἶκος—illi
mores ἐκεῖνα τὰ (παλαιὰ) ἦθη—

ἡ ὀνομαστά· Socrates ille ὁ Σωκράτης ἐκεῖνος (ὁ ὀνομαστός)—illud
Solonis, senesco multa in dies addiscens τὸ ὀνομαστὸν ἐκεῖνο λόγιον
τοῦ Σόλωνος, γηράσκω ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

Ἡ is, ἂν δεικνύη τι διασαφούμενον ὑπὸ ἀκολουθούσης ἀναφορικῆς
προτάσεως, ἐξηγεῖται ἐκεῖνος· is, qui scribit ἐκεῖνος, ὅστις γράφει, ὁ
γράφων—

Ἄν τὸ ρῆμα τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως εἶναι ἐγκλίσεως ὑποτακτ.

ἢ ἂν ἀκολουθῇ μετὰ τὸ is συμπερασματικὴ πρότασις (ut.. ὑποτακτικῇ), τὸ is=talis, τοιοῦτος. ea est Romana gens, quae victa quiescere nesciat τοιοῦτον εἶναι τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθνος, ὥστε τοῦτο ἡττηθὲν νὰ μὴ ξεύρῃ, νὰ μὴ δύνανται, νὰ ἡσυχάσῃ—e a celeritate milites ierunt, ut hostes se fugae mandarent με τοιαύτην ταχύτητα ἐχώρησαν οἱ στρατιῶται, ὥστε οἱ πολέμιοι νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν.

Ἄν ἡ is δεικνύῃ προηγούμενα, ἐξηγεῖται, οὗτος, αὕτη, τοῦτο. Apud Helvetios longe nobilissimus fuit Orgetorix; is (Orgetorix) regni cupiditate coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἑβλετοῖς πολὺ ἐπιφανέστατος ἐγένετο ὁ Ὀργέτοριξ· οὗτος ἕνεκα ἐπιθυμίας τῆς βασιλείας (ἐπιθυμήσας τὴν βασιλείαν) ἔκαμε συνωμοσίαν.

Τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας ταύτης ἐξηγοῦμεν συνήθως διὰ τῆς αὐτός

Ἡ idem ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος (ὅστις ἔκαμε, εἶπε, ἔγραψε... τὰ ἀνωτέρω, ἔκαμε, εἶπε... καὶ τοῦτο).

Ἡ ipse ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος, μόνος του (ὅχι δι' ἄλλου τινός).

3. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν, ἀνθ' ὧν ἡ ἑλληνικὴ ἔχει μόνον τὴν τίς, ἡ μὲν aliquis (οὐσιαστ.), ἡ aliqui (ἐπιθ.) καὶ ἡ quispiam κεῖνται κανονικῶς ἐν καταφατικαῖς προτάσεσι. dicat aliquis (ἡ quispiam) λέγοι τις ἂν—si non magnam, at aliquam spem habeo ἂν δὲν ἔχω μεγάλην (ἐλπίδα), ἔχω ὅμως ἐλπίδα τινά, κάποιαν ἐλπίδα.

Σημ. dicis aliquid λέγεις τι (ἄξιον προσοχῆς), ἀντίθ. nihil dicis οὐδὲν λέγεις, δὲν λέγεις τίποτε, αὐτὸ ποῦ λέγεις δὲν ἀξίζει τίποτε.

Ἡ quisquam (οὐσιαστ.) καὶ ἡ ullus (ἐπιθ.) ἐν ἀρνητικαῖς μόνον προτάσεσιν ἢ καταφατικαῖς ἐρωτηματικαῖς, ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς ἀρνητικάς. nego quidquam me dixisse, quod te offendere posset ἀρνοῦμαι (οὐ φημι) ὅτι εἶπά τι ὅπερ ἡδύνατο νὰ σε λυπήσῃ—An quisquam Croeso divitior fuit? ἢ ὑπῆρξέ τις πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου; (=οὐδεὶς ὑπῆρξε...)—Nego ullam tabulam in Sicilia fuisse, quam Verres non rapuerit ἀρνοῦμι ὅτι (λέγω ὅτι δὲν) ὑπῆρξεν ἐν Σικελίᾳ εἰκὼν τις τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἥρπασεν ὁ Οὐέρρης (ὄλας τὰς ἥρπασε)—Legati sine ulla spe pacis domum redierunt οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπανῆλθον οἴκαδε ἄνευ τινός (οὐδεμιᾶς) ἐλπίδος εἰρήνης—

Ἀλλά. legati non sine (=cum) aliqua spe pacis domum

redierunt οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπανῆλθον οἷκαδε ὅχι ἄνευ (=μετὰ) ἐλπίδος εἰρήνης.

Πρὸλ. καὶ in Mithridate devincendo Pompeius felicius fuit quam quisquam superiorum ducum (=nemo superiorum ducum fuit tam felix quam Pompeius fuit in devincendo Mithridate) ἐν τῇ κατανικήσει τοῦ Μιθριδάτου ὁ Πομπήιος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος ἢ ἄλλος τις ἐκ τῶν προγενεστέρων ἡγεμόνων—Si quisquam sapiens fuit, is certe fuit Socrates ("Ἴσως οὐδείς ὑπῆρξε σοφός" ἄλλ') ἂν ὑπῆρξέ τις σοφός, οὗτος βεβαίως ὑπῆρξεν ὁ Σωκράτης.

Ἐquis ἀντὶ τῆς aliquis μετὰ τὸ si, nisi, ne, num ἢ μετὰ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα: Si quis dicat εἰ τις λέγοι—quo quis est prudentior, eo est modestior ὅσῳ τις εἶναι συνετώτερος, τόσῳ εἶναι μετριώτερος (σωφρονέστερος).

Ἐquidam τίς, κάποιος, τὸν ὅποιον δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει ὁ λέγων ἢ γράφων νὰ ὀρίσῃ περαιτέρω: Alcidas quidam scripsit laudationem mortis Ἀλκιδάμας τις, κάποιος Ἀλκιδάμας, ἄγνωστος ἄλλοθεν, ἔγραψεν ἔπαινον, ὕμνον τοῦ θανάτου—Cic. Catil. 1,9: video esse hic in senatu quosdam, qui tecum una fuerunt βλέπω ὅτι εἶναι ἐδῶ ἐν τῇ συγκλήτῃ τινὲς (τοὺς ὁποίους δὲν θέλω νὰ ὀνομάσω), οἱ ὅποιοι ἦσαν μαζί σου.

Σημ. Τιθεμένη ἢ quidam πρὸ ἐπιθέτου συνημμένου μετὰ οὐσιαστικοῦ, ἐξαίρει τὴν δύναμιν τοῦ ἐπιθέτου: Cic. p. Mil. 101 (Milo) est quodam incredibili robore animi ὁ Μίλων ἔχει μίαν ἀπίστευτον εὐψυχίαν.

Τιθεμένη δὲ μετὰ τὸ ἐπίθετον κολάζει μὲν τὴν τούτου δύναμιν, ἂν εἶναι ὑπερβολικὴ, ἐξαίρει δὲ αὐτήν, ἂν εἶναι μετρία: Pompeius est divina quidam mente praeditus ὁ Πομπήιος κέκτηται θεῖαν τινὰ (σχεδὸν θεῖαν) διάνοιαν—responsum excellentis cuiusdam ingenii ac singularis ἀπόκρισις ἐξόχου τινὸς πνεύματος (εὐφυΐας) καὶ μοναδικῆς πρὸλ. ἑλλην. δεινὸν τινὰ λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα.

Ἐquisque κεῖται 1) μετὰ τὰς αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίας (sui. sibi... suis, sua...): suae quisque fortunae faber est, ἕκαστος εἶναι δημιουργὸς τῆς τύχης του.

2) ἐν δευτερευούσαις προτάσεσι μετὰ τὰ ἀναφορικά: Cicer. Tusc. 1, 41: quam quisque noverit artem, in hac se exercent—ὅν ἕκαστος θὰ γνωρίζῃ τέχνην, ἐν ταύτῃ ὡς ἐξασκῇ ἑαυτόν.

3) μετὰ τὰ τακτικά ἀριθμητικά καὶ τὰ ὑπερθετικά ἐπίθετα: *quinto quoque anno* καθ' ἑκαστον πέμπτον ἔτος—*optimus quisque* ἑκαστος ἄριστος, κάθε ἄριστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΘ' (*)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ

Ι. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 183. Τὸ πότε γίνεται, ἐγένετο... τί δηλοῦται

1. διὰ χρονικοῦ ἐπιρρήματος: *heri dicebam* χθὲς ἔλεγον—*noctu venio* νυκτὸς ἔρχομαι.

2. διὰ τῆς προθέσεως *in* μετ' ἀφαιρετικῆς: *Antonius Ciceronis condiscipulus in pueritia, familiaris in adulescentia, collega in quaestura fuit* ὁ Ἀντώνιος τοῦ Κικέρωνος συμμαθητὴς ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, οἰκεῖος (φίλος) ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ, συνάρχων ἐν τῇ ταμείᾳ ἐγένετο.

3. δι' ἀφαιρετικῆς μόνης, ἄνευ δηλ. τῆς *in*, ἂν ἡ ἀφαιρετικὴ εἰς τὸ ὄνοματος σημαίνοντος χρόνον ὠρισμένον (*hiems, aestas, ver.,*). *Cicer. de divinat. 1.94 Arabes campos et montes hieme et aestate peragunt* οἱ Ἀραβες τὰς πεδιάδας καὶ τὰ ὄρη τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος διατρέχουν—*de offic. 3,93: luce palam in foro saltare* ἐν καιρῷ ἡμέρας φανερά ἐν τῇ ἀγορᾷ ὀρχεῖσθαι—*nocte* ἐν καιρῷ νυκτὸς.

Πρὸς. καὶ *Saturnalibus* κατὰ τὴν ἡμέραν ἢ τὰς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τῶν Κρονίων—*gladiatoribus* ἐν ταῖς μονομαχίαις κλπ.

Καὶ πλεῖστα ἄλλα ὀνόματα χρόνου δηλωτικά (*Calendae, Nona, Idus, dies, hora, nox, vigilia, mensis, annus, tempus, ludi ἀγῶνες, comitia, aetas, iuventus, adulescentia, pueritia, senectus...*) ὅταν διὰ τινος ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ ἢ διὰ γενικῆς σημαίνωσιν εἰδικῶς ὠρισμένον χρόνον, τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν ἄνευ τῆς *in*: *Idibus Martiis Caesar interfectus est* ταῖς Μαρτίαις Εἰδοῖς (τῇ 15 Μα

(*) Τὸ κεφάλαιον τοῦτο δύναται νὰ παραλείπεται κατὰ τὴν διδακταλίαν, χρησιμεύον μόνον ἵνα ἐν αὐτῇ εὕρισκῃ ὁ βουλόμενος συγκεντρωμένας πάσας τὰς ἐκφορὰς τῶν ἐπιρρηματικῶν σχέσεων.

του) ἐφονεύθη ὁ Καῖσαρ—*Pyrrihi temporibus iam Apollo versus facere desierat ἤδη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πύρρου (ἐπὶ τοῦ Πύρρου) ὁ Ἀπόλλων (τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν) εἶχε παύσει νὰ κάμνῃ στίχους (νὰ διδῇ χρησμοὺς εἰς ἑξαμέτρους στίχους)*—*primā pueritiā κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παιδικῆς ἡλικίας*—*extremā senectute εἰς τὰ ὅσχατα ἔτη τοῦ γήρατος*—*aetate nostrā ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν*—

Πρβλ. *memoriā parentum ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν πατέρων μας*—*bello Punico secundo ἐν τῷ δευτέρῳ Καρχηδονικῷ πολέμῳ*—*Iudis Romanis ἐν τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ἀγῶσι*—*initio aetatis ἐν ἀρχῇ τοῦ θέρους*—*solis occasu κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου*—*adventu Caesaris in Galliam Moritasgus regnum obtinebat κατὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ Καίσαρος εἰς Γαλατίαν (ὅτε ὁ Καῖσαρ ἀφίκετο εἰς...)* ὁ Μοριτάσγος τὴν βασιλείαν κατεῖχε.

Σημ. Προστίθεται καὶ ἡ πρόθεσις *in* εἰς τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα, ἅν ἵναι ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ ὅτι τι ἐγένετο ἐντὸς τοῦ ὑπ' αὐτῶν δηλουμένου χρόνου ἅπαξ ἢ καὶ πολλάκις: *Cicer. ad Att. 6, 3, 5 Pompeio in sex mensibus promissa sunt ducenta talenta τῷ Πομπηίῳ ἐντὸς (εἰς τὸ διάστημα) ἑξ μηνῶν ὑπεσχέθησαν διακόσια τάλαντα*—*Horat. Sat. 1, 4, 9 Lucilius in hora saepe ducentos versus dibatbat ὁ Λουκίλιος ἐντὸς μιᾶς ὥρας πολλάκις ὑπηγόρευε (τῷ γράφοντι οὐλῷ) διακοσίους στίχους του*—*Cic. Tusc. 5, 100 bis in die satium fieri nullo modo mihi placuit δις (ἐντὸς) τῆς ἡμέρας νὰ χορέννυται τις οὐδαμῶς ἤρεσέ μοι.*

4. διὰ χρονικῆς μετοχῆς, συνήθως κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον: *Pythagoras Tarquinio regnante in Italiam venit ὁ Πυθαγόρας ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ταρκυνίου*—Πρβλ. καὶ ἄλλες ἐξ ἑξ ἀφαιρετικῆς: *me puero ἐμοῦ παιδὸς ὄντος, ἐπὶ τῆς ἐμῆς παιδικῆς ἡλικίας*—*L. Caesare et G. Figulo consulibus τοῦ Λευκίου Καίσαρος καὶ τοῦ Γαῖου Φίγλου ὑπατευόντων, ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ ...* δὲ § 244 σημ.)

5. διὰ χρονικῆς προτάσεως (§ 256-60) *Agessilaus cum ex Aegypto reverteretur in morbum implicitus decessit ὁ Ἀγησίλαος ἐξ Αἰγύπτου ἐπέστρεψε νοσηρὸς ἀπέθανε.*

6. διὰ χρονικῶν ἐπιθέτων: *Cic. p. Mil. 9. duodecim tabulae nocturnum furem quoquo modo, diurnum autem, si se solo defenderet, interfici impune voluerunt ἡ δωδεκάδελτος τὸν μὲν*

Θ. *Κακριδῇ Λατινικῇ Γραμματικῇ*

13

νυκτερινόν (=τόν ἐν καιρῷ νυκτός) κλέπτειν ὅπωςδὴποτε, τὸν δὲ ἐν καιρῷ ἡμέρας (κλέπτοντα), ἐὰν ἑαυτὸν δι' ὅπλου ὑπερασπίζῃ, ἠθέλησε. (ἐκέλευσε) νηποίνει νὰ φονεύωμεν.

7. Τὸ ἐν ποίᾳ ἡλικίᾳ ἔπραξέ τις τι δηλοῦται

α'. διὰ τῶν οὐσιαστικῶν *puer, adolescens, senex...* εἴτε μόνων: *Cato senex litteras Graecas didicit* ὁ Κάτων γέρον ἔμαθεν ἑλληνικὰ γράμματα—εἴτε ἀκριδέστερον μετὰ γενικῆς τινος τῆς ιδιότητος: *Cato primum stipendium meruit puer decem et septem annorum* ὁ Κάτων τὴν πρώτην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐξετέλεσε παῖς δέκα ἐπτὰ ἐτῶν.

β'. διὰ τῆς μετοχῆς *agens* ἐχούσης ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἔτος, ὅπερ ἄγει τις, ὅταν πράττῃ τι: *Cicero annu tricesimum (aetatis suae) agens uxorem duxit* ὁ Κικέρων ἄγων τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔλαβε σύζυγον.

γ'. διὰ τῆς μετοχῆς *natus* γεγονώς μετὰ αἰτιατικῆς δηλούσης τὰς ἡμέρας ἢ τοὺς μῆνας ἢ τὰ ἔτη, ὅπερ ἔχει τις συμπληρώσει, ὅταν καμνῇ τι: *Dionysius quinque et viginti annos natus dominatum Syracusis occupavit* ὁ Διονύσιος πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη γεγονώς τὴν ἀρχὴν (τυραννίδα) ἐν Συρακούσαις κατέλαβε.

§ 184. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ ὕστερον ἀπὸ ὀρισμένου τινὸς χρονικοῦ σημείου (ἀπὸ τοῦ παρόντος χρόνου ἢ ἀπὸ τοῦ χρόνου περὶ οὗ πρόκειται) ἐγένετό τι δηλοῦται

α'. δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων *ante* (πρότερον) καὶ *post* (ὕστερον) ἐπιτασσομένων ἢ παρεμβαλλομένων μεταξὺ τοῦ ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ: *τρία ἔτη πρότερον ἢ πρὸ τριῶν ἐτῶν tribus annis ante ἢ tribus ante annis—τρία ἔτη ὕστερον ἢ μετὰ τρία ἔτη tribus annis post ἢ tribus post annis—*

Cicer. Catil. 3,3 ut Catilina paucis ante diebus erupit ex urbe καθὼς ὁ Κατιλίνας πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔφυγεν (ἐξεκουμπίσθη) ἐκ τῆς πόλεως—*Themistocles fecit id quod viginti annis ante fecerat Coriolanus—biduo post* μετὰ δύο ἡμέρας—

Πρὸβλ. καὶ *tertio anno ante ἢ tertio ante anno τρίτῳ πρότερον ἔτει—tertio anno post ἢ tertio post anno τρίτῳ ὕστερον ἔτει.*

Σημ. Πολλάκις μετὰ τὸ ante καὶ post ἐπιτασσόμενα καὶ λαμβανόμενα ὡς προθέσεις τίθεται αἰτιατικὴ τοῦ χρονικοῦ σημείου, ἀφ' οὗ γίνεται ὁ ὑπολογισμός: *paucis diebus post mortem Africani* ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀφρικανοῦ—*anno quingentesimo post urbem conditam* ἔτει πεντακκοσιοστῇ ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως (Ῥώμης).

β'. δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῶν προθέσεων ante καὶ post (προτασσομένων): *Sall. Jug. 102,2* *Eo post diem quintum, quam iterum barbari male pugnaverant, legati a Boccho veniunt* ἐνταῦθα μετὰ πέντε ἡμέρας ἀφ' οὗ εἰ βάρβαροι δευτέραν φοράν κακῶς εἶχον πολεμήσει (εἶχον δηλ. ἀποτύχει καὶ ἡττηθῇ), πρέσβεις παρὰ τοῦ Βόκχου ἔρχονται.

Πρὸς. καὶ τὰς φράσεις: ante diem tertium Calendas Januarias (a. d. III. Cal. Jan.) κ. τ. ὁμ. σελ. 113-4.

γ'. διὰ τῆς ἀφαίρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας hic ἢ τῆς is ἢ τῆς ille τιθεμένης μετὰ τῆς ἀφαίρετικῆς τοῦ χρονικοῦ ὀνόματος: *Cicer. Somn. Scip. 3* hoc biennio consul ὑπατος (γινόμενος) μετὰ δύο ἀπὸ σήμερον ἔτη—*Verr. 2,4,39* illud argentum se paucis illis diebus misisse Lilybaeum ὅτι ἐκείνον τὸν ἄργυρον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔστειλεν εἰς Λιλύβαιον [ἐνταῦθα διὰ τὸν πλάγιον λόγον κεῖται illis ἀντὶ his' ἰδὲ § 293]—*Caes. bc. 1,41,1* eo biduo Caesar in castra pervenit μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Καῖσαρ εἰς τὸ στρατόπεδον φθάνει.

δ'. διὰ τοῦ ἐπιρρήματος abhinc (πρὸ τοῦ νῦν χρόνου) τιθεμένου κανονικῶς πρὸ τῆς αἰτιατικῆς ἢ τῆς ἀφαίρετικῆς τοῦ χρονικοῦ ὀνόματος: *Cicer. Verr. 2,1,34* Quaestor fuisti abhinc annos quattuordecim τμῆας ἔγινες πρὸ δεκατεσσάρων (ἀπὸ τοῦ νῦν χρόνου) ἐτῶν—*p. Qu. Rosc. 37* abhinc annis quindecim πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν.

§ 185. Τὸ πόσον χρόνον διαρκεῖ τι γινόμενον δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς τοῦ ποσοῦ (§ 202): *Quaedam bestiolae unum diem vivunt* Ζωάρια τινα ζῶσι μίαν (μόνην) ἡμέραν—*Urbs Veii decem aestates hiemesque obsessa est* ἡ πόλις Οὐδήϊοι (ἐπὶ) δέκα θέρη καὶ χειμῶνας ἐπολιορκήθη.

Τῆς αἰτιατικῆς ταύτης προτάσσεται πολλάκις ἡ πρόθεσις per, ἃν μάλιστα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαρθῇ τὸ ἀδιάλειπτον καὶ διηγετικὸν τῆς πρά-

ξεως: per totam vitam διὰ (ὅλου τοῦ) βίου, καθ' ἅπαντα τὸν βίον—Cic. Catil 3,20 Iudi per decem dies facti sunt ἀγῶνες δεκαήμεροι ἐτελέσθησαν.

Σημ. Σπανιώτερον ἢ διάρκεια δηλοῦται καὶ δι' ἀφαιρετικῆς: Caes. bc. 1,46,1 pugnatum est continenter horis quinque μάχη ἐγένετο συνεχῶς ἐπὶ πέντε ὥρας.

§ 186. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ ἐγένετό τι ἢ πόσος χρόνος ἐχρηιάσθη ἵνα γίνη τι δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς μόνης ἢ διὰ τῆς προθέσεως intra μετ' αἰτιατικῆς: Agamemnon vix decem annis (ἢ intra decem annos) unam cepit urbem ὁ Ἀγαμέμνων μόλις μετὰ δέκα ἔτη ἐκυρίευσεν (ἐχρηιάσθη δέκα ἔτη ἵνα κυριεύσῃ...) μίαν πόλιν.

§ 187. Τὸ ἀπὸ πόσου χρόνου διατελεῖ τι γιγνόμενον δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς χρονικοῦ ὀνόματος μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ· μετὰ τῆς αἰτιατικῆς ταύτης συνάπτεται συνήθως καὶ τὸ μόριον iam: Mithridates annum iam tertium et vicesimum regnat ὁ Μιθριδάτης τρίτον καὶ εἰκοστὸν (τουτί) ἤδη ἔτος βασιλεύει—Cicer. Catil. 1.4 at nos vicesimum iam diem patimur hebecere aciem horum auctoritatis ἀλλ' ἡμεῖς ἤδη εἰκοστὴν (ταύτην) ἡμέραν ἀνεχόμεθα ν' ἀπαμδλύνηται ἡ δξύτης τοῦ ἀξιώματος τούτων.

§ 188. Ὅταν ὀρίζεται χρονικόν τι σημεῖον τοῦ μέλλοντος (προσεχῆς ὥρα, ἡμέρα, ἔτος) πρὸς τινὰ πρᾶξιν, γίνεται χρῆσις τῆς προθέσεως in μετ' αἰτιατικῆς: Cicer. de off. 3,58: in posterum diem ad cenam invitatus sum ἐκλήθην εἰς δεῖπνον (διὰ) τὴν ὑστεραίαν—Caes. bg. 1,30,4 concilium totius Galliae in diem certam indicere συνέδριον ἀπάσης τῆς Γαλατίας εἰς ὠρισμένην ἡμέραν τάττειν.

Σημ. Καὶ τὸ διὰ πόσον χρόνον ζητοῦμέν τι, χρειαζόμεθα τι δηλοῦται διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς: Phaethon currum paternum in diem rogavit ὁ Φαέθων ἐζήτησε τὸ ἄρμα τοῦ πατρὸς τοῦ διὰ μίαν ἡμέραν.

Πρὸβλ. καὶ in dies ὁσημέραι, in singulos annos ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος.

II. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 189. Ἡ ἐν τόπῳ στάσις, τὸ ποῦ; ubi? δηλοῦται

1. δι' ἐπιρρημάτων τοπικῶν στάσεως δηλωτικῶν: hic ἐνθάδε ibi ἐνταῦθα, ἐκεῖ.
2. διὰ τῆς προθέσεως in μετ' ἀφαιρετικῆς: in urbe ἐν τῇ πόλει—in Europa ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

Ἐξαιρέσεις. Ἡ πρόθεσις in παραλείπεται

α'. παρὰ τὴν λέξιν locus ἔχουσιν ἐπιθετικὸν τινα προσδιορισμὸν ἢ ἐπιθετικὴν ἀντωνυμίαν *aequo loco*—*loco meliore*—*eo loco*—

β'. ὅταν ἡ τόπου δηλωτικὴ λέξις ἔχῃ προσδιορισμὸν τὸ ἐπιθετον *totus*: *totā Italiā*—*totā urbe*—*toto mari*—*totis castris*—*totā domo*—

γ'. παρὰ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων τῶν ἔχουσιν σταθερὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν: *Albā Longā*—*Carthagine novā*—

δ'. παρὰ ὀνόματα πόλεων ἔχοντα προσδιορισμὸν ἐπιθετικὴν ἀντωνυμίαν: *ipsā Romā* (—σπανιώτερον καὶ *in ipsā Romā*) *Athenis tuis* (Cic. ad Att. 16,6,2).

§ 190. Ἡ ἐν τινι ὀρισμένη πόλει (Ῥώμῃ, Ἀθήναις, Κορίνθῳ...) στάσις δηλοῦται

διὰ τῆς γενικῆς τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως, ἂν τοῦτο εἶναι κλίσεως τῆς α' ἢ τῆς β' καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ: ἐν Ῥώμῃ *Romae*—ἐν Κορίνθῳ *Corinthi*...—

ἂν δὲ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως εἶναι τῆς γ' κλίσεως (οἰοῦσθαι ἀριθμοῦ) ἢ ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ (οἰκισθῆναι κλίσεως), τότε ἢ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ στάσις δηλοῦται διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ὀνόματος: ἐν Ἀθήναις *Athenis*—ἐν Καρχηδόνι *Carthagine*—Cic. divin. in Caecil. 39 *Caecilius didicit litteras Graecas Lilybaei, non Athenis, Latinas in Sicilia, non Romae*.

Σημ. Καὶ τὰ ὀνόματα μεγαλυτέρων νήσων, Κρήτης, Κύπρου, Κερκύρας... καὶ τὸ ὄνομα *Chersonesus* καὶ ἄλλα εἰς—us ἐκ τῆς ἐλληνικῆς εἰλημμένα ὀνόματα πόλεων, χωρῶν... τίθενται ἐνίστε κατὰ γενικὴν εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν αὐταῖς στάσεως: ἐν Κρήτῃ *Cretae*, ἐν Κύπρῳ *Cypri* *Corcyrae Chersonēsi*.

§ 191. Αἱ τοχὸν μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα πόλεων καὶ νήσων ἀκολουθοῦνται παραθέσεις *urbs*, *oppidum*, *municipium*, *colonia*, *insula*... τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς προθέσεως in ἢ σπανιώτερον, ἄνευ αὐτῆς: Cic. Phil. 4,6 *milites Albae constiterunt, in urbe opportunā munitā, propinquā*—p. Arch. 4. *Archias se ad scribendi studium contulit primum Antiochiae, celebri quondam urbe et copiosā*.

§ 192. Ἄν τὰ προσηγορικὰ ταῦτα ὀνόματα *urbs*, *oppidum*, *colonia*... προτάσσωνται τοῦ κυρίου ὀνόματος τῆς πόλεως ἢ τῆς νήσου, τίθενται καὶ ταῦτα καὶ τὸ τῆς πόλεως ἢ νήσου κύριον ὄνομα κατ' ἀφαι-

ρετικὴν μετὰ τῆς in: Corn. Nep. Cimon. 3,4: Cimon in oppido Citio est mortuus.

§ 193. Τὸ οἶκοι, ἐν τῇ πατρίδι, ἐν τῷ οἴκῳ, λέγεται domi τὸ ἐν τοῖς ἀγροῦς, ἐν τῇ ἐξοχῇ λέγεται ruri, τὸ χαμαὶ humi.

Κατὰ τὸ domi ἐλέχθη καὶ τὸ ἀντίθετον belli ἐν πολέμῳ,—καὶ militiae ἐν στρατείᾳ: domi militiaeque οἶκοι καὶ ἐν στρατείᾳ,—domibellique οἶκοι καὶ ἐν πολέμῳ—aut belli aut domi ἢ ἐν...

Τὸ ἐν τῷ ἐμῷ, ἐν τῷ σὺν οἴκῳ.... λέγεται domi meae, domi tuae, domi nostrae.... —ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καίσαρος domi Caesaris (ἀλλὰ καὶ in M. Crassi castissimā domo)—ἐν ἀλλοτρίῳ οἴκῳ domi alienae....

Ἀλλὰ in illā domo ἐν ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ, una in domo ἐν ἐνὶ (μόνῳ) οἴκῳ, eā in domo, quā in domo, hāc in domo, privata in domo, in eius modi domo, impudicā in domo (δηλ. ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἢ ἐν τινὶ οἴκῳ στάσις δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς in)

§ 194. Ἡ ἐν τόπῳ στάσις δηλοῦται καὶ διὰ τῶν ἐξῆς μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένων προθέσεων: ante, apud, ad, adversus, contra, circa, circum, citra, cis, trans (Ἰδὲ κεφάλαιον προθέσεων σελ. 181 κ. ἐ.).

§ 195. Συγγενῆς πρὸς τὴν ἐν τόπῳ στάσιν εἶναι ἢ ἔννοια τῆς ἐκτάσεως ἐν τόπῳ ἢ τοπικῆς ἐκτάσεως δηλουμένης καὶ ταύτης δι' ἀφαιρετικῆς μόνῃς: totā Italiā καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν—terrā marique κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν—ἢ καὶ διὰ τῆς προθέσεως per μετ' αἰτιατικῆς: per totam Italianam.

§ 196. Ἡ εἰς τόπον κίνησις, τὸ ποῦ; quo?, δηλοῦται

1. διὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων: huc, illuc, eo, quo....

2. διὰ τῆς προθέσεως in μετ' αἰτιατικῆς: in urbem—concursum est in Capitolium συρροή ἐγένετο, συνέρρευσαν (ἄνθρωποι) εἰς τὸ Καπιτώλιον.

Ἐξαιρέσεις. Παρὰ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, χωμῶν, μικρῶν νήσων,—παρὰ ποιηταῖς καὶ παρὰ τὰ ὀνόματα τῶν χωρῶν καὶ ἄλλα—παραλείπεται ἢ πρόθεσις in: Romam ire εἰς Ῥώμην ἰέναι—Athenas proficisci εἰς Ἀθήνας ἀπιέναι—haec via Capuam ducit ἢ ὁδὸς αὕτη ἄγει εἰς Καπύην.

Τὸ οἶκαδε λέγεται domum, εἰς τοὺς ἀγροὺς rus: domum reverti οἶκαδε ἐπιστρέφειν—rus ire πορεύεσθαι εἰς τοὺς ἀγροὺς.

Σημ. α'. ad Capuam, ad Mutinam . . . ire σημαίνει ὄχι εἰς Καπύην,.... ἀλλὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς Καπύης, μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὴν Καπύην... βαδίζειν.

Σημ. β'. Κατὰ τὸ rediri Romam, redire domum λέγεται καὶ reditus Romam ἢ εἰς Ῥώμην ἐπάνοδος, καὶ reditus domum ἢ οἶκαδε ἐπάνοδος.

§ 197. Αἱ τυχὸν παρὰ τὸ κύριον ὄνομα τῆς πόλεως, νήσου... προστιθέμεναι προσηγορικαὶ λέξεις urbs, oppidum.... ἔχουν πάντοτε τὴν πρόθεσιν in εἴτε προτάσσονται τοῦ κυρίου ὀνόματος εἴτε ἐπιτάσσονται αὐτοῦ: Cic. de republ. 2,34 Demaratus se contulit Tarquinios, in urbem Etruriae florentissimam ὁ Δημάρατος κατέφυγεν εἰς τοὺς Ταρκυνίους, πόλιν τῆς Ἑτρούριας ἀκμαιστάτην—in Pison. 89 in oppidum devium Beroeam profugisti εἰς τὴν ἔξω τῆς ὁδοῦ (ἀπόκεντρον) πόλιν Βέρειαν κατέφυγες.

Σημ. Ἡ πρὸς πρόσωπόν τι κίνησις δηλοῦται διὰ τῆς ad ἢ apud μετ' αἰτιατικῆς: Cic. Catil. 1,19 ad Q. Metellum praetorem venisti ἤλθες πρὸς τὸν Κόιντον Μέτελλον, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κοῖντου Μετέλλου, τοῦ πραιτῶρος.

§ 198. Ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις τὸ πόθεν; unde? δηλοῦται

1. διὰ τοπικῶν ἐπιρρημάτων: hinc, inde, unde, undique...

2. διὰ τῆς προθέσεως ex (e) μετ' ἀφαιρετικῆς: ex urbe ἐκ τῆς πόλεως—non aliunde quam ex Hispania invehitur οὐκ ἄλλοθεν ποθεν ἢ ἐξ Ἰσπανίας εἰσχορίζεται.

Ἐξαιρέσεις. Παρὰ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, κωμῶν, μικρῶν νήσων καὶ παρὰ τὰ προσηγορικὰ domus, rus καὶ humus παραλείπεται ἢ πρόθεσις ex: Romā venio ἐκ Ῥώμης ἔρχομαι—Corintho fugere φεύγειν ἐκ Κορίνθου—domo οἶκοθεν—rure ἀγρόθεν—humo legēs, tabulas legere χαμᾶθεν, ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πατοῦντα ἀναγιγνώσκειν τοὺς (ἀνηρτημένους) νόμους, τὰς δέλτους.

Σημ. Διὰ τῆς προθέσεως a (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς, ἀκόμη καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς ὀνομάτων πόλεων, κωμῶν.... σημαίνεται κίνησις ἀπὸ τῶν πέριξ τόπου τινός, διεύθυνσις ἀπὸ τὸ μέρος αὐτοῦ, ὄχι κίνησις ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν τόπον αὐτὸν: Caes. bc. 1,11,4 itaque ab Arimino M. Antonium cum cohortibus quinque Arretium mittit ὅθεν ἀπὸ τῆς

περιοχῆς τοῦ Ἀριμίνου τὸν Μάρκον Ἀντώνιον μετὰ πέντε κοόρτεων εἰς Ἀρρήτιον πέμπει.

Αἱ τυχόν μετὰ τοῦ κυρίου ἐνόμκτος τῆς πόλεως, κώμης... τιθέμεναι λέξεις *urbs*, *oppidum*, *municipium*... ἔχουν πάντοτε τὴν πρόθεσιν *ex* εἴτε προτάσσονται τοῦ κυρίου ἐνόμκτος εἴτε ἐπιτάσσονται αὐτοῦ: Cicer. p. Font. 41 *quam* (*generis antiquitatem*) *Tusculo*, *ex clarissimo municipio*, *profectam* videmus τὴν ὁποῖαν (ἀρχαίότητα τοῦ γένους) βλέπομεν προεληθεύσαν ἐκ τοῦ Τούσκλου, ἐνδοξοτάτης πόλεως (ἰσοτελοῦς, ἰσοπολιτιδος).

§ 199. Ἡ διὰ τόπου κίνησις, *quā?* δηλοῦται

1. δι' ἀφαιρετικῆς μένης: *eā* (*viā*) ταύτη, διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ—*viā Appiā proficisci*—*portā Collinā urbem intrare*—*terrā mari-que* διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης.

2. διὰ τῆς προθέσεως *per* μετ' αἰτιατικῆς: *per mediam urbem* (καὶ *mediā urbe*) διὰ μέσης, διὰ (τοῦ) μέσου τῆς πόλεως.

III. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τρόπου.

§ 200. Ὁ τρόπος, τὸ πῶς; *quo modo?* δηλοῦται

1. διὰ τροπικῶν ἐπιρρημάτων: *bene*, *male*, *cito*, *celeriter*..

2. διὰ τῆς προθέσεως *cum* μετ' ἀφαιρετικῆς: *malo cum dignitate cadere*, *quam cum ignominia vivere* προτιμῶ νὰ πέσω (ν' ἀποθάνω) μετὰ τιμῆς ἢ νὰ ζῶ μετ' ἀτιμίας, ἀτίμως.

3. δι' ἀφαιρετικῆς μένης, ἄνευ τῆς *cum*, συνήθως ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν ἔχῃ καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν ἢ γενικὴν προσδιοριστικὴν: *philosophi aequo animo mortem ferunt* οἱ φιλόσοφοι ἀταράχως τὸν θάνατον ὑπομένουν—Cicer. Catil. 2,3 *ego Catilinam etiam vitae meae periculo sustulissem* ἐγὼ τὸν Κατιλίαν ἀκόμῃ καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μου θὰ εἶχα ξεπαστρέψει.

Αἱ λέξεις αἱ σημαίνουσαι καθ' ἑαυτὰς τρόπον—καὶ εἶναι αὗται οὐκ ὀλίγαι—τίθενται πάντοτε ἄνευ τῆς *cum*, εἴτε ἔχουν, εἴτε δὲν ἔχουν προσδιορισμὸν: *iure* δικαίως—*iniuriā* ἀδίκως,—*silentio* σιωπηρῶς, ἐν σιγῇ—Sall. Catil. 1, 1. *vitam silentio transire*—*vitio creatus consul* ὑπατος ἐκλεχθεὶς παρατύπως, παρανόμως, δολίως, *fraude* ἀπατηλῶς—*vi βίᾳ*, βιαίως... Horat. Carm. 4,2, 27-32 *a pis more modoque operosa carmina fingo* πλάττω μετὰ

πολλοῦ κόπου ποιήματα κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τὸν τρόπον τῆς μελίσσης. (Πρβλ. καὶ σελ. 176-7).

4. διὰ τῆς προθέσεως *per* ἢ *in* μετ' αἰτιατικῆς: *per vim* βιάως—*per iocum* μετὰ παιδιᾶς—*per fraudem* ἀπατήλως—*per contumeliam* ὀδριστικῶς—*per causam* μὲ πρόφασιν—*servilem in modum* μὲ δουρικὸν τρόπον, δουρικῶς.

5. Δι' ἐπιθέτου (ἐπιρρηματικοῦ κατηγορουμένου § 125).

6. δι' ἀφαιρετικῆς γερονδίου § 236, σελ. 221

7. διὰ τοῦ συνδέσμου *cum* μεθ' ὀριστικῆς § 262 ς'

8. διὰ τροπικῆς μετοχῆς § 242 γ': *Liv. 1,25,13 Romani ovantes ac gratulantes Horatium accipiunt* οἱ Ῥωμαῖοι ἀλαλάζοντες καὶ ἀγαλλόμενοι τὸν Ὁράτιον ὑποδέχονται.

IV. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ὀργάνου.

§. 201 Τὸ ὄργανον δηλοῦται

1. δι' ἀφαιρετικῆς μόνης § 173

2. ἂν τὸ ὄργανον εἶναι πρόσωπον, διὰ τῆς προθέσεως *per* μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου ἢ διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς *operā* ἢ (σπανίως) *auxilio* μετὰ γενικῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ δηλοῦντος τὸ πρόσωπον, ἢ μετὰ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *meā, tuā, suā, nostrā, vestrā (operā)* ἢ *meo, tuo, suo.... (auxilio)*: *Augustus per legatos suos bellum administrabat* ὁ Αὐγούστος διὰ τῶν ἐκ τοῦ ὑπάρχων τὸν πόλεμον διηύθυνε—*Ciceronis (meā) unius operā respublica conservata est* διὰ τῆς φροντίδος τοῦ Κικέρωνος μόνον ἐσώθη ἡ πολιτεία πρβλ. *Cicer. de dom. sua* 94—in *Pis.* 6.

Σημ. α'. ᾠθροισμὸς ἀνθρώπων, σῶμα στρατιωτῶν, δορυφόρων.... ἐνεργούντων κατὰ διαταγὴν ἀνωτέρου ἄρχοντος θεωρεῖται ὡς πρᾶγμα καὶ τίθεται συνήθως κατ' ἀφαιρετικὴν εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου. *Sall. Jug. 94,3 hostem tormentis, sagittariis et funditoribus eminens terrere—Ea legione Caesar fossam ducit.*

Σημ. β'. Σπανίως καὶ ὅταν τὸ ὄργανον εἶναι πρᾶγμα δηλοῦται διὰ τῆς *per* μετ' αἰτιατικῆς. *Caes. bc. 1,9,6 per colloquia controversiae componuntur* διὰ τῶν συνεννοήσεων αἱ ἀμφισδητήσεις καταπαύουν, λύονται—*per litteras* δι' ἐπιστολῶν.

Σημ. γ'. Τὰ ὀνόματα τῶν ζώων εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου τίθενται

πάντοτε κατ' ἀφαιρετικήν: *bubus agros arare* διὰ βοῶν τοὺς ἀγροὺς ἀροῦν.

V. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ.

§. 202. Τὸ ποσὸν, *quantum?*; *quanto?* δηλοῦται

1. διὰ ποσότητος δηλωτικῶν ἐπιρρημάτων: *valde, nimis, tamquam: homo valde studiosus ac diligens* ἄνθρωπος σφόδρα φιλοσπουδὸς καὶ ἐπιμελὴς—*nimis plebem amplector* ἄγαν τὸ πλῆθος περιποιῶμαι, κολακεύω.

2. δι' αἰτιατικῆς § 151 σημ.: *fossa pedestre cento's longa*—*Caes. bc. 1,40,1 pontes distantes inter se milia passuum quattuor.*

3. δι' ἀφαιρετικῆς μόνης, παρὰ τὰ ῥήματα *abesse, distare* καὶ ὅμοια: *Caes. bg. 1,42,1 hic locus aequo fere spatio ab castris Ariovisti et Caesaris aberat* ὁ τόπος οὗτος ἴσον σχεδὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἀριοβίστου καὶ ἀπὸ τοῦ Καίσαρος ἀπέιχε.

Σημ. Ἄν δὲν ὀρίζεται τὸ σημεῖον ἀφ' οὗ λογίζεται ἡ ἀπόστασις ἀλλὰ ἐννοεῖται μόνον, τίθεται καὶ ἡ πρόθεσις *ab* μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς. *Caes. bg. 2,7,3 ab milibus passuum minus duobus castris posuerunt* εἰς ἀπόστασιν μικροτέραν τῶν δύο χιλιάδων βημάτων ἐστράτοπεδευσαν.

§. 203. Ἀφαιρετικὴ τοῦ ποσοῦ τίθεται καὶ παρὰ τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα, παρὰ τὰ συγκριτικὴν ἔννοιαν ἔχοντα ἐπιρρήματα *ante* καὶ *post*, παρὰ τὰ ῥήματα *malō, praesto, supero* καὶ τὰ ἐκ τῆς προθέσεως *ante* σύνθετα, *antecello, antecedo*..... (§. 173, VI.).

Σημ. Ἡ ἔννοια τῆς ποσότητος ἐνυπάρχει καὶ ἐν τῇ γενικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τῆς τιμῆς ἢ ἀξίας (§. 156, δ' καὶ σελ. 176, II) καὶ ἐν τισὶ γενικαῖς τῆς ιδιότητος: *Caes. bg. 6,25,4 iter dierum sexaginta processerit*—*Cic. ad famil. 15,4,8 abessem ab Amano itinere unius diei*

VI. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι.

§. 204. Τὸ κατὰ τι ἢ ἡ ἀναφορὰ δηλοῦται

1. δι' ἀφαιρετικῆς μόνης (*ablat limitationis* §. 175 VIII.)

2. δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς *a, ab*: *Caes. bg. 7,10,1 a re fructus*

mentariā laborare υποφέρειν ὡς πρὸς τὸν ἐπισιτισμὸν—Cic. ad Att. 7,15,3 imparatus cum a militibus tum a pecuniā ἀπαράσκευος καὶ (τόσον) εἰς στρατιώτας καὶ (ὅσον καὶ) εἰς χρήματα.

3. δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς ex (μόνον παρὰ τὸ ῥῆμα laborare πονεῖν, ἀλγεῖν,): laborare ex capite, ex pedibus ἀλγεῖν (κατὰ) τὴν κεφαλὴν, τοὺς πόδας.

4. διὰ τοῦ εἰς—u σουπίνου: terribile visu—horribile dictu § 258.

5. παρὰ ποιηταῖς συνηθέστατα καὶ δι' αἰτιατικῆς, κατὰ ζῆλον ἑλληνικόν, διὸ καὶ ὀνομάζεται ἡ αἰτιατικὴ αὕτη accusativus graecus: Verg. Aen. 1,589 os humerosque deo similis κατὰ τε τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὤμους θεῷ ὅμοιος — 5,97 iuveni nigrantes terga μόσχοι μαυρίζοντες κατὰ τὰ νῶτα.

VII. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ αἰτίου

§ 205

A'. τὸ ποιητικὸν αἶτιον δηλοῦται

1. δι' ἀφαιρετικῆς μόνης, ἂν αὕτη δηλοῖ πρᾶγμα (ablat. rei efficientis § 174, V.

2. δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς προθ. a, ab, ἂν ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ προσωποποιούμενον πρᾶγμα ἢ εἶναι ὀνόματος περιληπτικοῦ § 174, V...

3. διὰ δοτικῆς, σχεδὸν πάντοτε παρὰ τὰ γερονδιακά, σπανιώτερον παρὰ τοὺς συνθέτους χρόνους, παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' ἄλλους τύπους τῶν παθητικῶν ῥημάτων § 155 ε

B' τὸ ἀναγκαστικὸν αἶτιον δηλοῦται

1. δι' ἀφαιρετικῆς μόνης: Cic. Phil. 2,115 quidam morbo aliquo et sensus stupore suavitatem cibi non sentiunt τινὲς ἔνεκα νόσου τινὸς καὶ ἀμβλύτητος τῆς αἰσθήσεως (γεύσεως) τὴν ἡδύτητα τῆς τροφῆς δὲν αἰσθάνονται § 174, VII.

Σημ. Τοιαῦτα ἀφαιρετικὰ εἶναι συνηθεστάτη ἡ causa, ἥττον συνήθης ἡ gratia, culpa, ira, studio, odio, dolore, gaudio, metu, timore, avaritia, ope.... καὶ αἱ τῆς δ' κλίσεως hortatu, iussu, iniussu, coactu....

2. διὰ τῶν προθέσεων ob, propter, per (μετ' αἰτιατ.), ex, prae (μετ' ἀφαιρετ.): Verg. Aen. 1,4 Junonis ob iram—Sall. Cat.

6,7 per licentiam insolescere δι' ἀκολασίαν ὑβριστικῶς, ροπτικῶς φέρεσθαι — aeger ex vulnere (Caes. bc. 3,78,5) ἀνὴς ἐκ τραύματος.

Γ' Τὸ τελικὸν αἷτιον ἢ δ σκοπὸς δηλοῦται

1. διὰ τῶν ἀφαιρετικῶν causā, gratiā μετὰ γενικῆς ὀνόματος ἢ ρουνδίου ἢ γερουνδιακοῦ: *lucris causa dicere* κέρδους χάριν γειν—*exempli gratia* ἢ *verbi causa* παραδείγματος χάριν, λόγῳ χάριν—*dolorum effugiendorum gratia* voluptates omittere παρὰ λείπειν, ἀποφεύγειν τὰς ἡδονὰς χάριν τοῦ ἐκφυγεῖν τὰς λύπας.

2. διὰ τῆς προθέσεως ad μετ' αἰτιατικῆς μάλιστα γερουνδίου ἢ ρουνδιακοῦ: *canes alere ad venandum* κύνας τρέφειν πρὸς τὸ ῥᾶν, τοῦ θηρᾶν ἕνεκα.

3. διὰ τοῦ εἰς—um σουπίνου μετὰ τὰ κινήσεως σημαντικὰ ῥήματα § 257

Σημ. Οἱ ποιηταὶ ἀντὶ τοῦ σουπίνου μεταχειρίζονται καὶ ἀπαρφεύγειν: Horat. Carm. 1,2,7, Proteus omne pecus egit visum montes.

4. διὰ τελικῆς ἢ ἀνκφορικῆς τελικῆς προτάσεως § 247-9 § 268

5. διὰ δοτικῆς (τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ κατηγορουμένου) σελ. 167 ζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος

§ 206. Καὶ ἐν τῇ χρήσει τῶν χρόνων ἡ λατινικὴ καθόλου συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν, μόνον ὅτι ἐν τισιν εἶναι ἀκριβεστέρα ἐκείνης.

§ 207. Χρόνοι ἀρκτικοὶ εἶναι ὁ ἐνεστώς, ὁ κυρίως παρακειμένη (perfectum praesens ἢ logicum) καὶ οἱ μέλλοντες ἀμφότεροι.

§ 208. Χρόνοι ἱστορικοὶ εἶναι ὁ παρατατικός, ὁ ἱστορικὸς παρακειμένης (perfectum historicum ἀόριστος) καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

A' Οἱ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ἀνεξααρτήτοις προτάσεσιν.

§ 209. Ὁ ἐνεστώς δηλοῖ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πράξιν

α' γιγνομένην, εἴτε ἀπὸ προτέρου χρόνου ἀρξαμένην καὶ ἐξακολουθοῦσαν τώρα νὰ γίνεται, εἴτε καὶ τώρα ἀρχομένην: *Quid facis?* Scribo — Pluit.

β' πολλάκις κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρόντι ἢ
ἀντίοτε ἰσχύουσιν: gallus caput ὁ ἀλέκτωρ φωνεῖ — virtus sola
homines beatos reddit ἡ ἀρετὴ μόνη τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας
ποιεῖ — concordia res crescunt, discordia pereunt ὑπὸ τῆς ὁμονοίας
τὰ πράγματα προάγονται (αὐξάνουν), ὑπὸ τῆς διχονοίας ἀπόλλυνται —
fortes fortuna adiuvat τοὺς ἀνδρείους ἡ τύχη βοηθεῖ.

γ' πῖ ἄξιον παρελθούσαν μέν, ἀλλ' ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λέγοντος ζω-
ρῶς ἀναπαριστωμένην (ἱστορικὸς ἐνεστώς, praesens historicum):
Caes. bg. 7,86,1 His rebus cognitis Caesar Labienum cum co-
hortibus sex subsidio laborantibus mittit ταῦτα μαθὼν ὁ Καί-
σαρ τὸν Λαβινηὸν μετὰ ἑξ κοόρτεων εἰς ἐπικουρίαν τοῖς πιεζομένοις
βοηθεῖ (ἐπερχομένοις) πέμπει.

δ' τὸν ἐνεστώτα μεταχειρίζεται καὶ ἡ ἐλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ
ᾤωσσαν καὶ ὅταν μνημονεύῃ τὰ ἐν τοῖς ποιήμασιν ἢ τοῖς συγγράμμασι
ῥηθούμενα ἢ διδασκόμενα (praesens litteratorium): Socrates docet
Σωκράτης διδάσκει (ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Πλάτωνος ἢ τοῦ Ξενο-
φώντος) — Cicero dicit ὁ Κικέρων λέγει (ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐ-
τοῦ) — Achilles Hectorem caedit ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Ἑκτορα φονεῖει
(ἐν τῇ Ἰλιάδι) Antigone ad Creontem ducitur ἡ Ἀντιγόνη
πρὸς τὸν Κρέοντα ἄγεται (ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι τοῦ Σοφοκλέους).

§ 210 Ὁ παρατατικὸς δηλοῖ πρᾶξιν
ῥηθιζομένην καὶ διαρκοῦσαν)
πολλάκις κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην) ἐν τῷ παρελθόντι
Themistocles adulescens liberius vivebat et rem familiarem
neglegebat ὁ Θεμιστοκλῆς νέος ὢν ἐλευθεριώτερον ἔζη καὶ τὰ
οἰκεία (τὴν περιουσίαν του) παρημέλει — Romae quotannis bini con-
sules creabantur ἐν Ῥώμῃ κατ' ἔτος ἀνὰ δύο ὑπάτους ἐξελέγοντο —
Cato dicebat (=dicere solebat) fructus litterarum iucundos esse,
radices amaras ὁ Κάτων ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι οἱ καρποὶ τῶν γραμ-
μάτων εἶναι εὐάρεστοι (ἡδέεις), αἱ δὲ ῥίζαι πικραί.

§ 221. Ὁ κυρίως παρακείμενος δηλοῖ
α' πρᾶξιν ἤδη συντελεσμένην perii ἀπόλωλα — scripsi epistu-
lam γέγραφα τὴν ἐπιστολήν — pater advēnit ὁ πατὴρ ἔχει ἔλθει.
β' κατὰστασιν προσελθούσαν ἐκ συντελεσθείσης τῆς πράξεως: tu li-
beros habes, ego habui σὺ ἔχεις (ἐξακολουθεῖς νὰ ἔχεις) τέκνα,
ἐγὼ ἔσχικα, τ. ἔ. οὐκέτι ἔχω, διότι μου ἀπέθανον ὅσα εἶχα — Fui unus

Troes, fuit Ilium υπήρξαμεν Τρῶες, υπήρξεν Ἰλιον (ἀλλὰ τώρα υπάρχομεν πλέον, διότι ἔαλω τὸ Ἰλιον).

Σημ. Πολλοὶ παρακαίμενοι δηλοῦντες τὴν ἐκ τῆς συντελεσθείσης πράξεως προελθοῦσαν κατάστασιν ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἐνεστώτας (ἄλλοι συγγενοὺς ῥήματος): *novi* ἢ *cognovi* (κατὰ)μεμάθηκα, (ἐπομένως) γνώσκω, *scio*—*consuevi*=*soleo*, εἶθα—*constiti*=*sto*...

§ 212. Ὁ ὑπερσυντέλικος δηλοῖ πράξιν συντελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι. Cicero ante Caesarem natus erat ὁ Κικέρων εἶχε γεννηθῆ, ὅταν ἐγεννήθῃ ὁ Καῖσαρ—Caesar ante Ciceronem occisus erat ὁ Καῖσαρ εἶχε φονευθῆ, ὅταν ἐφονεύθῃ ὁ Κικέρων.

Σημ. Ὡς οἱ παρακαίμενοι *novi*, *cognovi*,... ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἐνεστώτας, οὕτω καὶ οἱ ὑπερσυντέλικοι, *poveram*, *cognoveram*, *consueveram*, *constiteram* ἰσοδυναμοῦν πρὸς τοὺς παρατατικούς *sciebam*, *solebam*, *stabam*.

§ 213 Ὁ ἱστορικός παρακαίμενος (ἀόριστος) δηλοῖ πράξιν γενομένην ἀπλῶς ἐν τῷ παρελθόντι. Romulus urbem Romam condidit Pericles quadraginta annos rei publicae Atheniensium praefuit ὁ Περικλῆς (ἐπὶ) ἔτη τεσσαράκοντα τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας πρέσβη.

§ 214. Ὁ μέλλων ἀπλοῦς δηλοῖ πράξιν, ἡ ὁποία θὰ γίνηται ἢ θὰ γίνηται ποτὲ ἐν τῷ μέλλοντι: Verg. Aen. 1,290 *Vocabitur hic quoque* (Augustus) *in votis* θὰ ὀνομάζεται καὶ οὗτος (ὁ Αὐγουστος) ἐν ταῖς προφητείαις, τ. ἔ. θὰ τιμᾶται καὶ οὗτος ὡς θεός—1,199 *o socii, ... o patres, graviora, dabit deus his quoque (malis) finem* ὦ ἑταῖροι, ὦ πατέρες, τερα παθόντες, θὰ δώσῃ ὁ Θεὸς τέλος καὶ εἰς αὐτὰ (τὰ παρόντα καὶ μέλλοντα).

Σημ. Ὁ ἀπλοῦς μέλλων κεῖται καὶ ἀντὶ προστακτικῆς: *tu non cessabis, et ea, quae habes instituta, perficies* σὺ δὲν ὀκνήσεις (=μὴ ὀκνεῖς, μὴ ὀκνήσεις) καὶ θὰ φέρῃς (=φέρεις) εἰς πέρας—καὶ περάτωσε αὐτά, τὰ ὁποῖα ἔχεις καθωρισμένα (§ 222,5).

§ 215. Ὁ τετελεσμένος μέλλων δηλοῖ πράξιν, ἡ ὁποία θὰ ἔχη συντελεσθῇ ἐν τῷ μέλλοντι: *ante horam decimam redierimus* πρὶν τῆς (προσεχοῦς) δεκάτης ὥρας θὰ ἔχωμεν ἐπανάλθει—*De Carthagine vereri non ante desinam quam illam excisam esse cognovero* ἀπὸ μέρους τῆς Καρχηδόνης δὲν θὰ παύσω νὰ ἔχω φόβον πρὸς τὴν πόλιν, ἕως ὅτου ἂν καταστῇ ἐρημική, δηλ. πρῶτα θὰ μάθω ὅτι καταστῇ ἐρημική, καὶ τότε, ὕστερα, θὰ παύσω νὰ φοβῶμαι.

Σημ. Καὶ οἱ τετελεσμένοι μέλλοντες *novero, cognovero, con-*
suevero - constitero ἰσοδυναμοῦν πρὸς τοὺς ἀπλοῦς μέλλοντας *sciam,*
solebo, stabo.

§ 216. Χρησὶς τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

Οἱ Λατῖνοι γράφοντες ἐπιστολὴν πρὸς τινα ἀπόντα, ἐλάμβανον
συνήθως ὑπ' ὄψιν ὅχι τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐτοὶ ἔγραφον, ἀλλὰ τὸν χρό-
νον, καθ' ὃν θὰ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν ὁ λαμβάνων αὐτήν διὰ τοῦτο
μετεχειρίζοντο τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος (παρατατικόν, ἱστορικὸν
παρακείμενον, ὑπερσυντέλικον) ἀντὶ τῶν χρόνων τοῦ παρόντος (ἐνεστώ-
τος, παρακειμένου).

Cic. ad Att. 9,10,1 *nihil habebam, quod scriberem;*
neque enim novi quidquam audieram et ad tuas omnes epi-
stulas rescripseram pridie (ἀντὶ *nihil habeo, quod*
scribam; neque... audivi et... rescripsi heri) οὐδὲν ἔχω
(ὑπερ) νά σου γράψω· διότι οὔτε νέον τι ἤκουσα καὶ εἰς τὰς ἐπιστολάς
σου ὅλας ἀπήντησα χθές— *Scripsi ad te ante lucem* (ἀντὶ *scri-*
bo...) γράφω πρὸς σέ πρὸ τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας, πρὶν φέξῃ.

B' Οἱ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

§ 217. Ἐν τῇ χρήσει τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις καθ' ὀρι-
στικὴν προτάσεσιν ἐξετάζεται μάλιστα, ἂν ἡ πρᾶξις τῆς ἐξηρητημένης
προτάσεως εἶναι σύγχρονος ἢ προγενεστέρα τῆς πράξεως τῆς κυρίας
προτάσεως.

α'. Ἐὰν αἱ πράξεις τῶν δύο προτάσεων, κυρίας καὶ ἐξηρητημένης, εἶναι
ἀκριδῶς σύγχρονοι, τίθεται καὶ ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει ὁ αὐτὸς
χρόνος, ὅστις εἶναι καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ:

Bene facis, quod manes καλῶς ποιεῖς, διότι μένεις (μένων).

Bene faciebas, quod manebas καλῶς ἐποίεις, διότι ἔμενες
(μένων).

Bene fecisti, quod mansisti καλῶς ἐποίησας, διότι ἔμεινας
(μείνας).

Bene feceras, quod manseras καλῶς εἶχες κάμει, διότι εἶ-
χες μείνει.

Si praeceptorum patris memor eris, vir bonus ac iustus
fies ἂν (ἐφ' ὅσον) θὰ εἶσαι μνήμων τῶν παραγγελμάτων τοῦ
πατρός, θὰ γίνῃς ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος—

Donec eris felix, multos numerabis amicos ἐφ' ὅσον θὰ εἶσαι εὐτυχής, πολλοὺς θὰ ἀριθμῇς (θὰ ἔχῃς) φίλους.

β'. "Αν ἡ τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως πράξις εἶναι προγενεστέρα τῆς πράξεως τῆς κυρίας προτάσεως, ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει τίθεται

παρακείμενος, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι ἐνεστώς—

ὑπερσυντέλικος, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι παρακείμενος ἢ παρατατικός—
τετελεσμένος μέλλον, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ εἶναι μέλλον ἁπλοῦς:

Cum ad villam veni, hoc ipsum, nihil agere, me delectat ὁσάκις ἦλθον (ἐρχομαι) εἰς τὴν ἑπαυλιν, αὐτὸ τοῦτο, νὰ μὴ κάμνω τίποτε, μὲ τέρει—

Epaminondas, cum in circulum venerat, numquam inde discedebat (ἢ discessit), priusquam sermo ad finem perductus esset ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὁσάκις εἰς κύκλον (συζητητῶν) εἶχεν ἔλθει (ἤρχετο), οὐδέποτε ἀπεχώρει (ἢ ἀπεχώρησεν) ἐκείθεν, πρὶν ἢ (εἰμὴ ἀφ' οὗ) ἡ συζήτησις εἶχεν εἰς τέλος ἀχθῇ (εἶχε τελειώσει)—
Scribam tibi, si quid de fortuna amici nostri cognovero θὰ σου γράψω, ἂν θὰ μάθω [ἂν θὰ ἔχω μάθει] τί περὶ τῆς τύχης τοῦ ἡμετέρου φίλου.

Ἐξαιρέσις. Μετὰ τοῦ χρονικοῦ συνδέσμου postquam ἀφ' οὗ, ut (primum), ubi (primum) cum primum, simulatque, simulac εὐθύς ὥς, τίθεται παρακείμενος, καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει παρακείμενος, μολονότι ἡ τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως πράξις εἶναι προγενεστέρα τῆς πράξεως τῆς κυρίας προτάσεως: Caesar, postquam hostium copias non longe abesse cognovit, castra posuit ὁ Καῖσαρ ἀφ' οὗ ἔγνω ὅτι τὰ στρατεύματα τῶν πολεμίων δὲν ἀπείχον πολὺ, ἐστρατοπέδευσε—Legati hostium, simulatque in castra Romana venerunt, statim ad consulem ducti sunt οἱ πρέσβεις τῶν πολεμίων, εὐθύς ὥς ἦλθον εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον, παρευθὺς πρὸς τὸν ὑπατον ὠδηγήθησαν (ἰδὲ καὶ § 258).

Λατινισμός. Μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον dum ἐν ᾧ χρόνῳ, τίθεται ἐνεστώς (ἀντὶ παρατατικοῦ) τῆς ὀριστικῆς, εἰ καὶ ὁ λόγος περὶ πράξεως παρῳχημένης: ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κεῖται παρακείμενος: Mardonius dum apud Plataeas in primis ordinibus pugnat, interfectus est ὁ Μαρδόνιος εἰς τὰς Πλαταιάς ἐν ᾧ ἐμάχετο ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἐφονεύθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ΄

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

§ 218. Αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις διακρίνονται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ (καὶ πάσῃ ἄλλῃ) γλώσσῃ,

α' εἰς προτάσεις κρίσεως: *Homines pulvis et umbra sumus* οἱ ἄνθρωποι εἵμεθα κόνις καὶ σκιά—*Avarus semper eget* ὁ φιλάργυρος πάντοτε στερεῖται—*Non possumus omnia per nos agere* δὲν δύναμεθα πάντα δι' ἡμῶν αὐτῶν νὰ πράττωμεν—*Mortem nemo sapiens malum esse dixerit* τὸν θάνατον οὐδεὶς σοφὸς δύναται νὰ εἴπῃ (εἴποι ἂν) ὅτι εἶναι κακὸν—*non semper idem honor floribus vernis est* οὐ πάντοτε τοῖς ἔαρινοις ἀνθεσιν ἡ αὐτὴ τιμὴ ἐστὶ—*dulce et decorum est pro patria mori* ἡδὺ καὶ ἐντιμὸν ἐστὶ τὸ ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν. (Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς προτάσεσιν ἐμφαίνεται γνώμη, κρίσις, ἀπόφανσις τοῦ λέγοντος).

β' εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας: *Ora et labora* προσεύχου καὶ ἐργάζου—*ne dixeris* μὴ εἴπῃς—*mortem ne timeamus* τὸν θάνατον μὴ φοβώμεθα—*Sibi quisque consulat* ἕκαστος ὡς σκέπτεται περὶ ἑαυτοῦ—*Eamus* ἴωμεν—*Amemus patriam, pareamus magistratibus, consulamus bonis; speremus quae volumus, sed, quod acciderit, fortiter feramus* ὡς ἀγαπῶμεν τὴν πατρίδα, ὡς ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἀρχοντας, ὡς σκεπτόμεθα ὑπὲρ τῶν χρηστῶν· ὡς ἐλπίζωμεν ὅσα θέλωμεν, ἀλλ' ὅ,τι ἂν συμβῇ, γενναίως ὡς φέρωμεν. (Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς προτάσεσιν ἐμφαίνεται ἐπιθυμία τοῦ λέγοντος).

§ 219. Καὶ προτάσεις κρίσεως καὶ προτάσεις ἐπιθυμίας δύνανται νὰ ἐξενεχθῶσι μετὰ ἐρωτήσεως· τότε ὀνομάζομεν αὐτάς ἐρωτηματικάς προτάσεις.

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις κρίσεως. *Ubinam gentium sumus?* ποῦ γῆς ἐσμεν;—*quid magis est saxo durum, quid mollius aqua?* (unda?) τί εἶναι μᾶλλον τοῦ βράχου (τῆς πέτρας) σκληρόν, τί μαλακώτερον τοῦ ὕδατος;—*quis hoc credat?* τίς δύναται νὰ πιστεῦσῃ τοῦτο;—*Cicer. de imp. Gn. Pomp. 31 Hoc tantum bellum... quis umquam arbitraretur aut ab omnibus imperatoribus uno anno, aut omnibus annis ab uno imperatore confici posse?* Τοῦτον τὸν πόλεμον μέγαν πόλεμον... τίς ποτε θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ περ-
Θ. Κανριδῇ Λατινικῇ Γραμματικῇ 14

τωθῇ ἢ ὑπὸ πάντων τῶν στρατηγῶν εἰς ἕν ἔτος, ἢ εἰς πάντα νὰ ἔτη ὁ
ένδς στρατηγοῦ;

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐπιθυμίας: Quid faciam? τί νὰ κάμω;
— Quo me vertam? ποῦ νὰ στραφῶ, ποῖ τράπωμαι; — Quid dicerem?
τί νὰ ἔλεγον; — Cicer. p. Sest. 42-43: Haec cum videre quid
agerem, iudices? ... Contenderem contra tribunum plebis privatus armis?
ἀφ' οὗ ἔδλεπα ταῦτα, τί νὰ ἔκχμνον, ὧ δικασταί; ... Νὰ ἐναντιωθῶ δι' ὅπλων ἐγὼ ἰδιώτης ὢν κατὰ τοῦ δημάρχου;

§ 220. Αἱ προτάσεις κρίσεως ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν καὶ κατὰ
ὑποτακτικὴν (μόνον coniunctivus potentialis καὶ coniunctivus realis)—Ἡ ἄρνησις πάντοτε non, neque, nihil—

Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus
hortativus, coni. concessivus, coni. iussivus καὶ coni. prohibitivus) καὶ κατὰ
προστακτικὴν. Ἡ ἄρνησις πάντοτε ne, neve, nihil nemine, numquam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΙΣΕΩΝ

§ 221. Α' Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἀνεξαρτήτοις προτάσεσι.

α' Ὀριστική: Ἡ ὀριστικὴ τῆς λατινικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ κατὰ
θόλου πρὸς τὴν ὀριστικὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ δηλοῖ τι ὡς πραγματικόν;
Mors aequo pede pulsatur pauperum tabernae regumque turres ὁ θάνατος ἐξ ἴσου [ἴσῳ ποδὶ] πλήττει (τόσον) τὰς καλὸς
τῶν πτωχῶν (ὅσον) καὶ τοὺς πύργους τῶν βασιλέων — Caesar victricem
Pompeium ὁ Καῖσαρ ἐνίκησε τὸν Πομπήιον.

Σημ. Ἄν ἡ πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ, τίθενται αἱ λέξεις non, nemo, nullus, nihil, non—neque, neque—neque, nec—nec, nequidem.

β' ὑποτακτικὴ: Αὕτη ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ἐν πλείονι χρήσι ἀντιστοιχοῦσα
οὐ μόνον πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἑλληνικῆς
γλώσσης, καὶ τὴν προστακτικὴν καὶ τὴν ὀριστικὴν ἐν ἑλίξει—καὶ παριστᾷ τὸ
λεγόμενον ὡς δυνατόν ἢ ὡς ἐπιθυμητόν ἢ ἀπλήν σίμῳ ἢ ὡς ἀπραγματοποιήτον.

Κατὰ ταῦτα ἡ ὑποτακτικὴ εἶναι:

1. coniunctivus potentialis (ἐνεστώτος, παρατατικῆς καὶ παρακειμένης μόνον), ἑλλην. δυνητικὴ εὐκτικὴ ἢ ἄρνησις εἰς τὴν

non, neque—neque... (ὥς καὶ ἐν τῇ ὀριστικῇ) nemo dubitet οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ—dicet ἢ dixerit quispiam λέγοι ἢ εἴποι τις ἂν (νῦν)—Cic. de off. 3,170 o stultum hominem, dixerit quispiam—quid aliud faceret? τί ἄλλο ἂν ποιοίῃ; τί ἄλλο ἂν ἐποίει;

2. coniunctivus optativus (παντός χρόνου), ἑλλην. εὐκτική καθαρά· ἢ ἄρνησις ne: sis felix εἴης εὐτυχής—ne viverem εἴθε γὰρ μὴ ἔζων.

Τῆς τοιαύτης (εὐκτικῆς) ὑποτακτικῆς προτάσσεται πολλάκις τὸ utinam εἴθε: Cicer. Catil. 1,22 utinam tibi istam mentem di immortales duint! εἴθε οἱ ἀθάνατοι θεοὶ νὰ σου δώσουν (νὰ σου ἔδιδον) αὐτὴν τὴν σκέψιν, τὴν διάνοιαν.

3. coniunctivus (ad)hortativus (συνήθως ἐνεστώτος) ἑλλην. ὑποτακτικὴ ἢ προστακτικὴ ἢ ἄρνησις ne: eamus ἴωμεν—audiatur et altera pars ἃς ἀκουσθῇ καὶ ἡ ἐτέρα μερίς—pericula ne timeamus, socii τοὺς κινδύνους ἃς μὴ φοδηθῶμεν, ἃς ἀψηφῇτωμεν, ἑταῖροι.

4. coniunctivus dubitativus ἢ deliberativus (ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ μόνον) ἑλλην. ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ ἢ ἄρνησις non: quo me vertam? ποῦ τράπωμαι; Verg. Aen. 3,39 loquar an sileam? νὰ το εἴπω ἢ νὰ το σιωπήσω;—Cur ego non laeter? διατί ἐγὼ νὰ μὴ χαίρω;—Quid facerem? τί νὰ ἔκμνον;

5. coniunctivus concessivus (ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου μόνον) ἑλλην. προστακτικὴ παραχωρητικὴ ἢ συγκαταθετικὴ ἢ ἄρνησις ne: oderint dum metuant μισοῦ-των, μόνον δεδιότων ἃς με μισοῦν, ἄρκει μόνον νὰ με φοβῶνται—ne sit summum malum dolor, malum certe est ἃς μὴ εἶναι, ἔστω, δέχομαι ὅτι δὲν εἶναι μέγιστον κακὸν ἢ λύπη, πάντως ὅμως εἶναι κακόν.

6. coniunctivus irrealis (παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικῶ μόνον) ἑλλην. ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν. ἢ ἄρνησις non...: sine amicitia vita tristis esset ἄνευ φιλίας (ἐγάπη) ὁ βίος θὰ ἦτο (ἀλλὰ δὲν εἶναι, διότι ὑπάρχει φιλία) ἀνιαρὸς—haec Caesar numquam neque fecisset neque passus esset ταῦτα ὁ Καῖσαρ οὐδέποτε οὔτε θὰ εἶχε κάμει οὔτε θὰ εἶχεν ἀνεχθῇ.

γ' προστακτικὴ καὶ αὕτη ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν προστακτικὴν τῆς ἑλλην. γλώσσης.

Ἡ μὲν τοῦ ἐνεστῶτος προστακτικὴ κυρίως τίθεται, ὅταν τὸ προσταττόμενον πρέπῃ ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ ἢ ὅταν πρέπῃ νὰ γίνεταί πάντοτε: Cicer. Cat. 1,20 *egredere ex urbe, Catilina, libera rempublicam metu...* ἔξελθε (ἀμέσως τώρα) ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἀπάλλαξον τὴν πολιτείαν ἀπὸ τοῦ φόβου—*ora et labora* (πάντοτε) προσεύχου καὶ κοπιάζε, σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει.

Ἡ δὲ τοῦ μέλλοντος προστακτικὴ τίθεται ὅταν τὸ προσταττόμενον πρέπῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἀφ' οὗ γίνῃ ἄλλο τι πρότερον, ἢ καθόλου ἐν τῷ μέλλοντι (ὄχι ἀμέσως): *Cras petito, dabitur; nunc abi αὐριον ἔλα καὶ ζήτησέ το, θά σου δοθῇ* τώρα πήγαινε—*Consules summum ius habento; nemini parento; illis salus populi suprema lex esto* οἱ ὕπατοι (ὅταν θὰ κατασταθῶσι) ἄς ἔχωσι τὸ μέγιστον δικαίωμα, τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν· μηδεὶν νὰ ὑπακούωσι· δι' αὐτοὺς (ἐκείνους) ἡ σωτηρία τοῦ λαοῦ ἔστω ὁ ὑψιστος νόμος.

Σημ. α'. Ἐπειδὴ ἡ προστακτικὴ ἔχει μόνον ἐνεστώτα καὶ μέλλοντα, καὶ τοῦ πρώτου οὐχὶ πάντα τὰ πρόσωπα, ἐννοεῖται ὅτι διὰ τούτων ἀναπληροῖ καὶ τὸν παρακαίμενον καὶ ἀόριστον τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης· καὶ ἡ διάκρισις δὲ μεταξὺ προστακτικῆς ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος ὄχι πάντοτε δυνατὴ.

Σημ. β'. Ἡ προσταγή γίνεται ἡπιωτέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *quaeso* παρακαλῶ καὶ *quaesumus* παρακαλοῦμεν: *dic mihi, quaeso* εἰπέ μου, παρακαλῶ—

ἢ γίνεται χρήσις τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ *velim* ἢ καὶ ἄνευ τούτου: *dicas mihi, veim* εἰπέ μοι, ἂν ἔχῃς τὴν εὐχαρίστησιν—Verg. Aen. 1,330 *nostrum leves laborem et... doceas* ἀνακούφισον (ἂν ἔχῃς τὴν κλωσύνην) τὸν ἀγῶνά μας καὶ... διδάξον (εἰπέ).

Σημ. γ'. Ἀντὶ μόνον *vale* ὑγίαινε, λέγεται καὶ *fac ut valeas* ἢ *cura ut valeas* ὑγίαινε, ἔρρωσο—*fac amimo forti sis* ἴσθι γενναῖος.

§ 222. Ἡ ἀπαγόρευσις δηλοῦται

1. διὰ τοῦ *ne* μετὰ προστακτικῆς (ἐν τοῖς νόμοις καὶ παρὰ ποιηταῖς): *Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito* (ἄνθρωπον) τεθνεῶτα ἐν τῇ πόλει μὴ θαπτέτω (τις), μηδὲ καίετω—Verg. Aen. 2,48 *equo ne credite, Teucri* εἰς τὸν ἵππον μὴ δίδετε πίστιν, ὦ Τρῶες.

2. (ἐπὶ β' προσώπου) διὰ τοῦ *noli* ἢ *nolite* μετ' ἀπχρεμφάτου: *noli me tangere* μὴ μου ἅπτου — *noli turbare circulos meos* μὴ

μου τοὺς κύκλους τάραιτε—*nolite id velle, quod fieri non potest*
μὴ θέλετε, μὴ γυρεύετε πρᾶγμα ποῦ δὲν δύναιται νὰ γίνη.

3. διὰ τοῦ *cave* μεθ' ὑποτακτικῆς (ἐπὶ β' προσ. ἐνικ.) *cave eas* μὴ
πηγαίνης.

4. διὰ τοῦ *ne* μεθ' ὑποτακτικῆς: *ne facias* μὴ κάμνε—*ne feceris*
μὴ κάμνης—*puer ne telum habeat* παῖς μὴ ἔχέτω ὄπλον.

5. διὰ τοῦ *non* μετὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἐπὶ β' ἐνικ. προσ.: *non*
facies οὐ ποιήσεις (πρόβλ. οὐ φονεύσεις...).

6. διὰ τοῦ *fac* *ne* μεθ' ὑποτακτικῆς, ἐπὶ β' ἐνικ. προσ.: *fac* *ne*
omittas μὴ παράλειπε, μὴ παραλίπη.

7. διὰ τοῦ *parce* μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετὰ δοτικῆς: *Ovid. remed.*
amor. 3 parce damnare μὴ καταδικάζης—*Verg. Aen. 1,257 parce*
metu (δοτ.) μὴ φοβοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ'

ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

§ 223. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλ-
ληνικῇ ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν γένους οὐδετέρου πτώσεως ὀνομαστικῆς
ἢ αἰτιατικῆς: *errare humanum est* τὸ πλανᾶσθαι ἐστὶν ἀνθρώπι-
νον—*mentiri turpe est* τὸ ψεύδεσθαι ἐστὶν αἰσχρὸν—*mori nemo*
sapiens miserum duxit τὸ θνήσκεν, τὸν θάνατον, οὐδεὶς σοφὸς συμ-
φορὰν ἡγήσατο—*docto homini vivere est cogitare* τῷ σοφῷ ζῆν ἐστὶ
διανοεῖσθαι—*una salus victis, nullam sperare salutem* μίᾳ τοῖς ἡτ-
τημένοις σωτηρία, οὐδεμίαν νὰ ἐλπίζουν σωτηρίαν.

Δέχεται τοὺς αὐτοὺς προσδιορισμούς, οὗς καὶ οἱ ἄλλοι τύποι τοῦ οἰ-
κείου ῥήματος: *beate vivere* τὸ εὐδαιμόνως ζῆν—*parcere victis* τὸ
φείδεσθαι τῶν ἡττημένων—*obtrectare aliis nihil utilitatis habet* τὸ
τοὺς ἄλλους ζηλοτυπεῖν οὐδὲν ὠφελεῖ—*Caesar multas nationes im-*
perio populi Romani parēre assuefecit ὁ Κεῖσαρ πολλὰ ἔθνη ἐσυνή-
θισε νὰ ὑπακούουν (τὸ ὑπακούειν) εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
λαοῦ.

§ 224. Καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶναι καθόλου οἷα καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ,
τ. ἔ. τίθεται

1. Ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων φράσεων καὶ ἀπροσώπων ῥημάτων·
dulce et decorum est pro patria mori ἡδὺ καὶ ἐντιμὸν ἐστὶ (τὸ) ὑπὲρ

πατρίδος θνήσκειν—*oratore m irasci minime decet τὸν ῥήτορα ὀργι-
ζεσθαι ἥκιστα προσήκει—aequum est cives civibus parcere δίκαιον
εἶναι πολῖται νὰ φείδωνται πολιτῶν—patriae irasci nefas est τῇ πα-
τρίδι ὀργιζεσθαι οὐχ ὅσιον (ἐστὶ).*

Παρά τὸ ἀπαρέμφατον *esse* καὶ τὰ ἄλλα συνδετικά (*fieri, manere...*
§ 124 σημ), τὸ κατηγορούμενον (ἂν δὲν εἶναι γενικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ τῆς
ιδιότητος σελ. 150 ς' καὶ σελ. 178 IV) τίθεται

α' κατ' αἰτιατικὴν *turpe est mendacem esse αἰσχρὸν (ἐστὶ)
(τὸ) εἶναι (τινὰ) ψευδολόγον.*

β' κατὰ δοτικὴν, ἂν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ὑποκείμενον τοῦ *licet*
ἢ ἄλλου ῥήματος καὶ ἔχῃ τὸ ῥῆμα τοῦτο παρ' ἑαυτῷ δοτικὴν προσω-
πικὴν : *nemini licet esse mendaci* οὐδενὶ ἔξεστιν εἶναι ψευδο-
λόγῳ—*Ovid. Metam. 8, 690 vobis immunibus huius esse mali da-
bitur* πρὸλ. ἑλλήν. παντὶ προσήκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι.

Σημ. Ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τίθεται κατ' αἰτιατικὴν :
*Caes. bc. 3, 1, 1 is enim erat annus, quo per leges ei consulem
fieri liceret* πρὸλ. ἑλλ. ἐδέοντό μου προστάτην (ἀντὶ προστάτου)
γενέσθαι.

2. Ὡς ἀντικείμενον πολλῶν τάξεων ῥημάτων, ἀντιστοίχων πρὸς τὰς
καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετ' ἀπαρεμφάτου συντασσόμενας.

Τὸ ὡς ἀντικείμενον τιθέμενον ἀπαρέμφατον εἶναι ἢ εἰδικὸν ἢ τελικόν.
§ 225 Μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται

Τὰ λεκτικά, τὰ δοξαστικά, τὰ αἰσθητικά καὶ τὰ γνωστικά ῥήματα :
Democritus dicebat innumerabiles esse mundos ὁ Δημόκρι-
τος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι κόσμοι—*Puto te non recte
iudicare* ἡγοῦμαι σε οὐκ ὀρθῶς κρίνειν—*Catonem dicere au-
divi* ἤκουσα τὸν Κάτωνα νὰ λέγῃ (ὅτι ἔλεγε) *audio illum abiis-
se* ἀκούω (νὰ λέγουν) ὅτι ἐκεῖνος ἀπῆλθε—*Scio plerosque scrip-
sisse, Themistoclem Xerxe regnante in Asiam transiisse* γνω-
ρίζω ὅτι πάμπολλοι ἔχουν γραφεί, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς διεπεραιώθη εἰς τὴν
Ἀσίαν βασιλεύοντος (ἀκόμη) τοῦ Ξέρξου.

§ 226. Εἰς τὰς ἀνωτέρω τάξεις ῥημάτων ἀνήκουν καὶ τὰ σημαίνοντα
ἐλπίζειν πιστεύειν (δοξαστικά), ὑπισχνεῖσθαι, ὁμνύειν, ἀπειλεῖν, μέμ-
φασθαι (λεκτικά), μεμνησθαι κ.ἄ.

Xerxes se Graecos facile victurum esse speravit ὁ Ξέρξης ἠλπισεν
ὅτι εὐκόλως θὰ νικήσῃ τοὺς Ἕλληνας.—*Pausanias regi Persarum se*

Graeciam sub eius potestatem redacturum esse promisit ὁ Παυσανίας ὑπέσχετο εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὅτι θὰ ὑποτάξῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ (τοῦ βασιλέως) τὴν Ἑλλάδα—Catilina se urbem Romanam incendio deleturum esse iuravit (ἢ minatus est) ὁ Κατιλίνας ὥμοσεν (ἢ ἠπειλῆσεν) ὅτι θὰ καταστρέψῃ διὰ πυρκαϊᾶς τὴν πόλιν Ῥώμην—Cato queritur in contione sese proditum esse a Pompeio ὁ Κάτων παραπενοῖται ἐν συναθροίσει (τοῦ λαοῦ) ὅτι προεδόθη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου—memento te hominem esse μέμνησο ἄνθρωπος εἶναι.

§ 227. Μετὰ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται καὶ τὰ δαίξεως καὶ δηλώσεως σημαντικὰ (ἐν τῇ ἑλληνικῇ μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς): Cic. p. Rosc. Amer. 79 ego contra ostendo, nihil eorum fecisse Roscium ἐγὼ τοῦναντίον (ἀπο)δεικνύω ὅτι οὐδὲν ἐκ τούτων ἐπραξεν ὁ Ῥώσκιος—Tuscul. 4,51 qui (Scipio) hoc Stoicorum verum esse declaravit, numquam privatum esse sapientem ὅστις (Σκιπίων) κατέστησε ὀρθὸν ὅτι ἀληθεύει τὸ τῶν Στωικῶν, ὅτι δηλ. οὐδέποτε ὁ ἰδιώτης εἶναι σοφός.

§ 228. Εἰδικὸν εἶναι καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τὸ ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ῥημάτων gaudeo, doleo. laetor, aegre (moleste, graviter) fero, indignor, miror, admiror.....: Galli populi Romani exercitum hiemare atque inveterascere in Gallia moleste ferebant οἱ Γαλάται βαρέως ἔφερον (ἠγανάκτουν) ὅτι ὁ στρατός τοῦ Ῥωμ. λαοῦ διεχέμαζε καὶ παρέτεινε τὴν διαμονὴν του ἐν Γαλατίᾳ.

Σημ. Μετὰ τὰς ἀνωτέρω τάξεις ῥημάτων δύναται ν' ἀκολουθῇ σπανιώτερον ἀντὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ εἰδικῆ πρότασις διὰ τοῦ quod.

Προσοχή. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ ἐξαρτωμένου ἐξ ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ῥήματος, τίθεται πάντοτε καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας καὶ διηγετητικῇ: Fateor me errasse ὁμολογῶ ὅτι ἐπλανήθην—nego me esse mendacem ἀρνούμαι ὅτι [ἐγὼ] εἶμαι ψεύστης—Iuramus nos (αἰτιατ.) te non deserturos esse ὀμνύομεν ὅτι [ἡμεῖς] δὲν θὰ σε ἐγκαταλίπωμεν—Socrates dicere solebat, se nihil scire ὁ Σωκράτης ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι οὐδὲν οἶδε (ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα).

Μόνον ὅταν τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἐξαρτᾶται ἐκ προσωπικοῦ παθητικοῦ ῥήματος, τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ ἐννοεῖται πάντοτε κατ' ὄνομα.

στικὴν : *Homerus dicitur caecus fuisse* ὁ Ὅμηρος ἔδεται ὅτι ἐγενετο τυφλὸς—*Prisci homines dicuntur nudi vivere* οἱ παλαιοὶ (πρωτόγονοι) ἄνθρωποι λέγονται ὅτι ἔζων γυμνοί—*Veteres Germani fortissimi fuisse feruntur* οἱ παλαιοὶ Γερμανοὶ ἀναφέρονται ὅτι ἐγένοντο γενναϊότατοι—*Cic. ad famil. 16,12,4 : multique idem facturi essent* dicuntur καὶ πολλοὶ λέγονται ὅτι θὰ πράξουν τὸ αὐτό.

Σημειωτέον ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ ἐξαχρωμένου ἐκ προσωπικοῦ παθητικοῦ ῥήματος, οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος· πάντοτε εἶναι τὸ αὐτό.

§ 229. Μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου συντάσσονται

1. Τὰ ἐφετικὰ, τὰ δυνητικὰ καὶ καθόλου τὰ σημαίνοντα ἔχειν ἰκανότητα τοῦ ποιεῖν τι : *Omnes homines beati esse cupiunt* πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι εὐδαίμονες — *Beatus esse sine virtute nemo potest* εὐδαίμων οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι ἄνευ ἀρετῆς—*Vincere scis, Hannibal, victoria uti nescis* γνωρίζεις (ἔχεις τὴν ἰκανότητα νὰ νικήσῃς, ὦ Ἀννίβα, ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις νὰ χρησιμοποιῇς τὴν νίκην, νὰ ὠφελῇσαι ἐκ τῆς νίκης—*Scribere scribendo, dicendo dicere disces* γράφῃς διὰ τοῦ γράφειν (γράφων), νὰ λέγῃς διὰ τοῦ λέγειν θὰ μάθῃς.

2. Τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικὰ : *Cicer. p. Mil. 21 caeder incipiunt eius (Milonis) servos* ἀρχίζουν νὰ φονεύουν τοὺς δούλους αὐτοῦ—in *Catil. 4,3 mihi parcere ac de me cogitare desinite* παύσατε νὰ φεῖδεσθε ἐμοῦ καὶ νὰ σκέπτεσθε (ἀνησυχῇτε) περὶ ἐμοῦ.

§ 230. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ μὲν ἐξαχρωμένου ἐκ δυνητικοῦ ῥήματος, ἢ ἐκ ῥήματος σημαίνοντος ἔχειν ἰκανότητα τοῦ ποιεῖν τι ἢ ἐκ ῥήματος ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικοῦ ἢ ἐκ τοῦ *soleo* ἢ ἐκ τοῦ *debeo* (καθόλου παντὸς ἀπαρεμφάτου, οὐ τὸ ὑποκείμενον δὲ δύναται νὰ εἶναι ἄλλο ἢ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐξ ὧν ἐξαχρᾶται τὸ ἀπαρέμφατον (*) παραλείπεται πάντοτε ἐννοούμενον καὶ ὀνομαστικὴν—*Cicer. p. Mur. 4 e portu solventibus ii, qui iam in portum ex alto invehuntur, praecipere... solent* εἰς τοὺς ἐκ τοῦ λιμένος ἀπαίροντας οἱ ἐκ τοῦ ἀνοικτοῦ πελάγους εἰς τὸν λιμένα καταπλέοντες συνηθίζουν νὰ διδάσκουν—*3 auctor... defensorque periculum esse debet*—*Ovid. Metam. 6,47—8 solet aer purpureus fieri*.

Τοῦ δὲ ἐξαχρωμένου ἐξ ἐφετικοῦ ῥήματος, ἐπὶ ταυτοπροσωπίας συντάσσονται

(*) Ὑπερβασεις φαίνεται ὅτι κάμνει μόνον τὸ ῥῆμα *simulo* καὶ τὸ ἀντίθετον τοῦ *dissimulo*.

ως παραλείπεται ἐννοούμενον κατ' ὀνομαστικήν: Cicer. in Verr. 1,21 cupiebam animi dolorem vultu tegere et taciturnitate celare ἐπεθύμουν τὴν τῆς ψυχῆς μου λύπην διὰ τῆς (πλαστικῆς εὐθύμου) ὀψέως καὶ καλύψω καὶ διὰ τῆς σιγῆς ν° ἀποκρύψω—Cato esse quam videri bonus malebat Ὁ Κάτων νὰ εἶναι πρὸς νὰ φαίνεται καλὸς προετίμα—

Ἄν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ συνδετικὸν esse μετὰ κατηγορουμένου, δύναται σπανιώτερον νὰ τεθῇ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ δὴ κατ' αἰτιατικήν. Cicer. Catil, 1, 4 cupio, patres conscripti, me esse clementem, cupio... me non dissolutum videri θέλω, πατέρες συγκλητικοί, νὰ εἶμαι ἐπιεικής, θέλω νὰ μὴ φαίνωμαι ὀλίγωρος—Alexander Jovis filium non modo se dici, sed etiam haberi volebat ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελεν ὄχι μόνον νὰ λέγεται υἱὸς τοῦ Διὸς, ἀλλὰ καὶ νὰ νομίζεται.

Σημ. Ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πάντοτε τίθεται κατ' αἰτιατικήν.

§ 231. Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τίθεται ἐνίοτε τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. τ. ἔ. μὴ ἐξαρτώμενόν ποθεν, ὁλοῖ δὲ τότε ἀγανάκτησιν θαυμασμόν ἐκπληξιν. Cic. ad famil, 14, 1, 1 me miserum! te ista virtute, fide, probitate, humanitate, in tantas aerumnas propter me incidisse! Θεὸ εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ! τὸ μὲ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, τὴν πίστιν, τὴν χρηστότητα, τὴν φιланθρωπίαν, εἰς τηλικαύτας δυστυχίας ἐξ αἰτίας ἐμοῦ νὰ ἔχῃς ἐμπέσει (νὰ ἐμπέσης)! —Verg. Aen. 1,37 mene incepto desistere victam! ἐγὼ ν° ἀποστῶ τοῦ ἐγχειρήματός μου ἡττημένη!

§ 232. Ἱστορικὸν ἀπαρέμφατον - infinitivus historicus.—Ὅπως ἰδιόξουσιν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος χρόνου ἀντὶ παρατατικοῦ τῆς ὀριστικῆς ἐν ἱστορικῇ διηγήσει γεγονότων τοῦ παρελθόντος· τὸ τοιοῦτον ἀπαρέμφατον λέγεται ἱστορικὸν καὶ ἔχει τὸ ὑποκείμενόν του κατ' ὀνομαστικήν: Caes. bg. 1,16 Interim Caesar Aeduos frumentum flagitare (ἀντὶ flagitabat) ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Καῖσαρ ἀπῆτει ἀπὸ τοὺς Αἰδούους σίτον—Sall. Cat. 60,4 Interea Catilina cum expeditis in prima acie versari, laborantibus succurrere, integros pro sauciis arcessere, omnia providere, multum ipse pugnare, saepe hostem ferire. Strenui militis et boni imperatoris officia simul exsequebatur ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Κατιλίνας μετὰ

τῶν φίλων στρατιωτῶν ἐν τῇ πρώτῃ παρατάξει (γρᾶμμῃ) ἀνεστρέφεται τοῖς πιεζομένοις ἐβοήθει...

§ 233. Χρόνος τοῦ ἀπαρεμφάτου.

α' Ὁ ἐνεστώς τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνει πράξιν συγχρόνως γινομένην μὲ τὴν πράξιν τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον.

audio	{	te dicere :	{	σὲ ἀκούω νῦν λέγῃς (τώρα)
audiebam				σὲ ἤκουον (τότε) νῦν λέγῃς (τότε)
audivi				σὲ ἤκουσα (κάποτε) νῦν λέγῃς (τότε)
audiam (μέλλ.)				θὰ σε ἀκούσω (εἰς τὸ μέλλον) νῦν λέγῃς (τότε)

β' ὁ παρακείμενος σημαίνει πράξιν γενομένην ἤδη πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον δηλουμένης πράξεως.

nuntio	{	amicum venisse	{	ἀναγγέλλω	{	ὅτι ὁ φίλος ἦλθε
nuntiabam				ἀνήγγελλον		(πρὸ τῆς ἐμῆς ἀναγγελίας)
nuntiavi				ἀνήγγειλα		
nuntiabo				θ' ἀναγγέλω		
nuntiavero				θὰ ἔχω ἀναγγεῖλαι		
nuntiaveram				εἶχον ἀναγγεῖλαι		

Cicer. p. Mur. 6. negat (Cato) esse eiusdem severitatis Catilinam expulisse (τοῦτο εἶχεν ἤδη γίνεσθαι) et nunc pro L. Murena dicere.

γ' ὁ μέλλων σημαίνει πράξιν γενησομένην μετὰ τὴν πράξιν τοῦ ῥήματος.

spero	{	amicum venturum esse	{	ἐλπίζω	{	ὅτι ὁ φίλος θὰ ἔλθῃ
sperabam				ἤλπιζον		(μετὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐγὼ ἐκφράζω τὴν ἐλπίδα...).
sperabo				θὰ ἐλπίσω		
speravi				ἤλπισα		
speraveram				εἶχα ἐλπίσει		
speravero				θὰ ἔχω ἐλπίσει		

Ἐξαιρέσεις.

1. τὰ τελικὰ ἀπαρέμφατα, εἰ καὶ σημαίνουσιν πράξιν γενησομένην μετὰ τὴν πράξιν τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται, εἶναι κανονικῶς χρόνου ἐνεστώτος: senatui videtur (videbatur, visum est...) mittere legatos τῇ συγκλήτῃ δοκεῖ (ἐδόκει, ἐδοξε...) νῦν πέμψῃ (ἢ. νῦν πέμπῃ) πρέσβεις.

2. ἀπὸ τοῦ meminī ἐξαρτᾶται ἀπαρέμφατον

α' χρόνου ἐνεστῶτος, ὅταν ἡ πράξις τοῦ ἀπαρεμφάτου παρίσταται ὡς γιγνομένη ἐν τῷ παρελθόντι: *memini mihi patrem n a r r a r e* ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ πατήρ μου μοῦ διηγείτο—*Cic. Catil. 1,7: meminit me d i c e r e i n s e n a t u . . . ?* ἐνθυμῆσαι ὅτι ἐγὼ ἔλεγον ἐν τῇ συγκλήτῳ...;

β' χρόνου παρακειμένου, ὅταν ἡ πράξις τοῦ ἀπαρεμφάτου παρίσταται ὡς γενομένη ἐν τῷ παρελθόντι: *Cicer. p. Rosc. Amer. 122 me- ministis me i t a d i s t r i b u i s s e i n i t i o c a u s a m* ἐνθυμῆσθε ὅτι ἐγὼ ὅτῳ διένειμα (ἐχώρισα) ἐν ἀρχῇ τὴν ὑπόθεσιν.

3. Ἀπὸ τῶν ῥημάτων *possum, volo, nolo, malo* δὲν σχηματίζονται μέλλων ἀπαρεμφάτου, ἀλλ' εἶναι ἐν χρήτει ὁ ἐνεστὼς αὐτῶν καὶ ταν ἡ πράξις εἶναι μέλλουσα

Principes totius Galliae sese potiri p o s s e sperant οἱ ἡγεμόνες ἐλπίζουν ὅτι θὰ δυνηθῶν νὰ γίνουν κύριοι ἀπάσης τῆς Γαλατίας—*Cicer. divin. in Caec. 4 sperabam hanc a me posse molestiam removeri* ἤλπίζον ὅτι θὰ εἶναι δυνατόν ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπ' ἐμοῦ αὕτη ἐνόχλησις.

4. Ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου μέλλοντος χρόνου γίνεται χρήσις καὶ τῆς περιφράσεως *fore ut* μετὰ ἐνεστῶτος ἢ παρατατικού τῆς ὑποτακτικῆς: *credo fore ut hanc artem discas* πιστεύω ὅτι θὰ μάθῃς τὴν τέχνην ταύτην—*sperabant fore ut ea consilia illustrarentur* ἤλπίζον ὅτι θὰ διαλευκανθῶν (γίνουν φανερά) τὰ σχέδια ταῦτα.

Σημ. Ἡ διὰ τοῦ *fore ut...* περίφρασις εἶναι συνηθεστάτη ἐπὶ τῶν παθητικῶν ῥημάτων καὶ ἀναγκαία ἐν οἷς ῥήμασι δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ μέλλων ἀπαρεμφάτου: *Caesar speravit fore ut Ariovistus pertinacia desisteret* ὁ Καῖσαρ ἤλπισεν ὅτι ὁ Ἀριόβιστος θ' ἀποστῇ τῆς ἐπιμονῆς (θ' ἀφήσῃ τὴν ἐπιμονήν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ'

ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΙΝΟΥ, ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ

§ 234. Τὸ εἰς -um σουπῖνον τίθεται μετὰ τὰ κινήσεως σημαντικά ῥήματα, ἵνα δηλώσῃ τὸν σκοπὸν τῆς κινήσεως: *Totius fere Galliae legati ad Caesarem venerunt g r a t u l a t u m* ἀπάσης

σχεδὸν τῆς Γαλατίας πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα ἦλθον ἵνα τον σαχαροῦν.

§ 235. Τὸ εἰς -u σουπῖνον τίθεται παρὰ τινὰ ἐπίθετα καὶ (σπανιότερον) παρὰ τὰς φράσεις *fas est* καὶ *nefas est* εἰς δῆλωσιν ἀναφορὰν Nestor erat i u c u n d i s s i m u s a u d i t u ο Νέστωρ ἦτο ἀρεστότατος εἰς τὸ νά τον ἀκούη τις (ὁμιλοῦντα)—*terribile dictu* φέρων ἐλπεῖν—Cicer. Tuscul. 5,37: si hoc *fas est dictu* εἰ τοιοῦτον εἰπεῖν.

§ 236. Τοῦ γερονδίου αἰ πτώσεις ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς πλαγίους πτώσεις τοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου (συνήθως τοῦ ἐνεστώτος χρόνου) μετὰ τὸ ἄρθρον:

Ὀνομαστική: τὸ μανθάνειν *discere*

Γενική: τοῦ μανθάνειν *discendi*

Δοτική: τῷ μανθάνειν *discendo*

Αἰτιατική: τὸ μανθάνειν *discere* ἢ (μετὰ προθέσεως π. χ. αὐτῶν) *discendum*

Ἀφαιρετική: διὰ τοῦ μανθάνειν *discendo*.

Ἡ γενική τοῦ γερονδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικοῦ ἢ μετὰ ἐπιθέτου συντασσομένων μετὰ γενικῆς (§ 155): *ars scribendi* ἡ τέχνη τοῦ γράφειν—*hi e m a n d i c a u s a* τοῦ διαχειμάσαι χάριν τῶν *Romani erant cupidissimi bellandi* οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν φιλοπολεμώτατοι—*Romani antiqui erant insueti navigandi* οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι ἦσαν ἀσυνήθιστοι (ἄπειροι) τοῦ ναυτιλλέσθαι.

Ἡ δοτική τοῦ γερονδίου τίθεται παρὰ τὰς φράσεις *operam dare* τὸ δίδωμι, *tempus dare*, *diem dicere* καὶ παρὰ τὸ *esse* ἐν τῇ σημασίᾳ εἶναι πρὸς θέσιν, ἱκανὸν εἶναι, παρὰ τὰ ῥήματα *creare*, *deligere*, *praeficere* καὶ παρὰ τινὰ ἐπίθετα *aptus*, *idoneus*, *utilis*... καὶ δηλοῖ σκοπὸν, ὡς πρὸς τί, τὸ διὰ τί: *vix mihi datur tempus scribendo* μόλις μου δίδεται καιρὸς πρὸς τὸ γράφειν—*da operam legendo* δὸς ἐπιμέλειαν, πρὸς τὴν σοχὴν, εἰς τὸ ἀναγινώσκειν, ἐπιμελοῦ τοῦ ἀναγινώσκειν—

Πρβλ. *tres viri* (ἢ *III viri*) *coloniae deducendae* τρεῖς ἄνδρες (κατασταθέντες) εἰς Ἰδρουσιν ἀποικίας.

Ἡ αἰτιατική τοῦ γερονδίου μετὰ προθέσεων δηλοῖ συνήθως ἀπογοράν, σκοπὸν...: *pauci sunt apti ad regnandum* ὀλίγοι εἰσὶν ἐπιτήδαιοι πρὸς τὸ βασιλεύειν—*aqua utilis ad bibendum* ὠφέλιμος εἰς τὸ πίνειν, ὕδωρ πόσιμον.

Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερονδίου ἀνευ προθέσεως δηλοῖ ὄργανον ἢ τον: mens discendo alitur et cogitando ὁ νοῦς τρέφεται διὰ μανθάνειν καὶ διὰ τοῦ διανοεῖσθαι — currendo ac luctando confirmatur διὰ τοῦ τρέχειν καὶ διὰ τοῦ παλαίειν τὸ σῶμα κραταί—

Μετὰ προθέσεων δηλοῖ διαφόρους σχέσεις: summam voluptatem discendo capit homo τὴν ὑπεριάτην ἡδονὴν ἐκ τοῦ μανθάνειν) λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος.

§ 237. Τὸ γερονδιακὸν εἶναι ἐπίθετον ῥηματικὸν ἀντιστοιχοῦν συ-
ως πρὸς τὰ ἑλλην. εἰς -τέος ῥηματικὰ καὶ δεχόμενον, ὡς καὶ ἐκεῖνα
ποιητικὸν αἷτιον κανονικῶς κατὰ δοτικὴν (σελ. 166, Γ): facinus
dandum πρᾶξις ἐπαινετέα—patria est liberanda ἢ πατρίς ἐλευθε-
έα ἐστὶ—epistula mihi scribenda est, libri legendi ἢ ἐπιστολὴ
μοι γραπτέα, ἀναγνωστέα τὰ βιβλία.

Σημ. Τὸ γερονδιακὸν πολλάκις ἰσοδυναμεῖ καὶ μετοχῇ παθητικοῦ
λόντος, ἐνίοτε καὶ ἐνεστώτος; Verg. Aen. 1,269volvendis
asibus... ἐν ᾧ κατωτέρω, στιχ. 283 lustris labentibus (περὶ
αὐτοῦ πράγματος).

§ 238. Προσωπικὸν γερονδιακὸν (μὲ ὑποκειμενον κατ' ὀνομαστικὴν)
ματίζεται μόνον ἐφ' ὅσον τὸ ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν ῥῆμα συντάσσ-
αι μετ' αἰτιατικῆς ἀντικειμένου.

Ἀπὸ τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων, καθὼς καὶ ἀπὸ μεταβατικῶν συν-
σομένων μετ' ἄλλης πτώσεως πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἡ μετὰ ἐμπρο-
ου προσδιορισμοῦ σχηματίζεται ἀπρόσωπον γερονδιακὸν, μόνον εἰς
um est, erat... militibus pugnandum est fortiter pro patria ὑπὸ
στρατιωτῶν πρέπει νὰ γίνεταί ἡ μάχη γενναίως ὑπὲρ τῆς πατρίδος,
... οἱ στρατιῶται πρέπει νὰ μάχωνται...—Victis parcendum est πρέ-
νὰ γίνεταί φειδῶ (νὰ φείδεταί τις) τῶν ἡττημένων—Cicer. p. Mur.
e officio alia parte orationis dicendum nobis erit—18
n est respondendum ad omnia.

§ 239. Ὅταν τὸ ῥῆμα τοῦ γερονδίου εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατι-
καὶ ἔχῃ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, δύναται ἡ ἐνεργητικὴ σύν-
ις (μὲ τὸ γερονδίου καὶ τὸ ἀντικείμενον) νὰ γίνεταί παθητικὴ (μὲ
γερονδιακὸν καὶ τὸ ὑποκειμενον)· τὸ γερονδιακὸν τότε δὲν ἐξηγεῖ-
διὰ τοῦ ῥηματικοῦ εἰς -τέος

ἐργ. σύνταξις	ars rem publicam administrandi	} ἡ τέχνη τοῦ κυβερνᾶν τὴν πολίτειαν.
θητ. σύνταξις	ars rei publicae administrandae	

Ἑνεργ. σύνταξις consuetudo immolandi homines } τὸ ἔθος τοῦ θυ-
 Παθητ. σύνταξις consuetudo immolandum ho- } σιάζειν ἀνθρώ-
 minum } πους.

Σημ. Ἡ παθητικὴ σύνταξις γίνεται καὶ ἐν τοῖς ῥήμασιν *utor, fruor, fungor*, καὶ *potior*, διότι τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ παλαιοτέρᾳ λατινικῇ γλώσσῃ συνετάσσοντο μετ' αἰτιατικῆς, ἐν ᾧ ὕστερον συνετάσσοντο μετ' ἀφαιρετικῆς (§ 174 γ'...)

Ἡ παθητικὴ σύνταξις εἶναι προτιμητέα, ἂν τὸ γερούδιον εἶναι πτώσεως γενικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς (ἄνευ προθέσεως) —
 μᾶλλον ἤττον

cupidus tui videndi — *cupidus videndi te*
 ἐπιθυμητικὸς τοῦ ἰδεῖν σε

auctor sum urbis obsidendae—*auctor sum obsidendi urbem*
 εἰσηγητῆς εἰμι τοῦ πολιορκεῖν (πολιορκῆσαι) τὴν πόλιν.
exercemus memoriam ediscendis } *exercemus memoriam*
scriptis poetarum } *ediscendo scripta poetarum.*
 ἀσχοῦμεν τὴν μνήμην διὰ τοῦ ἐκμανθάνειν τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν.

Ἡ παθητικὴ σύνταξις εἶναι ἀπαραίτητος, ἂν τὸ γερούδιον εἶναι πτώσεως δοτικῆς ἢ ἂν ἔχῃ πρόθεσιν καὶ εἶναι, ἐννοεῖται, πτώσεως αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς :

Πάντοτε

creati sunt decem viri legibus scribundis (δοτικ.) [ὅχι ποτέ... *scribendo leges*] ἐξελέχθησαν δέκα ἄνδρες πρὸς τὸ συγγράφειν (συγ-
 γράφει) νόμους—

multum temporis consumo in legendis poetis [ὅχι ποτέ... *in legendo poetas*] πολὺν χρόνον δαπανῶ ἐν τῷ ἀναγιγνώσκειν ποιητάς,
 ἐν τῇ ἀναγνώσει ποιητῶν.

Τοῦναντίον εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις, ἂν ἀντικείμενον τοῦ γερουδίου εἶναι αἰτιατικὴ οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας :

Πάντοτε

cupidus multa audiendi [ὅχι ποτέ *multorum audiendorum*] ἐπιθυ-
 μητικὸς τοῦ ἀκοῦειν πολλά—

honestum versatur in tribuendo suum cuique [ὅχι ποτέ *in suo tribuendo...*] τὸ χρηστὸν ἀναστρέφεται ἐν τῷ ἀπονέμειν ἐκάστῳ τὸ ἴδιον ἐαυτοῦ—

ista suadendo [ὅχι ποτέ: istis suadendis] sapientem te praeuisti
 πείθων (διὰ τοῦ πείθειν) αὐτὰ σοφὸν σεαυτὸν ἀπέφηνας.

Σημ. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει, ἂν ὑποκείμενον τοῦ γερουνδιακοῦ
 εἶναι αἱ ἀντωνυμῖαι, mei, tui, sui, nostri, vestri. τὸ γερουνδιακὸν πάν-
 τοτε λήγει εἰς -i, οἰουδὴποτε ἀριθμοῦ καὶ γένους εἶναι τὸ οὐσιαστικόν,
 ἀνθ' οὗ αἱ ἀντωνυμῖαι mei, tui...

mulier sui servandi causa aufugit [ὅχι: sui servandae...]
 ἡ γυνὴ χάριν τοῦ σῶσαι ἑαυτὴν ἀπέδρα—

virgines occasionem sui liberandi nactae sunt [ὅχι: sui liberan-
 darum] αἱ παρθέναι εὐρον εὐκαιρίαν τοῦ ἐλευθερωθαι ἑαυτάς—

Germani in Caesaris castra venerunt sui purgandi causa εἰ Γερ-
 manoὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Καίσαρος ἦλθον χάριν τοῦ ἐξαχνίσαι ἑαυ-
 τούς, ἵνα ἐξαχνισθῶσι.

§ 240. Παρὰ τὰ ῥήματα dare, tradere, mittere, committere,
 permittere, concedere, relinquere. conducere, suscipere, curare...
 τίθεται αἰτιατικὴ γερουνδιακοῦ, καὶ ἐν τοῖς παθητικοῖς τῶν ῥημάτων
 τούτων ὀνομαστικὴ ὡς κατηγορούμενον, δηλοῦσαι σκοπόν:

dux militibus urbem diripiendam tradidit ὁ ἡγεμὼν παρέ-
 δωκε τοῖς στρατιώταις τὴν πόλιν ἵνα τὴν διαρπάσουν (εἰς διαρπαγὴν) —

Παθητ. a duce militibus urbs diripienda tradita est—

Caesar pontem in Rheno faciendum curavit ὁ Καίσαρ
 ἐφρόντισε νὰ κατασκευάσουν γέφυραν ἐπὶ τοῦ Ῥήνου—Παθητ. a Cae-
 sare pons in Rheno faciendus curatus est. Cicer. p. Mur.
 3 cui (Murenae) respublica a me traditur susti-
 nenda, magnis meis laboribus et periculis sustentata εἰς ὃν
 (Μουρήναν) παραδίδεται ὑπ' ἐμοῦ ἡ πολιτεία ἵνα ὑποδασταχθῇ (προ-
 στατευθῇ καὶ διασωθῇ) διὰ μεγάλων ἐμῶν μόχθων καὶ κινδύνων ὑπο-
 δασταχθεῖσα.

§ 241. Πολλάκις ἡ νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα τὸ γερουνδιακὸν ἐξηγεῖ
 δι' ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ, ὡς καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρα-
 κειμένου (§ 246 β'), ἀλλὰ μὲ τὴν ἐξῆς διαφορὰν:

Cassius auctor erat Caesaris interficiendi ὁ Κάσσιος
 εἰσηγητὴς ἦτο τοῦ (μελετωμένου) φόνου τοῦ Καίσαρος—

Ἄλλὰ Cassius auctor fuit Caesaris interfecti—ὁ Κάσσιος εἰση-
 γητὴς ἐγένετο τοῦ (ἐκτελεσθέντος) φόνου τοῦ Καίσαρος—

Thrasybulus consilium cepit liberandae civitatis ὁ Θρασύ-

βουλος βουλὴν ἔλαβε τῆς (μελλούσης) ἀπελευθερώσεως τῆς πολιτείας, ἐμελέτησε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πολιτείας.

Ἀλλά: *Thrasymbulo debetur maxima laus liberatae civitatis τῷ Θρασυβούλῳ μέγιστος ὀφείλεται ἑπαινος τῆς (γενομένης ὑπ' αὐτοῦ) ἀπελευθερώσεως τῆς πολιτείας, διὰ τὴν (γενομένην) ἀπελευθέρωσιν....*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ'.

ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

§ 242. Ἡ μετοχὴ εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τριῶν εἰδῶν:

α' ἐπιθετικὴ: *Caesar milites fortiter pugnantes laudavit* ὁ Καῖσαρ τοὺς γενναίως μαχομένους στρατιώτας ἐπῆνεσε—*Jucundi sunt acti labores* εἶναι εὐάρεστοι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι—*Dionysius candenti carbone sibi adurebat capillum* ὁ Διονύσιος μὲ ἀνημμένον ἄνθρακα προσέκαψε τὴν κόμην του (διότι ἐφοβεῖτο νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν κουρέα, μὴ τὸν δολοφονήσῃ).

Σημ. Συνηθέστερον ἢ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐπιθετικὴ μετοχὴ τῆς ἐλλληνικῆς γλώσσης, μάλιστα ἢ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου—ἀορίστου τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων, ἀποδίδεται ἐν τῇ λατινικῇ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως:

οἱ ἀκούοντες (ii) *qui audiunt*,—

οἱ πεσόντες στρατιῶται *milites qui ceciderunt*,—

οἱ ἀφικόμενοι ξένοι *hospites qui advenerunt*..

β' κατηγορηματικὴ. μόνον μετὰ τὰ αἰσθητέως σημεντικά ῥήματα (*video, audio,..*) καὶ μετὰ τὸ *facio, fingo, induco, relinquo, accipio....* *Cicer. p. Deiot. 26 Deiotarum saltantem quisquam aut ebrium vidit umquam?* εἰδὲ τίς ποτε τὸν Δηϊόταρον χορεύοντα ἢ μεθύοντα;—*audio pueros canentes* ἀκούω τοὺς παῖδας ᾄδοντας—*Homerus facit Polyphemum cum ariete loquentem* ὁ Ὅμηρος ποιεῖ (παριστᾷ) τὸν Πολύφημον ὁμιλοῦντα πρὸς τὸν κριόν.

Σημ. Τὰ ἄλλα ῥήματα, τὰ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς συντασσόμενα (π. χ. τὰ γνώσεως σημαντικά, τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως, τὰ δεῖξεως καὶ δηλώσεως), ὡς καὶ τὰ αἰσθητικά αὐτὰ συνηθέστερον, καὶ τὸ *facio* ἐνίοτε (*Ovid. Metam. 6,75—77*) ἐν τῇ λατινικῇ συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου (§§ 225, 226, 227).

Καθ' ὅλου ἐν τῇ λατινικῇ ἢ χρῆσις τῆς κατηγορηματικῆς μάλιστα μετοχῆς εἶναι λίαν περιωρισμένην.

γ' παραθετική: Plato scribens mortuus est ὁ Πλάτων γρά-
ων (ἐν ᾧ ἔγραφεν) ἀπέθανεν—Omne malum nas cens facile op-
rimitur πᾶν κακὸν γεννώμενον, ὅτε γεννᾶται, ἐν τῇ γεννήσει του,
ὅλως καταστέλλεται—Mendaci homini ne verum quidem di-
enti credere solemus εἰς τὸν ψευδολόγον ἄνθρωπον οὐδὲ ὅταν
ἔγγ τὴν ἀλήθειαν συνηθίζομεν νὰ δίδωμεν πίστιν—Solo senescere
dicebat multa in dies addiscentem ὁ Σόλων ἔλεγεν διτι γηράσκει
(πολλὰ) διδασκόμενος—oppidum incolis fortissime defendenti-
us expugnatum est ἡ πόλις ἐκυριεύθη καίπερ τῶν κατοίκων γεν-
νιότατα ἀμυνομένων.

§ 243. Ἡ παραθετικὴ μεταχὴ τίθεται καθ' ἣν πτώσιν ἤδη κεῖται
ὑποκείμενόν της, ὅπερ εἶναι ὑποκείμενον, ἀντικείμενον ἢ ἄλλος τις
προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως: Nemi ni, pa-
iam a m a n t i, Catilinae consilia placere possunt οὐδενί, τὴν
πριδα ἀγαπῶντι, δύνανται ν' ἀρέσκωσι τὰ σχέδια τοῦ Κατιλίνα—
Traeci Tro iam, decem annos obsessam, ceperunt οἱ Ἑλ-
της τὴν Τροίαν, ἐπὶ δέκα ἔτη πολιορκηθεῖσαν, ἐκυρίευσαν.
Ἡ μετοχὴ αὕτη καλεῖται participium coniunctum.

§ 244. Participium absolutum ἢ ablativus ab-
olutus—Ἄν δ' ὅμως τὸ ὑποκείμενον τῆς μετοχῆς δὲν εἶναι μήτε
ὑποκείμενον μήτε ἀντικείμενον μήτε ἄλλος τις προσδιορισμὸς τοῦ ῥή-
ματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε τίθεται τὸ ὑποκείμενον καὶ ἡ με-
χὴ κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον: Aeneas, Troiā captā in Ita-
m profugit ὁ Αἰνείας, τῆς Τροίας ἀλούσης, εἰς Ἰταλίαν κατέφυγε
Tarquinio regnante, Pythagoras philosophus in Ita-
m venit Ταρκυνίου βασιλεύοντος (ἐν Ῥώμῃ), Πυθαγόρας ὁ φιλόσο-
ς εἰς Ἰταλίαν ἦλθε.

Σημ. Ἐπειδὴ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος sum ἀπλῆ δὲν
εἶναι ἐν χρῆσει, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη αὐτῇ, σχηματίζεται ἀφαι-
ρετικὴ ἀπόλυτος μὲ μόνον τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον:
Cicerone consule, Catilina contra rem publicam coniuravit
Κικέρωνος ὑπατεύοντος (ὑπάτου ὄντος) ὁ Κατιλίνας κατὰ τῆς πο-

λιτείας συνώμοσε—*me puero ἐμοῦ παιδὸς (ὄντος), ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας—me vivo ἐμοῦ ζῶντος—Caesare duce τοῦ Καίσαρος ἡγούμενου. Πρὸλ. καὶ ὀνομαστ. Cato senex litteras Graecas didici (ᾧν) τὰ ἑλληνικὰ ὁ Κάτων γέρων γράμματα ἔμαθε.*

§ 245. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς· Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἔλλειπει ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου, ὁ ἑλληνικὸς γλῶσσα ἔχει μετοχὴν παρακειμένου ἢ ἀορίστου μετ' ἀντικειμένου κατ' αἰτιατικὴν, ἀναγκάζεται ἡ λατινικὴ γλῶσσα νὰ τῆς παθητικῆς ἐνεργητικῆς σύνταξιν εἰς παθητικὴν, μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ νὰ κάμῃ καὶ τότε χρῆσιν τῆς ἀφαιρετικῆς ἀπολύτου :

Οἱ Ἕλληνες κυριεύσαντες τὴν Τροίαν ἐπανῆλθον οἴκαδε *Graeci captā Troiā domum redierunt—ὁ Ἀμούλιος ἐκδιώξας τὸν ἀδελφὸν ἐδασίλευσε Amulius expulso fratre, regnavit—Ῥωμύλος φονεύσας τὸν Ἀμούλιον, ἀποκατέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τὸν Νουμίτωρα Romulus Amulio interfecto Numitorem in regnum restituit.*

§ 246. Οἱ χρόνοι τῆς μετοχῆς :

α' τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς : Ὁ ἐνεστώς δηλοῖ πράξιν σύγχρονον τῇ τῇ πράξιν τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως (ἐν τῷ παρόντι, ἐν τῷ παρόντι, ἐν τῷ μέλλοντι) : *lacrimans dico—dicebam—dixi—dicam* κρύων λέγω (τώρα)—ἔλεγον—εἶπον—θὰ εἶπω (τότε).

Ὁ μέλλων εἰς *-urus* εἶναι ἐν χρήσει σχεδὸν πάντοτε ἐν περιφραστικῇ μετὰ τοῦ *sum eram*,.. § 93 κέ.

β' τῆς παθητικῆς φωνῆς ὁ παρακειμένος δηλοῖ κανονικῶς πρὸς τὴν τετελεσμένην *acti labores* οἱ τετελεσμένοι (εἰς πέρας ἡ γὰρ ἡμιτελής) πόνοι—*vox emissa est irrevocabilis* ἡ ἀφειμένη (ἀφειθεῖσα, ἐκμισθεῖσα) φωνή, λόγος ποῦ ἐπετάχθηκε ἀπὸ τὸ στόμα, εἶναι ἀμετάστροφος (ἰδὲ καὶ § 241).

Σημ. Πολλῶν ὁμοῦς ῥημάτων, μάλιστα ἀποθετικῶν καὶ ἡμιτελικῶν, ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἔχει καὶ ἐνεστώτος μορφήν *maior melior tutiorque est certa pax quam incerta victoria* κρείττων καὶ ἀσφαλεστέρα ἐστὶ βεβαία εἰρήνη ἢ ἐλπιζομένη νίκη. *Ovid. Metam 10,77 pulsum aquilonibus Haemulonem* τὸν πληττόμενον ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων Αἷμον.

ΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΑΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΣΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΣΤ'

Α' ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

804

1. Τελικαὶ προτάσεις

§ 247. Αἱ τελικαὶ προτάσεις (ut ἵνα, ne ἵνα μή...) ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν, χρόνου ἐνεστώτος, ἂν ἢ τελικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἀρκτικού, — ἢ παρατατικού, ἂν ἢ τελικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ χρόνου ἱστορικοῦ:

Videant consules, ne quid detrimenti respublica capiat νὰ λάβουν πρόνοιαν οἱ ὕπαιοι, ἵνα μὴ ἡ πολιτεία πάθῃ κακόν τι—Caesar postulavit, ut obsides darentur ὁ Καῖσαρ ἠξίωσεν, ἵνα τοῦ δοθοῦν ὅμηροι—Legem brevem esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι βραχὺς (σύντομος), ἵνα εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν μὴ νομομαθῶν (ἐν τῇ διανοίᾳ) κρατῆται, δηλ. ἵνα μὴ λητμονῇται—Malus bonum malum esse vult, ut sit sui similis ὁ κακὸς τὸν καλὸν θέλει νὰ εἶναι κακός, ἵνα εἶναι ὅμοιός του.

§ 248. Ὁ σύνδεσμος quominus τίθεται (ἀντὶ τοῦ ne), ἂν ἢ τελικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ ῥήματος σημαίνοντος κωλύειν, ἀνθίστασθαι, ἐναντιοῦσθαι, κρατεῖν, ἀνείσθαι...

Nemo me impedit (deterrebit...), quominus verum dicam εὐδεις θα με ἐμποδίσῃ (ἐκφοδίσῃ, ἀποτρέψῃ...) ἵνα μὴ (ὥστε νὰ μὴ) εἶπω τὴν ἀλήθειαν—

Naves vento tenebantur, quominus in portum venire possent αἱ νῆες ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκρατοῦντο, ἡμποδίζοντο, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸν λιμένα (συμπερασματικὴ τελικὴ).

Σημ. Ἀξία σημειώσεως ἡ φράσις per me stas ἢ per me fit quominus ἔνεκα ἐμοῦ δέν... Per Africanum stetit, quominus proelio dimicaretur ἔνεκα τοῦ Ἀφρικανοῦ δέν ἐκρίθη ὁ ἀγὼν διὰ μάχης, ὁ Ἀφρικανὸς ἐγένεν αἰτία νὰ μὴ κριθῇ ὁ ἀγὼν διὰ μάχης.

§ 249. Ἄν τὸ ῥήμα τὸ σημαίνον κωλύειν, ἀνθίστασθαι, ἐναντιοῦσθαι... ἔχει ἄρνησιν, τίθεται καὶ τὸ quin ἀντὶ τοῦ quominus: Germani non potuerunt retineri, quin (ἢ quominus) in

nostros tela conicerent οἱ Γερμανοὶ δὲν ἡδυνήθησαν νὰ κρατηθῶσιν, ὥστε νὰ μὴ ρίψωσι βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων—*Germani non recusant, si lacescuntur, quin armis contendant* οἱ Γερμανοὶ δὲν ἀποποιοῦνται (ἀρνοῦνται), ἐὰν προκαλῶνται, ν' ἀγωνίζωνται (ἢ ν' ἀγωνισθῶσι) διὰ τῶν ἑπλων.

Σημ. Ἡ ἄρνησις δύναται νὰ λανθάνῃ καὶ ἐν ᾱστορικῇ καταφατικῇ ἐρωτήσῃ (§ 280) *Quis potest* (= *nemo potest*) *retineri* ἢ *retinere se, quin hostem adgredientem defendat*? Τίς δύναται (= οὐδεὶς δύναται) νὰ κρατηθῇ, ὥστε νὰ μὴ ἀποκρούσῃ τὸν πολέμιον ἐπερχόμενον;

2. Συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 250. Καὶ αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις (*ut* ὥστε, *ut non* ὥστε νὰ μὴ, ὥστε δέν...) ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν, χρόνου:

1. ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ (ἀναλόγως τῆς ἐξερτήσεως, ἐξ ἀρκτικῆς ἢ ἐξ ιστορικοῦ χρόνου), ἂν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀκολουθήσῃ (ἐλλήν. ὥστε μετ' ἀπχρεμφάτου): *Semper nos ita geramus, ut mores nostri ac facta optimo cuique probe nentur* πάντοτε ἡμεῖς ὡς πράττωμεν οὕτως, ὥστε οἱ ἡμέτεροι τρόποι καὶ αἱ πράξεις νὰ ἐπιδοκιμάζωνται ὑπὸ παντὸς ἀρίστου—*Lacedaemonii tam pauci erant numero, ut Persae nihili aestimarent eorum copias* οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦσαν τόσον ὀλίγοι (κατὰ) τὸν ἀριθμόν, ὥστε οἱ Πέρσαι οὐδόλως νὰ λοχαριάζουν τὸν στρατὸν αὐτῶν—

2. ἐνεστώτος, παρατατικοῦ, παρακειμένου, ὑπερσυντελείου, ἂν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς γινόμενον, γενόμενον, γεγεννημένον, ἂν δηλ. ὁ λέγων ἢ γράφων ἔχῃ ἐν τῷ νῶ ὅτι γίνεται τι, ἐγίνετο, ἔγινε, ἔχει ἢ εἴχε γίνεαι.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος, ἐξ οὗ ἐξερτᾶται ἡ συμπερασματικὴ πρότασις, ἂν εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ιστορικός, ἀλλὰ τίθεται συνήθως ἐκεῖνος ὁ χρόνος ἐν τῇ συμπερασματικῇ προτάσει, ὅστις θὰ ἐτίθετο, ἂν ἡ πρότασις ἐξεφέρετο ὡς κυρία.

Παραδείγματα:

Ad Salamina Xerxes adeo angusto mari conflixit, ut eius multitudo navium explicari non potuerit (ὡς κυρία πρότασις: *multitudo navium... non potuit*) παρὰ τὴν Σαλαμίνα ὁ Πέρσης ἐν τόσον στενῇ θαλάσῃ συνεκρούσθη (πρὸς τοὺς πολεμίους), ὥστε δὲ

ἡδυνήθη τὸ πλῆθος τῶν νεῶν αὐτοῦ νὰ ἀναπτυχθῇ—Cicer. de off. 3,45 Damo et Phintia eo animo inter se fuerunt, ut alter vas factus sit... ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας τόσοι φίλοι ἦσαν (μεταξύ των), ὥστε ὁ ἕτερος ἐγένετο ἐγγυητής (τοῦ ἄλλου)—p. Mur. 20 Murena Asiam sic obiit, ut neque avaritiae neque luxuriae vestigium reliquerit... ὥστε δὲν ἀφῆκε...

§ 251. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καὶ διὰ τοῦ *quin* (=ut non), ὅταν ἐξαχρῶνται ἀπὸ ἀρνητικῶν προτάσεων: Cicer. Verr. 2,4,95 Numquam tam male est Siculis, quin aliquid facete et commodè dicant οὐδέποτε οἱ Σικελοὶ εἶναι τόσοι κακά, ὥστε νὰ μὴ λέγουν τι ἀστεῖως καὶ πρεπόντως—p. Mil. 30 Milo hoc fato natus est, ut ne se quidem servare potuerit, quin una rempublicam servaret ὁ Μίλων μὲ τοιαύτην μοῖραν ἐγεννήθη, ὥστε οὐδὲ ἑαυτὸν ἡδυνήθη νὰ σώσῃ χωρὶς νὰ [ὥστε νὰ μὴ] σώσῃ μαζί καὶ τὴν πολιτείαν.

3. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

(quod διότι, quia ἐπειδὴ, quoniam ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ... cum ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ, quandoquidem ἀφ' οὗ si quidem ἐὰν δά, ἀφ' οὗ...)

§ 252. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τοῦ *cum* (praesertim cum ἀνάστα ἀφ' οὗ) εἰσαγόμεναι ἐκφέρονται συνήθως καθ' ὑποτακτικὴν: Cum ipse (Miltiades) pro se dicere non posset, verba fecit orator eius Stesagoras ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ (ἀπολογηθῇ) αὐτὸς ὁ ἴδιος (ὁ Μιλτιάδης), ὁμιλήσεν ὁ ἀδελφός του Στησαγόρας.

(Σημ. Ὅριστικὴ τίθεται μετὰ τὸ αἰτιολογικὸν *cum*, ἂν τοῦτο εἶναι ἐντὶ τοῦ quod διότι, αἰτιολογοῦν ἰδίως τὰ ῥήματα laudo, gaudeo, gratulor, laetor, gratias ago:

Cic. p. Mil. 99 te quidem, cum isto animo es, satis laudare non possum σὲ δά, διότι ἔχεις αὐτὸ τὸ ψυχικὸν σθένος, ἀρκετὰ ἅ ἐπαίνεσω δὲν δύναμαι—tibi maximas gratias ago, cum tantum litterae meae potuerunt μεγίστας σοι ὁμολογῶ χάριτας, πολὺ παλὺ σ' εὐχαριστῶ, διότι τόσοι πολὺ ἰσχυσεν ἡ ἐπιστολή μου εἰσηκούσθη καὶ ἔφερε καλὸν ἀποτέλεσμα)—Sall. Jug. 102,5: Rex Bocche, magna nobis laetitia est (=valde laetamur,)

cum te talem virum di monuerunt (monuēre), ut aliquando pacem quam bellum malles Βασιλεῦ Βόκχε, μεγάλην ἔχομεν χαράν, διότι σὲ τοιοῦτον ἄνδρα οἱ θεοὶ παρήνεσαν (ἐφώτισαν), ἵνα τέλος πάντων εἰρήνην παρὰ πόλεμον προτιμήσης.)

§ 253. Αἱ διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων εἰσαγόμεναι αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὀριστικήν, — ἐκτὸς ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι γνώμη ὅχι τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαχτᾶται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις (ἐσωτερικὴ ἐξάρτησις) —:

Gaudeo, quod vales χαίρω, διότι ὑγιαίνεις — Cicer. de imp. Gn. Pomp. 28 quoniam de genere belli dixi, nunc de magnitudine eius pauca dicam ἂφ' οὗ εἶπα περὶ τοῦ εἵδους τοῦ πολέμου, τώρα θὰ εἶπω ὀλίγα περὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ — Vitia nostra, quia nos amamus, defendimus ἐκ φιλαυτίας ὑπερασπίζομεν τὰ ἐλαττώματά μας —

Ἄλλὰ Themistocles noctu ambulabat, quod somnum capere non posset ὁ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει κατὰ τὴν νύκτα (ἐγύριζε τὴν νύκτα) διότι (καθὼς ἔλεγεν ὁ ἴδιος) δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ.

Σημ. α'. Μετὰ τὸ non quo ἢ non quod ὅχι διότι, ἀκολουθεῖ ὑποτακτικὴ, διότι ἡ δι' αὐτοῦ εἰσαγομένη αἰτιολογικὴ πρότασις δηλοῖ οὐχὶ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν: Rex id celatum voluerat, non quo quicquam metueret aut suspicaretur ὁ βασιλεὺς εἶχε θελήσει νὰ εἶναι αὐτὸ κεκρυμμένον, ὅχι διότι (ὅπως ἴσως ἄλλοι νομίζουν) ἐφοβεῖτό τι ἢ ὑπώπτευε.

Σημ. β'. Ἀντὶ τοῦ non quod non ὅχι διότι δέν, δύναται νὰ τεθῇ καὶ non quin: Cic p. Mil. 59 maiores nostri in dominum de servo quaeri noluerunt, non quin posset verum inveniri, sed quia videbatur indignum esse οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι δέν ἠθέλησαν νὰ ἐξετάζεται ὡς μάρτυς κατὰ τοῦ κυρίου ὁ δοῦλος, ὅχι διότι δέν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἀνάξιον, ὅχι ἀξιοπρεπές.

4. Συγκριτικαὶ ἢ παραβολικαὶ προτάσεις

§ 254. Αἱ συγκριτικαὶ ἢ παραβολικαὶ προτάσεις, ἂν μὲν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πραγματικόν τι, ἐκφέρονται καθ'

οριστικὴν διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (qualis, quantus, ut, sicut, quam...) :

Tantum scimus, quantum memoria tenemus τόσον μόνον γνωρίζομεν, ὅσον κρατοῦμεν ἐν τῇ μνήμῃ — Plerique talem amicum habere volunt, quales ipsi esse non possunt οἱ πολλοὶ τοιοῦτον ἔλουν νὰ ἔχουν τὸν φίλον, ὅποιοι αὐτοὶ νὰ εἶναι ἀδυνατοῦν — ut nihil uni est in morte, sic certe nihil mali ὅπως οὐδὲν καλὸν ὑπάρχει ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω βεβαίως οὐδὲν κακόν—

καθ' ὅπου περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι μόνον ὑποτιθέμενον, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν διὰ τῶν συνδέσμων quasi, tamquam (si) velut (si) : Res, quasi quid mali tibi acciderit θρηνεῖς (κλαίεις), ὥσάν νὰ σου συνέδῃ κακόν τι (ἐν ᾧ δὲν σου συνέδῃ τίποτε) — Sequani absentis Crivovisti crudelitatem horrebant, velut si coram adesset οἱ Ση-σανοὶ ἀπόντος τοῦ Ἀριοβίστου τὴν ὁμότητα ἔτρεμον, ὥσάν νὰ ἦτο ἔμ-προσθὲν τους.

5. Ἐναντιωματικαὶ ἢ παραχωρητικαὶ προτάσεις.

§ 255. Αἱ ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

1. καθ' ὁριστικὴν μετὰ τῶν συνδέσμων etsi, tametsi, quamquam καὶ... ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πραγματικόν, ἂν δηλ. συμβαίνει ἢ ληθῶς τὸ λεγόμενον :

Datis, etsi locum non aequum videbat, tamen configere constituit ὁ Δᾶτις, εἰ καὶ ἔδλεπε τὸν τόπον ὄχι ὁμαλὸν (κατάλληλον), ὅμως ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην—Medici, quamquam intellegunt saepe, tamen numquam dicunt aegrotis illo morbo eos esse morituros οἱ ἰατροί, μολονότι κατανοοῦν πολλάκις, ὅμως οὐδέποτε λέγουν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ὅτι θ' ἀποθάνουν ἐκ τῆς νόσου ἐκείνης (ἐκ τῆς ὁποίας πάσχουν).

2. καθ' ὑποτακτικὴν, μετὰ τῶν συνδέσμων licet, quamvis, ut, cum ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι μόνον ὑποτιθέμενον ἢ δυνατόν · Quod turpe est, id quamvis (ἢ licet) occultetur, tamen honestum fieri nullo modo potest (Ἐκεῖνο) ὅπερ εἶναι αἰσχρόν, τοῦτο καὶ ἂν ἀκόμη θέλῃ κρύπτεσθαι (καὶ ἂν ἀκόμη ὑποτεθῇ ὅτι μένει κερυμμένον), ὅμως οὐδαμῶς δύναται νὰ γίνῃ χρηστόν—ut desint vires, tamen est laudanda voluntas καὶ ἂν (ὑποτεθῇ ὅτι) ἐλλείπουν οὐνάμεις, ὅμως εἶναι ἀξία ἐπαίνου ἢ διαθέσις (θέλησις).

Σημ. α' Ὁ σύνδεσμος *etiāmsi* φέρεται καὶ πρὸς ὀριστικὴν καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν, ὅπως καὶ ὅτε καὶ ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος *si*... § 265—6.

Σημ. β'. Ἡ παραχώρησις δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καὶ ἐν κυρίᾳ προτάσει δι' ὑποτακτικῆς (*coniunctivus concessivus* § 221 β', δ).

6. Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 256. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, ἂν μὲν δι' αὐτῶν σημαίνεται χρονικὴ διάρκεια, εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *dum* (ἐν ᾧ, ἕως, ἐφ' ὅσον), *quoad*, *donec*, *quamdiu* (ἕως, ἐφ' ὅσον)—

ἂν δὲ σημαίνεται χρονικόν τι σημεῖον (στιγμιαῖον), εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *postquam*, *ut* (*primum*), *ubi* (*primum*), *cum* (*primum*), *simulac* ἢ *simulatque*, *simul* (ἄφ' οὗ, εὐθὺς ἀφ' οὗ, εὐθὺς ὥς), *dum*, *quoad*, *donec* (ἕως νᾶ . . .) *priusquam* ἢ *prius*... *quam*, *antequam* ἢ *ante* . . . *quam* (πρὶν ἢ . . .).

§ 257. Ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσι τίθεται

1. Ὀριστικὴ, ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὡς ἱστορικὸν γεγονός, ὅτι γίνεται, ἐγένετο, ἐγένεν, ἢ θὰ γίνῃ τι : *Exspectavimus*, *dum* *hostes flumen transierunt* περιεμείναμεν, ἕως οἱ πολέμοι διέβησαν τὸν ποταμὸν — *Cato, quoad vixit, virtutum laude crevit* ὁ Κάτων ἐφ' ὅσον ἔζησε (καθ' ὅλην τὴν ζωὴν του), ἠϋξήσε (προέκοψεν) ὡς πρὸς τὸν ἔπαινον τῶν ἀρετῶν του.

2. ὑποτακτικὴ, ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὅχι ὡς πραγματικόν, ἀλλὰ ὡς ἐπιθυμητόν, ὡς σκοπός, ὡς ἐπιδιωκόμενον : *exspectabamus*, *dum* *hostes flumen trasirent* περιεμένομεν ἕως νὰ διαβῶσι . . . (αὐτὸ δὲ τὸ ἠθέλαμεν, τὸ ἐπεθυμοῦμεν).

§ 258. Οἱ σύνδεσμοι *postquam*, *ubi* (*primum*), *ut* (*primum*), *cum* (*primum*), *simul*, *simulac*, *simulatque* συντάσσονται

1. μετὰ παρακειμένου ὀριστικῆς, ἂν ἡ προᾶξις τῆς χρονικῆς προτάσεως ἐγένετο ποτε ἅπαξ ἐν τῷ παρελθόντι· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται ἐπίσης παρακείμενος ἢ ἱστορικὸς ἑνεστώς :

Epaminondas, postquam audivit vicisse Boeotos, Satis inquit, vixi ; invictus enim morior ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀφ' οὗ ἤκουσεν (ἐδοξαιώθη) ὅτι ἐνίκησαν οἱ Βοιωτοί, Ἄρκετά, εἶπεν, ἔζησά· διότι ἀήττητος ἀποθνήσκω — *Hostes ubi se ex fuga receperunt, legatos de pace miserunt* (ἢ *mittunt* ἱστορ. ἑνεστ.

οἱ πολέμιοι εὐθὺς ὡς (μόλις) ἀνέλαβον (συνῆλθον) ἐκ τῆς φυγῆς, πρέσβεις περὶ εἰρήνης ἔστειλαν (ἰδὲ καὶ § 217 δ' ἐξαιρ.).

Σημ. α'. Ὁ σύνδεσμος *postquam* συντάσσεται μετὰ ὑπερσυντελείου ὀριστικῆς (ἀντὶ παρακειμένου), ἂν ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει ὑπάρχῃ καὶ ἀφαιρετικὴ τοῦ ποσοῦ (*ablativus mensurae*) δηλοῦσα πόσος χρόνος παρήλθεν ἀπὸ τῆς πράξεως τῆς χρονικῆς προτάσεως μέχρι τῆς πράξεως τῆς κυρίως προτάσεως: *Hannibal anno tertio postquam domo profugerat, cum quinque navibus Africam accessit* ὁ Ἀννίβας τῷ τρίτῳ ἀπὸ τῆς φυγῆς τοῦ ἔτει μετὰ πέντε ναῶν εἰς τὴν Ἀφρικὴν προσέπλευσε.

Σημ. β'. Ἀντὶ τοῦ παρακειμένου ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει τίθεται καὶ παρατατικὸς ὀριστικῆς, ὅταν ἡ πρᾶξις εἶναι διαρκής: *Caes. hg. 7,87,3 Labienus, postquam neque aggeres neque fossae vim hostium sustinere poterant, Caesarem per nuntios facit (ιστορ. ἐνεστ.) certiozem, quid faciendum existimet* ὁ Λαβιηνός, ἀφ' οὗ οὔτε τὰ προχώματα οὔτε αἱ τάφροι τὴν ὁρμὴν τῶν πολεμίων ν' ἀνακόψουν ἠδύναντο (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πολλάκις ἐπεχειρήθη), πληροφορεῖ τὸν Καίσαρα (καὶ τὸν ἐρωτᾷ), τί νομίζει ὅτι πρέπει νὰ κάμῃ.

2. μετὰ ὑπερσυντελείου ὀριστικῆς—μόνον οἱ σύνδεσμοι *ubi*, *ut*, *cum*, *simulac*—ἂν ἡ πρᾶξις τῆς χρονικῆς προτάσεως ἐγένετο ἐπανειλημμένως ἐν τῷ παρελθόντι (ἀόριστος ἐπανάληψις ἐν τῷ παρελθόντι)· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικὸς:

Ubi hostes flumen transierant, proelium committebat ὡς αἱ οἱ πολέμιοι εἶχον (ἢ ἤθελον) διαβῆ τὸν ποταμὸν, μάχην συνῆπτε.

Σημ. Ὁ σύνδεσμος *dum*, ὅταν σημαίνῃ ἐν ᾧ χρόνῳ, συντάσσεται μετὰ ἐνεστώτος ἱστορικοῦ, ἀντὶ παρατατικοῦ· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικὸς ἢ παρακειμένος: *Dum haec Romae geruntur, Saguntum iam summa vi oppugnabatur* ἐν ᾧ ταῦτα ἐπράττοντο ἐν Ρώμῃ, τὸ Σάγουντον ἤδη ἐντονώτατα ἐπολιορκεῖτο—*Alexander dum inter primores pugnat, sagitta ictus est* ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ᾧ μετὰ τῶν προμάχων ἐμάχετο, ἐπλήγη διὰ βέλους (ἰδὲ καὶ σελ. 208 Λατινισμός).

§ 259. Οἱ σύνδεσμοι *dum*, *quoad*, *quamdiu*, *donec* (ἐφ' ὅσον ἔως) συντάσσονται μεθ' ὀριστικῆς, ἐνεστώτος, παρατατικοῦ, παρακειμένου καὶ μέλλοντος· ἡ πρᾶξις τῆς μετὰ τοῦ συνδέσμου τούτου ἀκολου-

θούσης χρονικῆς προτάσεως εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν πράξιν τῆς κυρίας προτάσεως καὶ διὰ τοῦτο κεῖται ἐν ἀμφοτέραις ὁ αὐτὸς χρόνος: delibera hoc, dum ego redeo σκόπει τοῦτο, ἕως ἐγὼ εἶμι ἐν τῷ εἶναι καὶ ἐπανιέναι, ἕως νὰ ἐπανέλθω — Hoc faciebam, quoad licebat τοῦτο ἐποιοῦν, ἕως ἐξῆν—dum vivo, spero ἐφ' ὅσον ζῶ, ἐλπίζω—donec eris felix, multos numerabis amicos ἐφ' ὅσον θὰ εἶσαι εὐτυχής, πολλοὺς φίλους θὰ ἀριθμῇς—Eraminondas quam diu facta est caedes civium, domo se tenuit ὁ Ἑπαμεινώνδας ἐφ' ὅσον διήρκεσεν ἡ σφαγὴ τῶν πολιτῶν, ἔμεινεν ἐν τῷ οἴκῳ του.

§ 260. Οἱ σύνδεσμοι *antequam* καὶ *priusquam* συντάσσονται

1. μετὰ ἐνεστωῦτος τῆς ὀριστικῆς: Cicer. p. Mur. 2 *antequam* pro L. Murena dicere *instituo*, pro me ipso pauca dicam (* πρὶν ἢ ἐπιχειρήσω νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ Λευκίου Μουρήνα, ὑπὲρ ἐμοῦ αὐτοῦ ὀλίγα θὰ εἴπω).

2. μετὰ ἐνεστωῦτος ἢ παρατατικοῦ (ἀναλόγως τῆς ἐξαρτήσεως) τῇ ὑποτακτικῆς, ἂν ἡ διὰ τῆς χρονικῆς προτάσεως σημαينوμένη πράξι πρόκειται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐπιδιωκομένη, ὡς ἐπιθυμητή: Caesar exercitum in fines Suessionum duxit priusquam se hostes reciperent ὁ Καῖσαρ ἤγαγε τὸν στρατὸν του εἰς τὴν χώραν τῶν Σουεσιώνων, πρὶν ἢ οἱ πολέμοι συνέλθουν, ἀναλάβουν (ὁ Καῖσαρ ᾔθελε καὶ ἐπεδίωκε τοῦτο, νὰ μὴ ἀναλάβουν οἱ πολέμοι).

3. μετὰ παρακειμένου ὀριστικῆς: Caesar me *antequam* vidit rei publicae dedit (= Caesar me ante rei publicae dedit, quam me vidit) ὁ Καῖσαρ (πρότερον τῇ πολιτεῖα με παρέδωκεν ἢ με εἶδεν) πρὶν νὰ με ἴδῃ με παρέδωκεν εἰς τὴν πολιτείαν.

4. μετὰ τετελεσμένου μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς: iudex reum ne prius condemnato quam eum audiverit ὁ δικαστὴς νὰ μὴ καταδικάζῃ τὸν κατηγορούμενον πρὶν νὰ τον ἀκούσῃ ἀπολογούμενον (νὰ μὴ ἐκφέρῃ πρότερον καταδικαστικὴν γνώμην παρὰ ἂφ' οὗ θὰ τον ἔχη ἀκούσει—ἀκρίβεια τῆς λατινικῆς γλώσσης).

5. μετὰ ὑπερσυντελείου ὑποτακτικῆς (ἀόριστος ἐπανάληψις ἐν τῷ

(*) = ante pro me ipso dicam quam pro L. Murena dicere *instituo* πρότερον θὰ εἴπω ὑπὲρ ἐμοῦ αὐτοῦ ἢ ἐπιχειρῶ νὰ εἴπω ὑπὲρ τοῦ Λευκίου Μουρήνα.

παρελθόντι): Saepe magna indoles priusquam reipublicae prodesse potuisset, exstincta est πολλάκις μεγάλη εὐφυΐα, πρὶν νὰ δυνηθῇ νὰ ὠφελήσῃ τὴν πολιτείαν, ἐξέλιπε (ἐξέλιπεν ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἶχε δυνηθῇ νὰ ὠφελήσῃ τὴν πολιτείαν).

* *Παράρτημα περὶ τοῦ συνδέσμου cum.*

§ 261. Τὸ cum ἢ quom ἢ (ὀλιγώτερον ὁρθῶς) quum εἶναι κυρίως ἀναφορικὸν μόριον (ἀρχαία αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας) καὶ σημαίνει quo tempore, ᾧ χρόνῳ, ὅτε.

§ 262. Ὡς χρονικὸς σύνδεσμος ὁ cum συντάσσεται

1. μεθ' ὀριστικῆς παντὸς χρόνου καὶ σημαίνει

α' ὅτε, καθ' ὃν χρόνον (cum relativum): Cum Caesar in Galliam vēnit, ibi(tum) duae factiones erant, ὅτε ὁ Καίσαρ εἰς τὴν Γαλατίαν ἦλθεν, ἐκεῖ τότε ἦσαν δύο φατρίαι—

β' ἐξ οὗ χρόνου, ἀφ' οὔτου: nondum decem anni sunt, cum haec lex lata est δὲν εἶναι ἀκόμη δέκα ἔτη, ἀφ' οὔτου οὗτος ὁ νόμος εἰσῆχθη—

γ' εὐθὺς ὥς, μετὰ μέλλοντος τετελεσμένου ἢ ἀπλοῦ: Cum Romam venero, tibi scribam εὐθὺς ὥς φθάσω εἰς Ῥώμην, θά σου γράψω (θά σου γράψω ἀφ' οὗ θὰ ἔχω φθάσει)—Da operam, ut, cum recte navigari poterit, tum naviges προετοιμάζου ὥστε, εὐθὺς ὥς καταστῇ δυνατόν νὰ ταξειδεύσῃ τις καλῶς (ἀσφαλῶς), τότε νὰ ταξειδεύσῃς—

δ' ὁπότε, ὁσάκις (cum iterativum): Oracula Graeci consulebant, cum bella erant inituri οἱ Ἕλληνες συνεβουλεύοντο τὰ μαντεῖα, ὁσάκις ἔμελλον ν' ἀναλάβουν πολέμους—

ε' ὅτε, ὅτε αἰφνης (cum inversum ἢ inversivum ἢ repentinum ἢ additivum) μετὰ παρακειμένου ἢ ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος· ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει συνήθως τίθεται τὸ iam, vix, nondum... καὶ χρόνος παρατακτικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος ὀριστικῆς: Caes. bg. 7, 26, 3 Jamque Galli hoc facere noctu apparabant, cum matres familiae repente in publicum procurrerunt καὶ ἤδη οἱ Γαλάται ἡτοιμάζοντο νὰ πράξουν αὐτὸ ἐν καιρῷ νυκτός, ὅτε αἰφνης αἱ οἰκοδέσποιναί ἐτρεξαν ἔξω εἰς τοὺς δρόμους—

ς' ἐν ᾧ, μετὰ τὸ νὰ... μετὰ τὸ ὅτι... (cum explicativum ἢ coincidens) αἱ δύο πράξεις, ἡ τῆς χρονικῆς προτάσεως καὶ ἡ τῆς κυρίας,

συμπίπτουν κατ' οὐσίαν (εἶναι δηλ. ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα), καὶ τίθεται ἐν ἀμφοτέραις ὁ αὐτὸς χρόνος: Cicer. Catil. 1,21 cum tacent clamant ἐν ᾧ σιγῶσι—, σιγῶντες βοῶσιν, ἡ σιγὴ τῶν εἶναι βοή, ἡ σιγῶντων σημαίνει κραυγὴν—cum te excusas, accusas γαλλ. qu'on s'excuse s'accuse, (οὐδενὸς ἄλλου κατηγοροῦντος) προσπαθῶν νὰ δικαιολογηθῇ, κατηγορεῖς σεαυτόν, ἡ δικαιολογία σου ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀπολογία—Camillus haud dubie patriam servavit, cum prohibuit migrari Veios ὁ Κάμιλλος ἀναμειβόμενος ἔσωσε τὴν πατρίδα του μὲ τὸ ὅτι ἠμποδίσαις (ἐμποδίσας) νὰ μετοικήσουν (οἱ Ῥωμαῖοι) εἰς Οὐλίους.

2. μεθ' ὑποτακτικῆς παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελείου, ὅταν διηγῇται πράξεις τοῦ παρελθόντος, ἐνεκα τῶν ὁποίων ἢ ἐκ τῶν ὁποίων προήλθον ἄλλαι μεταγενέστεραι πράξεις (cum historicum ἢ cum narrativum): Epaminondas cum vicisset Lacedaemonios apud Mantinea atque ipse gravi vulnere se exanimari videret, quae-sivit, salvusne esset clipeus ὁ Ἐπιμεινώνιδας ἀφ' οὗ ἐνίκησε (νική-σας) τοὺς Λακεδαιμονίους πρὸς τὴν Μαντίνειαν καὶ ἀφ' οὗ ἔδραπε (βλέ-πων) αὐτὸς (ὁ ἴδιος) ὅτι ἀπέθνησκεν ἐκ βχερός τραύματος, ἠρώτησεν ἀν- ἐσώθη ἢ ἀσπίς του.

§ 263. Ἀπὸ τῆς χρονικῆς σημασίας τοῦ cum προκύπτει ἡ αἰτιολογικὴ (cum causale) ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ, — ἡ ἐναντιωματικὴ (cum concessivum) ἀν καί, καὶ ἡ ἀντιθετικὴ (cum adversativum) ἐν φ.

§ 264. Τὸ cum ὡς αἰτιολογικὸν § 252, ὡς ἐναντιωματικὸν καὶ ὡς ἀντιθετικὸν συντάσσεται κανονικῶς μεθ' ὑποτακτικῆς: Aedui, cum se suaque ab Sequanis defendere non possent, legatos ad Caesarem mittunt οἱ Αἰδουοὶ, ἐπειδὴ ἐκυτοὺς καὶ τὰ ἐκυτῶν ἀπὸ τῶν Σηκοανῶν νὰ ὑπερασπίσων δὲν ἠδύνατο, πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα στέλλουν—Socrates, cum facile posset ex custodia educi, noluit ὁ Σωκράτης ἀν καὶ εὐκόλως ἠδύνατο νὰ ἐκτραπῇ ἐκ τῆς φυλακῆς, (ὁμῶς) δὲν ἠθέλησε — Cum scribere debeas, legis ἐν φ' ὀφείλεις νὰ γράφῃς, ἀναγιγνώσκεις (κάνεις δηλ. τὰ ἀντίθετα ἐκείνων, ποῦ ὀφεί- λεις νὰ κάνῃς) —

7. Ὑποθετικά καὶ προτάσεις.

§ 265. Ἐν τῇ λατινικῇ ὑπάρχουν τρία μόνον εἶδη ὑποθετικῶν λόγων, ἀντιστοιχοῦντα καὶ πρὸς τὰ τέσσαρα εἶδη τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ὡς ἐξῆς.

1. Ἐν τῇ ὑποθέσει *si* μεθ' ὀριστικῆς παντὸς χρόνου ἐν τῇ ἀποδόσει ὀριστικὴ παντὸς χρόνου — ἑλλην. ὁμοίως εἰ μεθ' ὀριστικῆς παντὸς χρόνου, ἀπόδοσις ὀριστικὴ παντὸς χρόνου ἄνευ τοῦ ἄν: *Si dies est, lucet* εἴ ἐστιν ἡμέρα, ἔστι καὶ φῶς (φέγγει) — *si hoc credis (credidisti, credes...) erras (errasti, errabis...)* εἰ ἂν τοῦτο πιστεύῃς (ἐπίστευσας, θὰ πιστεύῃς...), πλανᾶσαι (ἐπλανήθῃς, θὰ πλανᾶται...).

Cic. de off. 1, 100 Si naturam sequemur ducem, non aberrabimus εἰ ἂν ἀκολουθήσωμεν ὡς ὁδηγὸν τὴν φύσιν, δὲν θὰ ἀποπλανηθῶμεν — *Catil. 1, 12 si te interfici iussero, res idembit in republica reliqua coniuratorum manus* εἰ ἂν (θὰ) διατάξω νὰ φονεuthῇς σύ, θὰ ὑπολειφθῇ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡ λοιπὴ τῶν συνωμοτῶν δύναμις.

Τὸ α' εἶδος τῆς λατινικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ συνήθως καὶ πρὸς τὸ β' τῆς ἐλληνικῆς (εἰ ἂν μεθ' ὑποτακτικῆς, ἀπόδοσις ὀριστ. μέλλοντος): *Cicer. divin. in Caecil. 1 is, si mei consilii causam rationemque cognoverit* (τετελ. μέλλ. ὀριστ.), *una et id quod facio probabit et in hac causa profecto neminem praeponden-*
dum mihi esse actorem putabit οὗτος, εἰ ἂν κατάμαθῃ τῆς ἐμῆς ἀποφάσεως τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λόγον, συγχρόνως καὶ ὅπερ κάμνω θὰ ἐπιδοκιμάσῃ (ἀποδεχθῇ) καὶ ἐν τῇδε τῇ δίκῃ βεβαίως αὐδένα θὰ νομίσῃ εἶτι πρέπει νὰ προκριθῇ ἐμοῦ ὡς κατήγορος.

Σημ. Ὡστε: πρὸς τὸ α' καὶ β' εἶδος τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἀντιστοιχεῖ τὸ α' τῆς λατινικῆς —

πρὸς τὸ γ' τῆς ἐλληνικῆς ἀντιστοιχεῖ τὸ β' τῆς λατινικῆς —

καὶ πρὸς τὸ δ' τῆς ἐλληνικῆς τὸ γ' τῆς λατινικῆς.

2. Ἐν τῇ ὑποθέσει *si* μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου, ἐν τῇ ἀποδόσει ὁμοίως ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς (δυνάτῃ, ἐνδεχόμενον): *si quis id fecerit, imprudentem eum dixerim* εἴ τις τοῦτο ποιήσῃεν, ἄνουν εἴποιμ' ἂν αὐτόν.

3. Ἐν τῇ ὑποθέσει *si* μετὰ περατατικοῦ ἢ ὑπερσεντελικοῦ ὑποτακτικῆς, ἐν τῇ ἀποδόσει ὁμοίως περατατικὸς ἢ ὑπερσεντελικὸς ὑποτακτικῆς (ἀδύνατον, ἀπραγματοποίητον *coniunctivus irrealis*) ἑλλην.

εἰ μεθ' ὀριστικῆς χρόνου ἱστορικοῦ, ἀπόδοσις ὀριστικῆς ἱστορικῶς χρό-
νος μετὰ τοῦ ἄν:

si hoc diceres, errares εἰ τοῦτο ἔλεγες, ἡμάρτανες ἂν
(τὸ πραγματικὸν εἶναι sed non dicis; ergo non erras ἀλλ' οὐ λέ-
γεις· οὐκ οὐκ ἡμάρτανες — ἢ sed non dicebas; ergo non errabas
ἀλλ' οὐκ ἔλεγες· οὐκ οὐκ ἡμάρτανες) —

si hoc dixisses, errasses εἰ τοῦτο εἶπας (εἰρήκεις), ἡμαρτες
(ἡμαρτήκεις) ἂν (τὸ πραγματικὸν εἶναι sed non dixisti ἢ sed non
dixeras; ergo non errasti ἢ non erraveras ἀλλ' οὐκ εἶπας, εἰρήκεις·
οὐκ οὐκ ἡμαρτες, ἡμαρτήκεις).

§ 266. Ἄν τι ὑποτίθεται μόνον, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ βεβαιότης ἢ πι-
θανότης, ὅτι εἶναι πραγματοποιήσιμον (καθαρὰ ὑπόθεσις), ἐν τῇ λατι-
νικῇ γίνεται χρῆσις τῆς δυνητικῆς ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος χρόνου ἢ
παρακειμένου, ἐν τῇ ἑλληνικῇ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς: Cicer. de
nat. deor. 3,81 dies deficiat, si velim enumerare, quibus
bonis male evenerit ἐπιλίποι μ' ἂν ἡ ἡμέρα, εἰ βουλομένη καταλέξει,
τίσιν ἀγαθοῖς (χρηστοῖς ἀνδράσι) κακῶς ἐγένετο· πρὸς φαίη ἂν ἡ
θανοῦσα, εἰ φωνὴν λάβοι Σοφ. Ἡλ. 548.

§ 267. Ἡ ἄρνησις ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι (μετὰ τοῦ si) συνήθως
nisi, ἂν ἡ ἄρνησις ἀνήκῃ εἰς ὅλην τὴν πρότασιν, —
si non, ἂν ἀνήκῃ εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως:

Nisi Alexander essem, ego vero vellem esse Diogenes εἰ μὴ
Ἀλέξανδρος ἦν, ἔγωγε ἠδουλόμην ἂν εἶναι Διογένης —

Laus nova nisi oritur, etiam vetus amittitur ἂν μὴ νέον
ἐκάστοτε ἀξιέπαινον ἔργον ἀναφαίνεται, καὶ τὸ παλαιὸν (λησμονούμε-
νον) ἀπόλλυται —

Pecuniam contemne, si non habeas (= careas); si
habeas ad beneficium confer τὰ χρήματα περιφρόνει, ἂν δὲν
ἔχῃς (ἂν στερεῇσαι χρημάτων)· ἂν ἔχῃς, χρησιμοποιοεῖ αὐτὰ εἰς ἀγα-
θοεργίαν.

Σημ. Τὸ ἂν μόνον (= ἀρκεῖ μόνον νὰ...) λέγεται ἢ dum ἢ dum
modo, ἢ modo μεθ' ὑποτακτικῆς —
τὸ ἂν μόνον μὴ (= ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ...) λέγεται dum modo ne ἢ
modo ne —

τὸ εἰ δὲ μὴ λέγεται si minus; Cicer. Catil. 1,10 educ, Catilina,
omnes tuos; si minus, quam plurimos ἐξάγαγε, Κατιλίνα,

(ἐκ τῆς πόλεως), πάντας τοὺς ἰδικούς σου (συνωμότας)· εἰ δὲ μὴ (ἂν δὲν εἶναι δυνατόν εἶλους), ὅσον τὸ δυνατόν πλείστους.

Τὸ εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἂν (τυχὸν) λέγεται nisi forte ἢ nisi vero—Cicer. p. Mil. 17 nisi forte magis erit parricida, si qui consularē patrem... necarit,— 8 nisi vero existimatis dementem P- Africanum fuisse ἐκτὸς ἂν νομίζετε ὅτι ὑπῆρξεν ἀνόητος ὁ Πόπλιος Ἀφρικανός.

Τὸ εἰ μὴ, παρὰ μόνον, ἐκτὸς μόνον λέγεται nisi: nisi inter bonos, amicitia esse non potest φίλα δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, παρὰ μόνον μεταξὺ χρηστῶν ἀνδρῶν.

Τὸ εἶτε—εἶτε λέγεται sive—sive μεθ' ὀριστικῆς: moriendum est nobis, sive contemnimus mortem, sive metuimus (πάντως) ὀφειλομένον ἂποθάνωμεν εἶτε περιφρονούμεν τὸν θάνατον εἶτε φοβούμεθα αὐτὸν—In pugna, sive habes aliquam spem, sive desperas, fortem te praestare decet ἐν τῇ μάχῃ, εἶτε ἔχεις ἐλπίδα τινὰ (νὰ νικήσῃς, νὰ σωθῇς), εἶτε δὲν ἔχεις ἐλπίδα, καλὸν εἶναι (προσῆκει) νὰ παρέχῃς σεαυτὸν γενναῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΖ'

Β' ΟΝΟΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἀναφορικαὶ προτάσεις

§ 268. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οἶαι καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ
α' προσδιοριστικαὶ ἢ περιγραφικαί, καὶ
β' ἐπιρρηματικαὶ (αἰτιολογικαί, τελικαί, συμπερασματικαί, ἐναντιωματικαί, ὑποθετικαὶ ἀναφορικαί).

α' Αἱ προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις εἶναι προτάσεις κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας, κατὰ τύπον μόνον ἐξηρητημέναι προτάσεις, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεναι νὰ ἐκφέρωνται, ὡς αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις, καθ' ὀριστικὴν, ὑποτακτικὴν καὶ προστακτικὴν.

1. Ἀναφορικαὶ προτάσεις κρίσεως, καθ' ὀριστικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἀφορᾷ εἰς τι ἄληθώς συμβαίνον, εἰς ἱστορικὸν γεγονός, εἰς πραγματικόν τι—
ἢ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὡς δυνατόν ἢ οὐ δυνατόν:

Eorum praecepta sequi soleo, quos sapientes esse cognovi

συνηθίζω ν' ἀκολουθῶ τὰ διδάγματα ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα ὅτι εἶναι σοφοί (πράγματι ἔχω γνωρίσει σοφοὺς)—Rex milites laudavit, quorum constantiam magnam in proelio fuisse audiverat ὁ βασιλεὺς ἐπῆνεσε τοὺς στρατιώτας (ἐκείνους), ὧν ἡ εὐστάθεια ἐν τῇ μάχῃ εἶχεν ἀκούσει ὅτι ὑπῆρξε μεγάλη—Non exercitus, neque thesauri praesidia regni sunt, verum amici, quos neque armis cogere, neque auro parare possimus; officio et fide pariantur οὐχὶ οἱ στρατοί, οὐδὲ οἱ θησαυροὶ εἶναι τὰ ἐρύματα τῆς βασιλείας, ἀλλὰ οἱ φίλοι, τοὺς ὁποίους οὔτε διὰ τῶν ὅπλων ν' ἀναγκάσωμεν, οὔτε διὰ τοῦ χρυσοῦ νὰ παρασκευάσωμεν (ἀποκτήσωμεν) ἡθέλομεν δυνηθῇ (ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐπιχειροῦμεν τοῦτο)· οἱ φίλοι ἀποκτῶνται διὰ τῆς χάριτος (=κεχαρισμένης ὑπηρεσίας) καὶ διὰ τῆς πίστεως.

2. Ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐπιθυμία; καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν: Istae sunt vanae opinioniones, quibus ne credamus αὐταὶ εἶναι κεναὶ δόξαι, εἰς τὰς ὁποίας ἂν μὴ πιστεύωμεν (καὶ ἂν μὴ πιστεύωμεν εἰς αὐτάς)—Mendax est ille, Teucris, cui credere noli εἶναι ψευδολόγος (ψεύστης) αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὃ Τρῶες, εἰς τὸν ὁποῖον μὴ πιστεύετε (καὶ μὴ πιστεύετε εἰς αὐτόν).

β' Αἱ ἐπιρρηματικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις

1. Ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί, καθ' ὀριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν, ὡς καὶ αἱ αἰτιολογικαί: Cicer. Phil. 12, 11 ad eum de pace legatos mittimus, qui pacis nuntios repudiavit? πρὸς αὐτὸν θὰ στείλωμεν πρέσβεις περὶ εἰρήνης, ὅστις ἀπέκρουσε τὰς ἀγγελίας τῆς εἰρήνης; (=δὲν πρέπει νὰ στείλωμεν... διότι αὐτὸς ἀπέκρουσε...)—p. Mil. 70 satis iudicatum est a Pompeio,... qui leges tulit, ἰκανῶς ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου... ὅστις (ἀφ' οὗ οὗτος, διότι οὗτος) νόμον πρότεινε...—O me stultum, qui te non secutus sum ὦ! τὸν ἀνόητον ἐμέ, ὅστις (διότι ἐγώ) δὲν σε ἠκολούθησα!

2. Ἀναφορικαὶ τελικαί, καθ' ὑποτακτικὴν πάντοτε: Cicer. Cat. 3,8 C. Sulpicium, praetorem, misi, qui (=ut is) ex aedibus Cethegi, si quid telorum esset, efferret ἔστειλα τὸν πραιτωρὰ Γάιον Σουλπίκιον, ὅστις νὰ (=εἰνα οὗτος) φέρῃ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Κεθήγου, εἰ ὑπῆρχον τίποτε ὅπλα.

3. Ἀναφορικαὶ συμπερασματικαί, καθ' ὑποτακτικὴν πάντοτε: Non is sum, qui (=ut ego) terrear δὲν εἰμι τοιοῦτος, ὅστις νὰ..., ὥστε νὰ ἐκπλήττωμαι.

Σημ. Συμπερσματικῇ ἀναφορικῇ προτάσεις εἶναι καὶ ὅσαι ἐξα-
 τῶνται ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων dignus, indignus, aptus, idoneus: *Indi-
 gnus* (ἢ *non dignus*) *es, cui* (=ut tibi) *fidem habeamus* εἶσαι
 ἀνάξιος ὥστε νὰ σου ἔχωμεν πίστιν—*Augustus idoneus videbatur
 esse, qui rempublicam administraret* ὁ Αὐγουστος ἐφαίνετο ὅτι
 εἶναι κατάλληλος, ὥστε νὰ διοικήσῃ τὴν πολιτείαν.

4. Ἀναφορικαὶ ἐναντιωματικαί, καθ' ὑποτακτικὴν πάντοτε: *Athe-
 nienses, qui* (=cum ii) *barbaris numero inferiores essent, tamen
 victoriam consecuti sunt* οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι (ἂν καὶ οὗτοι, μολο-
 γότι οὗτοι) ἦσαν κατώτεροι τῶν βαρβάρων ὥς πρὸς τὸν ἀριθμόν, ἐν τού-
 τοις ἐπέτυχον τὴν νίκην—*Cicer. Lael. 28 quos* (=licet eos) *num-
 quam viderit*.

5. Ἀναφορικαὶ ὑποθετικαί, καθ' ὀριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν, ὥς καὶ
 αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις (§ 265 κ.ε.).

Qui (=si quis) *bene parēre didicerit, (is) aliquando bene
 imperabit* ὅστις (=εἰ τις) καλῶς νὰ ὑπακούῃ θὰ (ἔχῃ) μάθῃ, οὐτός ποτε
 (ὅταν ἔλθῃ περίστασις) καλῶς θὰ ἐπιτάσσῃ (θὰ ἄρχῃ)—*Dies eum de-
 ficiat, qui* (=si quis) *velit enumerare, quibus bonis male eve-
 nerit* ἢ θελεν ἐπιλίπει ἢ ἡμέρα ἐκεῖνον, ὅστις (ἐάν τις) ἤθελε θελήσει
 ν' ἀπαριθμήσῃ εἰς πολλοὺς χρηστοὺς ἀνθρώπους ἢ τύχῃ ἐπῆγε κακὰ.

§ 269. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τῶν ἀορίστων
 ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν quisquis, quidquid, quotquot, quicunque...
 ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν.

Cicer. p. Cluent... 90 quemcunque rogaveris. (τετελ.
 μελλ. ὀριστ.), *hoc respondebit* ὁποῖονδήποτε ἐρωτήσῃς, αὐτὸ θὰ σου
 ἀπαντήσῃ—*Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentis*
 ὅτιδήποτε εἶναι τοῦτο (ὁ δούρειος ἵππος), φοβοῦμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ
 δῶρα ἀκόμῃ φέροντας—*Cicer. Catil. 4, 6 nunc quidquid est,
 quocunque vestrae mentes inclinant atque sententiae, sta-
 tuendum vobis ante noctem est* τώρα ὅτιδήποτε εἶναι, ὁποῦδήποτε
 κλίνουν αἱ ἡμέτεραι διαθέσεις καὶ γνώμαι, πρέπει ν' ἀποφασίσετε πρὶν
 νὰ ἐπέλθῃ ἡ νύξ—*Hostes, quotquot erunt, non timebi-
 mus* τοὺς πολεμίους, ὅσοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι, δὲν θὰ φοβηθῶμεν.

§ 270. Αἱ μετὰ τὸ *est, sunt, inveniuntur, reperiuntur, reperio,
 habeo* (ἢ *est quidam, sunt quidam...*), *nemo est, nihil est, nulli*

sunt, sunt pauci, non deest, non desunt... ακολουθοῦσαι ἀναφορικὰ προτάσεις συνήθως ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν :

Sunt (quidam) qui una animum et corpus occidere censeant εἰσὶν οἱ φρονοῦντες ὅτι ὁμοῦ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀποθνήσκουσιν—Qui ultro se morti offerant, facilius reperiuntur, quam qui dolorem patienter ferant εὐκολώτερον εὐρίσκονται οἱ ἐκαστὸς ἑαυτοὺς τῇ θανάτῳ προσφέροντες παρὰ οἱ τὴν λύπην μεθ' ὑπομνήτης φέροντες—Cicer. Catil. 4, 8 ego reperiam, qui id putent esse suae dignitatis recusare ἐγὼ θὰ ἀνεύρω (ἀνθρώπους τοιούτους) οἱ ὅποιοι νὰ μὴ νομίζουν ὅτι εἶναι τῆς ἑαυτῶν ἀξιώσεως (τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των, τῆς ὑπολήψεώς των) ν' ἀρνῶνται τοῦτο.

Σημ. Αἱ τοιαῦται ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καὶ καθ' ὁποιαστικὴν, ὅταν ὁ συγγραφεὺς θέλῃ νὰ δηλώσῃ ὅτι περὶ τοῦ λεγομένου δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησης, ὅτι ἀληθεύει πράγματι καὶ ἀναντιρρήτως. Cicer, de amicis. 72 sunt quidam, qui molestes amicitias faciunt εἰσὶ τινες οἱ ὅποιοι καθιστῶσιν ὀχληρὰς τὰς φιλίας, μερικοὶ καθιστῶσι... (καὶ τοῦτο οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ) Horat. Carm. 1, 3-4: sunt quos curriculo pulverem Olympicum collegisse inveniat ὑπάρχουν ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους (μερικοὺς ἀνθρώπους) εὐφραίνει ὅτι ἄρματοδρομοῦντες συνέλεξαν κόριν Ὀλυμπιακὴν.

§ 271. Ἄν ἡ ἀναφορικὴ πρότασις προσδιορίζῃ λέξιν προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης, ἐκφέρεται καθ' ἑλξίν καὶ αὕτη ὁποιασπανάως καθ' ὑποτακτικὴν (attractio modi): quis eum diligat quem metuat? ποῖος δύναται ν' ἀγαπᾷ ἐκεῖνον τὸν ὅποιον φοβεῖται;

§ 272. Καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφέρεται καὶ ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ὅποια προσδιορίζει λέξιν ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως καὶ τῆς ὁποίας περιεχόμενον λέγεται ὡς γνώμη οὐχὶ τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (ἐσωτερικὴ σύνδεσις): Socrates dicere solebat omnes in eo, quod scirent, satis esse eloquentes ὁ Σωκράτης ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι πάντες εἶναι ἀρκετὰ ἐloquentes γλωττοὶ εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον γνωρίζουν (ἦτο γνώμη καὶ λόγοι τοῦ Σωκράτους: πάντες εἶναι...).

Σημ. Τὸ ἐφ' ὅσον γινώσκω λέγεται quod sciam (ὑποτακτικὴν ἢ quod scio ἢ quantum scio ἢ quatenus scio).

§ 273. Συνηθέστατα ἡ ἀναφορικὴ πρότασις, ἐν ἀρχῇ περιόδου

κώλου ἢ καὶ ἐν περνεθήσει, κεῖται ὡς κυρία πρότασις, καὶ τότε ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἢ τὸ ἀναφορικὸν ἐπίρρημα ἐξηγεῖται διὰ δεικτικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ δεικτικοῦ ἐπιρρήματος μετὰ τινος (συμπλεκτικοῦ ἢ ἄλλου) συνδέσμου:

Cicer. divin. in Caec. 6 *Quam ob rem propemodum manere in instituto meo videor*: Διὰ τοῦτο λοιπὸν (τὸ πρᾶγμα, διό, διόπερ) σχεδὸν φαίνομαι ὅτι ἐμμένω εἰς τὴν συνήθειάν μου... — 69 *Cuius consuetudinis atque instituti patres maioresque nostros non paenitebat tum, cum...* διὰ ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν καὶ τὸ ἐθιμον δὲν μετενόουν οἱ ἡμέτεροι πατέρες καὶ οἱ πρόγονοι τότε, ὅτε... Phil. 8, 3: *unde etiam nomen ductum est tumultus* ἔθεν (= ἐν-τεῦθεν δέ, ἐκ τούτου δέ) παρήχθη καὶ τὸ ὄνομα tumultus.

* α' Παράρτημα περὶ τοῦ *quod*

§ 274. Ὁ σύνδεσμος *quod* ὅτι, διότι εἶναι κυρίως αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *qui* ὡς καὶ τὸ ἑλλην. ὅτι ὅτι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀναφέρεται πολλάκις εἰς τὰ δεικτικὰ *id, illud, hoc istud...*

Εἰσάγει δὲ πρότασιν κρίσεως, ἣς τὸ περιεχόμενον εἶναι γεγονός, καὶ φέρεται κανονικῶς πρὸς ὀριστικήν: (Venisti.) *Quod venisti bene fecisti* (Ἦλθες) Ὅτι ἦλθες καλῶς ἐπραξας, καλὰ ἔκαμες καὶ ἦρθες, εὖ ἐποίησας μολών — Caes. bg. 7, 55, 10 *Quam ad spem multum eos (Aeduos) adiuvabat, quod Liger ex nivibus creverat* πρὸς ταύτην δὲ τὴν ἐλπίδα πολὺ αὐτοὺς (τοὺς Αἰδοῦους) ἐβοήθει (ᾧθει), (τὸ γεγονός) ὅτι ὁ (ποταμὸς) Λίγηρ εἶχεν αὐξήσει ἐκ τῶν χιόνων — Cicer. de off. 3, 111 *Sed ex tota hac laude Reguli illud est admiratione dignum, quod captivos retinendos censuit* ἄλλ' ἐξ ὅλης αὐτῆς τῆς ἀρετῆς τοῦ Ῥήγλου ἐκεῖνο ἰδίᾳ εἶναι θαυμασμοῦ ἄξιον ὅτι ἐγνωμάτευσεν ὅτι πρέπει νὰ κρατηθοῦν οἱ (Καρχηδόνιοι) αἰχμάλωτοι.

Σημ. α'. Τὸ *quod* τοῦτο δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ: ὡς πρὸς τοῦτο ὅτι..., ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ὅτι... *Quod me Agamemnonem aemulari putas, falleris* ὡς πρὸς τοῦτο, ὅτι νομίζεις ὅτι ἐγὼ ζηλῶ τὸν Ἀγαμέμνονα, σφάλλεσαι.

Σημ. β'. Ἀπὸ τῆς σημασίας ταύτης προκύπτει ἡ αἰτιολογικὴ ση-

μασία, διότι: gratulor tibi quod praetor creatus es συγχαίρω σοι, διότι πράττωρ ἐξελέγης.

§ 275. Τὸ quod φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν, ἀν' ἣ δι' αὐτοῦ ἐκφερομένη πρότασις περιέχῃ γνώμην οὐχὶ τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἣν προσδιορίζει ἢ διὰ τοῦ quod ἐκφερομένη πρότασις: Socratem accusarunt (ἢ Socrates accusatus est), quod corrumpere iuventutem τὸν Σ.κατηγόρησαν, ὅτι (ὡς ἔλεγον οἱ κατήγοροί του) διέφθειρε τὴν νεότητα (τοὺς νέους).

* β' Παράρτημα περὶ τοῦ *quin*

§ 276. Τὸ *quin*, (ἐκ τοῦ *qui ne?* πῶς δέν;) σημαίνει κυρίως πῶς δέν; διατί δέν; *Quin taces?* πῶς... διατί δέν σιωπᾷς;—*Quin tela tu hostes conicimus?* διατί δέν ῥίπτομεν βέλη κατὰ τῶν πολεμίων; (=πρέπει νὰ βάλωμεν κατὰ τῶν πολεμίων).

Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης τοῦ *quin* προκύπτει ἀμέσως ἡ παρακλεισματοειδὴς σημασία αὐτοῦ (ἄγε, ἴθι...), ὅτε συντάσσεται μετὰ ὑποτακτικῆς ἢ προστακτικῆς: *Quin experiamus* ἄς δοκιμάσωμεν—*Quin igitur expergiscimini* λοιπὸν ἐξεγέρθητε.

§ 277. Ἀπὸ ἐρωτηματικοῦ—ἀναφορικοῦ μορίου τὸ *quin* ἔγινε σύνδεσμος συνδέων καθ' ὑπόταξιν προτάσεις ἐκφερομένας πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν.

§ 278. Ἡ διὰ τοῦ *quin* ἐκφερομένη πρότασις ἐξαρτᾶται μόνον ἐξ ἀρνητικῆς προτάσεως, ἢ ἐρωτηματικῆς καταφατικῆς ἰσοδυναμούσης πρὸς ἀποφατικὴν: Οὕτως ἐξαρτᾶται:

1. ἀπὸ τοῦ *non dubito, quis dubitat...?* (=nemo dubitat), *non dubium est* τὸ *quin* μετὰ τὰς φράσεις ταύτας ἔχει τὴν σημασίαν *οὐτι*. *Quis dubitat, quin omnes morituri simus?* τίς ἀμφιβάλλει ὅτι ὅλοι θὰ ἀποθάνωμεν;—*Caes. bg. 1,3,6 non esse dubium, quin totius Galliae plurimum Helvetii possent* ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ὅτι ἐξ ἀπάσης τῆς Γαλατίας πλείστην δύναμιν εἶχον οἱ Ἕλβετοί.

Σημ. Δοιπὸν: δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ... *non dubito quin* ...

δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι δέν ... *non dubito quin non* ...

2. ἀπὸ τῶν φράσεων *non multum abest, nihil abest ... non multum a b fuit, quin caderem* δὲν ἔλειψε πολὺ, λίγο ἔλειψε νὰ πέσω, μικροῦ δεῖν ἔπρεπον.

3. ἀπὸ ῥημάτων κωλύσεως ἢ ἀρνήσεως σημαντικῶν (πάντοτε μετ' ἀρνήσεως). Germani retineri non potuerunt, quin in nostros tela conicerent οἱ Γερμανοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρατηθῶσιν, ὥστε νὰ μὴ ῥίψωσι βέλη κατὰ τῶν ἡμετέρων—Milites non recusant, quin contendant οἱ στρατιῶται δὲν ἀρνοῦνται νὰ πολεμήσουν.

4. Τίθεται (πάντοτε μετ' ἀρνητικῆς προτάσεως) ἀντὶ τοῦ qui non pae non, quod non: Nemo est tam fortis, quin (=qui non) rei novitate perturbetur οὐδεὶς εἶναι τόσον ἀνδρεῖος, ὥστε νὰ μὴ (ὅστις νὰ μὴ) ταραχθῇ (θορυβηθῇ) ὑπὸ τῆς καινότητος τοῦ πράγματος.

5. Τίθεται (πάντοτε μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν) καὶ ἀντὶ τοῦ ut non cumquam tibi accedo, quin abs te abeam doctior οὐδέποτε προσέρχομαι σοι (σὲ πλησιάζω) χωρὶς νὰ ἀπέρχωμαι ἀπὸ σοῦ (ν' ἀποχωρίζωμαι σου) σοφώτερος—Nihil tam difficile est, quin quaerendo investigari possit οὐδὲν εἶναι τόσον δύσκολον, ὥστε (τοῦτο) νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν διὰ τῆς ἐρευνῆς (ἐρευνώμενον) νὰ ἐξιχνιασθῇ.

Διάκρινον :

laudi non (ἢ nullo modo) potest, quin tu lauderis δὲν μπορεί νὰ γίνῃ νὰ μὴ ἐπαινεθῇς, πρέπει νὰ ἐπαινεθῇς, θὰ ἐπαινεθῇς—

laudi non potest, ut lauderis δὲν μπορεί νὰ γίνῃ νὰ ἐπαινεθῇς, δυνατόν νὰ ἐπαινεθῇς—

facere non possum, quin cotidie litteras ad te mittam, ut tuas accipiam (νὰ κάμω) δὲν μπορῶ, νὰ μὴ σου στέλλω καθ' ἡμέραν ἐπιτολήν, ἵνα λαμβάνω ἰδικήν σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΗ'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 279. Αἱ ἀνεξάρτητοι (εὐθεῖται) ἐρωτήσεις ἐκφέρονται

1. Καθ' ὁριστικὴν παντὸς χρόνου: Quid facis?—Veniesne ad nos? τί κάμνεις; Θὰ ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς (εἰς τὸν οἶκόν μας)—Ubi fuisti? ποῦ ἐπῆγες;

2. Καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (potentialis) ἢ ἀπορηματικὴν (dubitativus) χρόνου ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ μόνον: quis dubitet? τίς ἂν ἀμφιβάλλοι;—Quid faciam? quo me vertam? τί ποιῶ (ποι-

ήσω); Ποῦ τράπωμαι;—*Quid facerem? quo irem? τί νὰ ἔκαμνον ποῦ νὰ ἐπήγαινα* (τί μοι ποιητέον ἦν, ποῦ μοι ἰτέον ἦν);—*Cicer. p. Sest. 43 haec cum viderem, quid agerem, iudices? contenderem contra tribunalum plebei armis?*

Σημ. Αἱ καθ' ὀριστικὴν καὶ αἱ κατ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν ἐκφερόμεναι ἐρωτήσεις εἶναι προτάσεις κρίσεως, αἱ δὲ καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας.

§ 280. Αἱ ἐρωτήσεις ἢ εἶναι πραγματικαὶ ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀναμένεται ἀπόκρισις: *Ubi fuisti?—Domi fui* ποῦ ἐπῆγες, ποῦ ἦσο;—*ἤμην* (ἐπῆγα) εἰς τὴν οἰκίαν μου,—

ἢ εἶναι ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις, ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς ἀρνητικὴν πρότασιν κρίσεως, ἂν εἶναι καταφατικὴ ἢ ἐρώτησις, — ἢ πρὸς καταφατικὴν πρότασιν κρίσεως, ἂν ἢ ἐρώτησις εἶναι ἀρνητικὴ :

Quid turpius est, quam mentiri? (=Nihil turpius est quam mentiri) τί εἶναι αἰσχρότερον τοῦ ψεύδεσθαι;

Quis vestram non edidicit (=omnes vos edidicistis) Ἐπικούριον κυρίας δόξας; τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἐξέμαθε τὰς τοῦ Ἐπικούρου κυρίας δόξας; (Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας οὐδεμίαν ἀπόκρισιν περιμένεται).

§ 281. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται

1. διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων: *quis? quid? quo? ubi? ...*

2. διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων—*ne? num? nonne?*

Τὸ -*ne* προσαρτᾶται εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, περὶ τῆς ὁποίας μάλιστα ἢ ἐρώτησις, καὶ ἢ ὁποία τίθεται ἐν ἀρχῇ τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως: *veniesne ad nos?* θὰ ἔλθῃς; (ἢ δὲν θὰ ἔλθῃς) εἰς τὸν οἶκόν μας;—*Cic. Cat. 1,15 potestne tibi haec lux, Catilina, aut huius caeli spiritus esse iucundus....?* μπορεῖ, Κατιλίνα, τὸ φῶς τοῦτο ἐδῶ ἢ ὁ ἀῆρ τοῦτου ἐδῶ τοῦ οὐρανοῦ νὰ εἶναι εἰς σὲ εὐάρεστος; (Δὲν μπορεῖ)—*27 M. Tulli, quid agis? tunc eum... exire patiere...?* Μᾶρκε Τύλλιε, τί κάμνεις; σὺ θὰ ἀνεχθῇς νὰ ἐξέλθῃ αὐτός (ἐκ τῆς πόλεως);...

Ἡ ἀπόκρισις μετὰ τὸ -*ne* δύναται νὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ, μετὰ τὸ *num* ἀναμένεται ἀποφατικὴ, μετὰ τὸ *nonne* καταφατικὴ: *Num mundus casu effectus est? (—Non).* Μήπως ὁ κόσμος ἐκ τύχης ἐδημιουργήθη; (Ὁχι)—*Nonne canis similis lupo est? (—Ita est)* Δὲν εἶναι ὁ κύων ὅμοιος μὲ τὸν λύκον; (Μάλιστα).

3. Ἄν ἡ ἐρώτησις γίνεται μετ' ἐκπλήξεως ἢ μετ' ἀγανακτήσεως, ὡς οὐδὲν ἐρωτηματικὸν μόριον τίθεται : Haec tu ausus es ne-are ? Ταῦτα σὺ ἐτόλμησας ν' ἀρνηθῇς ; — Apollinem tu spoliare aus es ? Τὸν Ἀπόλλωνα σὺ νὰ συλήσῃς ἐτόλμησας ;

§ 282. Διπλαῖ ἐρωτήσεις.

Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἔχουν ἕνα τῶν ἐξ ἑξῶν.

utrum....., an

: utrum scribit pater, an legit ?

— ne....., an

: scribitne pater an legit ?

— ...an...

scribit pater an legit ?

(πότερον)

{ γράφει ὁ πατήρ
ἢ ἀναγιγνώσκει;

Πρὸς καὶ τριπλῇ ἐρώτησιν : Romamne veniam, an hic maneam, an Arpinum fugiam ? νὰ ἔλθω εἰς Ῥώμην, ἢ νὰ μείνω ἐδῶ τοῦ εἶμαι), ἢ νὰ φύγω εἰς Ἀρπίνον ;

Τὸ ἢ ὅχι ; λέγεται an non ? : Veniesne an non ? : θὰ ἔλθῃς ὅχι ;

Πρὸς καὶ τὰς ἐξ ἑξῶς διπλαῖς ἐρωτήσεις :

Uter vestrum maior est, tu an frater tuus ? Πότερος ὑμῶν πρεσβύτερος, σὺ ἢ ὁ (σὸς) ἀδελφός ;

Uter nostrum magis popularis est, tu ne an ego ? Πότερος ὑμῶν μᾶλλον δημοτικός, σὺ ἢ ἐγώ ;

§ 282. Ἀτελεῖς διπλαῖ ἐρωτήσεις.

Πολλάκις παραλείπεται τὸ α' μέρος τῆς διπλῆς ἐρωτήσεως καὶ τίθεται μόνον τὸ β'. μέρος (an...) Quando vis oraculorum evanuit ? An postquam homines minus creduli esse coeperunt ? Πότε ἡ δύναμις τῶν χρησμῶν ἐξησθένησεν ; Ἡ (μήπως) ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ εἶναι ὀλιγώτερον εὐπιστοί ; (Ἐλλεῖπει τὸ α' μέρος alio tempore ἄλλοτε, ἄλλον χρόνον) — Cic. p. Flacc. 57 quid vos fieri censetis Trallibus ? (aliud quid) an quod Pergami ? τί ὑμεῖς φρονεῖτε ὅτι γίνεται εἰς τὰς Τράλλεις ; (ἄλλο τι) ἢ ὅ τι ἐν Περγάμῳ ; Cic. p. Mil. 8 (Scimus omnes) an est quisquam, qui hoc ignoret... ? (Γνωρίζομεν πάντες τοῦτο) ἢ (μήπως) ὑπάρχει τις ὅστις ἀγνοεῖ τοῦτο... ;

Σημ. Αἱ εἰς τὰς ἐρωτήσεις καταφατικαὶ ἀπλῶς ἀποκρίσεις (ναί, μάλιστα...) λατινιστὶ εἶναι ita (est), ita profecto, etiam, vero, sane, certe,

admodum... ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις περὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐρώτησις. Fecistine quod tibi mandatum erat?—Feci.

Visne sermoni demus operam sedentes?—Sane θέλεις νὰ διαλεχθῶμεν καθήμενοι; Μάλιστα.

Αἱ ἀρνητικαὶ ἀποκρίσεις εἶναι non (μόνον, ἢ μετὰ τοῦ ῥήματος) minime ἤκιστα, minime vero οὐδαμῶς.

Ἄν ἡ ἀπόκρισις εἶναι ἀντίθετος τῆς ἐρωτήσεως, ἐπανορθοῦσα αὐτήν, ἔχει πλὴν τῆς ἐπανορθούσης λέξεως καὶ τὸ immo ἢ immo vero προτασσόμενον: Gravisne est culpa amici? — Immo levis-sima εἶναι βαρὺ τὸ πταίσμα τοῦ φίλου;—Μπᾶ! (τοῦναντίον) ἐλαφρότατον—Causa igitur non est bona? — Immo optima τὸ πρᾶγμα λοιπὸν δὲν εἶναι καλόν;—(Τί λές!) Τοῦναντίον εἶναι ἄριστον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΟ΄

Αἱ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ, ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΚΑΙ Αἱ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΕΝ ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΩ ΛΟΓΩ

§ 284. Αἱ προτάσεις κρίσεως, ὅταν ἐξαρτηθῶσιν ἀπὸ τινος ῥήματος, λεκτικοῦ, αἰσθητικοῦ, γνωστικοῦ, δοξαστικοῦ (verba sentiendi et declarandi), γίνονται ἀπαρεμφατικάι προτάσεις (αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου).

Ἄνεξάρτητοι προτάσεις κρίσεως

Romani ab Hanibale ad Cannas victi sunt οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα παρὰ τὰς Κάννας ἡττήθησαν.

Nemo ante mortem beatus est οὐδεὶς εὐδαίμων πρὸ τοῦ θανάτου.

Carthago delenda est πρέπει νὰ καταστραφῇ ἡ Καρχηδών.

Omnes in eo, quod sciunt, satis sunt eloquentes πάντες εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γνωρίζουν, εἶναι ἀρκετὰ εὐγλωττοι.

Romanos ab Hannibale ad Cannas victos esse accepimus ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι... ἡττήθησαν (παρὰ τῶν προγενεστέρων ἢ ἐκ τῆς ἱστορίας) παρελάδομεν, ἐδιδάχθημεν.

Solo dicebat neminem ante mortem beatum esse ὁ Σόλων ἔλεγεν ὅτι οὐδεὶς...

Cato censuit Carthaginem delendam esse ὁ Κάτων ἐγνωμάτευσεν ὅτι πρέπει...

Socrates dicere solebat omnes (αἰτιατ.) in eo, quod scirent, satis esse eloquentes (αἰτιατ.) ὁ Σωκράτης ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι πάντες...

§ 285. Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας, αἱ ὡς ἀνεξάρτητοι κατὰ προστακτικὴν ἢ ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι, ὅταν ἐξαρτηθῶσιν ἐκ τινος ῥήματος, μετατρέπονται εἰς τελικὰς προτάσεις καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut ἢ (ἂν εἶναι ἀπαγορευτικαί) μετὰ τοῦ ne ἐκφερομένης :

Ἀνεξάρτητοι

Cicer. Cat, 1,10: Catilina, perge, quo coepisti; egredere aliquando ex urbe; patent portae; proficiscere.. Κατιλίνα, προχώρησον ἐκεῖ, ὅπου ἤρχισας (ἐπεχείρησας), ἐξελθε τέλος πάντων ἐκ τῆς πόλεως· εἶναι ἀνοικταί αἱ πόλαι· ἄπελθε...

Videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat νὰ λάβουν πρόνοιαν αἱ ὑπατοί, νὰ μὴ πάθῃ κακόν τι ἢ πολιτεία.

Caes. bg. 1,20: Caesar, noli quid gravius in fratrem (meum) statuere Καίσαρ, μὴ ἀποφασίσῃς τι λίαν βαρὺ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Σημ. Ἐνίοτε ἡ πρότασις ἐπιθυμίας γίνεται καὶ αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀλλὰ μόνον ἂν τὸ ῥήμα, ἐξ αὐτῆς ἢ πρότασις ἐπιθυμίας θὰ ἐξαρτηθῇ, συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου. Cicer. de fin. 5,44 iubet Pythius Apollo noscere nosmet ipsos (γινῶθι σαυτὸν)—Verg. Aen. 2,74 Hortamur fari—Lex divina nos iubet et manus et mentes abstinere ab alienis (Ὁ νόμος κελεῖται: et manus et mentes abstinete ab alienis).

§ 286. Αἱ καθαφαί ἐρωτηματικαὶ προτάσεις, αἱ ὡς ἀνεξάρτητοι καθ' ὀριστικὴν ἐκφερόμεναι, ἐὰν ἐξαρτηθῶσιν ἐκ τινος ῥήματος καὶ γίνωσι πλάγια ἐρωτήσεις, ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν.

Ἐξηρημέναι

Cicero hortatus est Catilinam, ut pergeret, quo coepisset, egrederetur aliquando ex urbe; patere portas (πρότασις κρίσεως αὐτῆς); proficisceretur ὁ Κικέρων παρεκίνησε τὸν Κατιλίαν, νὰ προχωρήσῃ...

Senatus mandat (ut) videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat ἡ σύγκλητος παραγγέλλει νὰ λάβουν οἱ ὑπατοί πρόνοιαν...

Divitiācus Caesarem obsecravit, ne quid gravius in fratrem (suum) statueret ὁ Διdivitiῆς ἐκέτευσε τὸν Καίσαρα νὰ μὴ ἀποφασίσῃ τι...

Ἀνεξάρτητοι (εὐθεῖαι) ἐρωτήσεις.
Quid facis? τί κάμνεις;
Quid facit pater?

Ubi fuisti heri, quos con-
casti? ποῦ ἐπῆγες χθές, ποίους
συνεκάλεσας;

Quid praetor edixit? ubi ce-
nat? τί διέταξεν ὁ πραίτωρ; ποῦ
δειπνεῖ;

Ἐξηρητημένοι (πλάγιοι) ἐρωτήσεις
Rogo te, quid facias.
Dic mihi, quaeso, quid fa-
ciat pater.

Nemo nostrum ignorat, ubi
tu heri fueris, quos conuo-
caveris (παράκ. ὑποτακτ.).

Concursabant homines per-
cunctantes, quid praetor edi-
xisset, ubi cenaret ἔτρεχον οἱ
ἄνθρωποι διαπυνθανόμενοι τί διέ-
ταξεν...

§ 287. Αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις αἱ καθ' ὑποτακτι-
κὴν ἐκφερόμεναι (§ 279,2) καὶ ὅταν ἐξαρτηθῶσιν ἐκφέρονται πάλιν
καθ' ὑποτακτικὴν.

Ἀνεξάρτητοι
Quid faciam? τί νὰ κάμω;

Quid facerem? τί νὰ ἔκα-
μνον;

Ἐξηρητημένοι
Nescio, quid faciam δὲν γνω-
ρίζω, τί νὰ κάμω.
Nesciebam quid facerem δὲν
ἐγνώριζον, τί νὰ κάμω (*).

Σημ. Πλάγιοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αἱ ἀπὸ ῥημάτων
φόβου σημαντικῶν ἐξαρτώμεναι: Cicer. de rep. 1,58 vereor, ne Ro-
mulus barbarorum rex fuerit φοδοῦμαι μήπως ὁ Ῥωμύλος ὑπῆρξε
βασιλεὺς βαρβάρων.

§ 288. Ἐξηρητημένοι διπλαῖ ἐρωτήσεις. Καὶ αἱ διπλαῖ (ἢ τριπλαῖ...) ἐρωτήσεις, ὅταν ἐξαρτηθῶσιν, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν πάντοτε, καὶ σχεδὸν πάντοτε διὰ τῶν αὐτῶν ἐρωτηματικῶν μορίων, δι' ὧν καὶ αἱ ἀνεξάρτητοι διπλαῖ ἐρωτήσεις:

Ἀνεξάρτητοι διπλαῖ ἐρωτήσεις
Id, quod ego dico, utrum
verum an falsum est?

Id, quod ego dico, verum-
ne an falsum est?

Ἐξηρητημένοι
Mihi responde, id, quod ego
dico, utrum, verum an fal-
sum sit.
Mihi responde, id, quod ego
dico, verum(ne), an falsum sit.

(*) Περὶ τῶν ἐξηρητημένων ῥητορικῶν ἐρωτήσεων ἰδὲ κατωτέρω ἐν τῇ κεφαλαιῷ
περὶ πλαγίου λόγου.

Utrum, moenibus nos defendamus, an obviam eamus hostibus? πότερον, νὰ ὑπερασπίσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τῶν εἰχῶν (μένοντες δηλ. ἐντὸς τῶν εἰχῶν καὶ ἀμυνόμενοι) ἢ νὰ ἐξέλθωμεν εἰς ἀπόκρουσιν τῶν πολεμίων; Incendi placet an defendi oppidum? κατακαῦσαι δοκεῖ ἢ ὑπερασπίσαι τὴν πόλιν;

Utrum Achilles esse malis an Homerus? Πότερον Ἀχιλλεύς θὰ προετίμας νὰ εἶσαι ἢ Ὅμηρος;

Magna inter duces contentio erat, utrum moenibus se defenderent, an obviam irent hostibus μεγάλη μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν φιλονικία ἦτο, ποῖον ἐκ τῶν δύο, νὰ ὑπερασπίσουν ἑαυτοὺς...

Deliberandum est, placeat incendi an defendi oppidum βουλευτέον ἐστίν, εἰ ἀρέσκει κατακαῦσαι ἢ...

Themistocles interrogatus est quondam, utrum Achilles esse mallet, an Homerus.

Τὸ ἢ ὄχι; (ἐν τῇ ἀνεξαρτήτῳ διπλῇ ἐρωτῇ an non) ἐν τῇ ἐξηρητημένη λέγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον necne (καὶ an non ἐνίοτε): Cicer. Catil. 2, 13: Quaesivi a Catilina, in nocturno conventu apud M. Laecam fuisset, necne ἠρώτησα τὸν Κατίλιναν, ἂν κατὰ τὴν νυκτερινὴν συνάθροισιν εἶχεν ὑπάγει εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μάρκου Λαίκα, ἢ ὄχι (Ἀνεξάρτητος: in nocturno conventu, Catilina, apud M. Laecam fuisti an non?).

Σημ. α'. Ἐν τὰ μέρη τῆς ἐξηρητημένης διπλῆς ἐρωτήσεως εἶναι λίαν βροχέα καὶ ἀντίθετα πρὸς ἄλληλα, δύναται ἐν μὲν τῷ α' μέρει νὰ μὴ τεθῇ κανὲν ἐρωτηματικὸν μόριον, ἐν δὲ τῷ β' τὸ—ne: incertum erat, vicissent victine essent ἀβέβαιον ἦτο, ἂν ἐνίκησαν ἢ ἐνίκηθησαν.

Σημ. β. Ἐξηρητημένα ἀτελεῖς διπλαῖ ἐρωτήσεις εἶναι καὶ αἱ μετὰ τὸ haud scio, nescio, dubito, incertum est.

Aristotelem haud scio an recte dixerim principem philosophorum τὸν Ἀριστοτέλην δὲν ἡξυρῶ ἂν (=ἔσως) ὀρθῶς ἦθελα ὀνομάσαι πρῶτον τῶν φιλοσόφων—Tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini τηλικαῦται τιμαὶ σοι ἀπεδόθησαν, ἡλίκαί ἔσως οὐδενὶ (ἄλλῳ).

Καὶ τὸ nescio an, dubito an, incertum est an... δύνανται νὰ ἐξηγῶνται διὰ τοῦ ἔσως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ν'

ΕΞΗΡΤΗΜΕΝΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

§ 289. Ἐάν ὑποθετικός τις λόγος ἐξαρτηθῇ ἐκ τινος ῥήματος συντασσομένου πρὸς ὑποτακτικὴν (διὰ τινος συνδέσμου, π. χ. τοῦ *quīn*) ἢ ἂν περιληφθῇ ἐντὸς πλαγίας ἐρωτήσεως, ἐκφέρεται καὶ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἀπόδοσις καθ' ὑποτακτικὴν, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἐξεφέροντο, ὅταν ὁ λόγος ᾖτο ἀνεξάρτητος.

Non dubito, quīn, si hoc dicas, erres δὲν ἀμφιδάλλω, ὅτι, ἔάν λέγῃς αὐτό, πλανᾷσαι—

Mater rogat filium, quid facturū sit, si pater venerit (εὐθεῖα ἐρώτησις: *quid facies, si pater venerit* (τετελ. μέλλ.) ἢ μήτηρ ἐρωτᾷ τὸν υἱὸν, τί θὰ κάμῃ, ἔάν ἔλθῃ ὁ πατήρ του.

§ 290. Οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι τοῦ γ' εἰδους (ἀπραγματοποιήτου) ἐν τῇ ἐξαρτήσει μένουν ὅπως ἔχουν, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ῥήμα ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ (δὲν τηροῦνται δηλ. ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οἱ περὶ ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες § 292): *Dic mihi, quaeso, quid faceres, si mecum contenderes* εἰπέ μοι, παρακαλῶ, τί θὰ ἔκαμνες, ἂν ἡμιλλᾷσο πρὸς ἐμέ.

§ 291. Ἐάν ὑποθετικός τις λόγος ἐξαρτηθῇ ἐκ ῥήματος συντασσομένου μετ' ἀπαρεμφάτου, τότε ἡ μὲν ὑπόθεσις αὐτοῦ ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικὴν πάντοτε, ἡ δὲ ἀπόδοσις μετατρέπεται εἰς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἑξῆς.

Ἀνεξάρτητος

Ἐξηρτημένος

α'. Ἡ τοῦ α' καὶ β' εἰδους

1. *Si hoc dicis, erras* εἰ τοῦτο λέγεις, ἀμαρτάνεις—

2. *Si hoc dixisti, mentitus es* εἰ τοῦτο εἶπας, ἐψεύσω—

3. *Si hoc dices, errabis* εἰ τοῦτο ἐρεῖς, ἀμαρτήσῃς—

4. *Si hoc dicas, erres* εἰ τοῦτο λέγεις, ἀμαρτάνοις ἂν—

5. *Si hoc dixeris, erraveris* εἰ τοῦτο εἴποις, ἀμάρτοις ἂν.

1. *Ego puto te, si hoc dicas* ἐγὼ ἡγοῦμαι σε... *errare*

2. *Certum est, te, si hoc dixeris, mentitum esse* βέβαιόν ἐστιν, ὅτι...

3. *Puto te, si hoc dicturus sis, erraturum esse*—

4. *Apparet te, si hoc dicas, errare* ἢ (ἀκριδέστερον) *errare posse*—

5. *apparet te, si hoc dixeris, errare posse.*

β'. 'Η τοῦ γ' εἵδους (ἀπραγματοποιήτου)

Si hoc diceres, errares εἰ τοῦτο ἔλεγες, ἡμάρτανες ἂν

7. Si hoc dixisses, errasses εἰ τοῦτο εἶπας (εἰρήκεις), ἡμαρτες (ἡμαρτήκεις) ἂν—

8. Si quid mihi a Caesare opus esset, ego ad eum venirem.

6. Dico te, si hoc diceres, erraturum fuisse ἢ futurum fuisse ut errares.

7. Dico te, si hoc dixisses, erraturum fuisse, ἢ futurum fuisse ut errares—

8. Ariovistus respondit, si quid (sibi ἢ) ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum venturum fuisse (Caes. bg. 1,34,2).

Σημ. 'Η περίφρασις futurum fuisse, ut... εἶναι ἐπιβεβλημένη, ὅταν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχει σουπῖνον: Τὸ si hoc faceres ἢ fecisses, te paeniteret ἢ paenituisset γίνεταί πάντοτε (apertum est...) si hoc faceres ἢ fecisses, futurum fuisse, ut te paeniteret (διότι τὸ paenitet δὲν ἔχει σουπῖνον καὶ δὲν δύναται νὰ σχηματίσῃ τύπον -urum fuisse, ὅπως ἄνωτέρω τὸ erraturum fuisse).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΑ'

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Consecutio temporum)

§ 292. Αἱ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι δευτερεύουσαι προτάσεις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἀκολουθοῦν τοὺς ἐξῆς ἰδιόζοντας ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ κανόνας ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων:

Α'. Ἄν ἡ πρᾶξις ἢ δηλουμένη διὰ τοῦ ῥήματος τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν πρᾶξιν τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει τίθεται

1. ἔνεστώδης τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἀρκητικοῦ: quaero, quis dicat ἐρωτῶ (τώρα), τίς λέγει τοῦτο (τώρα)—

2. Παρατατικός τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἱστορικοῦ: quaesivi, quis hoc diceret ἠρώτησα (κάποτε), τίς ἔλεγε τοῦτο (τότε, ὅτε ἠρώτησα).

Β'. Ἄν ἡ πρᾶξις ἢ δηλουμένη διὰ τοῦ ῥήματος τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως εἶναι προτέρα (προγενεστέρα) τῆς πράξεως τῆς δηλουμένης

διὰ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει τίθεται

1. Παρακαίμενος ὑποτακτικῆς, ἂν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἄρκτηοῦ: *quaero, quis hoc dixerit* ἐρωτῶ (τώρα), τίς εἶπε τοῦτο πρότερον) —

2. Ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι χρόνου ἱστορικοῦ: *quaesivi quis hoc dixisset* ἠρώτησα (κάποτε), τίς εἶχε τοῦτο εἶπει (πρότερον, πρὶν ἐρωτήσω ἐγώ).

Γ'. Ἄν ἡ πρᾶξις ἢ δηλουμένη διὰ τοῦ ῥήματος τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως εἶναι ὑστέρα, μεταγενεστέρα (μέλλουσα), τῆς πράξεως τῆς δηλουμένης διὰ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τότε

1. Μετὰ ἄρκτηκὸν χρόνον ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ τύπος εἰς — *urus sim* | *quaero, quis hoc, dicturus sit* ἐρωτῶ (τώρα) τίς τοῦτο θὰ εἴπῃ (ὑστερον) —

2. Μετὰ ἱστορικὸν χρόνον ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ τύπος εἰς — *urus essem*: *quaesivi, quis hoc dicturus esset* ἠρώτησα (κάποτε, χθές...) τίς τοῦτο θὰ ἔλεγεν ὑστερον, τίς τοῦτο ἔμελλε νὰ εἴπῃ.

Σημ. Ἀρκτηκοὶ χρόνοι εἶναι

ὁ ἐνεστώς (ὀριστικῆς, ὑποτακτικῆς, προστακτικῆς)

ἀμφότεροι οἱ μέλλοντες καὶ

ὁ κυρίως παρακαίμενος (ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς) —

ἱστορικοὶ χρόνοι εἶναι

ὁ παρατατικὸς

ὁ ὑπερσυντέλικος

} (ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς) —

ὁ ἱστορικὸς παρακαίμενος (ἀόριστος) —

(συνήθως) ὁ ἱστορικὸς ἐνεστώς,

τὸ ἱστορικὸν ἀπαρέμφατον καὶ

τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἱστορικοῦ παρακαίμενου (ἀορίστου).

Καὶ ὁ κυρίως παρακαίμενος πολλάκις λαμβάνεται ὡς ἱστορικὸς χρόνος.

Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος, τὸ γερούνδιον, τὸ γερουνδιακὸν καὶ τὸ σουπίνον εἶναι ἄρκτηκοὶ χρόνοι, ἂν ἐξερτῶνται ἐξ ἄρκτηοῦ χρόνου ἢ ἂν ἰσοδυναμοῦν (ἀναλυόμενα) μὲ ἄρκτηκὸν χρόνον, —

ἂν δὲ ἐξαρθῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου ἢ ἂν ἰσοδυναμοῦν (ἀναλυόμενα) μὲ ἱστορικὸν χρόνον, εἶναι ἱστορικοί.

Παραδείγματα

Nescio, num pater domi sit ἀγνοῶ, ἂν ὁ πατήρ εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Nescio, utrum amicus meus in Italiam an in Graeciam profecturus sit δὲν ἤξεύρω ὁ φίλος μου θ' ἀναχωρήσῃ εἰς Ἰταλίαν ἢ εἰς Ἑλλάδα.

Nesciebam utrum amicus meus in Italiam an in Graeciam profecturus esset δὲν ἤξευρα ὁ φίλος... θὰ ἀνεχώρῃ....

Non potest dubitari, quin iam ante Homerum poetae fuerint δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἀμφίβολον, ὅτι πρὸ τοῦ Ὀμήρου ὑπῆρξαν ποιηταί.

Athenienses Delphos miserunt consultum (σουπ.), quo modo se defenderent οἱ Ἀθηναῖοι ἔτεμψαν εἰς Δελφοὺς νὰ συμβουλευθοῦν, κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσουν ἑαυτούς—Cicer. de divin. 2, 1 Quaerenti mihi multumque et diu cogitanti, quam re possem prodesse quam plurimis, nulla maior occurrebat... ἐν ᾧ ἀνεζήτηουν... καὶ ἐσυλλογιζόμην....

Σημ. Οἱ ἀνωτέρω κανόνες ἰσχύουν καὶ ὅταν αἱ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι ἐξηρητημέναι προτάσεις ἐξαρτῶνται ἐξ ἄλλων δευτερευουσῶν (ὅχι μόνον ἐκ κυρίων) προτάσεων :

Pater me monuit, ut ex magistro quaererem, uter clavior dux esset, Alexander Magnus an Caesar ὁ πατήρ μου μὲ πρέτρεψε, νὰ ἐρωτήσω τὸν διδάσκαλόν μου, ποῖος στρατηγὸς ἦτο ἐνδοξότερος, ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἢ ὁ Καῖσαρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ NB'

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

(*oratio obliqua*)

§ 293. Ἐν τῇ τροπῇ τοῦ εὐθέος λόγου (*oratio recta*) εἰς λόγον πλάγιον (*oratio obliqua*) γίνονται αἱ ἐξῆς μεταβολαί :

1. Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις κρίσεως τρέπονται εἰς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου—

Σημ. Οἱ τοῦ εὐθέος λόγου χρόνοι τῆς ὀριστικῆς τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ ὡς ἐξῆς :

ὁ ἐνεστῶς γίνεται ἐνεστῶς ἀπαρεμφάτου.

παρατατικός	}	γίνονται	παρακείμενοι ἀπαρεμφάτου
παρακείμενος			
ὑπερσυντέλικος			

μέλλων γίνεται μέλλων ἀπαρεμφάτου

(—*utrum esse*)

2. Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις ἐπιθυμίας ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅπως δὴ ποτε καὶ ἂν ἐξεφέροντο ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ—

3. Αἱ πραγματικαὶ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν—

4. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὀριστικὴν ἐκφερόμεναι ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις, ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν εἶναι, ὡς εἶδομεν (§ 280), προτάσεις κρίσεως, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ τρέπονται κανονικῶς εἰς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου—

5. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι (ἀπορηματικά § 279, 2) ἐρωτήσεις καὶ ἐν τῷ πλαγίῳ ἐκφέρονται ὁμοίως καθ' ὑποτακτικὴν—

6. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὀριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι δευτερεύουσαι προτάσεις ἐν τῷ πλαγίῳ ἐκφέρονται πᾶσαι καθ' ὑποτακτικὴν—

7. Αἱ τοῦ εὐθέος λόγου ἀντωνυμίαι τοῦ α' προσώπου

ego	nos	mei nostri	mihi nobis	me nos	me nobis	meus noster
γίνονται ipse	ipsi	sui ἢ ipsius ipsorum....	sibi ἢ ipsi ipsis	se ἢ ipsum.. ipsos..	se ἢ ipso.. ipsis	suus ἢ ipsius ipsorum

8. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι τοῦ β' προσώπου tu, tui, tibi... vos... ἐν τῷ πλαγίῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται ille, illius... (σπανιώτερον is, eius...)—

Σημ. Ἄν τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης δηλούμενον πρόσωπον εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου, γίνεται χρῆσις καὶ τῆς sui, sibi... suus Caes. bg. 1,36,6 Ariovistus respondit neminem secum (=cum Ariovisto) sine sua (δηλ' τοῦ ἄλλου τοῦ ἀγωνισαμένου πρὸς τὸν Ἀριόδιστον) perniciem contendisse ὁ Ἀριόδιστος ἀπεκρίθη ὅτι οὐδεὶς περιεπλάκη εἰς πόλεμον πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ καταστραφῇ.

9. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι τοῦ γ' προσώπου (hic...) ἐν τῷ πλαγίῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται is, eius., (ἐνίοτε ὁμῶς καὶ ille, illius.,)

10. Ἄν τὸ διηγούμενον κατὰ πλάγιον λόγον πρόσωπον δηλοῦται ἐν αὐτῷ δι' ἀντωνυμίας, γίνεται χρῆσις εἰς δῆλωσιν αὐτοῦ τῆς προσωπικῆς καὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου (ego, mei., meus...)
οἰαδήποτε ἀντωνυμία ἦτο ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὸ σχετικὸν ῥῆμα τίθεται εἰς α' πρόσωπον.

11. Ἄν τυχὸν ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ δηλοῦται καὶ τὸ πρόσωπον ἐκεῖνου, πρὸς ὃν διηγείται τις τὸν πλάγιον λόγον, γίνεται ἐν αὐτῷ χρῆσις τῶν ἀντωνυμιῶν tu-vos, tuus-vester, οἰαδήποτε ἀντωνυμία ἦτο ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ: Cicer. ad Att. 6,9, 1: Ille (Acastus respondit) et tibi (τῷ Ἀττικῷ, πρὸς ὃν γράφει ὁ Κικέρων) et sibi visum (esse)...—

Σημ. α'. Πολλάκις ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ εὐθέος λόγου ἐν τῷ πλαγίῳ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ τοῦ κυρίου ὀνόματος, ἀνθ' οὗ ἡ ἀντωνυμία ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ.

Σημ. β'. Πολλάκις ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ γίνεται χρῆσις τῆς ἐγκλίσεως καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ εὐθέος λόγου, διότι ὁ διηγούμενος τὸν πλάγιον λόγον ἔχων ζωηράν τὴν παράστασιν τῶν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ λεχθέντων ἀκηγεῖται ταῦτα ἀκριδῶς ὡς ἐλέχθησαν.

Παραδείγματα εὐθέος καὶ πλαγίου λόγου

Εὐθέος λόγος

Πλάγιος λόγος

Caes. bg. 1,20:

Noli quid gravius (Caesar κλητ.) in fratrem (meum) statuere; scio (ego), illa esse vera, nec quisquam ex eo plus quam ego doloris capio, propterea quod, cum ego gratiā plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam possit, per me crevit; quibus opi-	Divitiācus multis cum lacrimis Caesarem complexus obsecrare coepit. ne quid gravius in fratrem statueret (**); Scire se illa esse vera, nec quemquam ex eo plus quam se doloris capere, propterea quod, cum ipse gratia plurimum domi atque in reliqua Gallia, ille minimum propter adulescentiam posset (**), per se crevisset (**); quibus, opi-
---	---

bus ac nervis non solum ad minuendam gratiam (meam), sed paene ad perniciem meam utitur (*).

Ego tamen et amore fraterno et existimatione vulgi commoveor. Quod si quid ei a te gravius acciderit, cum ego hunc locum amicitiae apud te teneam, nemo existimabit (id) non mea voluntate factum (esse); qua ex re fiet, ut totius Galliae animi a me avertantur.

bus ac nervis non solum ad minuendam gratiam (suam), sed paene ad perniciem suam uteretur (*).

Sese tamen et amore fraterno et existimatione vulgi commoveri. Quod si quid ei a Caesare gravius accidisset, (*) cum ipse eum locum amicitiae apud eum teneret, (*) neminem existimaturum (esse) id non sua voluntate factum (esse); qua ex re futurum (esse) ut totius Galliae animi a se averterentur (*).

Cicer. divin. in Caecil. 2—3

(Tu***) saepe (nobis) pollicitus es, saepe ostendisti, si quod tempus acciderit, quo tempore aliquid a te (***) requiramus,

Qui (Siculi) nunc coacti ad me venerunt (orantes), ut suarum fortunarum omnium causam defensionemque susceperem, me (***) saepe (sibi) esse pollicitum, saepe ostendisse, si quod tempus accidisset, quo tempore aliquid a me (***)

(*) Ἀντί τοῦ uteretur ἡδύνατο νὰ τεθῇ καὶ αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου (eum) uti, διότι ἡ ἀναφορικὴ πρότασις; quibus opibus... utitur τοῦ εὐθέος λόγου ἐπέχει θέσιν κυρίας προτάσεως (κρίσεως)—αὐτὰς δὲ τὰς δυνάμεις... χρησιμοποιοῖ § 273).

(**) Ἐπειδὴ ὁ πλάγιος λόγος ἐξαρθᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου (coepit obsecrare), εἰέθη ἐν ταῖς δευτερευούσαις καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομέναις προτάσεσιν ἱστορικὸς χρόνος, υπερσυντέλικος (crevisse), accidisset) ἢ παρατακτικὸς (statueret, posset, teneret, averterentur) συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῶν χρόνων ἀκολουθίας (§ 292).

(***) Ἐπειδὴ τὸν πλάγιον λόγον διηγείται ὁ Κικέρων αὐτὸς, πρὸς ὃν οἱ Σικελοὶ ἀπέτειναν τὸν εὐθὺν λόγον καὶ ὅστις εἶχεν ὑποσχεθῇ εἰς αὐτοὺς πᾶσαν προστασίαν, ἢ τοῦ β' προσ. ἀντωνυμία τοῦ εὐθέος λόγου, ἐγένετο ἐν τῷ πλαγιῷ α' πρόσ. ὅθεν καὶ τὸ ῥῆμα (defenderem), οὗ αὕτη εἶναι ὑποκαίμενον, ἐτέθη κατὰ ἀπὸ πρόσωπον.

commodis nostris (*) te
non defuturum. Venit (**) tem-
pus, non iam ut commoda no-
stra, set ut vitam salutemque
totius provinciae defendas;
nos iam ne deos quidem in no-
stris urbibus, ad quos confu-
giamus, habemus, quod
eorum simulacra sanctissima
C. Verres ex delubris religio-
sissimis sustulit. Quas res
luxuries in flagitiis, crudelitas
in suppliciis, avaritia in rapi-
nis, superbia in contumeliis ef-
ficere potuit, eas omnes nos
hoc uno praetore per triennium
pertulimus; rogamus et
oramus, ne nos (*) suppli-
ces asperneris, quos te
incolumi nemini supplices esse
oportebat.

requirement, commodis
eorum (*) me non defutu-
rum. Venisse tempus (aie-
bant), non iam ut commoda
sua, sed ut vitam salutemque
totius provinciae defende-
rem; sese iam ne deos
quidem in suis urbibus, ad
quos confugerent, habe-
re, quod eorum simulacra san-
ctissima C. Verres ex delubris
religiosisissimis sustulisset.
Quas res luxuries in flagitiis,
crudelitas in suppliciis, avaritia
in rapinis, superbia in contume-
liis efficere potuisset, eas
omnes sese hoc uno praetore,
per triennium pertulisset; roga-
re et orare, ne illos (*) sup-
plices aspernarer, quos me
incolumi nemini supplices esse
oporteret.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΓ'

ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

(collocatio verborum)

§ 294. Ἡ κανονικὴ τάξις τῶν ὀρων τῆς προτάσεως εἶναι ἡ ἑξῆς

1. ὑποκείμενον

1. ὑποκείμενον

2. ῥῆμα

ἢ

2. συνδετικὸν

3. κατηγορούμενον.

§ 295. Ἄν τὸ ῥῆμα ἔχῃ καὶ ἀντικείμενον ἢ καὶ ἄλλους προσδιορι-
σμούς, τίθενται ταῦτα πάντα πρὸ τοῦ ῥήματος, ὥστε τὸ ῥῆμα κατὰ κα-
νὸνα εἶναι ἡ τελευταία ἐν τῇ προτάσει τασσομένη λέξις :

Caes. bg. 2, 8, 5 hostes item copias suas ex castris eductas
instruxerant εἰ πολέμοι ὡσαύτως τὰ ἑαυτῶν στρατεύματα ἐκ τοῦ
στρατοπέδου ἐξαγαγόντες εἶχον παρατάξει.

(*) Ὡς βλέπομεν, αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι τοῦ α' προσώπου (nostris
nos) ἐνίοτε ἐν τῷ πλαγίῳ γίνονται καὶ is... ἢ ille... (eorum, illos).

(**) Ὁ περαικείμενος venit ἐνταῦθα εἶναι κυρίως παρακείμενος — ἐλήλυθε
πάρεστιν adest.

§ 296. Οἱ προσδιορισμοὶ τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορουμένου ἢ ἢ ἄλλων προσδιορισμῶν (π.χ. τοῦ ἀντικειμένου) κανονικῶς τάσσονται πλησίον αὐτῶν, πρὸ αὐτῶν ἢ καὶ μετ' αὐτοῦς.

§ 297. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ προσδιορίζουσαι ὅρον τινὰ τῆς κυρίας, ἢ ἄλλης δευτερευούσης προτάσεως, παρατίθενται ἀμέσως μετὰ τὴν προσδιοριζομένην λέξιν, καὶ οὕτω συμβαίνει πολλάκις νὰ διακόπτεται ἡ σειρά τῶν λέξεων τῆς κυρίας προτάσεως.

Caes. bg. 4, 17, 1: Caesar his de causis, quas commemoravi, Rhenum transire decreverat.

§ 298. Ἡ κτητική ἀντωνυμία κανονικῶς τάσσεται μετὰ τὸ οὐσιαστικόν, εἰς δ' ἀνήκει : pater meus—Cicer. p. Mil. 2 consessus vester τὸ ὑμέτερον συνέδριον — iustitiae suae — 3 defensionis meae.

§ 299. Καὶ ἡ ἀντωνυμία ille ἐν τῇ σημασίᾳ ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος τάσσεται μετὰ τὴν λέξιν, εἰς ἣν ἀναφέρεται : Cicer. de orat. 2, 58 Xenophon, Socraticus ille... ὁ Ξενοφῶν, ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος μαθητῆς τοῦ Σωκράτους.

§ 300. Καὶ οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ συνήθως, ὥς καὶ αἱ γενικαὶ προσδιοριστικαί, ἐπιτάσσονται τοῖς οὐσιαστικοῖς, τὰ ὅποια προσδιορίζουν : pontifex maximus—populus Romanus—ius civile—ἐν ᾧ ἡμεῖς λέγομεν : (ὁ) μέγιστος ἀρχιερεὺς—ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς—τὸ ἀστικὸν δίκαιον πρὸς καὶ di immortales ἀθάνατοι θεοί.

§ 301. Συνηθέστατα ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς, ἂν τυχὸν προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ, χωρίζεται ἀπ' αὐτοῦ διὰ παρεντιθεμένου ἄλλου προσδιορισμοῦ (κατὰ πλαγίαν πτώσιν ἢ ἐμπροθέτου) ἢ διὰ τοῦ ῥήματος :

Cicer	Lael	de	amicit.	67	indigna	homine	dubitatio
«	»	»	»	12	ex	tam alto	dignitatis gradu
»	»	»	«	96	quanta	in oratione	maiestas
»	»	»	»	85	praeposteris	enim	utimur
							consiliis

Σημ. Περὶ τῆς παρεμβολῆς τῆς προθέσεως μεταξύ ἐπιθετικοῦ διορισμοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἰδὲ § 179.

§ 302. Ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι αὐτὴ ἡ κανονικὴ τάξις τῶν λέξεων ταράσσεται συνηθέστατα, ἂν μία τις λέξις τῆς προτάσεως ἴναι ἀνάγκη νὰ ἐξενεχθῇ μετ' ἐμφάσεως, ὅτε ἀλλάσσει θέσιν καὶ ἡ προ-

τάσσεται πασῶν τῶν ἄλλων ἢ τίθεται τελευταία πασῶν. Καὶ ἡ πρώτη θέσις ἐν τῇ προτάσει καὶ ἡ τελευταία, ἂν μάλιστα ἐπακολουθῇ τελεία στιγμή, εἶναι κατάλληλοι, ἵνα ἐξαρθῇ ἡ ἔχουσα τὴν ἔμφασιν λέξις.

o c u l u s v i t a e s a p i e n t i a , ὀφθαλμὸς τῆς ζωῆς (εἶναι) ἡ σοφία (αἱ γνώσεις)
— Cic. p. Mil. 20 l u g e t s e n a t u s , m a e r e t o r d o e q u e s t e r . . . 5 i n
u d i c i o v e r o e t i n e o c o n s i l i o , . . . n u m q u a m e x i s t i m a v i
s p e m u l l a m e s s e h a b i t u r o s M i l o n i s i n i m i c o s a d e i u s g l o r i a m . .
i n f r i n g e n d a m — L a e l . d e a m i c i t . 6 7 e x s i s t i t a u t e m h o c l o c o q u a e
d a m q u a e s t i o s u b d i f f i c i l i s .

Σημ. α΄ Ἐμφασις ἐπιτυγχάνεται ἀκόμη καὶ διὰ τῆς ἀναστροφῆς τῆς κανονικῆς σειρᾶς, διὰ παραθέσεως ὁμοίων ἢ ἀντιθέτων λέξεων, διὰ τοῦ χωρισμοῦ λέξεων φυσικῶς συνημμένων, καὶ διὰ μετακινήσεως εἰς θέσιν τοιαύτην, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ κάμνῃ ἐντύπωσιν.

Σημ. β΄ Παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὸ μέτρον συντελεῖ, ὥστε ἡ τάξις τῶν λέξεων νὰ εἶναι τοιαύτη ἢ τοιαύτη, πάντως ὅμως καὶ παρ' αὐτοῖς δὲν εἶναι ὅλως ἀθλαίρετος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΔ΄

ΜΕΤΡΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

α' κανόνες τινὲς περὶ προσφθίας

§ 303. Προσημ. Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, ὁ ἐν τοῖς ποιήμασι ρυθμὸς (μετρικὸς ρυθμὸς) βᾶσιν ἔχει τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, ὅσον εἶναι ἡμῖν δυνατόν, τίνες συλλαβαὶ εἶναι μακραί, καὶ τίνες βραχεῖαι.

Κανόνες γενικοὶ περὶ τούτου, ἀφορῶντες εἰς πάσας τὰς λέξεις τῆς λατινικῆς γλώσσης, δὲν ὑπάρχουν· ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθωμεν τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν ἐκάστης λέξεως ἐκ τῆς χρήσεως.

Ὑπάρχουν ὅμως ὀλίγοι τινὲς κανόνες διευκολύνοντες ἡμᾶς ὁπωσδήποτε εἰς τὴν γνώσιν τῆς ποσότητος πολλῶν τάξεων συλλαβῶν. Οἱ κανόνες οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Ἡ συλλαβὴ ἡ ἔχουσα δίφθογγον ἢ φωνῆεν μακρὴν εἶναι φύσει μακρὰ (syllaba naturā longa): a u-rum, be-ā-tus, rēgīna.

Τὸ ἐκ συναίρεσεως δύο φωνηέντων προκύπτον φωνῆεν εἶναι μακρόν: (nihil) nīl, (coago) cōgo, (tibi-i-cen) tibīcen.

Ἐπίσης μακρόν εἶναι καὶ τὸ φωνῆεν, μεθ' ὃ ἐξέπεσε σύμφωνόν τι

(ἀναπληρωτική ἔκτασις) (sisdo) sīdo, (nisdu) nīdu, (sex-ni) sēni, (tex-lum) tēlum.

2. Θέσει μακρὰ (syllaba positione longa) εἶναι ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν, μεθ' ὃ ἀκολουθοῦν δύο ἢ τρία σύμφωνα ἢ διπλοῦν: stel-la ve-strum, v e-xi.

Σημ. Ἄν τὰ μετὰ τὸ βραχὺ φωνῆεν δύο ἀκολουθοῦντα σύμφωνα εἶναι τὸ πρῶτον ἄφωνα καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν l ἢ r, ἡ συλλαβὴ αὕτη λαμβάνεται καὶ ὡς βραχεῖα καὶ ὡς μακρὰ ἐν τῷ μέτρῳ (ἐν τῷ τονισμῷ πάντοτε ὡς βραχεῖα): Ovid. Metam. 13.607 (volūcris καὶ volūcris).

Et pri-mo simi-lis volū-cri || post-vera vo-lūcris.

4. Αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας ἡ λατινικὴ γλῶσσα παρέλαθεν ἐκ τῆς ἐλληνικῆς, διατηροῦν τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν (πλὴν ἐνίοτε τῆς ληγούσης) καὶ ἐν τῇ λατινικῇ: ἐπιτομὴ ἑpītōmē, Αἰνείας Ae-nēas, Ἀγησίλαος - Agēsīlāus, ἄηρ - āēr. ἀλλὰ ῥήτωρ—rhētōr. Ἑκτώρ—Hectōr

5. Συλλαβὴ ἔχουσα φωνῆεν, μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ ἄλλη συλλαβὴ ἀπὸ φωνῆεντος ἢ h ἀρχιμένη, εἶναι κανονικῶς βραχεῖα (Vocalis ante vocalem corripitur) dē-us, con-trā-ho συσπῶ:

Ἐξαίρεσιν ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου κάμουν

α' ἡ κατάληξις ā-i τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς α' κλίσεως: terrā i: aulāi (§ 23,3) καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς β' κλίσεως Cā-i (§ 26,4).

β' ἡ κατάληξις ē-i τῆς γενικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τῆς β' κλίσεως, Pompēi § 26, 3 καὶ 4 καὶ τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τῆς ε' κλίσεως, ὅταν πρὸ αὐτῆς εἶναι φωνῆεν i: diēi, faciēi (§ 51 σημ.).

γ' ἡ κατάληξις -īus τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἐπιθέτων τινῶν καὶ ἀντωνυμιῶν: solīus, totīus, illīus... § 29, ἐξαιρέσεις.

Σημ. Ἐν τῷ μέτρῳ οἱ ποιηταὶ ἐπιτρέπουν καὶ unīus, illīus, al-terīus...

δ' τὸ ῥῆμα fīo, ὅπερ ἔχει τὴν συλλαβὴν fi- μακρὰν καὶ πρὸ φωνῆεντος, ἐκτὸς ἐν τῷ τύπῳ fīt καὶ ἐν οἷς τύποις μετὰ τὴν συλλαβὴν fi- ἀκολουθεῖ er- π.χ. fīeri, fīerem, fīeres...

6. τὸ τελικὸν -a εἶναι βραχὺ ἐν τοῖς ὀνόμασι (πλὴν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἐνικοῦ τῆς α' κλίσεως): mensā (ὄνομα.. κλητ.), donā, nomīnā, maiorā, plurā (ὄνομα, αἰτιατ. κλητ. πληθ.)—

Ἐπίσης ἐν τῷ ἐπιρρήματι itā καὶ ἐν τῷ συνδέσμῳ quīā.

Ἐν πάσῃ ἄλλῃ λέξει εἶναι μακρόν:

π. χ. ἐν ταῖς προστακτικαῖς τῆς α' συζυγίας amā, laudā, dā....

ἐν τοῖς ἀριθμητικοῖς trigintā, quadragintā...

ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις: postea, contra...

7. Τὸ τελικὸν -e εἶναι βραχὺ: patrē, regē (ἀφαιρετ. τοῦ rex) regē (προστακτ. τοῦ rego), gravē, tenetē legitē, amatē, essē, legerē, amarē.

Μακρὸν εἶναι:

α' ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τῶν ὀνομάτων τῆς ε' κλίσεως: rē, diē...

β' ἐν τοῖς ἐξ ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως παρηγμένοις ἐπιρρήμασι: pulchrē, rectē... (ἐξαιρεῖται τὸ benē καὶ malē ἐκ τοῦ bonus καὶ malus)

γ' ἐν τῇ β' ἐνικῇ προσώπῳ τῆς ἐνεργητικῆς προστακτικῆς τῶν ῥημάτων τῆς β' συζυγίας: habē, tenē, monē... (ἀλλὰ ἐνίοτε τὸ cavē καὶ cavē, τὸ valē καὶ valē, τὸ vidē καὶ vidē).

δ' ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ famē καὶ τοῖς ἐπιρρήμασι ferē, fermē καὶ τῇ ἐπιφωνήματι ohē.

8. Τὸ τελικὸν -i εἶναι μακρόν: dominī, regī, legī, amarī...

βραχὺ εἶναι μόνον εἰς τὸ nisi, quasi, cui.

βραχὺ καὶ μακρόν εἰς τὸ mihi, tibi, sibi, ibi, ubi, (ἐν τοῖς ἐκ τῶν δύο τελευταίων γενομένοις ibidem, ibique, ubique πάντοτε μακρόν).

9. Τὸ τελικὸν -o εἶναι μακρόν: dominō, amō, legiō, sermō, serō...

βραχὺ εἶναι μόνον εἰς τὸ egō, duō, octō, ambō, citō, subitō, quandō, ilicō, modō(=μόνον).

Σημ. Ἐνίοτε εἶναι βραχὺ καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως (sermō, legiō...) καὶ ἐν τῇ α' προσώπῳ τῶν ῥημάτων (amō, amabō...)

10. Τὸ τελικὸν -u εἶναι πάντοτε μακρόν manū, cornū...

11. Αἱ εἰς ἓν μόνον σύμφωνον (πλὴν τοῦ -s καὶ τοῦ -x) λήγουσαι τελικαὶ συλλαβαὶ τῶν δισυλλάβων καὶ πολυσυλλάβων λέξεων εἶναι βραχεῖαι: amat, monēt, audīt, illūd, donēc, oratōr, animāl...

12. Αἱ εἰς τὸ σύμφωνον -s λήγουσαι εἶναι

α' ἢ συλλαβὴ -as μακρά: mensas, bonas, Arpinas, Maecenas, amas... (πλὴν μόνον εἰς τὸ anās ἢ νῆσσα).

Σημ. Εἰς τὰς λέξεις Iliās Ἰλιάς, lampadās λαμπάδας, Cyclopās Κυκλωπας... εἶναι βραχεῖα, διότι οἱ τύποι οὔτοι ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἐλληνικῆς (ιδεὲ ἀνωτέρω 4).

β' ἡ συλλαβὴ -es εἶναι μακρά: nubēs: patrēs, amēs, docēs., βραχεῖα εἶναι μόνον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τῶν εἰς -es γεν. -ītis ἢ -ētis ἢ -īdis ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως: miles (militis), pedēs segēs (segētis...) obsēs (obsīdis) Ἐξαίρουνται τὰ εἰς -ies: ariēs (ariētis), pariēs (pariētis) abiēs (abiētis).

γ' ἡ συλλαβὴ -is εἶναι βραχεῖα: civīs (ὀνομαστική, κλητική), patrīs, consulīs, legis, amaveris...

μακρὰ εἶναι

α) ἐν ταῖς πτώσεσι τοῦ πληθυντικοῦ (δοτικῇ, ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατ.): mensīs (δοτ. ἀφαιρ.) donīs, vobīs, omnīs (αἰτ.) civīs (αἰτ.).

β) ἐν τῇ β' ἐνικῇ προσ. τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τῶν ῥημάτων τῆς δ' συζυγίας: audīs, venīs... καὶ εἰς τοὺς τύπους sīs, possīs, velīs, malīs, nolīs καὶ εἰς τὸ vīs (τοῦ volo) καὶ manīs (τοῦ malo).

Σημ. Εἰς τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου καὶ τετελ. μέλλοντος fueris. fueritis amaveris... εἶναι καὶ βραχεῖα καὶ μακρά.

γ) ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τῶν εἰς -īs γεν. ītis ἔθνικων ὀνομάτων Quirīs, Samnīs...

δ' ἡ συλλαβὴ -os εἶναι μακρά puerōs, bonōs, honōs, custos.

Βραχεῖα εἶναι μόνον ἐν τοῖς ἐπιθέτοις compōs (γεν. compōtis) καὶ impōs (γεν. impōtis).

ε' ἡ συλλαβὴ -us εἶναι βραχεῖα: clarūs, manūs (ὀνομαστ. ἐνικ.), tempūs pecūs, omnibūs, funditūs (ἐπίρρ.)...

Μακρὰ εἶναι ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς -us ὀνομάτων τῆς δ' κλίσεως: manūs (τῆς χειρός, αἱ χεῖρες, τὰς χεῖρας) πρὸλ. καὶ cornūs (γεν. τοῦ κέρατος).

Ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τῶν εἰς -ūs γεν. ūtis ἢ -ūdis ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως: virtūs -ūtis, iuventūs, palūs γεν. palūdis.

13. Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς φωνῆν γενικῶς εἶναι μακραί: ā, dē, ē, mē, tē, sē, nē, prō...

Βραχεῖαι εἶναι μόνον αἱ ἐγκλιτικαὶ -cē (hice, hic), -mē (ego-nē) -que (populusquē) -tē (tutē σύγε) -psē (i-psē) -ptē (meoptē) -vē (quid-ve) — (αἱ ὁποῖαι ἄλλως δὲν ἀπαντῶσι μόναι ἐν τῇ λόγῳ, ἀλλὰ πάντοτε ὡς ἐγκλιτικαί).

14. Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς ἐν ἄπλουν σύμφωνον ἔχουν τὸ φωνῆν

μακρόν μὲν, ἂν εἶναι οὐσιαστικά: sōl, sāl, vēr, iūs, ōs (γεν. oris), mōs, flōs, bōs, pēs..., καὶ τὰ ἐπίθετα pā r, (impār) καὶ τὸ plūs—

Σημ. Ἐξαιροῦνται μόνον τὸ cōr, fēl, mēl. vīr, καὶ os (γενε:ossis).

Βραχυδέ, ἂν εἶναι ὀνομαστικαὶ ἐνικοῦ ἀντωνυμιῶν ἢ ἂν εἶναι ἄκλιτα μέρη: is, id, quīd, quōd, quōt, tōt-āb ād, ōb, ēt, pēr.

Σημ. α' Ἐξαιροῦνται τὰ ἐπιρρήματα hīc, hūc, crās, nōn, ēn cūr (qua re), sīc, quīn (qui-ne) καὶ αἱ ἀντωνυμίαι hīc (ἐνίοτε καὶ hīc), hōc.

Σημ. β'. Οἱ ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων ἢ τῷ σχηματισμῷ τῶν ῥημάτων ἐμφανιζόμενοι μονοσύλλαβοι τύποι ἀκολουθοῦν τοὺς περὶ δισυσλάδων ἢ πολυσυσλάδων λέξεων κανόνας π. χ.

μακροί: hīs, hās, hōs, quōs, quās, flēs, dās, scīs... (ἀνωτέρω 12) βραχεῖς: dāt, flēt, scīt... (ἀνωτέρω 11).

Σημ. γ'. Αἱ προστακτικαὶ dīc καὶ dūc εἶναι μακρά, διότι καὶ τὰ ῥήματα dīco καὶ dūco ἔχουν τὰς συλλαβὰς dī du-μακράς— αἱ δὲ προστακτικαὶ fāc καὶ fēr εἶναι βραχεῖαι, διότι καὶ τὰ ῥήματα fācio καὶ fēro ἔχουν τὰς συλλαβὰς fa,- fe-, βραχείας.

§ 304. Ὅταν αἱ μονοσύλλαβοι προθέσεις συντεθῶσι μετ' ἄλλης λέξεως ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένης, κανονικῶς τηροῦν τὴν μακρὰν ποσότητα: amito, dēmitto. ēduco, prōmito...

Σημ. Ἡ πρόθεσις pro-πολλάκις βραχύνεται, μάλιστα ἂν συντεθῇ μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ f: prō-nepos, prō-pago, prō-fugus, prō-fiteor...

§ 305. Ὅταν ὅμως συντεθῶσι μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἀπὸ h κανονικῶς βραχύνονται: dē-ambulo, dē-hortor, dē-icio, prō-hibeo... ἀκόμη καὶ prae-acutus, prae-ustus...

§ 306. Τὰ ἀχώριστα μόρια dī-, sē- καὶ vē- εἶναι μακρά: dīmitto, sē-pōno, vē-sanus... (βραχὺ εἶνε τὸ dī- μόνον εἰς τὸ dī-sertus καὶ dī-rimo).

§ 307. Τὸ ἀχώριστον μόριον re- ἢ red- εἶναι βραχὺ: rē-mitto rēdeo.

β'. Μετρικὴ τῶν Λατίνων ()

§ 308. Οἱ ῥωμιοὶ ποιηταὶ μετεχειρίσθησιν τοὺς αὐτοὺς πόδας καὶ τὰ αὐτὰ μέτρα, τὰ ὅποια εἶχον μεταχειρισθῇ καὶ οἱ Ἕλληνες, π. χ. ὁ Ὀδίδιος εἰς τὰς Μεταμορφώσεις καὶ ὁ Οὐεργίλιος εἰς τὴν Αἰ-

(*) Ἐνταῦθα λαμβάνεται ὅπ' ὅψιν ἡ μετρικὴ τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐρμηνευομένων Λατίνων ποιητῶν μόνον.

νειάδα μετεχειρίσθησαν τὸν ἑξάμετρον, τὸν ὅποιον ἔχει μεταχειρισθῇ ὁ Ὀμηρος ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ τῇ Ὀδυσσεΐα.

—υυ, —υυ, —υυ, —υυ, —υυ, —υ

Ἄνδρα μοι—ἐννεπε—Μοῦσα πο-λύτροπον—δ; μάλα—πολλά
Aen. 1. I

Arma vi-rumque ca-nō Trō-jae qui-primus ab—oris
Metam. I. 1 :

In nova- fert ani-mus mu-tatas- dicere-formas

Καὶ ὁ Ὀράτιος ἐν ταῖς Ὠδαῖς μετεχειρίσθη τὰ μέτρα τῶν Ἑλλήνων λυρικών ποιητῶν, Σαπφούς, Ἀλκαίου, Ἀνακρέοντος κἄ. (*)

§ 309. Διαφορὰ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς :

Ἄν λέξις τις λήγῃ εἰς φωνῆεν ἢ τὸ σύμφωνον m, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις (τοῦ αὐτοῦ στίχου, ἐνίοτε καὶ τοῦ ἐπομένου) ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος ἢ h, τότε ἐν τῇ μετρήσει τοῦ στίχου ἀποσιωπᾶται (ἐκθλίβεται) τὸ τελικὸν φωνῆεν ἢ τὸ σύμφωνον m μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντος :
Ovid. Metam. 1,8 καὶ 24 :

Nec, quic-quam nisi- pondus i-ners con-gesta(que) e-odem

Quae post-qu(am) evo-vit cae-coqu(e) e-xemit a-cervo.

Verg. Aen. 1,22 καὶ 25 :

ventu-(rum) excidi-o Liby -ae : sic-volvere ·Parcas.

necd(um) eti-am cau-s(ae) ira- rum sae-vique do lores.

Horat. Carm. 1, 1, 2-3;

O et-prae sidi (um) et || dulce de-cus me-um

sunt quos-curricu-lo || pulver(em)-lympi-cum...

Σημ. α' Δὲν ἀποσιωπᾶται μόνον ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι μονοσύλλαβον ἐπιφώνημα (ὥς ἀνωτέρω o et praesidium..) ἢ ὅταν μεταξὺ τῶν δύο λέξεων μεσολαβῇ στίξις ἢ ἡ κυρία τομὴ τοῦ στίχου :

Verg. 5,735 καὶ 4,235:

Concili(a)- Elysi- umque co-1 o. Huc-casta Si- bylla

Quid struit- aut qua- s p e || ini- mic(a) in- gente mo-ratur.

Σημ. β' Ἄν τυχὸν ἡ ἐπομένη λέξις εἶναι τὸ e s εἶσι, ἢ est εἶναι (τοῦ sum), τότε μένει τὸ φωνῆεν τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἀποσιωπᾶται τὸ e τοῦ es καὶ est : homo(e)s — ἄνθρωπος εἰ—homo-(e)st—ἄνθρωπός ἐστι. Ἐπίσης καὶ dicendum(e)st ῥητέον ἐστίν.

(*) Θὰ ἀπέβινε μακρὸς ὁ λόγος ἐνταῦθα, ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ ἐκθέσωμεν τὰ μέτρα τῶν ᾠδῶν τοῦ Ὀρατίου, τὰ ὅποια ὁ βουλόμενος εἰρίσκει ἐν τῇ ἑτραστύπῃ ἐκδόσει καὶ ἐν τῇ τοῦ κ. Γεωργίου Γρατσιαίου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(Εἰς τὰ ὀνόματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως, οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα).

1. Νῆσοι.

Νῆσος εἶναι χώρα μικρὰ πανταχόθεν¹ ὑπὸ ὕδατος² περικλυζομένη³ νῆσοι εἶναι ἡ Εὐβοία, ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος.,. Ἡ Κρήτη καὶ ἡ Κύπρος εἶναι νῆσοι μεγάλαι, ἡ Δῆλος εἶναι μικρά, ἀλλὰ ἦτο ἱερὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν. Ἡ Δῆλος εἶναι νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἶναι καὶ ἡ Πάρος, πατρίς τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου. Ἐν ταῖς νήσοις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας ἦσαν πολλοὶ ναοὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν θειαινῶν καὶ πρὸ⁴ τῶν ναῶν ἡ ἐν τοῖς ναοῖς ἀγάλματα καὶ βωμοί. Ἀἱ νῆσοι πολλάκις ἐγένοντο λεία⁵ τῶν πειρατῶν⁶· τοὺς πειρατὰς κατέβαλε⁷ διὰ⁸ πολέμου⁸ ὁ Πομπήιος τῷ ἐξηκοστῷ ἐβδόμῳ ἔτει⁹ πρὸ¹⁰ Χριστοῦ¹⁰.

2. Σχολεῖον.

Ἐν τῷ σχολεῖν εἶναι ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ μαθηταί. Ὁ διδάσκαλος διδάσκει¹ τοὺς μαθητὰς τὸ γράφειν² καὶ τὸ ἀναγινώσκειν³. Ὁ διδάσκαλος ἔχει τὸν κατάλογον⁴, οἱ μαθηταὶ ἔχουν τὰ βιβλία. Ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ διδασκάλου εἶναι γεγραμμένοι⁵ οἱ μαθηταί. Οἱ μαθηταὶ ἔχουν ἀκόμη⁶ καὶ γραφίδα⁷, μέλαν⁸ καὶ χάρτην⁹. Ὁ διδάσκαλος γράφει¹⁰ διὰ¹¹ τῆς κιμωλίας¹¹ ἐν τῷ πίνακι¹² γράμματα, λέξεις¹³, ἀριθμούς, οἱ μαθηταὶ γράφουν¹⁴ διὰ¹⁵ τῆς γραφίδος¹⁵ καὶ τοῦ μέλανος¹⁵ ἐν τῷ χάρτι. Μαθηταί, ἔστε καλοὶ καὶ χρηστοί· ὁ χρηστὸς μαθητὴς εἶναι χαρὰ¹⁶ τοῖς διδασκάλοις. Ἐν τοῖς βιβλίοις εἶναι πολλὰ παραδείγματα¹⁷ χρηστῶν ἀνδρῶν· μιμεῖσθε¹⁸ τοὺς χρηστοὺς¹⁹ ἄνδρας. Οἱ χρηστοὶ ἄνδρες ἐγένοντο ἔνδοξοι πάντοτε τῇ πατρίδι.

(Εἰς τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως)

3. Ὁ Τρωικὸς πόλεμος.

Ἡ μορφή¹ τῆς Ἑλένης ἐγένετο αἰτία τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἡ Ἑλένη ἦτο σύζυγος² τοῦ Μενελάου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης· ἀλλ' ὁ Πάρις, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, ἤρπασε³ τὴν σύζυγον τοῦ Μενελάου· ὁ Μενέλαος μετὰ⁴ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ μετ' ἄλλων ἡγεμόνων

τῆς Ἑλλάδος ἐκήρυξαν ⁵ πόλεμον ⁵ κατὰ τοῦ Πριάμου ⁵ καὶ δέκα ἔτη ἐπολιόρκουν ⁶ τὴν πόλιν Τροίαν. Πολλοὶ ἡγεμόνες τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων εἶχον ⁷ φονευθῆ ⁷, ἀλλὰ τὴν Τροίαν ἐκυρίευσεν ⁸ ὁ Ὀδυσσεὺς διὰ δόλου ⁹ καὶ διὰ τῆς ἀπάτης ¹⁰ τοῦ Δουρείου ¹¹ ἵππου, κατὰ ¹² συμβουλὴν ¹² τῆς Παλλάδος. Τοῦ Δουρείου ἵππου τὴν κοιλίαν ¹³ ἐπλήρωσαν ¹⁴ κρύφα ¹⁵ οἱ Ἕλληνες δι' ἐνόπλων ¹⁶ ἀνδρῶν. Οἱ Τρῶες εὐπιστοι ¹⁷ εἰσήγαγον ¹⁸ τὸν ἵππον εἰς τὴν πόλιν. Τὴν νύκτα ¹⁹ οἱ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἵππου κεκρυμμένοι ²⁰ στρατιῶται τῶν Ἑλλήνων ἤνοιξαν ²¹ τὰς πύλας ²² τῆς πόλεως τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι καὶ οὕτω ἐκυριεύθη ²³ ὁ Τροία.

4. Ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκὼν τοῦ θεοῦ· ὁ θεὸς ἐπλασε ¹ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκ ² χώματος ² καὶ ὕδατος καὶ ἐνεφύσησε ³ πνοὴν ⁴ ζωῆς ⁴ ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου ἐνοικεῖ ⁵ ἡ ψυχὴ καὶ ἡ διάνοια· ὀρθῶς ⁶ οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόνουν ⁷ ὅτι ⁸ νοῦς ὑγιῆς ⁹ κατοικεῖ ⁸ ἐν σώματι ὑγιεῖ ⁹. Πάντες ὀφείλομεν ¹⁰ νὰ ἀσκῶμεν ¹¹ τὸ σῶμα ἵνα ¹² καὶ τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα ἔχωμεν ¹² ὑγιῆ. Τὸν ἄνθρωπον ἐκόσμησεν ¹³ ὁ θεὸς διὰ ¹⁴ τοῦ νοῦ ¹⁴, ἵνα ¹⁵ δεσπόζῃ ¹⁵ ἐπὶ ¹⁶ τῶν λοιπῶν ¹⁶ ζώων.

5. Ὁ ἥλιος καὶ βατράχοι.

Ὁ Αἴσωπος εἶχε γείτονα ¹ κλέπτην ². Ὁ γείτων κλέπτης ἄγων ³ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἠθέλησε ⁴ νὰ ⁵ λάβῃ ⁵ σύζυγον καὶ ἐτέλει λαμπρῶς ⁶ τοὺς γάμους του. Ὁ Αἴσωπος τότε διηγῆθη ⁷ τοῖς ἄλλοις ⁸ τὸν μῦθον τοῦ ἡλίου καὶ τῶν βατράχων. Ὁ ἥλιος ἠθέλησέ ποτε ⁹ νὰ νυμφευθῇ ¹⁰, ἀλλ' οἱ βατράχοι ὕψωσαν ¹¹ μεγάλην κραυγὴν ¹² πρὸς ¹³ τὸν Δία. Ὁ Ζεὺς ἠρώτησε ¹⁴ τοὺς βατράχους ¹⁴ τὴν αἰτίαν τῆς κραυγῆς· Οἱ βατράχοι ἀπεκρίθησαν ¹⁵ τώρα ὁ ἥλιος μόνος ἔλας τὰς πηγὰς ξηραίνει ¹⁶ τί θὰ γίνῃ ¹⁷, ὅταν ¹⁸ καὶ τέκνα θὰ ἔχῃ ¹⁹;... Τί θὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸν ταλαίπωρον ²⁰ Αἴσωπον, ὅταν ¹⁸ ὁ γείτων κλέπτης καὶ τέκνα ὅμοια ²¹ τοῦ πατρὸς θὰ ἔχῃ; ¹⁹.

6. Οἱ πρῶτοι Ρωμαῖοι.

Ὁ Ρωμύλος καὶ ὁ Ρῶμος ἦσαν υἱοὶ τῆς Ρέας Σιλβίας καὶ τοῦ Ἀρεως, ἑγγονοὶ ¹ δὲ τοῦ Νουμίτωρος, βασιλέως τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔκτισαν ² τὴν πόλιν Ῥώμην ἐν τῇ ἀριστερᾷ ³ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ Τιβέρεως· ἀλλὰ οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς πόλεως Ῥώμης δὲν εἶχον συζύγους, ἦσαν πάντες ἄνδρες· ὁ Ρωμύλος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ

ἀδελφοῦ του, παρεσκεύασεν ἀγῶνας ⁴ καὶ ἐκάλεσε ⁵ τοὺς γείτονας Σαβί-
γους μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θυγατέρων των. Ἐν-⁶ οἱ Σαβίνοι
ἐθεῶντο ⁷ τοὺς ἀγῶνας, οἱ Ρωμαῖοι ἤρπασαν ⁸ τὰς παρθένους· ὁ ἡγε-
μὼν τῶν Σαβίνων Τάτιος ἐκίνησε ⁹ πόλεμον ⁹ κατὰ τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ
αἱ ἀρπαγεῖσαι ¹⁰ γυναῖκες παρεκάλεσαν ¹¹ τοὺς πατέρας καὶ ἀδελφούς νά ¹²
κάμουν ¹² εἰρήνην μετὰ τοὺς Ρωμαίους.

7. Ἡ οἰκογένεια.

Ἡ οἰκογένεια ἔχει πάππον, ¹ μάμμην, ² πατέρα, μητέρα, υἱούς, θυ-
γατέρας, ἐγγόνους ³ ἐγγονάς ⁴· ὁ πάππος ἢ ὁ πατὴρ εἶναι ὁ κύριος
τῆς οἰκογενείας ⁵· τῆς οἰκογενείας μέρος εἶναι καὶ οἱ ὑπηρέται ⁶
καὶ οἱ δοῦλοι. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ εἶναι σύζυγοι ⁷, οἱ υἱοὶ εἶναι ἀδελ-
φοί, αἱ θυγατέρες ἀδελφαί· ὁ πατὴρ τῆς μητρὸς εἶναι πενθερός ⁸ τοῦ
πατρός, ἡ μήτηρ εἶναι πενθερά ⁹.

8. Τὰ ζῶα.

Τὰ ζῶα εἶναι ἡμερα ¹ ἢ ἄγρια ²· ἡμερα εἶναι ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον,
ἡ αἶξ, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος. ἡ ὄρνις ³, ἡ νῆσσα ⁴..., ἄγρια εἶναι ὁ λέων, ὁ λύ-
κος, ἡ ἀλώπηξ, ὁ λαγῶς... Οἱ βόες γεννῶσι ⁵ μόσχους ⁶, τὰ πρόβατα
γεννῶσιν ἀρνία ⁷, αἱ αἰγες ἐρίφια ⁸, οἱ ἵπποι καὶ οἱ ὄνοι πῶλους ⁹, αἱ
ὄρνιθες καὶ αἱ νῆσσαι ὠά ¹⁰. Τὸ κρέας ¹¹ τοῦ βοῦς λέγεται ¹² βόειον ¹³, τοῦ
προβάτου πρόβ(α)τειον ¹⁴, τοῦ ἵππου ἵππειον, ¹⁵ τοῦ χοίρου ¹⁶ χοίρειον ¹⁷.
Ἡ κατοικία ¹⁸ τῶν προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν λέγεται σηκός ¹⁹, τῶν χοί-
ρων συφεός ²⁰, τῶν βοῶν καὶ τῶν ἵππων βουστάσιον ²¹, ἵπποστάσιον ²².
Τὰ ζῶα εἶναι λίαν ²³ χρήσιμα ²⁴ τῷ ἀνθρώπῳ, διότι ²⁵ παρέχουν ²⁶ ἔρινα ²⁸,
γάλα, κρέας καὶ λοιπά ²⁸.

9. Τὰ σχολεῖα τῶν Ρωμαίων

Οἱ Ρωμαῖοι εἶχον τρία σχολεῖα, τὸ σχολεῖον τοῦ γραμματιστοῦ, ¹
τὸ σχολεῖον τοῦ γραμματικοῦ ² καὶ τὸ σχολεῖον ³ τοῦ ρητοροδιδασκά-
λου ⁴. Ὁ γραμματιστής ἐδίδασκε ⁵ τοὺς παῖδας τὰ γράμματα καὶ τὰ
πρῶτα ⁶ στοιχεῖα, ⁷ τὸ ὀρθῶς ⁸ ἀναγινώσκειν ⁹ καὶ γράφειν, ¹⁰ ὁ γραμ-
ματικός ἐδίδασκε τὰ πρῶτα Ἑλληνικὰ γράμματα, Λατίνους καὶ Ἑλλη-
νας ποιητὰς καὶ μάλιστα ¹¹ τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου· ὁ ρητοροδιδά-
σκαλος ἐδίδασκε τὴν ρητορικὴν ¹² τέχνην ¹²...

(Εἰς τὰ ὀνόματα τῆς δ' κλίσεως)

10. Τὰ δένδρα

Τὸ δένδρον εἶναι φυτόν,¹ ἔχει ρίζας,² στέλεχος³ κλάδους,⁴ κλάδισκους (κλώνας)⁵ καὶ φύλλα.⁶ Δένδρα εἶναι ἡ μηλέα, ἡ συκῇ,⁷ ἡ ἐλαία,⁸ ἡ ἀπιδέα⁹... Καρποὶ τῆς μηλέας εἶναι τὰ μήλα, τῆς συκῆς τὰ σύκα⁷, τῆς ἐλαίας αἱ ἐλαῖαι καὶ τὸ ἔλαιον,¹⁰ τῆς ἀπιδέας τὰ ἄπια¹¹... Οἱ καρποὶ τῶν δένδρων εἶναι ἡδεῖς,¹² ὅταν¹³ εἶναι ὥριμοι,¹⁴ ὅταν δὲ εἶναι ἄωροι¹⁵, εἶναι πικροὶ¹⁶ ἢ δριμεῖς.¹⁷ Οἱ λαίμαργοι¹⁸ παῖδες τρώγουν¹⁹ πολλὰκις²⁰ ἄωρους καρπούς, ἀλλὰ τιμωροῦνται²¹ διὰ²² τὴν λαιμαργίαν²² τῶν²² διότι²³ ἔνεκα²⁴ τῶν ἄωρων καρπῶν²⁴ περιπίπτουν²⁵ εἰς νόσον²⁶ βαρεῖαν²⁷.

11. Τὸ βιβλίον

Τὸ βιβλίον ἔχει σελίδας,¹ αἱ σελίδες ἔχουν στίχους,² οἱ στίχοι λέξεις,³ αἱ λέξεις συλλαβάς, αἱ συλλαβαὶ γράμματα, φωνήεντα καὶ σύμφωνα. Αἱ λέξεις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἔχουν (γραπτὰ) πνεύματα⁴ καὶ τόνους,⁵ αἱ λέξεις τῆς λατινικῆς γλώσσης δὲν ἔχουν οὔτε⁶ τόνους οὔτε⁶ πνεύματα, μόνον⁷ ἐπὶ⁸ τοῦ γραμματος ἰ τίθεται πάντοτε στιγμή⁹, καὶ ἀντὶ¹⁰ τῆς διασείας¹¹ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἔχει τὸ γράμμα h.

12. Ἀναξία ἐκδίκησις

Λέων καταβεβλημένος¹ ὑπὸ τῶν ἐτῶν¹ καὶ ἐστραφημένος² σωματικῶν² δυνάμεων² ἔκειτο³ χαμῶ⁴ καὶ ἔινε⁵ τὰ λοιπὰ⁵. Εἶδεν⁶ ὁ κάπρος⁷ τὸν βαισιλέα τῶν ζώων θνήσκοντα,⁸ ἔδραμε⁹ πλησίον¹⁰ καὶ διὰ¹¹ τῶν ὀδόντων του¹² ἐξεδικήθη¹³ παιλαιὸν¹⁴ τοῦ λέοντος δῆγμα¹⁵. Ὁμοίως¹⁶ καὶ ὁ ταῦρος μετ' ὀλίγον¹⁷ διὰ¹¹ τῶν κεράτων του¹² διεκέντησε¹⁸ τὸ σῶμα τοῦ ἄλλοτε¹⁹ ἰσχυροῦ²⁰ ἐχθροῦ²⁰ του. Ἐρχεται²¹ τελευταῖος²² καὶ ὁ ὄνος καὶ λικτίζει²³ τὸ μέτωπον²⁴ τοῦ λέοντος. Καὶ ὁ λέων ἐκπνέων²⁵: «τὰ δῆγματα τοῦ κάπρου καὶ τὰ πλήγματα²⁶ τοῦ ταύρου ὑπέμεινα,²⁷ διότι²⁸ εἶναι ἰσχυροὶ καὶ ἄξιοι²⁹ ὁ ὠσδήποτε³⁰ ἀντίπαλοί³¹ μου.³² Ἀλλὰ νομίζω³³ ὅτι³⁴ ἀποθνήσκω³⁴ δὲς,³⁵ ὅταν³⁶ βλέπω³⁷ ὅτι³⁸ εἶμαι³³ ἡναγκασμένος³⁹ νὰ ὑπομείνω⁴⁰ καὶ τὰ ἰδικά σου⁴¹, ἀσχημία⁴² τῆς φύσεως, λακτισματα⁴³».

13. Τὰ μέλη τοῦ σώματος

Μέλη¹ τοῦ σώματος εἶναι ἡ κεφαλὴ, ὁ κορμὸς² αἱ χεῖρες, οἱ πό-

δες· ἐν τῇ κεφαλῇ εἶναι ἡ κόμη, ³ τὸ μέτωπον, οἱ ὀφθαλμοί, τὰ ὦτα, ἡ ῥίς, ⁴ αἱ παρειαί, ⁵ αἱ γνάθοι ^{5a} τὸ στόμα· ἐν τῷ στόματι εἶναι ἡ γλῶσσα καὶ οἱ ὀδόντες· αἱ χεῖρες εἶναι δύο, ἡ ἀριστερά ⁶ καὶ ἡ δεξιὰ ⁷ χεῖρ, τῆς χειρὸς μέρη εἶναι ὁ βραχίων, ⁸ ὁ πῆχυς ⁹ καὶ ¹⁰ ἡ ἰδίως ¹⁰ χεῖρ ¹⁰ ἐκὰτέρᾳ ¹¹ χεῖρ ἔχει πέντε ¹² δακτύλους, ¹³ τὸν ἀντίχειρα, ¹⁴ τὸν δείκτην, ¹⁵ τὸν μέσον, ¹⁶ τὸν δακτυλιώτην ¹⁷ καὶ τὸν μικρόν.

(Εἰς τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως)

14. Ἐλάφου ἀκρισία.

Ἐλαφος ¹ βλέπων ² τὴν ἑαυτοῦ ³ εἰκόνα ⁴ ἐν τῷ ὕδατι ἐθαύμαζε ⁵ καὶ ἐπῆνει ⁶ πολὺ τὰ μεγάλα καὶ ὥρατα κέρατά του, ἔψεγε ⁷ δὲ τὰς λεπτὰς ⁸ κνήμας ⁹ του· ἀλλ' ⁹ ὅμως ¹⁰ ὅτε ¹⁰ ὕστερον ¹¹ τὸν ἔλαφον κύνες ταχύποδες ¹² κατεδίωξαν, ¹³ αἱ μὲν ψεχθεῖσαι ¹⁴ κνήμαι ἐγένοντο σωτηρία ¹⁵ τῷ ἐλάφῳ, τὰ δὲ ἐπαινεθέντα ¹⁶ κέρατα ὀλεθροῦς ¹⁷.

15. Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους

Τὸ ἔτος ἔχει τέσσαρας ὥρας, ἔαρ, ¹ θέρος ² φθινόπωρον ³ καὶ χειμῶνα ⁴ ἐν ⁵ τῇ ἀρχῇ ⁵ τοῦ ἔαρος ⁵ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ φθινοπώρου αἱ ἡμέραι εἶναι ἴσαι ⁶ ταῖς νυξίν, ⁶ τὸν χειμῶνα ⁷ αἱ ἡμέραι εἶναι βραχεῖαι, ⁸ μακρὰ ⁹ δὲ αἱ νύκτες, τὸ θέρος ⁷ αἱ ἡμέραι μακρὰ καὶ αἱ νύκτες βραχεῖαι. Τοῦ ἔαρος οἱ μῆνες ¹⁰ εἶναι ὁ Μάρτιος, ὁ Ἀπρίλιος καὶ ὁ Μάιος, τοῦ θέρους ὁ Ἰούνιος, ὁ Ἰούλιος καὶ ὁ Αὐγουστος, τοῦ φθινοπώρου, ὁ Σεπτέμβριος, ὁ Ὀκτώβριος καὶ ὁ Νοέμβριος, καὶ τοῦ χειμῶνος ὁ Δεκέμβριος, ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ Φεβρουάριος.

16. Οἱ Ρωμαῖοι ἄρχοντες.

Ρωμαῖοι ἄρχοντες μετὰ ¹ τοὺς βασιλεῖς ἦσαν οἱ ὕπατοι, ² οἱ στρατηγοί, ³ οἱ τιμηταί, ⁴ οἱ ἀγορανόμοι, ⁵ οἱ ταμίαι... ⁶ καὶ οἱ δήμαρχοι ⁷· ὁ βασιλεὺς ἦτο εἷς, ἄνευ ⁸ συνάρχοντος, ⁹ ἀλλ' ⁹ οἱ ἄρχοντες τῆς ἐλευθέρας ¹⁰ πολιτείας ¹⁰ εἶχον συνάρχοντας· διότι ¹¹ ἦσαν δύο οἱ ὕπατοι, δύο οἱ στρατηγοί, δύο οἱ τιμηταί... δέκα οἱ δήμαρχοι· οἱ ὕπατοι, οἱ στρατηγοί, ἦσαν ἄρχοντες ἐπὶ ¹² ἐν ¹² μόνον ἔτος, ¹² ἔπειτα ¹³ ἐστέλλοντο ¹⁴ ὡς ¹⁵ ἀντάρχοντες, ¹⁵ ἡγεμόνες, ¹⁶ (διοικηταί) ἐπαρχίων, ¹⁸ ὁ μὲν ὕπατος ὡς ¹⁸ ἀνθύπατος, ¹⁸ ὁ στρατηγὸς ὡς ἀνιστράτηγος, ὁ ταμίας ὡς ἀντιταμίας. Οἱ δικτάτωρες ¹⁹ καὶ οἱ τιμηταί δὲν ἐστέλλοντο ὡς ἀντιδικτάτωρες ἢ ²⁰ ἀντιτιμηταί.

(Εἰς τὰ συγκριτικὰ καὶ τὰ ὑπερθετικὰ.)

17. Ἐνδοξοὶ ἄνδρες.

Ἐνδοξοὶ ¹ ἄνδρες Ἕλληνες ἐγένοντο ὁ Λυκοῦργος, ὁ Σόλων, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Κίμων, ὁ Περικλῆς... Ρωμαῖοι ὁ Βροῦτος, ὁ Ἀγρίππας, ὁ Κοριολανός, ὁ Κικινναῖος, ὁ Μάριος... Οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐνδοξότεροι ἐν ² τοῖς γράμμασι καὶ ἐν ³ ταῖς τέχναις, οἱ Ρωμαῖοι ἐν τοῖς πολιτικοῖς ⁴ καὶ τοῖς στρατιωτικοῖς ⁵ καὶ ἐν τῷ δικαίῳ ⁶. Ὁ Αἰσχίνης ἦτο ἐνδοξος ῥήτωρ, ἐνδοξότερος ὁ Κικέρων, ἀλλὰ πάντων ἐνδοξότατος ὁ Δημοσθένης. Μέγας ἐγένετο ὁ Πομπήιος, μείζων ὁ Καῖσαρ, μέγιστος ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων.

18. Οἱ ποιηταί.

Ποιητὰς ἔχουν ὅλοι οἱ λαοὶ ¹ (ποιηταὶ εἰσι πᾶσι τοῖς λαοῖς), ἀλλ' ἐπιφανέστατοι ² πάντων τῶν ποιητῶν ἐγένοντο οἱ ποιηταὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὁ Ὅμηρος, ὁ Ἡσίοδος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Μένανδρος, ὁ Πίνδαρος... Οἱ Ἕλληνες ποιηταὶ ἐγένοντο πρότυπα ³ τοῖς Ρωμαῖοις καὶ ἄλλοις λαοῖς, ἀλλ' οἱ μιμηταὶ ἦσαν πάντοτε ὑποδεέστεροι ἐκείνων. ⁴ Ὁ Ὅμηρος εἶναι ὁ ὑπέρτατος πάντων, τόσον ⁵ ὑπέρτερος τῶν ἄλλων, ὥστε ὁ Ὁράτιος, ὀνομαστότατος ⁶ λυρικῶς ⁷ ποιητῆς τῶν Ρωμαίων, καλεῖ ⁸ αὐτὸν θεὸν ⁹ Ὅμηρον.

19. Ἡ πατρις.

Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ εἶναι τοῖς ἀνθρώποις προσφιλεῖς ¹ προσφιλέστερα τὰ τέκνα ², ἀλλὰ ἡ πατρις ὀφείλει ³ νὰ εἶναι τοῖς πολίταις προσφιλεστάτη πάντων διότι ἡ πατρις εἶναι τὸ μέγιστον, τὸ ἱερώτατον ⁴ καὶ τιμιώτατον ⁵ πρᾶγμα· ὑπὲρ ⁶ τῆς πατρίδος ὀφείλομεν καὶ ⁷ νὰ ἀποθνήσκωμεν ἀκόμη ⁸· ἂν ἡ πατρις εἶναι εὐτυχής, ⁹ εὐτυχεῖς εἶναι μετὰ ¹⁰ τῆς πατρίδος καὶ οἱ πολῖται· οὐδὲν ὀφελεῖ ¹¹ νὰ εἶναι οἱ πολῖται εὐτυχεῖς καὶ πλούσιοι, ὅταν ¹² ἡ πατρις εἶναι δυστυχής ¹³ καὶ πτωχή ¹⁴. Εἶναι καλύτερον νὰ εἴμεθα πολῖται πτωχότεροι πλουσιωτέρας καὶ εὐδαιμονεστέρας ¹⁵ πατρίδος, πατρίδος ἐλευθέρας, παρὰ ¹⁶ πολῖται πλουσιώτεροι δυστυχεστέρας πατρίδος, πατρίδος δούλης ¹⁷.

20. Οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

Πολλοὶ ἦσαν οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Ἐπιφανέστατοι ¹ πάντων ἦσαν ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ὀδυσσεύς... ὁ Ἔκτωρ, ὁ Αἰνείας... Ἀνδρειότατος ² πάντων ἐγένετο ὁ Ἀχιλλεύς, ἀνδρεῖος ἦτο καὶ ὁ Πάτροκλος, ἀλλ' ἀνδρεύτερος ὁ Ἔκτωρ. Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο καὶ ταχύτατος καὶ ὠραϊότατος πάντων, ὁ Νέστωρ συνετώτατος ³ καὶ ἥδι-

στος⁴ κατὰ τὸ λέγειν (τὴν ὁμίλιαν),⁵ πανουργότατος⁶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Ῥητόν⁷ : ὁ χρόνος εἶναι πρᾶγμα πολυτιμότατον.

(Εἰς τὰ ἀριθμητικά)

21. Οἱ βασιλεῖς τῆς Ῥώμης.

Ἑπτὰ ἐγένοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Ῥώμης, πρῶτος ὁ Ρωμύλος, δεύτερος ὁ Νομᾶς Πομπίλιος, τρίτος ὁ Τύλλος Ὀστίλιος, τέταρτος ὁ Ἄγκος Μάρκιος, πέμπτος ὁ Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος, ἕκτος ὁ Σέρουιος Τύλλιος καὶ ἑβδομος ὁ Ταρκύνιος ὁ ὑπερήφανος. Ὁ βασιλεὺς εἶχε δώδεκα ραβδούχους¹ προπορευομένους,² τιμῆς³ χάριν.³ Ἡ σύγκλητος ἦτο τὸ συμβούλιον⁴ τοῦ βασιλέως.⁴ Οἱ συγκλητικοὶ⁵ κατ'⁶ ἀρχάς⁶ ἦσαν ἑκατόν, ἔπειτα ἔγιναν διακόσιοι, τριακόσιοι, ἑξακόσιοι, χίλιοι.

22. Ὁ κατὰ τῆς Τροίας ἑλληνικὸς στρατὸς καὶ στόλος.

Ὁ στρατὸς τῶν Ἑλλήνων κατὰ¹ τῆς Τροίας¹ ἦσαν πλέον² ἢ² ἑκατὸν χιλιάδες, τὰ δὲ πλοῖα χίλια ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕξ· τοῦ Ἀγαμέμνονος τὰ πλοῖα ἦσαν ἑκατόν, τοῦ Μενελάου ἑξήκοντα, ἑνενήκοντα τοῦ Νέστορος, πεντήκοντα τοῦ Ἀχιλλέως, ὀγδοήκοντα τοῦ Διομήδους...

23. Πολλαπλασιασμός.

Τρεῖς ἀνὰ τρία κάμνει¹ ἑννέα, πεντάκις ἀνὰ ἑκατὸν κάμνει πεντακόσια, ἑξάκις ἀνὰ εἴκοσι ἑκατὸν εἴκοσι, δεκάκις δέκα χιλιάδες κάμνει ἑκατὸν χιλιάδας. Τίς² ἀριθμὸς εἶναι διπλάσιος τοῦ $\frac{3}{4}$;—ὁ ἀριθμὸς $1\frac{2}{4}$. —

Τίς ἀριθμὸς εἶναι τὰ $\frac{5}{6}$ τῶν 24 ὥρων; 20 ὥραι. — Πόσας³ ὥρας κάμνου⁴ τέσσαρες ἡμέραι καὶ νύκτες (4 ἡμερονύκτια); Κάμνου⁴ ἑνενήκοντα ἑξῶρας.

(Εἰς τὰς ἀντωνυμίας)

24. Θεοὶ καὶ ἥρωες.

Ὁ Ζεὺς ἦτο πατὴρ θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ βασιλεὺς ἐν τῷ οὐρανῷ.¹ Ἡ Ἥρα ἦτο σύζυγος² αὐτοῦ καὶ μήτηρ τοῦ Ἡφαίστου,³ ἐκείνου, ὅστις ἦτο θεὸς τοῦ πυρός⁴· ὁ Ποσειδῶν⁵ ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Διὸς καὶ θεὸς τῆς θαλάσσης, ὁ Πλούτων βασιλεὺς τοῦ Ἄδου⁶. Τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς⁷ τέκνα ἦσαν ἡ Ἄρτεμις⁸ καὶ ὁ Ἀπόλλων, τοῦ ὁποίου ἦτο τὸ ἐν Δελφοῖς⁹ μαντεῖον⁹. Τοῦ αὐτοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας υἱὸς ἦτο καὶ ὁ Ἑρμῆς¹⁰ ὅστις ἦτο ἄγγελος¹¹ τῶν θεῶν. Τὸν Ποσειδῶνος υἱὸς ἐλέγετο¹² ὁ Θησεύς, ὁ ἀρχαῖος¹³ ἐκείνος βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐτιμῶν¹⁴ ὥς¹⁵ ἥρωα καὶ ναὸν¹⁶ αὐτῷ ἀφιέρωσαν¹⁷. Τοῦ Διὸς τέκνα ἦσαν καὶ ὁ Διόνυσος, ὁ θεὸς τοῦ οἴνου, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Περσεύς... Οὗτοι, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεύς, ὁ Περσεύς καὶ ἄλλοι ἀκόμη¹⁸ ἦσαν ἥρωες.

25. Ἡ γέννησις τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἡμέραν ¹ τινὰ ¹ ὁ Ζεὺς καλεῖ ² τὸν Ἑρμῆν καὶ ἐπιτάσσει ³ αὐτῷ :
 Ἑρμῆ, κάλεσον ⁴ τάχιστα ⁵ τὸν Ἡφαιστον νὰ ἔλθῃ ⁶ ἐδῶ, ⁷ φέρων ⁸
 καὶ ⁸ πέλεκυν ⁹ ὀξύ. ¹⁰ Ὁ Ἡφαιστος κληθεὶς ¹¹ ἔσπευσε ¹² νὰ ἔλθῃ ¹³
 φέρων πέλεκυν ὀξύτατον. Ὁ Ζεὺς τότε ἐπιτάσσει αὐτῷ : Ὑψωσον, ¹⁴
 Ἡφαιστε, τὸν πέλεκυν καὶ κατάγαγέ ¹⁵ μου αὐτὸν εἰς ¹⁶ μέσον ¹⁶ τὸ
 κρινίον. ¹⁷ Ὁ Ἡφαιστος παραξενεύεται ¹⁸ καὶ μένει ¹⁹ ἀκίνητος. ²⁰ Τί
 βραδύνεις ; ²¹ ἔρωτᾷ ²² αὐτὸν ὠργισμένος ²³ ὁ Ζεὺς. Σὲ διατάσσω ²⁴ νὰ
 καταφέρῃς κατὰ τῆς κεφαλῆς μου ἄνυσ βραδύτητος ²⁵ τὸν πέλεκυν, διότι
 ἀλγῶ ²⁶ δεινῶς. ²⁷ Ἐμφοβος ²⁸ τότε ὁ Ἡφαιστος ὑψώνει τὸν πέλεκυν
 καὶ καταφέρει αὐτὸν κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός. Ἀλλ' ²⁹ οἶον ³⁰
 θαῦμα ! ³⁰ εὐθύς ³⁰ ὥς ³⁰ ὁ πέλεκυς ἤγγισε ³¹ τὸ μέτωπον ³² τοῦ Διός,
 ἠνοιχθῇ ³³ τὸ κρινίον αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ³⁴ ἐκπηδᾷ ³⁵ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡ
 Ἀθηνᾶ πάνοπλος, ³⁶ φοροῦσα ³⁷ περικεφαλαίαν, ³⁸ καὶ κρατοῦσα ³⁹ τῇ
 μὲν δεξιᾷ ⁴⁰ δόρυ ⁴¹ τῇ δὲ ἀριστερᾷ ⁴⁰ ἀσπίδα. ⁴²

26. Ἐν τῷ σχολείῳ

Ὁ διδάσκαλος. Εἰπέ ¹ μοι, παρακαλῶ, ² μαθητά, τίς ἔκτισε ³ τὸν
 κόσμον ⁴.
 Ὁ μαθητής. Τὸν κόσμον ἔκτισεν ὁ Μέγας Θεός.
 Ὁ διδάσκαλος. Καὶ προνοεῖ ⁵ οὗτος ὑπὲρ ⁶ τῶν κτισμάτων ⁷ του.
 Ὁ μαθητής. Ὁ Θεὸς ὅστις ἀγαπᾷ τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα, ⁷ προ-
 νοεῖ ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἀγρυπνεῖ ⁸, ὅπως ⁹ ταῦτα εἶναι πάντοτε σῶα ¹⁰.
 Ὁ διδάσκαλος. Τί ὀφείλομεν ¹¹ ἡμεῖς αὐτῷ ἀπέναντι ¹² τούτων ;
 Ὁ μαθητής. Ἡμεῖς ὀφείλομεν αὐτῷ εὐγνωμοσύνην ¹³ διὰ ¹⁴ τὴν
 πρὸς ¹⁵ ἡμᾶς εὐνοίαν ¹⁶ αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ ¹⁷ ἡμῶν πρόνοιαν ¹⁸.
 (Εἰς τὰ ῥήματα τῆς α' συζυγίας)

27. Ἐρῖς Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος

Ὁ Ὅμηρος ἐν τῇ Ἰλιάδι διηγείται ¹ ὅτι ² ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκάλεσε
 τὸν Κάλχαντα καὶ ἠρώτησεν ³ αὐτόν, διατί ⁴ ὁ Ἀπόλλων ἦτο ⁵ ὠργι-
 σμένος, καὶ πῶς ⁶ θὰ ἐξηγυμένιζον ⁷ αὐτὸν οἱ Ἕλληνες. Ὁ Κάλχα-
 ἀποκρίνεται ⁸. Δώσατε ⁹ τὴν Χρυσήδα τῷ ἑαντῆς πατρὶ καὶ θὰ ἐξευ-
 μενίσσετε τὸν Ἀπόλλωνα. — Ἀλλὰ τοῦτο ἠρέθισε ¹⁰ τὸν Ἀγαμέμνονα
 ὅστις ἀρνεῖται ¹¹ νὰ δώσῃ αὐτήν· διότι (ἔλεγεν ὅτι) ἀγαπᾷ ¹² τὴν
 Χρυσήδα περισσότερον ἢ τὴν Κλυταιμῆστραν. Ὁ Ἀχιλλεὺς παρὰ
 καλεῖ ¹³ τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ ¹⁴ δώσῃ τὴν κόρην τῷ πατρὶ, ἵνα ἀνα-
 κονφίσῃ ¹⁵ τοὺς δυστυχεῖς ¹⁶ Ἕλληνας. Ὁ Ἀγαμέμνων ἠρνήθη καὶ ¹⁷

πάλιν¹⁷, τοῦτο δὲ τὸ πρᾶγμα (ὅπερ πρᾶγμα) παροξύνει¹⁸ τὸν Ἀχιλλέα, φιλονικεῖ¹⁹ οὗτος πρὸς²⁰ τὸν Ἀγαμέμνονα... καὶ λοιδορεῖ²¹ αὐτὸν ὡς φιλοκτεανώτατον²²...

(Εἰς τὰ ῥήματα τῆς β' συζυγίας)

28. Ὀδυσσεὺς καὶ Καλυψώ.

Ἡ Καλυψὼ ἐκράτει¹ παρ' ἑαυτῇ² ἐπὶ ἔτη τὸν Ὀδυσσεά ἄκοντα³· τὸ πρᾶγμα⁴ τοῦτο⁴ ἦτο⁴ γνωστὸν⁴ τῇ Ἀθηναίᾳ⁴, ἣ ὅποια ὑπέμνησε⁵ τὸν Δία, ὅτι⁶ ἦτο⁶ καιρὸς⁷ πλέον⁸ νᾶ⁹ ἰδῆ⁹ ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ εἴκοσιν ἔτη τὴν πατρίδα του, τὴν σύζυγόν του, τὸν υἱόν του. Ὁ Ζεὺς ἐκάλεσε τότε τὸν Ἑρμῆν καὶ διέταξεν αὐτόν: Ἑρμῆ, πέταξε¹⁰ εἰς τὴν νῆσον τῆς Καλυψίδος καὶ ἀνάγγειλον¹¹ αὐτῇ ὅτι⁶ θέλησις¹² ἡμετέρα εἶναι⁶ νᾶ¹³ μὴ¹³ κρατήσῃ¹³ πλέον⁸ τὸν Ὀδυσσεά. Ὁ Ἑρμῆς φέρει τὴν ἐντολὴν¹⁴ τοῦ Διὸς· εἰς τὴν Καλυψώ, ἣ ὅποια ὄχι ἄνευ παραπόνου¹⁵ ἀποκρίνεται¹⁶: Ἐγὼ δὲν θὰ κρατήσω πλέον τὸν Ὀδυσσεά ἄκοντα, ἀλλὰ διατί οἱ θεοὶ φθονοῦσιν¹⁷ ἡμᾶς καὶ ἀπαγορεύουσι¹⁸ νᾶ ἔχωμεν ἓνα ἄνδρα σύζυγον;¹⁹

(Εἰς τὰ ῥήματα τῆς δ' συζυγίας)

29. Ἀντιγόνη καὶ Κρέων.

Ὁ Κρέων εἶχε διατάξει¹ νᾶ μείνῃ² ὁ Πολυνείκης ἄταφος³, ἀλλὰ ἡ Ἀντιγόνη ἐκάλεσε τὴν ἀδελφὴν τῆς Ἰσμήνης καὶ ὑπέμνησεν αὐτήν, ὅτι καθήκον⁴ ἰδικόν των ἦτο νᾶ θάψουσιν⁵ τὸν ἀδελφόν· ἡ Ἰσμήνη ὄχι⁶ μόνον⁶ ἀρνεῖται αὐτή, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀντιγόνην ἀποτρέπει⁷, νᾶ⁸ μὴ θαψῇ⁸ τὸν ἀδελφὸν ἐναντίον⁹ τοῦ κηρύγματος^{9α} τοῦ βασιλέως· διότι (λέγει ὅτι) θά τὴν τιμωρήσῃ¹⁰. Ἡ Ἀντιγόνη ἀποκρίνεται: Οὐδεμία τιμωρία¹¹ θὰ ἀποτρέψῃ ἐμὲ ἀπὸ¹² τοῦ ἀδελφικοῦ¹³ καθήκοντος· καὶ ἔρχεται¹⁴ μόνη καὶ θάπτει τὸν Πολυνείκην. Ἀλλὰ τοῦτον ἐφύλαττον¹⁵ φύλακες¹⁶, οἱ ὅποιοι ἐκράτησαν¹⁷ τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν ὠδήγησαν¹⁸ πρὸς¹⁸ τὸν Κρέοντα. Οὗτος ἐρωτᾷ αὐτήν: Ἐγνώριζες¹⁹ ὅτι²⁰ ἐγὼ εἶχον²⁰ διατάξει²⁰ νᾶ²¹ μὴ²¹ θάψῃ²¹ κανεῖς²¹ τὸν Πολυνείκην; — Μάλιστα,²² ἀποκρίνεται ἐκείνη, δὲν ἡγνόουν τὸ κήρυγμά σου αὐτό²³. — Διατί λοιπὸν ἔθαψας ἓνα πολέμιον²⁴ τῆς πατρίδος; — Διότι ἦτο ἀδελφός μου. — Οἱ πολέμιοι τῆς πατρίδος δὲν ἔχουν ἀδελφούς ἐν αὐτῇ καὶ (ἐκεῖνος) ὅστις θάπτει ἐχθρὸν τῆς πατρίδος, εἶναι καὶ οὗτος ἐχθρὸς αὐτῆς. Καὶ ἡμεῖς καθήκον²⁵ ἔχομεν²⁵ νᾶ τιμωρῶμεν τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος...

(Εἰς τὰ ῥήματα τῆς γ' συζυγίας)

30. Διάλογος Ἑκτορος καὶ Ἀνδρομάχης.

Ἑκτορ, σύ μου ¹ εἶσαι ὁ σύζυγός μου, σὺ ὁ πατήρ μου, σὺ ἡ μήτηρ μου, σὺ ὁ ἀδελφός μου· οὐδένα ² ἄλλον ἔχω πλὴν ³ σοῦ· διότι πάντας ἐκείνους ἐφόνευσεν ⁴ ὁ Ἀχιλλεύς· φρόντισε ⁵ νὰ ⁶ μὴ ⁶ φονεύσουν ⁷ καὶ ⁸ σὲ ⁸ οἱ Ἀχαιοί· ἐὰν καὶ σὲ φονεύσουν ⁹, τότε θὰ κυριεύσουν ¹⁰ τὴν Τροίαν καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν ¹¹ θὰ σύρουν ¹² αἰχμάλωτον ¹³ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ¹⁴ θὰ με ἀναγκάσουν ¹⁵ νὰ δουλεύω ¹⁶. Μεῖνε ¹⁷ ἐντὸς ¹⁸ τῶν τειχῶν ¹⁹ καὶ ὑπεράσπιζε ²⁰ τὴν πόλιν...

Ἀνδρομάχη, οἱ ἄλλοι Τρῶες μάχονται ²¹ ἐν τῇ πεδιάδι ²² ἔξω ²³ τῶν τειχῶν καὶ ἀποκρούουν ²⁴ τοὺς πολεμίους, ὀφείλω καὶ ἐγὼ πολλῶ ²⁵ μᾶλλον ²⁶ νὰ εἶμαι ἐκεῖ καὶ νὰ ἀποκρούω τοὺς πρoλεμίους. Φοβοῦμαι ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ κυριεύσουν τὸ Ἴλιον καὶ θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς γυναῖκας ¹¹ τῶν Τρώων αἰχμαλώτους. Εἶθε ²⁷ νὰ ²⁷ μὴ ²⁷ ζῶ ²⁸ τότε μὴδὲ ²⁹ νὰ ἀκούσω τὰς κραυγὰς ³⁰ σου, ὅταν ³¹ θὰ ἀπάγουν ³² καὶ σὲ μετὰ τῶν ἄλλων...

(Εἰς τὰ παθητικὰ ῥήματα τῶν τεσσάρων συζυγιῶν)

31. Ἀλωσις τῆς Τροίας.

Εἶχε φονευθῇ καὶ ὁ Ἑκτωρ καὶ ὁ Ἀχιλλεύς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἥρωες, καὶ ὁμως ¹ ἡ Τροία ἔμενεν ² ἀκόμη ³, ἐκυριεύθη δὲ μετὰ δέκα ἑτῶν πολιορκίαν ⁴ διὰ δόλου ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως, ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθη ⁵ μέγας δούρειος ἵππος καὶ ἐπληρώθη ⁶ δι' ⁷ ἐνόπλων ⁸ στρατιωτῶν. Ἐὰν μὴ εἶχε φονευθῇ ⁹ ὁ Ἑκτωρ ἢ ἐὰν ἠκούετο ¹⁰ ἡ συμβουλὴ ¹¹ τοῦ Λαοκόωντος καὶ ἐπιστεύετο ¹² ἡ προφητεία ¹³ τῆς Κασσάνδρας, οἱ Τρῶες δὲν θὰ ἠπατῶντο ¹⁴, οὐδὲ ἡ Τροία θὰ ἐκυριεύετο. Ἀλλὰ ἡ ἀλωσις τῆς Τροίας ἦτο θέλησις ¹⁵ τῆς Ἀθηνᾶς· ὁ Λαοκόων καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ περιπλέκονται ¹⁶ ὑπὸ δύο ὄψεων ¹⁷, οἱ ὁποῖοι ἐστάλησαν ¹⁸ ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ὑπὸ τῶν δηγμάτων ¹⁹ αὐτῶν καταβιβρώσκονται ²⁰. Οἱ λοιποὶ ²¹ Τρῶες κατατρομάζονται ²² καὶ ὁ ἵππος ἄγεται μέσα ²³ εἰς ²³ τὰ τεῖχη ²⁴ καὶ ἡ Τροία κυριεύεται τὴν προσεχεστάτην ²⁵ νύκτα ²⁶.

(Εἰς τὰ ἀποθετικά)

32. Ἡ ὀρθὴ ἐκπαίδευσις.

Οἱ ἄνθρωποι ἄλλοτε ¹ ἐπίστευον ὅτι οἱ παῖδες διὰ τῆς ἀπειλῆς ² καὶ τῆς τιμωρίας ³ καλῶς ἀνατρέφονται ⁴. τοῦτο ⁵ εἶναι πλάνη ⁵. Οἱ καλοὶ

γονεῖς καὶ οἱ δόκιμοι διδάσκαλοι δὲν ἀπειλοῦν ⁶ τιμωρίας τοῖς παισίν, ἀλλὰ πρῶτον παρέχουν ⁷ ἑαυτοὺς χρηστούς, ἵνα οἱ μαθηταὶ χρωῶνται ⁸ τῷ παραδείγματι αὐτῶν, καὶ δεύτερον προτρέπουν τοὺς μαθητάς, ἵνα μιμῶνται ⁹ τοὺς ἑαυτῶν ¹⁰ κρείττονας ¹⁰. Οἱ παῖδες πρέπει ¹¹ νὰ σέβωνται ¹², ὅχι νὰ φοβῶνται τοὺς γονεῖς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς ἄρχοντας. Ὁ φόβος ἀναγκάζει τοὺς ἐλευθέρους πολίτας νὰ κολακεύωσι ¹³ καὶ νὰ περισαίνωσι ¹⁴ τοὺς ἰσχυροὺς ¹⁵, ἀλλ' ὅχι ¹⁶ καὶ ¹⁶ νὰ σέβωνται ¹⁶ οὐδὲ νὰ ζηλῶσιν ¹⁷ αὐτούς. Διὰ τοῦτο ¹⁸ πολλάκις ἄνδρες γενναῖοι ¹⁹ ἐμηχανεύθησαν ²⁰ ὅλεθρον κατὰ ²¹ τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἐπιδέχονται ²² εἰς ²³ αὐτοὺς νὰ μεταχειρίζωνται ²⁴ γλῶσσαν ²⁵ ἐλευθέραν, νὰ ὁμιλῶσιν ἐλευθέρως.

(Εἰς τὰ εἰς ἰο ῥήματα τῆς γ' συζυγίας)

33. Ἡ παρθένος Κλαιλία.

Ὁ Πορσήνας ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑτρούσκων, ἐνίκησέ ¹ ποτὲ ² τοὺς Ρωμαίους καὶ ἔλαβε ³ παρ' αὐτῶν ὁμήρους ⁴ παῖδας τινὰς καὶ κόρας εὐγενεῖς· μετὰξὺ ⁵ τῶν κορῶν ἦτο καὶ ἡ Κλαιλία· αὕτη δὲν ἠνείχετο ⁶ τὴν ὁμηρείαν ⁷, διὰ τοῦτο δὲ νύκτα ⁸ τινὰ ⁹ ἠπάτησε ¹⁰ τοὺς φύλακας καὶ ἔφυγεν ¹¹ ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Πορσήνα· ἀρπάζει ¹² ἕνα ἵππον καὶ ἐπ' ¹³ αὐτοῦ ¹³ ἱππεύουσα ¹⁴ διαβαίνει ¹⁵ τὸν Τίβεριν. Ἀφ' οὗ ¹⁶ ἀνηγγέλθη ¹⁷ εἰς τὸν Πορσήναν ὅτι ἔφυγεν ἡ Κλαιλία, ὠργίσθη ¹⁸ οὗτος καὶ ἀπήτησε ¹⁹ πάλιν ¹⁹ τὴν δραπετίην ²⁰, οἱ Ρωμαῖοι ἀπέδωκαν ²¹ τὴν ὁμηρίον τῷ Πορσήνῃ, ὅστις ἠρώτησεν ²² αὐτήν, διατὶ ²³ ἔδραπέτευσεν ²³ α. Ἐκείνη ἀπεκρίθη ²⁴ ὅτι ἔδραπέτευσεν, διότι ἦτο ²⁵ ἐλευθέρα καὶ δὲν ἠνείχετο τὴν ὁμηρείαν, ἡ ὁποία εἶναι ²⁵ ὁμοία τῇ δουλείᾳ. Τότε ὁ βασιλεὺς θαυμάσας ²⁶ τὴν τόλμην καὶ τὸ φρόνημα ²⁷ τῆς κόρης, ἐπήνεσεν αὐτήν καὶ ἐπέτρεψεν ²⁸ ἵνα λάβῃ ²⁵ καὶ ἄλλας κόρας καὶ ἐπανέλθῃ ²⁹ μετ' αὐτῶν ἐλευθέρα εἰς Ρώμην ³⁰.

(Εἰς τὰ ἀνώμαλα ῥήματα)

34. Τὰ μέλη τοῦ σώματος πρὸς τὴν κοιλίαν ἐρίζοντα.

Τὰ μέλη ¹ τοῦ σώματος ¹, τ. ἔ. ² αἱ χεῖρες, οἱ πόδες, τὸ στόμα., ἐπειδὴ ³ ἐνόμιζον ⁴ ὅτι ἡ κοιλία ⁵ μένει ⁶ ἀργή ⁷, ὅτι αὐτὰ ⁸ μόνα ⁹ ἐργάζονται ¹⁰, ἀπεστάτησαν ¹¹ ἀπὸ τῆς κοιλίας καὶ ὥμοσαν ¹² μήτε ¹³ αἱ χεῖρες νὰ φέρωσι τροφήν ¹⁴ εἰς τὸ στόμα, μήτε τὸ στόμα νὰ δέχεται ¹⁵ τροφήν διδομένην, μήτε οἱ ὀδόντες νὰ κατεργάζονται (μασῶσιν) ¹⁶ αὐτήν. Διὰ ¹⁷ τούτου ¹⁷ τοῦ τρόπου ¹⁷ ἠθέλησαν νὰ δαμάσουν ¹⁸ τὴν κοιλίαν· ἀλλὰ μετ' ¹⁹ ὅλι-

γον ¹⁹ ἐνόησαν ²⁰, ὅτι αὐτὰ ⁸ δὲν ἠδύναντο νὰ ζῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται ἄνευ ²¹ τῆς κοιλίας, ἣ ὁποία παραλαμβάνει ¹⁵ μὲν αὐτὴ ²² ἀπάσας τὰς τροφάς, ἀλλὰ ἵνα χωνεύσῃ ^{22α} καὶ διαμοιράσῃ ²³ αὐτὰς ἔπειτα εἰς ²⁴ ὅλα τὰ μέλη. Ἡ κοιλία εἶναι οἶονε ²⁵ ἡ δεξαμενὴ ²⁶ τοῦ σώματος.

35. Καῖσαρ καὶ Κάτων.

Ὁ Καῖσαρ ὕπατος (ὦν) νόμον εἰσήνεγκεν ¹ ὁλέθριον ² τῇ πολιτείᾳ· οἱ ἄλλοι, ἐπειδὴ ³ ἐφοβοῦντο τὸν πανίσχυρον ⁴ ὕπατον, οὐδὲν ἀντεῖπον ⁵ εἰς τὸν εἰσφερόμενον ⁶ νόμον ⁶, μόνος ὁ Κάτων ἀντέστη ⁷ εἰς αὐτὸν τὸν νόμον· διὸ ⁸ ὁ Καῖσαρ ὀργισθεὶς διέταξε ⁹ νὰ σύρῃσι (βία) ¹⁰ ἔξω ¹⁰ τοῦ βουλευτηρίου ¹⁰ τὸν Κάτωνα καὶ νὰ φέρωσιν ¹¹ αὐτὸν εἰς τὸ δεσμωτήριον ¹². Ἦλπισεν ὁ Καῖσαρ, ὅτι οὕτω θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκφοβίσῃ ¹³ τὸν Κάτωνα· ἀλλ' ¹⁴ ἐκεῖνος ὅμως ¹⁴ καὶ ὅτε ¹⁵ ἐσύρето ¹⁶ βία ¹⁶ εἰς τὸ δεσμωτήριον, παρώτρυνε ¹⁷ τοὺς πολίτας ἵνα ἐναντιωθῶσιν ¹⁸ εἰς ¹⁹ τὸν νόμον ¹⁹ τοῦ Καίσαρος. Πολλοὶ συγκλητικοὶ ἠκολούθησαν τὸν Κάτωνα εἰς τὸ δεσμωτήριον. Ἐκ τούτων ἕνα ὁ Καῖσαρ ἠρώτησε διατὶ δὲν ἤθελε ²⁰ νὰ μείνῃ ἐν τῇ συγκλήτῳ ²¹· ἐκεῖνος ἀπεκρίθη ὅτι προτιμᾷ νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ εἶναι μετ' ἐκείνου ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ μετ' αὐτοῦ (τοῦ Καίσαρος) ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.

36. Βοῦς καὶ βάτραχος.

Εἶδεν ¹ ποτε ἐν λειμῶνι ² βάτραχος βοῦν καὶ ἠθέλησε νὰ γίνῃ τόσον ³ μέγας ὅσον ⁴ μέγας ἔβλεπεν ὅτι εἶναι ὁ βοῦς· λοιπὸν ⁵ ἐνεφύσησε ⁶ τὸ ἐρρυτιδωμένον ⁷ δέρμα ⁸ του. Μετὰ τοῦτο ἠρώτησε τὰ τέκνα ^{8α} του πότερος ἦτο ⁹ εὐρύτερος ¹⁰, ὁ βοῦς ἢ αὐτὸς ¹¹ (ὁ βάτραχος)· ἐκεῖνα ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνο ὅπερ ἦτο ἀληθές, ὅτι ὁ βοῦς εἶναι πολὺ εὐρύτερος. Πάλιν ¹² ὁ βάτραχος ἐντείνει ¹³ τὸ φύσημα ¹⁴ καὶ τὸ δέρμα μετὰ μείζονος προσπαθείας ¹⁵. Ἀλλὰ ἐν ᾧ ¹⁶ ἠθέλεν ¹⁷ ἰσχυρότερον ¹⁸ νὰ ἐμφυσήσῃ ἑαυτόν, ἐρράγη (ἔσκασε) ¹⁹ ὁ δυστυχὴς καὶ ἔκειτο ²⁰ ἤδη νεκρός ²¹. Καλὸν εἶναι νὰ θέλῃ τις νὰ γίνῃ κρεῖττων ἑαυτοῦ ²²· ἀλλὰ ὀφείλει νὰ ἐπιθυμῇ ²³ ἐκεῖνο, ὅπερ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ²⁴. Εἶναι μωρὸν ²⁵ νὰ ζητῇ ²⁶ τὰ ἀνέφικτα ²⁷.

37. Ὁμφακές εἰσιν.

Ἀλώπηξ ¹ ποτὲ πειναλέα ² ἦλθεν εἰς κῆπον ³ γεωργοῦ· ἐν τῷ κήπῳ ἦσαν καὶ σταφυλαὶ ⁴ κρεμάμεναι ⁵ ἔξ ὑψηλῶν ⁶ κλημάτων ⁷, τὰς ὁποίας σταφυλὰς ἡ ἀλώπηξ ἐζήτει ⁸ νὰ φθάσῃ ⁸ μὲ ⁹ μεγίστην ⁹ δύναμιν ⁹ πη-

δῶσα· ¹⁰ ἀλλ' οὐδὲ ¹¹ νὰ ἐγγίση ¹² αὐτὰς ἡδυνήθη. Ἀπελπισ ¹³ τότε, ὅτι δὲν δύναται νὰ φθάση ¹⁴ τὰς σταφυλάς, ἐν ᾧ ¹⁵ ἀπῆρχετο ¹⁶ περί-
λυπος, ¹⁷ εἶπε παρηγοροῦσα ¹⁸ ἐαυτήν: Δὲν ¹⁹ εἶναι ἀκόμη ¹⁹ ὄριμοι·
ἀώρους ²⁰ σταφυλάς δὲν δύναμαι νὰ φάγω.

(Εἰς τοὺς ὅρους τῆς προτάσεως καὶ τὴν συμφωνίαν αὐτῶν)

38. Γινῶμαι καὶ παροιμίαι ἀξιομνημόνευτοι.

1. Mala societas deprāvat mores bonos (*).
2. Malus ubi bonum se simulat, tum est pessimus.
3. Vox semel emissa volat irrevocabilis.
4. Aequum iudicium omnes cives delectat.
5. Homo doctus in se semper divitias suas habet.
6. Ens sauciat corpus, mentem (sauciat) mala oratio.
7. Habet suum venenum blanda oratio.
8. Dives est (is) qui suis rebus contentus est; divitissimus est (is) qui quam paucissimis contentus est.
9. Beatus est non (is), cui maximae divitiae sunt, sed (is) qui sorte sua contentus est.
10. Saepe pulchra facies occultat animum turpem.
11. Valla, fossae, muri saepe oppida servant; sed multo magis ea servant viri, qui fortiter propugnant.
12. Pauperem vel avarum esse unum idemque est; nam tam pauper, quam avarus semper eget.
13. Imperare sibi maximum imperium est.
14. Turpissimum est amici gratia in rempublicam peccare.
15. Legem timet nocens, innocens fortunam.
16. Ea est vera amicitia, quae servatur in rebus adversis.
17. Bene erudiri melius est quam multas opes habere.
18. Maius dedecus est parta amittere quam omnino non parasse.
19. Male parta male dilabuntur.

(*) Νὰ διακρίνουν οἱ μαθηταὶ τοῦ; ὅρου; ἐκάστης προτάσεως; καὶ νὰ δεί-
ξουν ἐμφαρμοζομένους; ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις τοῦ; σχετικοῦ; κανόνας τοῦ
συντακτικοῦ ἐξηγούμενους ἅμα αὐτάς.

20. Bis vincit qui se vincit in victoria.
21. Si male dicas, male audias.
22. Nisi per te sapias, frustra sapientem audias.
23. Fortunam citius reperias, quam retineas.
24. Vera amicitia et secundas res splendidiore facit, et adversas leviores.
25. Fortuna stultum facit (eum), quem nimium fovet.
26. Fatetur facinus, is qui iudicium fugit.
27. Amici vitia si feras, facias tua.
28. Pars sanitatis velle sanari fuit.

(Εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς)

39. Ἡ Θεμιστοκλέους πρὸς Ἀρταξέρξην ἐπιστολὴ

Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπειδὴ ¹κατηγορήθη ²ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὡς ³συνένοχος ³προδοσίας ³μετὰ τοῦ Πανσανίου, ³φεύγων τὴν ὁργὴν τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ ⁴νεὼς διεπεραιώθη ⁵ἐξ Ἑλλάδος εἰς Ἀσίαν, ἔνθα ⁶ἔγραψε τὴν ἐξῆς ⁷ἐπιστολὴν ⁷πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην: Ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦλθον πρὸς σέ, ὅστις πλεῖστα κακὰ εἰς τὸν σὸν οἶκον ἔκαμα ⁸ἐφ' ⁹ὅσον ⁹εἰς ¹⁰ἐμὲ ¹⁰ἦτο ἀνάγκη νὰ ποῖμι κατὰ ¹¹τοῦ πατρὸς σου καὶ νὰ ὑπερασπίζω τὴν πατρίδα μου. Ἀλλ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔκαμα ¹²εἰς ¹³αὐτὸν ¹³πολὺ μείζον καλόν, ὅτε ἦτο ἐν κινδύνῳ ἔκ τινος σχεδίου ¹⁴τῶν Ἑλλήνων· διότι δὲν ἀπέκρυψι ¹⁵ἀπὸ ¹⁵αὐτὸν ¹⁵τὸ σχέδιον ¹⁵τοῦτο ¹⁵ἀλλ' ἐπληροφόρησα ¹⁶αὐτὸν ὅτι ἐμελεᾶτο ¹⁷ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων νὰ ¹⁸διαλύσωσι ^{18α}τὴν γέφυραν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ ¹⁹τοῦ Ἑλλησπόντου εἶχε κατασκευάσει. Ἡ ἀγγελία μου ²⁰αὕτη ἔσωσεν ²¹ἐκεῖνον ἀπὸ ²²τοῦ κινδύνου. ²²Τώρα ἐκδιωχθεὶς ²³ἐξ ἀπάσης ²⁴τῆς Ἑλλάδος, κατέφυγον ²⁵πρὸς σέ ζητῶν ²⁶τὴν φιλίαν σου, ἣν ἔαν θὰ ²⁷ἐπιτύχω, δὲν θὰ με ἔχῃς σὺ ὀλιγώτερον καλὸν φίλον ἢ ²⁸ἐκεῖνος (ὁ πατήρ σου) δεινὸν ²⁹ἐχθρόν.

40. Αἰδὼς καὶ μεταμέλεια

Χρηστὸς ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος ὅστις συνηθίζει ¹νὰ ¹πράττει πράξεις ²ἀγαθὰς, διὰ ³τὰς ὁποίας ³οὔτε νὰ ⁴ἐντρέπεται ⁴οὔτε νὰ ⁵μετανοῇ ⁵. Ἐνίοτε ⁶πράττει καὶ ὁ χρηστὸς ἄνθρωπος κακὴν τινα πράξιν, ἀλλ' ἐντρέπεται δι' αὐτὴν καὶ μετανοεῖ. Ὑπάρχουσι ἀληθῶς ἄνθρωποι οἵτινες ⁷οὔτε ἐντρέπονται διὰ ³τὰς κακὰς ³πράξεις ³των, οὔτε μετα-

ν οὖν· ἀλλὰ οἱ ⁸ τοιοῦτοι ⁸ ἄνθρωποι εἶναι ἐξώλεις ⁹ καὶ ἐχθροὶ τῆς πολιτείας, ὥς ¹⁰ ὁ Κατιλίνας, ὅστις οὐδέποτε ἠθέλε ¹¹ μετανοήσαι ¹¹, διότι συνώμοσε ¹² κατὰ τῆς πολιτείας. Ὅθεν ¹³ (ἴδιον) χρηστοῦ μὲν ἀνθρώπου εἶναι οὐ μόνον νὰ ¹⁴ μὴ ¹⁴ πράττῃ ¹⁴ κακὰς πράξεις, ἀλλὰ καί, ἂν τυχόν ¹⁵ ποτε πράξῃ ¹⁶ τοιαύτην τινὰ πράξιν, νὰ αἰδῇται δι' ³ αὐτήν ³ καὶ νὰ μεταμέλῃται, φαύλου ¹⁷ δὲ οὔτε νὰ ἐντρέπεται διὰ τὰς κακὰς πράξεις του, οὔτε νὰ μετανοῇ, ἐνίοτε δὲ καὶ ¹⁸ νὰ καυχᾶται ¹⁹ δι' ²⁰ αὐτάς. ²⁰

Γνωμικὰ καὶ παροιμίαι:

1. Absentem laedit qui cum ebrio litigat. (*)
2. Amicus ab amico nihil postulato, nisi quod honestum sit.
3. Audi multa, loquere pauca.

(Εἰς τὴν χρῆσιν τῆς γενικῆς)

41. Γνωμικὰ καὶ παροιμίαι

1. Conscientia est vox dei in nobis.
2. Suae quisque fortunae faber est.
3. Flos est nuntius veris.
4. Non omnes homines sui potentes fuerunt.
5. Non poenae timor, sed amor honesti vos a peccando prohibeto.
6. Stultus est aliorum vitia cernere oblivisci suorum.
7. Cuiusvis hominis est errare; nullius nisi insipientis in errore perseverare.
8. Temeritatis est calidius quam callidius agere.
9. Monere et moneri (proprium) est verae amicitiae.
10. Recta monere est veri amici.

42. Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους

Ὁ Σωκράτης καὶ αὐτὸς ἐγένετο δικαιοτάτος καὶ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἐδίδασκεν ὅτι καλὸν εἶναι οὔτε νὰ ἀδικῇ ¹ τίς τινα οὔτε νὰ ἀδικῇται ² ἀλλ' ἐὰν ἦτο ³ ἀνάγκη ποτὲ νὰ κάμῃ τὸ ἐν ⁴ ἐκ ⁴ τῶν ⁴ δύο, ⁴ ν' ἀδικήσῃ ⁵ ἢ νὰ ἀδικηθῇ, ⁵ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸς θὰ προετίμα νὰ ἀδικηθῇ ⁵ μᾶλλον ἢ ν' ἀδικήσῃ ⁵. Καὶ ὁμῶς ⁶ εὐρέθησαν ⁷ ἄνθρωποι,

(*) Καὶ αἱ ἀσκήσεις αὗται καὶ πᾶσαι οἱ λατινικαί, νὰ μεταφράζωνται εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἐξετάζωνται οὕτως ὥστε νὰ διακρίνονται οἱ λόγοι, δι' οὓς ἐτέθησαν σχετικῶς πρὸς ἕκαστον μέρος τοῦ συντακτικοῦ.

οἱ ὅποιοι κατηγορήσαν, τὸν Σωκράτην (ὡς ἔνοχον) ἀδικίας, καὶ ὅπερ χειρότερον, ἔπεισαν, οὗτοι τοὺς δικαστάς, ὅτι εἶναι ἔνοχος¹⁰ καὶ ἐπέτυχον,¹¹ ὥστε νὰ καταδικασθῇ¹² ἐκεῖνος εἰς¹² θάνατον,¹² διότι (τάχα) τοὺς νέους¹³ διέφθειρε¹⁴.

43. Ὁ Κατιλίνας

Παρὰ¹ τῷ Σαλλουστιῳ, τῷ ῥωμαίῳ ἱστορικῷ,² ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, ὅστις ἐν ἔτει³ 63³ π. Χ. συνώμοσε κατὰ τῆς (ἐλευθέρως) πολιτείας, ὑπῆρξεν ἀνὴρ, μεγάλης δυνάμεως⁴ καὶ ψυχικῆς⁵ καὶ σωματικῆς⁵, ἀλλὰ χαρακτῆρος⁶ κακοῦ καὶ διεστραμμένου,⁷ ὅτι τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ ἦτο ὑπομονητικὸν⁸ τῆς ἀσιτίας,⁹ τοῦ ψύχους,¹⁰ τῆς ἀγρυπνίας,¹¹ ἡ δὲ ψυχὴ του τολμηρά, ὕπουλος¹² οἰουδῆποτε¹³ πράγματος προσποιοιτικῇ¹⁴ ἢ ἀποκρυπτικῇ,¹⁵ ὅτι ἦτο ἐπιθυμητικὸς¹⁶ (ὁ Κατιλίνας) τῶν ἀλλοτρίων,¹⁷ σπάταλος¹⁸ τῶν ἰδίων,¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ ἦτο ἀρκετὴ²⁰ εὐγλωττία,²¹ ὀλίγη²² ὅμως²³ σύνεσις.²⁴ Οὗτος μολονότι²⁵ εἶχε συνομόσει κατὰ τῆς πολιτείας, ἤρχετο, ὡς λέγει ὁ Κικέρων, εἰς τὴν σύγκλητον καὶ ἐγίνετο μέτοχος²⁶ (μετεῖχε) τῆς κοινῆς²⁷ συσκέψεως²⁸.

44. Ἡ ἀρετὴ

Ὁ φρόνιμος, ἄνθρωπος τὸν πλοῦτον καὶ τὰς (πολιτικὰς) τιμὰς, τὰ ὁποῖα πράγματα εἶναι ἀσταθῆ² καὶ μάταια,³ ὀλίγιστον⁴ ἐκτιμᾷ· οὗτος ἐκτιμᾷ πλεῖστον⁴ τὴν ἀρετὴν, ἡ ὁποία μόνη εἶναι σταθερά⁵ καὶ μόνιμος.⁵ Πλοῦτον καὶ τιμὰς πολλάκις τοῖς ἀνθρώποις ἡ τύχη προσεπόρισεν,⁶ ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδίᾳ αὐτὰ ἀφῆρσεν⁷ αὐτοῖς· διότι ἡ τύχη συνηθίζει ν' ἀφαιρῇ ἐκεῖνο⁸ ὅπερ⁸ ἔδωκε. Τὴν ἀρετὴν ὅμως οὔτε δίδει ποτὲ⁹ ἡ τύχη τοῖς ἀνθρώποις οὔτε ἀφαιρεῖ αὐτοῖς.

45. Ὁ καλὸς διδάσκαλος

Ὁ γονεὺς,¹ ὁ θέλων² νὰ διδάξῃ τὰ ἑαυτοῦ τέκνα ὀρθῶς, ἐνδιαφέρον¹ ἔχει¹ νὰ μάθῃ,³ τίς διδάσκαλος εἶναι ὁ ἀριστος, εἰς⁴ ὃν⁴ νὰ⁵ δύναται⁵ νὰ ἐμπιστευθῇ⁶ αὐτούς. Πολλοὶ¹, ὅμως γονεῖς¹, δὲν ἐνδιαφέρονται¹ διὰ τοῦτο¹ καὶ ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, «δι' ἄγνοιαν⁷ ἀνθρώποις ἀδοκίμοις⁸ καὶ παρασήμοις⁹, τοὺς παῖδας ἐγχειρίζουσιν». ⁶ Τοῦτο βεβαίως¹⁰ δὲν εἶναι (ἴδιον) φρονίμων γονέων¹⁰ τοὺς φρονίμους¹⁰ γονεῖς¹⁰, ἐνδιαφέρει¹ νὰ εἶναι¹ ὁ διδάσκαλος¹ χρηστὸς¹ καὶ ἀνεπίληπτος¹¹. Εἶναι κρεῖττων διδάσκαλος ἦττον¹² σοφός, ἀλλὰ χρηστὸν

ἡθῶν, ἡ ¹³ διδάσκαλος σοφώτατος, κακῶν ὅμως καὶ διεστραμμένων ἡθῶν. Ἐμὲ ¹ τοῦλάχιστον ¹⁴ ἐνδιαφέρει ¹ καὶ ἔμοι μέλημά ¹⁵ ἐστι, ὅπως οἱ ἔμοι παῖδες ¹⁶ ἔχωσι ¹⁷ διδασκάλους χρηστοὺς μᾶλλον ἢ σοφοὺς.

46. Ἐλαφρὸν βάρος

Ἡ σαύρα ¹ ἔλεγέ ποτε τῇ χελώνῃ ²: Σὲ ³ λυποῦμαι ³, δυστυχισμένη ⁴, διότι εἶσαι ἡναγκασμένη ⁵ νὰ φέρῃς ὅτου ⁶ καὶ ⁶ ἄν ⁶ πηγαίνῃς ⁶, πάντοτε μαζί σου ὅλον ⁷ τὸ βάρος τῆς οἰκίας σου. Ἀλλὰ ⁸ ἡ χελώνη ἀποκρίνεται: Φίλη μου, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ⁹ με λυπᾶσαι ¹⁰. πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ὠφέλιμον, δὲν ¹¹ εἶναι ποτὲ ¹¹ βαρὺ φορτίον. Δὲν ¹² εἶχεν ἀκόμη ¹² εἶπει τὸν ¹² λόγον ¹² τῆς ¹³ ἡ χελώνῃ, ὅτε φοβερός ¹⁴ ἐχθρός, ὄφιν μέγας, ἐφάνη ¹⁵ πλησίον· καὶ ¹⁶ ἡ μὲν ¹⁶ χελώνη ¹⁶ ἐκρύφθη ¹⁷ ἁμέσως ¹⁸ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς, ἡ δὲ σαύρα, ἡ ὁποία δὲν εἶχε μαζί τὴν οἰκίαν τῆς, ταχέως ¹⁹ εὗρέθη ²⁰ ἐν τῷ στόματι τοῦ ὄφεως καὶ ἐπλήρωσε ²¹ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.

(Εἰς τὴν χρῆσιν τῆς δοτικῆς)

47. Γνωμικά, παροιμίας, συμβουλαί....

1. Avarus nemini est bonus, sed sibi pessimus.
2. Inopi desunt pauca, luxurioso multa, avaro omnia: nam avaro tam quod non habet, quam quod habet, deest, cum ei id quoque, quod habet, usui non sit.
3. Bono civi non minori curae est, qualis post mortem suam respública futura sit, quam se vivente.
4. Una salus (est) victis, nullam sperare salutem.
5. Qui aliis insidiantur, saepe ipsi in suis insidiis labuntur.
6. Pax artibus et litteris favet, bellum eis invidet.
7. Ignoscito saepe alteri, tibi numquam.
8. Bonis nocuit, qui malis pepercit.
9. Probus homo invidet nemini.
10. Homini mendaci ne verum quidem dicenti fides habetur.
11. Homo non sibi soli natus est, sed partem ortus sui patria sibi vindicat, partem parentes, propinqui, amici.
12. Legibus parendo et nobis et rei publicae prosumus.

13. Docto homini vivere est cogitare.
14. Potenti qui irascitur, sibi ipsi periculum quaerit.
15. Cuius aures veritati clausae sunt, huius salus est desperanda.
16. Minimum eripit fortuna (ei), cui minimum dedit: nam nihil eripit, nisi quod dedit; neque est nostrum, quod fortuna fecit nostrum.
17. Mortuo qui munus mittit, nihil illi dat, sibi adimit.
18. Vir bonus est qui prodest quibus prodesse potest, nocet nemini.
19. Omnibus esto, puer, benevolus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus iustus.

48. Ὁ θάνατος τοῦ Σερουῖου Τυλλίου.

*Ἦσαν τῷ Σερουῖῳ Τυλλίῳ δύο θυγατέρες, Τυλλία ἡ πρεσβυτέρα¹ καὶ Τυλλία ἡ νεωτέρα². ἔκ³ τούτων³ ἡ μὲν μία ἦτο σκληρά⁴, ἡ δὲ ἄλλη⁵ πραεῖα⁶. ἔζων καὶ δύο υἱοὶ Ταρκυνίου τοῦ πρεσβυτέρου, ὡσαύτως⁷ ἀνόμοιοι⁸ (κατὰ) τὸν χαρακτήρα⁹, μὲ τοὺς ὁποίους ἐνιμφεύθησαν¹⁰ αἱ θυγατέρες τοῦ Τυλλίου, ἡ μὲν σκληρὰ μὲ τὸν πρῶτον Ταρκύνιον, ἡ δὲ πραεῖα μὲ τὸν σκληρόν Ταρκύνιον. Ἀλλὰ ἡμέραν τινὰ¹¹ οἱ δύο πρῶτοι εὗρέθησαν νεκροί¹², τοὺς δὲ ἐπιζῶντας¹³ δύο σκληροὺς ἤνωσεν¹⁴ ἡ ὁμοιότης τῶν χαρακτήρων. Ὀλίγῳ ὕστερον ὁ Ταρκύνιος, παρακινήθεις¹⁵ καὶ ὑπὸ τῆς Τυλλίας, συνεκάλεσε¹⁶ τὴν σύγκλητον, ἥρπασε¹⁷ τοῦ Σερουίου¹⁷ τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὸν¹⁸ οἴκαδε¹⁸ καταφεύγοντα¹⁹ ἐφόρνευσε²⁰.

49. Οἱ ἀληθῶς χρηστοὶ ἄρχοντες.

Χρηστοῦ ἄρχοντος (ἴδιον) εἶναι νὰ βουλεύηται¹ πάντοτε ὑπὲρ¹ τῆς πολιτείας². δὲν³ εἶναι⁴ δυνατόν⁴ ποτὲ³ νὰ θεωρῇται⁵ χρηστὸς ἄρχων ἐκεῖνος⁶, ὅστις⁶ βουλεύεται μᾶλλον ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἢ ὑπὲρ τῆς πολιτείας. Ἡ γνώμη⁷ τὴν ὁποίαν εἶπέ ποτε βασιλεὺς τις⁸ τῆς Γαλλίας, μετ'⁹ ἐμὲ ὁ κατακλυσμὸς⁹, εἶναι γνώμη φανλοτάτου πολίτου καὶ πολὺ¹⁰ φανλοτέρου ἄρχοντος. Τῷ χρηστῷ ἄρχοντι δὲν εἶναι ὀλιγώτερον μέλημα¹¹, ποία θὰ εἶναι¹² μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ¹³ ἡ πολιτεία, ἢ¹⁴ ποία εἶναι¹⁵ ἔτι¹⁶ ζῶντος¹⁷ αὐτοῦ.

50. Χρόνου φείδου.

Πολλάκις σοφοὶ ἄνδρες ἀπεφάναντο¹ τὴν γνώμην¹ ὅτι ὁ χρόνος

εἶναι χρῆμα ² ἢ ³ ὅτι ὁ χρόνος εἶναι πολυτιμότερον τῷ ἀνθρώπῳ πράγμα· καὶ ⁴ ὅμως ⁵ ὀλίγοι ⁶ ἄνθρωποι εἰς ⁷ ὠφέλειαν ⁸ ἡμῶν ⁹ τὴν γνώμην ταύτην λαμβάνομεν· οἱ περισσότεροι ¹⁰ καταδαπανῶμεν ¹¹ τὸν χρόνον ἡμῶν εἴτε ¹² παίζοντες ¹³ εἴτε ἀργοῦντες ¹⁴ εἴτε συζητοῦντες ¹⁵ εἴτε ¹⁶ ἀμφισβητοῦντες ¹⁷ πρὸς ¹⁸ ἀλλήλους ¹⁹. Καὶ ὅμως εἶναι χρυσουῦν ²⁰ παράγγελμα ²¹ τὸ ἀρχαῖον ²² ἐκεῖνο λόγιον ²³ «χρόνου φείδου».

(Εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ἀφαιρετικῆς.)

51. Λύκος καὶ ἀρνίον.

Εἰς τὸν αὐτὸν ῥύακα ¹ ἤλθόν ποτε λύκος καὶ ἀρνίον, ἵνα πίων ² ὕδωρ ³ ἐν τόπῳ ὑψηλοτέρῳ ⁴ (πρὸς τὰς πηγὰς) ἵστατο ⁵ ὁ λύκος, ἐν πολὺ ⁶ χαμηλοτέρῳ ⁷ τὸ ἀρνίον. Ὁ λύκος κινούμενος ⁸ ὑπὸ ⁹ τῆς ἐπιθυμίας ¹⁰ τοῦ ¹¹ φαγεῖν ¹² τὸ ἀρνίον, ἵνα εὗρῃ ¹³ πρὸς τοῦτο πρόφασιν· ¹⁴ Διατί, εἶπε ¹⁵, μοῦ ¹⁶ ἐθόλωσας ¹⁷ τὸ νερόν, καὶ δὲν δύναμαι νὰ πῶ; Τὸ ἀρνίον ἐν μεγάλῳ φόβῳ ἀποκρίνεται· Ἀλλὰ πῶς ¹⁸ δύναμαι νὰ κάμω αὐτό, ¹⁹ λύκε; τὸ νερὸν ἀπὸ ²⁰ σοῦ καταρρέει ²¹ πρὸς ²² ἐμέ, ὅχι ἀπ' ἐμοῦ πρὸς σέ. Ὁ λύκος τότε ὑπὸ ²³ τῆς ἀληθείας ²⁴ ἀποκρουσθεὶς, ²⁵ ἄλλην ἀφορμὴν ²⁶ ἐπλασεν· ²⁷ Πρὸ ²⁸ ξῆ μηνῶν, εἶπε πλησιάζων, ²⁹ μ' ἐκακολόγησας ³⁰. Ἀλλ' ³¹ ἐγὼ δὲν ³² ἤμουν ἀκόμη ³³ γεννημένον! ³⁴ ἀποκρίνεται τὸ ἀρνίον. Τότε ³⁵ μ' ἐκακολόγησε ὁ πατήρ σου, λέγει ὁ λύκος, καὶ ἤρπασε ³⁶ τὸ ἀρνίον καὶ μὲ ³⁷ ἀδικον ³⁸ φόνον ³⁹ κατεβρόχθισεν ⁴⁰ αὐτό.

52. Ὑπομονή.

Ἡ τύχη πολλὰ κακὰ φέρει τοῖς ἀνθρώποις, τὰ ὅποια εἴμεθα ἠναγκασμένοι, ἂν δὲν δυνάμεθα ν' ἀπομακρύνωμεν ¹ αὐτὰ ἀφ' ἡμῶν, νὰ φέρωμεν μεθ' ² ὑπομονῆς ³. Διότι ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ εἶναι πάντοτε εὐτυχῆς ⁴. «τέρας ⁵ ἐστὶν εἴ τις ἐν τύχῃ κε ⁶ δια ⁷ βίου» ⁸ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι ἡμῶν. Ἀξίον ⁹ μνήμης εἶναι καὶ ἐκεῖνο τοῦ Ὁρατίου «κουφότερον γίνεται διὰ τῆς ὑπομονῆς πᾶν ¹⁰ ὃ, τι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διορθώσῃ ¹¹ τις» ¹² (*)

53. Ἐκ τοῦ α' κατὰ Καυλίνα λόγου τοῦ Κικέρωνος.

... Τὰ σχέδιά ¹ σου, Καυλίνα, εἶναι φανερώτερα ² τοῦ φωτός ³ τῆς ἡμέρας· γινώσκει ἡ σύγκλητος ἤδη ὅτι σὺ τῇ παρελθούσῃ ⁴ αὐ-

(*) Ὁ Ὁράτιος ἐξέφρασε τὴν γνώμην ταύτην λατινιστὶ βεβαίως.

κτλ ἦλθες εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μάρκου Λαίκα, ὅπου εἶχες συγκαλέσει⁴ τοὺς συνωμότας⁵ σου. Κατὰ⁶ τὰ τελευταῖα^{6α} ὑπατιχὰ^{6β} βάρχα^{6γ} ῥέσι⁷ ἠθέλησας νὰ φονεύσῃς· ἐμὲ καὶ τοὺς συνυποψηφίους⁸ σου ἐγὼ κατέστειλα⁹ τὰς ἀνοσίους¹⁰ ἀποπείρις¹¹ σου διὰ τῆς ὑποστηρίξεως¹² τῶν φίλων μου... Οὐδὲν δύνασαι νὰ πράξῃς... δὲν δύνασαι πλέον¹³ μεθ' ἡμῶν ν' ἀναστρέφῃσαι¹⁴ ἐν τῇ πόλει· διὸ ἐξελθε¹⁵ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐξάγαγε¹⁶ μαζὶ σου ὡς¹⁷ πλείστους ἐκ τῶν φίλων σου. Καθάρισον¹⁸ τὴν πόλιν ἀπὸ¹⁹ τῶν φεύλων²⁰ ἀνθρώπων. Θὰ ἀπαλλάξῃς²¹ καὶ ἐμὲ καὶ τὴν πολιτείαν²² (τοὺς πολίτας) ἀπὸ μεγάλου φόβου...

54. Παιδικὴ ἀντίληψις.

Ρωμαῖός τις ἄρχων εἶχε ποτε καλέσει¹ πολλοὺς φίλους του εἰς γεῦμα² εἰς³ τὴν τράπεζαν³ ἠθέλησε νὰ παρακατακλιθῇ⁴ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀρχοντος, ὅστις ἦτο παῖς μόλις⁵ ἐξ ἐτῶν. Τί κάμνεις⁶; ἐρωτᾷ⁷ ὁ πατήρ με⁸ αὐστηρὰν φωνήν· ἀποσύρῃται⁹ ταχέως¹⁰ (γρήγορα) ἐκ¹¹ τῆς τραπέζης ταύτης· δὲν¹² ἔχεις (στερεῖσαι) ἀκόμη¹³ μύστακα¹³ μέγαν, ὥστε¹⁴ νὰ γευματίζῃς¹⁵ μεθ' ἡμῶν. Ὁ παῖς ἐρυθριάσκει¹⁶ ἐξ ἐντροπῆς¹⁶ ἀπεσύρῃται ἐκ τῆς τραπέζης ἐκείνης καὶ κατεκλιθῇ⁴ εἰς ἄλλην μικράν, τὴν ὁποίαν ἡ μήτηρ του παρεσκεύασεν αὐτῷ. Ἐκεῖ ἐν ᾧ¹⁷ ἐγευματίζει¹⁸ τὸ παιδίον, γαλῇ¹⁹ τις γραῖα²⁰ πλησιάζει²¹ καὶ προσπαθεῖ²² νὰ ὑφαρπάσῃ²³ τεμάχιον²⁴ κρέατος²⁴. Τὸ παιδίον τότε ὑψώνει²⁵ τὸ κοχλιάριον²⁶ καὶ τύπτει²⁷ δι' αὐτοῦ τὴν γαλῆν λέγον²⁸.

«Πήγαινε²⁹ νὰ³⁰ φάγῃς³⁰ μαζὶ³¹ με³¹ τὸν πατέρα μου· διότι σὺ ἔχεις ἄρκετὰ μέγαν μύστακα».

55. Γινῶμαι, ἀποφθέγματα, παροιμίαι...

1. Si vera narras, non opus est tēstib'us.
2. Alter alterius homines a uxilio egent.
3. Nihil optabilius est animi tranquillitate; qua qui caret, eum ne regales quidem opes quidquam iuvant.
4. Boni homines oderunt peccare virtutis amore, non poenae timore.
5. Dura saxa molli cavantur a quā a.
6. Animus avarus nullo lucro satiatur.
7. Lex divina nos iubet, et manus et mentes a rebus alienis abstinere.

8. Omnes aequo animo parent, ubi digni imperant.
 9. Auribus, puer, frequentius utere quam lingua.
 10. Viros magnos virtute metimur, non fortuna.
 11. Pallida mors aequo pede pulsat pauperum tabernas regumque turres.
 12. Virtus omni loco et omni tempore nascitur.
- [Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων]

56. Ἀνδρομάχη καὶ Ἐκτωρ.

Ἐκτωρ, σύ μου εἶσαι ὁ σύζυγός μου, σὺ ὁ πατήρ μου, σὺ ἡ μήτηρ μου, σὺ ὁ ἀδελφός μου· οὐδένα ἄλλον ἔχω πλὴν σοῦ. Πάντας ἐφόνευσεν ὁ Ἀχιλλεύς· φρόντισε νὰ μὴ σε φονεύσουν καὶ σὲ οἱ Ἀχαιοί· ἐὰν θὰ φονεύσουν καὶ σέ, τότε θὰ κυριεύσουν τὴν Τροίαν καὶ ἐμὲ θὰ σύρουν αἰχμαλώτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου θὰ με ἀναγκάσουν νὰ δουλεύω. Μείνε ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ ὑπερασπίζου τὴν πόλιν...

— Ἀνδρομάχη· οἱ ἄλλοι Τρῶες μάχονται ἐν τῇ πεδιάδι καὶ ἀποκροῦν τοὺς πολεμίους· ὀφείλω καὶ ἐγὼ ἐκεῖ μετὰ τῶν ἄλλων νὰ μάχωμαι. Φοβοῦμαι ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ κυριεύσουν τὸ Ἴλιον καὶ θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα αἰχμαλώτους τὰς γυναῖκας τῶν Τρώων. Εὔθε νὰ μὴ ζῶ τότε, μηδὲ νὰ ἀκούσω τὰς κραυγὰς σου, ὅταν θὰ ἀπάγουν καὶ σὲ μετὰ τῶν ἄλλων.

57. Ὁ Κανίνιος ὑπάτος

Ἐν Ρώμῃ ἔθος ¹ ἦτο, ὁσάκις ² ἀπέθνησκεν ὁ ἕτερος ³ τῶν ὑπάτων ³, νὰ ὑποκαθίσταται ⁴ ἄλλος, ἀκόμη ⁵ καὶ ⁵ ἂν μία μόνη ἡμέρα τοῦ ἔτους ὑπελείπετο ⁶. Ἐν ⁷ ἔτει ⁷ 45 π. Χ. ἀποθανόντος τοῦ ἐτέρου ὑπάτου Κοίντου Φαβίου Μαξίμου τῇ ⁷ 31 ⁷ Δεκεμβρίου ὑποκατεστάθη ⁴ ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπάτου, τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος, ὁ Γάιος Κανίνιος Ρέβιλος. Κατὰ ⁹ τὴν συνήθειαν ⁹ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἔτρεχον ¹⁰ ἀθροοὶ ¹⁰, ἵνα ¹¹ τον συγχαρῶσι ¹¹. Μεταξὺ τῶν φίλων ἦτο καὶ ὁ Κικέρων, ὅστις χαριεντιζόμενος ¹² εἶπε: Σπεύσωμεν ¹³ νὰ συγχαρῶμεν τὸν νέον ὑπάτον, πρὶν ¹⁴ ἐξέλθῃ ¹⁵ τῆς ἀρχῆς ¹⁶. — Οἱ ὑπάτοι καὶ ἄλλοι ἄρχοντες ἐξήρχοντο τῆς ἀρχῆς (παρητοῦντο) τὴν ἐσπέραν τῆς 31 Δεκεμβρίου.

58. Εὐχαὶ καὶ προσεγγήσεις

Ὅταν ¹ στέλλωμεν ἐπιστολὴν πρὸς φίλον μας ἢ πρὸς οἰκεῖον ¹ α, εὐχόμεθα ² αὐτῷ ἐν ³ ἀρχῇ ³ τῆς ἐπιστολῆς χαίρει ⁴, ἐν τέλει ⁵ ὑγίαινε ⁶.

“Όταν ¹ φίλος ἡμῶν λαμβάνῃ σύζυγον ² καὶ τελῇ ³ τοὺς γάμους ⁴, εὐχόμεθα αὐτοῖς: ζῆτε ⁵ (προστακτικὴ) εὐδαίμονες ⁶ καὶ εὐτυχοῖτε ⁷. “Όταν θάπτωμεν ⁸ τοὺς νεκρούς, εὐχόμεθα αὐτοῖς: «γαῖα ⁹ εἴη ὑμῖν ἐλαφρά». “Όταν συναντῶμεν ¹⁰ γνώριμον ¹¹ ἢ φίλον συνηθίζομεν ¹² αὐτὸν χαίρειν ¹³, ὅταν δὲ ἀποχωρίζομεθα ¹⁴ ἀπ’ αὐτοῦ, λέγομεν ὑγίαινε ¹⁵.

Ἱατρικὸν ἐπικίνδυνον.

“Εδηξέ ¹ ποτε ἄνθρωπον κύων γεωργοῦ· ὁ δηγθεὶς κατὰ ² συμβουλὴν τῆς συζύγου τοῦ γεωργοῦ παρεσκεύαζε νὰ στείλῃ εἰς τὸν κύνα ἄρτον ³ βεβαμμένον ⁴ μὲ ⁵ αἷμα ⁶ τῆς πληγῆς ⁷, διότι τοῦτο οἱ γεωργοὶ νομίζουσιν ὅτι εἶναι ἱατρικὸν ⁸ τῆς πληγῆς· ἀλλὰ τότε γέρον τις πολύπειρος ⁹ ἀπέτρεψε ¹⁰ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς σκέψεως ταύτης· μὴ κάμῃς, λέγει, αὐτὸ ¹¹ τοῦλάχιστον ¹² ἐνώπιον ¹³ τῶν ἄλλων κυνῶν· διότι, ὅταν ¹⁴ οὗτοι θὰ ἴδωσιν ¹⁵ ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἀμοιβή ¹⁶ τοῦ δήγματος ¹⁷, θὰ καταφάγωσι ¹⁸ πάντα ἡμᾶς ζῶντας ¹⁹.

60. Γνωμικά, παροιμίαι κτλ.

1. Noli quidquam sequi, quod adsequi nequeas.
2. Si male dicas, male audias.
3. Fortunam citius reperiās, quam retineas.
4. Nisi per te sapias, frustra sapientem audias.
5. Ne excusemus vitia, sed vitemus.
6. Cives, qui legibus regi non volunt, vinculis teneantur.
7. In rebus adversis ne desperemus; in rebus secundis ne simus superbi.

(Εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου, τοῦ σουπίνου, τοῦ γερουγδίου καὶ τοῦ γερουγδιακοῦ)

61. Τὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπίγραμμα

“Ω ξεῖν” ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Dic, hospes, Spartae, nos te hic vidisse iacentis, dum sanctis patriae legibus obsequimur.

(Cicer. Tusc. 1, 101).

62. Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου

“Ο Μάρκος Αὐρήλιος ἐπολιόρχει ¹ ποτὲ πόλιν τινά, ἢ ὅποια ὅμως

κρατερώτατα ¹ ἀνθίστατο ³. Τότε ὀργισθεῖς ⁴ ὁ αὐτοκράτωρ ὤμοσεν ⁵ ὅτι δὲν θὰ ἀφήσῃ ⁶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κύνα ζῶντα. Οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἐχάρησαν ⁷ ἐλπίζοντες μεγάλην λείαν ⁸. Τῆς πόλεως ὅμως ὕστερον κυριευθείσης ⁹ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἔπεσον ¹⁰ εἰς ¹⁰ τοὺς πόδας τοῦ αὐτοκράτορος παρακαλοῦντες ¹¹ αὐτὸν νὰ μὴ τοὺς φονεύσῃ ¹². Ἐκεῖνος ὑπὸ ¹³ φιλανθρωπίας ¹³ κινηθεὶς ¹⁴ συνεχώρησεν ¹⁵ αὐτούς· ἀλλὰ οἱ στρατιῶται ἐπέμνησαν ¹² αὐτὸν τὸν ὄρκον ¹⁷ του. «Ὡμοσα, ἀποκρίνεται, ὅτι δὲν θὰ ἀφήσω κύνα ζῶντα· λοιπὸν φονεύσατε πάντας τοὺς κύνας, ἀλλὰ παραγγέλλω ¹⁸ εἰς ὑμᾶς, νὰ φεισθῇτε ¹⁹ τῶν ἀνθρώπων.

63. Ὁ οἰωνοσκόπος Ἀκκίος

Ὅτε ἐβασίλευεν ὁ Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος, ἔζη ἐν Ῥώμῃ ὁ ὀνομαστός ¹ οἰωνοσκόπος ² Ἀκκίος· ὁ βασιλεὺς ἠθέλησεν ἐν τινι πολέμῳ κατὰ ³ τῶν Σαβίνων νὰ αὐξήσῃ ⁴ τοὺς λόχους ⁵ τῶν ἱππέων, καὶ τοῦτο μὲν ἠδυνήθη νὰ πράξῃ, ἀλλὰ τὰ ὀνόματα τῶν λόχων δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ ⁶, διότι ὁ Ἀκκίος εἶπεν ὅτι τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ, ἂν μὴ οἱ οἰωνοὶ ⁷ ἤθελον ἐγκρίνει ⁸. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐπειδὴ ⁹ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ ¹⁰ τὴν τέχνην τοῦ Ἀκκίου, ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν ἠδύνατο ¹¹ νὰ γίνῃ ἐκεῖνο ὃ ὁποῖον εἶχεν ¹² ἐν τῇ διανοίᾳ ¹³ του. Ὁ Ἀκκίος παρετήρησε ¹⁴ τοὺς οἰωνοὺς ¹⁴ καὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἠδύνατο νὰ γίνῃ. Ἀλλὰ ¹⁵, εἶπεν ¹⁶ ὁ Ταρκύνιος, διανοοῦμην ¹⁷ νὰ κόψω ¹⁸ ἐκείνην τὴν ἀκόνην· ¹⁹ διὰ τοῦδε ²⁰ τοῦ ξυραφίου ²¹. Λοιπὸν ²² εἶπεν ὁ οἰωνοσκόπος, δύνασαι νὰ κόψῃς τὴν ἀκόνην διὰ τοῦ ξυραφίου. Καὶ ἀναφέρεται ²³ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ἐκεῖνο ὅπερ διενоеῖτο.

Σημ. Ὡς ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 32 : ἡ ὁ ρ θ ἡ ἐ κ π α ῖ δ ε υ σ ι ς, ἡ ὑπ' ἀριθ. 37 ὁ μ φ α ῖ ε ῖ σ ι ν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 52 ὑ π ο μ ο ν ῆ.

Ὡς ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ σουπίνου δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 54 π α ι δ ι κ ῆ ἂ ν τ ῖ λ η ψ ι ς, 57. Ὁ Κανίνιος ὕπατος, 20 Οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

64. Φιλοξένου παρρησία

Διονύσιος ὁ τύραννος ἠσχολεῖτο ¹ νὰ γράφῃ ¹ ποιήματα ¹ καὶ εἶχε μετακαλέσει ² ὁδουσιδηπότε εἶχεν ἀκούσει ὅτι εἶναι ἔμπειροι τῆς ποιητικῆς τέχνης, ἵνα κρίνωσι ³ τὰ ποιήματά του. Ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ ⁴ δὲν ἤθε-

Θ. Κάκρηδῃ Λατινικῇ Γραμματικῇ

19

λον νὰ χάσωσι ⁵ τὴν εὐνοίαν ⁶ τοῦ τυράννου, ὅσα, ⁷ οὗτος ἔγραφε ποιήματα, πάντα ἐπῆνουν. Ὁ Φιλόξενος ὅμως, μόνος ⁸ ὑποτασσάμενος ⁹ (μὴ δυνάμενος) νὰ κολακεύῃ ¹⁰ ἀκούσας ¹¹ ποτὲ ἀπαγγελλόμενα ¹² ὑπὸ τοῦ Διονυσίου ἀνόητα ¹³ ποιήματα, εἶπεν ἐλευθέρως (μετὰ παρρησίας), ¹⁴ περὶ αὐτῶν ἔκρινε (ἐφρόνει) ¹⁵. Ἡ παρρησία τοῦ Φιλοξένου ἐλύπησε ¹⁶ τὸν τύραννον, διό οὗτος διέταξε τοὺς δορυφόρους ¹⁷ του νὰ ρίψωσιν ¹⁸ αὐτὸν εἰς τὴν εἰρκτὴν. ¹⁹ Ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ ²⁰ καμφθεὶς ²¹ ὑπὸ τῶν παρακλήσεων ²² τῶν φίλων, ²³ ἐπέτρεψεν ²⁴ εἰς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ²⁵ πάλιν ²⁶ εἰς ²⁷ τὴν ἐστίασιν. ²⁸ Μετὰ τὸ δεῖντον ²⁹ ὁ Διονύσιος ἀνέγγωσε κατὰ ³⁰ τὸ εἶωθός ³¹ στίχους του, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ³² ἐνόμιζεν ³³ ἀρίστους καὶ ἡθέλησε καὶ πάλιν νὰ ἀκούσῃ τὴν γνώμην ³⁴ τοῦ Φιλοξένου καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ αὐτῶν τί φρονεῖ ³⁵. Ἐκεῖνος οὐδεμίαν ³⁶ ἀπόκρισιν ³⁷ πρὸς τὸν τύραννον δώσας, ³⁸ στραφεὶς ³⁹ πρὸς ⁴⁰ τοὺς δορυφόρους εἶπεν: Ὅδηγῆσαί με πάλιν εἰς τὴν εἰρκτὴν.

Σημ. Ὡς ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ γερονδίου δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 50 Χρόνου φείδου.

65. Ὁ Ῥῆγλος.

Ὁ Μᾶρκος Ἀτίλιος Ῥῆγλος ἐγένετο θαυμαστὸν ¹ παράδειγμα φιλοπατρίας ² καὶ τῆς τηρήσεως ³ τῆς ὑποσχέσεως ⁴ (τοῦ ὅρκου⁵). Οὗτος συλλαβθεὶς ⁶ αἰχμαλώτος ⁷ ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, ἐστάλη ὑπὸ τούτων εἰς Ῥώμην περὶ ⁸ ἀνταλλαγῆς ⁹ τῶν αἰχμαλώτων ¹⁰, ἀφοῦ ¹¹ πρότερον ¹² ὥμοσεν, ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ. Ὡς ¹³ ἦλθεν εἰς Ῥώμην, ἐγνωμάτευσεν ¹⁴ πρῶτον ἐν τῇ συγκλήτῳ, ὅτι δὲν πρέπει ¹⁵ νὰ ἀποδοθῶσιν ¹⁶ (οὐκ ἀποδοτέους εἶναι) οἱ αἰχμαλῶτοι, διότι οἱ μὲν αἰχμαλῶτοι Καρχηδόνοι ἦσαν νέοι, ¹⁷ οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἦσαν γέροντες καὶ τοῦτο δὲν συνέφερεν ¹⁸ εἰς τὴν Ῥώμην. Ἐπειτα, ἂν ¹⁹ καὶ ²⁰ ἐκρατεῖτο ²¹ ὑπὸ τῶν συγγενῶν ²² καὶ φίλων, προτίμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Καρχηδόνα, εἰς βεβαίαν ²³ τιμωρίαν, ²⁴ παρὰ νὰ παραβῇ ²⁵ τὴν εἰς τὸν πολέμιον δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν (ὅρκον).

66. Δάμων καὶ Φιντίας

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας οἱ Πυθαγόρειοι ἐγένοντο θαυμαστὸν παράδειγμα φιλίας καὶ πίστεως πρὸς ἀλλήλους. Ὅτε ὁ ἕτερος ἐκ τούτων ¹ εἶχε καταδικασθῇ ² εἰς θάνατον ³ ὑπὸ τοῦ τυράννου Διονυσίου

καὶ εἶχεν ³ ὀρισθῆ εἰς ⁴ αὐτὸν ⁴ ἡ ἡμέρα τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως ⁵ (τοῦ θανάτου), ἐξήτησεν ⁶ οὗτος ὀλίγας ἡμέρας (ἄδειαν ὀλίγων ἡμερῶν) χάριν ⁷ τοῦ διατάξει ⁸ τὰ ἑαυτοῦ πράγματα καὶ ἔκαμεν ⁹ (ἔδωκεν) ἐγγυητὴν ⁹ τὸν φίλον αὐτοῦ Δάμωνα, ὅπως ¹⁰ (ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα) ¹⁰, εἰὰν ἐκεῖνος δὲν ἠθέλει ἐπανελθεῖν, ¹¹ ἀποθάνῃ ¹² αὐτός. Ὁ Διονύσιος παρεξενεύθη ¹³ εἰὰν ἐκεῖνος ἠθέλει ¹⁴ τηρήσει ¹⁴ τὴν ὑπόσχεσίν του, ὅτι θὰ ἐπανεέλθῃ. Ἀφοῦ ¹⁵ ὅμως ¹⁵ ἐκεῖνος, παρὰ ¹⁶ τὴν προσδοκίαν ¹⁷ τοῦ τυράννου, ἐπανῆλθεν ¹⁸ εἰς ¹⁹ τὴν ὀρισμένην ἡμέραν, θαυμάσας ²⁰ ὁ Διονύσιος τὴν πίστιν αὐτῶν, ἐξήτησεν ²¹ ὅπως τρίτον ἑαυτὸν εἰς ²² τὴν φιλίαν προσλάβωσιν ²².

(Εἰς τὴν χρῆσιν τῆς μετοχῆς)

67. Οἱ πονηρευόμενοι ἐξολοθρευθήσονται

Ἀλώπηξ πεινῶσα, ¹ εἶδεν ὄνον βόσκοντα ² ἐν λειμῶνι ³ καὶ προσεπάθησε ⁴ νὰ ἀπατήσῃ ⁵ αὐτὸν διὰ ⁵ δόλου ⁵. Χαῖρε, εἶπε, φίλε μου· ἐγὼ εἶμαι ἱατρὸς ⁶· εἰὰν ὑποφέρῃς ⁷ ἀπὸ ⁸ καμμίας ⁸ νόσον, ⁸ ἐγὼ ἐντὸς ⁹ ὀλίγου ⁹ δύναμαι νὰ σε ἱατρεύσω ¹⁰. Ὁ ὄνος ἐνόησε ¹¹ τὴν ἐνέδραν ¹² τοῦ πανούργου ¹³ ἱατροῦ καὶ προσποιούμενος ¹⁴ ἀσθένειαν, λέγει: Εἰς ¹⁵ καιρὸν ¹⁵ ἤλθες ¹⁵ ἀλγεῖ ¹⁶ μου ¹⁷ ὁ ποῦς· ἰδέ, ¹⁸ παρακαλῶ, καὶ ἐφάρμοσε ¹⁹ τὴν ἱατρικὴν ²⁰ σου. Ἡ ἀλώπηξ πλησιάζει, ²¹ ἀλλ' ἐνῶ ²² αὕτη ἐξήταζε ²² δῆθεν ²³ τὸ πάθημα ^{23α}, ὁ ὄνος λακτίζει, ²⁴ αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἐπάγων ²⁵ τὰς λέξεις ²⁵ ταύτας ²⁵. Οὕτως ἀπατᾶται ²⁶ (ἔτσι τὴν παθαίνει), ὅστις θέλει ἄλλους νὰ ἀπατήσῃ.

Παροιμία: ²⁷ Ὅστις τρώπει τὸν λάκκον ἄλλου, ἐμπίπτει ὁ ἴδιος εἰς αὐτόν.

68. Πύρρος καὶ Ρωμαῖοι.

Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου, ὅτε ἐπολέμει ¹ πρὸς ² τοὺς Ρωμαίους καὶ συνῆψε ³ τὴν πρώτην μάχην πρὸς αὐτούς, ἐνίκησε ⁴ μέν, ἀλλ' ἀπώλεσε ⁵ τόσον ⁶ πολλοὺς ἀνδρείους μαχητάς ⁷, ὥστε ἔλεγε ⁸ πρὸς ⁹ τοὺς ⁹ ἑαυτοῦ: ⁹ Μίαν ἀκόμη τοιαύτην ¹⁰ νίκην εἰὰν νικήσωμεν, ¹¹ ἀπολώλαμεν ^{11α}. Ὁ αὐτὸς Πύρρος βλέπων ¹² τοὺς Ρωμαίους στρατιώτας γενναιώτατα μαχομένους καὶ ἀσμένως ¹³ ὑπὲρ ¹⁴ τῆς πατρίδος θνήσκοντας, ἀνεφώνησε ¹⁵· ὦ! ¹⁶ Πόσον ¹⁷ εὐκόλος θὰ ἦτο ¹⁸ ἡ κυριαρχία ¹⁹ τῆς

οίκουμένης ²⁰ ἢ ²¹ ἔμοι Ρωμαίων ²² στρατευομένων ²² (μὲ Ρωμαίους στρατιώτας) ἢ ²¹ τοῖς Ρωμαίοις ἔμοι ²² ἡγουμένου ²².

69 Ὁ γέρον Αἴσωπος παῖζων

Εἶδε ποτε φίλος τις τὸν Αἴσωπον γέροντα παίζοντα¹ ἐν ομίλῳ παίδων καὶ παρεξενεύθη. 2^a Παίξεις τηλικούτος ³ ὦν, ³ ὦ Αἴσωπε! Καὶ ὁ Αἴσωπος ἀποκρίνεται: Διατί ^{3a} ὄχι, ^{3a} φίλε μου; Τὸ τόξον ⁴ ὁ τοξότης ⁵ δὲν πρέπει * νὰ ἔχη πάντοτε τεταμένον, ⁷ διότι θὰ χαλάσῃ (θὰ σπάσῃ)⁵ εἴνε ἀνάγκη νὰ χαλαρώνῃ * αὐτό, ἵνα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ¹⁰ ἐν καιρῷ. Οὕτω ¹¹ καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι πάντοτε τεταμένος, ⁷ εἶναι ἀνάγκη νὰ χαλαρῶται * ἐνίοτε ¹² διὰ τῶν παιγνιδίων¹³.

Σημ. Ὡς ἀσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῆς μετοχῆς δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 12 ἀναξία ἐκδίκησις.

(Εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις)

70. Οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι.

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἐτοιμάζονται¹ τὰ ² πρὸς ² τὸν βίον ² διὰ ³ βίου ³ ὡς ⁴ βιωσόμενοι ⁴ μετὰ ⁵ τὸν βίον. Τοὺς τοιούτους ⁶ ἀνθρώπους ⁶ οὐδεὶς ⁷ συνετὸς ⁸ δύναται ⁹ νὰ μιμηθῇ * (θέλει μιμηθῇ). Οἱ συνετοὶ πρὸ ¹⁰ μὲν τοῦ γήρατος ^{10a} (πρὶν γηράσῃ), φροντίζουν, ¹¹ ὅπως ζήσουν καλῶς, ἐν δὲ τῷ γήρατι φροντίζουν, ὅπως καλῶς ἀποθάνουν. Διὸ καὶ τις παραινεῖ ¹² ὀρθῶς ἐπιμελοῦ, ¹¹ κοπιάξῃ, ¹³ ἐν ὅσῳ εἶσαι νέος, ¹⁴ διὰ νὰ ¹⁵ μὴ ¹⁵ μετανοῇ ¹⁶ τὸ ὕστερον ματαίως ¹⁷.

71. Ὁ ὀργή.

Ἡ ὀργὴ εἶναι βραχεῖα μανία καὶ παράγει ¹ τοὺς ἀνθρώπους εἰς πολλὰ κακά. ² Πολλάκις οἱ ἄνθρωποι μετενόησαν, ³ διότι ὠργίσθησαν καὶ ἔπραξαν ἔργα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἔπραττον, ἂν μὴ ἦσαν ὠργισμένοι· διότι ἡ ὀργὴ ταράσσει ⁴ τὴν διάνοιαν καὶ ἐμποδίζει τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ διακρίνῃ ⁵ τὸ κακόν. Ἐπειδὴ ⁶ ὁμως ⁶ εἶναι βραχεῖα, εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφύγῃ ⁷ τις τὰ κακὰ τῆς ὀργῆς, ἐὰν ἐπ' ⁸ ὀλίγον ⁸ συγκρατήσῃ ⁹ ὅπωςδῆποτε ¹⁰ τὴν ὀργὴν του, ἕως νὰ παρέλθῃ ¹¹.

Σημ. Ὡς ἄσκησις εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τελικῶν προτάσεων δύναται νὰ δ. θῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 29 Ἀντιγόνη καὶ Κρέων, ἡ ὑπ' ἀριθ. 32 ἡ ὀρθὴ ἐκπαίδευσις, ἡ 51 λύκος καὶ ἀρνίον καὶ ἡ 4 ὁ ἄνθρωπος.

(Εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις)

72 Λέων καὶ ὄνος κυνηγοί.

Θέλων ¹ ὁ λέων νὰ κυνηγήσῃ ἔχων ἀκόλουθόν ² τοῦ τὸν ὄνον (ἀκολουθοῦντος τοῦ ὄνου), ἔκρυπεν ³ αὐτὸν ἐν λόχμῃ ⁴ καὶ συνεβούλευσεν ⁵ αὐτόν, ὅπως φωνάζῃ ⁶ δυνατὰ καὶ τρομάξῃ ⁷ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς ⁸ φωνῆς ⁹ τοῦ τὰ θηρία (ἄγρια ζῷα), ¹⁰ τὰ ὅποια φεύγοντα ἔντρομα ¹¹ νὰ περιμένῃ ¹² καὶ συλλαμβάνῃ ¹³ αὐτός. Ἐκαμε κατὰ ¹⁴ τὴν συμβουλήν ¹⁵ τοῦ λέοντος ὁ ὄνος, ὑψώσε ¹⁶ κραυγὴν μὲ ¹⁷ ὅλας τοῦ τὰς δυνάμεις, ὥστε ἐτρόμαξε πάντα τὰ θηρία, τὰ ὅποια φεύγοντα συνελαμβάνοντο ¹⁸ καὶ ἐφορεύοντο ¹⁹ ὑπὸ τοῦ λέοντος. Ἀφ' οὗ ὁ λέων ἀπέκαμεν ²⁰ ἐκ ²¹ τοῦ φόβου ²², ἐκάλεσεν ²³ ἔξω ²⁴ (ἐκ τῆς λόχμης) τὸν ὄνον καὶ διέταξεν αὐτόν νὰ καταστείλῃ ²⁵ τὴν φωνήν του. Ὁ ὄνος ὑπερήφανος ²⁶ ἠρώτησε τὸν λέοντα, πῶς ²⁷ ἐφαίνετο ²⁸ εἰς αὐτόν ἡ συνδρομὴ ²⁹ τῆς φωνῆς του. Θαυμασία ³⁰ εἶπεν ἐκεῖνος, τόσον, ³¹ ὥστε ³² καὶ ³³ ἐγὼ ³⁴ ἂν μὴ εἶχον γνωρίσει ³⁵ τὴν γενναιοτήτά ³⁶ σου καὶ τὸ γένος σου, θὰ ἔφευγον μὲ ὅμοιον φόβον.

Σημ. Ὡς ἄσκησις εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 71 ἡ ὀργὴ καὶ 54 παιδικὴ ἀντίληψις.

(Εἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις)

73. Ὁ ἐκ τῶν κολάκων κίνδυνος.

Ἡμέραν τινὰ ὁ κόραξ ¹ ἤρπασεν ἐκ τινος παραθύρου ² τεμάχιον ³ τυροῦ ⁴ καὶ πετῶν ⁵ ἐκάθισεν ⁶ ἐπὶ ⁷ τινος ὑψηλοῦ δένδρου, ἵνα φάγῃ αὐτό. Εἶδε τοῦτον ἡ ἀλώπηξ καί, ἐπειδὴ ᾔθελε νὰ γίνῃ ⁸ κυρία ⁹ τοῦ τυροῦ, ἤρχισε κάτωθεν ¹⁰ τοῦ δένδρου νὰ τον κολακεύῃ ¹¹. Ποία λάμψις ¹² τῶν πτερῶν ¹³ σου! Πόσος ¹⁴ κόσμος ¹⁵ ἐν τῷ σώματί σου καὶ τῇ ὄψει ¹⁶ σου! Ἐὰν εἶχες καὶ φωνὴν ἰσχυράν, οὐδὲν ἄλλο πτηνὸν ¹⁷ θὰ ἦτο μᾶλλον σοῦ ἄξιον νὰ εἶναι βασιλεὺς τῶν πτηνῶν. Καὶ ἐκεῖνος, ἐπειδὴ ἐπίστευσεν ¹⁸ ὅτι αὐτὰ ἡ ἀλώπηξ ἔλεγεν ἐν εἰλικρινείᾳ, ¹⁹ ἤνοιξε ²⁰ τὸ στόμα του, καὶ ἐξέβαλε ²¹ δυνατὴν φωνήν, ἵνα δείξῃ ὅτι

ἔχει καὶ τὸ προσὸν ¹⁹ αὐτό. Τοῦ ἔλειπε ²⁰ ὅμως τὸ κυριώτατον, ²¹ ἡ σύνεσις· διότι ἀνοίξας ²² τὸ στόμα ²² ἀφῆκε ²³ νὰ πέσῃ ²⁴ ὁ τυρὸς εἰς τὴν πανοῦργον ²⁵ ἀλώπεκα.

Σημ. Εἰς τὴν χορῆσιν τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων δύναται νὰ δοθῇ καὶ ἡ ἄσκησις 33. Ἡ παρθένος Κλαιλία, καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 34, ἡ ὑπ' ἀριθ. 35 καὶ 64.

(Εἰς τὰς παραβολικὰς προτάσεις καὶ τὰς ἐναντιωματικὰς).

74. Αἶγες καὶ τράγοι

Αἱ αἶγες ἐζήτησαν ¹ (παρακλητικῶς) ¹ καὶ ¹ ἐπέτυχον ¹ παρὰ ² τοῦ Διὸς νὰ ³ δοθῇ ³ καὶ εἰς αὐτὰς τοιοῦτος πώγων, ⁴ οἷον εἶχον οἱ τράγοι, ὡσὰν ⁵ τοῦτο νὰ ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ ἔδιδεν εἰς τοὺς τράγους τὴν δύναμιν. ⁶ Οἱ τράγοι ἰδόντες ⁷ ὅτι αἱ αἶγες ἔλαβον ⁸ ἐκεῖνο ὅπερ αὐτοὶ τέως ⁹ προνόμιον ¹⁰ εἶχον, ἤρχισαν νὰ παραπονῶνται ¹¹ πρὸς ¹² τὸν Δία, διότι αἱ γυναῖκες τῶν ἔφθασαν ¹³ τὴν ἰδικὴν τῶν ἀξίαν ¹⁴. Ἀφήσατε ¹⁵ αὐτάς, εἶπεν ¹⁶ ὁ Ζεὺς μειδιῶν, ¹⁷ ν' ἀπολαύσωσι ¹⁸ τῆς ματαίας ¹⁹ δόξης ²⁰ τοῦ πώγωνος, ἀρκεῖ ²¹ μόνον ²¹ νὰ ²¹ μὴ εἶναι ἴσαι πρὸς ²² τὴν ἰδικὴν σας δύναμιν.

75. Ὁ Ἀριστείδης

Ὁ Ἀριστείδης ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ἐγένετο ἡλικιώτης ¹ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἠγωνίσθη ² πρὸς ³ αὐτὸν περὶ τῆς ἀρχῆς, ^{3a} ἂν καὶ ὑπερεῖχε ⁴ τῶν ἄλλων ⁵ κατὰ ⁶ τὴν δικαιοσύνην ⁶ τόσον, ⁷ ὅσον ⁸ οὐδεὶς ⁹ ἄλλος ποτὲ ¹⁰ ἐν Ἀθήναις, καὶ ἂν καὶ ἐπωνομάσθη ¹¹ δίκαιος, ὅμως ὡστρακίσθη ¹² ἐπὶ ¹² δέκα ¹² ἔτη ¹². Καὶ ὅμως δὲν ἐμνησιμάκησε ¹³ κατὰ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἀλλὰ τοῦναντίον ¹⁴ ἀπερχόμενος εἰς ἔξορίαν ¹⁵ ἠνχῆθη ¹⁶ εἰς τοὺς θεοὺς, νὰ μὴ εὕρῃ ¹⁷ τοιαύτη ¹⁸ συμφορὰ ¹⁹ τοὺς Ἀθηναίους, ἡ ὁποία νὰ ²⁰ ἀναγκάσῃ ²⁰ αὐτοὺς νὰ μνησθῶσι τοῦ Ἀριστείδου. Ἀλλ' εὗρε τοὺς Ἀθηναίους τοιαύτη συμφορὰ, ὁποία οὐδέποτε ἄλλοτε ²¹ ὑπὸ τῆς ὁποίας ἀναγκασθέντες ἀνεκάλεσαν ²² αὐτὸν καὶ βραδύτερον ²³ αὐτοῦ ²⁴ ἡγουμένου ²⁴ ἐνίκησαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων παρὰ ²⁵ τὰς Πλαταιὰς τὸν Μαρδόνιον. Ὑπῆρξε δὲ καὶ τόσον ἀκέραιος ²⁶ ὁ Ἀριστείδης, ὥστε ἂν καὶ πολλάκις πολλὰ ²⁷ δημόσια ²⁷ χρήματα ²⁷ διεχειρίσεν ²⁷, ὅμως ἐν τηλικαύτῃ πενίᾳ ²⁸ ἀπέθανεν, ²⁹ ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ³⁰ οὐδὲ ³¹ ἐκεῖνα ³¹ δι' ὧν ³² νὰ κηδευθῇ ³².

Εἰς ἄσκησιν περὶ τὴν χρῆσιν

Τῶν χρονικῶν προτάσεων νὰ δοθῶσιν ἡ ὑπ' ἀριθ. 25 ἡ γέννησις τῆς Ἀθηνᾶς—ἡ 36 βοῦς καὶ βάτραχος—33 ἡ παρθένος Κλαιλία—39 ἡ Θεμιστοκλέους ἐπιστολή—34 παιδικὴ ἀντίληψις—57 ὁ Κανίνιος ὑπατος—66 Δάμων καὶ Φιντίας—

Τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων νὰ δοθῶσιν ἡ ὑπ' ἀριθ. 31 ἡ λωσις τῆς Τροίας—52 ὑπομονή—63 ὁ οἰωνοσκοπὸς Ἀχκίος—72 λέων καὶ ὄνος κυνηγοί—

Τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων νὰ δοθῶσιν, ἡ ὑπ' ἀριθ. 33 ἡ παρθένος Κλαιλία—ἡ ὑπ' ἀριθ. 40 αἰδῶς καὶ μεταμέλεια—42 ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους—45 ὁ καλὸς διδάσκαλος—52 ὑπομονή—72 λέων καὶ ὄνος κυνηγοί—64 Φιλοξένου παρρησία—

Τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων νὰ δοθῶσιν ἡ ὑπ' ἀριθ. 27 ἔρις Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος—45 ὁ καλὸς διδάσκαλος—49 οἱ ἀληθῶς χρηστοὶ ἄρχοντες—51 λύκος καὶ ἀρνίον 64 Φιλοξένου παρρησία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΣΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Νῆσοι (insulae)

1 undique 2 ἄφαιρ. 3 circumfusus -a -um 4 ante με αἰτιατ. 5 praeda 6 pirata 7 oppressit ἢ adflixit ἢ fudit 8-9 ἄφαιρ. 10 ante Christum natum.

2. Σχολεῖον (ludus ἢ ludus litterarius)

1 docet 2 scribere 3 legere 4 album-i οὐδ. 5 scripti 6 etiam quoque 7 penna, calamus 8 atramentum 9 charta 10 scribit 11 creta, ἄφαιρ. 12 tabula 13 vocabulum 14 scribunt 15 ἄφαιρ. 16 gaudium, laetitia 17 exemplum 18 imitamini 19 probus -a -um.

3. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος (bellum Troianum)

1 forma 2 uxor-δρις 3 rapuit 4 cum με ἄφαιρ. 5 bellum indixerunt Priamo (δοτ.) 6 oppugnabant 7 occisi erant 8 expugnavit ἢ cepit 9 dolus ἄφαιρ. 10 fraus fraudis 11 ligneus -a -um (*) 12 ex consilio 13 venter ventris, ἄρσεν. 14 impleverunt 15 clam 16 armatus -a -um ἄφαιρ. 17 credulus -a -um 18 introduxerunt 19 ἄφαιρ. 20 occultus -a -um 21 aperuerunt 22 porta -ae 23 capta est

4. Ὁ ἄνθρωπος (homo)

1 finxit 2 ex terra ἢ ex humo 3 inspiravit 4 anima ἢ spiraculum vitae 5 habitat ἢ inest ἢ insidet 6 recte 7 putabant ἢ credebant ἢ censebant 8 ὅτι...κατοικεῖ=εἰδὼκ. ἄπαρεμφ. με ὑποκειμ. κατ' αἰτιατ. 9 sanus -a -um 10 debemus 11 τελ. ἄπαρεμφ. exercere ἢ exercitare 12 ut... habemus (με αἰτιατικ. ἀντικ.) ἢ ut nobis... sin (με ὀνομαστ. ὑποκειμ.) 13 ornavit ἢ donavit 14 ἄφαιρ. 15 ut... do minaretur 16 in... ceteris ἄφαιρ.

(*) Ὁ δούρειος ἵππος ἐλέγετο συνήθως equus Troianus.

5. Ἡλιος καὶ βάτραχοι (*sol et ranae*)

1. vicīnus 2 fur furis 3 agens ἢ cum ageret 4 voluit ὃ τελ. ἀπαρ. ducēre (in matrimonium) 6 celebrabat 7 narravit 8 ceteris 9 quondam, aliquando 10 uxorem (in matrimonium) ducere 11 sustulerunt 12 clamor-ōris 13 ad μέρ' αἰτιατ. 14 quaesivit a... μὲ ἀφαιρ. 15 responderunt 16 siccāt 17 fiet ἢ futurum est ἢ erit 18 cum 19 habebit 20 miser, δοτ. 21 similis -e.

6. Οἱ πρῶτοι Ρωμαῖοι (*primi incolae Romae*)

1 nepos-ōtis 2 condiderunt 3 sinister -stra -strum 4 ludus-i ὃ (vocavit ἢ) invitavit 6 cum 7 spectarent 8 rapuerunt 9 bellum intulit 10 raptus-a-um 11 oraverunt ἢ deprecatae sunt 12 ut facerent ἢ ut conciliarent.

7. Οἰκογένεια (*familia*)

1 avus-i 2 avia 3 nepos-ōtis 4 neptis-is 5 pater familias, ἰδὲ Γραμμ. § 23,2 6 famulus-i 7 coniux-gis 8 socer—eri 9 socrus-us

8. Τὰ ζῷα (*animalia*)

1 cicut-ūris, μονοκατάλ. mansuetus -a -um 2 ferus-a-um 3 gallina 4 anas-ātis 5 pariunt 6 iuventus-i ἢ vitulus-i 7 agnus-i 8 haedus-i, haedulus-i 9 pullus-i 10 ovum-i 11 caro carnis θηλ. 12 dicitur 13 bubulus-a-um ἢ bovinus-a-um 14 ovinus-a-um 15 equinus-a-um 16 sus suis 17 suinus-a-um ἢ suillus-a-um 18 stabulum-i 19 ovile-is 20 suile-is 21 bovine-is 22 equile-is 23 multum, magnopere 24 utilis-e 25 quod 26 praebent ἢ donant 27 lana-ae 28 et cetera (etc.).

9. Τὰ σχολεῖα τῶν Ρωμαίων (*ludi Romanorum*)

1 litterator-ōris 2 grammaticus-i 3 schola 4 rhetor-ōris 5 docebat 6 primus-a-um 7 elementum-i 8 recte 9 legere 10 scribere 11 praecipue 12 ars oratoria ἢ ars rhetorica ἢ ars dicendi.

10. Τὰ δένδρα (*arbōres*)

1 planta-ae 2 radix-icis 3 stirps-pis 4 ramus-i 5 ramūlus-i καὶ ramunculus-i 6 frons frondis, folium-ii 7 ficus-i 8 olea-ae ἢ oliva ae 9 pirus-i 10 oleum-i 11 pirum-i 12 suāvis-e ἢ dulcis-e 13 si ἢ cum μεθ' ὀρίστ. 14 matūrus-a-um 15 immaturus-a-um 16 amārus-a-um 17 acerbus-a-um 18 gulōsus-a-um ἢ edax-cis 19 edunt 20 saepe 21 poenas lūunt ἢ p. pendunt ἢ p. dant... 22 gulae suae § 156 γ' 23 nam ἢ (μετὰ μίαν λέξιν) enim 24 propter immatūros fructus devoratos διὰ τοὺς φαγωθέντας ἀώρους καρποὺς 25 cadunt 26 morbus-i 27 gravis-e.

11. Τὸ βιβλίον (*liber, libellus*)

1 pagīna-ae 2 versus-us 3 vocabulum-i 4 spiritus-us 5 accensus-us ἢ tenor- ris 6 neque 7 nisi 8 super 9 punctum 10 pro μὲ ἀφαιρ. 11 spiritus asper.

12. Ἀναξία ἐκδίκησις (*indigna vindicatio*)

1 annis confectus 2 viribus defectus 3 iacebat 4 humi 5 extremum spiritum trahebat 6 vidit 7 aper-pri 8 morientem 9-10 adcurrit 11 ἀφαιρ. ὀργ. 12 suus-a-um 13 vindicavit 14 vetus-ēris, μονοχ. 15 morsus-us 16 item, similiter, simile 17 paulo post 18 confōdit 19 olim 20 fortis inimicus 21 venit 22 postremus 23 calcibus caedit 24 frons-ntis 25 expīrans 26 ictus-us 27 tuli, passus sum 28 quod 29 dignus-a-um 30 quodammodo, aliquā ratione 31 adversarius, inimicus 32 meus-a-um 33 puto 34 me mori 35 bis 36 cum 37 video 38 me esse 39 coactus-a-um 40 ferre, pati 41 tuus-a-um 42 dedēcus ὄρις 43 calx-icis.

13. Τὰ μέλη τοῦ σώματος (*artus humani*)

1 artus-us 2 truncus-i 3 capillus-i 4 nasus-i 5 genae-arum 5^a mala-ae 6 sinister-stra-strum 7 dexter-xtra-xtrum 8 lacertus-i 7 brachium-ii 10 et quae proprie manus dicitur 11 uterque utrāque utrumque 12 quinque 13 digitus-i 14 pollex-icis 15 index-icis 16 medius-a-um 17 (digitus) anularis ἢ medicinalis.

14. Ἑλάφου ἀκρισία (*cervi stultitia*)

1 cervus -i ἄρσ. 2 videns, spectans 3 suus-a -um 4 effigies-ἔι
5 mirabatur 6 laudabat 7 vituperabat 8 tenuis-e 9 crus cruris,
οὐδ. 10 cum autem 11 postea 12 celer -ἔρις -ἔρε 13 agitaverunt
14 vituperatus -a -um 15 salus -utis, δοτ. κατηγορ. 16 laudatus -a
-um 17 perniciēs -εἰ δοτ. κατηγ.

15. Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους (*quattuor anni horae*)

1 ver veris 2 aestas -atis 3 autumnus-i 4 hiems-mis 5 initio
(ἄφαρ.) veris ἢ vere ineunte 6 par paris 7 ἄφαρ. χρόν. 8 brevis-e
9 longus-a-um 10 mensis -is.

16. Οἱ Ρωμαῖοι ἀρχόντες (*magistratus Romani*)

1 post reges expulsos 2 consul-lis 3 praetor-ὄρις 4 censor
-ὄρις 5 aedilis -is 6 quaestor -ὄρις 7 tribūnus plebis ἢ plebei κλί-
νεται μόνον τὸ tribūnus, τὸ δὲ plebis καὶ plebei μένουν πάντοτε γε-
νικαὶ 8 sine μὲ ἄφαρ. 9 collēga -ae 10 respublica 11 nam ἢ (μετὰ
μίαν λέξιν) enim 12 αἰτιατ. μόνη 13 deinde ἢ exinde 14 mitteban-
tur 15 pro magistratu 16 praefectus 17 provincia -ae 18 pro
consule 19 dictator -ὄρις 20 vel.

17. Ἐνδοξοὶ ἄνδρες (*viri illustres*)

illustris e, clarus-a um... 2 in μετ' ἄφαρ. 3 in republica ad-
ministranda 4 res militaris 5 ius iuris.

18. Ποιηταὶ (*poetae, vates*)

1 populus, gens 2 illustris, clarus, praestans., 3 exemplar
-āris 4 imitator, aemulus 5 ἄφαρ. β' ὄρ. συγκρ. 6 tanto 7 celeber 8
lyricus 9 vocet 10 divus.

19. Ἡ πατρις (*patria*)

1 carus-a-um 2 liberi-orum 3 debet 4 sanctus-a-um 5 pretiō-
sus-a-um 6 pro μὲ ἄφαρ. 7 etiam mori 8 felix -ίcis 9 una cum

μὲ ἀφαιρ. 10 nihil prodest ἢ nihil utilitatis habet 11 si ἢ cum
12 infelix -cis 13 pauper-ēris 14 beatus-a-um 15 quam 16 ser-
viens-ntis (μετοχή, δουλεύων).

20. *Οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τρωικοῦ πολέμου (duces belli Troiani)*

1 illustris-e, clarus-a-um, excellens-ntis 2 fortis-e 3 prudens
-ntis 4 iucundus-a-um 5 dictu 6 vafer-fra-frum 7 sententia-ae,
dictum-i.

Οἱ βασιλεῖς τῆς Ρώμης (reges Romae)

1 lictor-ōris 2 anteeuntes ἢ praeuntes 3 honōris causā (gra-
tiā) 4 regium consilium 5 senator -ōris 6 primo.

22. *Ὁ κατὰ τῆς Τροίας ἑλληνικὸς στρατὸς καὶ στόλος
(Exercitus classisque Graecorum in bello Troiano)*

1 contra Troiam ἢ καλύτερον : in bello Troiano 2 plus (quam).

23. *Πολλαπλασιασμός (multiplicatio)*

1 facit 2 quis? 3 quot? 4 faciunt.

24. *Θεοὶ καὶ ἥρωες (dei et herōes)*

1 caelum-i 2 uxor -oris 3 Vulcanus-i 4 ignis-is 5 Neptūnus-i
6 Orcus-i 7 Latōna-ae 8 Diana -ae 9 oraculum Delphis 10 Mer-
curius -ii: 11 nuntius-ii 12 dicebatur, ferebatur 13 antiquus-a-um
14 honorabant 15 tamquam 16 templum-i ἢ aedes -is 17 dedica-
verunt 18 praeter eos.

Ἡ γέννησις τῆς Ἀθηνᾶς (ortus Minervae)

1 ἀφαιρ. χρον. 2 vocat 3 imperat 4 voca 5 citissime 6 venire
(τὸ κάλεσον νὰ ἔλθῃ λέγεται καὶ fac veniat) 7 huc 8 cum μὲ ἀφαιρ. ἢ
portans secum μὲ αἰτιατ. 9 secūris 10 acutus-a-um 11 arcessitus
12 properavit 13 venire 14 tolle, effer(mihi) 15 demitte 16 in me-
dium 17 caput-pītis (χρανίον κυρ. calvaria-ae) 18 miratur, stupet
19 manet 20 iners 21 moraris 22 rogat 23 iratus-a-um 24 iu-

beo 25 mora-ae 26 doleo 27 acriter 28 pavidus-a-um 29 sed quantum miraculum! 30 simulac ἢ ut primum 31 tetigit 32 frons-ntis 33 patefactum est 34 ecce 35 emicat 36 armatissimus-a-um 37—38 cum casside ἢ galeātā (cassis -idis καὶ gālea -ae ἢ περικεφαλαία) 39 tenens 40 ἄφαιρ. ὄργαν. 41 hasta-ae 42 clipeus-i, scutum-i.

26. Ἐν τῷ σχολείῳ (in ludo)

1 dic 2 quaeso 3 aedificavit 4 mundus-i 5 providet 6 δοτ. 7 aedificium-ii 8 vigilat 9 ut 10 salvus-a-um 11 debemus 12 pro μετ' ἄφαιρ. 13 gratia-ae 14 propter 15 erga μετ' αἰτιατ. 16 benevolentia-ae 17 pro μετ' ἄφαιρ. 18 providentia-ae.

27. Ἐρὶς Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος
(Jurgium Achillis cum Agamemnone)

1 narro 2 voco, εἰδικ. ἀπαρέμφ. 3 rogo 4 cur ἢ quā de causā ἢ quam ob rem 5 παρατατ. ὑποτ. 6 qua ratione, quo modo 7 placo, παρατατ. ὑποτ. (καὶ placare possent) 8 respondet 9 do 10 irrīto 11 nego 12 ἀπαρέμφ. 13 hortatur 14 ἀπαρέμφ. 15 (sub)levo παρατατ. ὑποτ. 16 miser 17 iterum 18 irrīto, iram excito 19 litigo, iurgium necto γ' συζ. nectit 20 cum μετ' ἄφαιρ. 21 obiurgo 22 avidus, ὑπερθ.

28. Ὀδυσσεὺς καὶ Καλυψὼ (Ulixes et Calypso)

1 teneo 2 apud se ἢ secum 3 invītus-a-um 4 Minerva erat conscia huius rei 5 moneo 6 εἰδικ. ἀπαρέμφ. 7 tempus-δρις 8 iam 9 video ἀπαρέμφ. 10 volo ἢ advolo, α' συζ. 11 dic 12 voluntas, numen 13 ne μετ' ὑποτακτ. ἐνεστ. 14 mandatum-i 15 questus-us, querimonia-ae, querēla-ae 16 respondeo 17 invideo μετ' δοτ. 18 veto 19 coniux-gis, marītus-i.

29. Ἀντιγόνη καὶ Κρέων (Antigona et Creon)

1 iubeo 2 iaceo, sum, projectus sum 3 inhumatus-a-um ἢ insepultus-a-um 4 officium-ii 5 humo, sepelio δ' συζ. 6 non solum 7 deterreo 8 ne μετ' ὑποτ. ἐνεστ. 9 contra μετ' αἰτιατ. 9a edictum

10 punio δ' συζ. μέλλ. ἀπαρ. 11 supplicium-ii, poena-ae 12 a μὲ ἀφαρ. 13 fraternus-a-um 14 venio δ' συζυγ. 15 custodio 16 custos-ōdis 17 teneo, capio, (com)prehendo 18 (per)duco ad... 19 scio 20 ἀπαρ. παρακειμ. 21 ne quis... (παρ. ὑποτακτ.) 22 san (quidem) 23 iste 24 hostis, inimicus 25 debeo.

30. Διάλογος Ἐκτορος καὶ Ἀνδρομάχης (Colloquium Hectoris cum Andromacha)

1 δοτ. 2 nullus-a-um 3 praeter μὲ αἰτιατ. 4 occido, interficio, neco 5 curo 6 ne μὲ ὑποτ. 7 ἐνεστ. 8 etiam te, te quoque 9 τέτελ. μέλλ. ὀριστ. 10 capio 11 mulier 12 traho, dedūco 13 captivus-a 14 ubi 15 cogo 16 servio 17 maneo 18 intra μὲ αἰτιατ. 19 murus-i 20 defendo 21 pugno 22 campus-i 23 extra μὲ αἰτ. 24 defendo, propulso 25 multo 26 magis 27 utinam ne μὲ ὑποτ. ἐνεστ. 28 vivo 29 neve 30 clamor-ōris 31 cum μὲ ὀριστ. 32 dedūco.

31. Ἀλώσεις τῆς Τροίας (expugnatio Troiae)

1 tamen 2 sto (incolumis) 3 etiam 4 oppugnatio, obsidium 5 aedifico, fabrico 6 impleo 7 ἀφαρ. ὀργαν. 8 armatus-a-um 9 ὕπερ. ὑποτ. 10 παρατατ. ὑποτ. 11 consilium-ii 12 credo, παρ. ὑποτ. 13 vaticinium-ii 14 decipio, fraudo 15 numen-īnis 16 implīcor 17 anguis-is, serpens-ntis 18 mitto 19 morsus-us 20 depascor 21 ceteri-ae-a 22 metu ἢ terrore percellor, tremefio 23 intro in αἰτ. 24 moenia-ium 25 proximus-a-um 26 ἀφαρ.

32. Ἡ ὀρθὴ ἐκπαίδευσις (vera educatio)

1 alias 2 minae-arum 3 supplicium-ii πληθ. 4 edūco 5 haec opinio est errata (falsa) 6 intento (ἐπισείω) minor 7 praebeo 8 habeant sibi 9 imitor 10 eos, qui meliores quam ipsi sunt 11 decet 12 (re)vereor 13 blandior μὲ δοτ. 14 adūlor 15 potens-ntis 16 revereri tamen minime 17 aemulor αἰτ. 18 ea de causa 19 generōsus-a-um, nobilis-e 20 molior 21 δοτ. ἀντιχ. 22 permitto 23 δοτ. 24 utor μὲ ἀφαρ. 25 loquor.

33. Ἡ παρθένος Κλαίλια (Claelia virgo)

1 vinco 2 quondam 3 accipio 4 obses-īdis 5 inter μετ' αἰτιατ.

6 patior 7 obsidium-ii 8 ἀφαίρ. χρόν. 9 aliqui-qua- quod 10 decipio 11 fugio ἢ profugio ἢ aufugio 12 arripio 13 δοτ. ἢ ἀφαίρ. ἀπρόθ. 14 insideo 15 traicio 16 ubi 17 nuntio 18 irā incendio (ἀνάπτω ἐξ ὀργῆς) 19 reposco 20 fugitivus a-um 21 reddo, restituo 22 (inter)rogo 23 quam ob rem... 23^α ὑπερσ. ὑποτ. 24 respondeo 25 παρατατ. ὑποτ. 26 admīror, ἀποθ. 27 animus-i 28 permitto 29 redeo παρατ. ὑποτ. 30 αἰτιατ. ἀπρόθ.

34. Τὰ μέλη τοῦ σώματος πρὸς τὴν κοιλίαν ἐρίζοντα
(*Discordatio artuum humanorum*)

1 membra corporis ἢ artus humani 2 i. e. (=id'est) ἢ h. e. (=hoc est) 3 cum 4 παρατατ. ὑποτ. 5 venter 6 sum 7 otiosus 8 se (ipse)... 9 solus 10 negotiosus sum ἢ labōro 11 discordo ab μὲ ἀφαίρ. 12 (con)spiro, conspiro 13 neque-neque μὲ παρατ. ὑποτ. 14 cibus-i 15 accipio 16 conficio 17 ἀφαίρ. τροπ. 18 domo 19 paulo post 20 intellego 21 sine μὲ ἀφαίρ. 22 ipse 22^α concordo 23 distribuo, ἐνεσ. ὑποτ. 24 per μὲ αἰτιατκ. 25 quasi 26 dividiculum-i, cisterna-ae.

35. Καῖσαρ καὶ Κάτων (Caesar et Cato)

1 fero tuli 2 perniciōsus a-um 3 cum μὲ παρατ. ὑποτ. 4 omnipotens-ntis 5 dissuadeo μὲ αἰτιατ. 6 lex lata, rogatio 7 obsto μὲ δοτ. 8 quam ob rem... 9 iubeo 10 extrahi curiā 11 duci, rapi 12 carcer -ēris ἢ vincula -ōrum 13 (ex)terreo 14 at 15 cum παρατ. ὑποτ. 16 rapio, traho 17 commoneo 18 adversor, παρατ. ὑποτ. 19 δοτ. 20 παρατ. ὑποτ. 21 (senatus) curia.

36. Βοῦς καὶ βάτραχος (bos et rana)

1 conspicio, video 2 pratum-i 3 tam 4 quam 5 igitur (μετὰ μίαν λέξιν, ὅχι ἐν ἀρχῇ προτάσεως) 6 inflo 7 rugosus-a-um 8 pellis -is 8^α natus-i 9 παρατ. ὑποτ. 10 latus-a um, grandis-e 11 an ipse. 12 rursus 13 intendo 14 flamen-īnis 15 conatus-us, nesus-us 16 dum 17 ἐνεστ. ὀριστ. 18 validus-a-um 19 rumpor 20 iaceo 21 exanimis-e 22 ἀφαίρ. β' ὅρου συγκρ. 23 cupio, desidero 24 adsequor, consequor 25 stultus-a-um 26 sequor 27 quae adsequi nequeas.

37. Ὁμφανές εἰσιν (nondum maturae sunt)

1 vulpes-is θηλ. 2 famelicus-a-um 3 hortus-i 4 uva-ae 5 pendeo 6 altus-a-um 7 vitis-is 8 adpeto 9 summis viribus 10 salio 11 ne...quidem 12 tango 13 desperatus-a-um 14 adipiscor 15 cum 16 discedo 17 maestus-a-um 18 consolor 19 nondum 20 immaturus.

39. Ἡ Θεμιστοκλέους πρὸς Ἀρταξέρξην ἐπιστολή

(Epistula Themistoclis ad Artaxerxem)

1 cum με ὑποτ. 2 accuso, ὑπερσ. ὑποτ. 3 de conscientia proditiōnis Pausaniae ἢ quod conscius ἢ affinis proditiōnis Paus. esset ἢ conscius proditiōnis Pausaniae esse 4 in ἀφαιρ. 5 transvehor 6 ubi 7 epistulam hanc (ἐν τέλει τῆς προτάσεως) 8 infero 9 quamdiu 10 δοτ. 11 aduersum, contra με αἰτιατ. 12 facio 13 δοτ. χαριστ. 14 consilium 15 celo aliquem aliquid 16 certiozem facio 17 agor 18 τελ. προτ. ut με ὑποτ. παρατατ. 18α dissolvo 19 in ἀφαιρ. 20 nuntius-ii 21 libero 22 ἀφαιρ. με τὴν α ἢ ἄνευ αὐτῆς 23 exagito, expello 24 cunctus-a-um 25 confugio 26 peto 27 adipiscor, consequor, τετελ. μέλλ. 28 quam 29 gravis, fortis, acer...

40. Αἰδὼς καὶ μεταμέλεια (pudor et paenitentia)

1 soleo 2 facinus-oris 3 γεν. 4 (se) pudet, ἐνεστ. ὑποτ. 5 (se) paenitet, ἐνεστ. ὑποτ. 6 nonnumquam 7 αἰτιατ. 8 huius modi 9 perditus-a-um 10 velut 11 παρατατ. ὑποτ. 12 coniuro, conspiro, παρακ. ἀπαρ. 13 quam ob rem 14 non facere 15 forte 16 ἐνεστ. ὑποτ. 17 malus, improbus 18 etiam 19 gloriōr 20 ἀφαιρ. ἀπροθ.

42. Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους (Socratis mors)

1 laedo, noceo (με δοτ.), iniuriā afficio 2 nocetur mihi, laedor, iniuriā accipio, iniuriā patior 3 παρατατ. ὑποτ. 4 alterutrum 5 ἀπαρ. ἐνεστ. 6 quamquam 7 invenio 8 παρακ. ὀριστ. ἢ ὑποτ. 9 persuadeo με δοτ. 10 sons 11 adipiscor 12 condemnor (παρατατ. ὑποτ.) capitis 13 adulescens 14 corrumpo, deprāvo, παρατ. ὑποτ.

43. Ὁ Κατρίλας (Catilina)

1 apud μὲ αἰτίατ. 2 historicus, rerum ἢ historiarum scriptor
3 ἀφαιρ. χρόν. 4 ἀφαιρ. ἰδιότ. 5 γεν. κτητ. τοῦ animus καὶ τοῦ corpus
6 ingenium-ii 7 pravus-a-um 8 patiens 9 inedia-ae 10 frigus-ōris.
algor-ōris 11 vigilia-ae 12 subdolus-a-um 13 quivis, quilibet 14
simulans, simulātor 15 dissimulans, dissimulator. 16 adpetens,
avidus 17 (res) alienae 18 prodīgus, profūsus 19 suus 20 satis 21
eloquentia 22 paulum ἢ parum 23 tamen 24 sapientia, prudentia
25 quamvis μὲ ὑποτ. 26 particeps 27 publicus 28 consilium.

44. Ἡ ἀρετὴ (virtus)

1 sapiens 2 cadūcus-a-um 3 vacuus, vanus 4 γεν. τιμῆς
5 stabilis manet 6 paro 7 aufero 8 (id) quod 9 umquam.

45. Ὁ καλὸς διδάσκαλος (magister bonus ἢ probus)

1 parens, γεν § 157 2 (is) qui cupit ἢ desiderat 3 scio 4 δοτ.
5 ἐνεστ. ὑποτ. 6 commendo 7 ἀφαιρ. 8 improbus 9 malus 10 certe
11 ab omni vitio vacuus ἢ liber 12 minus 13 quam 14 quidem 15
cura, δοτ. σελ. 167 ζ' 16 liberi-orum 17 ἐνεστ. ὑποτ.

46. Ἐλαφρὸν βάρος (onus leve)

1 lacerta-ae 2 testūdo-īnis 3 miseret συντακτ. σελ. 156 β' 4 mi-
ser 5 coactus 6 quocunque vadis 7 totus-a-um 8 at 9 (ut)... 10
ἐνεστ. ὑποτ. 11 numquam 12 nondum ἢ vix dixerat 13 (παραλει-
πτέον) 14 horridus-a-um, terribilis... 15 exsisto 16 test. (quidem)
17 me occulto 18 extemplo, statim, actutum 19 cito 20 invenior,
videor 21 impleo.

48. Ὁ θάνατος τοῦ Σεργίου Τυλλίου (mors Servii Tullii)

1 natu maior 2 natu minor 3 γεν. διαίρ. τοῦ hic 4 ferox 5 al-
ter 6 mitis 7 item 8 dissimilis, dispar 9 mores. ἀφαιρ. ἀναφορᾶς
10 nubo μὲ δοτ. 11 ἀφαιρ. χρόν. 12 mortuus, necatus 13 superstes-

itis 14 coniungo 15 incito 16 convoco, advoco 17 rapio 17a δοτ. ἀντιχ. 18 ipse 18a domum 19 refugio 20 interficio, neco, occido.

49. *Οἱ ἀληθῶς χρηστοὶ ἄρχοντες.*

(magistratus qui vere boni ἢ probi sunt)

1 consulo 2 δοτ. χαριστ. 3 numquam 4 potest 5 habeor 6 (is) qui 7 arbitrium-ii 8 quidam 9 diluvium, eluvio-iōnis 10 multo 11 cura δοτ. κατηγορ. 12 μέλλ. ὑποτ. 13 suus-a-um 14 quam 15 ἐνεστ. ὑποτ. 16 etiam 17 vivus, vivens, ἀφαιρ. ἀπολ.

50. *Χρόνου φείδου* (tempori parce)

1 indico 2 argentum, pecunia 3 vel 4 et tamen, quamquam 5^πpauci 6 usui^ιnostro, δοτ. σκοποῦ 7 maior pars (hominum) 8 consumo 9 sive-sive 10 ludo, ἀφαιρ. γερουνδ. 11 sedeo, nihil ago, cesso ἀφαιρ. γερουνδ. 12 dissero, ἀφαιρ. γερουνδ. 13 contendo, ἀφαιρ. γερουνδ. 14 inter se 15 aureus 16 praeceptum 17 antiquus 18 sententia, dictum, g n o m e.

51. *Λύκος καὶ ἀρνίον* (lupus et agnus)

1 rivus-i 2 bibo, poto, παρατατ. ὑποτ. 2a superior 3 στο 4 multo 5 inferior 6 incito, commoveo... 7 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 8 edo, γεν. γερουνδ. 9 habeo, παρατ. ὑποτ. 10 causa, ansa 11 aio, inquam 12 δοτ. ἀντιχ. 13 turbo, turbulentum facio 14 qui, quo modo 15 iste 16 a 17 decurro, defluo 18 ad 19 repello 20 fingo, invenio 21 ante (hos)... 22 prope accēdo, adpropinquo 23 maledico με δοτ. σελ. 163. 24 at 25 nondum 26 nascor 27 tum (si ita res habet) 28 corripio 29 iniustus, nex θηλ., ἀφαιρ. ἀπρόθ. 30 devōro.

52. *Ὑπομονή* (patientia)

1 (re)pello, propello defendo... 2 patientia 3 felix, beatus 4 monstrum, prodigium, miraculum 5 fēlix fuit 6 per (totam ἢ omnem) vitam... 7 dignus memoria, memorabilis, memorandus 8 corripo.

53. Ἐκ τοῦ α' κατὰ Κατρίνα λόγου τοῦ Κικέρωνος

(Ex prima Ciceronis in Catilinam oratione)

1. consilium 2 clarus 3 lux 3x proximus 4 convoco 5 socius, coniurator, coniuratus 6 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 6α proximus 6β consularis 7 comitia-iorum 8 competitor-ōris 9 comprīmo 10 nefarius 11 conatus-us 12 subsidium, praesidium, ἀφαιρ. 13 iam diutius 14 versor 15 egredior 16 edūco 17 quam 18 purgo 19 ab... 20 improbus, malus 21 libero 22 civitas.

54. Παιδικὴ ἀνίληψις (ratio puerilis)

1 invito 2 prandium -ii 3 δοτ. 4 accumbo 5 vix 6 ago 7 interrogo 8 ἀφαιρ. 9 recēdo 10 ocus 11 a... 12 nondum habeo ἢ etiam careo 13 mystax, barba labri superioris 14 ut... (ὑποτ.) 15 prandeo 16 erubescō (pudōre), erubuit pudōre et... ἢ pudore suffusus 17 dum μὲ ἐνεστ. ὄριστ. 18 prandeo 19 feles-is 20 vetustus 21 prope accēdo, adpropinquo 22 conor 23 aufero, subripio 24 pars, caro 25 tollo 26 cochlear -āris 27 percutio 28 his increpans verbis 29 (age) i (τοῦ eo) 30 σουπ. τοῦ prandeo (unā) cum...

57. Ὁ Κανίνιος ὕπατος (Caninius consul)

1 mos 2 quandocumque, cum § 262 δ' 3 alter consul (ὅχι γεν. διααρ.) 4 sufficior 5 etiam 6 reliquus sum 7 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 9 de ἢ ex more, ex solito 10 concurro 11 gratūlor μὲ δοτ. ἢ salūto μὲ αἰτιατ., σουπ. § 234 12 iocūlor, iocor 13 festīno 14 priusquam μὲ ὑποτ. 15 abeo, ἐνεστ. 16 ἀφαιρ. ἀπρόθ.

58. Εὐχαὶ καὶ προσρήσεις (optationes et salutationes)

1 cum μὲ ἐνεστ. ὄριστ. 1α familiaris 2 opto 3 initium, ἀφαιρ. ἀπρόθ. 4. salve, salutem dico 5 finis 6 valeo, curo ἢ facio, ut valeam 7 uxorem (in matrimonium) duco 8 celebroy nuptias 9 vivo προστ. 10 beatus 11 felix sum 12 sepelio, humo 13 humus 14 obviam venio, obvius fio, obvium me offero, μὲ δοτ. 15 notus 15α soleo 16 salūto 17 discēdo.

59. Ἱατρικὸν ἐπικίνδυνον (medicamentum periculosum)

1 mordeo, morsu lacero 2 ex consil... 3 panis 4 madefactus, tinctus 5 sanguis, cruor ἀφαιρ. 6 morsus, vulnus 7 remedium, medicamen(tum) 8 callidus 9 dehortor 10 iste 11 saltem 12 coram με ἀφαιρ. 13 ubi, cum 14 τετελ. μέλλ. 15 praemium, merces -ἔdis 16 commordeo, devoro 17 vivus.

62. Ἡ φιλανθρωπία τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου
(Humanitas M. Aurelii)

1. obsideo, oppugno 2 fort. 3 sustineo (oppugnationem) 4 irā incensus 5 iuro 6 relinquo 7 gaudeo, gaudium capio 8 praeda 9 capio 10 proicio me ἢ accīdo ad... 11 oro ne... ὑποτκ. 12 (e)neco παρατατ. ὑποτ. ἢ 11—12 mortem deprecor 13 humanitas, ἀφαιρ. 14 commoveo, cogo 15 ignosco με δοτκ. 16 admoneo § 156 α' 17 iusiurandum 18 impero, ut... 19 parco σελ. 164.

63. Ὁ οἰωνοσκόπος Ἀκκιος (Accius augur)

1 inclūtus 2 augur 3 cum 4 augeo numero 5 centuria 6 muto 7 auspicia -orum, aves 8 addīco, ὁ τερσυντ. ὑποτακτ. 9 cum με ὑποτ. 10 experior, experimentum capio με γενικ. ἀντικ. 11 possetne 12 παρατ. ὑποτ. 13 mens 14 augurium ago, auspicor 15 atqui 16 inquit 17 agito, cogito... 18 seco 19 cos γεν. cotis θηλ. 20 hic ἀφαιρ. ὄργαν. 21 novacula -ae 22 ergo 23 feror, dicor.

64. Φιλοξένου παρορησία (Philoxeni libertas)

1 operam do carminibus scribendis 2 arcesso 3 iudico, παρατ. ὑποτ. 4 cum με ὑποτ. 5 amitto 6 benevolentia 7 quaecumque 8 unus 9 nescius 10 blandior, adūlor 11 ἀνάλυσον τὴν μετοχὴν ἀφοῦ =postquam... 12 recito 13 ineptus-a-um 14 libere 15 sentio παρατ. ὑποτ. 16 offendo με αἰτιατ. 17 satellites-itis 18 conicio 19 carcer, vincula -orum 20 postridie 21 κάμπτω τινά με τὰς παρακλήσεις. μον=exoro aliquem 22 (permitto), veniam do 23 ut... με ὑποτ. παρατ. τοῦ redeo 24 ad 25 epulae-arum 26 cena -ae 27 ex solito 28 ipse-

29 iudico 30 arbitrium-ii 31 iudico. παρατ. ύποτ. 32 ἀποκρίνομαι= responsum do, ἀπόκρισιν δίδω, § 245 33 versus ad (ἢ in...).

65. Ὁ Ρῆγλος (Regulus)

1 (ad)mirabilis 2 amor ἢ caritas patriae 3 τηρῶ τὴν ὑπόσχεσιν, τὸν ὄρκον=conservo fidem, iusiurandum, γερουν. § 239 καὶ 241 4 capior 5 commuto captivos, de commut... captiv... § 239 καὶ 241 6 postquam... ἢ μετοχ. iuratus prius 7 ut... 7α censeo 8 γερουνδιακὸν reddo 8α adulescens 9 utile est, παρατ. ύποτ. 9α cum μὲ ύποτ. τοῦ retineo 10 propinquus-a-um 11 certus 11α supplicium-ii 12 violo, fallo.

66. Δάμων καὶ Φιντίας (Damo et Phintia).

1 γεν. διαιρετ. 2 morti addicor, condemnor capitis § 156 γ' 3 destino 4 δοτ. ἀντιχ. 5 nex necis 6 postulo 7 causa 8 commendo, γερουνδ. § 239 9 vadem facio (vas vadis ὁ ἐγγυητής) 10 ut... 11 redeo, revertor, ὑπερσυντ. ύποτ. 12 moriendum est, παρατ. ύποτ. 13 miror 14 conservo fidem, ὑπερσυντ. ύποτ. 15 cum tamen μὲ ύποτ. 16 praeter 17 spes, opinio 18 redeo, revertor, recipio me, ὑπερσ. ύποτ. 19 ad... 20 admīror 21 peto 22 adscribo.

67. Οἱ πονηρευόμενοι ἐξολοθρευθήσονται

(Qui fodit foveam, ipse incidet in eam)

1 esurio 2 pascor 3 pratum 4 tento 5 dolo capio 6 medicus 7 labōro 8 aliqui morbus ἀφαίρ. 9 brevi (tempore) 10 sano μὲ αἰτιατ., medeor μὲ δοτ. 11 sentio 12 insidiae-arum 13 callidus 14 simulo 15 tempori ἢ opportunus venio 16 doleo 17 δοτ. 18 inspicio 19 adhibeo, admoveo 20 medicīna 21 accēdo 22 dum μὲ ἐνεστ. ὀριστ. § 258, 2 σημ. inspicio 23 simulate, fecte 23α aegrotatio 24 caedo calcibus μὲ αἰτιατ. ἢ calcem inpingo μὲ δοτ. 25 his increpans verbis 26 decipior 27 proverbium.

Σημ. Ἀντίστοιχοι πρὸς τὴν ἐλληνικὴν παροιμίαν ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι αἱ ἐξῆς:

1. Qui fodit foveam, ipse incidet in eam—

2. Qui alteri exitium parat, eum scire oportet sibi paratam pestem—
3. Malum consilium consultori pessimum—
4. Compedes quas ipse fecit, ipse gestabit faber.

68. Πύρρος καὶ Ῥωμαῖοι (Pyrrhus et Romani)

1 bello, bellum gero 2 cum... 3 confīgo, consero, committo
4 vinco, decēdo pugnā victor 5 amitto 6 tam 7 (bellator) miles
8 παρατ. ὑποτ. 9 suus, δοτ. 10 huius modi 11 vinco, τετελ. μελλ.
11α pereō 12 ἀνάλυσον cum μὲ παρατ. ὑποτ. 13 libenter 14 pro μὲ
ἀφαιρ. 15 exclāmo 16 oh! 17 quam 18 παρατ. ὑποτ. 19 imperium,
dominatio 20 orbis terrarum 21 aut 22 ἀφαιρ. ἀπόλ. § 244, σημ.

69. Ὁ γέρον Αἰσώπος παίζων (Aesopus senex ludens)

1 ludo 2 turba 3 in eā aetate 3α quidni? 4 arcus-us 5 sagit-
tarius-ii 6 debeo 7 tendo 8 corrumπο 9 laxo 10 utilis sum,
usui sum, δοτ. κατηγ. 11 sic 12 nonnumquam 13 ludus.

70. Οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι (homines prudentes)

1 mihi paro 2 res quae ad vitam necessariae sunt ἡ (ἔνευ τοῦ
res) quae ad vitam necessaria (οὐδ.) sunt 3 per (omnem) vitam
4 tamquam si victūri essent 5 post... 6 huius modi hom...
7 nemo 8 prudens 9 imītor ἐνεστ. ὑποτ. 10 ante 10α senectus
-ūtis 11 curo 12 moneo 13 labōro 14 iuvenis 15 ne 16 paenitet
§ 148 17 frustra.

71. Ἡ ὀργή (ira)

1 perdūco ad... 2 maleficium-ii 3 paenitet § 148 4 turbo
5 cerno 6 cum tamen 7 refugio 8 paulum aliquid 9 cohibeo, com-
pesco... μέλλ. ὅριστ. 10 quomocunque 11 praetereo.

72. Λέων καὶ ὄνος κυνηγοὶ (Leo et asinus venantes)

1 ἀνάλυσον... ἐπειδή... = cum... 2 comes-ītis 3 contego 4 fru-
tex 5 admoneo 6 clamito 7 terreo 8 magnus clamor, magna
vox 8α fera-ae 9 pavens 10-10 excipio 11 ex ἡ de cons... 12 tollo

13 ἀφαιρ. ἀπρόθ. 15 capior 16 necor 17 defetiscor 18 caedes -is, ἀφαιρ. ἀπρόθ. 19 evōco 20 premo 21 insolens, superbus, glorians, adrogans... 22 qualis 23 παρατ. ὑποτ. 24 opera 25 insignis 26 sic, ut... 27 ego quoque 28 nosco 29 animus.

73. Ὁ ἐκ τῶν κολάκων κίνδυνος (*periculum ab adulatoribus*)

1 corvus 2 fenestra 3 pars, caseus 4 volo 5 insīdo 6 ἀν... 7 potior 8 sub., 9 ἀδύλορ μὲ αἰτιατ. blandior μὲ δοτ. 10 nitor, splendor.. 11 penna (pluma=πτίλον, πούπουλον) 12 quantus, decus 13 voltus 14 avis, ales 15 credo, ὑπερσ. ὑποτ. 16 sine dolo 17 aperio 18 emitto 19 commodum, virtus 20 desum 21 quod maximi (momenti) erat 22 § 245 23 sino, ut... μὲ ὑποτ. 24 cado παρατ. ὑποτ. 25 subdōlus, callidus.

74. Αἶγες καὶ τράγοι (*capellae et hirci*)

1 exōro 2 α... 3 τέλ. πρότ. 4 barba 5 tamquam si μὲ παρατατ. ὑποτ. 6 potentia, fortitudo 7 ἀνάλυσον... cum... ὑπερσ. ὑποτ. 8 impetro 9 adhuc, ad id tempus 10 privilegium, commodum 11 queror 12 apud 13 aequo, ὑποτ. ὑπερσ. 14 dignitas 15 sino, patior 16 inquit 17 subridens 18 fruor 19 vanus 20 gloria 21 dummodo ne... ὑποτ. 22 δοτ. ἢ cum μὲ ἀφαιρ.

75. Ἀριστείδης (*Aristides*)

1 aequālis 2 contendo 3 cum... 3α principātus-us 4 excello, μὲ δοτ. 5 ceteri 6 abstinencia, innocentia, iustitia, ἀφαιρ. 7 tantum 8 quantum 9 nemo 10 umquam 11 cognomine justus appellor 12 testūlā illā exilio decem annorum multor 13 succenseo μὲ, δοτ. 14 e contrario 15 exilium 16 deprecor ne... ὑποτ. 17 occupo, παρακ. ὑποτ. 18 tantus 19 calamitas, casus, incommodum 20 cogo παρατ. ὑποτ. 21 alias 22 revōco, restituo 23 postea 24 § 244 σημ. 25 ad ἢ apud 26 integer 27 tracto magnam pecuniam publicā 28 paupertas 29 decēdo (vitā) 30 παρατ. ὑποτ. 31 ne quā efferretur quidem.

ΤΙΝΑΚΕΣ (INDICES)

1. Πίναξ πραγμάτων (*index rerum*)

(Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦν τὰς σελίδας)

Αἰτιατικὴ ἄμεσον ἀντικείμενον 143—μετὰ ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν μετὰ τοῦ sapio, sitio, sequor, iuvo—μετὰ ῥημάτων ψυχικοῦ πάθους lugeo, doleo, fleo, 144—ἀπροσώπων, σύσταιχος 145—ἐπιρρηματικὴ, διπλῇ 146 κέ.—ἐν ἀναφωνήσεσιν 148.
 Αἰτιολογικαὶ προτάσεις 229.
 Ἀκολουθία τῶν χρόνων (*consecutio temporum*) 253.
 Ἀλληλοπάθεια 142.
 Ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας συμφωνία πρὸς τὸ οὐσιαστικόν, εἰς ὃ ἀνφέρεται 139 κέ.—ἔλξης πρὸς τὸ κατηγορούμενον 141.
 Ἀναφορικαὶ προτάσεις 239 κέ.
 Ἀντωνυμιῶν χρήσις 187 ἑ. δεικτικῆς καὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας συμφωνία πρὸς τὸ οὐσιαστικόν 139 κέ.
 Ἀπαγόρευσις 212.
 Ἀπαρεμφάτου χρήσις 213 κέ. (ὡς ὑποκειμένου, ἀντικειμένου 213 κέ. εἰδικόν 214 κέ. τελικόν 216) ἀπαρεμφάτου ὑποκειμένου 215-216 τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως, ἱστορικόν 217 χρόνοι ἀπαρεμφάτου 218.
 Ἀποκρίσεις εἰς τὰς ἐρωτήσεις (καταφατικαί, ἀρνητικαί) 247—8.

Αὐτοπάθεια 51. 142
 Ἀφαιρετικὴ, κυρίως ἀφαιρετικὴ 169 κέ. (μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων ἐλευθεροῦν ἀπαλλάττειν... ἀφαιρεῖν... στερεῖν... ἀπείργειν... ἐκδιώκειν, ἀπομακρύνειν... ἀποχωρεῖν... ἐκπηγάζειν κίνησιν ἐκτινος τόπου 170 μετὰ ἐπιθέτων συγγενῶν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα 170-71 καταγωγῆς 171—τοῦ 6' ὅρου συγκρίσεως 171 κέ.
 ἀφαιρετικὴ τοπικὴ 173, τοῦ χρόνου 173 τοῦ ὀργάνου 173 κέ. (παρὰ τὸ praeditus, refertus, onustus, afficio...compleo...orno, imbuo, instruo, abundo-utor fruor, fungor, pascor, vescor, potior, usus est, opus est 174 κέ.—τῆς τιμῆς 176 τοῦ τρόπου 176 κέ. τῆς συνοδείας 177 τῆς ἰδιότητος, τοῦ ποιητικοῦ οὐτίου 178 τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς 178-9 τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου, τοῦ ἑξωτερικοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου 179 παρὰ τὰ σημαίνοντα λυπεῖσθαι, χαίρειν καυχᾶσθαι... 180—τῆς ἀναφορᾶς, τῆς ὕλης 180.
 Ἀχώριστα μόρια 103.
 6' ὅρου συγκρίσεως ἐκφορὰ 171 κέ.

Γενικῆς χρήσις 148 κέ. μετὰ οὐσιαστικῶν (ὑποκειμενική, κτητική, τοῦ ἐργάτου, 148 ἀντικείμενική 149 κέ. ἐπεξηγητική, τῆς ιδιότητος, τοῦ εἰδούς ἢ τοῦ περιεχομένου 150, διαιρετική 151 κέ.)—μετὰ ἐπιθέτων σημαντικῶν ἐπιθυμίας-γνώσεως ἢ ἐμπειρίας, ἀγνοίας ἢ ἀπειρίας-μνήμης, λήθης 152 μετοχῆς, ἐγκρατείας-πλησμονῆς κενότητος ἐνδεείας-proprius, sacer 153 — μετοχικῶν εἰ-ans ἢ ens, λαμβανόμενων ὡς οὐσιαστικῶν 154—)

μετὰ ῥημάτων (ἀντικείμενική, παρὰ τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, τὰ ἀναμνηστικά, τὴν φράσιν venit...in mentem 155 κέ. τῆς αἰτίας παρὰ τὰ ἀπρόσωπα pudet paenitet, piget, taedet... miseret 156 —τοῦ ἐγκλήματος παρὰ τὰ διακαστικά ῥήματα 157—τῆς ἀξίας παρὰ τὸ aestimare, facere... emere, vendere... 157 κέ.—παρὰ τὸ ἀπρόσ. interest 158 κέ.— Γερουνδίου γερουνδιακοῦ χρήσις 220—4.

Διαθέσεις ῥημάτων 141 κέ.

Διαφοραὶ λατινικῆς ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς 136. 137. 150. 153. 162. 164. 167. 188. 226. 266.

Δοτικῆς χρήσις 160 κέ.—ἔμμ. ἀντικείμενον 160—χαριστική ἢ ἀντιχαριστική 161 κέ. (παρὰ τὸ studeo, vaco, nubo 161 consulo, prospicio, provideo, metuo, timeo...—παρὰ τὰ σημαίνοντα ἀποκρίνεσθαι εἰκείν, ὑπακούειν .. φθονεῖν 162—παρὰ τὸ medeor, noceo, maledico, malefacio... prosum, obsum - blandior, supplico, (per)suadeo, praestolor-induo exuo... intercludo, circumdo... 163 interdico, parco, παρὰ τὰ σύνθετα μετὰ προ-

θέσεων ad, ante... post, prae, sub ἢ τοῦ re-164 κτητική 165 ἠθική, τῆς ἀναφορᾶς,—τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου 166—τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ κατηγορουμένου 167—παρὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα 167 κέ. (σημαίνοντα φιλικῶν, ἔχθραν... ὠφέλειαν, βλάβην... ἰσότητα... 168) παρὰ οὐσιαστικά καὶ ἐπιφωνήματα 169.

Ἐγκλίσεις χρήσις ἐν ἀνέξαρτῆτοις προτάσεσι 210 ὀριστικῆς ὑποτακτικῆς 210 κέ. προστακτικῆς 211 κέ. ἐν ἐξηρημέναις προτάσεσι (τελικαῖς 227, κέ. συμπερασματικαῖς 228. κέ. αἰτιολογικαῖς 229 κέ. συγκριτικαῖς ἢ παραβολικαῖς 230 κέ. ἐναντιωματικαῖς 231, χρονικαῖς 232, κέ. ὑποθετικαῖς 237 κέ. ἀναφορικαῖς 239. κέ. Ἐναντιωματικαὶ προτάσεις 231.

Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ 139.

Ἐπιρρήματα 101 κέ. σύγκρισις ἐπιρρημάτων 42.

Ἐπιρρηματικοὶ διορισμοὶ, χρόνου 192, τόπου 196, τρόπου 200, ὀργάνου 201, ποσοῦ 202, κατὰ τι 202, αἰτίου 203.

Ἐπιφωνήματα μετ' αἰτιατικῆς 148. δοτικῆς 169.

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις 209—10 245 κρίσεως, ἐπιθυμίας 246 ἐν ἐξηρημένῳ λόγῳ 249 ἐρωτήσεις εὐθεταὶ ἢ ἀνεξάρτητοι 245 πραγματικά, ῥητορικά 246 διπλαῖ, ἀτελεῖς διπλαῖ 247 ἐξηρημέναι διπλαῖ 250 Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων 116-133

Κλητικῆς χρήσις 143.

Λατινισμοὶ 151. 208. 217.

Λόγος εὐθύς, πλάγιος 255.

Μετοχῆς χρήσις 224 (ἐπιθετική, κατηγορηματική 224, παραθετική, participium coniunctum, part. absolutum ἢ ablat. absolutus 225, χρόνοι τῆς μετοχῆς 226).

Μετρική τῶν Λατίνων 265.
 Ὀνομαστικῆς-κλητικῆς χρήσις 143
 Οὐσιαστικοῦ ἐπανάληψις ἐν τῇ
 ἀναφορικῇ προτάσει 140.
 Παράθεσις 139.
 Προθέσεις 102-103—σύνταξις καὶ
 σημασία 181 θέσις τῆς προθέσεως 187
 Προσῳδία (ποσότης συλλαβῶν) 10.
 261.
 Προτάσεις κρίσεως, ἐπιθυμίας, ἀνε-
 ξάρτητοι 209 ἐν ἐξηρτημένῳ λόγῳ
 248.
 Πρότασις καὶ ὅροι αὐτῆς 135—
 ὑποκείμενον 135—κατηγορούμενον
 136—κατηγορούμενον ἐπιρρηματι-
 κὸν 137—συνδετικὸν 137 παράλει-
 ψις ὅρων τῆς προτάσεως 138—
 συμφωνία ὅρων τῆς προτάσεως 137
 τάξις τῶν ὅρων τῆς προτάσεως
 (collocatio verborum) 259.
 Ρήματα ἐνεργητικὰ μεταβατικά,
 ἀμετάβατα, μέσα, παθητικά, οὐδέ-
 τερα 141—ἐνεργητ. μεταβατικῶν

σύνταξις 143 κέ—κινήσεως σημα-
 ντικῶν συντιθεμένων μετὰ προθέ-
 σεως 144—ἀπροσώπων 145—μετὰ
 διπλῆς αἰτιατικῆς (κλητικὰ...παι-
 δευτικά...) 146—ρήματα μετὰ γε-
 νικῆς συντασσόμενα 155 κέ. (μνή-
 μης, λήθης, ἀναμνηστικά 155—ἀ-
 πρόσωπα 156—δικαστικά 157—τὰ
 σημαίνοντα τιμᾶν, ἐκτιμᾶν... 157
 κέ.—τὸ *inrerest*. 158.)
 Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον 111 κέ.
 Σουπίνου χρήσις 219.
 Σύνταξις κατὰ σύνεσιν 137.
 Συντομίαι λέξεων καὶ φράσεων
 133—4.
 Τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων 11.
 Ὑποθετικοὶ λόγοι (ὕποθετικαί προ-
 τάσεις) ἀνεξάρτητοι 237 κέ. ἐξηρ-
 τημένοι 252.
 Χρόνων τοῦ ρήματος χρήσις 204
 —ἐν ἐπιστολαῖς 207—χρόνοι ὀρι-
 στικῆς ἐν ἀνεξαρτήτοις προτάσεσι
 204—ἐν ἐξηρτημέναις 207.

2. Πίναξ λέξεων (*index verborum*)

Σημ. Οἱ πρῶτοι ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελίδας, οἱ δεῦτεροι τὰς §§ ἣ τὰ ἐδάφια.

abest mihi aliquid 165 σημ. β'
 abundo μὲ ἀφαιρ. ὄργαν. 175.
 accipio μὲ κατηγ.μετοχ. 224, 2426'
 adspergo συντ. 163.
 afficio συντ. 174, 1746'
 alienus συντ. 154 σημ.
 antequam—priusquam 234, 260
 audio μὲ κατηγ.μετοχ. 224, 2426'
 benedico δοτ. 163.
 benefacio δοτ. 163.
 blandior δοτ. 163.
 cave μὲ ὅποι, ἐπὶ ἀπαγορ. 213, 3.
 caveo aliquem—alicui διαφ. 162.
 certiorum facio aliquem 147.
 circumdo 163.
 circumfundo 163.

committo μὲ γερουνδιακὸν 223,
 240.
 compleo 174, 174 6'.
 concedo,)
 conduco) μὲ γερουνδ. 223, 240.
 confertus 153 σημ.
 consulo aliquem, alicui διαφ. 162.
 cum (quom, quum) 235.
 curo μὲ γερουνδιακὸν 223, 240.
 decet dedecet 145, 149.
 deest mihi aliquid 165 σημ. 6'
 dico, dic 91 σημ. α'
 dignor, dignus, indignus 180, 177
 do dābam, dābo, dāre 88 σημ.
 do μὲ γερουνδιακὸν 223, 240

doleo casum rei publicae 144, 147.	lugeo patrem (mortuum) 144, 147.
dubito an 251 σημ. 6' non dubito quin 244, 278 1.	maledico) 163
duco duc 91, σημ. α'	malefacio) 163
dum 208 λατινισμός, 233, 2, σημ. και § 259.	malle ως μέλλ. 219, 3
ἐάν μόνον, εἰδέ μή, εἰ μή... 238 σημ.	medeor με δοτ. 163.
est mihi nomen, cognomen 165 γ'	medius, extremus, summus ... 139, 132.
est (sunt...) qui... 241-2, 270	memini με γεν. 155, 156.
ἐφ' ὅσον γινώσκω 242, 272 σημ.	metuo hostem } διαφορὰ 162.
extremus, summus, medius ως κατηγο. 139, 132.	metuo amico }
exuo συντ. 163—164.	miseret 145. 148 και 156. β'.
facio fac 91 σημ. α'.	misereror, miseror 156 β.
facio με κατηγορ. μετοχ. 224, 242 6'.	mitto με γερονδιακόν 223, 240. ναί, μάλιστα (ἀπλατ ἀποκρίσεις) 247-8 σημ.
figo με κατηγορ. μετοχ. 224 242 6.	natu maior, minor, maximus, minimus 180 VII 1.
fore ut... 219, 4 και σημ.	nescio an... ἴσως 251 σημ. β'.
fruo 175.	noceo δοτ. 163.
fungor... 175.	noli, nolite 212, 222, 2.
habeo με παθητ. μετοχ. παρακ. 85 σημ. β'.	nolle ως μέλλ. 219 3.
haud scio an...=ἴσως 251 σημ. 6'.	nomen, cognomen alicui dare 165 γ.
hei με δοτ. 169, 162.	non dubito (non dubium est, (quis dubitat...?) quin 244, 278 1
horreo crudelitatem 144, 147.	non quin=non quod non 230, σημ. 6'.
ἦ ὅχι;=an non? necne ἦ an non 251.	non quo ἦ non quod 230 σημ. α'
imbuo) 174—5	nubo με δοτ. 161 β'.
impleo)	nundinae 115-6.
induo) 163—4	obsum 163.
inspergo)	onustus 174, 174, α'.
instruo 175.	opus est 175 δ'.
intercludo 163.	orior 90-1.
interdicere alicui aquā et igni 164.	orno 175.
interest 158, 157.	paenitet 145, 148.
inūro 163—4.	parco με δοτ. 164.
iure ἢ iuris peritus ἢ consultus 152, 155, 2 σημ.	pascor 175.
iusiurandum, iurisiurandi. . . 23 ὅποσημ.	persuadeo 163.
iuvo aliquem 144, 146.	piget 145, 148.
	posse ως μέλλων 219, 3.
	potior 175.

praestolor 163.	sacer με γεν. 153, 7.
prima nocte 139, 122.	sapio mare μυρίζω θάλασσα 144, 146,
priusquam, antequam 234, 260.	senatus populusque Romanus
propior, proximus } 168 σημ. γ'.	ὡς ἐν ὑποκείμενον 138. σημ.
propius, proxime } 168 σημ. γ'.	sequor aliquem 144, 146.
proprius 153, 7.	studeo με δοτ. χαριστ. 161, β.
prospicio periculum } διαφορὰ 162	suadeo με δοτ. 163.
prospicio saluti } διαφορὰ 162	summus mons τὸ ἄκρον ὄρος, ἡ κορυφή τοῦ ὄρους 139, 132.
prosum alicui 163.	supplico με δοτ. 163.
provideo bellum } διαφορὰ 162.	suscipio με αἰτ. γερουνδ. 223, 240.
provideo civitati } διαφορὰ 162.	taedet με αἰτιατ. καὶ γεν. 145, 148,
pudet μετ. αἰτιατ. καὶ γεν. 145, 148.	timeo aliquem } διαφορὰ 162
quaeso, quaesumus, μετὰ προστακτ. 212 σημ. β.	timeo alicui } διαφορὰ 162
queror iniuriam 144, 147.	trado με αἰτ. γερουνδ. 223, 240
quicunque... } μεθ' ὀριστ. 241, 269	trinundinum 116.
quisquis, quidquid } μεθ' ὀριστ. 241, 269	usus est 175 δ'
quotquot } μεθ' ὀριστ. 241, 269	utor με ἀφαιρ. ὀργαν. 175, γ'.
quin 244.	vaco με δοτ. χαριστ. 161, β'.
quod ὅτι εἰδ. σύνδ. 243.	vacuus με ἀφαιρ. 153.
quominus 227, 248	vae με δοτ. 169, 162.
refert 160.	vale ἢ fac ut valeas, ἡ cura ut valeas 212 σημ. γ'.
refertus με γενικήν ἢ ἀφαιρ. 153, 6, σημ.	velle ὡς μέλλων 219, 3.
relinquo, με γερουνδ. 223, 240 με κατηγορ. μετοχ. 224, 242 β'.	venit mihi in mentem Platonis 155—6.
respublica, reipublicae 32, 50 σημ.	vereor aliquem } διαφορὰ 162.
rideo inconstantiam hominum 144—5.	vereor alicui } διαφορὰ 162.
rogo aliquem sententiam, rogatus sententiam 147 σημ.	vescor με ἀφαιρ. ὀργαν. 175 γ'.
	video με κατηγορ. μετοχ. 224, 242, β'.

27

Ἀριθ. { Πρωτ. 13074
Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις 24 Ἀπριλίου 1919.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Θεοφ. Κακριδῆν, καθηγητὴν

Γνωστὸν ποιοῦμεν ἡμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως 3 ἱσταμένου μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 19 τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 26 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 259 πράξιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου 30 Μαρτίου ἐ.ἔ. ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1919—1920 καὶ ἐφεξῆς τὸ πρὸς κρίσιν ὑποβληθὲν ἐν χειρογράφῳ ὑμέτερον βιβλίον *Γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς Γλώσσης* διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις τῶν τετραταξίων γυμνασίων καὶ τὰς ἀντιστοίχους τάξεις τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως μετὰ τῆς ὑποχρεώσεως ὅπως πρὸ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ βιβλίου συμμορφωθῇτε πρὸς τὰς ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐκθέσεσι τοῦ δικαιοδευτικοῦ συμβουλίου περιλαμβανομένας ὑποδείξεις.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΔΙΓΚΑΣ

Ν. Τσιριμῶκος

024000025548

